FIDEL CASTRO VÁLOGATOTT BESZÉDEI

FIDEL CASTRO

VÁLOGATOTT BESZÉDEI

★

FIDEL CASTRO

VÁLOGATOTT BESZÉDEI

★

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1962

Három esztendő telt el a kubai forradalom győzelme óta. Három esztendő alatt hatalmas utat járt be Kuba népe: a nemzeti felszabadító mozgalomtól eljutott a szocialista forradalomhoz.

Ezt az utat ismerjük meg Fidel Castro beszédeiből, melyeket úgy válogattunk össze, hogy a fokozatos fejlődést szemléltessék.

A beszédeket rövidítve közöljük; elhagytuk az ismétlődő részeket. A rövidítések nem csonkítják meg e beszédeket, azokat lényegében érintetlenül adjuk az olvasó kezébe.

A KIADÓ

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

*

VÉDŐBESZÉD
A SANTIAGO DE CUBA-I RÖGTÖNÍTÉLŐ BÍRÓSÁG ELŐTT
1953. OKTÓBER 16.

Tisztelt bíróság!

Védő még nem gyakorolta hivatását hasonló nehéz körülmények között, vádlott még nem szenvedett hasonló súlyos igazságtalanságtól. S ebben az esetben védő és vádlott egy személy. Védőügyvédi minőségemben még csak meg sem ismerkedhettem a vádirattal, mint vádlott pedig már hetvenhat napja magánzárkában vagyok. Az emberiesség és az alkotmányosság ellen vétkezve a hatóság teljesen elszigetelt.

Aki most önökhöz szól, szívből gyűlöli az együgyű hivalkodást, szelleme és vérmérséklete egyaránt idegenkedik a demagóg pózolástól és minden feltűnést keltő színészkedéstől. Miért kényszerültem arra, hogy saját védőügyvédem legyek? Először, mert gyakorlatilag megfosztottak a védelem más lehetőségétől. Másodszor, mert az adott esetben csak olyasvalaki találhatja meg a szívből fakadó, igaz szavakat, akin olyan mély sebet ejtettek, mint rajtam, s aki — miként én — látta, mennyire jogfosztott hazája, s hogyan tiporják sárba az igazságosságot.

Szép számmal akadtak nemes szívű barátaim, akik vállalták volna védelmemet. A havannai ügyvédi kamara úgy döntött, hogy dr. Jorge Pagliery, a szakavatott, bátor ügyvéd, a kamara elnöke fogja képviselni a védelmet. De megakadályozták teendői ellátásában. Valahányszor meg akart látogatni a börtönben, zárt ajtók fogadták. Csak másfél hónap múltán — akkor is csak a bíróság közbenjárására — enged-

ték meg, hogy tíz percig beszélhessen velem — a Katonai Titkosszolgálat őrmesterének jelenlétében. Köztudomású, hogy a védőügyvédnek joga van négyszemközt beszélni védencével, s ezt a jogát mindenütt a világon tiszteletben tartják, kivéve, ha egy kubai hadifogoly kerül a könyörtelen zsarnokság hatalmába, mely semmiféle emberi vagy törvényes jogot nem ismer el. Sem dr. Pagliery, sem én nem voltunk hajlandók eltűrni, hogy galádul kihallgassák védelmi terveinket. Alighanem szerették volna megtudni, milyen eszközökkel és módszerekkel fogjuk halomra dönteni a moncadai eseményekről[1] fabrikált hazugságokat, s hogyan lepleződik majd le a szörnyű igazságot, amelyet ők mindenáron takargatni akarnak. Ezért úgy döntöttünk, hogy ügyvédi képesítésemmel élve, saját védőm leszek.

Döntésünk, amit a Titkosszolgálat őrmestere kihallgatott és az illetékesek tudomására hozott, nagy riadalmat keltett. Mintha valami rossz szellem azt súgta volna nekik, hogy miattam hiúsulnak meg terveik. S önök, bíró urak, nagyon is jól tudják, milyen nyomást gyakoroltak rám, hogy ne éljek ezzel a jogommal, noha ez régi hagyomány Kubában. A bíróság nem nyújthatott segédkezet mesterkedéseikhez, mert ezzel a vádlottat teljesen megfosztották volna a védelem lehetőségétől. A vádlott, aki most a védelem jogát gyakorolja, semmi körülmények között sem hallgatná el azt, amit el kell mondania. Úgy vélem, mindenekelőtt azt kell elmondanom, miért szigeteltek el a világtól, miért akartak hallgatásra kényszeríteni, miért tervezték — amint azt önök is tudják — megöletésemet,[2] milyen fontos tényeket akarnak eltitkolni a nép elől, és mi a titka azoknak a különös

[1] Fidel Castro kisszámú csapata élén 1953. július 26-án sikertelen kísérletet tett a Santiago de Cuba-i *Moncada-erőd* elfoglalására; Castro forradalmi mozgalmát erről a napról nevezték el (Július 26. Mozgalom), s a győzelem után ezt a napot Kuba nemzeti ünnepévé nyilvánították.

[2] A Fidel Castro meggyilkolására irányuló terveket Yanes százados leplezte le a bíróság előtt.

dolgoknak, melyek a per folyamán történtek. Erre akarok fényt deríteni.

Önök kijelentették, hogy ez az egyik legfontosabb per köztársaságunk történetében. Ha őszintén úgy hiszik, nem volna szabad hagyniuk, hogy bemocskolják tekintélyüket efféle gyalázatosságokkal.

Szeptember 21-én volt az első tárgyalás. Több mint százan foglaltak helyet a vádlottak padján a nagyszámú géppisztolyos és szuronyos katona között, akik felháborító módon megszállták a tárgyalótermet. A legtöbb vádlottnak semmi köze sem volt a történtekhez, mégis hosszú időt töltöttek előzetes letartóztatásban, gyalázatos és megalázó bánásmódban részesültek a megtorló hatóságok börtöneiben. A vádlottak másik — kisebb — része eltökélte, hogy büszkén bevallja részvételét a szabadságharcban, s kész volt példátlan önfeláldozással mindent elkövetni, hogy lehulljanak a bilincsek azokról, akiket becstelen céllal csupán belekevertek ebbe a perbe. Akik *akkor* együtt küzdöttek, újra találkoztak. Újra az igaz ügyért szálltunk síkra. Küszöbön állott az igazság félelmetes csatája az aljasság ellen. A diktatúra képviselői bizonyára nem számítottak a közelgő erkölcsi katasztrófára!

Hogyan is tarthatták volna fenn a hamis vádakat? Ugyan miként vehették volna elejét annak, hogy kitudódjék, mi történt valójában, mikor ilyen nagyszámú, minden kockázatot — börtönt, kínzást, s ha kell, a halált is — vállaló fiatal ember ismertette a tényeket a bíróság előtt?

Ezen az első tárgyaláson vallomástételre szólítottak fel; az ügyész és vádlott társaim húsz védőügyvédje két óra hosszat faggatott. Pontos számadatokkal és cáfolhatatlan tényekkel igazoltam, mennyi pénzt fordítottunk a felkelés előkészítésére, hogyan jutottunk a pénzhez, s hogyan szereztünk fegyvereket. Nem volt mit takargatnom, mert harcaink során példa nélkül álló áldozatok árán szereztük meg mindezt. Elmondtam, milyen célok lelkesítettek bennünket a harcban, s azt, hogy ellenségeinkkel szemben emberséges és nagy-

lelkű magatartást tanúsítottunk. Azért tudtam teljesíteni feladatomat, azért tudtam bebizonyítani, hogy a mi ügyünkbe igazságtalanul belekevert vádlottak sem közvetlenül, sem közvetve nem vettek részt a felkelésben, mert hős bajtársaim egy emberként támogattak. Megmondtam, hogy bajtársaim nem fognak meghátrálni, s nem fognak megbánni semmit, ha majd mint forradalmároknak és hazafiaknak el kell szenvedniük a következményeket. Nem beszélhettem velük a börtönben, mégis egy akarattal cselekedtünk. Akiket közös eszmények hevítenek, azokat nem választhatja el egymástól semmi — sem a börtönfal, sem a halál —, mert azonos emlék, azonos szellem, azonos eszme, azonos tudat és emberi méltóságérzet lelkesíti őket.

Kártyavárként kezdett omladozni az aljas hazugságok épülete, amelyet a kormány emelt a tények köré, úgyhogy az ügyész úr belátta, ostobaság börtönben tartani mindazokat, akiket azzal vádoltak, hogy a felkelés értelmi szerzői voltak, s kérte a foglyok azonnali ideiglenes szabadlábra helyezését.

Az első tárgyaláson vallomástételem után engedélyt kértem a bíróságtól, hogy elhagyhassam a vádlottak padját, s helyet foglalhassak a védőügyvédek között, amire meg is adták az engedélyt. Hozzáfogtam a mindennél fontosabbnak tartott küldetésem teljesítéséhez, hogy végérvényesen leleplezzem a bajtársainkra szórt szemérmetlen, gyáva, hitszegő és álnok rágalmakat, meggyőzően és megcáfolhatatlanul bebizonyítsam, milyen borzalmas és förtelmes bűncselekményeket követtek el a foglyokkal szemben, s a nemzet és a világ elé tárjam történelme legkegyetlenebb és legembertelenebb elnyomatásában sínylődő népünk megrázó szerencsétlenségét.

Szeptember 22-én, kedden tartották meg a második tárgyalást. Csak tíz embert hallgattak ki addig, de már az ő vallomásaik is világos képet adtak a manzanillói[3] gyilkosságokról. Bebizonyosodott, és jegyzőkönyvbe is vették, hogy ezekért a gyilkosságokért egy századost, az odairányított ka-

[3] *Manzanillo* — nagy kikötőváros Oriente tartomány délnyugati részén.

tonai egység parancsnokát terheli a közvetlen felelősség. Nos, ezek után még 300 embert kellett volna kihallgatni. Mi történt volna, ha ennyi meggyőző tény és vallomástétel birtokában kérdéseket tehettem volna fel a bűntettekért felelős katonai személyeknek? Hagyhatta volna a kormány, hogy leleplezzem bűnét a tárgyalóteremben összesereglett népes közönség előtt, az egész szigetről összesereglett laptudósítók, ügyvédek és az ellenzék képviselőinek jelenlétében, akiknek ostoba módon a vádlottak padja mögött biztosítottak helyet, hogy jobban hallhassák mindazt, ami itt napfényre derül? Inkább bírástul felrobbantotta volna a kormány a törvényszék épületét, semhogy hagyja ezt!

Megszületett a bírósági eljárásból való kirekesztésem terve. A harmadik tárgyalás előtt, szeptember 25-én, késő este két börtönorvos jelent meg cellámban. Szemmel láthatóan zavarban voltak. — Eljöttünk, hogy megvizsgáljuk — mondták. — Ki félti ennyire az egészségemet? — kérdeztem. Mihelyt megláttam őket, már tudtam, honnan fúj a szél. Az orvosok őszinte emberek voltak, kertelés nélkül megmondták az igazat. Aznap este felkereste őket Chaviano ezredes.[4] Azt mondta, hogy a bíróságon „óriási csorbát ejtettem a kormány tekintélyén". Ezért igazolniuk kell, hogy beteg vagyok, s nem vehetek részt a további tárgyalásokon. Az orvosok azt is közölték velem, hogy hajlandók megmondani az igazat, nem tanúsítják, hogy beteg vagyok, még ha ezzel üldöztetésnek teszik is ki magukat. Döntsek én, ők kezembe adják sorsukat. Kegyetlenség lett volna tőlem, ha arra kérem őket, áldozzák fel magukat, viszont ahhoz sem járulhattam hozzá, hogy végrehajtsák a tervet. Lelkiismeretükre bíztam a döntést, és csak annyit mondtam: — Önök tudni fogják, mi a kötelességük. Én jól tudom, mi az enyém.

Az orvosok távoztak, s aláírták az igazolást. Tudom, abban a hiszemben tették, hogy másként nem menthetik meg életemet, amelyet nagy veszély fenyegetett. Nem tettem ígére-

[4] *Alberto del Río Chaviano* — ezredes, a manzanillói körzet katonai parancsnoka.

tet, hogy ezt a beszélgetést elhallgatom. Számomra csak az igazság fontos, s ha ezzel megsérteném is a két orvos személyes érdekeit, becsületességük felől minden kétséget eloszlattam, és ez mindennél fontosabb. Még aznap este levelet írtam a bíróságnak, s lelepleztem a hatóságok tervét. Követeltem, hogy két törvényszéki orvos vizsgáljon meg, s tanúsítsa, hogy teljesen egészséges vagyok. Levelemben kijelentettem, inkább vállalom a halált, semhogy ilyen áron mentsem életemet. Kétségbevonhatatlan bizonyságául annak, hogy egyedül is hajlandó vagyok szembeszállni ezzel az aljassággal, idéztem a Tanító[5] szavait: „Az igaz ügy a börtön mélyén is többre képes egy egész hadseregnél." Mint a törvényszék is tudja, ezt a levelet dr. Melba Hernández[6] adta át a bíráknak, szeptember 26-án, a harmadik tárgyaláson. Szigorú elkülönítésem ellenére is sikerült eljuttatnom hozzá. Levelemet haladéktalan megtorló intézkedések követték. Dr. Hernándezt elkülönítették, engem meg, noha amúgy is el voltam különítve, a börtön legtávolabbi zugában helyeztek el. Ettől kezdve a vádlottakat tetőtől talpig megmotozták, amikor tárgyalásra indultak.

Szeptember 27-én kerestek fel a törvényszéki orvosok, és tanúsították, hogy teljesen egészséges vagyok. Mégsem kaptam engedélyt, hogy részt vegyek a tárgyalásokon, pedig ezt a bíróság is több ízben követelte. Hadd tegyem még hozzá, hogy azokban a napokban ismeretlen személyek százával terjesztettek hamisított, kiszabadításomra való felhívást tartalmazó röpiratokat. Ostoba ürügy volt ez, hogy „szökés közben" meggyilkoljanak. Barátaim időben leleplezték ezt a tervet. A valótlan adatokat tartalmazó orvosi bizonyítvány is nyilvánosságra került. Mit tehettek a hatóságok ezek után?

[5] *Tanító* — a kubai forradalom Apostola, José Martí, 1853-ban született Havannában; költő, publicista, a nemzeti felszabadító mozgalom harcosa és hőse; verseiben és cikkeiben népe függetlenségéért küzdött; 1895-ben a spanyol uralom elleni felkelésben esett el.

[6] Castro júliusi felkelésében két nő vett részt, *dr. Melba Hernández* és Haydée Santamaría.

Arcátlanul és nyíltan megtiltották, hogy részt vegyek a tárgyalásokon.

Példátlan história volt ez, tisztelt bíróság! A kormány megrémült attól, hogy a vádlott ott lesz a tárgyaláson! A véres kezű terrorista rendszer megtorpant egy védtelen, fegyvertelen, elszigetelt és megrágalmazott ember erkölcsi ereje előtt. Miután minden lehetőségtől megfosztottak, tetejébe még a tárgyaláson sem jelenhettem meg, holott én voltam a fővádlott. Micsoda szörnyű bűnök terhelhetik e rendszer képviselőinek lelkiismeretét, ha ennyire félnek egy vádlottól!

Hangsúlyoznom kell, tisztelt bíróság, hogy e per folyamán a katonai hatóságok önökkel szemben is faragatlanul és tiszteletlenül viselkedtek. Hányszor utasította őket a bíróság, hogy szüntessék meg embertelen elkülönítésemet! Hányszor követelte, hogy tartsák tiszteletben legelemibb jogaimat! Hányszor rendelte el, hogy részt vegyek a tárgyalásokon! Mindhiába! Semmibe vették a bíróság rendelkezéseit. Mi több, értésére adták, hogy nemcsak a börtönben, de még a bíróság épületében sem törődnek az önök utasításaival, hiszen az első és a második tárgyaláson a bíróság jelenlétében őröket állítottak mellém, hogy még a szünetekben se beszélhessek senkivel. A következő tárgyaláson szándékoztam szót emelni, hogy legalább a legelemibb tiszteletet adják meg a bíróságnak, de... már nem engedték, hogy ott megjelenjek. S azok után, hogy ilyen tiszteletlenül bántak önökkel, még elvárják, hogy elítéljenek és bebörtönöztessenek bennünket a „törvényesség" nevében, amelyet március 10-e[7] óta ők maguk sértenek meg. Nagyon szomorú szerepet szántak önöknek. Cedant arma togae[8] — ajánlja a latin mondás, de ezt nem szívlelték meg az adott esetben. Kérem, fontolják meg alaposan ezt a körülményt.

[7] *1952. március 10.* — ezen a napon Fulgencio Batista y Zaldívar katonai államcsínnyel másodszor is magához ragadta a hatalmat.

[8] *Cedant arma togae* — a fegyver adja át helyét a talárnak, vagyis a katonai vezetés hajoljon meg a törvény előtt (Cicero).

Mesterkedéseik hiábavalónak bizonyultak, mert derék bajtársaim példátlan hazafisággal, bátran teljesítették kötelességüket.

Az ügyész kérdéseire válaszolva egymás után vallották: „Igen, Kuba szabadságáért harcoltunk, s nem bánjuk, hogy ezt megtettük." Majd a bírósághoz fordulva csodálatra méltó elszántsággal leplezték le az elhunyt bajtársainkkal szemben elkövetett szörnyű rémtetteket.

Nem lehettem ott a tárgyalóteremben, de cellámból figyelemmel kísérhettem a pert, mert a Boniato-börtön[9] rabjainak segítségével mindenről tudomást szereztem. A foglyok, bár ezzel szigorú büntetés veszélyének tették ki magukat, megtalálták a módját, hogy újságcikkeket és tudósításokat juttassanak el hozzám. Ezzel bosszulták meg Taboada börtönigazgató s felügyelőjük, Rozabal hadnagy visszaéléseit és túlkapásait, akik pitymallattól pirkadatig magánházak építkezésén dolgoztatják a rabokat, ráadásul éheztetik őket, s elsikkasztják az élelmezésükre szánt összeget.

A per folyamán fokozatosan megváltoztak a szerepek. A vádlókból vádlottak lettek, a vádlottakból pedig vádlók. Ott nem a forradalmárok felett ítélkeztek, hanem egy Batista nevű úrról mondtak ítéletet... Monstrum horrendum!...[10] Mit se számít, hogy elítélték a bátor és tiszteletre méltó fiatal embereket. Holnap a diktátorra kerül sor. Kegyetlen bérenceivel egyetemben ítélőszéke elé állítja őt a nép. A forradalmárokat Pinos-szigetére küldték, ahol mindmáig Castell[11] szelleme kísért, s még hallatszik a meggyilkoltak utolsó sóhaja. Oda küldték őket, hogy szülőföldjüktől távol, a társadalomból kirekesztve, családjuktól elszakítva nehéz rabsággal fizessenek szabadságszeretetükért. Nem gondolják, hogy

[9] *Boniato-börtön* — a Batista-rendszer hírhedt Santiago de Cuba-i börtöne, ahol Fidel Castrót és társait fogva tartották.

[10] *Monstrum horrendum* — (latin) iszonyú szörnyeteg; Vergilius Polyphemust jellemző sorainak kezdő szavai (Aeneis, III., 658.).

[11] *Castell* — a hírhedt Pinos-szigeti börtön felügyelője, aki számos foglyot megölt.

ilyen körülmények között bajosan láthatom el védőügyvédi teendőimet?

Szennyes és törvénytelen üzelmek folytán, országunk önkényurainak akaratából, s az igazságszolgáltatás képviselőinek gyengesége miatt ebbe a kis kórházi szobába hoztak,[12] hogy csendben elítéljenek; senki meg ne hallja a hangom, s ne tudják meg az emberek, amit itt elmondok. De hát minek és kinek kell akkor a pompás Igazságügyi Palota, ahol egyébként bizonyára jobban éreznék magukat a bíró urak? Nem való itt egy szuronyos őrökkel körülvett kórház szobácskájában bíráskodni! A nép még azt hiheti, hogy az igazság gyengélkedik nálunk...

Emlékeztetem önöket, hogy törvényeink szerint a bírósági eljárás „nyílt", és a tárgyalások „nyilvánosak". Ennek ellenére távol tartották a népet ettől a tárgyalástól. Csupán két ügyvéd és hat újságíró jelenlétét engedélyezték, de a lapoknak a cenzúra egy szót sem enged közölni a perről. Száz főnyi közkatona és tiszt... Ez a tárgyalóterem és a folyosó közönsége. Köszönöm a rám pazarolt kedves figyelmet! Bárcsak itt volna az egész hadsereg! Tudom, előbb-utóbb égő vágyat érez, hogy lemossa a szégyenletes, véres szennyfoltot, amellyel néhány lelketlen ember bemocskolta az egyenruhát. Ezek az emberek egyelőre még élik világukat, de már nincs messze az az idő, amikor lesújt rájuk a nép.

S végül meg kell mondanom, hogy nem engedték eljuttatni hozzám a büntető törvénykönyveket sem. Csak ez a kis törvénykönyv van a kezemben, ezt is épp most adta át nekem dr. Baudilio Castellanos ügyvéd, bajtársaim bátor védője. Martí műveit sem kaphattam meg. Úgy látszik, túlontúl felforgató hatású könyveknek találta ezeket a börtöncenzúra. Vagy talán azért, mert azt mondtam, hogy Martí volt Július 26. eszmei sugalmazója?...

Másféle könyvet sem hozhattam magammal a tárgyalásra. De ez nem számít, egyáltalán nem számít! Szívemben hordom

[12] Fidel Castro ügyének zárt tárgyalását a Polgári Kórház egyik ápolónői szobájában tartották.

a Tanító gondolatait, tudatomban élnek a szabadság védelmezőinek nemes eszméi.

Csak egyetlen kérésem van. Ha már mindenképpen nélkülöznöm kellett a törvény védelmét, remélem, hogy a törvényszék kárpótol megaláztatásomért és meghurcoltatásomért, s tiszteletben tartja azt a jogomat, hogy mindent szabadon elmondhassak. Enélkül az igazságosságnak a látszata sem tartható fenn, s az elkövetett szégyenletes gyávaságok láncolatában helyére tennék az utolsó és legsúlyosabb szemet.

Be kell vallanom, csalódás ért. Azt vártam, hogy az ügyész úr súlyos vádat emel ellenem, számos érvvel indokolja majd, miért kell a jog és az igazságosság — de milyen jog és milyen igazságosság? — nevében 26 évi börtönbüntetésre ítélni engem. De nem! Az ügyész úr egyszerűen felolvasta a társadalmi rend védelméről szóló törvény 148. cikkelyét, s ennek alapján, hivatkozva a terhelő körülményekre, 26 évi börtönbüntetést követelt. Szerintem két perc túlságosan kevés idő egy ember negyedszázadot meghaladó szabadságvesztésének indokolásához. Az ügyész úrnak talán nézeteltérése támadt a törvényszékkel? Észrevételem szerint szűkszavúsága gúnyt űz abból a nagy ünnepélyességből, mellyel a bíró urak nagy büszkén kijelentették, hogy ez óriási horderejű per. Tudom, az ügyészek egyszerű kábítószer-kereskedelmi ügyekben, potom hathavi börtönbüntetést javasolva, tízszer annyit beszélnek, mint most az ügyész úr, aki egy szóval sem indokolta az előterjesztett ítéletet. Nem akarok igazságtalan lenni... Megértem, hogy nehéz helyzetbe kerül a köztársaság alkotmányára felesküdött ügyész, ha egy alkotmányellenes, bitorló kormány nevében, amelynek szemernyi törvényes vagy erkölcsi alapja sincs a hatalom gyakorlásában, követelnie kell, hogy 26 évre börtönözzenek be egy kubai fiatalembert, aki jogász, akárcsak ő, s talán... éppolyan ártatlan, akárcsak ő maga. Pedig az ügyész úr tehetséges ember! Láttam én már nála tehetségtelenebbeket, akik papírhegyeket írtak tele ilyen esetben. Éppen ő ne találna annyi érvet, hogy elmondhatott volna legalább egy 15 perces vádbeszédet, bár-

mennyire viszolyog is ettől minden becsületes ember?! Hihetetlen! Kétségtelenül összeesküvés rejlik ennek hátterében.

Tisztelt bíróság!

Miért olyan fontos az, hogy hallgassak? Miért mellőzték az indoklást, mely célpontul szolgálhatott volna az ellenérvek fegyverének? Talán mert a vádiratnak sem jogi, sem erkölcsi, sem politikai alapja nincsen. Ennyire félnének az igazságtól? Vagy talán azt szeretnék, ha én is mindössze csak két percig beszélnék, s nem érinteném azokat a kérdéseket, amelyek július 26-a óta zavarják egyesek nyugodt álmát? Meglehet, feltételezték, hogy ha a vádirat a társadalmi rend védelméről szóló törvény idevágó cikkelyének öt sorára szorítkozik, én is megelégszem ennyivel, s párbeszédünk ekörül forog majd; körbe-körbe járunk, mint a malomkövet forgató rabszolga. De én semmi szín alatt nem hagyom magam elhallgattatni, mert ezen a tárgyaláson többről van szó, mint egyszerűen egy ember szabadságáról. Alapvető elvi kérdésekről folyik a vita. Arról döntenek itt, van-e joguk az embereknek a szabadságra. Arról van szó, élhetünk-e civilizált, demokratikus országban. Beszédem végén nem szeretnék szemrehányást tenni magamnak amiatt, hogy nem védelmeztem az elvet, nem mondtam ki az igazságot, nem lepleztem le minden bűntettet.

Az ügyész úr sokat emlegetett artikulusa még egyperces válaszra sem érdemes. Megelégszem egy rövid jogi csatározással, mert el akarom tisztítani az útból a jelentéktelen akadályokat, amikorra eljön az ideje, hogy leleplezzem mindazt a hazugságot, képmutatást, csalást és határtalan erkölcsi gyávaságot, melyre ezt az otromba komédiát építették, amit március 10-e óta Kubában igazságszolgáltatásnak neveznek.

A büntetőjog alapvető elve, hogy a vádnak a törvénybe foglalt büntetendő cselekményhez kell alkalmazkodnia. Ha nincs a kérdéses esetre vonatkozó törvény, nincs bűncselekmény.

A kérdéses cikkely így hangzik: „Három évtől tíz évig ter-

jedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki fegyveres felkelést szervez az alkotmányos állami hatalmak ellen. A szabadságvesztés öt évtől húsz évig terjedhet, ha a felkelést végre is hajtották."

Hát hol él az ügyész úr? Ki mondta, hogy mi az alkotmányos állami hatalmak ellen szerveztünk felkelést? Itt két körülmény ötlik szemünkbe. Először is az országot elnyomó diktatúra nem alkotmányos, hanem alkotmányellenes hatalom. Az alkotmány ellenére, az alkotmány eltörlése és a köztársaság törvényes alkotmányának megsértése révén léptették életbe. Csupán a szuverén nép alkotmánya törvényes. Ezt az igazságot teljes egészében be fogom bizonyítani, akármennyi hazugságot hordtak is össze a gazemberek és az árulók, hogy bebizonyítsák a bebizonyíthatatlant. Másodszor, az idézett cikkely nem egyes számban, hatalomról, hanem többes számban, hatalmakról beszél, mert olyan köztársaságot vesz alapul, ahol a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom kölcsönösen kiegészíti és ellensúlyozza egymást. Mi az egyetlen, a törvénytelen hatalom ellen szerveztünk felkelést, amely kisajátította és egyesítette az ország törvényhozó és végrehajtó hatalmát, s megsemmisítette az idézett cikkely védelmére hivatott rendszert. Ami pedig a bírói hatalom függetlenségét illeti, március 10-e óta beszélni sem kívánok erről, mert nincs kedvem tréfálni... Akárhogy csűrjék-csavarják is, a 148. cikkely egyetlen betűje sem alkalmazható a július 26-i eseményekre. Hagyjuk békén, s várjuk ki az alkalmat, amikor majd azok ellen lehet alkalmazni, akik valóban az állam alkotmányos hatalmai ellen lázadnak. Később még visszatérek a büntető törvénykönyvre, hogy az ügyész úr emlékezetébe idézzek néhány olyan körülményt, amelyről sajnos megfeledkezett.

Figyelmeztetem önöket, hogy még csak most kezdek beszélni. Ha csak egy csepp haza- és emberszeretet, egy csepp igazságérzet is maradt szívükben, hallgassanak meg figyelmesen. Tudom, hogy minden eszközzel igyekeznek majd eltitkolni az igazságot. Tudom, megpróbálnak elhallgattatni,

de az én hangomat nem fojthatják el. Szívem annál jobban felerősíti, mennél magányosabbnak érzem magam.

Július 27-én, hétfőn egy hegyi kunyhóban hallgattam a diktátor rádióbeszédét. Addigra már csak tizennyolcan maradtunk fegyverrel a kezünkben. Aki nem élt át ilyen perceket nem tudja mi a keserűség és a felháborodás. Népünk felszabadításába vetett reményünk, amelyet oly hosszú ideig tápláltunk, semmivé foszlott, s ugyanakkor hallanunk kellett, hogyan dicsekszik a még arcátlanabbá és nagyzolóbbá vált zsarnok. A maga hetvenkedő, visszataszító, gyűlöletes nyelvén ránk szórt hazugság- és rágalomözöne csak ahhoz a tiszta és fiatal vérözönhöz mérhető, melyet előző éjjel az ő hozzájárulásával, részvételével és helyeslésével támogatott gyilkos banda ontott ki. Ha valaki egy pillanatig is elhitte volna, amit mondott, olyan hibát követett volna el, amiért élete végéig szégyenkezhetne és bánkódhatna a jó szándékú ember. Akkor nem is remélhettem, hogy egyszer még nyomorult homlokára süthetem az igazságot, megbélyegezhetem hátralevő napjaira, mert több mint ezer, nálunk jobban felfegyverzett, a mieinknél hatásosabb fegyverekkel felszerelt katona egyre szorosabbra vonta a gyűrűt körülöttünk, akik azt a parancsot kapták, hogy csak holttestünkkel térjenek vissza. Most, hogy az igazságra napfény derül, most, hogy ezekkel a szavakkal maradéktalanul eleget teszek annak a küldetésnek, melyre vállalkoztam, nyugodtan és boldogan halhatok meg, mert addig is szüntelenül ostorozni fogom az elvakult gyilkosokat.

Röviden ismertetnem kell a tényeket. A kormány kijelentette, olyan szervezetten és pontosan hajtottuk végre a támadást, hogy bizonyára katonai szakértők vettek részt a terv kidolgozásában. Micsoda képtelenség! A tervet olyan emberek dolgozták ki, akik semmiféle katonai tapasztalattal nem rendelkeztek. Kettő kivételével, aki nem szerepel sem a foglyok, sem a halottak között, a nevüket is felsorolom: Abel Santamaría, José Luis Tasende, Renato Guitar Rosell, Pedro Miret, Jesús Montané és én magam. Fele részük halott; em-

lékezetüknek kijáró tisztelettel elmondhatom, hogy nem voltak katonai szakértők, viszont elég jó hazafiak voltak ahhoz, hogy egyenlő feltételek esetén pozdorjává zúzhatták volna Március 10. tábornokait, akik se nem tábornokok, de nem is hazafiak.

A terrorista rendszerben, amely milliókat költ kémkedésre, megvesztegetésre és besúgókra, ennél jóval nehezebb volt megszervezni, kiképezni és mozgósítani az embereket, s beszerezni a fegyvereket. Az említett fiatalok azonban, másokkal együtt, hihetetlen komolysággal, körültekintéssel és állhatatossággal hajtották végre feladatukat, s legnagyobb érdemük, hogy az eszméért készek voltak feláldozni mindent, még életüket is.

Az előkészületek befejező szakaszában a sziget legtávolabbi részeiből ide érkezett emberek összpontosítását rendkívül pontosan és teljes titokban hajtottuk végre. Tény az is, hogy nagyszerűen összehangoltuk a támadást, amely reggel 5 óra 15 perckor egyidejűleg kezdődött meg Bayamóban és Santiago de Cubában. Tervszerűen, percnyi, sőt másodpercnyi pontossággal foglaltuk el a laktanyákat környező épületeket. De az igazság kedvéért, bár ez elhomályosítja érdemeinket, most első ízben számolok be egy számunkra végzetessé vált körülményről: sajnálatos hiba következtében legjobban felfegyverzett egységünk elvétette a városba vezető utat, s nem volt kéznél a döntő pillanatban. Abel Santamaría 21 főnyi csoportjával elfoglalta a Polgári Kórházat. Egy orvos és két bajtársnőnk is csatlakozott hozzájuk, hogy a sebesülteket ápolja. Raúl Castro tíz társával az Igazságügyi Palotát foglalta el. Az én feladatom volt, hogy 95 főnyi osztagommal megrohamozzam az erődöt. Egy 45 fős csoporttal megközelítettük a laktanyákat. Nyolc főből álló előőrsünk lefegyverezte az őrszemet. S itt kezdődött meg az ütközet. Gépkocsim beleütközött a géppisztolyos külső őrjáratba. Tartalék csoportunk, amelynek csaknem mindegyik harcosa puskával volt felfegyverezve — nálunk csak pisztolyok voltak —, eltévedt az ismeretlen városban. Meg kell mondanom, hogy szemer-

nyit sem kételkedem ezeknek az embereknek a bátorságában. Mikor látták, hogy irányt tévesztettek, szorongás és kétségbeesés fogta el őket. Harc közben, mivel a két fél egyenruhája azonos színű volt, nehezen tudtuk újra felvenni velük az érintkezést. Fogságba esett harcosaink közül sokan hősi halált haltak.

Harcosaink szigorú utasítást kaptak az emberséges magatartásra. Fegyveres emberek még soha nem voltak ilyen nagylelkűek az ellenséghez. A harc első perceiben mintegy 20 foglyot ejtettünk. Még az elején történt, hogy azok közül, akik elfogták az őrszemet, hárman — Ramiro Valdés, José Suárez és Jesús Montané — behatoltak egy barakkba, s vagy 50 katonát foglyul ejtettek. Ezek a katonák később mint tanúk kivétel nélkül elismerték a bíróság előtt, hogy tisztelettel bántak velük, egyetlen durva szóval sem bántották őket. Az ügyész úrnak szívből hálás vagyok azért, hogy amikor a bíróság bajtársaim felett ítélkezett, vádbeszédében az igazságnak megfelelően kétségbevonhatatlan tényként könyvelte el a harcban tanúsított rendkívüli nagylelkűségünket.

A hadsereg fegyelme meglehetősen gyenge volt. Csak számbeli fölényével győzött le bennünket, az utolsó pillanatban. Tizenötszörös túlerőben volt, s az erődből is kapott segítséget. Ellenfeleink maguk is beismerték, hogy a mi embereink sokkal jobban lőttek.

Taktikai szemszögből mérlegelve vereségünk okait, megállapítom, hogy az említett balszerencsés véletlenen kívül hibát követtünk el, amikor a parancsnokságot megosztottuk. Legjobb harcosaink és legmerészebb parancsnokaink közül 27-en Bayamóban, 21-en a Polgári Kórházban, 10-en pedig az Igazságügyi Palotában voltak. Ha másként osztottuk volna el erőinket, más lehetett volna az eredmény. Összeütközésünk az őrjárattal véletlen volt, mert hiszen húsz másodperccel korábban vagy később már másutt járt volna. Így viszont a laktanyáknak idejük volt felkészülni. Különben egyetlen lövés nélkül a kezünkbe kerültek volna, mert az őrszemet

már elfogtuk. Baj volt az is, hogy puskáinkon kívül igen kevés más fegyverrel rendelkeztünk. Ha kézigránátjaink lettek volna, 15 percig sem tudtak volna ellenállni.

Amikor meggyőződtem róla, hogy hiába próbáljuk bevenni az erődöt, parancsot adtam harcosainknak, hogy 8—10 fős csoportokban vonuljanak vissza. Pedro Miret és Fidel Labrador parancsnoksága alatt 6 önkéntes fedezte a visszavonulást, s hősiesen elzárta a hadsereg útját. Harci veszteségeink jelentéktelenek voltak. Embereink 95 százaléka a harcok után, a katonák kegyetlenségének és embertelenségének esett áldozatául. Annak a csoportnak, amely elfoglalta a Polgári Kórházat, csak egy halottja volt. Ezt a csoportot bekerítették, az épület egyetlen kijáratát elzárta a katonaság. Harcosaink azonban mindaddig tartották magukat, amíg el nem fogyott a lőszerük. Velük volt Abel Santamaría, legnemesebb, legkedvesebb, legelszántabb fiatal bajtársunk, aki örökre beírta nevét Kuba történelmébe. Meglátjuk még, mi lett bajtársaink sorsa, és hogyan akarta megtorolni Batista az ifjúság lázadását és hősiességét.

Az volt a tervünk, hogy ha az erőd ellen intézett támadásunk összeomlik, a hegyekben folytatjuk a harcot. Siboneyban sikerült újból összegyűjtenünk erőink egyharmadát. De sokan már elcsüggedtek. Mintegy húszan elhatározták, hogy megadják magukat. Látni fogjuk később, mi történt velük. A megmaradt 18 harcos fegyvereivel és felszerelésével velem jött a hegyekbe. A terep ismeretlen volt számunkra. Egy hetet töltöttünk a Gran Piedra csúcson. A hadsereg megszállta a hegy lábát. Mi nem tudtunk leereszkedni, ők meg nem mertek felmászni. Nem a fegyveres erő, hanem az éhség és a szomjúság törte meg ellenállásunkat. Kis csoportokra osztottam embereimet, sokuknak sikerült átcsúszni a hadsereg gyűrűjén. Végül csak ketten — José Suárez és Oscar Alcalde — maradtak velem. A végsőkig legyengültünk már, úgyhogy augusztus 1-én, szombaton hajnalban Sarría hadnagy osztaga alvás közben lepett meg bennünket. Akkor már a közvélemény heves tiltakozása miatt abbahagyták a foglyok legyil-

kolását, s ez a tiszt, becsületes ember lévén, megakadályozta, hogy néhány bérgyilkos megöljön bennünket, megkötözött foglyokat.

Nem célom, hogy terjengős elbeszélésekkel szórakoztassam a bíróságot. Mindaz, amit elmondtam, szükséges a későbbiek alaposabb megértéséhez.

Két fontos körülményre szeretném felhívni figyelmüket, amelynek alapján világos képet alkothatnak nézeteinkről. Először is könnyebb lett volna elfoglalnunk az erődöt, ha a magas rangú tiszteket egyszerűen letartóztatjuk lakásukon. Ezt a javaslatot azonban humánus megfontolásokból eleve elutasítottuk, mert el akartuk kerülni a családi otthonokban lejátszódó tragikus jeleneteket és harcot. Másodszor pedig, úgy döntöttünk, hogy csak a kaszárnya elfoglalása után szálljuk meg a rádió épületét. Ritkaságszámba menően bátor és nemes állásfoglalásunk nagy vérontástól mentette meg a polgárokat. Tíz harcossal elfoglalhattam volna egy rádióadót, és harcba szólíthattam volna a népet. Márpedig a nép harckészségéhez kétség nem férhetett. Birtokomban volt Eduardo Chibás[13] hanglemezre vett utolsó rádióbeszéde. A hazafias versek és indulók pedig még a legközönyösebb emberek szívét is lángra gyújtják, különösen, ha az utcán harci zajt hallani. Kétségbeejtő helyzetünk ellenére sem kívántam élni ezzel a lehetőséggel.

A kormány makacsul bizonygatja, hogy a nép nem támogatta mozgalmunkat. Ennél dőrébb és gonoszabb szándékú állítást még nem hallottam. Ezzel a nép gyávaságát és szolgalelkűségét szeretnék bebizonyítani. Ilyen alapon azt is mondhatnák, hogy a nép támogatja a diktatúrát. El sem tudják képzelni, mennyire sérti ez az állítás Oriente tartomány bátor lakosságát. Santiago de Cubában azt hitték, a katonák lőnek egymásra, és csak órák múltán tudták meg, mi történt. Ki vonhatja kétségbe Santiago de Cuba rebellis lakosságá-

[13] *Eduardo Chibás* — a Kubai (Ortodox) Néppárt alapítója és vezére, szenátor, az 1952. évi elnökválasztás jelöltje; Batista hatalomra jutása után öngyilkos lett.

nak hazafiságát, határtalan bátorságát és hősiességét? Ha a Moncada-erőd a kezünkbe került volna, fegyvert ragadtak volna még Santiago de Cuba asszonyai is! A Polgári Kórházban az ápolónők töltötték harcosaink puskáit! Ők is harcoltak. S ezt mi nem feledjük el soha.

Nem szándékoztunk harcolni az erőd katonái ellen; az volt a tervünk, hogy meglepjük és lefegyverezzük őket, majd felhívással fordulunk a néphez, utána pedig összehívjuk a lefegyverzett katonákat, s azt ajánljuk nekik, hagyják ott a zsarnokság gyűlöletes zászlaját és ragadják fel a szabadságét; nagy nemzeti ügyünket, ne pedig egy kis csoport önző érdekeit védelmezzék; a nép ellenségei ellen fordítsák fegyverüket, ne a nép — fiaik vagy apáik — ellen; mint vér a nép véréből, a néppel együtt harcoljanak, ne pedig ellene, ahogy a nép ellenségei parancsolják; tartsanak a néppel az egyetlen szép és méltó eszmény megvalósításáért, a haza nagyságáért és boldogulásáért, amelyért meghalni is érdemes. Azoktól, akik kétlik, hogy sok katona csatlakozott volna hozzánk, megkérdem: van-e kubai, aki nem vágyik dicsőségre? Van-e szív, mely nem gyúl lángra, ha pirkad a szabadság hajnala?

A katonák többet szenvednek a zsarnokságtól, mint a polgári személyek. Állandó ellenőrzés alatt állnak, s egyikük sem biztos benne, hogy helyén maradhat. Bármilyen igazságtalan gyanúsítás, intrika, szóbeszéd elegendő ahhoz, hogy leváltsák, száműzzék vagy aljasul bebörtönözzék őket. Hisz Tabernilla[14] külön parancsban megtiltotta nekik, hogy szóba álljanak az ellenzék képviselőivel, tehát tulajdonképpen a nép 99%-ával!... Micsoda bizalmatlanság!... Még a római Vestaszüzeket sem kötötték ilyen szigorú szabályok! Csak dicsekvő ígéretek hangzottak el, hogy házat építenek a katonáknak, de az egész szigeten nem épült fel háromszáz. Pedig a harckocsi-, löveg- és fegyvervásárlásra fordított eszközökből akár mindegyik újoncnak építhetnének házat. Batistának kisebb gondja is nagyobb annál, hogy a hadsereggel törődjék. Neki csak az a

[14] *Francisco Tabernilla* — tábornok, a fegyveres erők főparancsnoka Batista uralma alatt.

fontos, hogy a hadsereg védelmezze őt. Erőszakra és halálra épült hatalma megerősödött, de ettől nem nőtt a jólét. Őrszemek háromszoros lánca, állandó benntartózkodás a laktanyában, folytonos megfélemlítés, bizonytalan jövő s a lakosság ellenséges érzülete — ezt nyújtja Batista a katonáinak, mintha ezt mondaná: „Katona, halj meg a rendszerünkért, áldozd fel véredet és verítékedet, mi emlékbeszéddel és előléptetéssel adózunk neked (amikor már semmi szükséged nem lesz rá), aztán... éljük világunkat és gazdagodunk; te csak ölj, erőszakoskodj, nyomd el a népet, s ha a nép megunja és véget vet ennek, te fizetsz majd a mi bűneinkért, mi meg külföldre távozunk s fejedelmi módon élünk. De aztán, ha visszatérnénk, ne is kopogtass palotáink ajtaján, mert addigra milliomosok leszünk, a milliomosok pedig nem ismerik meg a szegényeket. Gyilkolj csak, katona, nyomd el a népet, halj meg a rendszerünkért, add érte véredet és verítékedet..." De ha a fegyveres erők egy része nem ismerte volna is fel a szomorú valóságot és fegyvert fogott volna a nép ellen — a nép ellen, amely őt is meg akarta szabadítani a zsarnokságtól —, akkor is a nép győzött volna.

Az ügyész urat szerfölött érdekelte, milyen kilátásaink voltak a sikerre. Számításainkat a technikai, katonai és a társadalmi viszonyokra alapoztuk. Manapság megpróbálják elhitetni az emberekkel, hogy a korszerű fegyverek legyőzhetetlenek, tehát a nép nem bocsátkozhat nyílt és közvetlen harcba a zsarnoksággal. Díszszemlékkel és a haditechnika felvonultatásával akarják terjeszteni ezt a mesét, s a teljes védtelenség érzését akarják kelteni a népben. Ám semmiféle fegyver, semmiféle erő nem győzheti le a népet, ha egyszer eltökélte, hogy harcra kel jogaiért. A múlt és a jelen számos példája tanúsítja ezt...

Ha kezünkbe ragadtuk volna a hatalmat Santiago de Cubában, haladéktalanul harcba vittük volna Oriente tartomány népét. Bayamót azért rohamoztuk meg, hogy előőrseink állást foglaljanak a Cauto-folyó mentén. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a másfélmilliós Oriente tartomány

lakói Kuba legjobb harcosai, leghívebb hazafiai. Harminc éven át táplálták a függetlenségi harc lángját; ők ontották a legtöbb vért, hozták a legtöbb áldozatot, harcoltak a leghősiesebben. Oriente tartományban ma is érezni e hőskor levegőjét, és hajnalonta, mikor a kakaskukorékolás úgy harsog, mint a riadó kürtszó, s a hegycsúcsok felett felragyog a nap, mintha Yara vagy Baire[15] napja virradna ránk.

Azt mondtam, másodsorban a társadalmi viszonyokra támaszkodva bíztunk a sikerben. Hogy miért számítottunk oly biztosan a népre? Amikor mi a népről beszélünk, nem az alkalmazkodó és konzervatív rétegekre gondolunk, melyeknek bármilyen elnyomó rendszer, bármilyen diktatúra, bármilyen zsarnokság megfelel, s készségesen hajbókolnak mindenkori gazdájuk előtt. Amikor a harcról beszélünk, a népen azokat az embereket értjük, akiket meg akarnak nyerni, akiknek mindent megígérnek, de akiket mindig becsapnak és elárulnak; akik jobb, igazabb és becsületesebb hazára vágynak; akik évszázadok óta áhítozzák az igazságot, de nemzedékről nemzedékre igazságtalanság és megaláztatás volt osztályrészük; akik minden téren nagy és ésszerű átalakulásokat kívánnak, és amikor hisznek valamiben vagy valakiben, s főleg, ha bíznak önmaguk erejében, utolsó csepp vérüket is feláldoznák ennek érdekében. Az őszinteség és az eszmébe vetett hit első feltétele éppen az, amit senki meg nem tett idáig: világosan és félelem nélkül kell beszélnünk. A demagógok és a hivatásos politikusok úgy akarnak csodát művelni, hogy mindenben mindenkivel igyekeznek fenntartani a jó viszonyt, és szükségképpen mindenkit mindenben becsapnak. A forradalmároknak bátran kell hirdetniük eszméiket, s úgy kell megfogalmazniuk elveiket és kinyilvánítaniuk szándékaikat, hogy se barát, se ellenség ne csalatkozzék bennük.

[15] 1868. október 10-én adták ki *Yarában* a függetlenségi nyilatkozatot, s ezzel megkezdődött a harc a spanyol uralom ellen; az 1895-ben, február 24-én *Bairében* kiadott nyilatkozat a spanyol uralom végleges felszámolását jelentette be.

Amikor harcról van szó, s a népről beszélünk, arra a hatszázezer kubaira gondolunk, akinek nincs munkája, de becsületes kenyérkeresetre vágyik, nem akar kivándorolni és külföldön keresni a megélhetést. Arra az ötszázezer mezőgazdasági munkásra gondolunk, aki nyomorúságos viskókban lakik, aki négy hónapig[16] dolgozik, s az év hátralevő részében meg éhezik, gyermekeivel osztja meg a nyomorúságot, akinek talpalatnyi földje sincs, amit megművelhetne, akinek sorsa nagyobb részvétet keltene, ha nem volna annyi kőszívű ember az országban. Arra a négyszázezer ipari munkásra és napszámosra gondolunk, akinek nincs jövője, akit megfosztottak kivívott jogaitól, aki szörnyű nyomortanyákon él, akinek keresete gazdája kezéből egyenesen az uzsorás markába kerül, akinek bércsökkentés és elbocsátás fenyegeti a jövőjét, kinek élete állandó munka, kinek pihenése a sír. Arra a százezer kisbérlőre gondolunk, aki egész életében az idegen földet műveli, és csak nézi, sóváran, mint Mózes az Igéret Földjét, ami sohasem lehet az övé, aki termése egy részével fizeti meg parcelláját, mint a jobbágyok, aki nem szeretheti meg a földjét, nem javíthatja, nem csinosíthatja cédrus- vagy narancsfával, mert nem tudja, mikor jön az alguacil[17] a csendőrökkel, hogy elkergesse. Arra a harmincezer tanítóra és tanárra gondolunk, akinek áldozatos és önfeláldozó munkája elengedhetetlenül szükséges az eljövendő nemzedékek sorsának javulásához, akikkel oly mostohán bánnak, s akiket oly rosszul fizetnek. Arra a húszezer kiskereskedőre gondolunk, akit adósságok súlya nyom, akit tönkretesz a válság, s akinek a kegyelemdöfést a megvesztegethető, harácsoló közhivatalnokok adják meg. Arra a tízezernyi fiatal diplomásra gondolunk — orvosra, mérnökre, ügyvédre, állatorvosra, pedagógusra, fogorvosra, gyógyszerészre, újságíróra, festőre, szobrászra stb. —, aki oklevéllel a kezében, nagy reményekkel telve lép ki az egyetem kapu-

[16] A cukorültetvényeken dolgozó munkások nagy része a forradalom előtt csak a zafra, a nádaratás idején kapott munkát.

[17] *alguacil* — kisbíró, törvényszolga, végrehajtó.

ján, s aki aztán olyan zsákutcába jut, ahol zárt ajtók fogadják a kérést és könyörgést. Ez az a nép, mely annyit szenved, s mely izzó gyűlölettel kész harcra kelni! S ennek a népnek, amelynek útját álnok ígérettel, hazugsággal kövezték ki, mi nem azt akartuk mondani: „Mindent megadunk nektek", hanem, hogy „harcolj minden erődből, hogy kivívd szabadságodat és boldogulásodat!"

Ezért meg kellett alkotni az öt forradalmi törvényt, amit a Moncada-erőd elfoglalása után haladéktalanul közzétettünk volna és rádión ismertettünk volna a nemzettel. Lehet, hogy Chaviano ezredes, érthető okokból, megsemmisítette ezeket az okmányokat, de ha megsemmisítette is, én megőrzöm emlékezetemben.

Az első forradalmi törvény visszaállította volna a nép önrendelkezési jogát, s az állam legfőbb törvényének nyilvánította volna az 1940. évi alkotmányt; s miközben a nép dönthetett volna, hogy módosítja vagy újabbal helyettesíti — mivel hiányoztak a végrehajtáshoz szükséges népi választási szervek —, a forradalmi mozgalom, az önrendelkezés pillanatnyi megtestesítője, a törvényes hatalom egyetlen forrása magára vállalta volna életbe léptetésének és az árulók példás megbüntetésének feladatát és az alkotmánytól elválaszthatatlan egyéb jogokat, kivéve magának az alkotmány megváltoztatásának — vagyis a törvényhozás, végrehajtás és a bíráskodás — jogát.

Ez lett volna a legtisztább, meddő fecsegéstől és sarlatánságtól mentes állásfoglalás. A harcos tömegek által kikiáltott kormány minden szükséges hatalmat megkapott volna, hogy megvalósíthassa a nép akaratát és az igazságosságot. Attól kezdve a bírói hatalom, amelyet március 10-e után az alkotmány ellenére és az alkotmányosság megsértésével létesítettek, mint ilyen, megszűnt volna, s mielőtt átvette volna a köztársaság alaptörvényében biztosított jogait, haladéktalan és gyökeres tisztogatására került volna sor. Az előzetes intézkedések nélkül a törvényességhez való visszatérés — ha ellenőrzését azoknak a kezébe helyezzük, akik becstelenül

gúnyt űztek belőle — pusztán szélhámosság, csalás, újabb árulás lett volna.

A második forradalmi törvény a haszonbérlők, alhaszonbérlők, bérlők, részes bérlők s a legfeljebb öt caballería[18] földdel rendelkező kisparasztok örökös tulajdonába adta volna a földet, melynek értékét az állam térítette volna meg a volt tulajdonosoknak, a tizévi földjáradék összegének erejéig.

A harmadik forradalmi törvény jogot adott volna a munkásoknak és alkalmazottaknak, hogy a nagy ipari, kereskedelmi és bányavállalatok, valamint a cukortelepek[19] nyereségének 30 százalékából részesüljenek. A mezőgazdasági vállalatokra az agrártörvények vonatkoztak volna.

A negyedik forradalmi törvény értelmében minden haszonbérlő jogosult lett volna a cukornádtermelésből eredő nyereség 55 százalékára, s a legalább három éve egy helyen dolgozó alhaszonbérlőnek 40 000 arroba[20] minimális kvótát biztosított volna.

Az ötödik forradalmi törvény elrendelte volna az előző kormányok alatt megtollasodott kincstári tolvajok és a velük kapcsolatban álló személyek — örökség és vásárlás formájában, becstelenül szerzett — vagyonának elkobzását tág hatáskörrel felruházott külön bíróságok révén, melyek hozzáférhettek volna a vizsgálathoz szükséges minden forráshoz. Beavatkozhattak volna a nemzeti tőke tulajdonában levő részvénytársaságok ügyeibe is, amennyiben fennforgott volna annak valószínűsége, hogy a kincstári tolvajok ott rejtegetik a lopott összegeket. Idegen kormányoktól is követelhették volna, hogy toloncolják ki az ilyen személyeket és zárolják vagyonukat. Az elkobzott javak felét a munkások nyugdíjpénztárai, másik felét a kórházak, árvaházak és aggok házai kapták volna.

[18] A földterület mértékegysége Kubában. Egy *caballería* egyenlő 13,42 hektárral.

[19] *cukortelepeknek* (central) nevezik Kubában a cukornád-ültetvényeket, ahol ipari üzemegység is működik.

[20] Egy kubai *arroba* egyenlő 11,5 kilogrammal.

Kimondtuk volna továbbá, hogy Kuba a kontinens demokratikus országaival való szoros összefogás politikáját folytatja majd, s a politikai emigránsokat, akiket a testvérnépeket elnyomó véres kezű zsarnokok üldöznek, nálunk, Martí hazájában ezentúl nem üldöztetés, éhség és árulás, hanem biztos menedék, testvéri barátság és megélhetés várja; Kuba a szabadság bástyája lett volna, nem pedig az önkényuralom szégyenletes láncszeme.

Ezeket a törvényeket haladéktalanul közzétettük volna, amelyeket utóbb, a harc befejeztével, gondos előkészületek után még más fontos törvények és intézkedések követtek volna, többek közt a földreform, az általános oktatási reform, a villamossági és a telefontröszt államosítása. Visszatérítettük volna a népnek a felemelt telefon- és áramszolgáltatási díjak révén törvénytelenül kisajátított összegeket, s befizettettünk volna velük az államkasszába minden adóhátralékot.

A felsorolt és egyéb tervezett törvényeink alkotmányunk két fő cikkelyén alapulnak. Az egyik előírja, hogy számolják fel a latifundiumokat, majd törvényben szabják meg annak a földtulajdonnak a felső határát, amelyen valamely személy vagy szervezet meghatározott mezőgazdasági termelést folytathat, s egyúttal tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy a föld visszakerüljön a kubaiak tulajdonába. A másik fő cikkely a leghatározottabban követeli, hogy a végrehajtó hatalom minden rendelkezésére álló eszközt latba vetve teremtsen munkaalkalmat minden munkanélkülinek, s biztosítsa valamennyi fizikai és szellemi dolgozó megfelelő megélhetését. E törvények egyikét sem lehet alkotmányellenesnek minősíteni és hatálytalanítani. Az első kormány, amelyet a nép választott, köteles volna tiszteletben tartani ezeket a törvényeket. S nemcsak azért, mert ez erkölcsi kötelessége a nemzettel szemben, hanem azért is, mert ha a népek egyszer birtokába jutottak azoknak a vívmányoknak, melyekre nemzedékek során át áhítoztak, ezeket többé senki sem veheti el tőlük.

A föld problémája, az iparosítás problémája, a lakáshelyzet problémája, a munkanélküliség problémája, a közoktatás problémája és a népegészségügy problémája: íme az a hat központi probléma, melynek megoldására az általános szabadságjogok és a politikai demokrácia kivívásával egy időben kitartó erőfeszítéseket tettünk volna.

Talán túlságosan száraznak és elméletinek látszana ez a fejtegetés, ha nem tudnánk, milyen szörnyű tragédiába sodorják országunkat ezek a problémák, tetézve a legmegalázóbb politikai elnyomással.

Kuba mezőgazdasági kistermelőinek 85 százaléka földbért fizet, s állandóan az a veszély fenyegeti, hogy előzik bérelt földjéről. A legtermékenyebb megművelt földeknek több mint fele külföldiek kezében van. A hatalmas Oriente tartományban a United Fruit Company és a West-Indian földjei az északi parttól egészen a déli partig húzódnak. Ezzel szemben 200 000 parasztcsaládnak még annyi földje sincs, ahol legalább zöldséget termeszthetne éhező gyermekeinek. Ugyanakkor a hatalmas monopóliumok tulajdonában 300 000 caballería ki nem használt művelhető földterület van. Kuba elsősorban agrárország, hiszen lakosságának nagy része paraszt, a falutól függ a város, a falu tette lehetővé a függetlenséget. Nemzetünk nagysága és virágzása az egészséges, derűlátó parasztságtól függ, s egy olyan államhatalomtól, mely támogatja és irányítja a parasztot. Hogy tartható hát fenn a jelenlegi helyzet?

Néhány élelmiszeripari, fafeldolgozó és textilvállalattól eltekintve Kuba továbbra is nyersanyagszállító ország. Cukrot visz ki, hogy cukorkaárut hozhasson be. Bőrt exportál, hogy lábbelit importálhasson. Vasércet visz ki, hogy ekéket hozzon be... Mindenki egyetért azzal, hogy parancsolóan szükséges az ország iparosítása, hogy kohászati, papíripari és vegyipari vállalatokra van szükségünk, meg kell javítanunk tenyészállat-állományunkat, vetőmagfajtáinkat, gépeinket, élelmiszeráruink termelését, ha helyt akarunk állni az európai sajt-, tejkonzerv-, likör- és étolajgyárak, valamint az

észak-amerikai konzervgyárak pusztító konkurrenciájával szemben. Mindenki egyetért azzal, hogy kereskedelmi hajókra van szükségünk, s a turistaforgalom óriási jövedelemforrássá válhat számunkra. A tőke tulajdonosai azonban azt követelik, hogy a munkások hajtsák fejüket a caudiumi iga[21] alá, az állam tegye ölbe a kezét, s az iparosítás maradjon ad Calendas Graecas.[22]

Ugyanilyen komoly, talán még ennél is komolyabb a tragikus lakáshelyzet. Kubában 200 000 kunyhó és viskó van. Falun és városon 400 000 család barakkokban, nyomortanyákon és kalyibákban él, ahol az elemi egészségügyi és higiéniai feltételek sincsenek meg. 2 200 000 városi lakos jövedelmének egyötödét vagy harmadát felemésztő lakbért fizet. 2 800 000 főnyi falusi és külvárosi lakos nem ismeri a villanyvilágítást. S ezen a téren is az történik, hogy ha az állam le akarja szállítani a lakbéreket, a háztulajdonosok azzal fenyegetőznek, hogy minden építkezést beszüntetnek. De ha az állam tartózkodik is ettől a lépéstől, csak addig építkeznek, amíg felemelt járadékot húzhatnak, különben nem raknának le egy téglát sem, nem törődve azzal, van-e fedél az emberek feje felett. Ugyanezt teszi az áramszolgáltatási monopólium is: csak addik építi ki a vezetékeket, ameddig még biztosítva látja a kielégítő nyereséget. Azon a ponton túl felőle akárhány ember ülhet sötét szobában. Az állam pedig nem tesz semmit, s a nép továbbra is fedél és világítás nélkül marad.

Oktatási rendszerünk pompásan kiegészíti az elmondottakat. Minek mezőgazdasági iskola a falun, ha nem a paraszt a gazdája annak a földnek, amelyet megművel? S minek volna szükség városon technikumokra és iparitanuló-isko-

[21] *caudiumi iga* — a legnagyobb megaláztatás jelképe; a rómaiak Caudium közelében szenvedték el legsúlyosabb vereségüket (i. e. 321.); a samnitok jelképes iga alatt hajtották át a foglyokat.

[22] *ad Calendas Graecas* — sohanapján; a görög naptárban ugyanis nem volt „calendae", a rómaiaknál fizetési határnapként szereplő elseje.

lákra, ha nincs ipar? Minden annak a képtelen logikának van alárendelve, hogy ha ez sincs, az sem kell. A legkisebb európai országban is legalább 200 technikum és iparitanulóiskola van. Kubában mindössze hat ilyen iskola működik, de ezek végzett tanulói sem tudnak elhelyezkedni. A községi iskolákba mezítlábas, rongyos, rosszul táplált gyermekek járnak, az iskolaköteles gyermekeknek majdnem fele. Sok esetben a tanító kénytelen saját pénzén megvenni a taneszközöket. Hát naggyá tehetjük ilyen körülmények között hazánkat?

Csak a halál válthatja meg az embereket ettől a nyomortól. S ehhez segédkezet nyújt nekik az állam. Hozzájárul a halálozás növekedéséhez. A mezítlábas falusi gyermekek 90 százalékát olyan mikrobák fertőzik meg, amelyek a földről, a lábkörmön keresztül jutnak a szervezetükbe. A közvéleményt megdöbbenti egy-egy gyermekrablás vagy gyermekgyilkosság híre. De ugyanez a közvélemény bűnös közönnyel fogadja a tömeges gyermekgyilkosság tényét, nem törődik azzal, hogy szörnyű kínok közepette évről évre lassan éhen hal ezer meg ezer gyermek. A közelgő halál homályába borult ártatlan gyermekszemek végtelenségbe vesző, utolsó dermedt pillantása mintegy az emberi önzésnek szóló néma szemrehányást fejez ki, s egy néma fohászt is, hogy azért az isten átka ne sújtsa az embereket. Ha a családapa évente csak négy hónapig dolgozik, miből vásárolna ruhát és orvosságot gyermekeinek? A gyerekek angolkórosak lesznek, s 30 éves korukra ép foguk nem marad; meghallgatnak ezer és egy beszédet, de végül is sírba viszi őket a nyomor és a kimerültség.

Az állandóan túlzsúfolt állami kórházakba csak valamelyik politikai vezér ajánlására veszik fel a beteget, de az ajánlásnak a szerencsétlen beteg szavazata az ára, sőt valamennyi családtagjának szavazata, hogy aztán Kubában minden maradjon a régiben.

Ezek után nem nehéz megmagyarázni, miért fordulhat elő nálunk, hogy májustól októberig egymillió ember nem talál

munkaalkalmat, s mi az oka annak, hogy az öt és félmilliós Kubában több a munkanélküli, mint a több mint 40 milliós Franciaországban vagy Olaszországban.

Bíró urak!

Amikor önök valakit lopásért elítélnek, nem kérdezik meg tőle, mióta nincs munkája, hány gyermeke van, hetente hányszor jutott ételhez és hányszor maradt éhen. Önöket egyáltalán nem érdeklik a vádlott életkörülményei. Nem sokat teketóriáznak vele, egykettőre börtönbe küldik. Bezzeg nem börtönöztetik be a gazdagokat, akik felgyújtják üzletüket vagy boltjukat, hogy felvehessék a biztosítási díjat. Mit se számít, ha emberéletet követel is a tűz, hisz van elég pénzük, hogy megfizessék az ügyvédeket és megvesztegessék a bírákat. Önök börtönbe vetik a szerencsétlen tolvajt, aki azért lop, hogy éhen ne haljon, de még soha, egy éjszakára sem dugtak rács mögé egyetlen gazembert sem a sok száz közül, aki milliókat lopott az államtól. Önök együtt töltik velük a Szilvesztert valamelyik előkelő étteremben, s megbecsülik őket. Kubában a hivatalnokot, ha egy éjszaka alatt milliomos lesz, s belép a gazdagok társaságába, ugyanazokkal a szavakkal fogadhatnák, mint amelyekkel Balzac egyik regényhőse, Taillefer emelte poharát a fiatalemberre, aki mérhetetlen vagyont örökölt: „Uraim, igyunk az arany hatalmára! Valentin úr hatmilliójával hatalmat kapott a kezébe. Most ő a király. Mindent megtehet. Fölötte áll másoknak, mint mindegyik gazdag. Az ő számára ezentúl már hazugság az alkotmány első mondata: »Minden francia egyenlő a törvény előtt.« Ezentúl nem őt rendelik alá a törvényeknek, hanem a törvényeket rendelik alá — neki. A milliomosokat nem fenyegeti sem vérpad, sem hóhér."

A nemzet jövője, a nemzet előtt álló problémák megoldása nem függhet tucatnyi finánctőkés önző érdekeitől, a légkondicionált irodákban tervezgető tíz-tizenkét pénzmágnás rideg profitkalkulációjától. Az ország nem rimánkodhat térden állva csodáért néhány aranyborjúhoz, ezek éppúgy nem tehetnek

csodát, mint ószövetségi elődjük, amit ledöntött a próféta haragja. A köztársaság problémáit csak abban az esetben oldhatjuk meg, ha ugyanolyan akaraterővel, becsülettel és hazafisággal harcolunk érte, mint amellyel felszabadítóink megvetették alapjait. De nem oldhatjuk meg a Carlos Saladrigas-féle[23] államférfiakkal, akik mindent hagynak a régiben, s legfeljebb „a magánvállalkozás teljes szabadságáról", a „tőkebefektetések biztosítékairól", s a „kereslet és kínálat törvényéről" fecsegnek olyan hévvel, mintha ezzel minden problémát megoldhatnának. Quinta Avenida-i villájukban[24] az efféle miniszterek kedélyesen elfecsegnének erről a végtelenségig, mígnem csontjai is elporladnának azoknak, akik ma e problémák sürgős megoldását követelik. Korunkban semmiféle társadalmi probléma nem oldódhat meg önmagától.

A forradalmi kormány a nép támogatásával és az egész nemzet bizalmát élvezve először is kiseperte volna a megvesztegetőket és a korrupt elemeket a hivatalokból, s utána haladéktalanul hozzálátott volna az ország iparosításához, felhasználva erre az egész mozgatható tőkét, ami jelenleg több mint másfél milliárdra tehető. A Nemzeti Bank és a Mezőgazdasági és Iparigazgatási Bank segítségével, műszaki szakemberek s a politikai mesterkedésektől távol álló más hozzáértő személyek bevonásával hozzákezdene az iparosítás programjának előkészítéséhez, tanulmányozásához, kidolgozásához és megvalósításához, e nagyszerű feladat végrehajtásához.

A forradalmi kormány a kistermelők tulajdonába adta volna azt a földet, amelyet most bérelnek, s hozzáfogott volna a földkérdés végleges megoldásához. Az alkotmány előírásainak megfelelően maximálta volna a különféle típusú gazdaságok földterületét, s a földfelesleget kisajátította volna, azaz visszaadta volna az államnak a törvénytelenül el-

[23] *Carlos Saladrigas* — Batista elnökjelöltje az 1944. évi választásokon.

[24] *Quinta Avenida* — Havanna villanegyedének, Miramarnak fő útvonala.

tulajdonított és elfoglalt földeket; lecsapolta volna a mocsarakat, halastavakat létesített volna, erdőt telepített volna. Másodsorban, a megmaradt földet szétosztotta volna a parasztok, elsősorban a nagycsaládos parasztok között, s mezőgazdasági szövetkezetek alakítására ösztönözte volna őket, amelyek keretében közösen használhatták volna a drága gépeket, a hűtőházakat és biztosítva lett volna a földművelés és az állattenyésztés egységes, szakszerű irányítása; végül pedig pénzt, felszerelést kaptak volna, s az állam segítséget nyújtott volna nekik ahhoz is, hogy megszerezzék a szükséges ismereteket.

A forradalmi kormány megoldotta volna a lakáskérdést is, 50 százalékkal csökkentette volna a lakbéreket, mentesítette volna minden adó alól a családi házakat, de háromszorosára emelte volna a bérháztulajdonosok adóját. Felszámolta volna az egészségtelen nyomortanyákat, s modern, sokemeletes házakat épített volna helyükbe. Az egész országban hatalmas pénzügyi támogatást nyújtott volna a lakásépítkezéshez. Szerintünk, ahogy falun minden családnak saját földje, városon minden családnak saját háza vagy lakása kell hogy legyen. Elég kő és munkáskéz áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy tisztességes lakást építsünk minden kubai család számára. Ha azonban továbbra is az aranyborjú kegyeit lessük, ezer év múlva is ezekkel a problémákkal küszködünk. Másrészt, manapság már sokkal nagyobb lehetőségek nyílnak arra, hogy szigetünk legtávolabbi zugába is eljuttassuk a villanyáramot, hiszen az atomenergia ilyen célra való felhasználása valóság, s következtében sokkal olcsóbbá válik az áram.

Ilyen intézkedések révén automatikusan megszűnne a munkanélküliség, sokkal könnyebb lenne megelőzni és gyógyítani a betegségeket.

Végezetül a forradalmi kormány a felsorolt feladatok megoldását elősegítő általános oktatási reformot hajtott volna végre, hogy kellően kiképezze azokat a nemzedékeket, amelyek már egy boldogabb hazában fognak élni. Ne feledjék az Apostol szavait: „Latin-Amerikában súlyos hibát követnek

el, mikor az olyan nép, mely szinte kizárólag a falu termékeiből él, gyermekeit városi életre neveli ahelyett, hogy a paraszti életre készítené fel őket... Az a nép a legszerencsésebb, mely mindenki másnál jobban képezi ki gyermekeit — gazdagítja szellemüket és irányt szab érzelmeiknek... A művelt nép mindig erős és szabad."

Az oktatás lelke azonban a tanító, Kubában pedig nyomorúságos fizetést kapnak a nevelők; még sincs, aki jobban szeretné hivatását, mint a kubai tanító. Van önök között olyan, aki nem nyilvános iskolában tanulta az ábécé első betűit? Legyen hát vége annak, hogy alamizsnából fizetjük ki azokat a férfiakat és nőket, akik a jelen és a jövő legszentebb feladatát, az oktatás feladatát látják el. Nem volna szabad, hogy a tanítók 200, a középiskolai tanárok pedig 350 pesót kapjanak, ha azt akarjuk, hogy ne legyen oly aggasztó a sorsuk, s minden erejüket fennkölt hivatásuknak szentelhessék. A falusi tanítóknak ezenkívül meg kell engedni a közlekedési eszközök ingyenes használatát. A pedagógusoknak legalább ötévenként hathónapos fizetett szabadságot kell adni, hogy bel- és külföldi szaktanfolyamokra mehessenek és megszerezhessék a legkorszerűbb pedagógiai ismereteket, állandóan javíthassák a tananyagot és az oktatási rendszert. Honnan vegyük a pénzt ehhez? Ha majd nem lopják a nép pénzét, s nem lesznek a kincstárat fosztogató korrupt hivatalnokok, akiket megvásárolnak a nagy vállalatok, ha majd megfelelően fogják felhasználni a nemzet óriási erőforrásait, s nem vásárolnak többé harckocsikat, bombázókat és ágyúkat, hogy azután kizárólag a nép ellen használják fel ezeket a fegyvereket, ha majd tanítani, nem pedig gyilkolni akarják a népet, akkor lesz pénz bőven.

Kuba a jelenleginél háromszor nagyobb számú lakosságot is fényesen elláthatna. Ennélfogva nem indokolt, hogy nyomorban éljenek lakói. A piacok zsúfolva lehetnének termékekkel, tele éléskamrák lehetnének az otthonokban. Minden munkáskéznek lehetne munkája. Nem, ez egyáltalán nem elérhetetlen. Érthetetlen, hogy sokan éhesen hajtják álomra a

fejüket, amíg egy talpalatnyi föld is megműveletlenül marad. Érthetetlen, hogy gyermekek azért halnak meg, mert nem részesülhetnek orvosi ellátásban. Érthetetlen, hogy parasztjaink 30 százaléka nem tudja aláírni a nevét, 99 százaléka pedig nem ismeri Kuba történetét. Érthetetlen, hogy a falusi családok többsége rosszabb körülmények között él, mint az indiánok éltek annak idején, amikor Kolumbus felfedezte „a legszebb földet, amelyet valaha emberi szem megpillantott". Aki pedig ezek után ábrándozónak nevez engem, annak Martí szavaival válaszolok: „Az igaz ember nem a könnyű életet, hanem a kötelességet keresi. Csak az lehet igaz ember, akinek ábrándja holnap valósággá válik, mert aki a mindenség mélyére tekintett, s meglátta ott a századok műhelyében kovácsolódó, égő és vérző népeket, tudja, hogy a jövő, minden esetben, kötelesség."

Csak az ilyen fennkölt eszményektől hevített emberek érthetik meg a Santiago de Cubában elesett felkelők hősiességét...

A zsarnok Batista nem olyan ember, aki visszariadna akár a legelképesztőbb hazugságtól is. Amikor igazolni akarta március 10-i áruló államcsínyét, azt a mesét találta ki, hogy áprilisban katonai puccs tört volna ki, s ő csupán „el akarta kerülni, hogy vérben ázzon a köztársaság". Természetesen senki sem hitte el neki ezt a nevetséges históriát. S még ennél is képtelenebb hazugságot talált ki, amikor maga vetemedett arra, hogy vérbe borítsa a köztársaságot, s terrorral, erőszakkal és gyilkossággal fojtsa el az ifjúság jogos lázadását. Mennyire lenézheti a népet, hogy ilyen nyomorultul próbálja félrevezetni! Amikor letartóztattak, nyíltan vállaltam a felelősséget a július 26-i fegyveres megmozdulásért. S ha csak egy is igaz lett volna azokból a koholmányokból, amelyeket a diktátor agyalt ki harcosainkról július 27-i beszédében, elég lett volna ahhoz, hogy elveszítsem erkölcsi erőmet ebben a perben. Mégis, miért riadt vissza a zsarnok ügyem nyilvános tárgyalásától? Miért folyamodtak hamis orvosi bizonyítványhoz, miért szegték meg az eljárási szabályokat, s miért uta-

sították vissza a legbotrányosabb módon a bíróság minden követelését? Miért követtek el mindent, ami nyílt tárgyaláson soha nem tapasztalható, csakhogy bármi áron megakadályozzák jelenlétemet? Én a magam részéről mindent elkövettem, hogy jelen legyek. Követeltem, hogy a törvényes rendelkezéseknek megfelelően tegyék lehetővé megjelenésemet a tárgyalásokon, s lelepleztem azokat a mesterkedéseket, amelyekkel igyekeztek megakadályozni ezt. Szemtől szembe akartam állni velük. Ők viszont nem akarták ezt. Nos, akkor hát ki az, aki az igazságtól félt, s ki az, aki szembe mert nézni vele?

A diktátornak a Columbia-tábor gyakorlóterén elhangzott koholmányai nevetségesek volnának, ha nem tapadna oly sok vér hozzájuk. Azt mondta, hogy a támadók zsoldosok voltak, és sok külföldi is volt köztük. Azt mondta, a terv lényege a személye ellen irányuló merénylet volt — az ő, csakis az ő személye ellen —, mintha azok az emberek, akik megtámadták a Moncada-erődöt, nem ölhették volna meg őt, vagy akár húsz másikat is a fajtájából, ha egyetértettek volna az efféle módszerekkel. Azt mondta, Prío, a volt elnök[25] agyalta ki és pénzelte a támadást — de bebizonyosodott, hogy semmiféle kapcsolat sincs mozgalmunk és a múlt rendszer között. Azt mondta, gépfegyverekkel és kézigránátokkal voltunk felfegyverkezve — a katonai szakértők viszont kijelentették, hogy kézigránátunk egyáltalán nem, gépfegyverünk pedig csak egy volt. Azt mondta, lemészároltuk az őrszemeket — ezzel szemben a halottakról és sebesültekről felvett jegyzőkönyvek s az orvosi tanúsítványok igazolják, hogy szúró vagy vágó fegyverrel ejtett sebeket nem találtak a katonákon. De ami a leglényegesebb, azt mondta, kézzel szúrtuk le a katonai kórházban a betegeket. Ezzel szemben éppen a katonai kórház orvosai — igen, a katonaorvosok! — tanúsították a bíróság előtt, hogy ezt a kórházat egyáltalán el sem foglaltuk, egyetlen beteg sem halt meg és meg sem sebesült.

[25] *Dr. Carlos Prío Socarras* — 1948. október 10-től 1952. március 10-ig Kuba elnöke (Kubai Autentikus Forradalmi Párt).

Csupán egyetlen áldozatuk volt, egy ápoló, aki meggondolatlanul kihajolt az ablakon.

Amikor egy államfő, vagy olyasvalaki, aki igényt tart erre a tisztségre, az országhoz fordul, nem az üres szavak kedvéért, hanem bizonyos céllal, egy bizonyos hatás eléréséért teszi, egy bizonyos szándék lelkesíti. Nos, ha egyszer katonailag már legyőztek bennünket, s nem jelentettünk reális veszélyt a diktatúrára nézve, akkor minek rágalmazott bennünket? Ha nem volna egészen nyilvánvaló, hogy a zsarnok azokat a bűncselekményeket próbálta igazolni, amelyeket akkor éjjel, s utána követtek el, beszéljenek a számok. Batista július 27-én, a gyakorlótéren mondott beszédében kijelentette, hogy nekünk, támadóknak 33 halottunk volt, a hét végén azonban már több mint 80 halottat emlegettek. Hol, miféle harcokban, milyen körülmények között haltak meg ezek az ifjak? Már Batista beszéde előtt meggyilkoltak több mint 25 foglyot, utána pedig még 50-et.

Tisztelettel kell adóznunk azoknak a derék katonai szakértőknek és hivatásos katonáknak, akik becsületesen viselkedtek a bíróság előtt, nem hamisították meg a tényeket, hanem a valóságnak megfelelő adatokat szolgáltattak. Igen, ezek valóban katonák, akik megbecsülik az egyenruhát, ezek igazi férfiak! Sem az igazi katona, sem az igazi férfi nem képes magát hazugsággal vagy bűntettel szennyezni. Tudom, hogy felháborították őket a barbár gyilkosságok. Tudom, hogy szégyen és undor fogja el őket a vérszagra, amelyet a Moncada-erőd kövei árasztanak.

Felszólítom a diktátort, most ismételje meg, ha képes reá, szennyes rágalmait, melyeket e tisztességes katonák tanúvallomásai megcáfolnak. Felszólítom őt, bizonyítsa be, amit július 27-i beszédében mondott. Ne hallgasson! Most beszéljen! Mondja meg, kik voltak ezek az embertelen és könyörtelen gyilkosok. Vallja be, hogy becsületrenddel tüntette ki a mészárlás „hőseit" visszataszító bűncselekményeikért! Vállalja a felelősséget a történelem előtt, s ne próbálja később azt mondani, hogy nem ő adott parancsot katonáinak. Adjon

magyarázatot a nemzetnek, miért öletett meg 70 embert! A nemzet magyarázatot vár, a nemzet tudni akarja, miért ontottak ennyi vért! A nemzet magyarázatot követel!...

Négy és fél évszázados történelmünk bővelkedik a kegyetlenségekben. Attól kezdve, hogy halomra öldösték a védtelen indiánokat, hogy a sziget partjain vandál kalózok pusztítottak, hogy a függetlenségi háború idején a gerillák[26] kegyetlenkedtek, hogy Weyler[27] katonái agyonlőtték a fogságba esett kubaiakat, egészen Machado diktatúrájáig, s az 1935 márciusi[28]-bűncselekményekig. De ezek egyike sem mérhető történelmünk e véres, kegyetlen és szomorú fejezetéhez, az áldozatok számát és a gyilkosok kegyetlenségét tekintve egyiket sem lehet összehasonlítani azzal, ami Santiago de Cubában történt. Az évszázadok folyamán csupán egy ember akadt, aki történelmi létünk két különböző szakaszát is vérrel szennyezte, aki két kubai nemzedék húsába vájta karmait. Ez az ember megvárta az Apostol születésének százéves évfordulóját, s a köztársaság — mely oly sok életet áldozott a kubaiak szabadságáért, emberi méltóságáért és boldogságáért — fél évszázados jubileumát, hogy történelmünkben példa nélkül álló vérfolyamot fakasszon. Még szörnyűbb és súlyosabb a bűn, mert olyan ember követte el, aki már egyszer tizenegy hosszú esztendőn át szabadságszerető és a bűnt szívből gyűlölő népünk ura és parancsolója volt; olyan ember, aki egész életében nem volt becsületes, őszinte, tisztességes és nemes lelkű egyetlen pillanatra sem.

Nem volt elég az 1933 decemberi árulás,[29] az 1935 már-

[26] *Gerillák* alatt a múlt század végén lezajlott Függetlenségi Háború idején a spanyol gyarmatosító hadsereghez tartozó katonai csoportokat érti.

[27] *Valeriano Weyler* — a múlt század utolsó éveiben a spanyol csapatok főparancsnoka; internáló táborokat szervezett, ahol a kubaiak ezreit végeztette ki.

[28] 1935 márciusában Batista véres megtorló intézkedéseinek nagyszámú áldozata a *Machado*-diktatúra idejére (1933) emlékeztetett.

[29] 1933 decemberében Batista katonai puccs segítségével első ízben ragadta magához a hatalmat.

ciusi bűntett s a kormányzása első időszakában összeharácsolt 40 millió peso, mindezt még tetézte az 1952 márciusi árulásával s az 1953 júliusi bűntényekkel, s az újabb milliók elrablásával. Minderre csak az idő derít majd fényt. Dante kilenc körre osztotta poklát. A hetedik körbe a zsarnokokat és vérengzőket, a nyolcadikba a csalókat, a kilencedikbe az árulókat helyezte. Nehéz dolguk lesz az ördögöknek, amikor majd méltó helyet kell a diktátor lelkének keresniük ... ha ugyan van lelke! A Santiago de Cubában elkövetett kegyetlen tettek sugalmazójának aligha lehet.

Számos részletét ismerem azoknak a körülményeknek, amelyek között végrehajtották e bűntényeket. Katonáktól tudom ezt, akik szégyenkezve számoltak be a szemük előtt lejátszódott eseményekről.

Mikor a harc véget ért, a diktátor zsoldosai dühödt vadállatokként rohanták meg Santiago de Cuba városát, s a védtelen lakosságon töltötték ki haragjukat. Távol a harc színhelyétől, a nyílt utcán lőttek agyon egy kapuban játszadozó ártatlan gyermeket, s amikor apja odarohant, hogy karjába emelje, fejét golyó fúrta át. Egy Cala nevű kisfiút, aki kenyérrel a kezében hazafelé tartott, szó nélkül agyonlőttek. Vég nélkül sorolhatnám a polgári lakosság ellen elkövetett bűncselekményeket és kegyetlenkedéseket. S ha így bántak azokkal, akik nem vettek részt a felkelésben, elképzelhetjük, milyen szörnyű sors jutott osztályrészül azoknak, akik fogságba estek vagy akikről azt hitték, hogy részt vettek a felkelésben. Ahogy ebben az esetben is sok ártatlan embert meghurcoltak, az első foglyok közül is sokat megöltek, akiknek semmi közük sem volt a felkeléshez. Ők nem szerepelnek az áldozatok hivatalos listáján, melyen csak a mi embereink neve szerepel. De egyszer még kitudódik a meggyilkoltak tényleges száma.

A foglyok közül elsőnek orvosunkat, dr. Mario Muñozt ölték meg, aki se fegyvert, sem egyenruhát nem viselt, csak fehér orvosi köpenyét. A doktor derék ember és jó orvos volt, aki övéin és az ellenségein egyforma odaadással segített

volna. Amikor a Polgári Kórházból a laktanyába kísérték, útközben tarkón lőtték, s otthagyták arcra bukva a vértócsában. De a foglyok tömeges lemészárlása csak délután három óra után kezdődött meg. Addig parancsra vártak. Havannából megérkezett Martín Díaz Tamayo tábornok, aki pontos utasításokat hozott a tanácskozásról, amelyen részt vett Batista, a vezérkar főnöke, a Katonai Titkosszolgálat vezetője, maga Diaz Tamayo és mások. — Szégyen, hogy a hadsereg háromszor akkora veszteséget szenvedett a harcban, mint a támadók — jelentette ki a tábornok —, s hogy minden elesett katonáért tíz foglyot kellett megölni. — Ez volt hát a parancs!

Minden társadalomban akadnak alantas ösztönöktől vezetett emberek, született bűnözők, emberállatok, akik gonosz ösztöneik rabjai, szörnyetegek, akiket csak a fegyelem és környezetük fékezhet meg. De ha ezekkel vért kóstoltatnak, a vérfolyamot is kikortyolnák. S ezek az emberek csak erre a parancsra vártak. Karmaik közt elpusztultak Kuba legjobbjai, a legbátrabb és legbecsületesebb emberek. A diktátor zsoldosoknak nevezte őket, de hősökként haltak meg; olyan emberek oltották ki életüket, akik zsoldot kapnak a köztársaságtól, akik azzal a fegyverrel, amit védelmére adott kezükbe a köztársaság, a gonosztevők érdekeit védik, s meggyilkolják a legderekabb állampolgárokat.

Ezeknek a hősöknek kínzóik felajánlották, hogy életben hagyják őket, ha megtagadják nézeteiket és hazug módon kijelentik: Prío adott pénzt nekik. És mert az ajánlatot felháborodva visszautasították, folytatódott a kegyetlen kínzás. Összezúzták heréiket, kiszúrták a szemüket, de ők helytálltak, jajszót se hallattak, nem könyörögtek; minden hóhéruknál ezerszerte különb férfiak voltak, még akkor is, amikor megfosztották őket nemiszervüktől. A fényképek nem hazudnak, rajtuk jól láthatók a megcsonkított holttestek. A hóhérok más eszközökhöz is folyamodtak. Amikor nem tudták megtörni a férfiakat, próbára tették a nők bátorságát. Néhány katona kíséretében egy őrmester véres emberi szemmel

a kezében lépett be bajtársnőink, Melba Hernández és Haydée Santamaría cellájába. — Ez a bátyád szeme — mondta Santamaríának. — Ha nem mondod meg, amit nem akart elárulni, kitépjük a másik szemét is. — A leány, aki pedig mindenkinél jobban szerette bátor testvérét, méltósággal válaszolta: — Ha kitépték egyik szemét és nem mondta meg, én mégúgysem beszélek. — Az őrmester és a katonák elmentek, de később visszatértek és égő cigarettával sütögették a lány karját, míg végül dühösen azt mondták neki: — Már nincs vőlegényed. Őt is megöltük. — Santamaría rendíthetetlen nyugalommal válaszolta: — Ő nem halt meg, mert aki a hazáért halt meg, az örökké él. — Nem volt még kubai nő, aki ilyen hősiesen és méltósággal viselte volna sorsát.

A hóhérok nem kímélték a sebesült felkelőket sem, akiket a város különböző kórházaiban helyeztek el. Felkutatták őket, s rájuk vetették magukat, mint dögkeselyűk a zsákmányra. A Centro Gallego kórházban behatoltak még a műtőbe is, ahol éppen vérátömlesztésben részesítettek két súlyos sebesültet; leráncigálták őket a műtőasztalról, s mert nem tudtak megállni saját lábukon, a földön vonszolták őket, le a földszintre. De addigra már halottak voltak.

A Colonia Españolában csak azért nem jutott erre a sorsra két másik bajtársunk, Gustavo Arcos és José Ponce, mert Posada doktor bátran kijelentette, hogy csak a holttestén keresztül férhetnek hozzájuk. Pedro Miret, Abelardo Crespo és Fidel Labrador vénájába levegő- és kámforinjekciót akartak fecskendezni a Katonai Kórházban. Életüket Tamayo századosnak, a hadsereg becsületes katonaorvosának köszönhetik, aki csőre töltött pisztollyal a kezében kiragadta a sebesülteket a hóhérok kezéből s a Polgári Kórházba szállíttatta őket. Sebesültjeink közül csak ez az öt fiatalember maradt életben.

Hajnalonta fogolycsoportokat hajtottak ki az erődből, és teherautókon Siboneyba, La Mayába, Songóba és más helyekre szállították őket. Az összekötözött embereket útközben agyba-főbe verték, majd valahol lakatlan területen megölték

őket. A későbbi jelentésekben úgy tüntették fel, hogy harc közben estek el. A kivégzés napokig tartott, a foglyok közül igen kevesen maradtak életben. A gyilkosok sokszor előre megásatták velük sírjukat. Egy fiatalember e munka közben megfordult és csákányát az egyik gyilkos arcába vágta. Néhány hátrakötözött kezű foglyot élve temettek el. Sok lakatlan helyen megtalálható a hősök sírja. Csupán a moncadai lőtéren öt embert földeltek el. Eljön a nap, amikor feltárják ezeket a sírokat, s a hősök maradványait a nép vállán viszi az emlékműhöz, amelyet a szabad haza Martí sírja mellett állít majd nekik, ezzel a felirattal: „A centenárium mártírjainak."

Santiago de Cuba körzetében Marcos Martít ölték meg utolsónak. Július 30-án, csütörtökön reggel fogták el Siboney mellett egy barlangban, bajtársunkkal, Ciro Redondóval együtt. Felemelt kézzel kellett haladniuk az úton, s közben Martít hátulról lelőtték. Mikor a földre bukott, még belelőttek néhányszor. Redondót az erődbe kísérték. Amikor Pérez Chaumont őrnagy megpillantotta, felkiáltott: — Hát ezt meg minek hoztátok ide?! — Ez a fiatalember, aki Pérez Chaumont szerint „a katonák ostobaságának" köszönheti életét, minderről beszámolt a bíróságnak.

Az egész tartományban parancsot adtak a gyilkolásra. Tíz nappal július 26-a után Santiago de Cuba egyik napilapja hírt adott arról, hogy a Manzanillóból Bayamóba vezető úton két megfojtott fiatalember holttestét találták meg. Később megállapították, hogy a két halott Hugo Camejo és Pedro Vélez bajtársunk volt. Ott is valami rendkívüli eset történt, aminek három áldozata volt. Éjjel két órakor hurcolták el őket a manzanillói erődből. Útközben leszállították őket a gépkocsiról, mindhármukat addig verték, amíg el nem vesztették eszméletüket, s azután kötéllel megfojtották őket. Amikor azonban a gyilkosok eltávoztak, abban a hiszemben, hogy áldozataik már halottak, Andrés García, az egyik fogoly feleszmélt, s egy paraszt házában keresett menedéket. Így azután a bíróság tudomást szerezhetett e bűncselekmény

részleteiről. Egyedül ez a fiatalember maradt életben a Bayamo környékén foglyul ejtett felkelők közül.

A Cauto-folyó közelében, egy Barrancas nevű helységben, elhagyott tárnában fekszik Raúl de Aguiar, Armando del Valle és Andrés Valdés holtteste. Montés de Oca őrmester, a Miranda-laktanya őrparancsnoka, Maceo tizedes és egy hadnagy (az Alto Cedró-i helyőrség parancsnoka), lőtte agyon őket éjjel, az Alto Cedróból, ahol a foglyokat őrizték, Palma Sorianóba vezető úton.

A bűncselekmények évkönyveiben említésre méltó helyet kap Eulalio González őrmester, akit a Moncadában „Tigris" néven ismernek. Ez az ember nem átallotta, hogy még dicsekedjék is aljas tetteivel. Saját kezével ölte meg Abel Santamaría bajtársunkat. De ez még nem volt elég. Egyszer, visszatérőben a Boniato-börtönből, amelynek udvarán fajkakasokat tenyészt, ugyanarra az autóbuszra szállt, melyen Abel anyja utazott. Amikor ez a szörnyeteg megtudta, hogy ki ez az asszony, nagy hangon hőstetteivel kezdett kérkedni. Teli torokkal harsogta, hogy a gyászruhás asszony is hallja: — Úgy bizony, sok ember szemét szúrtam már ki, és sok emberét szúrom ki még. — A gyilkos által nyilvánosságra hozott gyalázatos megbántás súlya alatt zokogó anya minden szónál ékesebben fejezi ki hazánk példa nélkül álló erkölcsi hanyatlását. Ezeknek az anyáknak, amikor fiaikról kérdezősködtek a Moncada-erődben, gyalázatos cinizmussal így válaszoltak: — Menjen csak, señora, menjen a Santa Ifigenia[30] szállóba! Ott szállásoltuk el őket. — Kuba nem Kuba többé, ha nem éri utol a szörnyű megtorlás azokat, akik felelősek e bűncselekményekért! Ezek a lelketlen emberek durván bántalmazták a polgárokat, akik a forradalmárok holtteste előtt levették kalapjukat.

Olyan nagy az áldozatok száma, hogy a kormány még mindig nem meri közzétenni a teljes veszteséglistát. A hatalom bitorlói tudják, hogy a számok elárulják őket. Jól ismerik

[30] *Santa Ifigenia* — Santiago de Cuba temetője.

minden egyes halott nevét, hiszen mielőtt meggyilkolták volna a foglyokat, megállapították személyazonosságukat. A bonyodalmas azonossági eljárás színtiszta komédia volt! Vannak családok, amelyek még most, közel három hónap múltán sem tudnak semmit fiaik sorsáról. Miért nem mondják ki hát az utolsó szót?

Azt is meg kell mondanom, hogy az áldozatok zsebét kiforgatták. Eltulajdonították pénzüket és személyes holmijukat, elvették órájukat, lehúzták gyűrűjüket — s most szemérmetlenül viselik a gyilkosok.

Amit most elmondtam, arról önök, bíró urak, már tudomást szereztek bajtársaim tanúvallomásaiból. De felhívom figyelmüket arra is, hogy a hatóságok sok olyan tanúnak, aki az előző tárgyaláson veszélyesnek bizonyult rájuk nézve, nem engedték meg, hogy ezen a tárgyaláson is megjelenjen. Nincsenek itt például a Polgári Kórház ápolónői, noha most is itt tartózkodnak a közelünkben, ebben az épületben dolgoznak, amely a tárgyalás színhelye lett. Azért tartják távol őket, nehogy kérdéseimre válaszolva tanúvallomást tegyenek a bíróság előtt. Itt ugyanis húsz embert fogtak el, nem számítva dr. Mario Muñozt. S a hatóságok félnek, hogy a szemtanúknak feltett kérdéseimből rájuk nézve igen veszélyes dolgokra derülne fény, s mindez jegyzőkönyvbe kerülne...

Március 10. tábornokai megölték a védtelen foglyokat, s utána azt mondták, hogy a harcban estek el. Ennyi az ő katonai dicsőségük! Valeriano Weyler gonosz gyilkosai is ezt tették a Függetlenségi Háború legszörnyűbb éveiben. A következő részletet olvashatjuk a „Háborús Krónikák"-ban: „Február 23-án Baldomero Acosta Punta Bravába érkezett néhány lovas katona kíséretében. Ugyanakkor a másik úton, az ellenkező irányból a Pizarro-ezred egy szakasza közeledett, Barriguilla őrmester parancsnoksága alatt. A felkelők néhány lövést váltottak a Pizarro-ezred katonáival, majd visszavonultak a Punta Bravából Guatao faluba vezető úton. A katonák Marianao önkénteseinek egy századával együtt,

Calvo kapitány parancsnoksága alatt a nyomukba eredtek. Amikor az alakulat előőrse benyomult a faluba, gyilkolni kezdték a békés lakosságot. Agyonlőttek 12 polgári személyt, a többit pedig őrizetbe vették. De nem elégedtek meg a Guatao külvárosában elkövetett gonosztettekkel, ráadásul embertelenül megkínozták a foglyokat, minek következtében egy ember meghalt, a többiek pedig szörnyű sebeket kaptak. Cervera márki, egy gyáva, udvaronc katonatiszt a spanyol fegyverek fényes győzelméről tett jelentést Weylernek. Zugasti őrnagy azonban, mint becsületes ember, értesítette a kormányt a történtekről, s békés polgárok meggyilkolásának minősítette Calvo kapitány és Barriguilla őrmester tetteit."

Eddig kizárólag tényeket hoztam fel. De mert nem feledkezem meg arról, hogy bíróság előtt állok, amely ítélkezik felettem, bebizonyítom, hogy egyedül a mi oldalunkon van a jog, és sem az értelem, sem a társadalom, sem a valódi igazságosság nem indokolja a bajtársaimra kiszabott és a rám váró ítéletet.

Tisztelettel adózom a bíró uraknak, s hálás leszek, ha az igazság nyers szavait nem személyük elleni sértésnek tekintik. Érveimmel csupán azt akarom bebizonyítani, hogy a bírói hatóságok általában milyen hamis és téves álláspontra helyezkedtek ebben a perben. Minden bíróság egy gépezet alkatrésze, amely csak olyan irányban mozoghat, amelyet ez a mechanizmus megszab a részére, bár ez nem mentség annak, aki saját elvei ellen vétkezik. Jól tudom, hogy az oligarchiára hárul a fő felelősség, amely ellenvetés nélkül, szolgálatkészen engedelmeskedik a bitorló diktátumainak, elárulja a nemzetet, s megtagadja a bírói hatalom függetlenségét. Néhány becsületes biró egyes szavazataival megpróbálta helyreállítani a bíróság meggyalázott méltóságát, de a gyáva és szolgalelkű többség már csírájában elfojtotta a becsületes kisebbség próbálkozását. Ez azonban nem akadályoz meg abban, hogy kifejtsem érveimet. Ha pusztán a komédia kedvéért hoztak e bíróság elé, hogy az önkénynek a törvényesség és az igazságosság látszatát adják, én készen állok arra,

hogy biztos kézzel tépjem szét a gyalázatos fátylat, mely az arcátlanságot leplezi. Különös, hogy azok, akik idehurcoltak engem, hogy elítéljenek, nem hajtották végre a bíróság egyetlen utasítását sem.

Önök azt mondották, ez a köztársaság megalapítása óta a legnagyobb horderejű per bíróságaink gyakorlatában, de az itt elhangzott szavaimat senki sem hallja meg, mert hiszen a diktatúra mindenáron el akar hallgattatni. De amit önök tesznek, arra az utókor sokszor visszapillant még. Önök azt hiszik, hogy most egyszerűen elítélnek egy vádlottat, pedig önöket fogják elítélni, nem is egyszer, hanem sokszor, ahányszor csak a jövőben a megsemmisítő kritika tüze alá veszik ezt a pert. Azt, amit én itt elmondok, sokszor el fogják ismételni. Nem azért, mert én mondtam, hanem azért, mert az igazságosság kérdése örök probléma, s amelyről, a jogtanácsosok és a teoretikusok hiedelmével ellentétben, jól megalapozott, önálló véleménye van a népnek. A nép logikája egyszerű, de rendíthetetlen. Mentes minden képtelenségtől és ellentmondástól. S ha valaki, hát a kubai nép szívből gyűlöli a kiváltságokat és az egyenlőtlenséget. Tudja, hogy az igazságszolgáltatást mérleget és pallost tartó szűz képében ábrázolják. S ha a nép azt látja majd, hogy az igazság istennője gyáván meggörnyed egyesek előtt, másokra viszont haragosan fegyvert emel, azt fogja róla mondani, hogy nem szűz, hanem prostituált, aki gyilkos tőrt szorongat a kezében. Az én logikám — a nép egyszerű logikája.

Elmondok önöknek egy történetet. Volt egyszer egy köztársaság. Volt alkotmánya, elnöke, kongresszusa, voltak törvényei, szabadságjogai és bírái. Ebben a köztársaságban mindenki szabadon szervezkedhetett, gyülekezhetett, írhatott és beszélhetett. A nép nem volt megelégedve kormányával, no de hát leválthatta, s tényleg, már csak napok kérdése volt, hogy megteszi. Ebben az országban tiszteletben tartották és megbecsülték a közvéleményt, s a közügyeket szabadon megvitatták. Politikai pártok működtek ebben a köztársaságban, politikai rádióműsorokat és televízió-vitákat, társadalmi meg-

mozdulásokat szerveztek, a nép telve volt lelkesedéssel. Ez a nép sokat szenvedett, s bár nem volt boldog, az akart lenni, és ehhez joga volt. Sokszor becsapták már, s iszonyattal gondolt a múltra. Vakon hitte, hogy a múlt többé nem tér vissza. Büszke volt szabadságszeretetére, s hitte, hogy szabadságszeretetét szentségként fogják tisztelni. Abban a meggyőződésben élt, hogy senki sem mer kezet emelni demokratikus jogaira. Változásokra, élete megjavítására, haladásra törekedett, s azt hitte, hogy nem kell már sokáig várnia erre. A jövőbe vetette minden reményét.

Szegény nép! A polgárok egy reggel megdöbbenve arra ébredtek, hogy az éjszaka csendjében a múlt árnyai összeesküvést szőttek, s amíg a nép aludt, gúzsba kötötték. Ismerős kezek végezték el ezt a munkát. A nép ismerte ezeket az arcokat, ezeket a csizmákat, ismerte a halál kaszásait... Nem, ez nem lidércnyomás volt, hanem szomorú és szörnyű valóság. Egy Fulgencio Batista nevű ember hajtotta végre azt a bűntettet, amelyet senki sem várt.

Történt azután, hogy az ország egyik egyszerű állampolgára, aki hinni akart a köztársaság törvényeiben és a bírák megvesztegethetetlenségében, noha sokszor látta, hogy ezek a bírák szerencsétlen emberekkel bánnak el, megkereste az ország törvénykönyvében az „összeesküvés" büntetéséről rendelkező cikkelyt.

Ez a cikkely így hangzott: „Hat évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, aki közvetlenül azért követ el bármilyen cselekményt, hogy erőszakos úton részlegesen vagy teljesen megváltoztassa az alkotmányt vagy a kialakult kormányzati formát."

„Három évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki fegyveres felkelést szervez az alkotmányos állami hatalmak ellen. A szabadságvesztés öt évtől húsz évig terjedhet, ha a felkelést végre is hajtották."

„Hat évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, aki azzal a kifejezett céllal követ el valamilyen cselekményt, hogy részlegesen vagy teljesen, avagy ideiglenesen is meg-

akadályozza a szenátust, a képviselőházat, a köztársaság elnökét vagy a legfelső bíróságot alkotmányos kötelességei ellátásában."

„Négy évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, aki megkísérli az általános választások megakadályozását vagy megzavarását."

„Öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, aki törvényes felhatalmazás vagy a kormány utasítása nélkül átveszi csapatok, alakulatok, erődök, katonai őrségek, katonai repülőgépek, települések vagy hadihajók parancsnokságát."

„Ugyanilyen büntetés vár arra, aki az alkotmány értelmében egyedül az állami hatóságokat megillető hatáskör ellátását bitorolja."

Ez az állampolgár — anélkül, hogy valakinek is szólt volna róla — egyik kezében a törvénykönyvvel, másik kezében az okmányokkal megjelent a főváros egyik régi palotájában, ahol a legfelső bíróság székelt, amely az összeesküvési ügyet tisztázni és a felelősöket megbüntetni lett volna hivatott. Állampolgárunk írásbeli beadványt terjesztett a legfelső bíróság elé. Leleplezte az elkövetett bűntetteket, s követelte, hogy 108 évig terjedő börtönbüntetésre ítéljék Fulgencio Batistát és 17 cinkostársát, ahogy ezt a társadalmi rend védelméről szóló törvény előírja a súlyosbító körülmények figyelembevételével, mert Batista immár másodízben hajtott végre hitszegő államcsínyt.

Napok és hónapok teltek el. S minő kiábrándulás! A vádlottat egy ujjal sem bántották, a köztársaság uraként járt-kelt az országban; méltóságos úrnak, dicső tábornoknak szólították, bírákat váltott le és nevezett ki, sőt az első tárgyaláson a díszhelyen ült, igazságszolgáltatásunk tiszteletre méltó pátriárkái közt.

Ujra teltek-múltak a napok és a hónapok. A nép megunta a visszaéléseket és az önkényeskedést. A népek megunják az ilyesmit! Megkezdődött a harc, s ekkor ez az ember, aki törvényen kívül állt, a nép akarata ellenére ragadta kezébe a

hatalmat és saját céljainak megfelelően alkalmazta a törvényt, elkezdte kínozni, gyilkolni, bebörtönözni és vád alá helyezni azokat, akik a törvényességért küzdöttek és vissza akarták szerezni a nép szabadságát.

Tisztelt bíróság!

Én vagyok az az egyszerű állampolgár, aki annak idején hiába követelte a bíróságtól, hogy büntesse meg a hitszegőket, akik törvénysértéseket követtek el, s megfosztottak bennünket jogainktól, s most felettem ítélkezik a bíróság, mert meg akartam semmisíteni ezt a törvénytelen rendszert, s vissza akartam állítani a köztársaság törvényes alkotmányát. A külvilágtól elszigetelve, magánzárkában tartottak 76 napon át, még a fiamat sem láthattam. Két géppisztolyos kísért át a városon, s most ebbe a kórházba hoztak, hogy titokban szigorú büntetéssel sújtsanak. Az ügyész, kezében a törvénykönyv, ünnepélyes hangon 26 évi börtönbüntetést kér reám.

Önök azt válaszolhatják, hogy a köztársaság bírái az erőszaknak engedtek, és semmit sem tehettek az említett esetben. Nos, ismerjék be, ez alkalommal is az erőszak kényszeríti önöket, hogy elítéljenek engem. Az első esetben nem büntethették meg a bűnöst. A másodikban el kell ítélniük az ártatlant. Így hát két ízben is erőszakot követtek el az igazság szűz istennőjén.

Mennyit fecsegtek, hogy igazolják az igazolhatatlant, hogy megmagyarázzák a megmagyarázhatatlant és kibékítsék a kibékíthetetlent! Végül aztán kimondták, hogy a tény alkotja a törvényt. Más szóval az a tény, hogy a katonákat és a páncélkocsikat kivezényelték az utcára, elfoglalták az elnöki palotát, az államkincstárat s a többi állami intézményt, és a nép szívének szegezték a fegyvert, jogot adott nekik a kormányzásra. Ezzel érveltek a nácik is, amikor megszállták Európa országait, s mindegyikben nekik megfelelő bábrendszert teremtettek.

Elismerem és hiszem, hogy a forradalom a jog forrása. De

nem lehet forradalomnak tekinteni a március 10-én végrehajtott éjszakai fegyveres puccsot. A népnyelvben — amint azt José Ingenieros[31] megállapította — forradalomnak szokás nevezni azokat a kisebb zavargásokat is, amelyeket elégedetlenek kis csoportja rendez, hogy megfossza a jóllakott vezetőket szinekúráiktól és gazdasági előjogaiktól, de csak azért, hogy helyet cseréljen velük, s végrehajtsa a tisztségek és a javak újraelosztását. De a történész számára nem ez a forradalom ismérve, és nem az a tanult embernek sem.

A mélyreható változások értelmében sem a társadalom szerkezetében, de még a közélet mocsarának felszínén se rezdült egyetlen hullám, mely megmozgatta volna a minden téren eluralkodott rothadást. Az előző rendszerben elburjánoztak a politikai üzelmek, a rablás, a lopás, és semmire sem becsülték az emberi életet. Ám a jelenlegi rendszer megötszörözte politikai üzelmeit és tízszerte többet rabol, s az emberi életet százszorta kevesebbre becsüli.

Tudjuk. Barriguilla a maga idejében rabolt és gyilkolt; milliomos, sok fővárosi bérház és külföldi részvény tulajdonosa volt. Mesés folyószámlái voltak észak-amerikai bankokban, az amerikai milliomosok legfényesebb szállóiban lakott. Soha senki nem is állította, és nem is állítaná, hogy forradalmár volt. Barriguilla Weyler őrmestere volt, ő gyilkolta meg Guataóban azt a 12 kubait... Santiago de Cubában az áldozatok száma 70. „De te fabula narratur."[32]

Március 10. előtt négy politikai párt kormányozta az országot: az autentikus, a liberális, a demokrata és a köztársasági párt. A köztársasági párt két nappal az államcsíny után csatlakozott a diktátorhoz. S egy év sem telt bele, már újra hatalmon volt a liberális és a demokrata párt. Batista nem állította vissza az alkotmányt, nem állította vissza a polgári szabadságjogokat, nem állította vissza a kongresszust, nem

[31] *José Ingenieros* (1877—1925) — argentín filozófus és közéleti személyiség.

[32] *De te fabula narratur* — Rólad szól a mese. (*Horatius:* Szatírák, I 1, 69). Fidel Castro Batistára céloz.

állította vissza a szavazati jogot, s végezetül egyet sem állított vissza a megsemmisített demokratikus intézmények közül, de újra részt adott a hatalomból Verdejának, Guás Inclánnak.[33] A hagyományos pártok képviselői mellett helyet kaptak a kormányban a kubai politikai élet legkorruptabb, legragadozóbb, legmaradibb, legkonzervatívabb elemei. Ez Barriguilla forradalma!

Batista rendszerében nincs semmi forradalmi tartalom. Ez a rendszer két évtizeddel visszavetette Kubát minden téren. Mindannyian drágán fizettük meg ezt a hanyatlást, de a legnagyobb árat az egyszerű emberek fizették, akik éheznek és nyomorognak, miközben a diktatúra, amely örökös zavaraival, tehetetlenségével s a leszámolástól való rettegésével tönkretette az országot, visszataszító politikai üzelmeket folytat, s egyre újabb és újabb trükköket eszel ki, hogy bármi áron, akár hullahegyek és vértenger árán is hatalmon maradjon.

Egyetlen bátor kezdeményezés nem történt. Batista a hatalmas érdekeltségek hűséges kiszolgálója, s ismerve mentalitását, elvtelenségét, a nép iránt táplált bizalmatlanságát s a tömegek támogatásának hiányát, ez nem is lehet másként. Csak annyi történt, hogy a hatalmon levők helyet cseréltek, s a diktátor újra elosztotta a zsákmányt barátai, rokonai, cinkostársai és a rendszerét támogató ragadozó, élősdi csőcselék között. Mennyi megaláztatást kell eltűrnie a népnek, hogy ez az önző csoport, amely semmibe se veszi a hazát, az államapparátusban kellemes és könnyű modus vivendihez jusson!

Milyen igaza volt Eduardo Chibásnak, aki utolsó beszédében kijelentette, hogy Batista a Palmacristi[34] ezredeseinek visszatérését óhajtotta! Március 10-e után nyomban elkez-

[33] *Dr. Santiago Verdeja Neyra* Batista hadügyminisztere, *Rafael Guás Inclán* pedig elnökhelyettese volt.

[34] *Palmacristi* — ricinusfajta; Batista első rezsimje alatt kedvelt kínzási módszer volt, hogy az áldozatnak túlméretezett adagban ricinusolajat adtak be.

dődtek a vandál bűncselekmények, pedig az emberek már azt hitték, hogy ilyesmi többé nem ismétlődhet meg Kubában...

Köztudomású, hogy még Arteaga bíboros[35] sem kerülhette el sorsát; a megtorló szervek ügynökeinek áldozata lett. A hivatalos közlemény szerint rablóbanda végzett vele. Végre egyszer igazat mondtak, mert ugyan mi másnak nevezhetnénk ezt a rendszert?...

A polgárok borzalommal vették tudomásul, mi történt egy újságíróval, akit letartóztatása után húsz napig tüzes vassal kínoztak. Hallatlan cinizmus, határtalan képmutatás minden tettük. Gyáván kibújnak a felelősség alól, és mindent a rendszer ellenségeire kennek. Ez az eljárásmódja annak a kormánynak, mely semmivel sem jobb egy gengszterbandánál. Még a náci bűnözők sem viselkedtek ilyen gyáván. Hitler vállalta a felelősséget az 1934. június 30-i „hosszú kések éjszakájáért"; kijelentette, hogy 24 óra hosszat ő volt Németország legfelső bírája. Batista minden más zsarnokságénál aljasabb. kegyetlenebb és gyávább martalócai letartóztatják, kínozzák, gyilkolják az embereket, de aljas módon a rendszer ellenségeit vádolják érte. Ezek Barriguilla őrmester tipikus módszerei!

Az említett esetekben, tisztelt bíróság, egyetlenegy ízben sem ítélkeztek a felelős személyek felett. Hogyan, hát a jelenlegi rendszer nem biztosította mindenütt a rendet, a közbiztonságot és az emberi jogok tiszteletben tartását?

Mindezt csak azért mondtam el, hogy válaszoljanak a kérdésre, lehet-e ezt jogforrásnak tekinthető forradalomnak nevezni, s törvényes dolog vagy törvénytelen az ilyen rendszer ellen harcolni. Nem prostituálódott-e a bírói hatalom köztársaságunkban, ha egyszer azokat az állampolgárokat börtönözteti be, akik meg akarják menteni a hazát ettől a szégyentől?

Kuba kegyetlen és szégyenletes zsarnokság igájában sínylődik, s önöknek tudniuk kell, hogy a zsarnoksággal szembeszegülni törvényes dolog. Ez általánosan elismert elv, amit

[35] *Manuel Arteaga* — bíboros, a kubai római katolikus egyház feje.

1940. évi alkotmányunk 40. cikkelye is lerögzít: „A fent biztosított egyéni jogok védelmében törvényesnek tekinthető a megfelelő ellenállás." S még ha nem is foglalná magában alaptörvényünk ezt az elvet, akkor is bele kellene értenünk, mert enélkül nem létezhet demokratikus társadalom. Infiesta professzor[36] alkotmányjogi művében különbséget tesz politikai és jogi alkotmány között. Megállapítja, hogy „a jogi alkotmányba olykor olyan alkotmányos elveket is belefoglalnak, amelyek — akár benne foglaltatnak az alkotmányban, akár nem — a nép akaratából kötelező érvényűek. Ilyen a többségi vagy képviseleti elv a mi demokráciánkban." A zsarnokság elleni lázadás is ilyen elv, mely akár benne foglaltatik a jogi alkotmányban, akár nem, mindenkor érvényes a demokratikus társadalomban. E kérdés bírósági vizsgálata egyike a polgári jog legérdekesebb problémáinak. Duguit[37] alkotmányjogi értekezésében ezt írja: „Ha a felkelés kudarcot vall, nincs olyan bíróság, amely ki merné jelenteni, hogy ez nem összeesküvés, az állam biztonsága ellen elkövetett bűncselekmény volt, mégpedig azért, mert a kormányzat diktatorikus, s törvényes dolog volt kísérletet tenni megdöntésére." Jól jegyezzék meg, nem azt mondja, hogy „a bíróságnak nem szabad kijelentenie", hanem azt, hogy „nincs olyan bíróság, amely ki merné jelenteni". Más szóval világosan kimondja, hogy nem akad olyan bíróság, amely bátorkodna ezt megtenni, nincs olyan bátor bíróság, amely a zsarnokság alatt ilyesmit kijelentene. Harmadik eset nincs. Ha a törvényszék bátor és teljesíti kötelességét, nem minősíti az ilyen felkelést államellenes összeesküvésnek.

Csak nemrég fejeződött be az 1940. évi alkotmány érvényességéről folytatott vita. Az alkotmánybíróság az 1940. évi alkotmány ellen, s a statútumok[38] mellett foglalt állást. De, tisztelt bíróság, szerintem az 1940. évi alkotmány érvényben

[36] *Ramón Infiesta* — a havannai alkotmányjogi tanszék professzora.

[37] *Duguit* — francia jogász.

[38] *statútum* — szabályrendelet, kormányrendelet.

van. Megállapításom az élettől elszakadt, ostoba ember színében tüntethet fel engem. De kár csodálkozniuk. Én csodálkozom, hogy az illetékes bíróság a köztársaság törvényes alkotmányát akarja aláásni. Mint eddig is, kizárólag a tényekre, az igazságra és igazamra támaszkodva be fogom bizonyítani, amit mondtam.

Az alkotmánybíróságot az 1940. évi alkotmány 172. cikkelye értelmében állították fel, amelyet kiegészített a 7/1949. V. 31. sz. szervezeti törvény. E törvények azzal a hatáskörrel ruházták fel ezt a bíróságot, hogy az alkotmány hatókörén kívül eső intézkedések útján oldja meg az alkotmányos jogokat és biztosítékokat korlátozó és csorbító s az állami szervek szabad tevékenységét akadályozó törvényekkel, rendeletekkel vagy utasításokkal kapcsolatos kérdéseket. A 194. cikkely világosan kimondja: „A bírák és a bíróságok a hatályos törvények és az alkotmány között felmerülő ellentmondásokat ahhoz az elvhez alkalmazkodva kötelesek megoldani, hogy az alkotmány mindig erősebb a törvényeknél." Ilyenformán az alkotmánybíróságnak a hatáskörét szabályozó törvények értelmében minden esetben az alkotmány javára kellett volna eldöntenie minden kérdést. Mikor ez a bíróság a köztársaság alkotmánya fölé helyezte a statútumokat, túllépte hatáskörét, s döntése a törvény szemszögéből nézve nem jogerős. A döntés már önmagában véve is képtelenség, s a képtelenségnek sem tényleges, sem jogi ereje nincsen, még metafizikailag sem létezik. Bármilyen tiszteletre méltó legyen is egy bíróság, összetételénél fogva, nem állíthatja a négyzetről, hogy kör, vagy ami ugyanaz, nem nevezheti alkotmánynak az április 4-én közzétett nevetséges zagyvaságot.

Alkotmányon mi a nemzet legfelső törvényét, a nemzet alaptörvényét értjük, amely meghatározza az állam politikai felépítését, szabályozza valamennyi állami szerv tevékenységét, s megszabja annak területét és kereteit; szilárdnak, erősnek és hajlíthatatlannak kell lennie. A statútumok e követelmények egyikének sem felelnek meg. Először is ször-

nyűséges, aljas és cinikus ellentmondást foglalnak magukban a legdöntőbb kérdés, a köztársaság integritásának és szuverenitásának kérdése tekintetében. Az 1. cikkelyben ez áll: „Kuba demokratikus köztársaság formájában megszervezett független és szuverén állam . . .” A 2. cikkely szerint „a szuverenitás hordozója a nép, s a nép minden közhatalom forrása”. Ám mit mond a 118. cikkely? „A köztársaság elnökét a minisztertanács nevezi ki.” Tehát most már nem a nép, hanem a minisztertanács választja az elnököt . . . S ki választja meg a minisztertanácsot? Lássuk a 120. cikkely 13. pontját: „Az elnöknek joga van, hogy belátása szerint nevezze ki és váltsa le a minisztereket.” Végül is ki kit választ meg? Ez is olyan, mint a máig is megoldatlan. klasszikus kérdés, mi volt előbb: a tyúk vagy a tojás?

Egy szép napon összeült 18 kalandor. Elhatározták, hogy kifosztják a köztársaságot, amelynek költségvetése 350 millió pesó volt. A sötétség leple alatt, árulás segítségével elérték céljukat. — No, most mitévők legyünk? — Egyikük ezt mondta a többinek: — Nevezzetek ki miniszterelnöknek, s én majd kinevezlek benneteket tábornokoknak. — Így is történt. A miniszterelnök ezután keresett magának húsz alabárdost, s közölte velük: — Kinevezlek benneteket miniszteréknek, ti meg nevezzetek ki engem elnöknek. — Így csináltak egymásból tábornokokat, minisztereket, elnököt. s megkaparintották a kincstárat.

De nem elégedtek meg a hatalom bitorlásával, nem elégedtek meg azzal, hogy miniszteréknek, tábornokoknak, elnöknek nevezték ki magukat. Egyikük ezek után a statútumokban már nemcsak a szuverenitás kizárólagos birtokosának, hanem élet és halál urának is kikiáltotta magát, aki kezében tartja minden állampolgár életét, sőt magának a nemzetnek a létét is. Ezért állítom, hogy az alkotmánybíróság eljárása áruló, aljas, gyáva. visszataszító. sőt ostoba komédia.

A statútumokban van egy cikkely, amely nemigen vonta magára a figyelmet, pedig éppen ez a cikkely a mi jelenlegi helyzetünk kulcsa. s belőle vonom le végső következtetése-

met. A 257. cikkely függelékére gondolok, amely kimondja: „Ezt a statútumot a minisztertanács kétharmados többséggel megváltoztathatja." Ez a jog meggyalázásának csúcspontja. Ezek az emberek, akik kisajátították maguknak azt a jogot, hogy a közvéleménnyel nem törődve új alkotmányt erőszakoljanak a népre, s maguk alakítsanak kormányt, amely minden hatalmat a kezében tart, ráadásul még a 257. cikkely alapján a szuverenitás fő ismérvét, a legfelső törvény, az alaptörvény megváltoztatásának jogát is maguknak sajátítják ki. Március 10-e óta már ismételten megtették ezt, bár sehol a világon nem látott cinizmussal jelentik ki a 2. cikkelyben, hogy a szuverén nép a hatalom forrása. Ha a minisztertanács kétharmados többséggel megváltoztathatja az alkotmányt, a minisztertanácsot pedig az elnök nevezi ki, akkor egy embertől függ a köztársaság léte vagy nemléte, minden jog egy ember kezében összpontosul, méghozzá az adott esetben eddig történelmünk legméltatlanabb alakjának kezében. S az alkotmánybíróság beleegyezett ebbe és ennek minden következményébe! Figyeljenek jól: „Ezt a statútumot a minisztertanács kétharmados többséggel megváltoztathatja." Ez korlátlan hatáskör, amelynek birtokában az alkotmány bármely cikkelye, bármely fejezete, bármely pontja, sőt az egész alkotmány is megváltoztatható! Az 1 cikkelyben, amint már említettem, az áll, hogy Kuba demokratikus köztársaság formájában megszervezett független és szuverén állam, pedig ma tényleges véres diktatúra uralkodik országunkban. A 3. cikkely szerint „a köztársaság területét Kuba szigete. Pinos-sziget és más környező szigetek alkotják" stb. Batista és minisztertanácsa a 257. cikkely segítségével megváltoztathatja az idézett cikkelyeket, és kijelentheti, hogy Kuba nem köztársaság, hanem örökös uralkodóház által kormányzott királyság, s Fulgencio Batista — király; feldarabolhatja a nemzeti területet, s valamelyik tartományt eladhatja egy idegen hatalomnak, miként Napóleon annak idején eladta Louisianát; megsemmisítheti az élethez való jogot, s miként Heródes tette, megparancsolhatja, hogy

öljenek meg minden újszülöttet. Ezek mind törvényes rendelkezések lesznek, s önök kötelesek lesznek bebörtönöztetni mindenkit, aki ellenáll, mint ahogy velem is ezt akarják tenni. Túlzó példákat hoztam fel, hogy jobban megértsék, milyen szomorú és megalázó helyzetbe kerültünk. Olyan emberek kezében van minden jog, akik valóban képesek eladni a köztársaságot, egész lakosságával együtt!

S ha egyszer az alkotmánybíróság jóváhagyta ezt a helyzetet, miért nem akasztja szögre talárját? Hiszen elemi polgári jogi elv, hogy ahol egy személyben egyesítik a végrehajtó és a törvényhozó hatalmat, ott nem lehet szó alkotmányosságról. Ha egyszer a minisztertanács törvényeket, rendeleteket és határozatokat hoz, s egyúttal módjában áll tíz perc alatt az alkotmányt is megváltoztatni, minek az alkotmánybíróság? Ezért mondom, hogy döntése értelmetlen, esztelen, ellenkezik a logikával és a köztársaság törvényeivel, amelyekre önök, bíró urak, feleskü dtek. S hiába döntött ez a bíróság a statútumok javára, attól a mi alaptörvényünk még nem veszítette el hatályát. Ellenben az alkotmánybíróság alkotmányon kívül helyezte magát, saját létalapját semmisítette meg, jogi öngyilkosságot követett el. Isten nyugosztalja!

Az alkotmány 40. cikkelyében kinyilatkoztatott ellenállási jog teljes egészében érvényben maradt. Nyilván nem azért fogadták el ezt a cikkelyt, hogy olyankor legyen érvényben, amikor normálisan fejlődik a köztársaság élete! Nem, ez a cikkely az alkotmányban ugyanazt a szerepet tölti be, mint a nyílt tengeren haladó hajón a mentőcsónak, amelyet csak akkor bocsátanak vízre, ha a hajót megtorpedózta az útját álló ellenség. Az alkotmányt elárulták, a népet megfosztották jogaitól, de ez az egy joga megmaradt, s ezt semmiféle erő nem veheti el tőle. Joga van, hogy ellenálljon az elnyomásnak és az igazságtalanságnak. Ha valakinek még vannak kételyei, idézhetem a társadalmi rend védelméről szóló törvény egyik cikkelyét, amelyre bizonyára az ügyész úr is emlékszik. Szó szerint ez áll benne: „A hatalomnak a kormány

által kinevezett vagy a nép által választott képviselői hat évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntethetők, ha nem szálltak szembe a lázadással minden rendelkezésükre álló eszközzel." A köztársaság bírói hatóságainak kötelességük lett volna szembeszállni a március 10-i áruló lázadással. Önök nem teljesítették kötelességüket, nem tettek eleget a törvénynek, most pedig bebörtönzik azokat, akik eleget tettek a törvénynek és kötelességüknek.

Tehetnek-e ellenvetést, amikor kijelentem, hogy ez a rendszer méltatlan hagyományainkhoz és történelmünkhöz, ezt a rendszert rákényszerítették a nemzetre? Montesquieu „A törvények szelleme" című könyvében, amely a hatalom mai megosztásának alapjául szolgál, három eltérő jellegű kormányzati formát különböztet meg: „a köztársaságit, amelyben a legfelső hatalom birtokosa az egész nép vagy a nép egy része; a monarchikust, amelyben a hatalmat az uralkodó gyakorolja, de az elfogadott törvények előírásainak megfelelően; és az önkényuralmit, amelynek keretében egyetlen ember saját akarata és szeszélyei szerint kormányoz". Montesquieu hozzáteszi: „akinek mind az öt érzéke állandóan azt súgja, hogy ő minden és mindenki más senki, természetszerűleg ostoba, rest és züllött ember kell hogy legyen". Mint írja, „a köztársaságnak *erényre,* a monarchiának *becsületre,* az önkényuralomnak pedig *félelemre* van szüksége. Az önkényuralom erényre nem szorul, a becsület pedig veszélyes volna számára."

Tisztelt bíróság!

Az őskortól egészen napjainkig az emberek nézeteiktől és vallásuktól függetlenül mind elismerték, hogy a zsarnokság ellen jogos a felkelés.

Az ősi teokratikus monarchiákban, így például Kínában, gyakorlatilag alkotmányos elv volt, hogy ha az uralkodó rosszul és zsarnokian kormányzott, megfosztották a hatalomtól, s egy derék herceget ültettek a helyére.

Az ősi India gondolkodói a hatóságok önkényével szem-

ben tanúsított tevékeny ellenállás elvét vallották. Jogosnak tartották a forradalmat, s elméletüket sok esetben az életbe is átültették. Egyik szellemi vezérük írta, hogy „a többség véleménye erősebb az uralkodónál is. A sok szálból font kötél elég erős ahhoz, hogy az oroszlánt is meg lehessen kötözni vele."

A görög városállamokban és a római köztársaságban nemcsak elismerték a nép jogát arra, hogy a legkegyetlenebbül végezzen a zsarnokkal, de magasztalták ezt a jogot.

John Salisbury a középkorban „Az államférfi könyve" című művében kijelentette, ha egy fejedelem nem a jognak megfelelően kormányoz, és zsarnokká válik, erőszakos úton való eltávolítása törvényes cselekedet.

Eddig, tisztelt bíróság, a régmúlt idők példáira hivatkoztam ... Amint látják, ez a jog politikai létünk gyökerében rejlik, ennek következtében ölthetik ma magukra a bírói talárt — s bárcsak az igazság érdekeinek megfelelően tennék!

A zsarnokság elleni lázadás létjogosultságot nyert, és a politikai szabadság lényegbevágó követelménye lett ...

... J. J. Rousseau ékesszólóan bizonyítja „A társadalmi szerződés" című művében: „Amig egy népet engedelmességre kényszerítenek és az engedelmeskedik — jól teszi; mihelyt azonban lerázhatja az igát és le is rázza, még jobban teszi: mert ha szabadságát ugyanazon a jogon szerzi vissza, amelyen elrabolták tőle, akkor vagy jogosan veszi vissza, vagy jogtalanul fosztották meg szabadságától."[39]

Azt hiszem, elég világosan bizonyítottam saját szempontomat, jóval több érvet hoztam fel ennek érdekében, mint amennyivel az ügyész úr huszonhat évi börtönbüntetésemet indokolta. Ezek az érvek a szabadságért harcoló embereket támogatják, akik népünk boldogulásáért küzdenek, s akik között egyet sem találni, akinek célja az elnyomás, megalázás és a kegyetlen rablás lenne. Ennek bizonyítására nekem számos példát kellett hoznom, de az ügyész úr egyetlenegy-

[39] *Jean-Jacques Rousseau:* A társadalmi szerződés. Bibliotheca 1958.

gyel sem szolgált. Hogyan is lenne igazolható Batista jelenléte a hatalomban, ahová a nép akarata ellenére került, a hagyományok megsértése, a köztársaság törvényeinek sárbatiprása útján? Hogyan is lehetne törvényesnek minősíteni a gyalázatos, elnyomó és véres rezsimet? Hogyan is lehetne forradalminak nevezni azt a kormányt, melynek révén a közélet legreakciósabb emberei, eszméi és eszközei esküdtek összse? Hogyan is lehetne jogilag érvényesnek tekinteni a bíróság súlyos árulását, a bíróságét, melynek kötelessége volna, hogy alkotmányunkat védelmezze? Vajon mi jogon vetik börtönbe azokat a polgárokat, akik hazájuk becsületéért életüket és vérüket áldozták? Iszonyatos tények, melyektől a nemzet és a valódi igazság visszaborzad!

De van ezenkívül még egy érv, mely hatalmasabb minden eddiginél. Kubaiak vagyunk, s kubainak lenni — kötelességet ró reánk. Ha nem teljesítjük, bűntényt követünk el, árulókká leszünk. Büszkék vagyunk hazánk történelmére; az iskolában tanítottak meg bennünket erre. s mindig csak szabadságról, igazságról és jogról hallottunk. Kora ifjúságunktól kezdve arra tanítottak bennünket, hogy tiszteljük dicső hőseinket és mártírjainkat. Céspedes, Agramonte, Maceo, Gómez[40] és Martí nevét vésték elsőnek emlékezetünkbe. Nekünk azt tanították, hogy a Titán szavai szerint a szabadságért nem koldulni kell, hanem fegyverrel a kézben harcolni kell érte. Nekünk azt tanították, hogy az Apostol így írt Aranykönyvében a polgárok neveléséről: „Az az ember, aki hajlandó igazságtalan törvényeknek engedelmeskedni, aki eltűri, hogy eltiporják azt az országot, melyben született, nem becsületes ember . . . A világon van egy bizonyos mennyiségű becsület, ahogy bizonyos mennyiségű fény is fellelhető. Mikor sok olyan ember él, akinek nincsen becsülete, mindig

[40] *Carlos Manuel de Céspedes* (1819—1873) — az 1868-as yarai felkelés szervezője; *Igancio Agramonte* (1841—1873) — kubai hazafi; *Antonio Maceo* (1848—1896) — a függetlenségi háború vezéralakja, a „Bronz Titán"; *Máximo Gómez* (1833—1905) — a függetlenségi háború tábornoka, a köztársaság egyik szervezője.

akadnak, akik sok ember becsületét rejtik magukban. Ezek azok az emberek, akik félelmetes erővel lázadnak azok ellen, akik megfosztják a népet szabadságától, ami nem más, mint hogy elrabolják becsületüket. Ezekben az emberekben ezer és ezer ember egyesül, egy egész nép, az emberi méltóság . . ." Nekünk azt tanították, Október 10. és Február 24. történelmünk dicsőséges napjai és nemzeti ünnepei, mert ezeken a napokon lázadtak fel a kubaiak a zsarnokság igája ellen. Nekünk azt tanították, hogy szeressük és védelmezzük gyönyörű, csillagos lobogónkat, s hogy mindennap elénekeljük azt a himnuszt, melynek sorai azt mondják, láncok közt élni gyalázat és szégyen, s hogy a hazáért halni annyi, mint örökké élni. Ezt tanultuk, s ezt még ma sem feledtük el, mikor hazánkban gyilkolnak, és börtönbe vetik az olyan embert, aki él azokkal az eszmékkel, amelyeket az anyatejjel szívott magába. Szabad hazában születtünk, amit atyáink hagytak örökül, s hamarább nyeli el szigetünket a tenger, mintsem hogy bárkinek rabszolgái maradjunk.

Azt hihetnénk, az Apostol csak centenáriumán halt meg igazán, hogy szelleme örökre kihunyt — annyi gyalázat érte! De él, nem halt meg, népe megőrizte forradalmi szellemét, népe hű marad és méltó lesz emlékéhez. Kubaiak hullottak el az eszme védelmében, fiatal emberek haltak meg sírjánál, áldozták életüket és vérüket, hogy ő tovább éljen a haza lelkében! Kuba, mi lenne belőled, ha hagytad volna elpusztulni Apostolodat!

Védőbeszédem végére értem. De nem úgy fejeztem be, mint a védőügyvédek általában, amikor védencük felmentését kérik. Én nem kérhetem felmentésemet, amikor bajtársaim már a Pinos-szigeti szégyenteljes fogságban sínylődnek. Küldjenek oda engem is, hogy osztozhassam sorsukban. Ahol a köztársaság elnöke gonosztevő és gazember, ott a becsületes emberek meghalnak vagy börtönben szenvednek.

Hálás vagyok a tisztelt bíróságnak, amiért megengedte, hogy szabadon beszéljek, s nem szakítottak félbe. Én nem neheztelek önökre, elismerem, hogy bizonyos tekintetben

emberségesek voltak; tudom, hogy a bíróság elnöke becsületes ember, s nem tudja eltitkolni, hogy undorodik a jelenlegi helyzettől, amely igazságtalan ítélethozatalra kényszeríti. A bíróságra azonban még egy nagy feladat hárul, a hetven meggyilkolt fogoly ügye. Az eddig ismert legkegyetlenebb tömegmészárlás tettesei szabadlábon vannak, fegyver van a kezükben — a polgárok életét állandó veszedelem fenyegeti. Ha a törvény nem sújt le rájuk teljes szigorával, akár gyávaságból, akár mert ebben megakadályozzák, és a bírói kar mégsem köszönne le tisztségéről, akkor sajnálattal kell adóznom az önök becsületének, s részvéttel kell arra gondolnom, mekkora foltot ejtett magán a bírói hatalom.

Ami engem illet, tudom, hogy a börtön az én számomra nehezebb megpróbáltatás lesz, mint bárki másnak — telve aljas fenyegetésekkel, kegyetlen kínzásokkal. De nem félek tőle, ahogy nem félek a nyomorult zsarnok dühétől sem, aki hetven testvérem életét oltotta ki. *Ítéljenek el, ez mit se számít, a történelem fel fog menteni!*

LA HISTORIA ME ABSOLVERÁ!
Autodefensa del Dr. Fidel Castro Ruz
ante el Tribunal de Urgencia de Santiago de Cuba
el 16 de Octubre de 1953.
(Autorizado por el Dr. Fidel Castro.)
— La Habana, 1960.

SOK TERVÜNK VAN, NAGY MUNKA VÁR RÁNK

*

MINISZTERELNÖKI BEIKTATÓ BESZÉD 1959. FEBRUÁR 17.

Meglehet, furcsának tűnik, de most, ebben a pillanatban, mikor az a megtiszteltetés ért, hogy a minisztertanács élére állítottak, elsősorban a vállamra nehezedő gondok terhét érzem, mert tudom, ezzel nagy felelősség hárul rám, és én mindig komolyan veszem kötelességemet.

Rám fért volna már a pihenés, de úgy alakult a dolog, hogy éppen most kell e nagy munkába fognom, mely sokkal fontosabb és felelősségteljesebb, mint amilyet eddig végeztem. Komoly próba ez számomra. Ilyen nehéz megbízatást még sohasem teljesítettem. Eddig még nem végeztem olyan munkát, amelynek folyamán ennyi nehézség, ennyi akadály várt volna rám. Tisztában vagyok az előttem tornyosuló nehézségekkel, tudom, mekkora akadályokat kell leküzdenem.

Bármilyen feladatot kellett is megoldanom, mindig jószántamból vállalkoztam rá. Most azonban nem én választottam ezt a tisztséget, hanem engem választottak meg. S én tisztában vagyok azzal, hogy áldozatot kell hoznom az ország érdekében. Számunkra a kormányzás, az állami tisztség nem a meggazdagodás lehetőségét, hanem áldozatvállalást jelent. Aki részt vett forradalmi mozgalmunkban és ismeri eddigi tevékenységemet, az tapasztalhatta, hogy mindig önzetlenül cselekedtem. Nincs szükségem címekre, és kitüntetésekre se vágyom. Mint miniszterelnök is olyan állampolgár maradok, amilyen eddig voltam, olyan, mint államunk bármely polgára. Éppolyan egyszerű és szerény kubai vagyok, mint bárki

más, és ugyanolyan is maradok. Ugyanolyan képességeim vannak, mint bármely más kubainak, azzal a különbséggel, hogy nagy és nehéz feladatot bíztak rám. Épp ezért őszintén beszélek, amikor kijelentem, hogy kész vagyok feláldozni minden erőmet. Nem félek a munkámmal járó erőfeszítésektől! A rám váró nehézségek nem rettentenek meg. Bízom erőmben, s maradéktalanul teljesíteni fogom kötelességemet. Addig maradok hivatalomban, amíg élvezni fogom a köztársaság elnökének bizalmát, s rendelkezni fogok a rám háruló hatalmas munka felelősségteljes ellátásához szükséges képességekkel. Addig maradok hivatalomban, amíg a legfelső hatalommal felruházott személy, az elnök szükségesnek tartja, s amíg lelkiismeretem azt sugallja, hogy hasznos munkát végzek. Még egyszer hangsúlyozni kívánom, hogy nem vezérelnek önző célok, hű maradok elveimhez, szilárd és mély demokratikus meggyőződésemhez.

Élek az alkalommal, s kijelentem, hogy a minisztertanács az én tudtom nélkül módosította olyan értelemben az alkotmányt, hogy a fiatal kor nem lehet akadálya az elnöki tisztség betöltésének. A minisztertanácsnak ehhez joga volt, s döntéséhez nekem semmiféle érdekem nem fűződött. Ha Kubában félparlamentáris rendszer lesz, jelenlegi hivatalomban éppúgy szolgálhatom hazámat, mint bármely más beosztásban.

Nem szándékszom betölteni az elnöki tisztséget, és szeretném, ha erre nem lenne szükség. Töltse be más valaki! Sokan érdemesek erre, s megfelelő képességekkel is rendelkeznek.

Egyetlen dologgal törődöm csupán, hogyan válhatok a forradalom hasznára. Csak az érdekel, hogy a forradalom előbbre jusson, a nép ne csalatkozzék reményeiben, s megkapjon mindent, amit vár tőlünk.

Csak az az egy gond gyötör, hogy mire lejár miniszterelnöki megbízatásom, Kuba megkapjon tőlünk mindent, amit óhajt. Amennyire tőlünk függ, meg is lesz mindene. Kuba mindent megkap, ha a nép segít nekünk. Mindene meglesz, ha a nép meg fog érteni bennünket. Sokan türelmetlenked-

nek, de aligha akad valaki, aki nálunk türelmetlenebb lenne. Azért kérjük a népet, legyen türelemmel, mert mi magunk is tele vagyunk türelmetlenséggel. Mi a munka, a cselekvés emberei vagyunk, s jobban kedveljük a tetteket, mint a szavakat.

Elfog a türelmetlenség, ha például azokra a házakra gondolok, amelyeket a parasztok számára építhetünk. Elfog a türelmetlenség, ha azokra az iskolavárosokra gondolok, amelyeket gyermekeink számára akarunk építeni. Pedig még a legszerényebb tervet is hetekig kell tanulmányozni. Egy iskolaváros felépítéséhez előbb terveket kell kidolgozni, szakembereket kell keresni, sőt még a pedagógusok tanácsát is ki kell kérni. A szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak, de még nem kezdtük meg a munkát, s talán még hetekig várnunk kell vele. Ahhoz is megvannak az eszközeink, hogy házakat építsünk a parasztoknak, de még nem fogtunk hozzá az építkezéshez, mert ehhez is idő kell. Türelmetlenül várom, mikor rakják le az alapkövet, mikor kezdhetjük meg ezt a munkát. Percnyi pihenés nélkül osztogatjuk az utasításokat, vizsgáljuk a különféle tervezeteket, szervezzük a hivatalokat; a gazdaság minden ágában terveket dolgozunk ki, nagy építkezésekre, az ország javát szolgáló nagyszabású programok végrehajtására készülünk. Annál gyötrőbb érzés, ha hetekig, sőt olykor hónapokig is várnunk kell.

Fáj, ha arra gondolok, mekkora áldozatvállalásra szólítottuk fel a dolgozókat, hogy hatalmas áldozataik árán megmenthessük cukortermésünket, hogy megmenthessük magát a forradalmat. Felszólítottuk őket, hogy várjanak és higgyenek bennünk. Szenvedélyes, égő türelmetlenséggel várom a napot, amikor hitet tehetünk a dolgozók előtt hűségünkről, s a nemzet háláját tolmácsolhatjuk nekik azokért az áldozatokért, amelyeket ma hoznak. Szenvedélyes türelmetlenséggel várom, mikor jön el az az idő, amikor majd a kubaiak, elsősorban a dolgozók, kárpótlást kapnak áldozataikért. Mert hiszen oly nemeslelkűen viselkedtek; bebizonyították, hogy igaz hazafiak. Önszántukból, szívvel-lélekkel segítettek a

béke helyreállításában, az ország életének normalizálásában, a forradalom erősítésében, a cukortermés megmentésében.

Miniszterelnöki beiktatásom alkalmát felhasználva szerettem megmondani a jelen levő munkásoknak és parasztoknak, hogy nem feledkeztünk meg róluk, gondjaikat szem előtt tartjuk. Földreformot hajtunk majd végre, nagyobb arányú földreformot, mint amilyet a Sierra Maestrában terveztünk. Ez a földreform, amely meg fogja oldani a nincstelen parasztok problémáját, előkészületben van, s a legközelebbi hetekben a megvalósulás útjára lép. Felszámoljuk a latifundiumokat, ahogy azt a köztársaság alkotmánya előírja. Ezenkívül terveket dolgozunk ki a Ciénaga de Zapata lecsapolására. Tizenötezer caballería földet nyerünk ezzel. A Cauto-folyó alsó szakaszán is lecsapoljuk a mocsarakat. Itt előreláthatólag újabb 10 000 caballería földet hasznosíthatunk. Biztosíthatom önöket, hogy fáradhatatlanul munkálkodunk e problémák megoldásán. Márpedig ez a munka a nép javát szolgálja.

Sok tervünk van, nagy munka vár ránk. Megvizsgálunk és megoldunk majd minden olyan kérdést, amely az országot foglalkoztatja. Egyik napilapunk ma húsz pontból álló tervet közölt. Én ezt elsietett dolognak tartom. Mindent a maga idejében, ez az én elvem. A lakbérek leszállításával sem más a helyzet. Ez is idő kérdése. Helytelen volna leszállítani a lakbéreket addig, ameddig hozzá nem fogtunk a lakásépítéshez, mert a dolog azzal végződhet, hogy megbénulnak az építőmunkák, s a munkások ezrei munka nélkül maradnak. Minden intézkedést a maga idejében kell meghozni, mindig csak akkor, amikor számolni tudunk összes következményeivel. Néhány munkatársammal megvitattam bizonyos elgondolásokat, de ezeket még tanulmányozni kell és pontosabban kell körvonalazni. Az alkalmas időpontban majd meghozzuk a döntést. Az alkalmas időpontban: egy perccel sem korábban, de később sem. A kormány meghatározott sorrendben oldja majd meg az előtte álló feladatokat. Vannak elsődleges fontosságú feladatok, de vannak, amelyekkel még várhatunk.

Mindegyiket a maga idejében fogjuk megoldani. De arról biztosíthatom népünket, hogy a kormány megvizsgál és megold minden problémát, amelyhez a népnek érdekei fűződnek.

Ami pedig a közigazgatást illeti, eltökélt szándékunk, hogy mindenkit meghallgatunk, aki panasszal fordul hozzánk, s megvizsgáljuk minden egyes tisztviselő magatartását és munkáját. A tisztviselők leváltását nem fogjuk elsietni, mert ha leváltunk egy tisztviselőt, másikat kell találnunk a helyébe, mégpedig olyat, aki minden tekintetben használható, s elődjénél jobban végzi el munkáját. Pedig ez idő szerint bajos megfelelő tisztviselőket találni. Vannak ugyan tehetséges tisztviselők is, legtöbbjük azonban mit sem tett a forradalom érdekében; ha meghagyjuk őket hivatalukban, ezt joggal vethetik szemünkre. Ha meg olyan tisztviselőt alkalmazunk, aki részt vett a forradalomban, de nincs meg a képessége annak a munkakörnek a betöltésére, ahová állítjuk, ez azzal a kockázattal jár, hogy esetleg rosszul fog dolgozni. Egyszóval forradalmi érdemekkel rendelkező, s egyúttal tehetséges tisztviselőket kell keresnünk. Természetes, hogy elsősorban tehetséges emberekre van szükségünk, mert az államügyeket hozzáértően kell intézni. Igaz, hogy néhány hivatalban még Batista emberei ülnek, de ez senkit se aggasszon, nem sokáig maradnak a helyükön!

Azt is figyelembe kell venni, hogy a forradalom győzelmét követő napokban teljes zűrzavar és anarchia uralkodott az államapparátusban. Ugyanakkor számos nagy és komoly feladatot kellett megoldani, s ilyen helyzetben mindig akadnak ügyeskedők, akik igyekeznek eltitkolni egyet-mást viselt dolgaikból és megpróbálják pótolhatatlan embereknek feltüntetni magukat. Az effélék ideig-óráig elfoglalhatják ugyan mások helyét, de nem sokáig. Éppen ezért ne beszéljünk Batista híveiről általánosságban, hanem nevezzük nevén a gyermeket. Ne fecsegjünk arról, hogy így meg úgy a Batista hívei! Jobb, ha konkrétan megmondjuk, kik Batista hívei, s ezt be is bizonyítjuk. Elvünk, hogy Batista hívei, a zsarnok szekértolói nálunk nem tölthetnek be felelős tiszt-

séget. A forradalmi érdemekkel nem rendelkező és ráadásul tehetségtelen tisztviselők — ellentétben a forradalmi érdemekkel ugyan szintén nem rendelkező, de tehetséges tisztviselőkkel — hasznavehetetlenek a forradalom számára. Ennélfogva meg kell tisztítani tőlük a közigazgatást. Amelyik tisztviselő rosszul dolgozik, annak még forradalmi érdemeit sem szabad figyelembe venni. Az ilyen embereket le kell váltani, mert a köztársaság érdekei előbbre valók az egyén érdekeinél, előbbre valók a baráti kapcsolatoknál és a rokoni érzelmeknél. A sógorság-komaság, a kegyenc-rendszer és a nepotizmus összeegyeztethetetlen a forradalommal...

Országunk gazdasági helyzete megrendült, s a jelen pillanatban gazdasági erőforrásainkat a végsőkig ki kell használnunk. Azelőtt, ha hiányzott száz, kétszáz vagy háromszáz millió peso, egykettőre előteremtették — bankjegyeket nyomtak. Ma más a helyzet. Nekünk az adóbevételekből kell megoldanunk ezt a problémát. S ha adóbevételeink növekednek. ez azzal magyarázható, hogy intézményeink becsületesebbek lettek és együttműködnek velünk, megértik, hogy ma már senki sem lopja el ezt a pénzt, s ezért szívesen vagy legalábbis pontosan befizetik az adókat. Ennek köszönhetjük, hogy adóbevételeink megnövekedtek. Ne feledjük el, az állam rendes adóbevételeiről van szó, nem pedig olyan bevételekről, amelyek a Nemzeti Banktól folynak be pénzkibocsátás révén. Ez idő szerint az adóbevételek képezik a rendelkezésünkre álló egyetlen erőforrást. Ami az igazgatási apparátusban folytatandó politikánkat illeti, ne feledjük, hogy most módunkban áll egészségesebbé, hatékonyabbá és szervezettebbé tenni ezt az apparátust. Az állami szerveknek vissza kell nyerniük hitelüket és tekintélyüket.

Az emberek általában bizalmatlanul fogadják, ha tudomást szereznek arról, hogy az állam készül valamire. A forradalom ellenségei és azok az elemek, melyek a nemzeti élet minden területének gazdái szeretnének lenni, szüntelenül azt hangoztatják, hogy az állam cselekvésképtelen, apparátusa nem hatékony. Arra hivatkoznak, hogy bezzeg jó a magán-

vállalatok igazgatása, de nem úgy az államé. Egyszerű a magyarázat. Az állam a volt vezetők hibáinak és becstelenségének áldozata lett. Ha az egykori vezetők barátai el akartak helyezkedni, állami szolgálatba fogadták őket. Akárhány új politikai klikk került hatalomra, egy sem gondolt a népre, amely az adót fizeti az államnak. Hogyan használták fel az állam eszközeit? Egyszerűen ellopták. A minisztériumok zsúfolva voltak felesleges tisztviselőkkel, s nagyobb összegeket fordítottak apparátusuk fenntartására, mint hasznos tevékenységre.

Egészséges alapokra kell helyeznünk az állam gazdálkodását, olcsóbbá kell tennünk az államapparátust, s el kell érnünk, hogy minden más intézménynél jobban dolgozzék. Miért legyen rossz hire az „állami" szónak? Miért tartsák az államapparátust a lehető legtökéletlenebb valaminek? Az államapparátus a lehető leghatékonyabbá kell, hogy váljék. Ma már vannak olyan embereink, akik hajlandók önzetlenül dolgozni, s a kizárólag magas fizetésért dolgozó magántisztviselőktől eltérően, hajlandók áldozatokat is hozni.

Az államapparátusba kerülő embereknek lelkesen kell dolgozniuk, hiszen az állam jobb minden más szervezetnél: a nép érdekeit képviseli. Ennélfogva feltétlenül meg kell változtatni az államapparátus felépítését, újjá kell szervezni ezt az apparátust. Világos azonban, hogy ezt számos szociális tényező figyelembevételével kell végrehajtani. A jó szándék egymagában nem elegendő. Ha 24 órán belül akarnánk egészségesebbé tenni az államapparátust, esetleg még rontanánk rajta. Ahelyett, hogy hatékonyabbá tennénk, csak rontanánk rajta akkor is, ha 15 nap leforgása alatt próbálnánk megjavítani, nem szólva arról, hogy újabb szociális problémák merülnének fel. Tehát ennek a problémának a megoldásához idő kell, és természetesen elengedhetetlen az a szilárd eltökéltség, hogy valóban hatékony államapparátust hozunk létre. Ennek érdekében már most is kellő figyelmet kell fordítani az állami szervekre. A forradalom jelenlegi szakaszában először is le kell váltanunk az állami intézményekben

felelős tisztséget betöltő embereket, mert hiszen ők a diktatúra bizalmi emberei voltak. Másodszor pedig, le kell váltanunk azokat, akik együttműködtek vagy kapcsolatban álltak a Batista-kormánnyal, még akkor is, ha nem töltöttek be felelős tisztségeket...

Jól emlékszem a napra, mikor híre járt, hogy a zsarnok megszökött. Örömmámorban úszó kubaiak tömege vett körül. Az emberek boldogok voltak, hogy véget ért a háború. Engem csak az a gondolat nyugtalanított azon a napon, hogy megszűnt az önfeláldozás iskolája, amely annyi nagyszerű embert, annyi példamutató harcost nevelt! Nyugtalanított a gondolat, hogy most már nehéz lesz megkülönböztetni a derék embereket a semmirekellőktől, mert csak ebben az iskolában, a lángoló harc közepette tűnt ki azonnal, ki a hasznavehető és ki nem, ki az érdemes ember és ki a fecsegő, ki a hasznos és ki a haszontalan, ki az őszinte és ki az álszent. A magas hegyek között harcolni, szemtől szemben az ellenséggel, a hideggel és az éhséggel egészen más dolog, mint kényelmes irodában ülni és adminisztratív munkát végezni. Aki kényelmes irodában ül, nem tudja, mi az igazi önfeláldozás. Aggódtam, hogy embereink megváltoznak az új körülmények között, kivész belőlük a forradalmi önfeláldozás szelleme. Pedig annyi munka és oly sok harc vár még ránk, hogy nem egy, hanem két, sőt több forradalmár nemzedék életére is futja. A forradalmárnak nem szabad valamiféle tisztségre törekednie és ezzel beérnie.

A forradalomnak időre és nagy embertartalékokra van szüksége; itt a jövendő szemszögéből nézve valóban szükséges emberekre gondolok. Szükség van az ilyen tartalékokra, mert azok közül, akik most egy úton haladnak velünk, sokan elfáradnak majd és elhagyják sorainkat. Az ilyesmi háborús veszteségnek fogható fel, hiszen a harc megritkítja sorainkat. A háború befejezése után, az alkotó munka időszakában is erőteljes harc folyik. Akkor is sokan elfáradnak majd, soraink tovább ritkulnak. Nagy tartalékokra van tehát szükségünk. Pótolnunk kell majd veszteségeinket. Ezért van az,

hogy amikor egy arra érdemes, tehetséges embert magas tisztségbe helyeznek, mindig elfog az aggodalom: vajon nem tettük ezt túl korán? Eléggé felkészült-e az illető arra, hogy maradéktalanul teljesítse kötelességét? Nem kockáztatjuk-e, hogy elveszítjük ezt az embert, mert még nem érett meg erre a munkára? Nekünk, a hatalom gyakorlóinak, önfeláldozóan, szerényen kell dolgoznunk. Mindenkinek tudnia kell, hogy munkánk igen nehéz és sok gondot okoz. Mindenkinek látnia kell, hogy nem irigylésre méltó azok sorsa, akik magas tisztséget töltenek be, mert a tisztségviselés nem élvezet, a tisztségviselőket nem a meggazdagodás vágya hajtja.

A minisztertanács mai ülésén az illetmények leszállítása lesz az első javaslat. A nem hivatalos kiadási tételek törlésével kezdjük. Az illetmények csak akkorák lesznek, hogy a legszükségesebbre fussa belőlük. Fényűző óriási automobilok helyett csak szerény gépkocsikat fogunk használni. A régi magas állású tisztviselőkkel ellentétben igénytelenül, szerényen fogunk élni. Illetményünk csak akkora lesz, hogy gyalog azért ne kelljen járnunk és adósságokba se verjük magunkat. Másként lesz, mint a múltban volt, amikor a miniszterekre túlfizették, akik ráadásul még loptak is hozzá. Mi igyekszünk majd bebizonyítani, hogy a becsületesség meggyőződés kérdése. Azt mondják, fizessünk többet, akkor nem lesz lopás, se megvesztegetés. Ez nem garantálja a becsületességet. A becsületesség egyedüli biztosítéka az erkölcs, a meggyőződés. A becsületes ember akkor sem lop, ha csak 10 pesót keres havonta. A tolvaj meg mindenképpen lop, akármekkora a fizetése. Egyszóval, ha áldozatvállalásra szólítjuk fel a dolgozókat, nekünk magunknak is áldozatot kell vállalnunk. Amikor majd emelkedni fog országunk életszínvonala, a miniszterek életszínvonalát is felemelhetjük. Gondolom, hogy ez így igazságos. Lássák az emberek, hogy mi nemcsak másoktól követelünk áldozatokat, hanem magunk is áldozatokat hozunk. Nem kevesebb, hanem több munkát fogunk kérni magunknak. Napi 24 órát fogunk dolgozni pihenés,

szabadnap és mindenféle kedvezmény nélkül. Az országnak most erre van szüksége, hogy azok, akik ma dolgoznak, holnap learathassák munkájuk gyümölcsét.

Igazságtalan dolog mások munkájából élni. Az a hivatalnok, aki egymilliót sikkaszt, éppolyan gazember, mint az a magánvállalkozó, aki ezt az összeget „megkeresi". Úgy gondolom, ennek a vállalkozónak be kellene érnie kevesebbel, mondjuk 100 000 pesóval. Hisz végeredményben nem költ el ennyit egy év leforgása alatt sem. A dolgozó ember még ezt is lopásnak tartja. Akadnak önző vállalkozók, akiknek arra kell a pénz, hogy beutazzák Európát s ott fényűző estélyeket rendezzenek. Egy-egy ilyen estély 25 000 pesóba is belekerül. Ugyanakkor tisztviselőiknek és munkásaiknak úgyszólván filléreket fizetnek. Az ő sorsukkal nem törődnek. Mi valamennyien — miniszterek és nem miniszterek — áldozatokat fogunk hozni. Lemondunk az egyéni jólétről az ország, a haza érdekében. Lemondunk erről azért, hogy megmentsük a forradalmat, amelynek idebent s az országon kívül egyaránt annyi sok ellensége van! Sok akadály áll a forradalom útjában. Nemegyszer türelmetlenségünkkel, könnyelműségünkkel és előítéleteinkkel mi magunk is fékezzük fejlődését.

Az emberek egy része képtelen lépést tartani az eseményekkel. Ezek az emberek nem veszik tudomásul, hogy országunk forradalmi átalakuláson megy keresztül, s valamennyiünkre nagy munka vár. Nemegyszer tapasztalom ezt, amikor például megállítanak az utcán, s olyan kérdésekkel fordulnak hozzám, amilyenekkel azelőtt a városi tanácsosokhoz fordultak.

Azért beszélek erről, mert meg kell végre érteni: mi nem olyan vezetők vagyunk, mint amilyenek Batista miniszterei voltak; mi egyek vagyunk a néppel. A nép ma ne kérjen, hanem mondja azt: „csináljuk ezt így", avagy „ezt javasoljuk". Hazánk ma, történelmében először, új úton halad, s ennek megfelelően meg kell tanulnunk új módon gondolkodni.

A másik probléma az, hogy össze kell hangolni, egységes tervnek kell alárendelni az állam egész tevékenységét. Nem az a cél, hogy egyik vagy másik miniszter részesüljön elismerésben. A kormánynak, a forradalomnak a maga egészében kell elismerést kivívnia. A kormánynak elemeznie kell minden lépését, és előre kell látnia, kinek okozhat kárt intézkedéseivel...

Az állam szükségesnek tartja a lakáskérdés megoldását. Tervet dolgoztunk ki, amelynek keretében öt év leforgása alatt egymilliárd pesót fordítunk lakásépítkezésre. Igaz, ez nem azt jelenti, hogy kizárólag építkezésre fordítunk minden rendelkezésünkre álló eszközt. Iparfejlesztésre kétmilliárd pesót irányoztunk elő. Meg kell mondanunk, hogy forradalmi korunkban az ipar jelenti a jó, s a föld — általában az ingatlan — a rossz befektetést. Miért? Azért, mert az utóbbi esetben befagyasztott, passzív tőkéről van szó. A fővárosban most új kerület épül — Kelet-Havanna. Az építővállalatok hitelből építettek itt házakat, s arra számítottak, hogy a házak értékét — miként azelőtt tették — a szerencsétlen bérlőkkel téríttetik meg. Mesébe illő nyereséggel adták-vették a telkeket. Ám a lakók ezentúl csak annyi lakbért fognak fizetni, amennyi éppen szükséges, mert most a Lakásépítési Intézet építkezik. Véleményem szerint két hónapon belül egyedül az építőipar tíz- meg tízezer embert foglalkoztat majd. Megnövekszik az építőanyagok iránti kereslet. És mennél nagyobb szükség van munkáskezekre, mennél több pénz van forgalomban, annál nagyobb a fogyasztási cikkek kereslete.

Ezekkel az intézkedésekkel párhuzamosan mozgalmat kell indítani, hogy a lakosság hazai gyártmányú cikkeket fogyasszon, mert csak így tudunk munkát adni a népnek s egyúttal valutát is megtakarítani. Ezért mondtam, hogy a mai idők kedvezőtlenek a parazita, passzív tőkék, a földbe történő tőkebefektetések számára, de kedvezőek az ipari befektetések számára.

Hajlandók vagyunk minden biztosítékot megadni a nem-

zeti tőkének. Minden téren megkaphatja tőlünk a szükséges védelmet, azzal a kikötéssel, hogy a vállalatok magas bért fizetnek munkásaiknak. Csak ezt az egyetlen feltételt támasztja a forradalom a nemzeti tőkével szemben, ha a gyárosok pénzt fektetnek be új iparágak fejlesztésébe. A gyarosok előtt tehát a mainál sokkalta jobb értékesítési lehetőségek nyílnak meg, mert ha majd a földreform és más forradalmi intézkedések végrehajtása nyomán öt-hatszorosára emelkedik a parasztok életszínvonala, öt-hatszorta több árut lehet eladni a lakosságnak. Mindez a nemzeti ipar védelmére hozott törvényekkel együtt növeli majd a foglalkoztatottságot. Ha végrehajtjuk terveinket, amelyeket most dolgozunk ki — márpedig terveinket végre fogjuk hajtani, ha kerékkötőink utunkba nem állnak —, akkor a kubaiak életszínvonala már a legközelebbi években biztosan túl fogja szárnyalni a legfejlettebb országok életszínvonalát. Ezek az országok ugyanis gazdasági erőforrásaik jelentős részét fegyverek gyártására használják fel, mi viszont, tekintve, hogy az utóbbira nincs szükségünk, arra összpontosítjuk majd erőfeszítéseinket, hogy gazdaggá tegyük a kubai nemzetet. Az ország lakosságának többsége támogat bennünket ebben. S országunk gazdag, földje egész éven át terem, népünk tehetséges, dolgos, és eltökélten törekszik a jobb életre. Olyan életszínvonalat fogunk elérni, amilyen egyetlen más országban sincs. Ábránd ez? De hiszen Martí megmondta, hogy ami ma ábránd, holnap valósággá válik!

Ábrándozóknak neveztek bennünket akkor is, amikor megindítottuk a harcot Batista ellen. Ma pedig mi hozzuk a köztársaság forradalmi törvényeit. S ha a forradalom nem is valósítja meg egyszerre mindezeket a célokat, már maga az a tény, hogy törekszik erre, az első lépést jelenti a probléma megoldásának útján. Ha csak a felét hajtjuk is végre annak, amit tervezünk, már az is sokat fog jelenteni. Többre kell törekednünk, hogy elérhessük mindazt, amit akarunk. „Nemcsak a cél fontos — mondotta Ingenieros —, hanem a hozzá vezető út is." S ezt az utat mi úgy jelöltük ki, hogy senkinek

a jogait nem csorbítottuk, senki ellen nem szítottunk gyűlöletet, nem alkalmaztunk terrort, megmaradtunk az emberi szabadságjogok mélységes tiszteletben tartásának keretei között.

Sokan keresnek fel bennünket a háborús bűnösök rokonai, asszonyai közül, kérik, hogy szüntessük meg a kivégzéseket. Bezzeg azelőtt ezek az emberek, ezek az asszonyok nem kilincseltek a békés állampolgárok ellen elkövetett gyilkosságok megszüntetését kérve, s nem tanácsolták fiaiknak és férjüknek a gyilkosságok megszüntetését. És az anyák, akiknek fiai áldozatul estek a terrornak, akkor még csak nem is gondolhattak arra, hogy szeretteik életéért könyörögjenek. Hiszen géppuskákkal fogadták volna őket. Most a háborús bűnösök rokonai s asszonyai félelem nélkül jöhetnek hozzánk. Hogy elkerüljük a felesleges incidenseket, nem hívjuk tanúságtételre azokat az anyákat, akiknek gyermekei áldozatul estek Batista terrorjának.

Jól tudjuk, hogy csak a köztársaság ellenségei biztathatják tüntetésekre az elítéltek rokonait. De hát mit érnek el ezzel? Semmit. Szeretnénk minél előbb véget vetni a kivégzéseknek, hogy azután minden energiánkat az alkotó munkának szentelhessük. Jómagam állandóan siettetem a haditörvényszékeket, a katonai tanácsok meghatalmazottait, hogy már márciusban bejelenthessük: példásan megbüntettük a háborús bűnösök jelentős részét, a többit pedig kényszermunkára ítéljük. A néppel együtt azt óhajtjuk, hogy meggyorsuljon a hóhéraink ellen indított bírósági eljárás, s még ebben a hónapban befejeződjenek a kivégzések. A kisebb bűncselekmények kivizsgálása folytatódik majd, s a bíróságok ítéletet fognak hozni ezekben az ügyekben is, de mi már más, fontosabb problémák megoldására akarjuk fordítani figyelmünket és erőnket. Célunk — a forradalom folytatása.

A bűnösöket meg kell büntetni, de nem ez a forradalom fő feladata. Most szükség van a kivégzésekre, mert így teszünk igazságot. Világosan értésére adjuk mindenkinek, hogy a bűnösöknek bűnhődniük kell: ez törvény számunkra és az

eljövendő nemzedékek számára. A mi nemzedékünk és az eljövendő nemzedékek okulására büntetjük meg ezeket az embereket. Intő példát akarunk szolgáltatni. Milyen következményekkel járt az első kivégzések miatt Kuba ellen indított hadjárat? Nos, szítani kezdték a szenvedélyeket, felháborodást akartak kelteni a kubai népben. A forradalmi kormány alkalmas pillanatban kijelenthette volna: „Ennyi és ennyi bűnöst már agyonlövettünk" — s utána más büntetést alkalmazhatott volna a többi ellen. De a forradalom ellen, az állampolgárok élete ellen elkövetett merényletekért, amíg csak a forradalmi kormány hatalmon van — halálbüntetés jár. Nincs irgalom azok számára, akik gyilkoltak, hogy fenntartsák a diktatúrát, most pedig, a diktatúra megdöntése után összeesküvéseket szőnek, hogy megsemmisítsék a szabadságot és visszaállítsák a zsarnokságot.

Az ilyen emberekkel szemben szigorúak leszünk. A Kuba ellen indított hadjárat azonban szükségessé tette, hogy mozgósítsuk a népet, s közzétegyük annak a sok száz és sok ezer szerencsétlennek a holttestéről készült fényképeket, akiket a zsarnokság szekértolói lőttek agyon és kínoztak halálra. S ekkor a nép izzó haragra gyúlt, s további büntetéseket követelt. Ezt érték el az ellenünk indított hadjárattal. S a provokációs zavarkeltés szervezői még jobban megjárhatták volna. Ha újra mozgósítanunk kell majd népünket, újra felizzanak a szenvedélyek, s ez nagy károkat okozhat még azoknak is, akiken a nép segíteni akar.

Egyszóval, hogy elkerüljük a zavargásokat, nem fordulunk majd a zsarnokság áldozatainak rokonaihoz. Kubában ma, a múlttól eltérően, szabadságban és megbecsülésben van részük az embereknek. Erre támaszkodva minden provokáció ellenére előre fogunk haladni. Csupán figyelmeztetni akarjuk a provokátorokat, hogy saját maguknak ártanak. Gondoljanak hadjáratuk következményeire is! Mi nem tartóztattuk fel a tüntető asszonyokat, a középületek elé engedtük őket, de ne éljenek vissza ezzel, mert a rendet fenn kell tartani, s ha ők megpróbálnak visszaélni a nekik biztosított szabadsággal, s

minduntalan tüntetéseket rendeznek a középületek előtt, kénytelenek leszünk megtiltani az efféle csóduleteket.

Biztos vagyok benne, hogy az egész nép egyetért velünk, mikor betiltjuk ezeket a tüntetéseket, nehogy összetűzésre vezessenek, hiszen a közrend ellenségei, a provokátorok éppen ezt szeretnék. Ha vissza fognak élni a tüntetés jogával, kénytelenek leszünk az utcákra vezényelni a forradalom katonáit, hogy ne engedjék a középületek elé a rendzavarókat. Tisztelni kell az állami intézményeket, ahogy ezek az intézmények is tisztelik az állampolgárokat. Tisztelettel kell adózni a forradalmároknak is, mint ahogy ők is tisztelnek minden állampolgárt. Tiszteletben kell tartani azt a jogunkat, hogy dolgozzunk, ahogy mi is tiszteletben tartjuk más állampolgárok jogait. Mi a lehető legnagyobb mértékben fenn akarjuk tartani a polgári szabadságjogokat, s mindent megteszünk, hogy a forradalom ellenségei provokációikkal ne korlátozhassák ezeket a szabadságjogokat.

Ne sodorják szélsőségekbe a népet, ne szítsák fel szenvedélyeit, ne kényszerítsenek bennünket arra, hogy újra felidézzük emlékezetében a zsarnokság borzalmait, mert akkor pórul járhatnak a provokátorok. S ne feledjék, hogy mi a néppel egyetértésben cselekszünk. Ne provokálják a népet, amikor mi mérsékelni próbáljuk, s ami még fontosabb, ne éljenek vissza a nekik biztosított szabadsággal. A forradalmat úgysem tartóztathatják fel. Ezt csak akkor tehetnék meg, ha a forradalom nem teljesítené ígéreteit. De amíg mi itt vagyunk és következetesen teljesítjük kötelességünket a forradalommal szemben, a forradalom élni fog, mert mellette áll az egész nép...

Önöknek most segítségünkre kell lenniük a bürokrácia elleni hadjárat megindításában. Ehhez pedig meg kell tanulniuk várni és áldozatot hozni. A bürokrácia megöli a forradalmi szellemet. Hadjáratot kell indítanunk, hogy ne zavarják munkánkat, s hogy az emberek megértsék: mi nem városi tanácsosok vagyunk, minden percünk drága, mert törvényeket kell szerkesztenünk a kubaiak számára, s meg kell

hánynunk-vetnünk Kuba nagy problémáit. Ha szétforgácsoljuk energiánkat, semmire sem marad időnk. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy ne jöjjenek hozzánk az emberek. Csak azt szeretnénk, ha kizárólag halaszthatatlan és fontos ügyekben kérnék, hogy fogadjuk őket. Legalább hathavi kemény munkára van szükségünk ahhoz, hogy megoldjunk minden bonyolult problémát. Ha mi nem oldjuk meg ezeket a problémákat, nem oldja meg őket senki. Márpedig mire volt jó a forradalom, ha minden a régiben marad? Engedjenek bennünket dolgozni és segítsenek nekünk ebben. Ne kérjenek tőlünk autogrammot, ne állítsanak meg bennünket az utcán! Nem vagyunk mi filmszínészek!

Nincs szükségünk az olyan vezetőkre, akik demagóg jelszavakat hirdetnek. Ez nem forradalmiság. Mire jó ez? Arra, hogy népszerűséget szerezzenek és megtartsák egyéni vezető szerepüket? A forradalom nem járulhat ehhez hozzá. Mindenekelőtt becsületesnek kell lenni. Alkalmam volt egy gyűlésen a cukoripar munkásaival beszélgetni. Kénytelen voltam megmondani nekik, hogy véleményem szerint az a javaslat, amelyet egyperces tapssal üdvözöltek, gazdaságilag megalapozatlan volt. Nem lehet ma négyórás munkaidőt és négynapos munkahetet követelni, ahogy ők tették. Ma mindannyiunknak sokat kell dolgoznunk, hogy megmentsük a forradalmat, hogy javakat halmozhassunk fel, s ezeket azután arra fordíthassuk, hogy a nép élvezze munkája gyümölcseit. Ezért becsületesen fel kellett lépnem e javaslat ellen.

Kénytelen voltam arra kérni a munkásokat, hogy vállaljanak áldozatokat. Az áldozatok bőven megtérülnek majd holnap, amikor befejeződik a földreform.

Mindig így kell beszélni, őszintén, becsületesen. Tegyük félre a demagóg jelszavakat! Ellenkező esetben vereséget szenved a forradalom, mint ahogy mi is vereséget szenvedtünk volna a diktátorral szemben. Erre gondoljunk mindig. S a nép legyen segítségünkre e harcban, amelyet a demagógok, a szószátyárok, az intrikusok s a kötelességüket nem teljesítő hivatalnokok ellen folytatunk.

Meggyőződésünk, hogy amennyiben a siker erőfeszítéseinktől, jó szándékunktól, lelkesedésünktől és becsületességünktől függ, biztosan sikert érünk el. Jó előre megmondom, hogy ez nem lesz könnyű dolog. Nem azért vagyunk hatalmon, hogy egyéni sikerekre törekedjünk, hanem azért, hogy közös sikert vívjunk ki. S a nép segítsen nekünk ebben! Tudom, népünk túlnyomó többsége tökéletesen megérti, hogy mi éppolyan emberek vagyunk, mint mások; a népnek akarunk segíteni, a nép emberei vagyunk, a népet szolgáljuk, s nem törekszünk pozíciókra. Éppen ezért velünk tart a nép túlnyomó többsége. A mi feladatunk az, hogy jó úton vezessük a népet.

Népünknek tudnia kell, hogy nehéz és hosszú út áll előttünk, s jó néhányszor alaposan megizzadunk még, míg a végére jutunk. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy mindig résen kell állnunk. Lelkesedésünknek nem szabad kialudnia. Kuba népe nagy fába vágta fejszéjét, de ilyen nagyszerű nép, mint a miénk, megbirkózik a legnehezebb feladatokkal is.

Dr. Fidel Castro Ruz, Discurso pronunciado el 17 de Febrero de 1959 al asumir el cargo de Primer Ministro del Gobierno.
— La Habana, 1959.

AZ EGYSÉGBE FORROTT NÉP NEM FÉL SEMMITŐL

*

BESZÉD AZ ELNÖKI PALOTA ELŐTTI NAGYGYŰLÉSEN 1959. OKTÓBER 26.

Munkások, parasztok, diákok, kubaiak!

Sok mindenről kell beszélnünk, fontos kérdéseket kell megvitatnunk ezen a rendkívül népes nagygyűlésen, amely nem a lelkesedés pillanatnyi fellobbanása, s nem is lehet azzá. Végig kell gondolnunk a felmerült problémákat s meg kell találnunk azok forrását. A népnek nemcsak azt kell tudnia, hogy mi történik, de azzal is tisztában kell lennie, miért.

Örülünk a nép támogatásának és példátlan lelkesedésének, de elsősorban azt szeretnénk, ha a nép maga gondolkodna, mert megoldást kell találnia a fennálló problémákra. A népnek tudnia kell mindennek az okát.

Nem azért jöttem, hogy bármit is bizonygassak, hanem, hogy együtt gondolkozzam önökkel; nem azért jöttem, hogy beszédet mondjak, hanem hogy beszélgessek önökkel. Ezekben a napokban, ezekben a pillanatokban az eddiginél is nagyobb szükség van arra, hogy mi és önök tökéletesen megértsük egymást. Mert hiszen mi, akik itt, ebben a palotában, a minisztertanácsban dolgozunk, s felelős állami tisztségeket töltünk be, mi a nép képviselői vagyunk, a nép akaratának, óhajának és követeléseinek teszünk eleget. Még soha ilyen nagy szükség nem volt arra, hogy mi és önök egy test, egy lélek legyünk. Mert ha harcra kényszerítenek bennünket, egy emberként szállunk szembe a támadókkal.

Nem tesz semmit, hogy vannak dezertőrök; nem tesz semmit, hogy vannak, akik nem értenek egyet a néppel; nem

tesz semmit, hogy vannak, akik gyáván megbújnak. Elvégre csak most fejeztük be a háborút, s tudjuk, hogy háborúban mindig akadnak dezertőrök és gyávák. Ennek nincs jelentősége, hisz kevesen vannak az ilyenek. Tudjuk, hogy olyan nép áll mellettünk, amely nem lesz gyáva. Hiszen egyedül a bátorság az, amelynek segítségével tovább folytathatjuk utunkat. Ez a győzelem kivívásának egyetlen eszköze. Mi pedig tudjuk, hogy a nép nem lesz gyáva. Tudjuk, hogy népünk kész életét áldozni a forradalmi kormány oldalán. Népünk tudja, hogy a mi harcunknak, a mi utunknak nem lehet más vége, csak győzelem vagy halál. Népünk tudja, hogy azok, akik ma kezükben tartják az állam vezetését, s megjelentek ezen az emelvényen, készek a néppel együtt életüket áldozni.

Senki és semmi nem győzhet le egy bátor népet, mely kész életét áldozni, melyet olyan emberek vezetnek, akik készek vele együtt meghalni. Az ilyen nép legyőzhetetlen.

De tudnunk kell mindennek az okát. Miért támadnak bennünket... Miért kellett ma itt újra összegyűlnünk... Miért akadnak sorainkban árulók... Miért kívánják egyesek a forradalom vereségét... Mivel vádolják a forradalmat... Miért rágalmazzák a forradalmat, mi a rágalmazók célja, s hogyan válaszoljon a nép az aknamunkára és mesterkedésekre... Hogyan vívjuk ki a győzelmet... Milyen intézkedéseket tettünk... Milyen intézkedéseket készülünk tenni, hogy megvédjük a forradalmat...

Mielőtt folytatnám, hadd olvassak fel egy hírügynökségi jelentést:

„A UPI jelenti, 15 óra 38 perckor: Miamiból hat vagy hét repülőgép indult Kuba felé, hogy ellenforradalmi röpiratokat szórjon a Castro támogatására rendezett havannai nagygyűlés részvevői közé. Joseph Portier vámhivatalnok kijelentette, hogy tudomása szerint a repülést végrehajtották, de nem tudja, milyen eredménnyel. Portier kijelentette továbbá, hogy az ügynökök a vámhivatalt érintve utaztak a dél-floridai repülőtérre. A gépeket, amelyeknek Havanna fölé kellett

repülniük, magánszemélyek bérelték (sőt egyik-másik gép magánszemély tulajdonában is van)."

Azért olvasom fel ezt a jelentést, mert tudom, hogy népünket nem lehet megfélemliteni.

Itt a helyszínen kaptunk egy jelentést a forradalmi hadsereg Pinar del Río tartományban állomásozó ezredének parancsnokától. A jelentés szerint egy repülőgép délután 6 óra 30 perckor napalm- és gyújtóbombát dobott a Niagara-cukortelepre. Röpcédulákat is szórt. A posta és a laktanya között leégett egy ház. A miami hatóságok maguk is beismerik, hogy hat vagy hét repülőgép indult el Kuba felé, csupán az „eredményekről" nincs értesülésük... Hát mi máris tájékoztathatjuk őket az „első eredményekről". Egyúttal megkérjük őket, szíveskedjenek kiadni az első hadijelentést a kubai nép ellen intézett vitéz légitámadásukról... Ez aztán mindennek a teteje! Mi ez? Cinizmus? Arcátlanság? Tehetetlenség? Hiszen az Egyesült Államok hatóságai immár ötödször adnak hírt efféle berepülésekről. Hogyan lehetséges, hogy egy ilyen óriási gazdasági és katonai erővel rendelkező, hatalmas ország, amelynek radarrendszere, mint mondják, még az irányítható rakétákat is észleli, most ország-világ előtt azt hangoztatja, képtelen megakadályozni, hogy néhány repülőgép egy olyan védtelen országot bombázzon, amilyen Kuba?

Felteszem a kérdést, amit mindannyiunknak fel kell tennünk — sok más kérdéssel egyetemben, hiszen tisztáznunk kell a történtek okait —, felteszem a kérdést: vajon akkor is ilyen felelőtlenül viselkednének az Egyesült Államok hatóságai, ha mondjuk az orosz emigránsok Alaszkából indulnának orosz városok és falvak bombázására? Vajon akkor is engednék-e, hogy területükről kiindulva ilyen ellenséges, agresszív cselekményt kövessenek el? S kérdem, miért engedik meg az Egyesült Államok hatóságai, hogy az amerikai kontinens egy másik országát veszélyeztető felszállásokat hajtsanak végre területükről, miért engedik meg az agressziót egy gyenge ország ellen, amely nem rendelkezik megfelelő eszközökkel, hogy visszaverje ezeket a támadásokat,

melynek nincsen erre megfelelő katonai ereje? Vajon nem éppen azért viselkednek ilyen felelőtlenül velünk szemben, mert gyenge ország vagyunk? Úgy látszik, ez a nagyhatalom gondosan kerüli az agressziót, ha más nagyhatalomról van szó, bezzeg megengedik maguknak ezt olyan néppel szemben, mint a mienk... Nem találok más magyarázatot erre, csak azt, hogy Kuba kis ország, amely nem tud védekezni az efféle támadások ellen, mert nincs hozzá elég ereje.

Nem találok más magyarázatot, de nem is hiszem, hogy lenne más magyarázat. Pedig olyan országnak, amely ad méltóságára, gondoskodnia kellene arról, hogy területe ne legyen sem kis, sem nagy országot veszélyeztető agresszió támaszpontja.

Kik intéznek támadást ellenünk, és miért teszik ezt? Ezen gondolkodva önkéntelenül is visszaemlékszem a forradalom, a győzelem első napjaira. Emlékezetembe idézem a kubaiak — a földművesek, az anyák, a gyermekek — túláradó boldogságát. Boldogok voltak, mert véget ért a háború, nem ömlött több ártatlan vér, nem égtek le újabb házak, újabb falvak, megszűntek a kivégzések és véget ért a harc. Népünk boldog volt, mert kivívta a békét. Boldog volt, mert egyetlen honfitársunknak sem ötlött agyába, hogy idegen területről valaha is visszatérhetne a gyáván megszökött bűnösök hada, a kegyetlen horda, hogy elképzelhetetlen dühvel, embertelen kegyetlenséggel újra megpróbálja terrorizálni a népet.

Szomorúan gondolunk most ezekre a napokra, mert emlékezetünkbe idézik egy boldog nép álmát, örömét afölött, hogy soha többé nem kell már szenvednie a január 1-én hatalmuktól megfosztott bűnöző bandák terrorjától. De hát miért is támadnak ránk? Honnan veszik ezt az arcátlan merészséget? S miért olyan türelmesek velük szemben az észak-amerikai hatóságok? Egy ízben már válaszoltunk ezekre a kérdésekre, amikor egy hasonló alkalommal a kubai nép összefogott, hogy megvédje hazáját és véget vessen a rágalomhadjáratnak. Igen, rágalomhadjárattal kezdődött, s mi kénytelenek vol-

tunk mozgósítani a népet, hogy leleplezzük a rágalmazókat. Akkor azt mondtam, hogy ezzel akarják előkészíteni a talajt a támadásra. Tíz hónap sem telt el azóta, s kénytelenek vagyunk újból összehívni a népet. De most már nem a rágalmakkal kell szembeszállni, hanem polgáraink, gyermekeink, testvéreink, az anyák életét kell megvédeni.

Ezúttal már nemcsak erkölcsi meggondolásokból kiindulva gyűltünk össze. Mert hiszen, ha egy nép látja, hogy országa ellen agressziót követnek el, s külföldi támaszpontokról, békeidőben légitámadásokat hajtanak végre területén — ami példa nélkül álló eset a jelenkori történelemben —, akkor az a legkevesebb, amit tehet, hogy az egész világ füle hallatára tiltakozik. Nekünk nincsenek repülőgépeink, radarjaink, légvédelmi ágyúink. A kubai nemzet csakis a népre támaszkodva védheti meg forradalmát, állampolgárainak integritását és gyermekeinek biztonságát.

Miért éppen Kubát éri támadás? Hiszen ha van ország, mellyel szemben az Egyesült Államoknak elővigyázatosnak kell lennie, távol tartva magát az efféle cselekményektől, hát Kuba ilyen ország. Hiszen csak most vetett véget a kéteszténdős háborúnak, melynek során észak-amerikai repülőgépek észak-amerikai napalmmal rombolták le és gyújtották fel városait és falvait, állampolgárait pedig ezerszámra öldösték le észak-amerikai fegyverekkel. Mikor végre szétzúztuk a diktátor hadseregét, s megszabadítottuk népünket a zsarnokságtól, joggal vártuk, hogy legalábbis észak-amerikai támaszpontokról nem fognak bombázni bennünket.

Nos, az idegen földről indított agressziónak, akárcsak a belföldi árulásnak egyszerű a magyarázata: maga a forradalom...

A kubai nemzet négy évszázados történelme folyamán — mely azzal kezdődött, hogy a konkvisztádorok üldözték és irtották az indiánokat, mely a rabszolgaság korszakával folytatódott, amikor az embereket úgy adták-vették, mint a barmokat és mely a jelen korszakban egy maroknyi ember önzése folytán húszezer emberéletet, ezer meg ezer épületet

követelt áldozatul —, Kuba történelme folyamán első ízben jöttek létre ilyen körülmények.

Kuba történelme folyamán most első ízben jött létre forradalmi hatalom, amely megszüntet minden kiváltságot, véget vet minden igazságtalanságnak, s céljául tűzi ki, hogy megszabadítsa a népet minden bajától, sok olyan bajtól is, amely az ország négy évszázados történelmében gyökerezik. A forradalmi kormány annyit akar építeni, amennyi ötven év alatt sem épült az országban. Tervbe vette, hogy utakat, vízvezetékeket, iskolákat, kórházakat, hidakat épít ott, ahol az elmúlt ötven év folyamán ezt elmulasztották, hogy létrehozza azokat a gazdasági ágakat, amelyek ötven esztendeje hiányoznak. Hát hibát követ el Kuba népe és forradalmi kormánya, amikor a kubaiak érdekeit védelmezi?

De Kubában történt még valami. Ha mondjuk rizst termelünk, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha zsírt termelünk, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha gyapotot termesztünk, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha leszállítjuk a villanyáram tarifáit, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha leszállítjuk a telefondíjakat, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha földreformot hajtunk végre, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha kőolajtörvényt léptetünk életbe — ahogy ezt rövidesen meg is tesszük —, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha bányatörvényt léptetünk életbe — amit rövidesen kihirdetünk —, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha kereskedelmi flottát létesítünk, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha új piacokat keresünk, külföldi érdekeket károsítunk meg. Ha azt akarjuk, hogy legalább annyit vásároljanak tőlünk, amennyit mi vásárolunk, akkor is külföldi érdekeket károsítunk meg. Ez a magyarázata, hogy olyan forradalmi törvényeket hoztunk, melyek külföldi érdekeket károsítanak meg. Ezért támadnak bennünket, ezért neveznek bennünket kommunistáknak, ezért vádolnak bennünket, ezért igyekeznek mindenféle ürüggyel behatolni országunkba. Pedig mi itthon, Kubában hajtottuk végre a földreformot. Kubában szállítottuk le az áramszolgáltatási díjakat, Kubában szállí-

tottuk le a telefondíjakat. Mi magunk határoztuk el, hogy kereskedelmi flottát létesítünk, hogy a magunk földjébe ezután rizst vetünk, hogy gyapotot termesztünk és zsírt termelünk. A mi munkásaink és parasztjaink s általában a kubai családok számára építünk lakásokat.

S ugyan ki más kívánta, ha nem a kubaiak, hogy még a külföldről behozott gyógyszerek árát is leszállítsuk? Talán nem a kubaiak érdekében takarékoskodunk a valutával? Talán nem a kubaiak számára vásárolunk luxusgépkocsik helyett traktorokat?

A kubaiak számára építünk tízezer iskolát — kétszer annyit, mint amennyi köztársaságunk fennállásának fél évszázada alatt épült! A kubaiak számára alakítjuk át a kaszárnyákat iskolákká! S Kuba érdeke, hogy hajókat adjunk halászainknak, Kuba érdekében kaptak jogot a munkások. Kuba érdeke, hogy mezőgazdasági eszközöket adjunk parasztjainknak. Kuba érdekében adtuk ki a jelszót: érjük be kubai árukkal! Kuba érdekében óvjuk a nemzeti ipart! S vajon nem Kuba érdekét, s csakis Kuba érdekét szolgálták-e a forradalmi kormány más intézkedései is?! Akkor hát mit vethetnek szemünkre ezek a nyomorultak? Semmit, hacsak azt nem, hogy Kuba javát szolgáló intézkedéseket teszünk! Mivel vádolnak bennünket ezek az arcátlan bűnözők, mivel vádolhatnak bennünket ezek az árulók, ha nem azzal, hogy hazánk érdekeit szolgáló reformokat hajtunk végre?!

Ha valaki, hát a külföldi monopóliumok vétenek Kuba érdekei ellen ... A Compañía de Eletricidad Cubana és a Compañía de Teléfonos nem sokat törődik Kuba érdekeivel. Nem a kubaiak létesítették a United Fruit Company és az Atlantica del Golfo latifundiumait. Nem kubai gőzösök szállítják termékeinket. Az általunk fogyasztott rizs és zsír nagy része megint csak nem kubai. Ruhánk szövete sem kubai. Nem kubaiak azok a trösztök, amelyek koncessziót kaptak, hogy kiaknázhassák bányáinkat. Éppenséggel nem Kuba érdekében adtak annak idején majdnem ingyen koncessziót kőolajvidékeink nagy részére.

Nem Kubában gyártották azokat a bombákat, amelyekkel parasztjainkat gyilkolták a háború alatt. Nem Kubában kovácsolták azokat a fegyvereket, amelyekkel húszezer honfitársunkat ölték meg. Nem kubai instruktorok képezték ki az áruló diktátor hadseregét, amelyet a forradalom semmisített meg. Nem Kubában vannak azok a támaszpontok, amelyekről támadások érnek bennünket, amelyekről repülőgépek szállnak országunk fölé, s béke idején gyújtóbombákat dobnak le, gépfegyverrel lövik a lakosságot, mégpedig egy baráti ország lakosságát. Nem Kuba érdekében folytatnak ellenünk rágalomhadjáratot. Nem Kubában adják ki azokat a folyóiratokat, amelyek népünket gyalázzák. Nem kubaiak azok a nemzetközi hírügynökségek, amelyek mindenféle szörnyűséget híresztelnek országunkról! Ez az igazság, s ezt el kell mondanunk mindenkinek. Ezt az igazságot eltitkolják a gyalázatosok, akik, csak azért, mert Kuba érdekét szolgáló intézkedéseket tettünk, gyilkos rágalomhadjáratot folytatnak forradalmunk ellen, hogy a hazugság talaján összefogjon minden külső és belső ellenségünk...

Már mondottam, hogy gondolkodnunk kell, elemeznünk kell az események okait.

Ellenségeink rossz néven veszik a munkások és a parasztok katonai kiképzését. Miért? Egyszerű a magyarázata. Azért, mert ők hagyományos típusú hadsereget akarnak, hivatásos hadsereget akarnak, amilyen a múltban volt. Azért, mert úgy számítanak, hogy a hagyományos, hivatásos hadsereg idővel újra a reakció eszközévé válhat. Úgy számítanak, hogy ha megmaradna a hivatásos hadsereg, előbb-utóbb megvásárolhatnák a tiszteket, megvásárolhatnák a katonákat, és szükség esetén a köztársaság fegyveres erői fontos szerepet játszhatnának az ország sorsának eldöntésében. Jól emlékeznek rá ugyanis, hogy a nagybirtokosok és azok a hatalmas erők, amelyek érdekeit a forradalom megkárosította, annak idején saját eszközükként használták fel a hadsereget. A hadsereg eszköz volt a külföldi érdekek képviselőinek s az úgynevezett nemzeti érdekek képviselőinek kezében.

Nem ok nélkül voltak külföldi instruktorai a kubai hadseregnek.

Ezek az urak azért olyan ingerlékenyek, amikor a munkások és a parasztok harckészségét fokozzuk, mert tudják, hogy a nép hatalmas forradalmi erő, s az öntudatos nép kész harcolni vívmányai védelmében.

Mi pedig azt tartjuk, hogy a katonák legjobb szövetségesei a parasztok és a munkások; azt tartjuk, hogy a hadsereg legjobb szövetségese a nép. A hadsereg legerősebb egységei a paraszt osztagok, a Felkelő Hadsereg legjobb katonái a parasztok.

Az a maroknyi tiszt, aki rokonszenvezett az áruló Huberto Matosszal,[1] nem tartozott a katonák említett típusához, nem tartozott a paraszti származású katonák és tisztek közé, akik a Felkelő Hadsereg elitjét, színe-javát alkotják, akik a hadsereg legbátrabb, leghűségesebb harcosai.

A Sierra Maestra katonái azok a nagyszerű harcosok, akik a háztetőkön puskával és gépfegyverrel légvédelmi őrséget állnak. Ezek a katonák egykor parasztok és pásztorok voltak. Annak idején ők alakították meg az első osztagokat, s példájukra újabb és újabb osztagok alakultak, amelyek hősiesen harcoltak a különböző frontszakaszokon. Ezek a katonák valóban a forradalom katonái.

Miért? Azért, mert falun születtek, falun éltek, erdőn, mezőn nevelkedtek, s megismerték a nagybirtokosok zsoldjában álló csendőrséget, amely puskatussal és machetével[2] tartotta rettegésben a parasztokat. Saját szemükkel láthatták a parasztok nyomorát, a mezítlábas, beteg gyermekek szenvedéseit, megismerhették a földtelen parasztok nemes érzelmeit. Ezeket a katonákat senki sem fordíthatja a parasztok, a nép ellen, mert ezeknek a katonáknak a vérében van a forradalom, hiszen ők végigélték, megkínlódták a forradalmat. Ők

[1] *Huberto Matos* ellenforradalmi szervezkedését 1959-ben leplezték le.

[2] *machete* — széles pengéjű, hosszú kés (cukornád vágásra is használják).

csinálták a forradalmat. Utat mutattak a parasztságnak, s elvezették Kubát a győzelemhez. Havannai munkások, polgárok, a benneteket oltalmazó fegyverek a Sierra Maestra paraszt katonáinak puskái! Ezek a katonák — miként a felkelő hadsereg minden katonája — tudják, hogy ti, munkások, diákok, parasztok, kubai férfiak és nők, szívből szeretitek hazátokat. Ezek a katonák azt akarják, hogy amikor üt az óra, s meg kell védelmezni a hazát, a nép, az egész nemzet velük legyen, s harcoljon jogaiért és szuverenitásáért.

A reakció nem akarja ezt. A reakció azt akarja, hogy a nép fegyvertelen legyen. A reakció korrumpálni akarja hadseregünket, hogy adott időpontban akadályt gördítsen a forradalom útjába és megadásra kényszerítse hazánkat. Ez Huberto Matos árulásának legfőbb tanulsága. Ez volt ugyanis az első kísérlet arra, hogy katonákat használjanak fel a forradalom, a kubai nép jogai ellen. Ez volt az első kísérlet, hogy korrumpálják a tiszteket s felhasználják őket a nép, a nép érdekei, a kubai forradalom ellen. Ezért nem akarja a reakció, hogy a munkások és a parasztok megtanulják a fegyverforgatást, mert ők még mindig abban reménykednek, hogy ha az ország fegyveres erőit csak a hivatásos hadsereg képviselné, idővel meg tudnának vesztegetni egy vagy több tisztet, korrumpálhatnák a hadsereget és saját eszközükké tehetnék, melynek segítségével a március 10-ihez hasonló államcsínyeket hajthatnának végre. Ilyesmi azonban többé nem ismétlődhet meg hazánkban.

Áruló, aki Kuba ellenségeinek, a Trujillóknak, a háborús bűnösöknek, a nemzetközi monopóliumoknak a jelszavait hirdeti és az ő zászlajuk alá áll. Áruló, aki szolidaritást vállal az árulókkal. És áruló az is, aki éppen most akarja megosztani a népet, mert hiszen a megosztottság gyengíti a nép erejét, kedvez a forradalom hatalmas ellenségeinek, s megkönnyíti az agresszió végrehajtását. Nyíltan kimondom, hogy a bombatámadásokért nemcsak azok felelősek, akik kioldották a bombákat, hanem azok is, akik efféle cselekményekre bujtogatnak, miként Pepín Rivero teszi a „Diario de la Ma-

rina" című lapban és miként az „Avance" című lap teszi. Bűnösek azok is, akik a sajtóban úszítanak, s az ellenforradalmárok gyilkos kezét irányítják. Nemcsak azok a bűnösök, akik ledobják a bombákat, hanem azok is, akik ezt sugalmazzák. Nemcsak maguk az árulók a bűnösök, hanem azok is, akik bújtogatják és mentegetik őket vagy rokonszenveznek velük.

Ugyan miért teszik ezt? Miért? Azért, mert forradalmi átalakulásokat hajtunk végre. Nem ellenem irányul tevékenységük, nem a köztársaság elnöke ellen, nem Raúl ellen, nem Che ellen, nem Camilo ellen, nem Almeida[3] ellen, nem egyes személyek, hanem a forradalmi átalakulások ellen lépnek fel. Ha nem hajtottunk volna végre forradalmi átalakulásokat, dicshimnuszt zengenének rólunk. Ők a forradalmat, a forradalmi átalakulásokat támadják. Ez magatartásuk oka és magyarázata, ezért vádolnak bennünket.

Bebizonyítottam, hogy a forradalmi változások valóban a kubaiak javát szolgálják, akik pedig szembeszegülnek a forradalmi törvényekkel, külföldi érdekeket szolgálnak. Felteszek egy kérdést. Kik viszik előre a forradalmat? Kik azok az emberek, akik eljöttek ide? Amikor erről az emelvényről végighallgattam a felkelő hadsereg parancsnokainak beszédét, Camilo Cienfuegos őrnagy, Guevara őrnagy, Raúl Castro őrnagy, Almeida őrnagy és más harcostársaim szavait hallva felelevenedtek emlékezetemben a forradalom első napjai, amelyek a Sierra Maestrán teltek el. Visszaemlékeztem ezekre a hallatlan nehéz, súlyos napokra, amikor csak maroknyi ember őrizte meg szilárdságát. Fáztunk és éheztünk. Nemigen volt lábbelink, de még sátorlapunk sem, hogy az eső ellen védekezzünk, kunyhónk sem volt a hegyekben, ahová behúzódhattunk volna a rossz idő és a hideg elől. Egy sereg katona üldözött bennünket, s nekünk csak néhány töltényünk volt egy puskához. Visszaemlékeztem ezekre az

[3] *Raúl Castro* — honvédelmi miniszter; *Ernesto Che Guevara* — a Kubai Nemzeti Bank elnöke; *Camilo Cienfuegos, Juan Almeida* — a forradalmi harcok két kiváló katonai vezetője.

időkre, amikor legyőzhették volna a forradalmat, mert gyengék és igen kevesen voltunk. Most is emlékszem ezekre a napokra, amikor csak a nagy és nemes ügybe vetett hitünk tartotta bennünk a lelket. Nem vesztettük el lelkierőnket, s folytattuk a harcot, noha igen kevesen voltunk. Ezekre a napokra gondoltam, amikor felléptem erre az emelvényre. Mert éppen ezekben a valóban nehéz és keserű napokban vette kezdetét győzelmünk. Visszaemlékeztem bajtársaink hőskölteménybe illő harcára, emlékezetembe idéztem mindent, kezdve az első nappal, amikor a partra szállt maroknyi — száznál is kevesebb — ember, az itt jelenlevő parancsnokok vezetése alatt felsorakozott, s átvágta magát a camagüeyi síkságon, hogy segítséget nyújtson az ott harcoló bajtársaknak, s ezzel a tettével a hadtörténelem egyik legszebb fejezetét írta meg. Eljön még a nap, mikor ezt a menetelést a történelem híres hadvezéreinek hőstetteivel fogják együtt emlegetni. Köztünk ugyan nincsenek tábornokok, csak őrnagyok, mert mi egyszer s mindenkorra végeztünk országunk tábornokaival és ezredeseivel.

Bajtársaimat nézve, elgondolkodtam, ki hova lett a tizenkettőből?[4] Néhányan elestek a harcban, a többiek itt vannak. A forradalomnak nem voltak dezertőrjei. Az áruló — Huberto Matos —, aki a legnehezebb pillanatban támadt ellenünk, a turistaforgalom fejlesztésére összehívott, számunkra oly fontos konferencián. Ez az áruló egyike volt azoknak, akik egyéni érdekből csatlakoztak hozzánk, s nem azért, hogy a hazáért harcoljanak. Ez az áruló nem hazája nagyságáért, hanem saját maga felemelkedéséért harcolt. Még csak dezertőrnek sem nevezhetjük, hiszen nem tartozott azok közé, akik a „Granmá"-n érkeztünk, nem tartozott ahhoz a maghoz, amelyből kinőtt forradalmunk, s amely annyi

[4] Fidel Castro 82 főnyi osztaga 1956. november 30-án indult útnak a „Granma" nevű jachton, hogy Oriente tartományban, Niqueróban, partra szálljon. A Granmát felfedezték, s Batistáék légitámadása után csak tizenketten maradtak életben; s belőlük lett a Felkelő Hadsereg vezető magva.

bajt és megpróbáltatást vészelt át. Engem csak akkor bántana a dolog, ha valaki tizenkettőnk közül hagyta volna el sorainkat. Ezzel az árulóval nem kell törődnünk.

Bajtársaimra, s a Felkelő Hadsereg tisztjeire, más forradalmi szervezetek vezetőire, s az Egyetemi Diákszövetség jelenlevő vezetőire tekintve arra gondoltam, hogy forradalmunk ma erősebb és egységesebb, mint valaha is volt. Mert hiszen kinek az oldalán állhatnak az igazi forradalmárok? Csakis a nép oldalán.

A jelenlevő milliónyi lelkes hazafi, milliónyi polgártársunk láttán arra gondoltam, hogy forradalmunk sohasem volt ilyen erős, s nem ártott neki ez az orvtámadás sem. Nem gyengült meg tőle, hanem még sokkal erősebb lett.

Ezek az árulók pusztán csak azért jelentenek valamit számunkra, mert ott áll mögöttük a reakció minden ereje. Mögöttük áll a belföldi reakció és a nemzetközi oligarchia egész sajtója, hátuk mögött ott van minden ellenforradalmi erő. Ők maguk csak közönséges sakkfigurák, szánalmas eszközök az idegen kezekben. Fecsegésük csak az ellenforradalmi és reakciós szennylapokban kap visszhangot. Nem egyes személyek, hanem különböző érdekek — a hatalmas ellenforradalmi erők és a kubai nép érdekei — között folyik a harc.

Ezért nem tapsol a reakció Chénak, mint ahogy nem tapsol Camilónak sem, Raúlnak sem, Almeidának sem. A reakció az árulóknak tapsol. A reakció nem magasztal olyan embereket, akiket eszmények hevítenek, hiszen velük semmire sem megy. A reakció a hétpróbás árulókról zeng dicshimnuszokat. A reakció nem az erős akaratú embereknek tapsol, hanem a kapitulánsoknak, azoknak, akik gyáván megalkusznak és eladják magukat. Az árulók pénzért vagy dicsőségért adják el magukat, s vannak, akik mind a kettőért. S mit mondjunk azokról, akik kommunistáknak bélyegeznek bennünket? Nem mondhatunk mást, csak azt, hogy a Trujillók, a Rosa Blancák, a háborús bűnösök, ellenségeink jelszavait ismétlik! Talán azt hiszik, hogy megijeszthetnek bennünket? Vagy nem értik meg, hogy csak akkor, sőt még akkor sem

ölhetik meg eszményeinket, ha megfosztanak életünktől, mert szilárd meggyőződésünk, hogy igazságos átalakulásokat hajtunk végre, szilárdan hisszük, hogy cselekedeteinkkel csakis népünket szolgáljuk.

Olyan országot vettünk át, amelynek bankjaiban mindössze 70 millió peso összegű valuta volt. És most, amikor rendkívüli erőfeszítéseket teszünk, amikor még az iskolás gyermekek is hozzájárulnak — zsebpénzükből — gazdaságunk megszilárdításához, amikor az egész nemzet hallatlan erőfeszítéseket tesz, amikor a munkások napi 9—10 órát dolgoznak az építkezéseken, s fizetésük egy részét felajánlják az ország iparosítására, éppen most, amikor jelentést kaptunk, hogy le akarják szállítani cukorkvótánkat, Díaz Lanz megszervezi bombázásunkat, Huberto Matos pedig aljas és bűnös terve végrehajtása érdekében megszakítja a turistaforgalmi konferenciát.

Gazdasági fenyegetésekkel, fejlesztési terveink obstruálásával akarják megfojtani és megsemmisíteni forradalmunkat. Hát igazságos dolog lenne, ha most, amikor népünk annyi erőfeszítést tesz, annyi áldozatot hoz, hogy legalább egy ölnyit vagy legalább egy méternyit előbbre haladjon a forradalom útján, az árulók a gazdasági szankciók és a terror módszereihez folyamodva néhány perc alatt megsemmisítenék eddigi erőfeszítéseink gyümölcsét? Tűrjük-e, hogy megsemmisítsék hazánkat, hogy vereséget mérjenek rá?

Felteszem a kérdést: vajon meddig merészkednek és egyáltalán mit akarnak ezek az emberek? Azt hiszik talán, hogy a forradalom nem fog védekezni? Azt remélik talán a Trujillók, azt remélik talán a háborús bűnösök, az árulók, a külföldi monopóliumok és Kuba ellenségei, hogy a forradalom nem fog védekezni? Vagy talán nem értik meg, hogy Kuba parasztjai mind egy szálig és mindvégig velünk lesznek? Nem értik meg talán, hogy Kuba munkásai mind egy szálig a mi oldalunkra állnak? Nem értik meg, hogy népünk nem inog meg, mert tisztán és világosan látja, ki a barát és ki az ellenség? Nem értik meg, hogy nem tudják félrevezetni népün-

ket, mert Kuba népe napról napra tisztábban lát, s egyre jobban kinyílik a szeme?

Miért szónek összeesküvéseket ellenünk? Miért küldenek repülőgépeket országunk fölé? Miért szövetkeznek az összeesküvők, miért bombázzák cukortelepeinket, miért folytatnak szüntelen ellenforradalmi kampányt? Egyszerű a dolog. Azért, mert tudják, hogy keveset kockáztatnak. tudják, hogy a forradalmi kormány nagylelkű, s ennélfogva az összeesküvőknek semmiféle kockázatot nem kell vállalniuk. Tudják, hogy mi nemes eszközökkel, az „erős kéz" politikáját mellőzve igyekeztünk végrehajtani a forradalmat. Ezért lettek merészebbek. Tudják, hogy nincs mitől tartaniuk. Tudják, hogy semmit sem kockáztatnak. Ezért szőnek összeesküvéseket, ezért lövik békés lakosságunkat, ezért repülnek át ide Dominikából és szállnak le Trinidadban. Ezért fordul elő, hogy a csapataink által elfogott lázadók vezetői között nem-kubaiak is akadnak. Ezért bombáznak bennünket. Ezért veszített 47 embert védtelen népünk. Igen, ók abban a hiszemben élnek, hogy népünk védtelen, mert a forradalmi törvényszékek beszüntették tevékenységüket.

Meg kell védenünk hazánkat, meg kell védenünk földünket, meg kell védenünk iskolás gyermekeinket, ezeket is itt, akik a himnuszt énekelve vonultak el a nagygyűlés részvevői előtt. Igen, védelmeznünk kell őket. Mivel pedig ellenségeink felemelték fejüket és gonosz szándékkal közelednek felénk, ki kell jelentenünk az egész világ előtt, hogy a kubai nép készen áll a védelemre, s kész akár életét is áldozni a harcban. Bel- és külföldi ellenségeinknek — a reakciósoknak, az intervenciósoknak és az ellenforradalmároknak —, mindegy, mennyien lesznek, sokan vagy kevesen, a néppel kell szembenézniük, a néppel fogják szembetalálni magukat. Igen, a néppel, amely kész büszkén kijelenteni, hogy senkinek sem akar rosszat, egyetlen ország népének sem szándékszik kárt okozni, csupán élvezni akarja két keze munkájának gyümölcsét. De, miként tegnap tette, ma is, holnap is kész harcolni azért, hogy maga dönthesse el sorsát, ami kivétel nélkül

minden népnek elidegeníthetetlen joga. A kubai férfiak és nők, öregek .és gyermekek egyformán készek harcolni, hogy megvédjék e fennkölt jogukat. Mert a mi ügyünk igaz ügy, mert mi senkinek sem akarunk ártani, és másnak sincs joga arra, hogy kárt okozzon nekünk.

Kijelentjük, hogy többé nem félünk senkitől és semmitől, nem félünk a reakció mesterkedéseitől, s nem félünk megtenni a szükséges intézkedéseket, hogy elbánjunk azokkal, akik meg akarnak semmisíteni bennünket.

Kuba ma a világ figyelmének középpontjában áll. Bámulattal tekint rá a világ. Soha senkinek nem engedjük át azt a helyet, amelyet ma foglalunk el Amerika és a világ népei között. Népünk sohasem mond le arról a dicsőségről és arról a tekintélyről, amelyet törvényes jogaiért folytatott harcában szerzett.

Azért tudtuk végrehajtani forradalmunkat, mert ilyen nagyszerű népünk van. Ha népünk nem lett volna ilyen, nem hajthattuk volna végre a forradalmat. Csak azok nem tudják megérteni, mit jelent a forradalmi nép, akik nem veszik tudomásul vagy elfeledték más népek történelmét, akik nem ismerik az emberiségnek az antik Görögországtól napjainkig lezajlott történelmét. Csak az ilyen emberek nem képesek megérteni, hogy a nép eltipor mindenkit, aki megpróbálja feltartóztatni a forradalmat.

Nem értik, hogy Kuba népe — mely legyűri az óriási nehézségeket, mely legyőzi a forradalom megfojtására mozgósított óriási erőket — a forradalom rendkívüli és egyben legfontosabb szakaszát éli. Történelmi feladat hárul a kubaiakra, s mi teljesíteni fogjuk küldetésünket. Olyan néppel, mint a miénk, végre lehet hajtani a forradalmat. A kishitűek mit se számítanak. Volt-e valaha szerepük a kishitűeknek a népek történetében?! Az ingadozók sosem játszanak szerepet, s nem is játszottak soha! A gyávák sem számítanak, nem is számítottak soha a történelemben! Mit is számítanának nálunk az ingadozók és a kishitűek, amikor mi kezdetben mindössze tizenketten voltunk?! Hogyan is akadályozhatnák meg a gyá-

vák és a kishitűek forradalmunk fényes győzelmét, amikor tizenkét ember harcba vihette az egész nemzetet!

Ha az egész nemzet harcra kel, nem ijed meg semmiféle akadálytól. A harcra kelt forradalmi nemzet nem fél senkitől és semmitől. S a mi forradalmi nemzetünk egységes hadseregként kelt harcra. Hiába próbálták holmi semmirekellők aláásni szellemét, hiába próbálták meggyengíteni és letéríteni útjáról, mit sem tehettek rosszakarói és éppúgy azok sem, akik nem képesek megérteni népünk szellemét, törekvéseit, reménységeit, érzéseit, nem képesek megérteni, milyen érzések, reménységek és törekvések kerítették hatalmába népünket, amely négy évszázados léte alatt az igazságért harcolt. Semmit se tehettek ellenünk, akik meg akarták gyengíteni népünket. Nemzetünk egységes hadseregként, összeforrva és fegyelmezetten harcra kelt. Igen, első ízben ébredt nemzeti létének tudatára, mely nemes törekvésben egyesít mindenkit; magára és sorsára büszke nemzetünk harcra kelt. Külső és belső ellenségeink, akik nem képesek megérteni nemes törekvéseinket — hős katonáink és parasztjaink törekvéseit —, tehetetlenek voltak.

Nemzetünk — munkásaival, diákjaival és szakembereivel, a társadalom minden rétegéből származó dicsőséges fiaival egyetemben — tudatára ébredt, hogy a nép sorsáról, a nép létéről van szó; szilárd meggyőződése, hogy olyan hősies harcot vív, amilyet csak azért vívhat egy nemzet, hogy a politikai és gazdasági béklyóktól megszabaduljon. Nemzetünk kész a végső győzelemig folytatni a múlt században megkezdett, a békés és boldog életért folytatott harcát. Nemzetünk ma még inkább meg van győződve, hogy ügye igazságos és nemes ügy, s bízik mindannyiunk hűségében; tudja, hogy számunkra nincs visszaút, poraink csak ebben a földben nyugodhatnak; hisz ügye igazában, büszke történelmére, és fiai arcáról sugárzik a lelkesedés. E nemzet győzelemről győzelemre fog haladni. Meggyőződésem, hogy az ilyen nép előtt mindenkinek meg kell hajolnia!

Bennünket most nem érdekelhetnek személyes kérdések.

Készek vagyunk életünket is feláldozni. A nép sorsa számunkra mindennél fontosabb.

Bízzatok bennünk, nem fogtok csalatkozni. Sohasem fogjátok megbánni, hogy bíztatok bennünk. Teljes egészében átérezzük a ránk háruló felelősséget, s biztosíthatjuk a kubaiakat, hogy eleget tudunk tenni kötelességünknek. Biztosítjuk a kubaiakat, hogy utunk, miként eddig volt, ezentúl is a győzelem útja lesz. Ha a nemzet továbbra is ugyanúgy halad előre, mint most, le fog gyűrni minden akadályt. Mert az olyan népet, amely kész harcra kelni jogaiért, az olyan népet, amely kész meghalni kivívott jogaiért, tisztelni kell. Akik félelemről prédikálnak, leggonoszabb ellenségeink. Ezek az emberek vereségünket kívánják. Akik félelemről prédikálnak, meg akarják semmisíteni népünket. Takarodjanak a gyávák és a kishitűek! Takarodjanak, akik most csak saját alantas, önző, egyéni érdekeikre gondolnak! Takarodjanak, akik a nyugodalmas napokban, a siker napjaiban a győztesekhez csatlakoznak, de a nehéz napokban elpártolnak tőlük! A bátrak haladjanak velünk; jöjjön velünk, akinek van hite, aki hajlandó mindent feláldozni. Aki pedig kételkedik, aki nem érez elég bátorságot magában, egyszer s mindenkorra hagyja el a forradalom hajóját! Pusztuljanak a gyávák, pusztuljanak, akik nem hisznek ügyünkben; a kötelesség elől nem lehet kitérni, a harcból senki sem vonhatja ki magát! Pusztuljanak, akik történelmünk e rendkívüli pillanatában nem éreznek magukban elegendő erőt, hogy népünk katonáivá legyenek! Pusztuljanak, akik nem hisznek a népben, pusztuljanak, akik nem hisznek a forradalomban!

Mi hiszünk a népben. Tudjuk, hogy azt követeli tőlünk, hogy teljesítsük kötelességünket a néppel szemben, s akkor a nép is teljesíti kötelességét vezetőivel szemben! Nem véletlen, hogy nagygyűlésünk népesebb, mint nyolc hónappal ezelőtt. Nem véletlen, hogy a forradalom győzelme óta eltelt tíz hónap folyamán megszereztük a nép határozott támogatását. És azért történt, mert becsülettel teljesítettük kötelességünket a néppel szemben. S azoknak, akik azt hitték, hogy

csak azért hajtottuk végre a forradalmat, mert meg akartuk kaparintani a hatalmat, most ezt mondjuk: megkérdezhetitek a néptől, és magatok is láthatjátok, hogy a forradalom még erősebb lett, mert csak az lesz gyengébb, aki elárulja a népet. A néphez hű emberek ereje kimeríthetetlen.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy folytatjuk a forradalmat; a forradalom halad, mert egyre szorosabb a kapcsolata a néppel. Meg kell említenünk a Felkelő Hadsereg út- és iskolaépítő katonáit is, meg kell említenünk a tanítókat, akik fél fizetésért oktatnak, meg kell említenünk azokat a munkásokat, akik naponta 9—10 óra hosszat dolgoznak a forradalmi kormány építkezésein. Meg kell említenünk a devizagyűjtési akciókban részt vevő polgártársainkat. Meg kell említenünk adakozó gyermekeinket, meg kell említenünk azokat a munkásokat, akik önként dolgoznak vasárnap, hogy saját két kezükkel gyarapítsák forradalmunk erőforrásait.

Mindez népünk önfeláldozását bizonyítja. Mindez azt mutatja, hogy népünk egyre öntudatosabbá válik, megérti, hogy áldozatokra van szükség, megérti, hogy csak áldozatkészséggel biztosíthatja sorsát. Mindez annak bizonysága, hogy minden a nép erejétől függ, s csak a hős nép formálhat jogot arra, hogy szabad, boldog és független legyen. Ez az, ami lelkesít bennünket. Lelkesít bennünket az a tudat, hogy népünk kész minden áldozatra, hogy népünkben van bátorság, hogy szembeszálljon minden nehézséggel, s azt mondhatja ellenségeinek, hadd jöjjenek, hadd bombázzanak, hadd géppuskázzanak, hadd támadjanak ránk, a nemzet utolsó csepp véréig védekezik. Kubát sohasem fogják legyőzni. Minden ház erőddé válik, s a frontokon és a hátországban egyaránt harcolni fogunk, igénybe veszünk minden fegyvert! Aki Kuba meghódításával próbálkozik — Maceo szavaival élve —, „megízleli hazánk vérrel öntözött földjének porát".

Bár nem áll módunkban repülőgépeket vásárolni, azért, ha üt az óra, harcolni fogunk. Ha folytatják a bombázást, megépítjük a szükséges óvóhelyeket és alagutakat. A nép harckészültségben áll, s a munkásokat, a parasztokat és a

diákokat fegyveres kiképzésben részesítjük. A hadbíróságok — a forradalmi bíróságok — folytatják tevékenységüket. Tudják meg a bombázó pilóták, hogy ha kezünkbe kerülnek, kivégezzük őket! Mindenütt, ahol szükségessé válik, védelmezni fogjuk hazánkat. Ha Anglia nem ad el nekünk repülőgépeket, ott fogunk vásárolni repülőgépet, ahol kapunk. S ha nincs rá pénzünk, hát kerít majd a nép!

Beszédem befejezéséül még csak annyit akarok mondani, hogy folytatjuk a földreformot. Végrehajtjuk a kőolaj- és a bányatörvényt. Kuba védelmében további forradalmi intézkedéseket hajtunk végre, a közoktatásügyi reform halad a maga útján, folytatjuk az egyetemi oktatás reformját s az egyéb forradalmi intézkedések végrehajtását is. A forradalmi bíróságok folytatják tevékenységüket. S ha rágalmaznak bennünket emiatt, hát csak rágalmazzanak! Ha vádolnak bennünket, hát csak vádoljanak! Ha támadnak bennünket, hát csak támadjanak! Harcolni fogunk azok ellen, akik megkísérlik, hogy szétzúzzák a forradalmat. S esküszünk a népnek, hogy vagy győz Kuba, vagy mind meghalunk!

Ma jobban, mint valaha, hallgatunk himnuszunk szavára. „Harcra fel, kubai nép! A Haza büszkén tekint reád. Ne félj a dicső haláltól — ki a Hazáért hal, örökké él!"

La nación entera de pie no teme a nada.
— La Habana, 1959.

A SZOVJETUNIÓVAL KÖTÖTT EGYEZMÉNY ELŐNYÖS KUBA SZÁMÁRA

*

TELEVÍZIÓS INTERJÚ
1960. FEBRUÁR 18.

Újságíró: Doktor Castro, ezen a héten nagy érdeklődést váltott ki a szovjet miniszterelnök-helyettes, Mikojan úr nyilatkozata. Mi az ön személyes benyomása a szovjet miniszterelnök-helyettes úrról? Hogyan értékeli ön az Oroszországgal kötött egyezményünket? Mi az ön véleménye — nem kommunista vagy nem-kommunista, hanem kubai szemmel nézve — a pusztán kereskedelmi jellegű szerződésről?

Dr. Castro: Nos . . . Ön több kérdést tett fel egyszerre. Először is, Mikojan úrról alkotott véleményem — kitűnő. Itttartózkodása idején többször találkoztam vele, s alkalmam nyílt megmutatni neki az ország különböző vidékeit, szövetkezeteinket, építkezéseinket. Róla, valamint kíséretének minden egyes tagjáról a lehető legjobb benyomást szereztem. Mikojan komoly ember, távol áll tőle a demagógia, a képmutatás és a politikai intrika. Határozott jellemű, rendkívül figyelmes. Nem hallottam tőle egyetlen olyan szót sem, amelynek politikai célja lett volna. Egyetlen szóval sem sértette meg nemzeti érzelmeinket, és soha senkinek sem okozott kellemetlenséget. Láthattuk őt a televízióban, hallhattuk a különböző kérdésekre adott válaszait. Örömmel figyeltem ezt a sajtóértekezletet, s úgy vélem, Mikojan nagy tehetségről tett bizonyságot. Igen tapintatos ember. Nemzeti érzelmeink és valamennyi problémánk iránt nagy tiszteletet tanúsít.

Kubai tartózkodása idején egyetlenegyszer sem fordult elő, hogy bármiféle politikai cél elérése érdekében emelt volna szót. Vagyis mindig hiven teljesítette a reá bízott küldetést, mindig a legnagyobb tisztelettel adózott hazánknak, érzelmeinknek, forradalmunknak. Ez a benyomásom róla. Bár nem mai gyerek — azt hiszem 64—65 éves lehet —, s hosszú utazást tett velem, sohasem mutatkoztak rajta a fáradtság jelei. Hajlandó volt mindenüvé elmenni, a Cayo Largo partján még fürödni is kedve támadt, és meg is fürdött. Mikor a Gran Piedrára látogattunk, az út egy szakaszát gyalog kellett megtennünk. Mikojan lelkesen vállalta az utat. Egyáltalán nem vette zokon, hogy például a Gran Piedrán a szervezéssel megbízott személy mulasztása folytán egyáltalán nem készültek fel fogadásunkra. Nem voltak ágyak, nem készítettek ennivalót, nem volt semmi. Mikojan velünk jött abba a kocsmába, amelyet a munkások látogattak; együtt evett a munkásokkal, s kíséretével együtt tábori ágyon aludt. Mégis, mindig kitűnő volt a hangulata, mindig kedves volt, nagy tisztelettel bánt mindenkivel.

Mikojan mindenki iránt tanúsított megbecsülése, tapintata volt az, ami mély benyomást keltett bennem.

Mindenki hallhatta Mikojant a rádióban, mindenki láthatta a televízióban, s azt hiszem, mindenkinek hasonló jó véleménye van róla. Most pedig felteheti a következő kérdést...

Újságíró: Mi a véleménye a szovjet—kubai egyezményről?

Dr. Castro: Az egyezménynek milyen részletei, milyen oldalai érdeklik önt? Ez az egyezmény mindenekelőtt Kuba számára előnyös...

Újságíró: Elsősorban a cukor eladására és a százmilliós hitelre vonatkozó egyezményre gondolok. A cukorról szóló egyezmény igen előnyös a számunkra, úgy vélem, növelnünk kell cukornád-ültetvényeinket, s ezenkívül...

Szeretném, ha megvilágítaná ezeket a kérdéseket, mert ezeknek politikai színezetük is volt.

Dr. Castro: Nézzük csak a kritikát, amellyel az egyez-

ményt illették, s a közvélemény előtt tüstént világossá válik, hogy ez a kereskedelmi egyezmény a köztársaság által aláírt legelőnyösebb egyezmények egyike...

Ez egyszerűen kereskedelmi egyezmény, amelyet több napon át, részletesen, átfogóan, minden vonatkozásában megvitattunk. Bajtársaink egy csoportja napokon át pontról pontra, cikkelyről cikkelyre megtárgyalta a szovjet küldöttséggel, hogy olyan szerződést kössön, amely hazánk számára kétségtelenül előnyös. A szerződést nem néhány óra leforgása alatt, hanem többnapos vita után kötöttük meg. Nos, nézzük csak a szerződés pontjait. Elhoztam az aláírt egyezmény teljes szövegét, mivel ez az egyezmény is újabb propaganda-kampányt váltott ki.

Újságíró: Az egyezmény egyik legvitatottabb pontja, amellyel a sajtó számos vezércikkben foglalkozott, azzal a kérdéssel kapcsolatos, hogy miért egyezett bele a kubai forradalmi kormány abba, hogy a Szovjetunió a neki szállítandó cukor árának csupán 20 százalékát fizesse dollárban. A vezércikkek rámutatnak, hogy Kuba általában körülbelül 400 000 tonna cukrot exportált.

Dr. Castro: Vajon mi előnyösebb, 400 000 tonna cukrot dollárért exportálni, majd ezt a pénzt üzemanyag, fa, papír és egy sor más termék vásárlására költeni, vagy egymillió dollár értékben cukrot eladni, amely összegnek egy részéért valutát, másik részéért pedig nyersanyagot, gépeket és berendezést kapunk? Matematikailag teljesen világos, hogy 400 000 tonna cukor dollárért való eladása helyett — ezt a pénzt egyébként az utolsó centig nyomban ki kell adnunk — számunkra előnyösebb olyan szerződést kötni, amelynek értelmében a kereskedelmi mérlegben Kuba oldalán jelentkező 200 000 tonna cukorért dollárt kapunk. Bárcsak száz ilyen egyezményt köthetnénk.

Száz olyan egyezmény, mint amilyet a Szovjetunióval kötöttünk, minden pénzügyi nehézségünket, minden valutanehézségünket megoldaná. Lehetővé válnék, hogy cukrunkért közvetlenül gépeket és nyersanyagot kapjunk. Ezen-

kívül az eladott cukor értékének 20 százaléka megmaradna valutában. Minden problémánk megoldódnék, ha ilyen kereskedelmi mérlegünk lenne az Egyesült Államokkal. Ha kezünkben maradna azon összeg húsz százaléka, amelyért a cukrot az Egyesült Államoknak eladjuk, akkor már valamennyi problémánk megoldódott volna. De mi történik most? Kiterjedt kereskedelmet folytatunk az Egyesült Államokkal, de a fizetési mérleg számunkra mindig kedvezőtlen volt. A kereskedelmi mérleg a legutóbbi tíz esztendőben passzív volt. Az Egyesült Államokkal folytatott kereskedelemben a passzív szaldó tíz éven át egymilliárd dollár volt. Milyen jó lett volna, ha mindez fordítva történik, ha nekünk lett volna 20 százalékos aktív szaldónk... Vagyis azt akarom mondani, hogy a mérlegben 600—700 millió dollárnyi aktív szaldónk lehetett volna. Húsz százalékos aktív szaldó, bár nem számítottam ki, 500 millió dollártól egymilliárd dollárig terjedő pénzösszeget jelent. Nekünk azonban e tíz esztendő folyamán egymilliárd dollár passzív szaldónk volt. Ezzel szemben a Szovjetunióval kötött egyezmény alapján öt esztendő folyamán 20 százalékos aktív szaldónk, vagyis körülbelül 300 millió dollárunk lesz, ami öt esztendőn át évente 60 millió dollár. Összesen ötmillió tonna cukrot, vagyis körülbelül egyévi termést eladunk. Következésképpen ez a legelőnyösebb egyezmény a Kubai Köztársaság számára. S ennek legjobb bizonyítéka a cukor világpiaci ára, hiszen az egyezmény aláírása után a cukor ára a tőzsdén 18 ponttal emelkedett. Így tehát nemcsak arról az előnyről van szó, hogy öt évre évi egymillió tonna cukor eladását biztosítottuk, hanem arról is, hogy a cukorárak emelkedtek; azóta emelkednek, amióta az egyezmény megkötése ismeretessé vált. Ez az egyezmény minden szempontból előnyös. Nem követelhetünk többet, hiszen a vásárló fél eladni is szeretne. S melyik ország hajlandó csupán vásárolni és nem eladni? Vajon meg lehetne szervezni a világkereskedelmet, ha minden ország vásárolna, de egyik sem adna el? Számunkra valójában az olyan kereskedelmi mérleg hátrányos, amely azt

mutatja, hogy 30—35 millió dollárt költünk, de még négy-öt millió dollár értékű terméket sem adunk el. Nekünk kárt okoz a kedvezőtlen kereskedelmi mérleg, de sohasem tiltakoztunk a számunkra előnyös kereskedelmi mérleg ellen.

Újságíró: Ön eddig a cukor eladásáról beszélt. Nem mondaná el, hogyan fogjuk törleszteni a 100 millió dollár hitelt — dollárban vagy áruban?

Dr. Castro: Nem, a kapott hitelt nem dollárban fizetjük vissza. A 100 millió dollárnyi hitelt, amelyet 12 év alatt törlesztünk, nem dollárban, hanem áruban térítjük meg. Vagyis 100 millió dollár értékű árunknak is piacot biztosítunk!

Újságíró: Azon áruk között, doktor Castro, amelyekkel a hitelt törlesztjük, érc nem szerepel, mivel a Szovjetuniónak bőségesen vannak ércei, például mangán.

Dr. Castro: Itt van azon kubai áruk jegyzéke, amelyeket 1960-ban a Szovjetuniónak szállítunk. A cukor áll az első helyen. Ám ezen kívül az évi egymillió tonna cukron kívül más olyan árukat is szeretnénk eladni, amelyek a jegyzéken szerepelnek. Friss gyümölcsöt, gyümölcsszörpöt, gyümölcskonzervet, narancsot, ananászt, a Pinos-szigeten termő citrusféléket akarunk eladni. Üzemeket létesítünk, amelyekben gyümölcsleveket s palackozásukhoz szükséges kellékeket, zsineget, henequent[1] készítenek; szállítunk majd borsot, bőrt és más árufajtákat...

Újságíró: Van-e lehetőség arra, hogy cipőt adjunk el?

Dr. Castro: Egyelőre bőrt adunk el, aztán majd meglátjuk...

Újságíró: Pedig néhány esztendőben cipőt is exportáltunk. Egyébként a cipőipar képviselői ragaszkodtak hozzá, hogy ezt a kérdést feltegyem...

Dr. Castro: Érdekeink azonosak a cipőgyárosok érdekeivel. A nemzetnek haszna van abból, ha cipőt adunk el, ha cipőt exportálunk. Ám a gyárosoknak is érdekük, hogy a cipő minőségét a nagyobb arányú export érdekében megjavítsák.

[1] *henequen* — növényi rost; zsineget, kötelet stb. készítenek belőle.

Újságíró: Van-e perspektíva abban, hogy az összes termékfajták eladásának szabályait kidolgozzuk, mivel a cipőárak rögzítése és a megnövekedett kereslet miatt az utóbbi időben a cipőiparban — kezdve a bőripari műhelyektől egészen a nagy cipőgyárakig — bizonyos nehézségek mutatkoznak?

Dr. Castro: Ez igaz. A munkaügyi minisztérium már dolgozik e probléma megoldásán. Nem olyan egyszerű ez a probléma, amely a kubai cipőipar sajátos struktúrája folytán vetődött fel. Amint tudják, cipőiparunkhoz egyaránt hozzátartoznak az elmaradott technikai feltételek közepette dolgozó kisárutermelők és a korszerű nagy gyárak. Ennélfogva egyes üzemekben a munkások több cipőt gyártanak. A technikailag elmaradott üzemekben a munkás keveset termel. Ilyen körülmények között a különböző üzemekben a termelési költség nem azonos.

Ez a legnagyobb probléma, amellyel ma a cipőiparban szembe találjuk magunkat. S a munkaügyi minisztérium tanulmányozza ezt a bonyolult problémát, tanulmányozza a technika felújításának lehetőségét, valamint a kis vállalatok hitellel való megsegítését... A minisztertanács éppen tegnap határozta el, hogy e vállalatoknak munkájuk megjavítása érdekében hitelt nyújt. Úgy vélem, azt a célt kell kitűznünk, hogy egységes technikai színvonalat biztosítunk a cipőiparban, ahol jelenleg a gépi felszerelés terén a kis- és nagyüzemek között óriási a különbség. Hiszen Manzanillóban, Matanzasban, Las Villasban és másutt ezrek dolgoznak ilyen kisüzemekben. Következésképpen ezrek élnek a kisüzemek termeléséből. Ezért kell kitűznünk a cipőipar fejlesztésének programját, s a termelést talán szövetkezeti alapon vagy más formában kell megszervezni. Ezenkívül el kell érnünk, hogy olcsóbbak legyenek a bőrök, hogy tűrhetően keressen mindenki, aki a cipőiparban dolgozik; ám mindezt úgy kell végrehajtani, hogy a cipő ne legyen drágább.

Tudom, hogy napjainkban van néhány nehézség, de a munkaügyi minisztérium e nehézségek megoldásán fáradozik...

Újságíró: Mivel most a cipőgyártás problémáinál tartunk, s hogy ne kelljen újból visszatérni erre a kérdésre, szeretnék érdeklődni az államkincstár adósai felől, akik között sok a cipőgyáros. Ha ők a 40. számú törvény alapján nem fizetik ki tartozásaikat, akkor hogyan oldódik meg ez a kérdés?

Dr. Castro: Kérdésére nem tudok válaszolni, mert ezt még nem vitattuk meg, és az ügyben nem vagyok kellőképpen tájékozott. De tanulmányozni fogjuk a problémát.

Újságíró: Bocsásson meg, doktor Castro, hogy az egyezményre visszatérve félbeszakítom önt; vajon a forradalmi kormány nem szándékozik Argentína példájára olajfúró berendezést vásárolni?

Dr. Castro: Igen, vásárolunk néhány szükséges berendezést. Az olajlelőhelyek feltárásához szükséges kutatófúrások programja elkészült. Megteremtettük a szükséges feltételeket. Ezt a programot az Ásványolaj Intézet révén valósítjuk meg. Az Intézet már munkához is látott.

Megvásároljuk a számunkra szükséges olajfúró berendezést, vagy legalábbis azt, amit szállítani tudnak nekünk. Mi már az egyezmény aláírása előtt hozzáláttunk az ásványolajprogram végrehajtásához. Vagyis a rendelkezésünkre álló eszközökből megkezdtük a feltárás programjának végrehajtását, ami eredményesen folyik. Persze most, amikor a szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak, biztosak vagyunk benne, hogy programunkat teljesíteni fogjuk.

Újságíró: Az olajiparon kívül van-e más olyan ágazat, például a kohóipar, amelynek kifejlesztéséhez orosz gépek vásárlása várható?

Dr. Castro: Valóban, mi most éppen a kohászati iparral foglalkozunk. Ez alapvető iparág, s nekünk feltétlen szükségünk van rá!

Kétféle nyersanyagunk van. Az egyik a laterit, de feldolgozásának technológiáját — hogy nyersvasat vonjunk ki belőle — nem ismerjük.

Megpróbáljuk megszervezni a termelést, hiszen ebből a nyersanyagból igen nagy készleteink vannak. Reméljük, a

közeljövőben számításba vehetjük a laterit feldolgozását, hogy ezáltal megteremtsük a kubai kohászati ipar fejlesztésének komoly bázisát.

Másik nyersanyagunk a hematit. Ennek az ércnek a feldolgozása jóval egyszerűbb. Különböző helyeken előfordul, például Santiago de Cuba vidékén, Cristo környékén. Van egy lelőhely, Santiago de Cuba tartomány keleti részén, a tengerpart közelében, ahol annak idején már megkezdődött a hematit kitermelése. A hematit feldolgozásának folyamatát régóta ismerjük. Nagy lehetőségek rejlenek benne. A hematit feldolgozásához nincs szükség hosszadalmas kutatómunkára; az e nyersanyagot felhasználó acélöntöde rövid idő alatt felépíthető.

Ma már kevesebb a hematitunk, mint a lateritünk. Önök tudják, hogy Mayarí környékén hatalmas laterit-lelőhelyeink vannak, melyek talán a legnagyobbak a világon. A jövőben kidolgozzuk e nyersanyag megmunkálásának technológiáját és ennek alapján megteremthetjük a nagyméretű kitermelést. Egyelőre viszont gyorsan meg kell szerveznünk a másik érc feldolgozását.

Mit kell most tennünk? El kell végeznünk az alapvető felméréseket. Tudni akarjuk, mennyi a hematitunk. Miért? Azért, hogy tudjuk, milyen típusú üzemet tervezzünk: olyat-e, amely évente 150 000 tonna feldolgozására alkalmas — ez kis üzem lenne —, vagy pedig olyat, amelynek évi kapacitása 300 000 tonna, sőt talán 500 000 tonna. Nekünk arra kell törekednünk, hogy legalább 500 000 tonna érc feldolgozására alkalmas üzemet létesítsünk, mivel 3—4 év múlva acélfogyasztásunk valutában kifejezve megközelíti a 90 millió dollárt.

Ennélfogva az első kohászati üzem műszaki terveinek elkészítése előtt 3—4 hónapot rá kell szánnunk, hogy megállapítsuk érckészleteink mennyiségét... Már most tudjuk, hogy az évi 150 000 tonna kapacitású üzemhez elegendő mennyiségű nyersanyagunk van. Mielőtt azonban e kérdésben döntenénk, természetesen tudnunk kell, vajon nincsenek-e nagyobb

nyersanyagkészleteink, vajon nyersanyagunk elegendő-e 300 000, illetve 500 000 tonna termelési kapacitású üzem létesítéséhez. Számunkra ez utóbbi lenne a megfelelőbb. Nos, ezek a kutatások 3—4 hónapig eltartanak; 3 vagy 4 hónap múlva hozzáfoghatunk az első kohászati üzem műszaki terveihez, az ércfeldolgozó és az acélöntő üzem terveihez. Ez a jelenlegi helyzet, a jövőre vonatkozólag pedig kilátás van a laterit feldolgozására. Ebből a nyersanyagból fantasztikus készletekkel rendelkezünk, ami elegendő lesz kohászatunk nagyarányú fejlesztéséhez.

Ujságíró: Találunk-e Kubában elegendő mennyiségű ércet ahhoz, hogy ilyen teljesítőképességű vállalatot létesítsünk?

Dr. Castro: Elegendő nyersanyagunk van 500 000 tonna teljesítőképességű vállalat számára; Kubának jelenleg ennyi a szükséglete. Ám ez növekedni fog. Egyelőre 500 000 tonna acél biztosítani fogja Kuba szükségleteit. Egyik legsürgetőbb feladatunk, hogy országunk nyersvasszükségletét kielégítsük, s ne kelljen acélt importálnunk. Évi 500 000 tonna teljesítőképességű üzemet létesíthetünk.

Ujságíró: Doktor Castro, akadnak-e az acél számára további piacok Közép-Amerikában?

Dr. Castro: Nos, ez olyan kérdés, amelyre nem szabad elhamarkodott választ adni. Az acél az ipar fejlesztéséhez szükséges nyersanyag, az acélipar a többi iparág fejlesztésének alapja. Számítsa ki például, mennyibe kerül a nyersvas bruttótonnája? Még tíz pesóba sem. Számítsa ki, mennyibe kerül egy tonna acél és egy tonna kész termék. A különbség tonnánként 10 és 2000 peso között ingadozhat. Következésképpen, ha mi most például 80 vagy 90 millió peso értékben termelünk acélt, akkor a jövőben sok százezer millió peso értékű terméket állíthatunk elő ebből az acélból. Így tehát az évi 500 000 tonna acélnak biztos belső piaca van.

Ujságíró: Doktor Castro, a Szovjetunióval kötött egyezményre visszatérve ...

Dr. Castro: Így tehát az ércdúsítón kívül acélöntödét is építenünk kell, s csupán az marad hátra, hogy meghatároz-

zuk, milyen mennyiségű nyersanyag szükséges ahhoz, hogy a hazánkban épülő első kohászati üzem kapacitásának kérdésében döntést hozzunk.

Újságíró: Visszatérve az egyezményre, amely, úgy vélem, igen fontos, szeretnék egy kérdést feltenni önnek, doktor Castro. Úgy véli-e, hogy az egyezmény ellen felhozott kifogások — az amerikai forrásokból származó kifogásokra gondolok — gazdasági jellegű ellenvetések, úgy véli-e, hogy ésszerű . . .

Dr. Castro: Milyen ellenvetésekről beszél?

Újságíró: Ismeri őket, nem?

Dr. Castro: Igen, olvastam néhány cikket, de nem láttam bennük ellenvetéseket, jobban mondva nem találtam bennük komoly ellenvetéseket, s ezért szeretném, ha emlékeztetne rájuk.

Újságíró: Például a „New York Times", amely rendszerint elég tárgyilagosan ír a kubai ügyekről, állást foglal az egyezmény azon része ellen, amelyben a népek egymás mellett éléséről, együttműködéséről és barátságáról, különösen pedig Kuba és a Szovjetunió együttműködéséről van szó.

Dr. Castro: Ugyan mi rossz van abban, hogy mi kijelentettük azt, amit az Egyesült Nemzetek Szervezetének megalakulásakor valamennyi ország képviselője kijelentett?

Vajon nem ugyanezt nyilatkoztatták ki, amikor az Egyesült Nemzetek Szervezete megalakult? Vagy talán azt kellene mondanunk, hogy az egymás mellett élés ellen és a háború mellett lépünk fel? Hiszen minden államférfi, az Egyesült Államok elnöke, India miniszterelnöke ugyanezt jelentette ki, a népek közötti békés egymás mellett élés mellett síkraszálló minden államférfi ugyanezt hangoztatja; talán mi legyünk a világon az egyedüli kormány, amely ezellen lép fel? Én ebben egyáltalán nem látok semmi rosszat, mert hiszen ugyanígy nyilatkozott az Egyesült Nemzetek Szervezetének minden tagja, azon szervezet tagjai, amelyet éppen a háború elkerülése végett alakítottak meg, éppen azért, hogy a kormányok és a nemzetek kölcsönös megértésre

törekedjenek, éppen azért, hogy minden problémát békés úton oldjanak meg.

Az ilyen emberekről nem mondhatok mást, csupán azt, hogy hisztériába estek, hogy elvesztették a világban végbemenő folyamatokról és az emberiség törekvéseiről alkotott reális felfogásukat, ha az ilyen nyilatkozatot képesek rossznak minősíteni.

Újságíró: Jegyzetfüzetemben van is egy kérdés, amely erre a problémára vonatkozik.

Dr. Castro: Jó, de ennek semmi köze az egyezményhez. Ez nem tartozik a kereskedelmi egyezményhez. Ez nyilatkozat volt.

Újságíró: Igen érdekes, miként reagálnak az Egyesült Államokban erre az egyezményre, mivel ez volt az egyedüli pont, amelynek nekirontottak, noha komoly tiltakozás nem történt. Sőt mi több, a Szenátus külügyi bizottságának egyik tagja kijelentette, hogy az Egyesült Államoknak nincs oka panaszra. Ezért szeretném megkérdezni, mivel magyarázható az Egyesült Államokban az egyezménnyel kapcsolatban megnyilvánuló egyöntetűség...

Dr. Castro: Azzal, hogy ez igazságos lépés volt. Ám a reagálás nem volt olyan egyöntetű, mint ahogy ön állítja. Olvastam néhány bíráló megjegyzést, néhány kirohanást, néhány nyilatkozatot. Az ön által említett kijelentés igazságos és helyes, megfelel a népek érdekeinek. S mi csak azt tettük, ami megfelel a mi népünk érdekeinek, országunk érdekeinek. Ezért senki a világon nem sértődhet meg, ellenkezőleg, ezzel mindenkinek elégedettnek kell lennie.

Újságíró: Nem politikai természetű kifogásokra gondoltam — ebben teljesen egyetértek önnel —, hanem gazdasági jellegű kifogásokra, s szeretném, ha megmagyarázná őket.

Dr. Castro: Érdekemben áll, hogy az egyezménnyel kapcsolatos minden kérdést tisztázzak és gazdasági szempontból megmagyarázzak.

Újságíró: Én gazdasági jellegű kifogásokra gondoltam, legalábbis azokra, amelyekkel találkoztam... Az amerikaia-

kat az lepte meg a legjobban, hogy Kuba egyezményt kötött Oroszországgal, noha van egy kvótarendszer, amely lehetővé teszi, hogy a cukrot az Egyesült Államokban értékesítsük...

Dr. Castro: De ki mondta ezt? És miért?... Vajon hosszú esztendőkön át nem adtunk el cukrot más országoknak is? Nem adtunk el Franciaországnak, Marokkónak, Japánnak, Oroszországnak, Németországnak, minden országnak? Vajon nem a világpiacon kialakult áron adtuk nekik a cukrot? És senki sem tiltakozott. A múlt esztendőkben 300—500 000 tonna cukrot adtunk el évente az említett országoknak, mégpedig világpiaci áron. S mindenki tudja, hogy a kubai nép, miután az amerikai piacon a kvótából eredő kötelezettségeit teljesítette, igyekezett minél több cukrot eladni a világpiacon. Vajon a cukortermelő országok nem óhajtják minden termékük értékesíteni? Vajon nem erre törekszik minden cukornádtermelő ország? A világpiacot nem szabályozhatják egyes kormányok szeszélyei és akciói. A kormányok csupán azt tehették meg, hogy összefognak, elfogadnak bizonyos megállapodásokat a cukortermelésről, hogy tartani tudják az árakat. Vagyis a kormányok ebben a kérdésben egymástól eltérő politikát folytattak, ám valamely termék ára nem a kormányok akaratától, hanem a termék iránti kereslettől, s azon eszközöktől, azon valutától függ, amelyet a népek a szóban forgó termék vásárlására fordíthatnak. A kubai cukortermelés története azt bizonyítja, hogy a nép minden termékét el akarja adni, s volt idő, amikor a cukor ára mindenütt azonos volt. Nem mi vezettük be ezt a politikát, nem a kubai nép szabta meg a kvóták politikáját; a kvóták politikáját az észak-amerikaiak vezették be, saját szükségleteiknek megfelelően, amelyeket ki kellett elégíteniük. Az észak-amerikaiak tudták, hogy a múlt évek rendszere számukra jobb volt. Őszintén megmondom, hogy az amerikai piacon és a világpiacon igen kedvező pozíciónk volt. Olykor a cukor 50 százalékát amerikai piacra szállítottuk. Az utóbbi években már kevesebbet szállítottunk, s az Egyesült Államok cukorkeresletének jóval kisebb részét elégítettük ki.

A kvótarendszer korlátozott bennünket. Leküzdhetetlen akadályt állított elénk. Ha nincs ez a kvótarendszer, akkor megpróbálhattuk volna nagyobb részét eladni annak a cukornak, amelyre az amerikai népnek szüksége van, mégpedig jobb áron.

Önök még emlékezhetnek rá, hogy annak idején, amikor a kvóta megszüntetéséről volt szó, táviratot intéztem az Egyesült Államokhoz, s ebben kijelentettem, hogy Kuba 8 millió tonna cukrot kínál, négy centavós egységáron. Eszerint mi magunk jelentettük ki, hogy még alacsonyabb áron is hajlandók vagyunk a cukrot eladni, ha az észak-amerikaiak megszüntetik a korlátozásokat, ha megszüntetik a kvótát... Mi ezt mondottuk: „Rendben van, versenyezzünk szabadon!" A kvóták rendszerét nem mi találtuk ki. Ezt a rendszert maga az Egyesült Államok kormánya találta ki, saját szükségleteinek, saját gondjainak és problémáinak orvoslására. S mi, az eladó fél, kénytelenek voltunk árunkat ilyen feltételek mellett értékesíteni. De hát miért nem vitatják meg velünk azt a kérdést, mi lenne előnyösebb Kubának: a szabad konkurrencia, vagy a kvótarendszer? Világos, hogy az amerikai piacon a cukortermelők nem tudnának konkurrálni velünk. Honnan ered az az elgondolás, hogy Kuba számára a kvóták rendszere a legelőnyösebb? Ellenkezőleg, nem hiszem, hogy számunkra előnyös lenne az a rendszer, amely legyőzhetetlen akadályt állít cukoriparunk fejlődésének útjába. Számunkra ez a rendszer nem előnyös. Ezenkívül emlékeztetnem kell egy más dologra is, amiről az Egyesült Államokban megfeledkeznek. Minden háború folyamán mi voltunk az Egyesült Államok cukorszállítói: az első világháború idején, a második világháború idején mi vettük le vállukról a cukorprobléma terhét, s minden olyan esetben, amikor a cukor világpiaci ára igen magas volt, mi alacsony áron szállítottuk a cukrot az amerikai piacra.

Így tehát az Egyesült Államokat mi láttuk el cukorral, amikor sem a Fülöp-szigetekről, sem más országból nem tudott cukrot beszerezni, az Egyesült Államoknak pedig érdeke

fűződött ahhoz, hogy az ország ne érezzen hiányt olyan fontos élelmiszerben, mint a cukor... Tehát nemcsak Kubának fűződött érdeke ahhoz, hogy a cukrot eladja, hanem az Egyesült Államoknak is, hogy legyen cukorforrása, ugyanúgy, mint ahogy az is érdeke, hogy legyenek ásványolaj-, nikkel- és más nyersanyagforrásai. Minden országnak gondja van rá, hogy lakosságának ellátásához szükséges forrásokat találjon, s az Egyesült Államok számára éppen Kuba jelentette a cukorforrást, mégpedig a legsúlyosabb időkben. Ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni, nehogy az Egyesült Államok mindezt irántunk gyakorolt nagylelkűségének tekintse, hiszen valójában nem tanácskozott velünk, amikor a kvótarendszert bevezette. Ezt a politikát maga az Egyesült Államok kormánya teremtette meg. Számunkra jobb lett volna, ha az amerikai piac szabad piac marad. Úgy vélem, most egyetlen olyan érv sem lehet helytálló, amelyet azellen hoznak fel, hogy mi több cukrot adunk el.

Nos, hát mit tettünk? Csupán annyit, hogy több cukrot adtunk el. Mióta szokás bírálattal illetni azt, aki minél több cukrot szeretne eladni; mióta tilos több cukrot eladni világpiaci áron? Ráadásul, mihelyt ezt megtettük, a világpiaci árak emelkedtek. Milyen érveket lehet felhozni ezzel szemben? Mi a logika abban, hogy 500 000 tonna cukrot eladni derék dolog, 500 000 tonna helyett egymillió tonnát eladni viszont becstelenség? Mi az amerikai piacon teljesítjük a kvótában megszabott kötelezettségeinket, s azt a cukrot adjuk el, amely az amerikai kvóta teljesítése után megmarad. S vajon mindezek után logikusnak és ésszerűnek tűnhet az a tézis, hogy 500 000 tonna cukrot világpiaci áron eladni derék dolog, viszont 500 000 tonna helyett a világpiacon egymillió tonna cukrot eladni becstelenség? Hol van ebben az érvben a logika, hol van benne az ésszerű indokolás? Ha azt mondják nekünk, hogy nem adhatunk el cukrot, mert más árat fizetnek érte, ez merő ostobaság, hiszen mi eddig is világpiaci áron adtuk a cukrot. Oroszországnak körülbelül félmillió tonnát vagy valamivel kevesebbet világpiaci áron szállí-

tottunk. Nekünk a cukrot mindenképpen el kell adnunk. Mit jelentsen hát ez az érv? Tán csak nem azt, hogy ha az amerikai piacon csökken a cukor ára, akkor minden cukrunkat nekünk magunknak kell felemésztenünk? Azt már nem, ebben az esetben még több cukrot kell eladnunk! Magától értetődik, hogy még többet kell eladnunk, s ez nem azt jelenti, hogy nem szabad eladnunk, mert más árat kapunk érte. Nekünk mindenképpen több cukrot kell eladnunk, még akkor is, ha a cukor ára az amerikai piacon alacsonyabb, mint a világpiacon.

Újságíró: Azon gondolkodom, hogy mégis, mi lehet ennek az érvnek az alapja? Azt hiszem ...

Dr. Castro: Tiltakoztak-e a múltban, amikor Batista kormánya cukrot adott el a Szovjetuniónak? Tettek-e akkor ellenvetést? Olvastam, miként nyilatkozott az akkori kereskedelmi miniszter a „Diario de la Marina" című lapban, amely ujjongó lelkesedéssel fogadta ezt a cukorüzletet, sőt még a kereskedelmi miniszter nyilatkozatát is közölte. Mi azonban tudjuk, miért üdvözölte akkor a „Diario de la Marina" a cukor eladását: azért, mert a cukrot barátai, Batista hívei adták el.

Van-e még valamilyen megjegyzés? Vitassuk meg ezt a problémát töviről hegyire, minden érvet, indokot figyelembe véve.

Az interjú vezetője: Benyomásom szerint az Egyesült Államok arra építi érveit, hogy a Kubába irányuló iparcikkexportban kizárólagosságot élvez, amit most Oroszország részéről veszélyeztetve lát.

Dr. Castro: De miért? Ellenkezőleg, mi sokszor kijelentettük, hogy szükségünk van bizonyos berendezésekre, amit azonban az Egyesült Államok nem tudott szállítani, mert például az acélipari sztrájk megbénította a traktor- és mezőgazdasági gépgyártást. Milyen értelemben csökkent az amerikai iparcikkek iránti keresletünk? Hiszen többet vásároltunk tőlük, mint bármely más országtól ...

Újságíró: Az egyezmény következtében a jövőben sem csökken az amerikai export?

Dr. Castro: Ha több cukrot vásárolnának tőlünk, akkor mi is több iparcikket és gépet szerzünk be tőlük. Bárcsak vásárolnának további hárommillió tonna cukrot, hogy kétszer annyi ipari berendezést és kétszer annyi mezőgazdasági gépet vásárolhatnánk tőlük, mint amennyit eddig vásároltunk! Mi annyit veszünk tőlük, amennyire lehetőségeinkből futja. Nekünk nem az az óhajunk, hogy vásárlóerőnket megosszuk, hanem az, hogy növeljük. Bárcsak többet vásárolhatnánk az Egyesült Államoktól, Oroszországtól, Angliától, Németországtól, Japántól, valamennyi országtól, bárcsak minden ország többet vásárolna tőlünk!

Mi a nemzetközi kereskedelem elvének lényege? Az, hogy minden ország minél többet adjon el, mert csakis így tud többet vásárolni. Minden nép erre törekszik, s ezt mindenki megérti, akinek reális elképzelése van a nemzetközi kereskedelemről. Ki mondta azt, hogy a nemzetközi kereskedelemnek csupán egyetlen ország érdekeinek kielégítésére kell felépülnie? A nemzetközi kereskedelem a népek közötti árucsere eszköze.

Vajon elégedetlenséget váltott ki az a tény, hogy — tegyük fel, nem a Szovjetunióról van szó — cukrot adtunk el Japánnak, Németországnak? Vajon elégedetlenséget kelthet az Egyesült Államokban, ha mi több cukrot adunk el? Kinek és hol, milyen oknál fogva van joga elégedetlenkedni és megsértődni amiatt, hogy több cukrot adtunk el? Vajon mi kifejezésre juttathatjuk elégedetlenségünket, ha az Egyesült Államok több gabonát ad el? Elégedetlenek lehetünk, ha az Egyesült Államok több gabonát, gyapotot, rizst, traktort, gépet, autót ad el? Előfordult-e valaha is olyan eset, hogy tiltakoztunk, mert az Egyesült Államok egymillióval több autót adott el? Senkinek még csak eszébe sem jutott tiltakozni, elégedetlenkedni amiatt, hogy az Egyesült Államok egymillióval több gépkocsit adott el. Ellenkezőleg, örömünknek adtunk kifejezést, mert arra számítottunk, hogy több paradicsomot, több gyümölcsöt, több ércet, több kubai árut fog vásárolni tőlünk.

Nem érdektelen számunkra, hogy minden nép a haladás útját járja. S ez a helyes felfogás kifejezésre juttatja a világ népeinek érdekeit, mert az egész világnak érdeke, hogy minden nép fejlődjön, hogy a népek életszínvonala emelkedjen, hogy minden nép minél többet termeljen, hogy minden nép minél többet kereskedjen.

Ez a kérdés helyes felvetése; minden más hozzáállás önző és korlátolt, nem felel meg az emberiség érdekeinek.

Újságíró: Doktor Castro, most úgyis az adásvétel problémáit vitatjuk, nem tudna erről tájékoztatni minket?...

Dr. Castro: Várjunk csak, az elmondottakból hiányzik egy érv. Várjunk csak, várjunk! Az első ellenvetés, amely itt az egyezményt érte, a tájékozatlanság következménye. Alighogy aláírtuk az egyezményt, egyesek máris hangoztatni kezdték, hogy Oroszország továbbadja termékeinket. Az első, amit az egyezmény ellen felhoztak, az volt, hogy Oroszország a világpiacon továbbadja a cukrot. Ez azt jelentette volna, hogy mi semmit sem értünk el: mi eladunk nekik egymillió tonna cukrot, ők meg továbbadják azt a világpiacon.

Ehhez az állításhoz folyamodtak, csakhogy valamiféleképpen befeketítsék az egyezményt. Ám ilyet csakis tájékozatlan emberek állíthatnak, hiszen itt van az egyezmény szövege, amely kimondja: „A Szovjetunió által a Kubai Köztársaságban vásárolt cukor belső fogyasztásra szolgál, emellett a Szovjetunió jelen egyezmény érvényességének időszakában nem exportál cukrot azon országokba, amelyek a kubai cukor hagyományos vásárlói." Az egyezménynek ez a különleges cikkelye mindennél jobban cáfolja az imént említett, kiagyalt érvet. Ezt a cikkelyt hosszú vita előzte meg. Partnereink részéről ez a cikkely fontos engedmény, hiszen természetes dolog, hogy senki sem vállal szívesen ilyen kötelezettséget. A cukrot vásárló országok rendszerint nem fogadják el ezt a kikötést, mert egyikük sem óhajt ilyen szigorú kötelezettséget vállalni, nem akarja megígérni, hogy még akkor sem adja el azt a terméket, ha az ország érdekei megkövetelik.

E cikkely aláírását rendszerint minden ország megtagadja. Ezért hát éppen ezt a cikkelyt vitattuk meg a legtüzetesebben. Persze a többi országhoz hasonlóan a Szovjetunió is jobbnak látta volna, ha ez a cikkely nem kerül be az egyezménybe, noha a tárgyalásokon a Szovjetunió képviselői nyíltan kijelentették előttünk, hogy ezt a cikkelyt belföldi fogyasztásra használják fel, függetlenül attól, hogy a szóban forgó kikötést elfogadják-e vagy sem. Mi a magunk részéről kifejtettük e cikkely beiktatása mellett szóló érveinket és elképzeléseinket. Végül is hosszú tárgyalás után a feltételt elfogadták. Az oroszoknak nem áll szándékukban cukrunkat külföldön eladni, mivel, úgy gondolom, őszintén törekszenek a hazai cukorfogyasztás növelésére. De mi mégis megkértük őket, fogadják el ezt a cikkelyt, megvitattuk ezt a cikkelyt, felsorakoztattuk mellette érveinket és elképzeléseinket, és a cikkely belekerült az egyezménybe.

Nos, hát ez a kikötés mindennél jobban megcáfolja az összes mendemondákat. Olyan kikötés ez, amit a cukrot vásárló országok rendszerint nem fogadnak el. S persze azok, akik viszonteladás végett akarnak cukrot vásárolni, nem hajlandók ilyen feltételt elfogadni.

Ám az egyezmény megkötésekor a Szovjetunió elfogadta ezt a feltételt. Ez a körülmény pedig mindennél jobban megcáfolja azt az érvet, hogy az oroszok viszonteladásra vásárolják a cukrot.

Milyen indokok vannak még, amelyeket az egyezmény ellen felhoztak?

Újságíró: A másik érv az amerikai dollárövezet és a szovjet övezet mesterséges és teljes elkülönítésén, a világkereskedelem afrikai övezetre, arab övezetre, amerikai övezetre és orosz övezetre való felosztásán alapul...

Dr. Castro: Az adott esetben arról van szó, hogy vajon rubellel vagy dollárral fognak fizetni. Az egyezményben, minden cikkelyében csupán dollár szerepel. A dollárt és a rubelt végső soron meghatározott arányban mégiscsak átváltják. S milyen valutával fizették ki azt a cukrot, amelyet régebben

adtunk el? A rubelt átváltják dollárra, és dollárral fizetnek nekünk. Akkor hát mire jó az övezetekre való felosztás? Amikor az 500 000 tonna cukrot eladtuk, nem esett szó ilyen felosztásról, miért hangoztatják hát most, amikor egymillió tonnát adunk el? Ez képtelenség.

Újságíró: Van-e az egyezményben olyan kikötés, amely Oroszországot a nagyobb kedvezményeket élvező nemzet helyzetébe állítja?

Dr. Castro: Ezzel kapcsolatban felolvasom önnek — s ez igen érdekes lesz —, amit az egyezmény mond:

„Ötödik cikkely: — A két ország megállapodik abban, hogy kölcsönösen megadják egymásnak a legnagyobb kedvezményeket élvező nemzet helyzetével járó előnyöket mindabban, ami a vámtarifákkal és díjakkal, a konzuli díjakkal, valamint minden egyéb olyan díjakkal és adókkal kapcsolatos, amelyek érvényben vannak, illetve az áruk importjára vagy exportjára alkalmazhatók; ugyanez vonatkozik az említett tarifák és díjak beszedésére, továbbá az összes vámszabályokra és formaságokra.

Hatodik cikkely: — A jelen egyezmény ötödik cikkelyének megállapításai nem terjednek ki:

a) azon különleges kiváltságokra, amelyeket a Szovjetunió kormánya a vele szomszédos országoknak megadott vagy megadhat;

b) azon különleges kiváltságokra, amelyeket a Kubai Köztársaság kormánya az Amerikai Egyesült Államoknak megadott vagy megadhat."

Eszerint tehát az Egyesült Államok, az amerikai nép továbbra is megőrzi eddigi különleges előnyeit. A legnagyobb kedvezményeket élvező nemzet helyzetét továbbra is az Egyesült Államok foglalja el, amely a velünk kötött egyezmény erejénél fogva bizonyos előnyöket élvez. Viszont az Egyesült Államok is biztosítja számunkra a legnagyobb kedvezményeket élvező nemzet helyzetét, kivéve azon különleges előnyöket, amelyeket szomszédainak nyújt. Ez fontos pont, mivel az Egyesült Államok és Kuba kereskedelmé-

ben megmaradnak a régi feltételek, vagyis az amerikai áruk számára továbbra is érvényesek az eddigi előnyök.

Újságíró: Mégis fel akarták cserélni az egymástól merőben különböző politikai és gazdasági fogalmakat...

Dr. Castro: Mondja meg, hogy kicsoda! Ki akarta felcserélni?...

Újságíró: Az ellenforradalom...

Dr. Castro: Csupán azok kevernek össze mindent, akik mindig zavart próbálnak kelteni, vagyis az ellenforradalmárok, ők viszont a haza ellenségei.

Újságíró: Ők használták ki az alkalmat...

Dr. Castro: Népünk az éhhalállal küzdött, ők meg ugyanekkor minden áldott nap, napjában többször is bőségesen lakmároztak, s lám, még tiltakoznak...

Újságíró: Az egyezmény ellen felhozott vádak és kifogások közül kettőt az egyik reggeli lap a közelmúltban megjelent vezércikkében kifejtett...

Dr. Castro: Melyik lap?

Újságíró: A „Diario de la Marina", amely...

Dr. Castro: De uraim, hát adhatunk mi a „Diario de la Marina" véleményére? Amikor a kubaiak a monopóliumok ellen harcoltak, amelyek felemelték az adókat, mert a gyarmat érdekeivel szemben az anyaország érdekeit képviselték, ez a lap akkor, mint ahogy mindig, a kubai néppel szemben, az anyaország oldalán állt... Mit mondhat ez a lap, amely 150 éve áll a köztársaság ellenségeinek szolgálatában...

Újságíró: Így tehát a kubai sajtóban az egyezmény ellen a mi fő ellenségeink emeltek szót.

Dr. Castro: Ez logikus...

Újságíró: Doktor Castro, nagyszerű dolog, hogy az egyezmények eredményeként a következő esztendőkben, legalábbis a legközelebbi öt esztendőben, évente növelhetjük cukortermelésünket. A Kínai Népköztársasággal megkötendő egyezmény előestéjén vagyunk!

Dr. Castro: Más országokkal is kötünk egyezményeket, és sokkal több cukrot fogunk eladni.

Újságíró: Igen, egyrészt ez is fennáll, másrészt viszont megkezdtük a cukornádból készített égetett italok előállítását, amely iránt még Angliában is kereslet mutatkozik. Ezenkívül az FNTA[2] ragaszkodik a fogyasztásra kerülő cukor finomításához. Úgy vélem, ama nagyszerű nap előestéjén vagyunk, amikor cukorgyáraink évente legalább tíz hónapig fognak dolgozni, s ezzel megszűnik krónikus bajunk, a „holtidény".

Dr. Castro: Igen, még ha nem is vagyunk az előestéjén, de kétségtelenül minden szempontból ez az egyedüli út, amelyen megközelíthetjük azt a nagyszerű napot, amikor mindenki munkához juthat. Milyen utat választhatnánk, ha nem ezt? Hol van az az út? Talán újra a régi utat járjuk? Azt az utat, amelyet Kubában ez a lap és a reakció védelmez? Ez az út oda vezetett, hogy Kubában 600 000 vagy 700 000 munkanélküli volt. Mert mivel magyarázzuk, hogy nálunk ilyen sok volt a munkanélküli, hogy a mi életszínvonalunk volt a legalacsonyabb, hogy az emberek kalyibákban, leírhatatlanul egészségtelen viszonyok között éltek? Hiszen egész népünket éppen ez az út vezette a nyomorhoz és a tragédiához. Ki a felelős érte? Talán mi? Mi csak egy esztendeje vállaltuk a köztársasági kormány megalakításának felelősségét. Akkor hát ki a hibás azért, hogy Kuba hagyományos problémái megoldatlanok, hogy 50 esztendő alatt még részben sem oldódtak meg?

Mi csak egy éve vettük át a hatalmat, s most az egyedüli helyes úton haladva megoldjuk e problémákat. Adatok, statisztikai mutatók vannak a kezünkben, amelyek azt bizonyítják, hogy ez az út — minden szabotázs, minden akadály és nehézség ellenére — helyes. Viszont a másik úton — amelyet a „Diario de la Marina" és a hazugsághoz meg a rágalomhoz folyamodó egész társaság oly régen védelmez — az ország egyetlen valamelyest is jelentős problémája sem oldódott meg.

[2] *FNTA* — a Cukormunkások Országos Szövetsége.

Újságíró: Doktor Castro, kimerítette már az egyezménnyel kapcsolatos kérdéseket?

Dr. Castro: Még egyetlen kérdésre sem adtunk kimerítő választ.

Újságíró: A forradalmi kormány számára parancsoló szükségszerűség volt az import leállításának politikájához folyamodni, hogy ezáltal valutát takarítson meg és a nemzeti gazdaságot megvédelmezze. Néhány cédulát kaptam; íróik azt kérdezik, hogy a forradalmi kormány mennyi ideig akarja követni az import korlátozásának politikáját?

Dr. Castro: Emlékszem, ugyanezt a kérdést tették fel Guevara őrnagynak, s ő azt válaszolta, hogy nem néhány napra hoztuk ezt az intézkedést. Nagyon logikusan megmagyarázta, hogy e rendelet érvényességének ideje az ország gazdasági fejlettségének fokától függ. Mindaddig érvényben marad, amíg nem lesz elegendő valutánk ahhoz, hogy megszüntessük a csere feletti ellenőrzést. Az ilyen ellenőrzésre szükség van minden, gazdasági téren haladni óhajtó, elmaradott országban. Ezenkívül azért folyamodtunk ehhez az intézkedéshez, mert valutakészleteink fogytán voltak. A mai helyzet egyáltalán nem emlékeztet a hét évvel ezelőtti helyzetre, amikor a valutakészletek elérték az 500 millió dollárt. Az országnak mindössze 70 millió dollár valutakészlete volt, amikor átvettük a hatalmat. A statisztika azt mutatja, hogy ezekben az években az import meghaladta az exportot, ennélfogva nem volt más megoldás, mint hogy ellenőrzést vezettünk be az importra. Csupán azt az egyetlen utat járhatjuk, hogy bevezetjük az ellenőrzést és megvédjük valutánkat. Felvetődött előttünk a kérdés: mire költsük valutánkat? Párizsi parfőmre vagy az ország gazdasági fejlődéséhez szükséges gyári berendezésre, nyersanyagra.

Az interjú vezetője: Valóban, doktor Castro, az állam érdekei ezt követelték. Nem gondolja azonban, hogy egyes esetekben, amikor égetően szükséges cikkekről van szó, enyhíteni lehetne ezt az intézkedést?

Dr. Castro: Mondja meg, hogy például miben.

Az interjú vezetője: Például hiány van autóalkatrészekben.

Dr. Castro: Ezen a téren vagy spekuláció folyik, vagy nincs meg a kellő rend. A bank olyan politikát folytat, hogy korlátlan engedélyeket ad autóalkatrészek behozatalára. Vagyis tartalék alkatrészek behozatalára annyi engedélyt ad ki, amennyire szükség van. Lehet, hogy volt némi zűrzavar az engedélyek kiadásában, mert az a gyakorlat alakult ki, hogy engedélyt csupán akkor kértek, amikor az áru már a kikötőbe érkezett. Világos, hogy az ilyen kéréseknek nem lehetett eleget tenni. Egyesek így érveltek: „A rakomány a kikötőben van, adják ki az engedélyt." Meg kellett változtatni ezt a gyakorlatot, a bankban is változtatni kellett a helyzeten, s szükség volt az ügyek kivizsgálására. Én azonban itt egyszer s mindenkorra kijelenthetem, hogy a tartalék alkatrészek terén az engedélyek kiadásában semmiféle korlátozások nem fordulhatnak elő. Vagyis az országban a tartalék alkatrészek nélkülözhetetlenek, soha a múltban nem volt rájuk nagyobb szükségünk, mint most, mert az autókat rendben kell tartani, ha már új kocsikat nem hozunk be. Így tehát a tartalék alkatrészek behozatalára vonatkozólag semmiféle korlátozások nincsenek.

Az interjú vezetője: Örülök annak, amit mondott, mert nekem is van egy európai gyártmányú kis kocsim, de már két hónapja a javítóműhelyben vesztegel, mert nincs tartalék alkatrészük.

Dr. Castro: Milyen gyártmányú a kocsija?

Az interjú vezetője: Mercedes...

Dr. Castro: S mit mondanak az alkatrész-importőrök?

Az interjú vezetője: Nem kapok behozatali engedélyt...

Dr. Castro: Kérjen engedélyt a Nemzeti Banktól...

Az interjú vezetője: Azt mondják, hogy az alkatrészek a kikötőben vagy a vámhivatalban vannak, de átvételüket nem engedélyezik.

Dr. Castro: Úgy! Tehát a vámhivatalban vannak és nem

vették át őket? Miért szállították az engedély megszerzése előtt? Éppen ez az, amiről beszéltem.

Az interjú vezetője: Doktor Castro, ha már erről beszélünk, kezemben van a textilipar képviselőinek a tragikus nyersanyaghiányra vonatkozó feljegyzése. Nem tudom, igaz-e vagy sem...

Dr. Castro: Ezt már megmagyaráztam. Megváltozott a behozatal rendszere, megváltozott az ügyintézés, a bank munkájában is változások voltak. Előfordult, hogy hanyagul bántak a kérelmekkel, az új rendszert nem alkalmazták az új viszonyokra. De az a legfontosabb, hogy először engedélyt kell kérni.

Az interjú vezetője: Tudna valamit mondani az Egyetemi Könyvtárral kapcsolatban, amely — mint ahogy ma hallottam — nem importálhat könyveket, még technikai könyveket sem?

Dr. Castro: Che Guevara múlt heti beszédében mindezt megmagyarázta. Emlékszem, meggyőzően kifejtette, hogy annál jobb, mennél több lesz a könyv, s nekünk érdekünk, hogy a nép többet olvasson és művelődjék.

Figyeljen csak, felolvasok néhány adatot ebből a jegyzékből, hogy meglássa, minden szükséges dolgot importálunk. „A folyó év február 11-éig kiadott behozatali engedélyek." Tehát azon engedélyekről van szó, amelyeket 1 hónap és 11 nap alatt adtak ki... „Élelmiszerek, gyógyszeráru — 32 millió dollár értékben; textil, főleg nyersanyag — 6,4 millió dollár értékben; műanyag, fa, papír, karton, üveg — 9,6 millió dollár értékben; nyersanyag, félgyártmányok — 47,3 millió dollár értékben; gépek és berendezés — 18,2 millió dollár értékben; egyéb áruk — 1,5 millió dollár értékben." Egy hónap és 11 nap alatt összesen 124 millió 400 ezer dollár összegű importengedélyt adtunk ki. Ha megtartjuk a behozatalnak ezt az átlagos szintjét, akkor egy év alatt az import értéke eléri az egymilliárd dollárt!

Más szóval, felesleges az aggodalom; mi valóban életbe léptettünk korlátozásokat, ám ezek nem is olyan szigorúak.

Egy hónap és 11 nap alatt 124 millió 400 ezer dollár összegű engedélyt adtunk ki. Talán bizony jólesik nekünk önmagunkat korlátozni, újabb szigorú intézkedéseket bevezetni? Hiszen az az egyetlen törekvésünk, az az egyedüli célunk, hogy csupán azokat az égetően fontos intézkedéseket tegyük meg, amelyek a haza szükségleteinek, a haza óhajának megfelelnek. Mi történnék, ha szélesre tárnánk a kaput az importcikkek beözönlésére? Mindenki vásárolni kezdene. Ne feledjük, hogy a fogyasztás lényegesen növekedett, de arra is kell gondolnunk, hogy gépek vásárlásához tartalékokra van szükségünk. Most megkapjuk ezt a százmilliós hitelt. Ám ez nem azt jelenti, hogy tüstént minden tartalékunkat elfecséreljük. Takarékoskodnunk kell tartalékainkkal, különben nem tudjuk megoldani a munkanélküliség problémáját, továbbra is elmaradott ország leszünk és gazdaságilag egy helyben topogunk.

Arra kell törekednünk, hogy minél többet takarítsunk meg. Persze nem szabad túllépni az ésszerűség határait. A felsorolt adatok bizonyítják, hogy helyes úton járunk. Ha mutatkozik is néhol nyugtalanság, ez nem a nép körében tapasztalható, hiszen népünk, egészében véve, elégedett és bizakodó. Ezt saját szememmel látom az utcán, a karneválokon, mindenütt, ahol összejönnek az emberek. Látom, hogy a nép elégedett.

Nem a nép háborog, hanem a lakosság bizonyos rétegei. Ha egyes személyekben nyugtalanság él, hát ezt ők maguk okozzák. Olyan társaság ez, amely saját magát rémísztgeti.

Újságíró: Van-e tudomása arról a rémhírről, amely szerint a kormány a benzinfogyasztást is szabályozni fogja?

Dr. Castro: Ez még eszünkbe sem jutott. Ellenkezőleg, ásványolajfinomítót akarunk építeni. A benzinfogyasztás korlátozására nem gondolhat az a kormány, amely ásványolajfinomítót szándékozik építeni. Tudja, honnan származnak ezek a rémhírek? Nagyon is meghatározott forrásból!

Újságíró: Éppen azért teszem fel a kérdést, doktor Castro, hogy ön megmagyarázza a közvéleménynek a dolog lényegét, s hogy megcáfolja ezeket a rémhíreket.

Dr. Castro: Most olajat keresünk, s ha keresünk, bizonyosan találunk is...

Újságíró: Ha megengedi, doktor Castro, szeretnék feltenni egy kérdést, de nem ezzel a problémával kapcsolatban. A jelenlevő filmriporterekről van szó. Eljuttattak hozzám egy cédulát, s kérik, mondjam el a tartalmát. A külföldi televíziónak és filmtársaságoknak dolgozó kubai filmriporterekkel szemben a DIER[3] gyakran megtorló intézkedéseket alkalmaz, olykor lefoglalja filmszalagjaikat...

Dr. Castro: Tudom, ki írta ezt. Ott, az az úr küldte a cédulát *(az illetőre mutat).* Pedig neki olyan jó dolga van, mint senki másnak. Valahányszor valamilyen panasza van, mindig hozzám fordul, s én minden problémát megoldok, akár vele, akár társaival kapcsolatban. A mi hazánk a legteljesebb szabadság országa. A világ minden részéből érkeznek hozzánk vendégek, érkeznek filmriporterek, újságírók — akik olykor nem is újságírók —, de egyiküknek sincsenek semmiféle nehézségei — ha tiszteletben tartják a köztársaság törvényeit!

Újságíró: Doktor Castro, szeretnék feltenni egy kérdést, amely, iparfejlesztési vonatkozásban, érdekelni fogja önt. Ezt a kérdést nem valakinek a megbízásából teszem fel, hanem azért, mert újságírói kapcsolataim révén, néhány vállalatnál tett látogatásom folytán tudok róla. Erről a kérdésről sehol semmi nem került nyilvánosságra. A Kubai Gyáriparosok Országos Szövetsége a minap határozta el, hogy javasolni fogja a kormánynak, adjon ki rendeletet, amelynek értelmében a gyárosoknak nyereségük 20 százalékát az új iparágak fejlesztésébe kell befektetniük. Ebből a 20 százalékból 18-at az ipar fejlesztésére, egyet a műszaki iskolák felszerelésére, a fennmaradó egy százalékot pedig azon intézmények fenntartására fordítanák, amelyek a legfejlettebb technológiának a termelésbe való bevezetésével foglalkoznak.

Szeretnék több körülményt tisztázni...

[3] *DIER* — a rádió- és televízió-ügyekkel foglalkozó ügyosztály.

Dr. Castro: Mikor tették ezt a javaslatot?

Újságíró: Kérdés, hogy a gyárosok valóban támogatni óhajtják-e a forradalmat. Olykor azonban szemrehányás éri őket. Nos, vajon az említett javaslat megvalósításával a gyárosok olyan embereknek tekinthetők-e, akik valóban támogatják a forradalmat, vagy továbbra is kétes, bizonytalan elemeknek számítanak az országban?

Dr. Castro: A 20 százalékra gondol?

Újságíró: Igen. Hiszen ez törvény lesz, amely minden gyárosnak kötelességévé teszi a nyereségéből való hozzájárulást...

Dr. Castro: Tehát a munkásokhoz hasonlóan fognak cselekedni? Talán nyereségük 20 százalékán népi kölcsönkötvényeket vásárolnak?

Újságíró: A gyárosok nyereségük 20 százalékát ajánlanák fel...

Dr. Castro: Ha a munkásoknak csupán munkabérük van, és ennek 4 százalékát népi kölcsönkötvények formájában az ország iparosításának szolgálatába állítják, a gyárosok megtehetnék, hogy nyereségük 20 százalékán kötvényeket vásárolnak; ezt jó ötletnek tartanám!

Újságíró: No és a javaslatuk?

Dr. Castro: De hiszen a gyárosoknak megmarad még nyereségük 80 százaléka, amit az ipar fejlesztésébe fektethetnek. Nem tartja jó ötletnek, hogy a gyárosok, a munkásokhoz hasonlóan, vásárolják meg a népi kölcsönkötvények egy részét? Mi a véleménye erről?

Újságíró: Az ötlet jó, kitűnő. Fel kell karolni...

Dr. Castro: S ha e 20 százalékon felül még kedvük támadna további 40 százalékot befektetni az iparosításba, ez kiváltképpen nagyszerű lenne. Annál jobb lesz, minél többet megtakarítunk, minél nagyobb összegeket fektetünk be az ország gazdasági fejlesztésébe.

Újságíró: Talán így is lesz... A gyárosok üzemeket szeretnének létesíteni a hiányzó alapanyagok gyártására... Számos példát sorolhatnék fel arra, hogy a gyáriparosok üze-

met akarnak építeni az ásványolaj-melléktermékek feldolgozására...

Javaslatuk szerint előre meg lehetne kötni a munkaszerződéseket, hogy a vállalatok számára biztosítva legyenek a munkafeltételek, s tisztán láthassák, milyen kilátásaik lehetnek. A szerződéseket három-négy évre lehetne megkötni.

Dr. Castro: Még az üzemek felépítése előtt? Mire jó ez az előrelátás? A múltban ez indokolt volt — ma már nem. Ma már hatalmon van a forradalmi kormány, amely fokozatosan az összes problémákat megoldja. Napjainkban az ilyen áruk iránt nagyon kicsi a kereslet. Kisebb, mint bármikor azelőtt. Az ország ma teljes tudatában van annak, hogy takarékosan kell bánni az eszközökkel, hogy ezeket az eszközöket a gazdaság fejlesztésébe kell bekapcsolni. Az országban nyilvánvaló az a törekvés, hogy a fogyasztást nem szabad növelnünk, mert ha az árufogyasztást korlátlanul növeljük, és termelésünk tartalékait elfecséreljük, akkor semmire sem jutunk. Ezt a nézetet mi tudatosítottuk a nép körében. Most más a helyzet, mint régebben, amikor a két tendencia — a munkások törekvései és a gyárosok törekvései — állandó harcban állt egymással. Mi e törekvéseket közös mederbe tereltük, kialakítottuk a nemzet egységes törekvését. Elértük, hogy a munkások és a gyárosok közti ellentmondások ma már nem olyan élesek. Ennélfogva szerintem az ön által felvetett ötletet az a félelem szülte, hogy a vállalat üzembe helyezése után a munkások majd új követeléseket támasztanak. Azért beszélek erről, mert a munkaügyi minisztérium számos olyan törvénytervezeten dolgozik, amelynek célja a munkások érdekeinek védelme. Ezekben a törvényekben nem gazdasági problémákról, hanem közvetlenül a dolgozókat érintő kérdésekről van szó. A munkaügyi minisztériumba sokkal kevesebb gazdasági jellegű követelés érkezik, mint a múlt években. Ma már nem hallunk róla, hogy sztrájkolnának az országban. Következésképpen a gyárosoknak is nagyobb a biztonságérzetük. Igaz, hogy a bérkérdések és az egyéb problémák nem a legkönnyebbek közül valók.

De vajon mi vagyunk a hibásak abban, hogy a munkásoknak a múltban gazdasági követeléseik és munkabér-problémáik voltak? Ki felelős ezekért a problémákért? Az elnyomásnak az a rendszere, amely a munkásosztályt sújtotta. Akkor persze senki sem számíthatott többre, mint a keresetére. Sőt, a munkás még ebben sem lehetett biztos. Hosszú ideig arról volt szó, hogy a munkaadó a befektetés érdekében kénye-kedve szerint elbocsáthassa a munkásokat. Ma minden munkás egyre nagyobb biztonságban érzi magát, megszűnnek azok a szomorú problémák, amelyeket örökségül kaptunk, amikor a hatalmat átvettük.

A gazdasági jellegű követelések abból az elkeseredésből fakadtak, amely a múlt állandó harcaiban jutott kifejezésre. Mi ilyen örökséget kaptunk, s úgy kellett nevelnünk a népet, hogy hazánk gazdaságának alapelemeit megértse. A népben ki kellett alakítanunk azt a képességet, hogy kiismerje magát az ország gazdasági fejlődésének alapelveiben, amelyek máris jelentős sikerekre vezettek.

Hazánkban megszűntek a sztrájkok. A munkások mindjobban megértik a mai problémákat és különösen megértik, milyen óriási feladat áll most előttünk: munkát kell adni mindenkinek, akinek ma nincs munkája. A munkások megértették ezt, ami abból is kitűnik, hogy keresetük 4 százalékát az ország ipari fejlesztésére áldozzák. Melyik kormány tudta volna ezt elérni a múltban? Vajon előfordulhatott a múltban, hogy a dolgozók áldozatot vállaltak volna, mint ma, amikor a forradalmi kormány iránt érzett bizalmának jeléül minden dolgozó a keresetének egy részét az ország ipari fejlesztésére fordítja, hogy munkához juttassa azokat, akiknek nincs munkájuk? Vajon ez nem arra utal, hogy a nép tisztán látja az ország gazdasági problémáit, s hogy ma minden munkásnak nagyobb a biztonságérzete, mint bármikor azelőtt?

Azt hiszem, a gyárosok nyugtalansága, mely a munkaszerződések előzetes megkötésére sarkallja őket, csak a régi félelemmel, a régi rettegéssel magyarázható. Figyelmen kívül

hagyják azt az új öntudatot, amely most az egész országot áthatja.

Igaz, hogy a munkaszerződések megkötése a munkások és a vállalkozók ügye, s azokat szabadon kötik meg. Úgy gondolom, mégsem árt, ha ezt elmondom.

Újságíró: És ezen idejétmúlt rettegéssel szemben...

Dr. Castro: Van régi és van új rettegés. Az új rettegést az ellenforradalmárok szítják.

Újságíró: A régi rettegéssel szemben új példákat hozhatunk, amelyek bizonyára érdekesek lesznek. Elmondhatnám, mit láttam, amikor Havanna közelében két település üzemeiben jártam. Az egyik helységben iskolát szerveztek, hogy a dolgozókat munka után szakmára tanítsák. Ebben az iskolában azokat a módszereket oktatják, amelyeket akkor fognak alkalmazni, ha majd az új gépek megérkeznek. Vajon ebben az esetben lehet-e tartani attól, hogy valamiféle munkakonfliktus keletkezik? Vajon nem kellene-e a minisztériumnak külön rendeletben törvényesíteni az üzemekben szervezett technikai iskolák foglalkozásait, amelyek révén a munkások önkéntes szakmai továbbképzésben vehetnek részt?

Dr. Castro: Hol látta ön ezt?

Újságíró: El Gabrielben van egy üzem, amely vendéglátóipari berendezéseket gyárt. Most hűtőszekrények sorozatgyártására készülődnek. A másik üzem Rancho Boyerosban van. Itt a kartongyár munkásai púdergyártásra készülnek fel.

Abban az esetben, ha ez a kezdeményezés országos méreteket ölt, a jövőben különféle problémák adódhatnak. Éppen ezért a munkaügyi minisztérium idejében kiadott rendelete elősegítené, hogy az üzemeket munkaidőn kívül iskoláknak használják.

Dr. Castro: A munkások oktatására?

Újságíró: A jövendő munkások oktatására. Ezek új példák, s azt hiszem, remek példák.

Dr. Castro: Ha ezeket az iskolákat a munkások technikai

képzése érdekében szervezték, akkor úgy vélem, helyesen vetette fel a kérdést. Mondja, az említett időben oktatnak, nem pedig dolgoznak?

Újságíró: Gyakorlati technikai órákat tartanak. Ezzel kapcsolatban ma Ceiba del Aguában felkerestem a főiskola ifjúsági bizottságát. Ezek a fiúk jól ismerik a múltat, melynek öröksége ma is nyomasztóan nehezedik rájuk. Kijelentették, hogy ők a forradalommal rokonszenvező ifjúsághoz tartoznak. Azzal a meggyőződéssel távoztam tőlük, hogy őszintén beszéltek, s ami a legfőbb, a tanulás forró vágya hevíti őket.

Azt hiszem, hat olyan iskola van, amely mindazt nélkülözi, ami a tanuláshoz szükséges. A foglalkozásokat csodával határos módon tartják meg. Ceiba del Aguában például van néhány olyan fiú, aki szerintem ...

Dr. Castro: Hol tanulnak?

Újságíró: Ceiba del Aguában, a Frank País[4] technológiai iskolában. Ezek a fiúk azt mondják, csoda, hogy nem dobták ki őket az utcára.

Dr. Castro: A közoktatásügyi minisztériumban roppant nagy munka vár ránk. Ezernyi probléma vetődött fel, s azokat sorjában megoldottuk. Mindössze néhány napja, hogy a közoktatásügyi miniszterrel megvitattuk a régi, úgynevezett technikai iskolák kérdését.

Először is az volt a probléma, hogy a régi iskolák igen drágák voltak. Egészen más célból alakultak, mint például a mi nagy iskolavárosaink. Mi például gyakorlatilag önellátó iskolavárosokat szervezünk. Ellenkező esetben azokat az eszközöket, amelyeket a nem termelő iskolavárosok fenntartása felemésztett volna, az állam egyszerűen nem utalhatta volna ki, mert igen csekély összegek felett rendelkezik.

Nos, a közelmúltban felvetődött előttünk a kérdés, mitévők legyünk ezekkel az iskolákkal — az holguíni, a matanzasi, a Ceiba del Agua-i iskolával. Elhatároztuk, hogy az említett helyeken az ország szükségleteinek megfelelő, a köz-

[4] *Frank País* — a kubai forradalmi diákmozgalom vezére. Batista diktatúrájának éveiben a zsarnok hívei megölték.

oktatási reform terveinek megfelelő oktatási központokat szervezünk. Holguínba például technikai iskolát és tanítóképzőt tervezünk. A közelben, a régi laktanyák helyén lesz az iskolaváros. Vagyis a közeljövőben lehetőségeinkhez mérten arra törekszünk, hogy ezen iskolák — közülük néhányat, például Ceiba del Aguában, bezártak — problémáját véglegesen megoldjuk. Mindenesetre feltétlenül figyelembe vesszük az ön által említett esetet. Nemegyszer hallottam, amikor a közoktatásügyi miniszter erről a témáról, erről a kérdésről beszélt. Tudom, nagyon aggasztja őt a helyzet. Lehet, hogy a miniszter is hallgatja ezt az interjút, s mi lehetővé tesszük neki, hogy az ön által említett problémát megoldja.

Az interjú vezetője: Ennek nagyon örülök. Úgy hírlik, doktor Castro, hogy Ceiba del Agua ma már gazdaságilag rentábilissá vált. De az ottani fiatalok között van egy csoport, amellyel nem tudjuk, mitévők legyünk, mert elavult politikai nézetek befolyása alatt áll.

Dr. Castro: Ez is egyik problémánk. Most például Santiagóban, Camagüeyben a régi laktanyában internátus jellegű iskolavárosokat szervezünk. Termőföldet bocsátunk rendelkezésükre. A Sierra Maestra vidékén, Oriente tartományban például minden iskolavárosnak ötszáz caballería megművelt földje van. Ezenkívül rövidesen műhelyei is lesznek. Így tehát az ifjúság — a földeket megművelve és az üzemekben dolgozva — önellátó lesz. Az iskolavárosokban a fiatalok, akiknek száma a húszezret is eléri, mind a mezőgazdaságban, mind az ipari termelésben dolgozni fognak. Körülbelül ötven falusi középiskolát és egyetemi előkészítő iskolát létesítünk. Ezeknek az iskoláknak is adunk az önellátáshoz szükséges meghatározott földterületet. A mezőgazdaságot tanulmányozó diákok így járulnak hozzá azokhoz az összegekhez, amelyeket az állam reájuk költ.

Államunk csupán öt oktatási központot tudna létesíteni, 5000 férőhellyel. Ezek a központok igen tetemes összegeket felemésztenének, s nekünk be kellene érnünk az öt központtal, mert államunknak nem telne többre. Ez pedig meghiúsí-

taná az oktatási központok építési és szervezési programját. Ezért úgy döntöttünk, hogy az oktatási központokat más alapon, az önellátás alapján teremtjük meg. Az első központot a felkelő katonák segítségével építjük meg. Így tehát az első iskolaváros az ő kezük munkája nyomán készül el, ami korlátozott erőforrásainknak fontos kiegészítője lesz. Mi keressük e probléma helyes megoldását.

Újságíró: A Libertad iskolaváros technológiai főiskola lesz?

Dr. Castro: Ezzel az oktatási központtal kapcsolatban nagy vita folyt arról, vajon célszerű-e ott is iskolavárost építeni. Rendkívül nagy műszaki káder szükségleteinket felmérve — köztársaságunk egyik legsúlyosabb problémája a technikai szakemberek hiánya — úgy döntöttünk, hogy itt technológiai főiskolát szervezünk. A kubai fiatalok között szerencsére igen sok a tehetséges ember, de technikai előképzettségük fogyatékos. Az ország iparosításának programjára nem is gondolhatunk anélkül, hogy meg ne oldanánk ezt a fő kérdést, a szakemberek képzését, akik az iparosítási tervet majd végrehajtják. Ezért elhatároztuk, hogy az iskolák végzett növendékei, sőt a megfelelő szakmákat tanuló fiatalok számára is, megszervezzük a felső fokú technikai képzés központját.

Itt van továbbá a régi Cabaña-erőd, ahol kollégiumot szervezünk a diákok számára. Önök tudják, hogy sok olyan ragyogó tehetséggel megáldott fiatal van, aki kubai középiskolában, főiskolán, kereskedelmi iskolában tanul, de nem folytathatja tanulmányait, mert nincs rá pénze. Át kellett volna költözniük Havannába, de még útiköltségük sincs. Ezért lehetséges, hogy a Cabaña-erődben kollégiumot szervezünk. Most tanulmányozzuk a terveket.

Milyen célra használjuk fel a jövőben a Cabaña-erődöt? Magának az erődnek a kivételével számos olyan épület van ott, amelyre nincs szükségünk. Mi olyan politikát folytatunk, hogy a régi katonai építményeket oktatási központokká alakítjuk. Szeretném, ha tudnák, hogy a közoktatásügyi minisztériumnak átadott katonai építmények értéke meghaladja a

100 millió pesót. Így tehát a köztársaság 100 millió pesót megtakarít! Számítsa ki a Cabaña-erőd és a többi laktanya értékét, hiszen a városi központokban egyetlen laktanya sem marad. Február 24-én megnyitjuk az holguíni iskolavárost. Megnyitáson azt értem, hogy tanításra kész állapotban, padokkal és az oktatáshoz szükséges minden kellékkel felszerelve adjuk át.

Március 13-án a közoktatásügyi minisztériumnak átadjuk a Centro de Varaderót, ahol eddig óriási laktanya volt. Ezt a laktanyát iskolaközponttá alakítjuk, és José Antonio Echavarríáról[5] nevezzük el.

S itt van a lisai laktanya a hatalmas parkkal. Bizonyára emlékeznek rá, hogy azelőtt itt volt a Nyomozó Iroda. Marianaóból jövet, kissé távolabb másik laktanya áll. Itt ugyancsak iskolaközpontot szervezünk, amely a Március 13. nevet kapja, s március 13-án adjuk is át.

A grandiózus katonai épületek most oktatási központokká válnak. Akik ezeket az épületeket régebben látták, most rájuk sem ismernek, mert az egykori lőréses kaszárnyák ma szemet gyönyörködtető épületek. Nemrég magam is elámultam. Az egyik kerületben jártam és alig ismertem rá, mert most iskolaközpont van a laktanyák helyén. Pinar del Río tartományban sok laktanyát iskolaközponttá alakítottak és átadták a diákoknak.

Újságíró: Ön a műszaki káderek hiányáról beszélt. Az imént kézhez kaptam doktor Eduardo Palaciosnak, az Egyetemi Előadók Országos Szövetsége elnökének feljegyzését. Arról érdeklődik, összehangolják-e a kormány szakemberszükségleteit az egyetemi előadók által képviselt intézmények szükségleteivel? Az egyetemi előadók is szeretnének hozzájárulni a műszaki ismeretek fejlesztéséhez.

Dr. Castro: Miért ne? Erre állandóan szükség van. Annál

[5] 1957. március 13-án a forradalmi diákvezetőség tagjai megtámadták az elnöki palotát, hogy megöljék Batista diktátort. Valamennyiüket meggyilkolták. Közöttük volt *José Antonio Echavarría*, a forradalmi vezetőség titkára.

is inkább, mert az ország gazdasági és ipari fejlődése még nem ért el olyan méreteket, amilyeneket a jövőben el kell érnie. Bennünket nem az aggaszt, hogy sok a technikai ismeretekkel rendelkező szakember, hanem az, hogy igen kevés. Nagyon jól emlékszem rá, hogy régen a fiatalemberek egyetemi tanulmányaik befejeztével nem tudtak elhelyezkedni. Most viszont nagy szükségünk van orvosokra, mérnökökre, építészekre, tanárokra. Minden diák bizonyos lehet benne, hogy tanulmányai befejezése után kap munkát. Most egészen más a helyzet, mint régen, amikor még mi tanultunk. Emlékszem azokra az időkre, amikor az egyetemet végzett fiatalemberek két-három évig állás nélkül ténferegtek. A minisztérium küszöbét koptatták, hogy kikunyeráljanak valamilyen állást. Ma minden iskolázott embernek van munkája. Azoknak is lesz, akik most végeznek, meg azoknak is, akik a jövőben fejezik be tanulmányaikat.

Önök tudják, hogy Santa Clarában egyetemi várost építünk. Oriente tartomány egyetemi városának tervezése is rövidesen véget ér. Havannában is egyetemi város létesül. Ott 28 000 diák tanul majd.

Ezen a téren más probléma is jelentkezik. Kevés a tanár! A falvakban középiskolákat szervezünk, egyetemet tervezünk, oktatási központokat építünk, s közben tanárhiánnyal küzdünk! Vajon előfordult ez valaha is Kubában?

A nemzet a forradalom győzelme óta fejlődik, s ennek az a legjobb bizonyítéka, hogy tanárhiány van, hogy kevés a technikus, hogy olyan problémák jelentkeznek, amilyenek régebben nem fordultak elő.

Mert 28 000 diák problémát jelent. Ezek a diákok most az egyetemi várost építik, amely, azt hiszem, a forradalom egyik legfontosabb építménye lesz.

Újságíró: Az iparosítás témájára áttérve, ön említést tett a munkások nagyszerű kezdeményezéséről, hogy munkabérük 4 százalékát Kuba iparosítására áldozzák. Azt beszélik, hogy az újonnan építendő üzemek nyeresége az állam kezében összpontosul...

Dr. Castro: Ki mondta ezt?

Ujságíró: Ha nem csal az emlékezetem, azt hiszem, Guevara őrnagy említette a néhány héttel ezelőtt elhangzott nagyszerű beszédében.

Dr. Castro: Tettek fel neki ilyen kérdést?

Újságíró: Igen, természetesen.

Dr. Castro: Ki beszél erről még a kérdés feltevése előtt? De rendben van, elemezzük a kérdést, s meglátják, hogy ez milyen egyszerű: a munkások megvásárolják a népi kölcsönkötvényeket, melyek évi 7,5 százalék kamatot hoznak nekik. Melyik vállalat biztosítaná számukra ezt a nyereséget? Mi lenne, ha önök ezt mondanák nekik: „Rendben van, részesülni fogtok a nyereségben, de az átlagos 7,5 százalékot nem tudjuk biztosítani." Az egyik munkás, akárcsak valami vállalati részvényes, egy év alatt 10 százalék nyereséghez jutna, a másik viszont kárt szenvedne. S ez utóbbi talán belenyugodna ebbe, mondván, hogy „az idén károm lesz, mert a gyár nem rentábilis"; az előbbi viszont 10 százalék nyereséget kap? De vajon mi azt akarjuk-e, hogy bárki is kárt szenvedjen? Mi olyan rendszert szeretnénk teremteni, amely minden munkásnak biztosítja az évi 7,5 százalékos nyereséget. A munkás most pénzét az ország iparosításába fekteti, s tíz év alatt ez az összeg megkétszereződik, húsz év alatt pedig négyszeresére emelkedik. Melyik vállalat biztosíthatna ekkora nyereséget? Következésképpen abszurdum azt állítani, hogy a kötvényekből származó nyereség az állam tulajdonába kerül. Az állam csupán az elszámolást végzi. De honnan vegye a pénzt, amelyet a munkásoknak és az összes kötvényvásárlóknak kifizet? Egyetlen megoldás van: növelni kell azoknak az iparvállalatoknak a termelését, amelyek a munkásoknak az évi 7,5 százalékos kamatot kifizetik. Melyik vállalat biztosít ekkora nyereséget? Gondolkozzanak csak el rajta, hiszen amikor egyesek az említett módon vélekednek, mindent a feje tetejére állítanak. Az ilyen emberek vagy nem értik, vagy össze akarják keverni a problémákat. Mikor azt állítják, hogy a nyereség az államé lesz, ezzel azt akar-

ják bizonyítani, hogy mindent az állam zsebel be. Értik, miről van szó? Nos, amikor az állam úgy jár el, amint ezt vázoltam, csupán az anyagi javakat akarja kedvezőbben elosztani.

Régen néhány ember zsebelt be mindent. Most éppen ők szeretnék az államot vádolni. Az állam csupán arra törekszik, hogy a javak elosztása jobb, igazságosabb legyen.

Újságíró: Guevara őrnagy azon az estén kijelentette, hogy erről pontosabban akkor szándékozik...

Dr. Castro: Egy pillanatra... Nézze csak... Che Guevara feljegyzést juttatott hozzám, amelyben válaszol az ön korábban feltett kérdésére. Ez áll benne: „Fidel bajtárs! Saldán mérnök a Mercedes Benz cégtől felkereste a Nemzeti Bankot, hogy megtudja, hogyan kaphatna tartalék alkatrészeket. Mindenben rendelkezésére álltunk, lehetővé tettük számára, hogy az alkatrészekhez hozzájusson, ő azonban többé nem mutatkozott."

Az interjú vezetője: Azt hiszem, ha visszakapom a kocsimat, két hónapig nem fizetem ki a számlát.

Újságíró: Guevara őrnagy akkor azt mondta, hogy nem akar részletekbe bocsátkozni, mert jobb lesz, ha a kubai nép öntől kap magyarázatot.

Dr. Castro: Persze, mert ezzel azt akarta mondani, hogy február 24-én közzétesszük a dolgozók 4 százalékos hozzájárulása alapján összeállított 40 millió peso összegű beruházási programot... Ugyanazon a napon, amikor a dolgozók ünnepélyesen átadják jövedelmük 4 százalékát, a kormány közli velük, mire fordítja, milyen üzemekbe fekteti ezt a 40 milliót. Minden munkás tudni fogja, mibe fektetjük azt az összeget, amelyet munkabérükből rendelkezésünkre bocsátanak. Értik miről van szó? Nos, erre kerül sor február 24-én. Erre a napra befejeződik a 40 millió peso összegű beruházási program kidolgozása, hogy a munkás tudja, mibe fektetik a pénzét.

Ez olyan világos, mint a nap.

Újságíró: A már három napja keringő híresztelések szerint

a minisztertanácsban a közeljövőben változások várhatók; azt is mondogatják, hogy Guevara őrnagy bekerül a kormányba, az ő helyére, a Nemzeti Bank elnökévé pedig egy banktisztviselőt neveznek ki. Van-e valami alapja ezeknek a híreknek?

Dr. Castro: Nos, elárulhatom önöknek, hogy ezek a híresztelések hozzám még előbb eljutottak. Régebben azokat a vezetőket támadták, akik rosszul látták el feladatukat. Manapság furcsa módon éppen a legtehetségesebb vezetőket veszik célba! Milyen különös... Mennyire furcsa!

Újságíró: Eszerint a minisztertanácsban nem lesznek változások?

Dr. Castro: Hogyan lehetséges, hogy ön még nem tanulta meg, hogy felismerje a hazug híreket? Hallgasson rám...

Újságíró: Mi csak elmondjuk ezeket a híreket, doktor, s ön, ha úgy tetszik, válaszol rá... Most egy nagyon időszerű és vitatott témával kapcsolatban szeretnék kérdést feltenni: mi a véleménye a tisztogatással kapcsolatban a szakszervezetekben dúló harcról? Már régóta húzódnak...

Dr. Castro: Nos, én úgy értelmezem, hogy az élet állandó harc, s hogy az embereknek mindig van valami dolguk. Ám nem hinném, hogy ezek a viták oly nagyon „elhúzódnának". Kiderül, hogy egyesek mindent különleges szemüvegen át néznek, akárcsak azok, akiket arra próbáltak felhasználni, hogy zavart keltsenek a havannai szovjet kiállításon.[6] Olyan emberek is akadnak, akik a jelentéktelen problémákat is felfújják, előtérbe tolják. Egyes lapok minden kínálkozó esetben olyan jelentéseket tesznek közzé, amelyekben rosszindulatúan igyekeznek beállítani a dolgokat. Mi az oka annak, barátom, hogy ugyanakkor nem csapnak zajt a területünket ért bombatámadások miatt, és hallgatnak a Kuba ellen folyó rágalomhadjáratról? Inkább ezzel foglalkoznának, ahelyett, hogy különféle problémákat találnak ki, hogy pesszimizmust hintenek el és aláássák az emberek hitét. Miért nem tesznek

[6] A havannai szovjet kiállítás megnyitásának napján a provokatőrök lövöldözéssel próbálták megzavarni a megnyitót.

erőfeszítéseket, hogy küzdjenek mindaz ellen, ami árt az országnak? Tudna erre választ adni?

Az interjú vezetője: Doktor, még nem érintettük a földreform kérdését. Mindenekelőtt szeretném kijelenteni, noha talán ezt nem is kell hangsúlyoznom, hogy a lehető legjobb véleménnyel vagyok a földreform területén folyó munkáról. Ugyanakkor olyan híreket terjesztenek, mégpedig igen állhatatosan, amelyekre szerintem legjobb lenne most válaszolni. Az egyik változat szerint az állam kisajátítja a már régóta birtokolt földeket. Kezemben van egy señor levele, aki tisztázni szeretné ezt a kérdést.

Dr. Castro: A föld már hosszú évek óta birtokában volt? Ki légyen ez a señor — nagybirtokos?

Az interjú vezetője: A levélben ez áll: „A zóna vezetője ellenőrzés alá vette a birtokot, arra hivatkozva, hogy ezt a birtokot jelenlegi tulajdonosa harácsolta. Ez utóbbi bemutatta a birtokleveleket és a községi önkormányzattól kapott okmányokat, amelyek arról tanúskodnak, hogy az említett birtok már több mint ötven éve a szóban forgó személy tulajdona." Ez az eset...

Dr. Castro: Milyen hatóság vette ellenőrzés alá a birtokot; az INRA[7] vagy a harácsolt vagyon visszavételére alakult intézmény?

Az interjú vezetője: Nem tudom, doktor. Értesüléseim kizárólag erre a levélre szorítkoznak, amely itt van a kezemben.

Dr. Castro: Mert olyan esetekben, amikor az ellenőrzést az INRA léptette életbe, a panaszokat, a kérelmeket mindig az INRÁ-hoz kell benyújtani; sok kérdésben még nem hoztunk törvényt és visszaélések történnek, ezért haladéktalanul értesíteni fogjuk a tartomány vezetőit és a zónavezetőket, hogy intézkedjenek a szóban forgó kérdés megoldása érdekében.

Az interjú vezetője: Átadom ezt a levelet jó barátomnak, doktor Núñez Jiméneznek...

[7] *INRA* — Országos Földreform Intézet.

Dr. Castro: Ami az INRA-t illeti, ebben az esetben mindig igyekszünk kijavítani a hibákat, amelyek elkerülhetetlenül előfordulnak; olykor helytelenül alkalmazzák a törvényt, de visszaélések is előfordulnak. Ellenkező esetek is történhetnek: amikor alkalmazni kellene a törvényt, nem alkalmazzák, nem veszik ellenőrzés alá a birtokot. Persze, a nagybirtokos hallgat. Amikor azonban a törvény helytelen értelmezésével kapcsolatban a legkisebb panasz is előfordul, erről tüstént értesítenek bennünket. A földreform célkitűzése, hogy minden olyan esetet felülvizsgáljanak, ahol tévedés történt.

Az interjú vezetője: Szeretném még hozzátenni, doktor, ami az előbbi levélben áll: „Nem nagybirtokos vagyok, hanem családos, kétgyermekes szegény guajiro."[8]

Dr. Castro: Rendben van, ha valóban ez a helyzet, akkor kivizsgáljuk az esetet.

Az interjú vezetője: Van még egy panasz, doktor, amely igen gyakran hallható . . .

Dr. Castro: Igen, gyakran kapunk ilyen táviratokat, s tüstént mindent megteszünk, hogy minden hibát kijavítsunk. Különösen olyankor, amikor nyilvánvaló a tévedés, amikor olyan emberről van szó, akinek jogait a törvény megsértette.

Az interjú vezetője: Ez a másik, igen gyakran hallható panasz arra vonatkozik, doktor, hogy a földdel kapcsolatban nem tartják meg a jogi formaságokat . . . Vagyis olykor intézkedéseket tesznek . . .

Dr. Castro: Tudja, ez agrárforradalom. S mit kívánnak tőlünk? A formaságok pontos megtartását, ami akkor lehetséges, amikor az élet teljesen normalizálódik, amikor az ország több tapasztalatra tesz szert, amikor ezen a téren elérjük az érettséget. Nekünk megfelelő embereket kell keresnünk — s ez az egyik feladatunk —, megfelelő embereket, hogy megvalósíthassuk feladatainkat. Ám ezek az emberek nem importcikkek. Fel kell kutatni őket, keresni kell olyan embereket, akik számos jó tulajdonsággal — tehetséggel, tapasz-

[8] *guajiro* — paraszt.

talattal, érettséggel — rendelkeznek. Vagyis ehhez az ügyhöz úgy kell hozzáállnunk, amint a hadműveletek idején tettük. Ha a Kubában való partraszállásunkat követő három hét múltán azt kérték volna tőlem, hogy nevezzek ki öt őrnagyot, bizony nem tudtam volna megtenni. Ha csak száz tisztet kértek volna tőlem, nem tudtam volna adni. Ám egy esztendő múltán már volt öt őrnagyunk, volt húsz vagy harminc tisztünk. Két év múlva rendelkezésünkre álltak a megfelelő emberek, akik nagy tetteket tudtak végrehajtani. Az első napokban azonban nem voltak ilyen embereink. Egyszer azt mondtam, hogy napjaink azokhoz az időkhöz hasonlíthatók, amikor a „Granma" fedélzetéről partra szálltunk. Sok mindent magunk is csak most kezdünk megérteni, holott már embereket kell kiválasztanunk. Sok esetben le kell váltanunk a hivatalnokokat, mert nem teljesítik kötelességüket. Mások alkalmasaknak bizonyulnak, s lassan tapasztalatokat is szereznek. Ez a helyzet. Vajon gondoskodott-e valaki is arról, hogy megfelelő emberek álljanak majd a forradalom rendelkezésére? Volt-e olyan intézményünk, ahol jellemeket, szakembereket kovácsoltak? Vajon felkészítette-e valaki is az ifjúságot arra, hogy ezen a területen dolgozzék? Új dolgok ezek, teljesen új ismereteket követelnek.

Van sok jó szándékú fiatalember, de még nem várhatjuk el tőlük, hogy minden esetben veteránokhoz méltó körültekintéssel járjanak el. Arra törekszünk, hogy így cselekedjenek, hogy mindent pontosan hajtsanak végre, de ez nem mindig sikerül. Valóban, előfordulhatnak olyan esetek, hogy bizonyos okmány nem készül el, hogy a leltározás nem történik meg. De még egyetlen olyan eset sem fordult elő, még senki sem panaszkodott amiatt, hogy bármit is eltulajdonítottak volna. Igen, tévedni tévedhetnek, mert hiányzik a tapasztalatuk, de napról napra kevesebb lesz a hiba, s mi arra törekszünk, hogy még kevesebb legyen. S higgyék el, mi harcolunk e hibák ellen. Időnként összehívjuk az övezetek delegátusait, a tartományok vezetőit, s ilyenkor mindig arra buzdítjuk őket, hogy a lehető legnagyobb mértékben tartsák

meg a törvényt, a jogszolgáltatás szabályait. Gondoljanak erre a problémára, amely természetesen önöket is érinti, hiszen a forradalomnak az az első teendője, hogy megsemmisítse a régi jogszolgáltatást. Vagyis meg kell semmisíteni a rendszert, a törvényeket, a szokásokat és csak e pusztító feladat végrehajtása után lehet újból megszervezni a jogszolgáltatást, s az új törvények szerint cselekedni.

De vajon elegendő-e erre egy perc? Mi a forradalom első szakaszát éljük, melynek ez a jellemzője. A forradalom első szakasza azért rombol, hogy az új törvényt megteremtse. Ennélfogva az emberek tudatában olyan folyamat megy végbe, mely viszonyukat mindazzal szemben megváltoztatja, ami a forradalomnak mind az első, mind pedig a második szakaszában végbe megy. Mi idővel a formák és törvények nagy tisztelőivé válunk, erre azonban csak akkor kerül sor, ha majd saját forradalmi törvényünk, saját forradalmi rendszerünk lesz. Ezeket az új törvényeket ugyanolyan buzgón fogjuk védelmezni, mint amilyen elszántan harcolunk ma a régi törvények ellen.

Az interjú vezetője: Úgy vélem, mindaz, amit elmondott, nagy jelentőségű . . .

Dr. Castro: Az emberek elfelejtik, hogy mi forradalmat hajtunk végre. Azt hiszik, karneváli sétát vagy valami hasonlót tartunk, avagy egyszerűen úgy vélik, hogy a választások befejeztével minden megváltozott. Felvetődik a kérdés, miért feledkeznek meg róla, hogy forradalom ment végbe? Azért, mert forradalmunk igen szervezett volt, mert békés volt, mert keveseknek ártott, bármennyire fáj is ez a forradalom ellenségeinek. Való igaz, forradalmunk szervezett forradalom volt. S a mi érdemünk, hogy ez a forradalom szervezett volt, bár az államapparátust szétzúztuk, bár mindent át kellett alakítanunk. Az államapparátus minden ügyosztályát át kellett szerveznünk. Tegnap a minisztertanácsba jövet találkoztam néhány emberrel. Egyikkel a földreformról, másikkal nemzetközi ügyekről, harmadikkal ismét más témáról, negyedikkel a munkások helyzetéről kellett beszélgetnem. S ezt

mondtam magamban: hiszen a munkások ügye — egy egész világ, a nemzetközi ügyek — megint csak egész világ, s nekünk meg kell ismernünk ezeket, foglalkoznunk kell ezekkel az ügyekkel, meg kell oldanunk ezeket a problémákat. Az állam, az ország tevékenységének minden területe egy-egy külön világ, telve különböző problémákkal, különböző kérdésekkel, amelyeket sürgősen meg kell oldani. S nekünk mindezt meg kellett tennünk és a teljes rend fenntartása közepette meg is tesszük. Gyakran gondolok rá — különösen most, amikor jóval több a tapasztalatunk, mint mondjuk a forradalom utáni első hónapokban —, hogyan is mehetett minden a maga rendjén a forradalom győzelmét követő első napokban? Hat napig nem volt a köztársaságnak kormánya, az államnak rendőrsége, a minisztériumoknak személyzete, s ezután jött a különféle változások, tisztogatások ideje, s napirendre kerültek ezek a bonyolult problémák. Megtörtént, hogy helyükön maradtak olyan emberek, akiknek nem lett volna szabad ott maradniuk; megtörtént, hogy egyesek visszaéltek a hatalommal; olyan esetek is előfordultak, amikor meg kellett tudni, kiben mi lakozik. Nehéz munka volt ez, de el kellett végeznünk, mégpedig úgy, hogy az országban se a gazdasági, se a polgári élet meg ne bénuljon. Meg kellett oldani a háborús bűnösök megbüntetésének kérdését és a vele kapcsolatos valamennyi problémát is.

Pillantsanak vissza mindazon problémákra, amelyekkel a forradalomnak az előrehaladás érdekében meg kellett birkóznia, nézzék meg, mit tett a forradalom egy esztendő alatt, mekkorát lépett előre, s meglátják: ezt a rendkívüli utat igen rövid idő alatt megtette. Am ezenkívül érdeme az is, hogy békés forradalom. Annyira békés, hogy egyesek még arról is megfeledkeznek, hogy ez mégiscsak forradalom, és pontosságot, hibátlanságot követelnek tőlünk. Ne feledjük, hogy forradalmat hajtunk végre, amelyért nem bennünket terhel a felelősség, mert ez a forradalom szükségszerű volt.

El convenio con la URSS es beneficioso para Cuba.
— Noticias de Hoy, 20 de Febrero de 1960.

MEG AKARJÁK SEMMISÍTENI A KUBAI FORRADALMAT, AMIERT UTAT MUTAT AZ EGÉSZ KONTINENSNEK

*

BESZÉD A NEMZETI EGYETEMEN A MÁRTÍROK EMLÉKEZETÉRE RENDEZETT GYŰLÉSEN 1960. MÁRCIUS 13.

Diákok, dolgozók!

Megrendült lélekkel gyűltünk egybe Március 13. évfordulóján,[1] népünk hazafias és forradalmi lelkesedésének e forró perceiben, hogy megemlékezzünk a nemrég lezajlott tragédiáról. Ezekben a percekben minden kubai egyformán gondolkodik; azok az emberek, akik ma — hazánk történelmének sorsdöntő pillanataiban — országunk életét irányítják, együtt éreznek a néppel. Az előttünk álló évek a harc évei lesznek. Ezért az ilyen pillanatokban, mint a mai évforduló, még komolyabb hangon kell szólnunk, mert ebből a harcból győztesen kell kikerülnünk, ha úgy tevékenykedünk — Apostolunk szavával élve —, ahogyan az szükséges. Ezért háborgó lelkünk helyett értelmünket juttassuk szóhoz.

Két hatalmas feladat áll előttünk. Meg kell védenünk és előre kell lendítenünk a forradalmat. Történelmünk e szakaszát az a munkás jelképezi, akinek munka közben is keze ügyében van a fegyvere. Vagyis ma nem tehetjük le a fegyvert, de nem hagyhatjuk abba a munkát sem.

Ha letesszük a fegyvert, elvesztünk, mert ellenségeink megsemmisítik forradalmunkat. Ha abbahagyjuk a munkát, elvesztünk, mert ellenségeink megsemmisítik a forradalmat.

[1] *1958. március 13-án* egyetemi hallgatók egy csoportja merényletet kísérelt meg Batista ellen. Tervük kudarcot vallott, a terror fokozódott.

Ezért hát fegyverrel és munkával kell előbbre vinni a forradalmat.

Nem könnyű összeegyeztetni a kettőt. Néha úgy gondoljuk, mindennél fontosabb, hogy fegyvert ragadjunk, különösen, ha támadás ér bennünket, és úgy érezzük, most a harc elsőrendű feladatunk. Munka közben pedig mindannyian arra gondolunk, hogy mindaz, amit csinálunk, mindaz, amit annyi fáradozással valósítunk meg, egy nap semmivé válhat. Szomorúan gondolunk arra, hogy nem szentelhetjük minden erőnket az alkotó munkának: erőforrásaink és időnk egy részét leköti a harc; ellenségeinkkel szemben meg kell védelmeznünk igaz és nemes ügyünket, melynek nem volna szabad, hogy ellenségei legyenek. De vannak ellenségei. S ez az ellenség nem csupán veszélyezteti a forradalom ügyét, de elrabolja időnket, amelyet teljes egészében a forradalom ügyének kellene szentelnünk.

Egy amerikai lap az elmúlt napokban megállapította, hogy ennyi meg ennyi milliót költöttünk fegyverkezésre. Először is, sem ennek a lapnak, sem másiknak nincs köze hozzá, mennyit költünk fegyverkezésre, s nem is leszünk olyan ostobák, hogy megmondjuk, mennyit költünk. Erről csak népünknek tartozunk beszámolni, méghozzá a maga idejében, hogy a forradalom ellenségei tudomást ne szerezhessenek róla. De azt megmondhatjuk, hogy a rendelkezésre álló anyagi eszközök zömét, túlnyomó részét nem fegyverekre, hanem traktorokra és gépekre fordítjuk, mert tudjuk, hogy nemcsak fegyverrel, hanem munkával is védelmeznünk kell forradalmunkat.

Bárcsak egyetlen centavót se kellene fegyverkezésre költenünk! Nem is kellene, ha tiszteletben tartanák a népek akaratát és szuverenitását, ha tiszteletben tartanák népünk túlnyomó többségének óhaját, ha tiszteletben tartanák a nép túlnyomó többségét, mely támogatja a forradalmat.

Ellenségeink nem a nép többségének támogatásával, hanem a többség akarata ellenére, erőszakkal, bűncselekményekkel és terrorral tartották hatalmon magukat. Ha tiszte-

letben tartanák a nemzet többségének érzéseit, ha tisztelnék magát a nemzetet, egyetlen centavót sem kellene fegyverkezésre költenünk. Az agresszorok és cinkostársaik bűne, nem a mienk, hogy most fegyverkezésre kell pénzt költenünk.

Ha nem fenyegetnének bennünket agresszióval, ha nem létesítenének agressziós támaszpontokat körülöttünk, ha nem volnának ellenségeink, akkor forradalmunk vívmányainak megvédéséhez elegendő lenne népünk többségének véleménye, s egyetlen centavót se kellene fegyverkezésre költenünk. Fegyverkeznünk kell, hogy védekezhessünk, s ez nem a mi bűnünk, hanem népünk és hazánk ellenségeinek a büne.

Egyébként pedig saját erőnkből, népünk anyagi eszközeivel hozzuk meg ezt az áldozatot. Népünk minden szükséges áldozatot vállal, csakhogy a múlt vissza ne térjen. Ha ellenségeink nem szándékoznának behatolni országunkba, nem nyugtalanítaná őket fegyverkezésünk. Védelmi célokra vásároltunk fegyvereket, nem pedig azért, hogy bárkit is megtámadjunk. Bennünket nem érdekel, mennyi fegyverrel rendelkeznek más országok, mert eszünkbe sem jut, hogy bármelyik országot is megtámadjuk. Senki se törődjék hát azzal, mennyi fegyverrel rendelkezünk. Ez csak azokat érdekelheti, akik meg akarnak támadni bennünket, s meg is tudják ha megteszik. S megtudnak még valamit, ami sokkal fontosabb a fegyverek számánál. Megtudják, hány bátor férfi, hány bátor nő él hazánkban. Megtudják, mit jelent népünk forradalmi szelleme. Megismerik fegyveres katonáink harci szellemét. Megtudják, hogy nálunk még a halottak is harcolnak, mert ha támadás ér bennünket, népünkkel együtt harcra kelnek az elesett hősök — emlékük lelkesít bennünket.

Nem kis feladat áll előttünk. Nemcsak az agresszióval kell törődnünk, nemcsak az ellenforradalmárokkal és cinkosaikkal kell szembeszállnunk, de harcolnunk kell a munkanélküliség ellen, a tudatlanság ellen, a betegségek ellen, az elmaradottság, egyszóval a nyomorúság ellen. Mi pedig ebben

a harcban vetjük be a forradalom legnagyobb erőit, hiszen ezért hajtottuk végre a forradalmat, nem pedig hatalomvágyból. Egyes-egyedül azért hajtottuk végre a forradalmat, hogy megoldjuk országunk sürgető problémáit. A forradalmat azért hajtottuk végre, hogy megoldjuk hazánk minden problémáját. Bizonyosak voltunk abban, hogy ha majd véget ér is a zsarnokság ellen vivott harc, más formában, de folytatnunk kell, hogy végigvigyük a forradalom ügyét, forradalmi törvényeket hozzunk és végrehajtsuk programunkat. Bizonyosra vettük, hogy eljön majd a nagy alkotó munka időszaka.

Más népekhez hasonlóan — amelyek ugyanilyen körülmények között, ugyanilyen feladatok megoldására fordították erőfeszítéseiket — bennünket is az alkotás vágya fűtött, mert a fegyveres forradalmi harcot az alkotó munka időszaka követi. Maradéktalanul ennek a feladatnak szenteltük magunkat, és óriási lelkesedéssel munkálkodtunk, nem törődve a fenyegetésekkel és az agresszióval, mert szilárd meggyőződésünk, hogy nem engedhetjük félbeszakítani forradalmi alkotó munkánkat. Ha az ellenségnek sikerülne félbeszakítani ezt az alkotó munkát, megsemmisítené forradalmunkat is. Ha csak fékezni is tudná forradalmi alkotó munkánkat, óriási károkat okozna forradalmunknak. Népünknek ezért kell világosan látnia a probléma mindkét aspektusát; népünk nem feledkezhet meg egyikről sem. Továbbra is résen kell állnia, ugyanakkor pedig egy pillanatra sem szabad félbeszakítania alkotó munkáját. Ez a győzelemhez vezető kettős út.

Mi, akik most óriási felelősséget viselünk, állandóan e kettős feladat megoldására törekszünk. Gondoskodunk arról, hogy népünk mindig résen álljon, hogy ébren tartsuk harckészültségét, s gondoskodunk a megfelelő intézkedésekről, amelyek biztosítják a forradalom továbbhaladását.

Aligha akad a történelemben még egy, a mienkhez hasonló kis nép, amelyre olyan nagy feladatok hárultak volna, amilyeneket a kubai népnek kell megoldania. Népünk egyik feladata az, hogy megvédje hazáját hatalmas külső ellenségei-

től, mert hiszen a forradalom belső ellenségei külföldi segítség nélkül semmit sem számítanának, még gyermekeink is végezhetnének velük. A bennünket fenyegető hatalmas érdekeltségek már nem elégszenek meg az ellenséges propagandával, mellyel meg akarnak fosztani a baráti népek rokonszenvétől, nemcsak a hazugságok és rágalmak özönével árasztanak el bennünket, de támaszpontokkal is körül akarják venni hazánkat; felsorakoznak körülöttünk az ellenforradalmi erők, hogy alkalmas pillanatban megtámadjanak bennünket.

Feltehetjük a kérdést: meddig fenyegetnek még bennünket? Meddig tart még ez a veszedelem? Meddig kell népünknek ilyen körülmények között élnie? Mikor szűnik meg a rágalomhadjárat? Még meddig halmoznak el bennünket hazugságaikkal? Mikor szűnnek meg a berepülések? Mikor szüntetik meg a cukornádültetvényeinket és lakosságunkat fenyegető terrorbombázásokat? Mikor hagyják abba a hadgyakorlatokat? Mikor szüntetik be agressziós fenyegetéseiket? Mikor szüntetik meg az ellenünk elrendelt gazdasági szankciókat?

Nehéz válaszolni ezekre a kérdésekre. Alighanem évekig fogunk élni ilyen körülmények között, hacsak másként nem fordul a kocka. Ez azt jelenti, hogy népünknek lelkileg és anyagilag hosszú harcra kell felkészülnie. A harc csak akkor volna elkerülhető, ha a kubai nép térdet hajtana, ha forradalmunk megszűnne forradalom lenni. A kubai forradalom azonban nem hátrál meg. Honfitársaink hősi szellemét sohasem tudják megtörni. Ezért hosszú harcra kell felkészülnünk. Mindig készen kell állnunk, hogy újra felvegyük a harcot, amelyet azóta folytatunk, amióta a nép legyőzte a zsarnokságot.

S ezt mindig is szem előtt kell tartanunk. Ami bennünket illet, mi nem törődünk azzal, mennyi ideig kell még majd harcolnunk. Mi mindig készek vagyunk harcolni kivívott jogainkért, mindig készek vagyunk harcolni hazánk kivívott szuverenitásáért, mindig készek vagyunk harcolni a haladá-

sért, készek vagyunk — ahogy kezdettől fogva készek voltunk — legyűrni minden akadályt, amelyet azért gördítenek utunkba, mert forradalmi törvényeket hoztunk.

Habozás nélkül folytatjuk a megkezdett utat, készen állunk a harcra, s erre annyi időt szánunk, amennyi szükséges. Értsék meg jól, mi felkészülten fogadjuk az agressziót. Készenlétben kell állnunk, hogy visszaverjünk bármilyen támadást, bármilyen rohamot, bárhonnét jöjjön is, bármilyen erővel támadjanak is. Bátran szembe kell szállnunk a szüntelen támadásokkal és nyílt agressziós cselekményekkel, amelyeket azért hajtanak végre, hogy megtörjék népünk energiáját és szellemét, a világ reakciós sajtója ezért folytat hadjáratot ellenünk forradalmunk győzelmének első napjai óta. Ezt már az első nap megmondtuk. Azért mondtuk meg, hogy leleplezzük az ellenséges propagandát, amellyel el akarnak szigetelni bennünket a kontinens népeitől, amellyel meg akarták osztani népünk erejét. Megtörni népünket, ez volt ellenségeink egységes stratégiai tervének célja. De éppen az ellenkezőjét érték el. Népünk még szilárdabb, még erősebb, még bátrabb, még eltökéltebb, még önfeláldozóbb és még forradalmibb lett.

S ami mindennél fontosabb, a nép egysége és eltökéltsége napról napra erősödik. Népünk forradalmi szelleme napról napra erősebbé válik. Ezt a csatát már megnyertük a forradalom ellenségeivel szemben!

Másik céljukat sem érték el ellenségeink. Nem sikerült meggyűlöltetniük bennünket a kontinens népeivel. Pedig minden erejükkel erre törekedtek. A latin-amerikai országoknak csak kis részét sikerült megtéveszteniük, de korántsem a kontinens minden népét. Ma már világos, hogy a Kuba-ellenes kampány dacára, forradalmunk rokonszenvessé vált Latin-Amerika minden népe, sőt még az Egyesült Államok lakosságának bizonyos része előtt is; hiába folytat ellenünk rágalomhadjáratot a reakciós lapok többsége. Forradalmunk ezért feladatául tűzi ki azt is, hogy megnyerje a külföldi közvéleményt. Ez nehéz feladat, mert olyan helyzetet kell te-

remtenünk, hogy a népek megismerjék az igazságot forradalmunkról. Ebben a harcban szemben állnak velünk a hatalmas hírügynökségek, amelyek már hosszú évek óta saját információikkal látják el a lapok nagy részét. E hírközlő szisztéma hatását a mai napig sem tudtuk leküzdeni, részben mi magunk is — a kubai nép — e szisztéma áldozatai lettünk, a hírközlő monopóliumok áldozatai, mely a saját érdekeinek megfelelően hozza nyilvánosságra a világ eseményeit.

Hosszú éveken át ilyen hírforrások irányították a közvéleményt. Azonkívül ismerünk még néhány módszert — saját bőrünkön tapasztaltuk —, amelyek segítségével befolyást gyakoroltak a kubai nép tudatára. Tudjuk, hogyan formálták országunkban a közvéleményt, kiknek a kezében voltak a közvélemény-formálás eszközei. Szerencsére ma más a helyzet. Bár az ellenforradalmároknak most is komoly lehetőségeik vannak, hogy ellenünk fordítsák a közvéleményt, a forradalom hatásos eszközzel rendelkezik ahhoz, hogy helyesen tájékoztassa a népet és leleplezze az ellenforradalmi hadjáratot.

Bebizonyosodott, hogy bár a forradalmunk ellen harcoló ellenforradalmárok számos lehetőséggel rendelkeztek, propagandájuk semmi nyomot sem hagyott a kubai nép lelkében. Némileg más a helyzet külföldön. Ott ugyanis nem állnak rendelkezésünkre olyan tájékoztatási eszközök, mint amilyenek ellenségeink kezében vannak. Ebbe azonban nem nyugodhatunk bele.

Forradalmunknak külföldön is meg kell kezdenie a harcot azért, hogy megfelelően tájékoztathassa a világot. Forradalmunknak barátokat kell találnia külföldön, neves újságírókat, becsületes írókat kell megnyernie, maga mellé kell állítania mindazokat, akik becsületesen gondolkodnak és tárgyilagosan ítélkeznek. Látogassák meg országunkat, nézzék meg, mit tett a forradalom, mert egészen bizonyos, hogy ha egy becsületes újságíró megnézi városainkat és földjeinket, s beszél a néppel, barátunkká válik. Egészen bizonyos, hogy ezek után forradalmunk védelmére kel.

Ezen a téren nagy szerepet játszhatnak a diákok, mert forradalmunknak a kontinens valamennyi diákszervezetében bőven vannak barátai, akik védelmünkre kelnek. Diákjainknak meg kell szerezniük a külföldi diákok barátságát. Ugyanígy a kubai munkásoknak mellénk kell állítaniuk a kontinens minden országának dolgozó rétegeit, az értelmiségieknek pedig a kontinens értelmiségének valamennyi képviselőjét, kapcsolatot teremtve velük, hogy védelmezzék forradalmunkat. S ha valaki — egyik-másik külföldi diákvezér, tisztességes munkásvezető vagy becsületes értelmiségi — kételkedik ügyünk igazában, látogasson el Kubába. Mindenki előtt nyitva áll az út, aki látni akarja, mit cselekszünk.

Azt, aki távol él Kubától, aki a rágalmazó propagandát hallgatja, s aki a forradalommal szemben ellenséges érzületű, reakciós lapok és hírügynökségek hazug közleményeit olvassa, könnyen meg lehet téveszteni. De a hazug tájékoztatás ellen van fegyverünk — a kubai valóság! Az egész világnak megmutathatjuk, mit tettünk a forradalmi kormányzat tizennégy hónapja alatt, annak ellenére, hogy állandóan zavarták munkánkat és harcban álltunk ellenségeinkkel, amire sok energiát kellett elpazarolnunk.

Népünk minden akadály ellenére olyan nyilvánvaló sikereket ért el tizennégy hónap alatt, s a forradalom ügye olyan tiszta, hogy ha egy becsületes ember ellátogat hozzánk, beszél a néppel, megnézi földjeinket és városainkat, feltétlenül forradalmunk barátja lesz.

Országunkban sikeresen harcolunk a közvélemény megnyeréséért. Emellett azonban a külföldi közvélemény megnyeréséért is harcolnunk kell. S még egy harcot kell megvívnunk. Mint már mondottam, becsülettel kell dolgoznunk, s ha kell, egyúttal fegyverrel a kezünkben védelmeznünk is kell a forradalmat.

Azért harcolunk most a közvélemény megnyeréséért is, hogy mindenki világosan tudjon tájékozódni, s népünket ne tudják megtörni. Harcba szállunk minden olyan mesterkedéssel, amely azt a célt szolgálja, hogy megtörjenek bennün-

ket és támadást készítsenek elő ellenünk. Készenlétben kell állnunk, hogy bármelyik pillanatban bármilyen agressziótól megvédjük forradalmunkat. Meg kell védenünk forradalmunkat mind a zsoldosoktól, mind más, nagyobb erőktől, amelyek bármilyen ürüggyel felléphetnek forradalmunk ellen. Az árulók zsoldos hadseregének esetleges támadása nem aggaszt bennünket. Biztosra vesszük, hogy hamar végeznénk velük. Biztosra vesszük, hogy akkor sem mennek velünk semmire sem, ha mind felfegyverzik a háborús bűnösöket, s hajókkal, repülőgépekkel és minden szükséges eszközzel ellátják őket. Hiszen több fegyverük, lőszerük és egyéb készletük már nem lehet, mint amennyi a múltban volt.

Egyszóval az sem aggaszt bennünket, ha minden ellenforradalmárt felfegyvereznek. Ha nagyobb erők lépnek fel ellenünk, ha reguláris hadsereg támad meg bennünket, súlyosabbak lesznek a harcok, de mi habozás nélkül ellentámadásba megyünk át, és győzni fogunk, miként a múltban is győztünk.

Történelmi tapasztalatok tanúsítják, hogy ez nem lehetetlen. Egészen friss példa is akad erre történelmünkben. Hisz nemrég a forradalom erői még egészen jelentéktelenek tűntek a zsarnokság erőihez képest! S felhozhatjuk példának Kuba függetlenségi háborúját is, amikor a hazafiak kis csoportja félmilliós spanyol hadsereg ellen harcolt. És hivatkozhatunk az algériai hazafiakra is, akik sikeresen ellenállnak a félmilliós vagy még nagyobb, pompásan felszerelt gyarmati hadseregnek, amely ejtőernyős és páncélos alakulatokkal, légierővel is rendelkezik, sőt atombombái is vannak, hiszen tudjuk, hogy a francia hadsereg nemrég a Szaharában atombombát robbantott. De mindez nem ijeszti meg az algériai hazafiakat. Folytatják a harcot és sikereket érnek el. S akit érdekel és tudni szeretné, mennyi fegyverünk van, annak annyit mindenesetre mondhatunk, hogy nekünk több van, mint az algériai hazafiaknak.

Szabadságunk és szuverenitásunk veszélyeztetésének leggyalázatosabb formája az a cukortörvény, amelynek terve-

zetét most dolgozták ki az Egyesült Államokban, s melyet a Kongresszus elé terjesztenek. Ez a törvénytervezet megtorló intézkedés. Pedig mi sohasem foganatosítottunk megtorló intézkedéseket, sohasem tettünk olyan intézkedést, amely veszélyeztetné más országok gazdaságát. Minden intézkedésünk nemzeti jellegű volt, nemzetünk javát szolgálta. Ez a törvénytervezet azonban nem szolgál a nemzet gazdaságának javára, hiszen az Egyesült Államokban is vannak cukortermelők, akiket aggódással tölt el ez a törvény, akik — mert érdekeiket sérti — szembehelyezkednek ezzel a törvénnyel. Ez a törvény nem belföldi célokat követ, hanem országunk ellen irányuló megtorló intézkedés, melynek célja, hogy egy gazdaságilag gyenge ország sorsát idegen hatalom képviselőjének kezébe tegye. Az Egyesült Államoknak nincs joga megtennie ezt, mert éppen az Egyesült Államok bűne, hogy gazdaságunk gyenge és egyoldalú. Ha öt vagy tíz év múlva hoznának ilyen intézkedést, amikor már fejlett ipari ország leszünk és sokoldalúan fejlett mezőgazdaságunk lesz, amikor jövedelmünk nem kizárólag a cukortermeléstől függ majd, mint most, akkor képesek lennénk szembeszállni az agresszióval. De ők most hozzák meg ezt a törvényt, mert tudják, hogy csak most hozunk intézkedéseket gazdaságunk hiányosságainak megszüntetésére, egyszóval akkor, amikor megfelelő intézkedésekkel akarjuk erősíteni gazdaságunkat. Tervükkel azt akarják elérni, hogy vagy hagyunk mindent a régiben, nem hajtunk végre társadalmi reformokat és nem fejlesztjük gazdaságunkat, vagy nem fogják engedni, hogy ezt megtegyük, mert megfojtják, tönkreteszik gazdaságunkat azzal, hogy az év bármely hónapjában, bármely napján leszállíthatják cukorkvótánkat.

No de vajon célt ér-e az Egyesült Államok, ha meghozza ezt a törvényt? Talán mi kubaiak tűrjük, hogy tönkretegyenek bennünket? Talán eltűrjük, hogy éhen veszejtsenek bennünket? Talán mi kubaiak nem vagyunk eléggé önfeláldozóak, hogy szembeszálljunk a gazdasági agresszióval? Ha készek vagyunk akár életünk árán is megvédeni földünket,

hogyne volnánk hajlandók áldozatot hozni szuverenitásunkért, hogyne volnánk hajlandók áldozatot hozni azért, hogy szembeszálljunk a gazdasági agresszióval?

A forradalom ellenségei célt értek volna, ha népünk nem tudna szembeszállni a gazdasági agresszióval. Mi azonban biztosra vesszük, hogy népünk igenis szembe tud szállni az agresszióval. Mi történhet? Újabb áldozatokat kell vállalnunk? Még tovább kell csökkentenünk kiadásainkat? Megtesszük. Vajon ki ne tudná megtenni közülünk? A nép túlnyomó többsége könnyűszerrel meg tudja tenni, hiszen a nép mindig is beérte a kevéssel...

Azelőtt százezrek éltek nálunk munka nélkül, a család segítségére utalva, s éppen hogy csak tengődtek. Országunkban százezrek tudják, mit jelent létfenntartási eszközök nélkül élni. Nem a parasztok, nem a munkások s általában nem az egyszerű emberek költekeztek, hanem vagyonos emberek, akik tetszésük szerint használhatták fel az állami eszközöket. A mi népünk a munkához s nem máshoz szokott. Mindannyian tudjuk, mi a munka. Életünk egyik vagy másik időszakában valamennyien megismertük a fáradságot. Mi felkelők például igen sokat nélkülöztünk a háború éveiben. Az ilyen helyzetben tanulhatjuk meg, hogy ha valaki nagy célt tűz maga elé, nem riad vissza a megpróbáltatásoktól.

Olykor két hétig se volt dohányunk. Volt idő, amikor nem volt lábbelink, se élelmiszerünk. Általában sok mindenben hiányt szenvedtünk. De hát adtuk volna meg magunkat, mert nem volt dohányunk, nem volt lábbelink? Igen gyenge ellenfelei lettünk volna a diktatúrának, ha meg tudtak volna törni bennünket a megpróbáltatások.

Kettős harcot kellett vívnunk az ellenséggel. Katonai és gazdasági ostromgyűrűje ellen egyaránt harcolnunk kellett. Mindent elkövettek, hogy ne jussanak élelmiszerek és közszükségleti cikkek a mi övezetünkbe, úgyhogy két ellenséggel álltunk szemben: az éhséggel és az ellenséges katonasággal. De sohasem gondoltunk megadásra az éhség vagy más megpróbáltatások miatt.

Tudom, hogy most is ezer- és százezerszámra akadnak emberek, akik hajlandók bármilyen áldozatra, ha a haza úgy kívánja; készek minden megpróbáltatásra, amit mi elviseltünk annak idején. A diákok, mikor a Sierra Maestrán jártak, tapasztalhatták, milyen nélkülözésben volt részünk, mégsem lankadt lelkesedésük, s folytatták útjukat a Turquinocsúcsra.

Tudom, hogy a nép hajlandó áldozatokat vállalni. Ez pedig azt jelenti, hogy nem ijesztenek meg bennünket a megpróbáltatások. Ha nélkülöznünk kell, lesz-e köztünk, aki nem vállalja az áldozatokat? Csak olyanok vonakodnak majd ettől, akik gyengék, áldozatvállalásra képtelenek, nem szeretik igazán hazájukat és népüket, nem érzik át igazán ügyünket.

Mi nem idegen érdekeket védelmezünk. Mi a nép érdekeit, a nép szabadságát védelmezzük. Mi a nép szuverenitását, a nép jólétét védelmezzük, a népért harcolunk. Önző, aki másként gondolkodik, mint a nép. Csak az önző emberek nem vállalnak áldozatot, csak az önző emberek vonakodnak a legkisebb áldozatvállalástól is. Ők inkább alamizsnát fogadnának el az idegenektől, akik ki akarják zsákmányolni és le akarják igázni népünket. Ők nem vállalják azokat az áldozatokat, amelyeket meg kell hoznunk, hogy kivívhassuk teljes szabadságunkat. Ők inkább lennének idegen érdekek engedelmes szolgái és aljas talpnyalók, mintsem saját sorsuk urai.

Kik törleszkedtek mindig az idegenekhez? A rabszolgatartók. Amikor a rabszolgák felszabadítására került sor, inkább még az annexióba is beleegyeztek volna. Inkább elveszejtették volna hazájukat, bármilyen megoldásba beleegyeztek volna, nehogy elveszítsék anyagi érdekeltségeiket, rabszolgáikat, mert semmi mással nem törődtek, csak a vagyonukkal.

Mi történt volna népünkkel, ha tegnap azok győznek, akik saját anyagi helyzetüket a nemzet érdekei fölé helyezték? Kuba alighanem valamiféle hibrid országgá változott volna, ahol angol—spanyol öszvérnyelven beszélnének. Az idegen

uralom, az idegen nyelv, az idegen kultúra és egyéb befolyás következtében egy fél évszázad alatt különös konglomerátummá változott volna. Bele kellett volna törődnünk, hogy feladjuk legdrágább hagyományainkat, nemzeti érzésünket és egyedülálló, csak a mi népünkre jellemző életformánkat. Mi azonban nem akarjuk feladni életformánkat, hiszen a nemzeti jelleg különbözteti meg a népeket. Ez még a tréfákban és a szórakozás módjában is megnyilvánul. Mindegyik nemzet figyelmét más dolgok vonják magukra, mindegyik nemzetnek más-más adomái vannak. Nekünk sajátos temperamentumunk, sajátos nemzeti jellemünk, sajátságos életformánk van, amelyet az említett esetben fel kellett volna adnunk. Sőt, a múltban részben fel is adtuk, mert a propagandán, a sajtón, a tájékoztatáson, a reklámon, a filmen és a könyveken keresztül olyan erősen hatott ránk az idegen befolyás, hogy csaknem teljesen elfojtotta a kubai nemzeti jelleget, s mi kubaiak tehetetlenek voltunk. Igen, népünk jóformán elveszítette nemzeti jellegét és nemzeti érzését.

Amerika számos népében elevenebben élt a nemzeti szellem, elevenebben élt, mint a kubaiakban, hiszen mi tudatában sem voltunk ennek a problémának. Idegen befolyás alatt álltak még a gyermekek is, akik vasárnaponként a gyermekújságot olvasták.

Népünk ilyenformán fél századon át állandóan idegen befolyás alatt állt, s már senki sem törődött nemzeti szellemünkkel és életformánkkal. Ez valóban szörnyű volt, mert nemzeti hagyományainkat feladva nemzeti érdekeink védelméről is lemondtunk. Odáig jutottunk, hogy természetesnek tartottuk, ha a paraszt hét gyermekével együtt talpalatnyi terméketlen földön tengődött, miközben külföldi vállalatoknak sok ezer caballeriás földbirtokaik voltak. A külföldi vállalatok gyarmattá tették országunkat, mert tényleg elveszítettük a nemzeti érzést, a nép szellemi fegyverét, amelynek birtokában szilárdan védelmére kelhet nemzeti érdekeinek.

Népünk tudja, hogy szükség volt a nemzeti szellem fenntartásáért folytatott harcra, s hogy ebben a harcban szükség

volt áldozatokra. Mindennek ellenére a mi nemzedékünk a legszerencsésebb, mert mi megláttuk azt, amit a múlt század nemzedékei nem láthattak, amit nem láthatott sem a hatvannyolcas, sem a kilencvenötös nemzedék. Pedig ezek a nemzedékek éppúgy harcoltak, mint mi, sőt tovább, mint mi. Mégsem érhették el azt, amit mi. Nem lettek a maguk sorsának intézői. Hol vereséget szenvedtek, hol kudarcot vallottak, de azért harcoltak. Mégis ők készítették elő a szabadságunkhoz vezető utat. Most beköszöntött történelmünk új időszaka, s mi, a legszerencsésebb nemzedék, sorsunk urai lettünk. Már nem idegen vezetők mutatják az utat. Kubai vezetők nyomában járunk. Mi magunk intézzük sorsunkat, s nem külső nyomásra, hanem saját érdekeink védelmében hozunk áldozatokat.

Ma a nép maga intézi sorsát, saját érdekeiért harcol. Ha külföldi tanácsokat fogadnánk el, nem a magunk, hanem az idegenek érdekeiért harcolnánk. Ma már módunkban áll, hogy magunk döntsük el sorsunkat; nem egy kisebbség, maroknyi ember szeszélye vagy akarata szerint, hanem a nemzet abszolút többsége akaratának, az egész nép óhajának megfelelően. Forradalmunk azért erős, mert a nép többsége követi.

Forradalmunk tehetetlen volna, ha a nagyszámú, hatalmas idegen ellenséggel szemben nem támaszkodhatna a nép többségére. Csak az a forradalom szállhat szembe az ilyen hatalmas ellenséggel, mely a nép többségének támogatását élvezi. Mindaz, ami megzavarhatja, megoszthatja sorainkat, gyengíti a népet, mert a többség erőinek szétforgácsolódására vezet. Minden helyzetben meg kell őriznünk a nép egységét. Ez döntő kérdés. Éppen ezért erélyes válaszban kell részesítenünk azokat, akik gyengíteni próbálják népünk erőit. A mi küzdelmünk a nemzet harca; népünk hatalmas erőkkel áll szemben. Az 1895-ös forradalmárok hibáiba sem eshetünk bele. Kubában akkor idegen megszálló hadsereg állomásozott. S amikor megvitatták, mi a további teendő, akadtak olyan kubaiak, méghozzá igen befolyásos és tekintélyes em-

berek, akik nem titkolták a nézeteltéréseket. Noha megszálló hadsereg tartózkodott az országban, elárulták, hogy a kubaiak körében nincs egység. Pedig nemes cél lebegett a szemük előtt. Kuba függetlenségét akarták erősíteni. Az ellenségnek azonban sohasem szabad megmutatni a nép gyenge oldalát. A nép egységében, sziklaszilárd egységében van az erő. S mint már mondottam, ma a nép összeforrottságától függ az ország sorsa. Összeforrottsága ad módot a népnek, hogy saját érdekeinek megfelelően intézze sorsát és a maga választotta úton haladjon.

A nép megértette ezt az igazságot, és minden esetben egységesen lép fel. Egységesen lép fel a tömegtüntetéseken és nagygyűléseken. Így folytak le a földreform céljára vagy a fegyverek és repülőgépek vásárlására rendezett gyűjtések. A nép egyetlen célnak rendeli alá minden akcióját. Éppen ezért rendületlenül hisz sorsa jobbrafordulásában. S mi ezért mondjuk, hogy szerencsés nemzedék vagyunk, mert megértük azt, amit egyetlen előző nemzedék sem érhetett meg!

Saját jószántunkból, nagy és nemes cél érdekében hozunk áldozatokat. S amikor ezt tesszük, az eljövendő nemzedékekre is gondolunk, mint ahogy az előző nemzedékek is gondoltak ránk, amikor előbbre vitték a haza szabadságának ügyét.

Ma, amikor ide érkeztünk az egyetemre, levelet kaptunk, amely bizonyságul szolgál, hogy népünk harcol, népünk kész harcolni. A köztársaság elnökének, a miniszterelnöknek és a munkaügyi miniszternek címezték a levelet, s ez áll benne:

„A cukoripari szakszervezet Havanna tartományi kongresszusa Conrado Béquer Díaz elvtársnak, az Országos Cukoripari Szakszervezet főtitkárának elnökletével egyhangúlag elhatározta: értesíti a forradalmi kormányt, hogy Havanna tartomány cukoripari munkásai válaszként arra a gazdasági agresszióra, amelyet az imperialisták készítenek elő, hajlandók lemondani béremelési igényeikről. Sőt, ha a körülmények úgy hozzák, hajlandók beleegyezni munkabérük leszállításába is, ha kell, vállalják a legsúlyosabb áldozatokat és

megpróbáltatásokat is, csakhogy diadalmaskodjon és teljes győzelmet arasson forradalmunk." Ezt a levelet Havanna tartomány valamennyi cukorgyári szakszervezeti bizottságának képviselője aláírta.

Ennél forradalmibb határozatot még nem hoztak országunk dolgozói. S kezdeményezésük annál értékesebb, mert senki sem kérte őket erre, senki sem fordult hozzájuk ilyen javaslattal, teljesen spontánul döntöttek így. Nem vártak addig, amíg kiadunk ilyen jelszót, nem vártak utasításra, hogy így cselekedjenek. Milyen világosan látják munkásaink a kialakult helyzetet! Milyen tisztán látják gyengeségeinket! Milyen magas fokon áll forradalmi öntudatuk! Ilyenre még nem volt példa Kuba, sőt Amerika történetében! Első ízben értesíti a kormányt ilyen döntésről egy egész csoport szakszervezet, megértve, hogy ellenségeink gazdaságilag meg akarnak fojtani bennünket, s egyes-egyedül azért akarnak gazdasági nehézségeket előidézni nálunk, hogy a nép ínségében a forradalom ellenségévé váljék. Igen, erre számítanak a kubai forradalom ellenségei. Különben miért terveznének olyan intézkedéseket, amelyek megpróbáltatásokra ítélik népünket?

Ellenségeink azért ármánykodnak, hogy megfosszák a forradalmi kormányt a nép többségének támogatásától. Határozott célt követnek: elégedetlenséget próbálnak szítani, amely azután talajul szolgálna ahhoz, hogy az elégedetlenekre támaszkodva végrehajtsák tervüket, felszámolják a kubai forradalmat. Nemcsak a monopóliumoknak okozott anyagi kár miatt akarják megsemmisíteni a kubai forradalmat, hanem azért is, mert utat mutat az egész kontinensnek, példaképül szolgál Latin-Amerika többi népének. A forradalom okozta anyagi veszteségeikbe végül is beletörődhetnének, de világos, hogy Kuba példamutatását sehogy sem viselhetik el. Amikor Kuba ellen harcolnak, elsősorban Kuba befolyása ellen harcolnak. S egyik módszerük, amelynek segítségével elégedetlenséget akarnak szítani nálunk és meg akarják gyengíteni forradalmunkat, az, hogy károkat okoznak a népnek és megpróbáltatásokra ítélik. Ez a céljuk.

De íme, itt láthatják önök a forradalmi elhatározás példáját. A munkások egy nagy csoportja úgy döntött, hogy tekintettel a gazdasági agresszióra, hajlandó lemondani a béremelésről, sőt még kevesebb bérrel is hajlandó beérni. Mit jelent ez? Ez nem azt jelenti, hogy a munkások éhezni fognak. Van megoldás. A megoldás az, hogy igazságosan osszuk el a rendelkezésünkre álló eszközöket: ne éhezzen senki. Természeti erőforrásainkra támaszkodva feltétlenül tudunk annyit termelni, hogy átvészelünk minden megpróbáltatást. Jöhetnek nehéz idők, jöhet néhány sovány tehén[2] — no de nem lesznek olyan soványak, hogy éhen kelljen pusztulnunk. És ha azt hiszik, hogy ezért a nép a forradalmi kormányt fogja okolni — tévednek. Újra a nép forradalmi öntudata előtt kell megtorpanniuk.

A munkások azt mondják, hogy ha kevesebb cukrot tudunk is majd értékesíteni, s emiatt csökkenni fog bevételünk, azért nem kell leállítani fejlesztési programunkat. Azt mondják, kevesebbet kell költenünk. Nos, kevesebbet költünk, ha erre lesz szükség a haza megmentése, gazdaságunk megmentése, gazdaságunk, szuverenitásunk védelme érdekében! Mi hajlandók vagyunk csökkenteni kiadásainkat, s osztozni azokkal, akiknek még semmiféle jövedelmük sincs. Mi készek vagyunk gondoskodni azokról, akiknek nincs munkájuk, készek vagyunk munkaalkalmat keresni számukra. Készek vagyunk gondot viselni azokra, akiknek még minimális jövedelmük sincs. Készek vagyunk állhatatosan folytatni a harcot a munkanélküliség ellen. Máris több mint százezer fővel csökkentettük a munkanélküliek számát.

Népünk erőforrásai kimeríthetetlenek. A nép ereje kiapadhatatlan. Ki más, ha nem a nép hozta létre a javakat, ki más, ha nem a nép töltötte meg a milliomosok páncélszekrényeit, ki más, ha nem a nép tömte meg pénzzel a monopoltőkések zsebét?! A népnek határtalan lehetőségei vannak, amelyekkel eddig még nem élt. Még sok kihasználható erő-

[2] A bibliai sovány tehenek a szűk termésű, ínséges esztendőket jelentik.

forrással rendelkezünk. Katonáink például milliószámra ültetnek fákat, s iskolavárosokat, parasztházakat, üdülőket építenek. Katonáink készek minden feladatra. A Felkelő Hadsereg háromszáz katonája és tisztje épít házakat a parasztok számára.

A nemzet felhasználhatja a hadsereg katonáit az építésre, a munkásokat pedig a forradalom védelmére. Ez is egyik erőforrásunk. Ez azt jelenti, hogy ha nincs nyílt háború, mindenki békés munkával foglalkozik. Amíg meg nem kezdődik a nyílt harc, a katonák is dolgoznak. Segítenek a parasztoknak, dolgoznak a nép, a gyermekek számára. Ha pedig kitörne a háború, a munkásság, a parasztság és a diákság, az egész nép harcra kel, vállvetve harcol katonáinkkal.

Ahogy bevonjuk katonáinkat a békés munkába, ugyanúgy háború esetén a haza védelmére mozgósíthatjuk munkásainkat és egész népünket. Lám, ilyen erőforrásaink vannak.

Még egy példa. Csak ötezer pedagógus foglalkoztatásához szükséges anyagi eszközökkel rendelkeztünk, de tízezer munkát vállaló pedagógus volt országunkban. Mit tehettünk? A pedagógusok beleegyezésével úgy határoztunk, hogy az első évben fél fizetést kapnak, majd évről évre fokozatosan emeljük illetményüket. Mit értünk el ezzel? Munkát adtunk mind a tízezernek, holott csak ötezer pedagógus foglalkoztatásához voltak meg az eszközeink. Hát így lehet kihasználni a nép rendelkezésére álló erőforrásokat. Foglalkoztatni tudtunk ötezer olyan pedagógust, aki addig állás nélkül volt. Foglalkoztatni tudtuk őket, noha nem voltak meg az anyagi eszközeink minden pedagógus munkába állításához. Az ötezer pedagógus foglalkoztatásához rendelkezésünkre álló eszközöket elosztottuk mindannyiuk között. A másik ötezer most a falusi iskolákban tanít. Mit tettünk? Kihasználtuk a nép rendelkezésére álló erőforrásokat.

A nép határtalan erőforrásai kimeríthetetlenek. S amikor a nép milliókat gyűjt össze fegyver és repülőgépek vásárlására, mi mást jelentene ez, mint hogy kiaknázza erőforrásait. S amikor a munkások vasárnaponként önként elmennek a

szövetkezetekbe építeni, ez is azt jelenti, hogy a nép kihasználja erőforrásait. A nép kimeríthetetlen erőforrásokkal rendelkezik, s ezeket az ország javára fordítja, mert van hozzá ereje, megérti ennek szükségességét, s az önfeláldozás szelleme hevíti. Megszámlálhatatlan milliókat ér ez az erőfeszítés. Ki tudná megmondani, hány milliót jelent a nép energiája, amit az alkotó munka szolgálatába lehet állítani, amit az ország gazdagítására lehet fordítani, ha ésszerűen, a legnagyobb mértékben kihasználjuk a nép erőforrásait és munkába állítunk minden munkaképes embert?!

Meg kell őriznünk lelki nyugalmunkat, ahogy olyan emberekhez illik, akik biztosak abban, hogy semmi sem győzheti le őket, semmiképp sem szenvedhetnek vereséget. Népünk bízik a maga erejében, hisz a boldogabb jövőben, mert elszánta magát arra, hogy szembenézzen bármilyen viszontagsággal, s mindenkor büszkén, rettenthetetlenül, ingadozás nélkül állja meg a helyét.

S ma, amikor azért jöttünk el, hogy áldozzunk ifjú hőseink emlékének, csodálattal és szeretettel emlékezzünk meg róluk, megérdemelt elismeréssel adózzunk nekik, ma újra tanújelét kell adnunk önfeláldozásunknak, s bátorítást kell adnunk azoknak, akik készek mindenre. Amikor ezek a fiatal hősök vállalták az áldozatot, bizony még nehéznek látszott a győzelem.

Sok kubai, a kubaiak nagy része akkor szkeptikus volt. Úgy gondolták, az a fegyvertelen diákcsoport nem sok sikerrel szállhat szembe a hatalmas erőkkel. Ezek a fiatal emberek azonban habozás nélkül áldozták fel életüket a győzelemért, amelyet sokan kétesnek tartottak és nem hittek benne. Mi pedig szüntelenül bajtársainkra emlékezünk, akik elestek a zsarnokság ellen vívott harcban. Alig van olyan nap, amikor valamivel kapcsolatban ne emlékeznénk meg egyik-másik bajtársunkról. Keserűség fog el bennünket, amikor arra gondolunk, hogy ők nem érhették meg a győzelmet. Sokan közülük már az első harcokban elestek. Nem érhették meg a nagy csaták győzelmi mámorát, nem láthatták meg az egy-

ségbe forrott nép erejét. Ők olyannak ismerték a népet, amilyen azelőtt volt, amikor még nem volt világos elképzelése jövendő sorsáról, nem volt egységes, félrevezették és egyáltalán nem bízott erejében. Csak a szomorú és elnyomott népet ismerték. Ők nem láthatják erőfeszítéseik gyümölcseit. Milyen boldogok lennének, ha ma láthatnák a népet, ha láthatnák mindazt a jót, amit népünk áldozataikért nyert. Fáj, hogy nem lehetnek itt, fáj, hogy nem lehetnek tanúi, mikor hazánk az ő áldozataik gyümölcsét élvezi.

Meg kell emlékeznünk minderről. Ők tudták, hogy népünk magára ébred egy napon. Tudták, hogy emlékezetük örökké élni fog, hiszen ugyanerről az emelvényről, hasonló gyűléseken ők is megemlékeztek az előző nemzedékek önfeláldozó fiataljairól, lerótták hálájukat elődeiknek. Hálával adóztak a hazafiaknak, akik közül sokat csak a történelemből ismertek. A mi helyzetünk egészen más, mi bajtársak voltunk, hosszú időt töltöttünk együtt. A mi nemzedékünk forradalmi hőskort élt át, szenvedett a zsarnokság igájában, most pedig élvezi a forradalom örömeit és áldásait.

Mi ismertük azokat a bajtársakat, akikről ma megemlékezünk. Mélyen fájlaljuk, hogy elveszítettük őket. Úgy kell áldoznunk emlékezetüknek, ahogy igazi forradalmárokhoz illik. A forradalmárokhoz illő emlékezés azt jelenti, hogy meg kell szabadulnunk az önzéstől, le kell mondanunk a kényelemről, és szükség esetén nekünk is ki kell vennünk a részünket a nép önfeláldozó harcából.

Ilyen gyűlésekre nemcsak azért jönnek el az emberek, hogy a hősi halottak emlékezetének adózzanak, hanem azért is, hogy erősítsék forradalmi szellemüket, a forradalom ügyébe vetett hitüket, hogy még jobban megerősítsék forradalmi eltökéltségüket. A hősi halottak emlékezetének azonban nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is adóznunk kell.

Bennünket, elesett hősök bajtársait a legnagyobb megelégedéssel tölt el az a tudat, hogy eleget teszünk kötelességünknek, folytatjuk azt az ügyet, melyet megkezdtek, amelyért életüket áldozták. A legnagyobb megelégedéssel tölt el

bennünket az a tudat, hogy az eszme valósággá válik. Nem mondom, hogy hiba nélkül. Még sok a fogyatékosság, amelyet meg kell szüntetnünk. Még sok mindent meg kell tanulnunk. Sok mindent meg kell szerveznünk és még sokat kell tennünk a közoktatás érdekében, hogy előkészítsük a népet azoknak a feladatoknak a megoldására, amelyek a mi nemzedékünknek komoly nehézségeket okoztak. Még sok a tennivaló. Lehetőségeinkhez képest maximális erőkifejtéssel hajtunk végre mindent. Amit csinálunk, jól csináljuk. Ilyen napon, mint a mai, ez a legnagyobb vigasz számunkra. Ez jogosít fel bennünket, hogy beszédet mondjunk itt, találkozzunk az egyetem diákjaival, ez jogosít fel bennünket, hogy államférfiaknak tekintsük magunkat és a néppel együtt emlékezzünk meg az évfordulóról. Megemlékezünk azokról, akik e napon áldozták életüket, s mindazokról, akik a harc napjaiban estek el. Megemlékezünk mindazokról, akik az önfeláldozás és a halál örök szálaival kötötték magukat eszményeikhez.

Ezért áldozunk hálával az elesett hősök emlékezetének. S ha egyszer nem lennénk hajlandók feláldozni önmagunkat, ha népünk egy napon ingadozni kezdene és nem lenne hajlandó minden áldozatot meghozni a győzelemért, elveszítené erkölcsi jogát arra, hogy a hősök emlékezetének adózzon! Ez azonban sohasem következhet be. Sohasem következhet be, mert — mint már más alkalommal megmondtam — „csak az egyes emberek válhatnak árulókká, a népek nem!"

Január óta most gyűltünk össze másodízben itt az egyetemen, és tudom, nem utoljára, mert ellenségeink, akik a forradalom pusztulását lesik, nem érik meg ezt a napot. És mi itt, vagy a hegyekben, vagy a csatamezőn, vagy bárhol, ahol arra szükség lesz, áldozni fogunk elesett bajtársaink emlékezetének. Semmi sem akadályozhat meg bennünket ebben, mert minden akadály és nehézség dacára miénk lesz a győzelem. Ebben senkinek sem szabad kételkednie. Teljesíteni fogjuk kötelességünket hőseinkkel szemben, a nép mindig tisztelni fogja emlékezetüket.

Ma pedig, a második évfordulón, nemcsak a hősök emlékezetének kell adóznunk, nemcsak mérleget kell készítenünk arról, amit eddig tettünk, hanem meg kell jelölnünk további teendőinket is, főleg a közoktatás terén. Ezen a téren az egyetem hallgatói, akik számos feladat megoldása előtt állnak, sokat tehetnek. Egyik tervünk a mártírok emlékműve, amire most gyűjtést indítottak. De más, igen fontos feladatok is várnak rájuk, többek közt az egyetemi reform végrehajtása.

A nép sokat hall az egyetemi reformról. Talán kevésbé érti meg, mint a földreformot. A földreformot jól megérti, mert látja a virágzó gyomokkal benőtt óriási földterületeket, márpedig virágzó gyomokra nincs szüksége, vajmi kevés haszna van belőlük. A nép megérti, mennyire célszerűtlen műveletlenül hagyni az óriási földterületeket. A nép megérti, milyen égetően szükséges, hogy a parasztok hozzáfogjanak ezeknek a földeknek a megműveléséhez. A nép könnyen megérti a földreform lényegét; láthatjuk az országutak mentén a hatalmas, új vetéstáblákat. Kubában ez idő szerint havonta 2000 caballería új földet vesznek művelésbe. És a nép ezt látja. Az egyetemi reform azonban nem ennyire szemléletes és érzékelhető dolog, pedig éppen olyan szükséges, mint a földreform. Hiszen óriási szellemi latifundiumok is vannak Kubában, amit szintén meg kell művelni.

Ahogy nálunk ezer meg ezer caballería föld műveletlen maradt, ugyanúgy a nép körében száz- meg százezer ember maradt műveletlen. Ahogy a mezőgazdaság egyes ágaiban roppant nagy volt a technikai elmaradottság, ugyanúgy a közoktatás egyes területein is szembetűnő a roppant technikai elmaradottság. Ahogy a parasztok sem rendelkeztek a föld megműveléséhez szükséges eszközökkel, ugyanúgy az egyetemeken is kevés a taneszköz ahhoz, hogy megfelelő színvonalon folyhasson az oktatás; kevés tudományos kutatóintézetünk van, nincsen a mérnökképzéshez szükséges felszerelésünk, nincsenek eszközeink, nincsenek épületeink, nincsenek előadóink ehhez. Az egyetemen hiányzik számos kar,

sőt előadók sincsenek, akik oktatnának ezeken a karokon. Előadókra van hát szükségünk, s ezeket más egyetemekről kell meghívnunk. S ahogy szükségünk van előadókra, ugyanúgy szükségünk van más szakemberekre is, többek közt műszakiakra. Eljön még az az idő, amikor nem lesz nálunk szakemberhiány, most azonban ezek a problémák még mindig megoldásra várnak.

Az egyetemi reform természetszerűleg az egész oktatási reform egyik igen fontos láncszeme. A tervezetet még nem dolgozták ki véglegesen, de dolgoznak rajta. Engedjék meg hát, hogy a forradalmi kormány nevében felkérjem a havannai egyetemet és a többi egyetemet is: egyformán hajtsák végre a reformot Havannában, Las Villasban és Orientében, az egyetemek hangolják össze erőfeszítéseiket, és ha lehet, oktatási és technikai tekintetben egyaránt, emeljék a világ legkiválóbb egyetemei sorába a kubai egyetemeket.

Ez nem csupán szükséges, de kötelességünk is, hiszen kivételes lehetőség nyílt most előttünk, s a forradalmi fellendülés, a szellemi felemelkedés e pillanatában meg kell ragadnunk ezt a lehetőséget, mert még egy ilyen alkalom nem lesz. Amit pedig ma jól elvégzünk, az holnap már pompás gyümölcsöket hoz. Ha viszont hibákat követünk el, ez a már elkövetett hibákkal együtt óriási károkat okozhat a jövőben.

A közoktatás mindenkor megérdemelte a forradalom legállhatatosabb figyelmét. Nemrég már beszámoltam róla, hány gyermek tanul a volt kaszárnyákban és erődökben megnyíló iskolákban. Akkor azt mondtam, hogy ott közel negyvenezer gyermek fog tanulni, éppen olyan jó körülmények között, mint bármelyik magániskolában.

Negyvenezer gyermekről beszéltem akkor. Most azonban ki kell igazítanom ezt az adatot ötvenezerre. Jövő januárban ugyanis megnyílik Libertad, a nagy iskolaváros, a Columbiatábor helyén, ahogy ezt a forradalom megígérte. Ott húszezer ifjú és gyermek tanulhat teljes kényelemben, rendelkezésére áll majd minden szükséges eszköz. A vezérkar épü-

letében pedig elhelyezzük a közoktatásügyi minisztériumot, amely a pedagógiai kutatómunka fontos központja lesz egész Amerikában. A Libertad iskolaváros a más erődökben is megnyíló iskolákkal együtt ötvenezer gyermek elhelyezését biztosítja, s ez a forradalmi kormány mindössze kétévi munkájának eredménye. Eddig a volt erődökben megnyíló iskolavárosokról beszéltem. Nem szóltam még a minden településen megnyíló iskolákról, s arról a kétszáz iskoláról sem, amelyet Havanna tartomány forradalmi hatóságai most létesítenek. S nem említettem még a harmincnál több új fővárosi iskolát, amelyet a havannai forradalmi városi tanács létesített, nem említettem azokat az iskolákat sem, amelyek az új szövetkezeti falvakban épülnek, s azokat sem, melyeket most mindenütt építünk. Öt éven belül ezer szövetkezet ezer új lakótelepén iskola lesz. A tartományi és városi hatóságok anyagi eszközeik nagy részét iskolák építésére fordítják, hogy öt éven belül száz- meg százezer gyermek tanulhasson olyan jó körülmények között, amilyeneket ma csak a privilegizált magániskolák nyújtanak.

Hozzá kell tennem, hogy Las Villas, Oriente és Havanna tartományban egyetemi városok épülnek.

Megjegyzem, amikor sor került a havannai egyetemi város építkezésére, kiderült, hogy nem rendelkezünk megfelelő anyagi eszközökkel, hiszen a diákok nagy száma miatt ez lesz a legnagyobb. Sokat kell építenünk, de csekély anyagi eszközzel rendelkezünk. Mit tegyünk hát? Üljünk volna ölbe tett kézzel, s vetettük volna el az egyetemi város tervét? Nem, ez nem lett volna méltó népünkhöz, ez nem lett volna méltó forradalmunkhoz, ez nem lett volna méltó José Antonio Echavarría és más hősi halottaink emlékezetéhez! Hiszen mielőtt még megszereztük volna az anyagi eszközöket, mielőtt a helyét kijelöltük volna, mielőtt a terveket elkészítettük volna, az egyetemi várost José Antonio Echavarríáról neveztük el.

Csakis José Antonio Echavarría nevét adhattuk az egyetemi városnak! Echavarría diákságunk kiváló képviselője, az

egyetem legkitűnőbb diákja volt az elmúlt években. Csodálatos ember volt. Példaképünk, nemzedékünk büszkesége. S nemcsak a diákság, hanem a havannai egyetem forradalmi vezetője volt. Az alma materben neve és emlékezete örökké él. Hát lemondhattunk egy olyan egyetemi város felépítéséről, amely az ő nevét viseli?! Ilyen körülmények között akkor is módot kell találnunk az építkezésre, ha nincs hozzá elegendő eszközünk. Az egyetemet végül is fel kell építeni! Lemondhattunk volna erről csak azért, mert nem rendelkeztünk a szükséges anyagi eszközökkel? Hát hogy mondhattunk volna le erről! Nem, felépítjük az egyetemi várost, megtaláljuk a módját. Mire valók a nép kimeríthetetlen erőforrásai?

Az sem nyugtalanított bennünket, hogy az építkezés 30 millióba kerül. Ez mit se számít. Az egyetemi városra szükségünk van; szüksége van rá népünknek, annál is inkább, mert ezzel emléket állítunk a forradalom mártírjainak — és mert egész egyszerűen fel *kell* építenünk.

Hogyan építjük fel? Ismétlem, a nép segítségével. Vannak az egyetemen építészek, mérnökök, technikusok! És ők segítenek nekünk az egyetemi város felépítésében. De munkáskezekre is szükségünk van, különféle szakmunkásokra, köztük specialistákra is. A műszaki kar hallgatói, de más hallgatók is elsajátíthatják ezeket a szakmákat, hogy ezzel is hozzájáruljanak az építkezéshez.

Sok munkáskezet igényel az egyetemi város felépítése, de az egyetemen van bőven munkáskéz, s találunk a középiskolákban és a munkások között is. Nem fogják megtagadni segítségüket...

Egyszóval önkéntesek segítségével fogjuk felépíteni az egyetemi várost. Az önkéntes munkások nem fognak pénzt kapni ezért... A semmiből építjük fel az egyetemi várost. A diákok és a munkások segítségével építjük fel. De ez még nem minden. Építőanyagot kell vásárolni, s erre sincs pénz. Most éppen fegyverek és repülőgépek vásárlására gyűjtünk. A földreform végrehajtására már gyűjtöttünk. Amikor be-

fejezzük ezeket a gyűjtéseket, újra kezdjük az egyetemi város felépítésére... Diákok és dolgozók munkájából, áldozatkészségéből építjük fel az egyetemi várost.

Kik fognak tanulni ott? Azok, akik szeretnének tanulni, azok, akik eddig nem tanulhattak. Már idén májusban elküldjük oda a vidéki középiskolákban végzett fiatalok közül azokat, akik a természettudományos és a humán tantárgyakban bebizonyították képességeiket, elsősorban azokat, akiknek érzékük van a technikához, mert mérnököket kell képeznünk. A vidéki középiskolákban érettségizett fiataloknak, akik azért nem tanulnak tovább, mert nincs rá anyagi lehetőségük, módot adunk a továbbtanulásra. Szükségünk van rájuk, mert komoly problémát okoz a tehetséges, jó szakemberek hiánya. Azelőtt sok szakemberünk a diploma megszerzése után kénytelen volt külföldön munkát keresni. Olyan szakemberekre van szükségünk, akikre felelősségteljes munkát bízhatunk.

Mivel nagy a szakemberhiány, még idén felveszünk az egyetemre kétezer szegénysorsú vidéki diákot. Megteremtjük számukra a tanuláshoz szükséges feltételeket. Nemcsak az oktatási költségeket vállaljuk, hanem ellátjuk őket tanszerekkel és ruhával is, lakást, étkezést biztosítunk számukra. Két húszemeletes épületet szemeltünk ki erre a célra. Mindegyikben ezer diák fog lakni. Meglesz mindenük, amire szükségük van. Az ország gazdasági fejlesztésére előirányzott összegekből fedezzük majd a költségeket.

Teljes mértékben fedezzük az említett vidéki diákok tanulmányi költségeit, hogy csak a tanulásra legyen gondjuk. Az egyetem elvégzése után öt év alatt visszafizetik a népnek, amit rájuk költött. Ilyen feltételek mellett tanulni tudnak a pénztelen fiatal emberek, az országnak pedig csak hasznára válik az egyetemen szerzett műszaki tudásuk.

A legközelebbi években már tízezer ilyen, szegény családból származó vidéki egyetemi hallgatónk lesz, aki ezekkel a feltételekkel ingyen tanul majd. Az állam kitaníttatja őket, aztán maga állítja őket munkába; munkájukkal mások tanulását teszik lehetővé. Taníttatási költségeiket visszafizetik a

népnek, s ebből a pénzből mások fognak tanulni. Azt hiszem, hogy ez tényleg forradalmi rendszer.

Az ország így sok új szakembert nyer, nem számítva azokat, akik családi körülményeik folytán is tanulhatnak, mert a fővárosban vagy az egyetemek közelében élnek. Az állam eleinte csak a vidéki diákok taníttatási költségeit fedezi. Ily módon évről évre több szakemberünk lesz. Enélkül nem tudnánk iparosítani, enélkül országunk nem tudna gazdaságilag fejlődni. Szakemberek nélkül sehogy sem tudnánk meglenni.

Jó előre ki kell képeznünk a számunkra szükséges szakembereket. Mindegyik diáknak személyi kartotékja lesz. Erre rávezetik minden adatát, feltüntetik rajta magatartását és tanulmányi eredményeit. Amikor megfelelő emberre lesz szükségünk az iparban, kartotékjából állapítjuk meg, alkalmas-e a kiszemelt szakember a rá váró feladat ellátására. A személyi kartoték mintegy szakmai ajánlólevélül szolgál majd. A személyi kartoték azt is elárulja majd, hogyan viselkedik a hallgató, komolyan veszi-e tanulmányait.

Mivel még nincs egyetemi városunk, hanem még csak most készülünk felépíteni, nem veszíthetünk egy percet sem, s egyetlen évfolyamot sem hagyhatunk ki. Ennélfogva már most, ezekben az években lehetővé tesszük a tanulást ezer meg ezer diák számára, segítségükre leszünk a szakmaválasztásban. Senkit sem akarunk arra kényszeríteni, hogy olyasmit tanuljon, amihez nincs kedve. Akinek van rá pénze, hogy saját kedvtelésére tanuljon, választhat olyan szakmát is, amilyenre az országnak most nincs szüksége, előre meggondolva persze, hogy azután el tud-e helyezkedni szakmájában. Az ingyenes tanulás lehetőségét azonban csak azoknak adjuk meg, akik olyan szakmát óhajtanak elsajátítani, amilyenre szüksége van az országnak. Nekünk pedig mérnökökre, orvosokra, pedagógusokra van szükségünk. Kubának így ésszerűbb oktatási terve lesz, mint amilyen a múltban volt. Azelőtt nem számoltak az ország műszaki szakemberhiányával a felsőoktatás rendszerében, nem volt határozott

irányzat. Jelenleg a műszaki karon négyszer annyian tanulnak, mint az előző években, s lényegesen nőtt a mezőgazdasági főiskolák hallgatóinak száma is. Most az ösztöndíjak segítségével az ország szükségleteinek megfelelően fogjuk irányítani az oktatást.

Mindmáig megoldatlan azonban a sok vidéki diák problémája. Családjuk nagy áldozatokat hoz, hogy tanulhassanak, de igen rossz körülmények között élnek, s hiányoznak a nyugodt tanuláshoz szükséges feltételeik. Ezért kell egyetemi várost építenünk. S mi fel is építjük, ahogy a felkelő katonák a Sierra Maestra közelében az első iskolavárost építik a gyermekek számára, ugyanúgy a diákok saját kezükkel fogják felépíteni egyetemi városukat. Ez bizonyosan a világ első egyetemi városa, amelyet maguk a diákok építettek.

Ilyenformán nagy feladat vár a diákokra. Már megalakították az egyetemi brigádokat. Ezek a brigádok egyre szaporodnak, és egyre jobb eredményeket érnek el a katonai kiképzésben. Most pedig munkabrigádokat kell alakítaniuk. Elképzelhető, hogy valaki nem szívesen vesz részt a fegyveres kiképzésben. No de leszámítva azokat, akik a tanulás mellett munkájukkal tartják el önmagukat és családjukat, sok olyan diák van, akinek bőven van szabad ideje. Aligha akad köztük olyan, aki ne tudna időt szakítani olyan nemes és hasznos célra, amilyen az egyetemi város építése. Az egyetemi város építése a diákok forradalmiságának próbája. Mindannyian egyetértünk azzal, hogy azok lesznek a legforradalmibb diákok, akik a legtöbb téglát rakják a leendő egyetem falaiba.

Azok lesznek a legderekabb, legforradalmibb diákok, akik legjobban kiveszik a részüket ebből az építkezésből.

A legjobb vizsga lesz a diákok számára ez az építkezés, így vehetik ki legjobban a részüket a versenyből. Pompás vállalkozás lesz ez. Akik úgy érzik, hogy valamilyen módon a forradalmat akarják szolgálni, most alkalmat nyerhetnek erre. Mindegyik diák azzal szolgálhatja legjobban a forradalom ügyét, ha kiveszi a részét az építkezésből. Mindegyik-

nek ott kell bebizonyítania forradalmár jellemét, forradalmi szellemét s hűségét a forradalom eszményeihez.

Ha pedig valaki nem akar dolgozni az egyetem építkezésén, ha nem fűlik a foga a munkához, ha fél, hogy felhólyagzik a tenyere, hát azt senki sem kényszeríti, hogy dolgozzék. Ő is tanulhat majd azon az egyetemen, amelyet mások építettek, de akkor aztán húzza össze magát!

Óriási feladat vár a diákokra. De mi mindannyian segítséget nyújtunk nekik feladatuk megoldásához. Segítségükre sietnek majd a munkások, elsősorban azok, akiknek gyakorlatuk van ebben és meg tudják mutatni nekik, hogyan építsék a várost. Főleg a szerelőkre gondolok. Igénybe vesszük a nép kimeríthetetlen erőforrásait, és ezek segítségével építjük fel az egyetemi várost. Igen gyorsan felépítjük. Keményen fogunk dolgozni, hogy mielőbb befejezzük az építkezést. S teremtő forradalmunk nagy alkotásai között népünk büszkén fogja mutogatni kontinensünk legkiválóbb egyetemét. Nem azért fogunk büszkélkedni vele, mert szeretünk dicsekedni. Nem, mi versenyezni fogunk más országokkal abban, hogy kinek lesz a legjobb egyeteme. Arra kell törekednünk, hogy a mi egyetemünk legyen a legjobb, s lelkesítse más latin-amerikai országok diákjait, akik támogatják forradalmunkat; arra késztesse ezeket a diákokat, hogy ők is véghez vigyék azt, amit a mi egyetemünk diákjai tesznek most.

Az egyetem építkezése tehát elsőrendű feladat, s mi reméljük, hogy Március 13. ötödik, vagy ha nem hát hatodik évfordulóján már az új egyetemi városban gyűlhetünk össze. S akik most itt vannak, a lelkes vállalkozók, akik nem sajnálják idejüket építkezésre fordítani, akkor újra összegyűlnek majd az új egyetemen, amelyet mindannyian segítünk felépíteni.

Az egyetemi város felépítése újabb alapul szolgál majd forradalmunk védelmezésére, hiszen mindaz, amit azért viszünk véghez, mert az országnak szüksége van rá, a forradalom minden egyes építkezése megannyi új indok arra, hogy

védelmezzük a forradalmat. Keserűen gondolunk arra, hogy vannak, akik gátolni akarják alkotó munkánkat, keserűen gondolunk arra, hogy vannak, akik nem akarják hagyni, hogy iskolavárosokat építsünk a gyermekek számára a Sierra Maestrában, s egyetemi városokat építsünk diákjaink számára. Szomorú, hogy újra erődökké szeretnék átalakítani az iskolákat. De ez nem törheti meg elszántságunkat. A harc és a munka szelleme hatja át népünket, s jelképe a szerszám és a puska. Mind a kettő a forradalom védelmét szolgálja!

A la Revolución Cubana la Quieren Destruir
por lo que Tiene de Clarinada Para Todo el Continente.
— Noticias de Hoy, La Habana,
Martes 15 de Marzo de 1960.

*

BESZÉD AZ ENSZ-KÖZGYŰLÉS XV. ÜLÉSSZAKÁN 1960. SZEPTEMBER 26.

Elnök úr!

Küldött urak!

Bár az a hír járja rólam, hogy túlságosan sokat beszélek, szeretném megnyugtatni önöket, rövid leszek, s csak annyit fogok elmondani, amennyi ahhoz szükséges, hogy kifejtsem mindazt, amit kötelességünknek tartunk közölni önökkel. Lassan fogok beszélni, hogy megkönnyítsem a tolmácsok munkáját.

Sokan azt gondolhatnák, hogy a kubai küldöttség tagjait lehangolta az a fogadtatás, amelyben részesültek. Ez nem igaz. Nagyon jól ismerjük a történtek hátterét, ezért nem vettük a szívünkre. Kuba igenis hozzá fog járulni a maga obulusával a nemzetek közötti kölcsönös megértéshez.

Mi nyíltan fogunk beszélni.

Nem olcsó dolog delegációt küldeni az Egyesült Nemzetek Szervezetébe. De ez mit sem számít, ha lehetőség nyílik arra, hogy őszintén beszéljünk ezen a közgyűlésen, ahová a világ csaknem valamennyi országának népe elküldte képviselőjét.

Az előttem beszélő szónokok aggodalmukat fejezték ki az egész világot érdeklő problémák miatt. Bennünket is érdekelnek ezek a problémák, de ezenkívül Kuba esetében különleges helyzet áll fenn, mégpedig az, hogy ma az egész világnak foglalkoznia kell Kubával, s helyesen világítottak rá egyes küldöttek, hogy a világ jelenlegi problémái között első helyen a kubai kérdés áll. A világot foglalkoztató kérdéseken

túl Kubának vannak saját prablémái is, melyek népünket foglalkoztatják.

Szó esett itt az általános békevágyról, mely minden nép, tehát a mi népünk óhaja is. De mi kubaiak már régóta nem élvezhetjük a békét, amelyet a népek fenn akarnak tartani. Bennünket még most is közvetlen közelről fenyegetnek azok a veszélyek, amelyeket más népek többé-kevésbé távolinak tekinthetnek. Nem volt könnyű idejönnünk, hogy elmondjuk Kuba problémáit ezen a gyűlésen. Nehéz volt az út idáig.

Nem tudom mire vélni a bennünket ért hátrányos megkülönböztetést. Talán mi, a kubai küldöttség tagjai a világ legrosszabb kormányának képviselői vagyunk? Vajon megérdemeljük azt a sértő fogadtatást, amelyben részesültünk? És miért épp a kubai küldöttséggel bántak így? Kuba számos küldöttséget delegált már az Egyesült Nemzetek Szervezetébe, különféle emberek képviselték itt országunkat. És mégis, épp velünk szemben foganatosítottak rendkívüli intézkedéseket. Mozgásunkat Manhattan szigetére korlátozták, utasították az összes szállodákat, nekünk ne adjanak szállást, és biztonságunk megóvása ürügyén elszigeteltek bennünket.

Küldött urak, önök nem magánszemélyeket, hanem országokat képviselnek, és ezért az önök iránti magatartás egyben az országuk iránt tanúsított magatartás is. Önök közül bizonyára senkit sem értek New Yorkba érkezésekor olyan személyes inzultusok és olyan nyílt sértések, mint amelyeket a kubai küldöttség vezetőjének kellett elviselnie.

Nem lázítani akarok ezen a közgyűlésen, csupán az igazságot mondom el. Ideje volt már, hogy szóhoz jussunk. Napok óta rólunk beszélnek, minden újság rólunk ír, mi pedig hallgatunk. Itt, ebben az országban nem védhetjük ki a támadásokat. E helyen azonban kimondhatjuk az igazságot, és nem is szalasztjuk el ezt az alkalmat.

Személyes sértések hangzottak el, zsarolással kísérleteztek, a szállodánkból kilakoltattak. Új szállást kerestünk, s minden lehetőt elkövettünk annak érdekében, hogy elkerüljük a

konfliktusokat. Még attól is tartózkodtunk, hogy szobánkat elhagyjuk, és lehetőleg nem mutatkoztunk sehol, kivéve, ha néhány alkalommal megjelentünk az ENSZ gyűléstermében és amikor elfogadtuk a szovjet nagykövetség meghívását. De még ez sem volt elegendő ahhoz, hogy békében hagyjanak bennünket.

Itt, ebben az országban sok kubai emigráns él. Meghaladja a százezret azoknak a kubaiaknak a száma, akik az elmúlt húsz esztendő alatt ebbe az országba települtek át hazájuk földjéről, ahová vissza kívánnak térni, ahogy vissza kívánnak térni mindazok, akik szociális vagy gazdasági okok miatt kénytelenek voltak elhagyni hazájukat. Ezek a kubaiak itt munkát vállaltak, tiszteletben tartották s tartják a törvényeket, és természetesen együtt éreznek hazájukkal, együtt éreznek a forradalommal. Soha nem volt semmiféle problémájuk. De egyszer csak másfajta látogatók kezdtek szállingózni ebbe az országba. Egyre-másra érkeztek a háborús bűnösök, olyan személyek, akiknek lelkiismeretét száz meg száz honfitársunk halála terheli. Csakhamar tapasztalhatták, hogy itt bátorítja őket a sajtó, hogy itt bátorítják őket a hatóságok, s mi sem természetesebb, hogy ez a bátorítás tükröződik magatartásukban is, s ez gyakori összetűzésekre adott alkalmat azokkal a kubaiakkal, akik már régóta becsülettel dolgoznak ebben az országban.

Az egyik ilyen incidensnek, amelyet azok provokáltak ki, akik maguk mögött érzik a sorozatos Kuba-ellenes kampányok szervezőinek és a hatóságoknak a támogatását, egy kislány esett áldozatul. Szomorú eset volt, amelyet valamennyien fájlaltunk. A gyermek haláláért nem azokat a kubaiakat terheli a felelősség, akik már régóta itt élnek. Még kevésbé bennünket, a kubai küldöttség tagjait. Mégis, önök valamennyien olvashatták a lapok nagybetűs címeit, amelyek „a tízéves kislányt meggyilkoló Castro-barát csoportokról" beszéltek.

A Fehér Ház egyik szóvivője a Kuba és az Egyesült Államok viszonyát megnehezítő körökre jellemző képmutatással

nyilatkozatot tett, melyben a történtekről szólva az egész világ szemében szinte vádolta a kubai küldöttséget. Természetesen őméltósága, az Egyesült Államok ENSZ-küldötte nem mulasztotta el az alkalmat, hogy szerepet vállaljon a komédiában, és a venezuelai kormányhoz intézett táviratában részvétét fejezte ki az áldozat családjának, mintha az Egyesült Nemzetek Szervezetének nevében köteles volna magyarázkodni valami olyasmiért, amiért valójában a kubai küldöttség a felelős.

De ez még nem minden. Amikor kénytelenek voltunk elhagyni e város egyik szállodáját, a nagy lótás-futás közben akadt egy szerény szálloda, egy harlemi néger hotel, mely szállást adott nekünk. A meghívás épp akkor érkezett, amikor az ENSZ székházában a főtitkár úrral tárgyaltunk. Ennek ellenére az amerikai külügyminisztérium egyik tisztviselője minden lehetőt megtett annak megakadályozására, hogy beköltözzünk ebbe a szállodába. És ekkor mintegy varázsütésre egymás után jelentkeztek a New York-i hotelek. Azok a szállodák, amelyek addig elutasították a kubai küldöttséget, most még ingyen is kínálták a szobákat. De mi, már csak azért is, a harlemi szállodát fogadtuk el. Joggal várhattuk, hogy végre nyugton hagynak bennünket. De nem. Ezután sem hagytak békén.

Amikor Harlembe érkeztünk, s már nem lehetett megakadályozni, hogy itt megszálljunk, rágalomhadjárat indult ellenünk. Olyan híreket terjesztettek, hogy a kubai küldöttség egy bordélyházban szállt meg. Úgy látszik, egyes urak számára a harlemi néger negyed szállodája semmiben sem különbözik a nyilvánosháztól. Sőt, ezek az urak — mert gyalázni akarták a kubai küldöttséget — nem tartották tiszteletben még küldöttségünk nőtagjait, női munkatársait sem.

Ha olyan emberek volnánk, amilyennek mindenáron fel akarnak tüntetni bennünket, akkor az imperializmus még reménykedhetne, hogy megvásárolhat bennünket vagy eltéríthet célunktól. De ezt a reményét már rég elveszítette. Sőt, az imperialista finánctőkének, miután azt állította, hogy a

kubai küldöttség bordélyházban szállt meg, most el kellene ismernie, hogy ő meg olyan utcalány, aki nem képes elcsábítani bennünket, és aki egyáltalán nem hasonlítható Jean Paul Sarte „Tisztességtudó utcalány"-ához.

*

Most rátérek Kuba problémájára. Lehet, hogy önök közül egyesek jól tájékozottak, mások rosszul. Minden attól függ, milyen forrásból szerezték értesüléseiket. Nem kétséges azonban, hogy Kuba a világ számára a legutóbbi két évben új problémát okozott. Korábban a világnak nem volt különösebb oka rá, hogy Kuba léte felől gondolkodjon. Sokak számára Kuba csak az Egyesült Államok függvénye volt. Ennek az országnak sok polgára csupán az Egyesült Államok gyarmatának tekintette Kubát. Igaz, a térképen nem gyarmatként szerepelt, a térképen más szín jelezte, nem olyan, mint az Egyesült Államoké. A valóságban azonban Kuba gyarmat volt.

Hogyan történhetett, hogy országunk az Egyesült Államok gyarmata lett? Természetesen ennek semmi köze sincs a két nép történelmi eredetéhez. Korántsem ugyanazok az emberek telepedtek meg először az Egyesült Államok területén és Kubában. Kuba etnikai és kultrális fejlődésének megvan a maga útja, mely évszázadok során rajzolódott ki. Az amerikai földrészen Kuba szabadult fel utolsónak a spanyol gyarmati uralom, a spanyol gyarmati elnyomás alól. — Őméltósága, a spanyol kormány képviselője meg fogja bocsátani szavaimat. S mert utolsónak szabadult fel, keményebb harcot kellett vívnia.

Spanyolország makacsul ragaszkodott Kubához, mert utolsó amerikai birtoka volt. Az akkor alig több mint egymillió főt számláló kis kubai nép csaknem harminc éven át egyedül vívta harcát Európa egyik legerősebb hadseregével. A spanyol kormány e kis nemzet ellen oly nagy haderőt mozgósított, mint amilyennel a függetlenségi háború idején egész Dél-Amerikában harcolt. Mintegy 500 000 spanyol katonát

vetettek be a szabadságáért hősiesen és kitartóan küzdő népünk ellen.

A kubaiak harminc esztendőn át egyedül harcoltak függetlenségükért. Ez a harminc esztendő megerősítette bennük a szabadság és a függetlenség szeretetét. John Adams, az Egyesült Államok elnöke a múlt század elején azt mondta Kubáról, hogy olyan gyümölcs a spanyol almafán, mely ha megérett, az Egyesült Államok ölébe fog hullani. Hazánkban a spanyol uralom végnapjaihoz ért. Spanyolországnak nem volt se embere, se gazdasági ereje a kubai háború folytatásához. Spanyolország vereséget szenvedett. Az alma látszólag megérett, és az Egyesült Államok kormánya ki is nyújtotta érte a kezét.

De nem is egy, hanem egyszerre sok alma hullott bele. Puerto Rico, a hős Puerto Rico, amely Kubával együtt kezdte függetlenségi harcát, a Fülöp-szigetek és sok más gyarmat is a markába hullott. Ennek ellenére országunk meghódítására alkalmatlannak bizonyultak a régi módszerek. Népünk rettenetes harcot vívott, s az egész világ közvéleménye mellette állt. A hódítóknak más eszközökhöz kellett folyamodniuk.

A kubaiak, akik harcoltak függetlenségükért, akik életüket és vérüket áldozták azokban az időkben, jó szívvel hittek az Egyesült Államok Kongresszusa 1898. április 20-i nyilatkozatának, amely kimondta, hogy Kuba szabad és független, és jog szerint annak is kell lennie.

Az Egyesült Államok népe rokonszenvezett a kubaiak harcával. A nyilatkozat törvény volt, amelyet az amerikai Kongresszus fogadott el, s az Egyesült Államok ennek alapján üzent hadat Spanyolországnak. De ezt az illúziót kegyetlen csalódás követte. Hazánk kétéves katonai megszállása után váratlan dolog történt. Ugyanakkor, amikor a kubai nép alkotmányozó gyűlése révén kidolgozta a köztársaság alaptörvényét, az Egyesült Államok Kongresszusa a gyászos emlékű Platt szenátor javaslatára új törvényt fogadott el. E törvény értelmében a kubai alkotmányozó gyűlésnek olyan függelékkel kellett az alkotmányt kiegészítenie, amely elis-

merte az Egyesült Államok kormányának jogát, hogy beavatkozzon Kuba politikai problémáiba és hogy meghatározott kubai területeket béreljen ki haditengerészeti támaszpontok és szénraktárak számára.

Más szóval, idegen országban hozott törvény alapján kellett kiegészíteni hazánk alkotmányát, hiszen törvényhozóinknak félreérthetetlenül értésére adták, hogy ha nem fogadják el a függeléket, akkor nem vonják ki a megszálló csapatokat. Más szóval egy idegen állam, törvényhozó szervei révén, leigázta hazánkat. Leigázta a haderő révén, s azáltal, hogy jogot formált a beavatkozásra és a haditengerészeti bázisok, illetve támaszpontok fenntartására.

Jó lenne, ha azok a nemzetek, amelyek nemrég lettek tagjai az ENSZ-nek, a nemzetek, amelyek most kezdik független életüket, gondolnának hazánk történetére, hiszen ők is kerülhetnek hasonló helyzetbe. De megtörténhet ez azokkal is, akik utánunk következnek — gyermekeinkkel vagy unokáikkal —, bár nem valószínű, hogy ez utóbbiaknak ilyen problémákkal kell majd megküzdeniük.

Megkezdődött hazánk második gyarmatosítása. Az északamerikai társaságok megszerezték a legjobb termőföldeket, koncessziókat kaptak a természeti kincsek, a bányák kiaknázására, a közművek működtetésére, kereskedelmi koncessziókhoz jutottak stb. Mindez, az erővel kikényszerített, az alkotmányban leszögezett beavatkozási joggal együtt, spanyol gyarmatból észak-amerikai gyarmattá tette hazánkat.

A gyarmatok némák. A gyarmatokról mindaddig mit sem tud a világ, amíg alkalmuk nem nyílik arra, hogy hallassák hangjukat. Ezért a mi gyarmatunkról sem tudtak semmit, problémáit sem ismerték. A földrajzkönyvekben új zászló, új címer tűnt fel, az atlaszokban új szín jelent meg, de azon a helyen nem létezett független köztársaság. Ne áltassuk magunkat, mert aki önmagát csapja be, nevetségessé válik. Nem, azon a helyen nem létezett független köztársaság, azon a helyen gyarmat terült el, ahol az Egyesült Államok nagykövete parancsolt.

Nem szégyelljük ezt a beismerést, mert ezzel szemben büszkén elmondhatjuk, hogy ma már nem külföldi követség kormányozza népünket, hanem népünk kormányozza önmagát!

A kubai nép ismét kénytelen harcba szállni a függetlenségért, amelyet hétéves véres zsarnokság után vívott ki. Kik voltak országunk zsarnokai? Ezek a zsarnokok csak eszközül szolgáltak azoknak az erőknek a kezében, melyek gazdaságilag uralták hazánkat.

Miért van az, hogy bármely népellenes és a nép érdekeit sértő rendszer csupán erőszakra támaszkodva tarthatja fenn magát? Vajon kell-e magyaráznunk latin-amerikai testvérnépeink képviselőinek, hogy mi is az a katonai zsarnokság? Vajon meg kell-e magyaráznunk, miként tartja fenn magát? Szükséges-e elmondanunk az immár klasszikussá vált zsarnokság történetét? Meg kell-e magyaráznunk, milyen erőkre támaszkodnak a zsarnokok, milyen nemzetközi és hazai erők támogatják őket?

Az országunkat elnyomó katonai klikk az ország legreakciósabb köreire, de főleg a hazánk gazdaságát uraló külföldi érdekeltségekre támaszkodott. Mindenki tudja, s ezt nyilván még az Egyesült Államok kormánya is elismeri, hogy a monopóliumok számára ez a legkedveltebb kormányzási forma. Miért? Mert az erőszakkal elfojthatták a nép követeléseit, az erőszakkal leverhették a jobb életkörülményekért folytatott sztrájkokat, az erőszakkal elnyomhatták a föld nélküli parasztok mozgalmát, az erőszakkal megakadályozhatták a nemzet legszentebb vágyainak megvalósulását.

Ezért azok számára, akik az Amerikai Egyesült Államok politikáját irányítják, különösen kedveltek voltak az erőszakon alapuló kormányok. A diktatórikus kormányok így hosszú ideig lehettek hatalmon, sőt egyes amerikai országokban mind a mai napig tartják magukat. Természetesen a körülményektől függ, hogy milyen támogatást kapnak az Egyesült Államok kormányától.

Például most az Egyesült Államok azt mondja, hogy el-

lenzi az erőszakra támaszkodó Trujillo-kormányt, de azt nem mondja, hogy ellenzi a többi ilyenfajta kormányt is, például Nicaragua vagy Paraguay kormányát. Nicaraguában nem lehet egyszerűen erőszak-kormányról beszélni, mert ott szinte hasonló típusú alkotmányos monarchia van, mint Angliában, ahol a hatalom apáról fiúra száll, s ahogy ez a mi országunkban is történt volna. Az olyan erőszak-kormány, mint amilyen Fulgencio Batista kormánya volt, megfelelt a Kubában működő észak-amerikai monopóliumok érdekeinek, de semmiképp sem felelt meg a kubai nép érdekeinek, és a kubai nép nagy véráldozat és szenvedés árán megdöntötte hatalmát.

Mivel kellett Kubában a győztes forradalomnak szembenéznie? Milyen „csodák" várták? A forradalom mindenekelőtt 600 000 munkaképes, de munka nélküli kubait kapott örökül. A munkanélküliség akkora volt, mint az Egyesült Államokban az egész országot megrázkódtató 1929—1933-as nagy válság idején. De az a munkanélküliség, amely akkor a katasztrófa szélére juttatta az Egyesült Államokat, a mi hazánkban állandó jelenség volt. A több mint 6 millió lakos közül 3 milliónak az otthonából hiányzott a villanyvilágítás és a villamosság nyújtotta többi korszerű eszköz. A több mint 6 millió lakos közül 3 és fél millió lakott kunyhókban, viskókban, barakkokban, embertelen körülmények között. A városokban élő családok összjövedelmének egyharmadát a lakbér emésztette fel. Az áramszolgáltatási díj, akárcsak a lakbér, nálunk volt a legdrágább az egész világon. A lakosság 37,5 százaléka analfabéta volt, nem tudott sem írni, sem olvasni. Falun az iskolás korú gyerekek 70 százaléka nem járt iskolába, a lakosság 2 százaléka — több mint 6 millió lakosból 100 000 tuberkulózisban szenvedett. A falusi gyerekek 95 százaléka tetves volt. A gyermekhalandóság igen nagy, az átlagos életkor pedig rendkívül alacsony volt. A kisgazdák 85 százaléka jövedelmének 30 százalékára rúgó bérleti díjat fizetett, és a földtulajdonosok 1,5 százaléka rendelkezett a földterület 46 százalékával. Természetesen hiábavaló volna

összehasonlítani a kórházi ágyak számát olyan országok adataival, ahol az orvosi ellátásra több-kevesebb gondot fordítanak.

A közüzemek, a villamos- és telefontársaságok észak-amerikai monopóliumok tulajdonában voltak.

A bankok, a külkereskedelem, az olajfeldolgozó vállalatok és a cukoripar túlnyomó részét, Kuba legjobb termőföldjeit, a legfontosabb üzemeket észak-amerikai monopóliumok tartották kezükben. Kubának az Amerikai Egyesült Államokkal szembeni fizetési mérlege a legutóbbi 10 év alatt, 1950—1960-ig, 1 milliárd dolláros passzívával zárult.

Ebben az összegben nem szerepel az a sok százmillió dollár, amelyet a korrupt zsarnokok a közvagyonból sikkasztottak el, és amit az Egyesült Államok vagy Európa bankjaiban helyeztek el.

Tíz év alatt 1 milliárd dollár. A Karib-tenger szegény és elmaradott országa, ahol 600 000 munkanélküli volt, segítette elő a világ iparilag legfejletteb országának gazdasági fejlődését.

Ilyen volt a helyzet, mellyel szembe kellett néznünk, amikor a hatalmat átvettük. Az itt jelenlevő küldöttek közül bizonyára nem sokan fognak csodálkozni ezen, mert mindaz, amit Kubáról elmondtunk, tulajdonképpen általános helyzetkép, amely e közgyűlésen képviselt országok többségére jellemző.

Milyen választás előtt állt a forradalmi kormány? Elárulja a népet? Természetesen az Egyesült Államok elnöke szemében az, amit népünkért tettünk, árulás, s másképp vélekedne, ha mi a nép iránti hűségünk helyett kitartottunk volna azok mellett az észak-amerikai monopóliumok mellett, amelyek kizsákmányolták országunk gazdaságát, ha békén hagytuk volna a „csodákat" — az imperializmus „csodáit" —, amelyekkel a győztes forradalom találkozott, a „szabad világ csodáit", amelyeket számunkra, gyarmati országok számára produkáltak.

Senki sem okolhat bennünket azért, hogy Kubában 600 000

munkanélküli volt, a lakosság 37,5 százaléka nem tudott írni-olvasni, 2 százaléka pedig tuberkulózisban szenvedett, hogy a gyermekek 95 százaléka tetves volt. Nem! Hatalomra jutásunk előtt közülünk senkinek sem volt beleszólása hazánk sorsába. Addig az ország sorsa a monopóliumok érdekeit szolgáló vezetőknek és maguknak a monopóliumoknak a kezében volt. Akadályozta őket valaki valamiben? Nem! Senki nem akadályozta őket semmiben. Talán féltek valakitől? Nem, senkitől sem féltek. Zavartalanul folytathatták ügyleteiket, s nekünk kellett szembenéznünk a monopóliumok okozta helyzettel.

Milyen tartalékokkal rendelkezett az ország? Amikor a zsarnok Batista hatalomra jutott, az ország valutatartaléka 500 millió dollár értékű volt. Ez tekintélyes összeg, amelyet az ország ipari fejlesztésére lehetett volna fordítani. Mikor a forradalom győzött, addigra már csak 70 millió maradt.

Vajon az ország ipari fejlesztésére költötték a hiányzó összeget? Nem! Kisebb gondjuk is nagyobb volt ennél! Ezért lepődtünk meg annyira, és ezért nem ocsudtunk fel a csodálkozásból még mindig, amikor itt azt halljuk, hogy az Egyesült Államok kormánya milyen különös érdeklődést tanúsít a latin-amerikai, az afrikai és az ázsiai országok sorsa iránt. Szüntelenül csodálkozunk ezen, mert láttuk ennek az 50 évig tartó „gondoskodásnak" a gyümölcseit.

Ugyan mit követett el a forradalmi kormány? Mit vétett, hogy ilyen fogadtatásban részesítettek bennünket, hogy ilyen hatalmas ellenséggel kell szembenéznünk, mint amilyennel itt találkoztunk?

Talán a kubai forradalmi kormány és az Egyesült Államok kormánya közötti konfliktus hatalomra jutásunk pillanatában kezdődött? Nem! Talán a hatalom átvételét követően azt a célt tűztük magunk elé, hogy nemzetközi problémákat okozzunk? Nem! Egyetlen forradalmi kormánynak sem érdeke, hogy hatalomra jutva nemzetközi konfliktust támasszon. Ellenben érdeke, hogy minden erejét belső problémáinak megoldására, programjának megvalósítására összponto-

sítsa. Azok a kormányok, amelyeknek valóban érdekük országuk haladása, csakis erre törekedhetnek.

Az első körülmény, amelyet ellenséges lépésnek tekintettünk, az volt, hogy az Egyesült Államok szélesre tárta kapuit a gonosztevők előtt, akik vérbe borították hazánkat. Azokat az embereket, akik sok száz védtelen parasztot öltek meg, akik hosszú éveken át fáradhatatlanul kínozták a foglyokat és jobbra-balra osztogatták a halált — itt tárt karokkal fogadták. Ez ugyancsak meglepett bennünket. Mi készteti az Egyesült Államok hatóságait ilyen barátságtalan lépésre Kubával szemben? Mire véljük ezt a barátságos fogadtatást? Akkor ezt még nem értettük világosan. Ma már azonban tökéletesen értjük. Összeegyeztethető-e ez a politika az Egyesült Államok és Kuba között fennálló kapcsolatokkal? Nem, mert ez a politika bennünket sértett. Bennünket sértett, hisz a Batista-rezsim az Egyesült Államok kormányának segítségével tartotta fenn hatalmát; a Batista-rezsim az Egyesült Államok révén beszerzett tankok, repülőgépek és fegyverek segítségével tartotta fenn hatalmát; a Batista-rezsim annak a hadseregnek a segítségével tartotta fenn hatalmát, amelynek tisztjeit az amerikai kormány katonai missziója képezte ki. Úgy hisszük, az Egyesült Államok képviselői közül senki sem próbálja majd tagadni az igazságot.

Amikor a Felkelő Hadsereg Havannába ért, az Egyesült Államok katonai missziója a város legfontosabb katonai táborában tartózkodott. Batista hadserege vereséget szenvedett és letette a fegyvert. Jogunk lett volna hadifogolynak tekinteni azokat a katonákat, akik ezt a népellenes hadsereget kiképezték. Ennek ellenére nem tettük meg. Megelégedtünk azzal, hogy utasítottuk az amerikai katonai misszió tagjait, térjenek haza, mert a történtek után világos volt, hogy a katonai kiképzés terén nincs szükségünk szolgálataikra, annál is inkább, mivel tanítványaik vereséget szenvedtek.

Tekintsék meg ezt az okmányt. Senki se csodálkozzék a külsején. Szét van tépve. Ez az a régi katonai szerződés, amelynek alapján a zsarnok Batista messzemenő támogatást

kapott az Egyesült Államok kormányától, s melynek 2. cikkelye oly fontos számunkra.

„A Kubai Köztársaság kormánya kötelezi magát, hogy a jelen szerződés értelmében az Amerikai Egyesült Államok kormányától kapott segélyt hatékonyan használja fel a két kormány által jóváhagyott védelmi tervek megvalósítása céljából, melynek alapján a nyugati félteke védelmében mindkét fél fontos missziót teljesít; az Amerikai Egyesült Államok kormányának előzetes hozzájárulása nélkül, ismétlem, az Amerikai Egyesült Államok kormányának hozzájárulása nélkül, nem fordíthatja a segélyt a kölcsön rendeltetésétől eltérő célokra."

Ezt a segélyt a kubai forradalmárok elleni harcra használták fel, s ezek után nyilvánvaló, hogy az Egyesült Államok kormányának beleegyezésével. És bár néhány hónappal a háború befejezése előtt — miután hat éven át folyosították a katonai segélyt — ünnepélyesen kijelentették, hogy beszüntetik a fegyverszállítást Batistának, a Felkelő Hadsereg olyan bizonyítékok és okmányok birtokába jutott, amelyek azt igazolják, hogy a Batista-hadsereg új szállítmányokat kapott. mégpedig 300 repülőgépről kilőhető rakétát.

Amikor az Egyesült Államokban élő emigráns társaink ennek az országnak a közvéleménye elé tárták ezeket az okmányokat, az Egyesült Államok kormánya nem talált más magyarázatot, mint hogy kijelentette, tévedünk, nem küldött újabb hadianyag-szállítmányt a zsarnok hadseregének, csupán kicserélte azokat a rakétákat, amelyeknek űrmérete nem felelt meg saját repülőgépeinek kilövő berendezéséhez, de amelyek használhatónak bizonyultak a zsarnokság repülőgépei számára. Természetesen ezekkel a rakétákkal bennünket lőttek, amikor a hegyekben tartózkodtunk. Sajátos módja ez az ellentmondások megmagyarázásának. Ezek szerint ebben az esetben nem katonai, hanem csupán „műszaki segélyről" volt szó.

De miért volt erre szükség, ha az előbb említett szerződés érvényben volt? Még a legtájékozatlanabb ember is tudja,

hogy a mai modern időkben, a hadviselési eszközök robbanásszerű változásaival ezek a múlt háborúban alkalmazott fegyverek teljesen elavultak egy modern háború esetén.

Ötven harckocsival vagy páncélgépkocsival és néhány elavult repülőgéppel nem lehet egy kontinenst, még kevésbé egy féltekét megvédelmezni, de az embereket meg lehet félemlíteni. És azokat a célokat hathatósan szolgálják, amelyekre felhasználják őket, a monopóliumok védelmét. Ezért a féltekę védelméről szóló egyezményeket helyesebb volna „az észak-amerikai monopóliumok érdekeinek védelméről szóló egyezménynek" nevezni.

A forradalmi kormány megtette első lépéseit. Mindenekelőtt 50 százalékkal csökkentette a lakbéreket. Ez helyes, mert mint már korábban elmondtuk, voltak családok, amelyek jövedelmük egyharmadát lakbérre fordították. A nép nagyméretű lakás-spekuláció áldozata volt, és a városi telkekkel a népgazdaság kárára hihetetlen üzérkedés folyt. Persze voltak elégedetlenkedők, amikor a forradalmi kormány 50 százalékkal leszállította a lakbért. Igen, néhány háztulajdonos. De a nép örömmámorban vonult az utcákra, mint ahogy ez bármely országban történt volna, még itt New Yorkban is, ha felére csökkentették volna a lakbéreket. A lakbér csökkentése még nem sértette a monopóliumokat. Bár néhány észak-amerikai társaság építkezésekkel foglalkozott, de ilyen kevés volt.

Ezután másik törvényt hoztunk. Olyan törvényt, mely érvénytelenítette azt a koncessziót, amelyet Fulgencio Batista zsarnok kormánya adott a telefontársaságnak, egy észak-amerikai monopóliumnak. Az amerikai monopóliumok a nép jogfosztottságát kihaszналva jövedelmező koncessziókra tettek szert. A forradalmi kormány eltörli ezeket a koncessziókat, s a telefondíjakat a régi szintre állítják vissza. Ez az első konfliktus az észak-amerikai monopóliumokkal.

A harmadik intézkedés az volt, hogy leszállítottuk a villanyáram díját, amely a legmagasabb volt a világon. Másodszor is szembekerülünk a monopóliumokkal. Kommunis-

tának kezdtek nevezni bennünket, vörösöknek, egyszerűen azért, mert összeütközésbe kerültünk az észak-amerikai monopóliumok érdekeivel.

Ezután újabb törvényt hoztunk. Ezt a törvényt feltétlenül meg kellett hoznunk; nélkülözhetetlen hazánk számára, s előbb vagy utóbb minden nép számára nélkülözhetetlenné válik: a földreformról szóló törvényt. Elméletileg mindenki egyetért az agrárreformmal. Senki sem meri tagadni ennek a törvénynek a szükségességét, senki sem vonhatja kétségbe — tudatlan embereken kívül —, hogy a földreform az elmaradott országok gazdasági fejlődésének elsőrendű feltétele. Kubában még a nagybirtokosok is elismerték, hogy a földreformra szükség van, csakhogy megvalósítását a maguk módján értelmezték, úgy, ahogy ezt sok teoretikus hirdeti: reformot a maguk módján — de még a maguk módján sem szabad végrehajtani addig, amíg ki lehet kerülni! Az agrárreformok szükségességét az Egyesült Nemzetek Szervezetének gazdasági szervei rég elismerték, erről ma már senki sem vitázik. Országunkban különösen szükség volt rá, hisz több mint 200 000 parasztcsalád nyomorgott egyetlen talpalatnyi föld nélkül, amelyen megtermelhette volna a létfenntartásához szükséges terményeket.

Földreform nélkül hazánk egyetlen lépést sem tehetett volna a fejlődés útján. És valóban, mi megtettük ezt a lépést. Agrárreformot hajtottunk végre. Gyökeresen? Gyökeres agrárreform volt. Túl radikális volt? Nem. Olyan agrárreformot hajtottunk végre, amely fejlődésünk szükségleteihez, mezőgazdasági fejlődésünk lehetőségeihez alkalmazkodik. Vagyis olyan reformot, mely megoldja a föld nélküli parasztság problémáját, biztosítja az országnak a szükséges mezőgazdasági termékeket, megszünteti a falu szörnyű munkanélküliségének problémáját, és véget vet annak a hihetetlen nyomornak, amit hazánk falvaiban találtunk.

Nos, itt támadt az első nehézség. A szomszédos Guatemalai Köztársaságban is ugyanez történt. Amikor Gautemalában végrehajtották az agrárreformot, Guatemalában is proble-

mák támadtak. Én előre figyelmeztetem a latin-amerikai, afrikai és ázsiai képviselőtársainkat, ha hozzáfognak az igazságos agrárreform végrehajtásához, ugyanazokba a nehézségekbe kell ütközniük, mint amelyekbe mi ütköztünk, különösen akkor, ha a legnagyobb és legtermékenyebb földbirtokok az észak-amerikai monopóliumok tulajdonában vannak, mint ahogy ez Kubában volt.

Lehet, azzal fognak vádolni bennünket, hogy a közgyűlés szószékéről rossz tanácsokat osztogatunk, ám nekünk nincs szándékunkban bárki éjszakai nyugalmát megzavarni. Csupán a tényeket ismertetjük, bár maguk a tények olyanok, hogy könnyen elűzik bárkinek az álmát.

Azonnal felvetődött a kártérítés kérdése. Az észak-amerikai külügyminisztériumból hivatalos jegyzékek özöne zúdult ránk. Ez a hivatal azelőtt sohasem törődött gondjainkkal és bajainkkal. Soha, még csak együttérzésből vagy a rájuk háruló felelősség miatt sem kérdezték meg, hány ember halt éhen hazánkban, hányan tébécések, mennyi a munkanélküliek száma. Tanúsítottak-e valamiféle együttérzést bajaink iránt? Soha. Az Egyesült Államok kormányának képviselőivel folytatott tárgyalásokon csak a telefontársaságról, a villamostársaságról, az észak-amerikai társaságok földjeiről esett szó.

Elsősorban az érdekelte őket, hogyan fogunk fizetni. Természetesen a fő kérdés az volt, hogy miből fogunk fizetni, nem pedig, hogy hogyan. El tudják önök képzelni, hogy egy szegény, elmaradott ország, ahol 600 000 munkanélküli van, óriási az írástudatlanok és a betegek száma, s amelynek tartalékai kimerültek és amely ráadásul tíz év alatt 1 milliárd dollárral járult hozzá egy hatalmas ország fejlődéséhez, azonnal fizetni tud mindazokért a földekért, amelyek az agrárreform-törvény hatálya alá esnek, vagy akár csak valamilyen feltételek szerint is fizetni tud?

A külügyminisztérium, amikor felvetette a kártérítés kérdését, három követelményt támasztott: a kártérítést haladéktalanul, valutában és szabott áron kell megfizetni. El tudják önök képzelni, hogy ez mit jelentett? Azt jelentette, hogy

azonnal fizetnünk kellett volna, dollárban és annyit, amennyit a kisajátított földért kértek tőlünk.

Akkor még nem voltunk „150 százalékos kommunisták". Csak egy kissé vörösebbek lettünk. Nem koboztuk el a földeket, hanem felajánlottuk, hogy évi 4,5 százalékos kamatozású hitellevelekkel 20 év alatt fizetjük meg a tulajdonosoknak a föld árát.

Hogyan is tudtuk volna kifizetni dollárban a földek árát, hogyan is fizethettük volna ki egyszerre, hogyan is fizethettünk volna annyit, amennyit kértek tőlünk? Ez képtelenség volt. Választanunk kellett, hogy végrehajtsuk-e a földreformot vagy sem. Ha lemondunk róla, országunkban beláthatatlan ideig fennmarad a szörnyű gazdasági helyzet. Ha meg úgy döntünk, hogy végrehajtjuk, felébreszthetjük hatalmas északi szomszédunk kormányának haragját.

A földreformot megvalósítottuk. Hollandia vagy bármely más európai ország képviselői számára talán hihetetlennek tűnik az a maximális földbirtoknagyság, amelyet megállapítottunk. Földreformunk szerint a földbirtok nagyságának felső határa 400 hektár. Európában 400 hektár föld nagybirtoknak számít. De Kubában, ahol az észak-amerikai monopóliumoknak gyakran 200 000 hektárjuk volt — megismétlem, nehogy valaki is azt higgye, talán rosszul hallotta, 200 000 hektár —, Kubában a monopóliumok számára elfogadhatatlan volt az az agrárreform, amely 400 hektárban állapította meg a földbirtokok maximális nagyságát.

De országunkban nemcsak földek voltak az észak-amerikai monopóliumok magántulajdonában. Ők birtokolták a legnagyobb bányákat is. Kubában például sok nikkelt termelnek. A nikkelbányákat az észak-amerikaiak aknázták ki. Batista zsarnoksága alatt például a Moa Bay észak-amerikai társaság olyan kedvező feltételekkel kapott koncessziót, hogy mindössze öt év alatt, jegyezzék meg kérem, csupán öt év alatt, megtérültek 120 millió dolláros tőkebefektetései. Öt év alatt megtérült 120 millió dollár!

Ki adta az Egyesült Államok kormánya nagykövetének

közvetítésével ezt a koncessziót a Moa Bay társaságnak? Természetesen a zsarnok Fulgencio Batista kormánya, amely a monopóliumok érdekeinek védelmezője volt. A monopóliumokat — és ez vitathatatlan tény — semmiféle adó nem terhelte. Ugyan milyen örökséget hagyhattak ránk, kubaiakra ezek a vállalatok? Végsőkig kiaknázott bányákat, kimerült földeket; a legcsekélyebb összeget sem fordították országunk gazdasági fejlesztésére.

A forradalmi kormány törvényt hozott, amely az exportált ásványi anyagok értéke után 25 százalékos adó fizetésére kötelezte ezeket a monopóliumokat. Most már túl merésznek találták a forradalmi kormány lépéseit. Összeütközésbe került a nemzetközi villamossági tröszt érdekeivel, a nemzetközi telefontröszt érdekeivel, a nemzetközi ércbányászati trösztök érdekeivel, a United Fruit Company érdekeivel, de összeütközésbe került az Egyesült Államok érdekeivel is, mert, mint önök is tudják, mindezek szoros kapcsolatban állnak egymással.

Az Egyesült Államok kormánya, pontosabban az amerikai monopóliumok képviselői ezt már nem tűrhették el.

Akkor kezdődött meg a forradalmunk ellen irányuló kampány új szakasza. De ha a tényeket tárgyilagosan elemezzük, józanul ítéljük meg, nem pedig úgy, ahogy a United Press International és az Associated Press magyarázza, hanem józan ésszel, elfogulatlanul, becsületesen és helyesen vizsgáljuk a dolgokat, egyetérthetünk-e azzal a törekvéssel, hogy válaszul a forradalmi kormány intézkedéseire meg kell kísérelni a kubai forradalom megsemmisítését? Semmi esetre sem. De azokat az erőket és érdekeltségeket, amelyeknek a kubai forradalom veszteséget okozott, nem annyira az nyugtalanítja, ami Kubában történt, hisz a forradalmi kormány intézkedései nem teszik tönkre a monopóliumokat. Nem ez a probléma. Arról van szó, hogy a világ legtöbb országában ezeknek az erőknek a birtokában vannak a természeti kincsek és erőforrások.

A forradalmi Kubát meg kell büntetni. A forradalmi kor-

mány bátor lépéseire a legkülönfélébb megtorló intézkedésekkel kell válaszolni, sőt akár meg is kell semmisíteni azokat, akik ilyen arcátlanságra vetemedtek.

Becsületszavamra, abban az időben még nem volt alkalmunk, hogy levelet váltsunk Nyikita Hruscsovval, a Szovjetunió nagyra becsült miniszterelnökével. Más szavakkal, amikor az amerikai sajtó és a nemzetközi hírügynökségek szemében a kubai kormány már „vörös" volt, azaz amikor az Egyesült Államoktól 90 mérföldnyire fenyegető „vörös veszélyként" tüntettek fel bennünket, olyan kormányként, amelyet kommunisták vezetnek, a forradalmi kormánynak egyszerűen még nem volt alkalma arra, hogy a Szovjetunióval diplomáciai vagy kereskedelmi kapcsolatot létesítsen.

A hisztéria mindenre képes. A leghihetetlenebb és legképtelenebb kijelentésekre vezethet. Természetesen senki ne gondolja, hogy most „mea culpázni" akarunk. Nem. Senki előtt sem kell mentegetőznünk; amit tettünk, felelősségünk teljes tudatában és igazunkba vetett mély hittel tettük.

Azzal kezdtek fenyegetni bennünket, hogy csökkentik cukorkvótánkat. Fokozatosan lelepleződött az imperializmus olcsó filozófiájának „nemessége", az önzők és a kizsákmányolók nemessége. Emlegetni kezdték Kuba iránti jóságukat, s azt állították, hogy kivételes árat fizettek a cukorért, s ezzel mintegy a kubai cukrot támogatták (a kubaiaknak bizony nem volt valami édes az a cukor), mert nem nekünk, kubaiaknak voltak a legjobb cukorültetvényeink és a legnagyobb cukortelepeink. Ezek az állítások meghamisítják a kubai cukoripar fejlődésének igazi történetét, elhomályosítják az áldozatokat, amelyeket a kubai nép hozott, s hogy hányszor érte Kubát gazdasági agresszió.

Azelőtt nem kvótáról, hanem vámtarifa-megállapodásról volt szó — amit a cápa kötött a heringgel. Az Egyesült Államok egy — szerinte kölcsönös — szerződés alapján több koncesszióra tett szert termékei számára, hogy kiszoríthassa a kubai piacról angol és francia „barátainak" termékeit — ahogy ez már „barátok" között szokásos. Cserébe a kubai cu-

kornak bizonyos vámkedvezményeket adott. A vám összegét azonban az amerikai Kongresszus vagy a kormány egyoldalúan, tetszése szerint változtathatta. Így is történt. Ha érdekeiknek jobban megfelelt, felemelték a vámtarifát, vagy olyan kedvezőtlen értékesítési feltételeket teremtettek, aminek következtében a kubai cukor nem juthatott az amerikai piacra. Ha háború fenyegetett, csökkentették a tarifát. Világos, hogy mivel Kuba volt a legközelebbi cukorforrás, ezt meg kellett tartaniuk. A vámokat csökkentették, a termelést ösztönözték, és a háború alatt, amikor a cukrot az egész világon csillagászati árakon mérték, mi az Egyesült Államoknak igen olcsón adtuk el cukrunkat, annak ellenére, hogy egyetlen szállítója voltunk. Mikor a háború véget ért, gazdaságunkban hanyatlás állt be.

A túlfokozott termelés és az árak hirtelen zuhanása következtében a kubai cukortelepek tönkrementek, s persze szépen átcsúsztak — vajon kinek a kezébe? —, nos, az észak-amerikai bankok kezébe, mert amikor a kubai bankok csődbe jutottak, az észak-amerikai bankok meggazdagodtak Kubában.

Ez volt a helyzet egészen a harmincas évekig. Az Egyesült Államok kormánya megpróbált olyan formulát találni, amely összeegyezteti a kubai cukortermelők és az amerikai cukorgyárosok érdekeit, és kvótarendszert állapított meg. Úgy volna rendjén, hogy a kvóta megállapításánál figyelembe vegyék az amerikai piac különböző cukorszállítóinak hagyományos részesedését, márpedig országunk e nyersanyagnak csaknem 50 százalékát szállította. De amikor a kvótát megállapították, ez a részesedés az Amerikába irányuló összes cukorszállításoknak már csak 28 százaléka volt. S később az újabb törvények még azokat a jelentéktelen előnyöket is megszüntették, amelyeket a cukorkvótáról szóló törvény biztosított számunkra. Miért ne, hisz a gyarmat az anyaországtól függ, a gyarmat gazdaságát az anyaország irányítja.

A gyarmatnak engedelmeskednie kell az anyaországnak, és ha megpróbál szabadulni, az anyaország tesz róla, hogy

véget vessen ezeknek a kísérleteknek. Az Amerikai Egyesült Államok kormánya, éreztetve gazdaságunknak az amerikai piactól való függését, többször figyelmeztetett bennünket, hogy törölheti cukorkvótánkat. Közben az Egyesült Államokban másfajta tevékenység is kibontakozott. Az ellenforradalmárok tevékenysége.

Egy este egy repülőgép, amely északról, a tenger felől érkezett, átrepült egyik cukortelepünk felett és bombát dobott rá. Ez furcsa, megmagyarázhatatlan eljárás volt. De mindenesetre mi tudtuk, honnan jött ez a repülőgép.

Más alkalommal, ugyancsak este, újabb repülőgép repült el cukorültetvényeink fölött és több gyújtóbombát dobott le. Ez eleinte esetenként, később rendszeresen előfordult.

Egyszer, amikor az amerikai utazási irodák képviselőinek nagy csoportja tartózkodott Kubában (a forradalmi kormány hívta meg őket, mert érdeke az idegenforgalomnak, a nemzeti jövedelem egyik forrásának fejlesztése), egy amerikai gyártmányú repülőgép — amilyet még az elmúlt háborúban használtak — átrepülve fővárosunk fölött röpcédulákat és több kézigránátot dobott le. Természetesen néhány légvédelmi ágyú tüzet nyitott rá. Az esetnek több mint 40 áldozata volt — részben a repülőgépről ledobott gránátok robbanása, részben a légelhárító lövedékek repeszei miatt. Több mint 40 halott. Kisgyerekek és öregek. Vajon ez volt az első eset? Nem. Falvainkban öregek és gyerekek, férfiak és nők gyakran estek áldozatul azoknak az amerikai bombáknak, amelyekkel a zsarnok Batistát ellátták. Más alkalommal, miközben az amerikai kormány nagy erőfeszítéseket tett annak megakadályozása érdekében, hogy a belga kormány fegyvert adjon el nekünk, rendkívül titkozatos körülmények között robbanás történt a belga fegyverszállító hajón, ami 80 munkás életébe került.

Ó, az Egyesült Államok kormányának képviselői tagadták, hogy a repülőgépek az ő területükről szállnak fel, pedig az a bizonyos repülőgép már békésen pihent a mi hangárunkban. Amikor azonban egyik folyóiratunk közölte a re-

pülőgép fényképét, az Egyesült Államok hatóságai kénytelenek voltak beismerni, hogy az eset megtörtént, de egyúttal kijelentették, nem a bombák robbanása, hanem a légvédelmi tüzérség tüze követelt áldozatokat. És e gaztett elkövetői abban az időben nyugodtan sétáltak az amerikai utcákon, senki sem akadályozta meg őket ilyen agresszív cselekmények szervezésében.

Felhasználom az alkalmat, hogy közöljem őméltóságával, az Egyesült Államok küldöttével, hogy Kubában sok anya még mindig várja a részvéttáviratukat az észak-amerikai bombáknak áldozatul esett gyermekeik halála alkalmából.

A repülőgépek be- és kirepültek. De nem volt bizonyítékunk. Különben sem lehet tudni, mit kell bizonyítékon érteni. Ott volt a lefényképezett és elkobzott repülőgép, mégis azt állították, hogy a repülőgép nem dobott le bombát. Érthetetlen, hogy az Egyesült Államok képviselőinek honnan vannak ilyen „pontos" értesülései.

A kalózgépek pedig továbbra is berepültek területünk fölé, és gyújtóbombákat dobtak. Több millió peso veszteség ért bennünket a felgyújtott cukornádtelepeken. A kalózrepülőgépek szüntelen és kíméletlen bombázásai okozta károk leküzdése során sok honfitársunk — egyszerű emberek, akik saját szemükkel látták javaik pusztulását — égési sebeket szenvedett vagy megsebesült.

Végül egy alkalommal az egyik cukortelep fölött még kioldás közben felrobbant a bomba, és a repülőgép lezuhant. A forradalmi kormánynak alkalma nyílott, hogy a pilóta iratait megszerezze. A pilóta amerikai volt. Birtokunkba kerültek hát az okmányok, és a bizonyítékok, amelyek a repülőgép felszállási helyéről tanúskodtak. Ez a repülőgép az Egyesült Államok két támaszpontja között közlekedett. Ilyen körülmények között már nem lehetett tagadni, hogy a repülőgépek az Egyesült Államok területéről szállnak fel.

Ó igen, az Egyesült Államok kormánya ekkor, a cáfolhatatlan bizonyítékok súlya alatt, magyarázatot adott a kubai kormánynak! De egészen másfajtát, mint az U—2 repülőgép

esetében. Amikor bebizonyosodott, hogy a repülőgépek az Egyesült Államok területéről szálltak fel, az Egyesült Államok kormánya nem jelentette ki, hogy joga van felgyújtania cukortelepeinket. Ez esetben bocsánatot kért tőlünk, és mély sajnálkozását fejezte ki. Nekünk, úgy látszik szerencsénk volt, mert az U—2 esetében az Egyesült Államok kormánya már nem kért bocsánatot: kijelentette, hogy joga van repülőgépet küldeni szovjet terület fölé!

De nekünk nincs erős légvédelmünk, és a gépek folytatták a berepüléseket mindaddig, amíg véget nem ért a betakarítás. Nem volt több cukornád, s így beszüntették a bombázást. Az egyetlen állam voltunk a világon, mely eltűrte ezt a támadást, bár jól emlékszem, hogy Sukarno elnök kubai látogatásakor azt mondta, ne higgyük, hogy a mi országunk egyedülálló, nekik is voltak ilyen problémáik, az amerikai repülőgépek az ő területük fölé is többször berepültek. Nem tudom, nem követtem-e el ezzel indiszkréciót, de alig hiszem.

Mindenesetre békés féltekénken a mi országunk volt az egyetlen, amely, noha senkivel sem volt hadiállapotban, kénytelen volt elviselni a kalózgépek berepüléseit. És ezek a repülőgépek büntetlenül felszállhattak az Egyesült Államok területéről és visszatérhettek oda? Nos, felhívom a közgyűlés küldötteit, és felhívom az amerikai népet is — ha egyáltalában tájékoztatják arról, ami itt elhangzik —, gondolkozzon az Egyesült Államok kormányának azon az állításán, miszerint az Egyesült Államok területe nagyszerűen védett, és minden légitámadással szemben biztosított, hogy az Egyesült Államok légvédelmi fegyverei kifogástalanul működnek, hogy az úgynevezett „szabad világ" — amely számunkra, legalábbis 1959. január 1-ig nem volt szabad — védelmi eszközei tökéletesek. Ha ez így van, mivel magyarázzák meg azt a tényt, hogy nem is hangsebességű repülőgépek, hanem repülőgépecskék, amelyeknek sebessége nem több mint óránként 150 mérföld, szabadon felszállhatnak az Egyesült Államok területéről és érintve két katonai támaszpontot, visszatérhetnek, az Egyesült Államok kormánya pedig még

csak nem is tudja, hogy ezek a repülőgépek felszállnak területéről és visszatérnek oda? Ez vagy azt bizonyítja, hogy az Egyesült Államok kormánya becsapja az amerikai népet, és az ország védtelen a légitámadásokkal szemben, vagy azt, hogy az Egyesült Államok kormánya részes ezekben a repülésekben.

*

A berepülések megszűntek, de megkezdődött a gazdasági agresszió. Milyen érvekkel hozakodtak elő a földreform ellenségei? Kijelentették, hogy az agrárreform zűrzavart idéz elő mezőgazdaságunkban, hogy a termelés erősen csökkenni fog, s az Egyesült Államok kormányát aggasztja, hogy Kuba nem tudja teljesíteni szállítási kötelezettségeit. Nem árt, ha az itt jelenlevő új küldöttek ezekkel az érvekkel megismerkednek, mert, ki tudja, talán egyikre-másikra még nekik is válaszolni kell. Az első érv: az agrárreform tönkreteszi az országot. Ez nem következett be. Ha az agrárreform tönkretette volna az országot, ha a mezőgazdasági termelés csökkent volna, az Egyesült Államok kormánya értelmetlennek találta volna a gazdasági agresszió folytatását.

Őszintén hitték-e, hogy az agrárreform csökkenti a mezőgazdasági termelést? Lehet, hogy igen. Természetesen mindenki azt hiszi, amit jónak lát. Lehet, hogy azt hitték: a kubaiak a mindenható monopoltársaságok nélkül nem tudnak cukrot termelni. És az is elképzelhető, hogy úgy vélték, a forradalom tönkreteszi az országot. Világos azonban, hogy ha a forradalom tönkretette volna az országot, az Egyesült Államoknak nem kellett volna agressziót folytatnia ellenünk, békében hagyhatott volna bennünket. Kormánya nemes és nagyszerű kormány mezében tetszeleghetett volna, minket pedig most olyan embereknek tüntethetnének fel, akik a tönk szélére juttatták az országot, és jó például szolgálnánk arra, hogy nem szabad forradalmat csinálni, mert a forradalmak tönkreteszik az országokat. De nem így történt! Bebizonyosodott, hogy a forradalmak nem teszik tönkre az országot, és

ezt a bizonyítékot az Egyesült Államok kormánya szolgáltatta. Ez a kormány sok mindent bebizonyított, többek között azt is, hogy nem a forradalmak teszik tönkre az országot, hanem az imperialista kormányok.

Kuba nem ment tönkre és ezért tönkre akarták tenni. Kubának új piacokra volt szüksége, hogy értékesíteni tudja termékeit. Őszintén megkérdezhetjük itt bármelyik jelenlevő küldöttséget, melyikük ne kívánná, hogy országa értékesítse termékeit, melyikük ne kívánná, hogy országa kivitele növekedjen? Mi is azt akartuk, hogy nőjön a kivitelünk. Ezt akarja minden ország, ez általános törvény. Csak önző érdekek szállhatnak szembe minden nép közös érdekével, azzal a törekvésével, hogy kicserélje áruit: ez az emberiség egyik legősibb törekvése és szükséglete.

El akartuk adni termékeinket, és új piacok után néztünk. Kereskedelmi szerződést kötöttünk a Szovjetunióval, amelynek értelmében évente 1 millió tonna cukrot adunk el neki és cserébe meghatározott mennyiségű szovjet árut és terméket vásárolunk. Természetesen senki sem mondja, hogy ez helytelen. Mégis vannak olyanok, akik helytelennek tartják, mert ez sérti bizonyos körök érdekeit. Mi azonban nem tartottuk szükségesnek, hogy engedélyt kérjünk az amerikai külügyminisztériumtól a Szovjetunióval való kereskedelmi szerződés megkötéséhez, mert mindig igazán szabad országnak tartottuk, tartjuk és fogjuk tartani magunkat.

Amikor cukorkészleteink kezdtek csökkenni, ami javított gazdasági helyzetünkön, csapást mértek ránk. Az Egyesült Államok Kongresszusa a végrehajtó hatalom szerveinek kérésére elfogadta azt a törvényt, amely felhatalmazza az elnököt vagy a végrehajtó hatalmat, hogy belátása szerint csökkentse a kubai cukorkvótát. Gazdasági fegyvert vetettek be forradalmunk ellen. A sajtót megbízták, hogy szervezzen kampányt ennek az intézkedésnek az igazolása céljából. Ezt a kampányt már jó előre beindították, hisz önök is jól tudják, hogy itt a monopóliumok és a sajtó elválaszthatatlanok egymástól. Egyszóval gazdasági eszközökkel harcoltak elle-

nünk. Egy csapásra 1 millió tonnával csökkentették az északamerikai piacra termelt cukor kvótáját, hogy megfosszanak bennünket a gazdaságunk fejlesztéséhez szükséges eszközöktől, hogy meggyengítsék országunkat, és hogy gazdasági eszközökkel arassanak fölöttünk politikai győzelmet. Az ilyen intézkedést tiltják a nemzetközi jogszabályok. Mint az itt jelenlevő latin-amerikai küldöttek tudják, a féltekénken érvényes nemzetközi jogszabályok határozottan elítélik a gazdasági agressziót. Az Egyesült Államok azonban megsértette ezt a jogot, gazdasági fegyverhez folyamodott, majdnem 1 millió tonnával csökkentette cukorkvótánkat. Az Egyesült Államok megtehette.

De hogyan védekezhetett ilyen körülmények között Kuba? Az ENSZ-hez fordulhatott, hogy leleplezze a gazdasági és politikai agressziót, tiltakozzon a légi kalózok berepülései ellen, követelje, hogy az Egyesült Államok kormánya vessen véget országunk politikájába való állandó beavatkozásának, s hogy követelje a kubai forradalmi kormány ellen irányuló felforgató akciók megszüntetését.

Az ENSZ-hez fordultunk. Az ENSZ-nek joga van ilyen kérdések megvitatásához, mert az ENSZ a legfontosabb nemzetközi szervezet. Az ENSZ-nek több joga van, mint az Amerikai Államok Szervezetének. Ezenkívül azért fordultunk épp az ENSZ-hez, mert megértettük a latin-amerikai országok gazdasági helyzetét, hogy a latin-amerikai országok gazdaságilag az Egyesült Államoktól függenek. Az ENSZ megvizsgálta kérésünket, és azt javasolta, hogy foglalkozzék vele az Amerikai Államok Szervezete. Az Amerikai Államok Szervezete összeült. Nagyon helyes. Mire lehetett ezután számítani? Arra, hogy az Amerikai Államok Szervezete megvédi az agresszió áldozatát, hogy elítéli a Kuba elleni politikai agressziót, mi több, elítéli a hazánk ellen irányuló gazdasági agressziót. Erre lehetett volna számítani. Végül is mi kis ország vagyunk a latin-amerikai közösségben. Mi csupán újabb ország voltunk, amelyet agresszió ért. Nem voltunk az elsők, sem az utolsók, hisz Mexikót is többször érte agresz-

szió, sőt nyílt fegyveres támadás. Az egyik ilyen agresszió után területének jelentős részét elszakították, és Mexikó hős fiai nemzeti zászlókba burkolózva inkább levetették magukat a chapultepeci erőd falairól, mintsem, hogy megadják magukat. Ezek Mexikó hős fiai! És nem ez volt az egyetlen agresszió, nem ez volt az egyetlen eset arra, hogy amerikai katonák csizmái dübörögtek Mexikó földjén. Nicaraguát is agresszió érte, és César Augusto Sandino hét éven át hősiesen védte az országot. Többször érte agresszió Kubát is, Haitit is, Dominikát is. Guatemala ellen ugyancsak katonai intervenciót hajtottak végre. Akad-e itt akár egyetlen ember is, aki tagadja, hogy a United Fruit Company és az északamerikai külügyminisztérium részt vett a törvényes guatemalai kormány megdöntésében? Tudom, hogy egyesek hivatali kötelességükből kénytelenek óvatos választ adni erre a kérdésre és készek akár megcáfolni is szavaimat, de szívük mélyén tudják, hogy igazat beszélek.

Kuba nem az első ország, amelyet agresszió ért, nem az első ország, amelyet beavatkozás veszélye fenyeget. A nyugati féltekén mindenki tudja, hogy az Egyesült Államok kormánya mindig keresztülvitte saját, az erősebb fél jogán alapuló törvényét. Az erősebb fél jogán tiporta el Puerto Rico függetlenségét és tartja fenn ezen a szigeten uralmát; ugyancsak az erősebb fél jogán szerezte meg és tartja kezében a Panama-csatornát.

Ebben semmi új sincs. Hazánkat meg kellett volna védeni, de nem akadt védelmezője? Miért? Itt ennek a kérdésnek lényegét és nem a formáját kell megértenünk. Ha csak a törvény holt betűjét tekintjük, úgy tűnik, hogy minden támadással szemben biztosítva vagyunk. Ha azonban a valóságot vesszük alapul, egyáltalán nincs biztosítékunk a támadás ellen, mert a valóság az, hogy lábbal lehet tiporni a nemzetközi jog szabályait. Az az igazság, hogy amikor egy hatalmas kormány agressziót intézett a kis ország ellen, ez magára maradt, senki sem kelt védelmére.

S mi történt Costa Ricában? Ó, az a leleményesség csodája

volt! Costa Ricában nem az Egyesült Államokat vagy az Egyesült Államok kormányát kárhoztatták... Kérem, ne értsék félre az amerikai nép iránti érzelmeinket. Az Egyesült Államok kormányát nem ítélték el azért a 60 berepülésért, melyet a légi kalózok követtek el Kuba légiterében. Nem ítélték el sem a gazdasági agresszióért, sem másféle agressziókért. Nem. A Szovjetuniót ítélték el. Furcsa dolog! Hisz a Szovjetunió nem szervezett ellenünk agressziót, egyetlen szovjet repülőgép sem repült területünk fölé. Mégis, Costa Ricában a Szovjetuniót vádolták beavatkozással. A Szovjetunió pedig csak azt jelentette ki, hogy ha országunkat fegyveres agresszió éri, a szovjet tüzérek — átvitt értelemben beszélek — segítséget fognak nyújtani a megtámadott országnak.

Mióta tekintik beavatkozásnak a megtámadott kis országnak nyújtott segítséget? Ismert jogi fogalom — a lehetetlen feltétel. Ha egy ország úgy véli, hogy képtelen az említett bűntettek végrehajtására, akkor elég volna azt mondania: „Lehetetlen, hogy a Szovjetunió támogassa Kubát, mert lehetetlen, hogy megtámadjuk e kicsiny országot." De ezt az elvet ők nem alkalmazzák. Inkább ahhoz ragaszkodnak, hogy a Szovjetuniót el kell ítélni a beavatkozásért.

Kuba bombázásáról szó sem esett, a Kuba elleni agresszióról hallgattak, mint a sír.

De valamiről nem szabad megfeledkeznünk és mindig szem előtt kell tartanunk. Mi valamennyien, akik itt vagyunk, az emberiség története rendkívül fontos pillanatának vagyunk tanúi és részesei. Gyakran, látszólag, el sem jut hozzánk az a bírálat, amellyel a közvélemény illeti tetteinket, látszólag nem fordítunk rá figyelmet, s elsősorban akkor, ha megfeledkezünk arról, hogy éppen úgy, ahogy a történelem e rendkívül fontos pillanatának részesei vagyunk, elkövetkezik a nap, mikor a történelem ítélkezni fog tetteink felett. Nem bánkódunk amiatt, hogy a Costa Rica-i értekezleten hazánk védtelen maradt. Csak mosolygunk rajta, mert a történelem mindenki felett ítéletet mond.

Keserűség nélkül mondom: nehéz az emberek fölött ítélkezni. Az emberek gyakran a körülmények rabjai. És mi, akik ismerjük hazánk történetét, látjuk, hogy milyen nehézségekkel kell ma megküzdenie. Tudjuk, milyen szörnyű helyzet az, amikor egy ország gazdaságára és egész életére külső gazdasági nyomás nehezedik. Ahhoz, hogy országunk a Costa Rica-i értekezleten védtelen maradt, hozzá kell még tenni: valakinek érdeke volt, hogy ez a kérdés ne kerüljön az Egyesült Nemzetek Szervezete elé. Nyilvánvalóan azért, mert az Amerikai Államok Szervezetében e kérdés vitájában sokkal könnyebb volt mechanikus szavazattöbbséget szerezni. Egyébként magunk is tapasztalhattuk, hogy még itt, az Egyesült Nemzetek Szervezetében is nemegyszer a mechanikus többség érvényesül.

A Szervezetnek kijáró tisztelettel ki kell jelentenem, hogy a mi népünk, igen, a mi népünk, mely oly sokat tapasztalt, s mely — büszkén mondhatjuk el — tudatában van a jelen pillanatban játszott szerepének és hősi küzdelmének jelentőségével, népünk — mely az utóbbi nemzetközi események iskolájában tanult — tudja, hogy az utolsó órában, amikor jogait megtagadták, amikor agresszív erők fenyegetik, csak a hősi ellenállás lehet utolsó menedéke, mert jogait sem az Amerikai Államok Szervezete, sem az Egyesült Nemzetek Szervezete nem biztosítja.

Éppen ezért, mi, kis országok még nem vagyunk bizonyosak benne, hogy jogainkat tiszteletben fogják tartani. Ezért, ha mi, kis országok, szabadok akarunk lenni, eleve tudjuk, hogy szabadságunkat saját felelősségünkre kell kivívnunk. Ha a nép egységes ebben a törekvésben, ha igaz ügyért küzd, bízhat a maga erejében. Hisz ebben az esetben egy egész népről van szó, olyan népről, amely szorosan összetart, amelyet magas rendű forradalmi tudat hat át, amely jogait védelmezi, nem pedig az országot kormányzó emberek egy csoportjáról, aminek bennünket igyekeznek feltüntetni. Vegyék ezt tudomásul a forradalom és Kuba ellenségei, mert ellenkező esetben szánalmas hibát fognak elkövetni.

Ilyen körülmények között bontakozott ki a kubai forradalom. Ilyen állapotban volt az ország, amikor hatalomra jutottunk, ezért támadtak a nehézségek. És ennek ellenére a forradalom mégis átalakítja Kubát, amely tegnap még teljesen reménytelen ország volt, a nyomor országa, ahol a lakosság jelentős része nem tudott se írni, se olvasni. Olyan állammá alakítja át, amely hamarosan kontinensünk egyik leghaladóbb és legfejlettebb országa lesz.

A forradalmi kormány mindössze 20 hónap alatt 10 000 új iskolát nyitott meg, vagyis e rövid idő alatt kétszer annyi falusi iskolát létesített, mint amennyit Kubában a megelőző 50 év alatt építettek. És Kuba ma Amerika első olyan állama, ahol biztosítva van az iskolai oktatás, és ahol még a legtávolabbi hegyvidéken is van tanító.

A forradalmi kormány ez alatt a rövid idő alatt a falvakban és a városokban 25 000 házat épített; országunk területén jelenleg 50 új település épül. A legnagyobb katonai erődöket ma diákok tízezrei lakják. Népünk elszántan harcolva az analfabetizmus ellen, azt a nemes célt tűzte maga elé, hogy jövőre minden írástudatlant megtanít írni és olvasni. Ezért a tanítók, a diákok és a dolgozók szervezetei, vagyis az egész nép átfogó kampányra készül, amelynek eredményeképpen Kuba néhány hónap múlva Amerika első olyan országa lesz, ahol nincs egyetlen írástudatlan sem.

Népünk most orvosi ellátásban részesül. Az orvosok falura mennek, hogy harcoljanak a betegségek, a tetvek ellen, hogy megjavítsák a lakosság egészségügyi körülményeit.

Ami a természet védelmét illeti, azt is kijelenthetjük, hogy Kubában egyetlen év alatt végrehajtottuk a természet védelmének tervét, a legátfogóbb tervet, amelyet Kontinensünkön — beleértve az Egyesült Államokat és Kanadát is — valaha is megvalósítottak: körülbelül 50 millió fát ültettünk.

Ifjúságunk, amelynek régen nem volt sem munka-, sem tanulási lehetősége, most a forradalmi kormány erőfeszítései révén hasznos munkát végez és egyúttal tanul, hogy a jövőben termelékenyebb munkát végezhessen.

A mezőgazdasági termelésben a forradalom győzelmének első napjaitól kezdve sikereket arattunk. Kezdettől fogva növeltük a mezőgazdasági termelést. Miért? Azért, mert a forradalmi kormány először is a földnek tulajdonosává tett több mint százezer kisparasztot, akik korábban bérelték ezt a földet. Egyúttal fenntartotta a nagyüzemi gazdaságokat is a mezőgazdasági termelőszövetkezetek megalakításával. Más szóval, a szövetkezetek létrehozásával fennmaradt a nagyüzemi mezőgazdasági termelés, ami a legtökéletesebb, korszerű mezőgazdasági technika alkalmazását tette lehetővé, és így a termelés az első perctől fogva nőtt.

Mindezeket a társadalmilag hasznos intézkedéseket — a lakosság tanítókkal, lakással és kórházakkal való ellátását — sikeresen, az ország gazdasági fejlesztését szolgáló erőforrások károsodása nélkül valósítjuk meg. A forradalmi kormány eredményesen dolgozik az ország iparosítási programjának megvalósításán, s már épülnek az első gyárak és üzemek, amelyek ennek a programnak a keretében létesültek.

A rendelkezésünkre álló eszközeinket ésszerűen használjuk ki. Azelőtt például Kuba 35 millió dollár értékű gépkocsit és mindössze 5 millió dollár értékű traktort importált. Vagyis ez az elsősorban mezőgazdasági ország évente hétszer annyi gépkocsit importált, mint amennyi traktort. Most mi megváltoztattuk ezt az arányt, és hétszer annyi traktort hozunk be, mint amennyi gépkocsit.

Közel 500 millió dollárt koboztunk el a zsarnokság alatt meggazdagodott politikusoktól. Közel 500 millió dollár értékű vagyont és készpénzt koboztunk el azoktól a politikusoktól, akik hét esztendőn keresztül fosztogatták országunkat. Ennek az összegnek, ennek a vagyonnak és ezeknek az eszközöknek a helyes felhasználása lehetővé tette, hogy az iparosítási terv megvalósításán és a mezőgazdasági termelés növelésén kívül a forradalmi kormány lakásokat és iskolákat építsen, tanítókat és orvosokat küldjön az ország legelmaradottabb vidékeire, egyszóval megvalósítsa a szociális programot.

Nemrég az Egyesült Államok kormánya, mint önök is tudják, a bogotai értekezleten előterjesztette tervét.

Vajon a gazdasági fejlesztés terve volt ez? Nem. Szociális fejlesztési terv volt. Mit ír elő ez a terv? Az is lakóépületek, iskolák és utak építését irányozza elő. De vajon megoldja-e a problémát? Hogyan lehet a szociális problémákat gazdaságfejlesztési terv nélkül megoldani? Talán gúnyt űznek a latin-amerikai népekből? Miből fognak élni azok a családok, amelyek ezekbe a házakba költöznek, ha csupán lakóházak épülnek? Honnan szereznek cipőt, ruhát és ennivalót azoknak a gyerekeknek, akik ezekbe az iskolákba fognak járni? Talán nem tudják, hogy ha a szülők nem tudják ruházni a gyermekeiket, akkor azok nem járhatnak iskolába? Miből fogják fizetni a tanítók munkáját? Miből fogják fizetni az orvosi kezelést, a gyógyszereket? Tudják-e, hogyan lehet takarékoskodni a gyógyszerekkel? Meg kell javítani a nép élelmezését, az ehhez szükséges pénzt pedig meg lehet takarítani a kórházakon.

Az amerikai kormány, mintha észre sem venné a latin-amerikai országok megdöbbentő gazdasági elmaradottságát, egyszer csak előáll szociális fejlesztési tervével. Mindenesetre már rég itt lenne az ideje, hogy törődjön Latin-Amerika problémáival. Eddig mit sem törődött ezzel. Minő véletlen, hogy épp most törődik ezekkel a problémákkal! Minden jel arra mutat, hogy a kubai forradalom sikerei ébresztették fel benne ezt a féltő gondoskodást, bár lehet, hogy az Egyesült Államok azt állítja, hogy ez az egybeesés merő véletlen.

A monopóliumoknak eddig csak az elmaradott országok kizsákmányolására volt gondjuk. De kitört a kubai forradalom, és a monopóliumoknak más gondjaik támadtak. S miközben egyik kezükkel gazdasági agressziót követnek el ellenünk és megpróbálnak térdre kényszeríteni bennünket, másik kezükkel alamizsnát nyújtanak a latin-amerikai országok felé. Nem gazdasági fejlődésükhöz szükséges eszközöket, amire pedig Latin-Amerikának égető szüksége volna, hanem szociális fejlesztésre adnak pénzt; olyan házak építésére,

amelyekben munkanélküliek fognak lakni, olyan iskolák építésére, amelyekbe a gyerekek nem fognak járni, és olyan kórházak építésére, amelyekre nem is volna oly nagy szükség, ha Latin-Amerikának több élelmiszer jutna. Tökéletesen megértjük, hogy egyes latin-amerikaiak jobbnak látják, ha ezzel kapcsolatban óvatosan nyilatkoznak.

Hála az olyan forradalomnak, mint a kubai, mely legalább gondoskodásra kényszeríti a monopóliumokat és arra, hogy legalább egy részét visszaadják annak, amit a latin-amerikai népek természeti kincseinek és munkájának kizsákmányolása révén elraboltak.

Mi nem szerepelünk ebben a segélyprogramban, ezzel mi nem törődünk, ehhez nekünk semmi közünk. Az utóbbi időben mi magunk oldjuk meg az iskolák, lakások építésével és minden egyébbel kapcsolatos problémáinkat. De félek, valaki még azt hiszi, hogy propagandát folytatok, hisz az Egyesült Államok elnöke kijelentette, hogy egyesek propagandára használják fel ezt a szószéket. Ezért meghívok minden ENSZ-küldöttet, bármikor látogasson el Kubába. Senki előtt sem zárjuk be a kaput, és senkinek sem gördítünk akadályt az útjába. E közgyűlés bármely küldötte ellátogathat Kubába és megnézhet mindent a saját szemével... Emlékeznek a bibliai hitetlen Tamásra, akinek mindent a saját szemével kellett látnia, mielőtt elhitte?

Meghívhatunk minden újságírót, bármely küldöttséget, hogy látogasson el Kubába és saját szemével győződjön meg róla, mire képes az a nép, amely maga gazdálkodik erőforrásaival és becsületesen, ésszerűen használja fel azokat. De mi nem elégszünk meg lakások és iskolák építésével. A gazdaságfejlesztési problémákat is megoldjuk, mivel enélkül nem lehet megoldani a szociális problémákat.

Tulajdonképpen mi a helyzet? Miért nem akar az Egyesült Államok kormánya a gazdasági fejlődéshez segítséget adni? A válasz egyszerű. Azért, mert az Egyesült Államok kormánya nem akar tengelyt akasztani a monopóliumokkal, a monopóliumoknak pedig nyersanyagforrásokra és tőke-

piacokra van szükségük. Itt van a nagy ellentmondás. Ezért nem törekszik a probléma igazi megoldására. Ezért nem törekszik állami tőkebefektetéseken alapuló és az elmaradott országok gazdasági fejlesztésére irányuló program megvalósítására.

Ezt egész nyíltan meg kell mondanunk, mert végül is itt mi, az elmaradott országok képviselői vagyunk többségben — erről senki ne feledkezzen meg —, és mert végeredményben mi mindenkinél jobban tudjuk, milyen az elmaradott országok helyzete.

Az Egyesült Államok nem törekszik arra, hogy valóban megoldja a problémákat, a magántőke befektetésén kívül semmivel se törődik. Ezen a tőkefelesleg elhelyezésére olyan tőkék elhelyezésére alkalmas piacokat kell értenünk, amelyek országainkban öt év alatt megtérülnek.

Az Egyesült Államok kormánya nem állhat elő olyan tervvel, amely állami tőkebefektetésre épül, mert ez ellentmondana az Egyesült Államok kormánya, az amerikai monopóliumok kormánya jellegének.

Ez az oka — nincs is rá semmi más magyarázat —, hogy nem terjeszt elő igazi gazdasági segélyprogramot, mert így fenntarthatja Latin-Amerika, Afrika és Ázsia területét tőkefeleslegének elhelyezésére.

Eddig országunk problémáiról beszéltünk. Felvetettük a kérdést, vajon eddig miért nem oldódtak meg ezek a problémák? Talán azért, mert nem akartuk megoldani? Nem. A kubai kormány mindig kész volt arra, hogy az Egyesült Államok kormányával megvitassa problémáit, de az Egyesült Államok kormánya nem kívánta megvitatni problémáit Kubával. Bizonyára megvan rá az oka.

A kubai forradalmi kormány 1960. január 27-én jegyzéket intézett az Egyesült Államok kormányához, és ebben a következőket írta: „A két kormány közti esetleges véleménykülönbségeket, amelyek diplomáciai megbeszélések tárgyát képezik, csak tárgyalásokkal lehet sikeresen megoldani. A kubai kormány mindig kész feltétel nélkül és kimerítő

részletességgel megtárgyalni mindezeket a nézeteltéréseket, és teljes határozottsággal kijelenti, hogy nincs olyan akadály, amely meggátolhatná ezeknek a bármely hagyományos módon történő, az Egyesült Államok kormányával és népével kölcsönös megbecsülésen alapuló tárgyalásoknak a megtartását. A kubai kormány arra törekszik, hogy fenntartsa és tovább fejlessze a diplomáciai és gazdasági kapcsolatokat, és úgy véli, hogy ezen az alapon sértetlenül megőrizhetjük a kubai és az amerikai nép hagyományos barátságát."

„A kubai forradalmi kormány 1960. február 22-én elhatározta, hogy tényleges jogkörrel felruházott bizottságot nevez ki, amely a két fél számára megfelelő időben fogna hozzá Washingtonban funkcióinak teljesítéséhez. Attól a kívánságtól vezérelve tette ezt, hogy diplomáciai úton felújítsa azokat a tárgyalásokat, amelyeket Kuba és az Amerikai Egyesült Államok megoldatlan problémáiról már korábban elkezdtek."

„A kubai forradalmi kormány azonban szeretné pontosan leszögezni, hogy az említett tárgyalások újrakezdésének és folytatásának elengedhetetlen feltétele, hogy az önök Kongresszusa vagy kormánya ne tegyen semmilyen egyoldalú lépést, amely előre befolyásolná a fent említett tárgyalások eredményeit, vagy amely kárt okozhatna Kuba gazdaságának vagy népének. Teljesen nyilvánvaló, hogy ha nagyméltóságod kormánya elfogadná ezt a szempontot, ez nemcsak a két ország viszonyának javulását mozdítaná elő, de megerősítené annak a testvéri barátságnak a szellemét is, amely népeinket összekapcsolta és összekapcsolja. Ez lehetővé tenné továbbá a két kormány számára, hogy nyugodt légkörben és minden vonatkozásában tanulmányozzák azokat a kérdéseket, amelyek különböző értelmezése káros hatással volt Kuba és az Amerikai Egyesült Államok hagyományos kapcsolatára."

Mit válaszolt erre az Egyesült Államok kormánya?

„Az Egyesült Államok kormánya nem fogadhatja el a nagyméltóságod jegyzékében közölt feltételeket, miszerint az Egyesült Államok kormánya, törvényhozó vagy végrehajtó szervei ne tegyenek egyoldalú lépéseket, amelyek kárt okoz-

hatnak a kubai gazdaságnak vagy a kubai nép érdekeinek. Mint Eisenhower elnök január 26-án kijelentette, az Egyesült Államok kormányának szabadon kell gyakorolnia szuverenitását, és nemzetközi kötelezettségeinek tudatában meg kell tennie azokat az intézkedéseket, amelyeket népe törvényes jogainak és érdekeinek védelme céljából szükségesnek lát."

Ez azt jelenti, hogy az Egyesült Államok kormánya nem érzi annak szükségét, hogy megvitassa a két ország viszonyát érintő vitás kérdéseket olyan kis országgal, mint Kuba.

Egyáltalán, remélheti-e a kubai nép e problémák megoldását? Mindazok a tények, amelyeket itt tapasztalhattunk, azt bizonyítják, hogy az Egyesült Államok nem kívánja megoldani ezeket a problémákat. Jó volna, ha az Egyesült Nemzetek Szervezete különös figyelmet fordítana erre, mert a kubai kormány és a kubai nép nagyon is indokoltan aggódik a miatt az agresszív irányzat miatt, amely az Egyesült Államok kormányának Kubával szemben folytatott politikájában egyre inkább érvényre jut, és jó, ha mindezt figyelemmel kísérjük.

Először is, az Egyesült Államok kormánya feljogosítva érzi magát arra, hogy támogassa a hazánkban folyó felforgató tevékenységet. Az Egyesült Államok kormánya elősegíti a kubai forradalmi kormány ellen irányuló aknamunka szervezését, és mi itt ezen a közgyűlésen leleplezzük ezt, és fel akarjuk hívni a figyelmet például arra a tényre, hogy a Karib-tenger egyik szigetét, amely Hondurashoz tartozik és Shwan-sziget néven ismeretes, az Egyesült Államok fegyveres erői tartják megszállva. Amerikai tengerészgyalogság állomásozik ott, noha ez a terület Hondurasé. A nemzetközi törvényeket megsértve és testvérnépünktől elragadva területének egy részét, az éter felhasználásáról szóló nemzetközi egyezmények ellenére hatalmas rádióadót létesített, és ezt Hondurasban megtelepedett háborús bűnösök és diverzáns csoportok rendelkezésére bocsátotta. Ezenkívül a szigeten katonai előkészületek folynak felforgató tevékenység céljából

és azért, hogy szigeteinken fegyveres egységeket tegyenek partra.

Honduras küldöttének a közgyűlés előtt követelnie kellene, hogy Honduras visszakapja területének e részére szóló jogát. De ez a kérdés az ő hatáskörébe tartozik. Ami minket illet, bennünket az aggaszt, hogy ellenünk irányuló felforgató tevékenységhez és támadásokhoz támaszpontul használják fel a testvérország területének ezt a részét, amelyet az Egyesült Államok kormánya kalóz módjára elrabolt. Kérem, vegyék figyelembe ezt a kijelentést, amelyet a kubai kormány és nép nevében tettem.

Talán az Amerikai Egyesült Államok kormánya feljogosítva érzi magát, hogy támogassa az országunkban folyó felforgató tevékenységet, semmibe véve a nemzetközi egyezményeket és az éter szabályait? Vajon ebből nem következik-e az, hogy a kubai forradalmi kormánynak is joga van felforgató tevékenységet folytatni az Egyesült Államok ellen? Ha az Egyeslüt Államok jogot formál az éter szabályainak megsértéséhez, amivel ugyancsak nagy kárt okoz a mi adóállomásainknak, vajon a kubai kormánynak is jogában áll megsérteni a rádióegyezményeket?

Mennyivel különb nálunk és országunknál az Egyesült Államok kormánya, hogy más népektől tiszteletet mer követelni? Adja vissza Hondurasnak Shwan-szigetet, mert erre a szigetre az Egyesült Államok kormányának sohasem volt joga!

De még nyugtalanítóbb körülmények is aggasztják népünket. Mint ismeretes, az Egyesült Államok kormánya a népünkre erőszakkal rákényszerített Platt-cikkely alapján jogot formál magának arra, hogy haditengerészeti támaszpontokat létesítsen hazánk területén. Ezt a jogot erőszakkal szerezték és erőszakkal is tartják fenn.

Minden országot joggal aggaszthat, ha területén haditengerészeti támaszpont van. Ennek az aggodalomnak elsősorban az az oka, hogy az az ország, amely agresszív és militarista külpolitikát folytat, támaszponttal rendelkezik országunk,

szigetünk szívében. Ez a támaszpont bármely nemzetközi konfliktus, bármely atomkonfliktus esetén veszélybe sodorhat bennünket, még akkor is, ha mi egyáltalában nem veszünk részt benne. Az égvilágon semmi közünk sincs az Egyesült Államok kormányának problémáihoz és azokhoz a válságokhoz, amelyeket az Egyesült Államok kormánya előidéz. És mégis szigetünk szívében támaszpont van, amely bármely háborús konfliktus esetén veszéllyel fenyeget minket.

De vajon csak erről a veszélyről van szó? Nem! Van még egy veszély, amely még aggasztóbb számunkra, mert még közvetlenebbül érint bennünket. A kubai forradalmi kormány többször kifejezte aggodalmát amiatt, hogy az Egyesült Államok imperialista kormánya a területünkön elhelyezett támaszpontot arra használhatja fel, hogy provokációs támadást szervezve a támaszpont ellen, ürügyet teremt az országunk elleni fegyveres agresszióra. Ismétlem, a kubai forradalmi kormányt rendkívül nyugtalanítja, hogy az Egyesült Államok imperialista kormánya a támaszpont elleni maga szervezte támadást ürügyül használhatja fel, hogy azután megpróbálja igazolni az országunk ellen intézett agressziót. Aggodalmunk egyre nő, ahogy fokozódik az Egyesült Államok agresszivitása, amelynek jelei egyre fenyegetőbbé válnak.

Itt van például a UPI hírügynökség távirata, amely országunkba érkezett. Szóról szóra ez olvasható benne:

„Burke tengernagy, az amerikai haditengerészet vezérkari főnöke kijelentette: — ha Kuba megpróbálja elfoglalni a guantánamói haditengerészeti támaszpontot, harcolni fogunk. — A »United States News and World Report« — elnézést az esetleges hibás kiejtésért — interjút közölt, amelyben Burke válaszolt arra a kérdésre, nem aggasztja-e a haditengerészetet az a helyzet, amely Kubában a Castro-kormány alatt kialakult. — Igen, haditengerészetünket nyugtalanítja, nemcsak a guantánamói támaszpont kérdése, hanem az egész kubai helyzet — válaszolt Burke. A tengernagy hozzátette, hogy az egész amerikai fegyveres erő osztja ezt az aggodalmat. Burke-öt megkérdezték, Kubának a Karib-medencében elfog-

lalt stratégiai helyzete okozza-e ezt az aggodalmat. — Nemcsak ez — válaszolta. — Olyan ország népéről van szó, amely korábban az Egyesült Államok barátja volt, amely szerette népünket és amely számunkra is rokonszenves volt. És most megjelent egy ember, kis csoport elszánt kommunistával, akik mindezt meg akarják változtatni. Castro az Egyesült Államok gyűlöletét tanítja, és sokat tett azért, hogy tönkretegye országát. — Burke ezután kijelentette: — azonnal reagálni fogunk, ha Castro valamilyen akciót indít a guantánamói támaszpont ellen. Ha megpróbálná erőszakkal megszerezni, harcolni fogunk — tette hozzá. Arra a kérdésre, meggondolta-e, mi következik Hruscsov ama figyelmeztetéséből, hogy a szovjet rakéták támogatják Kubát, a tengernagy ezt mondta: — Nem, mert nem lövi ki rakétáit. Nagyon jól tudja, hogy megsemmisül, ha ezt megteszi."

Ezzel azt akarta mondani, hogy Oroszország megsemmisül.

Mindenekelőtt hangsúlyoznunk kell, hogy ennek az úrnak a a szemében Kuba „tönkretevését" jelenti, ha országunkban 35 százalékkal nő az ipari termelés, több mint 200 000 kubai munkához jut és megoldódnak országunk fontos szociális problémái. És ilyen „érvekkel" indokolják azt a jogukat, hogy megteremtsék az agresszió feltételeit.

Veszélyes tűzzel játszanak, mert ugyanez az úr például arra számít, hogy ha megtámadnak bennünket, nem kapunk segítséget. Ezek Burke úr feltételezései. De tegyük fel, hogy Burke úr téved, tegyük fel, hogy Burke úr, akármilyen tengernagy, mégis téved...

És akkor világossá válik, hogy Burke tengernagy felelőtlenül játszik a világ sorsával. Burke tengernagy és agresszív militarista klikkjének valamennyi tagja a világ sorsát kockáztatja. Ha bármelyikünk egyéni sorsáról lenne szó, talán nem kellene nyugtalankodnunk, de ha arra gondolunk, hogy itt a világ különféle népeit képviseljük, kötelességünk törődni az emberiség jövőjével, és kötelességünk elítélni mindazokat, akik felelőtlenül játszanak a világ sorsával. Mert nemcsak a mi népünk sorsát kockáztatják, de kockára teszik saját népük

sorsát, a világ minden népének sorsát is! Ez a Burke tengernagy talán azt hiszi, hogy még mindig a muskéták korában élünk? Ez a Burke tengernagy talán nem számol azzal, hogy az atomfegyver korában élünk, annak a fegyvernek a korában, amelynek katasztrofális pusztító erejét minden képzelőtehetsége ellenére sem tudta elképzelni sem Dante, sem Leonardo da Vinci, mert ez az erő felülmúl minden emberi képzeletet? Burke mégis szövögeti terveit, és a United Press International természetesen telekürtöli ezzel az egész világot. Megjelenik a folyóirat, megkezdődik a kampány előkészítése, azután felszítják a hisztériát, végül közleményeket adnak ki arról, hogy — úgymond — a támaszpont ellen irányuló akcióink miatt veszély fenyeget.

De ez még nem minden. Tegnap megjelent a UPI hírügynökség másik jelentése Styles Bridges amerikai szenátor nyilatkozatáról. Bridges, aki, amennyire megértettem, az amerikai szenátus hadügyi bizottságának tagja, kijelentette, hogy „az Egyesült Államoknak fel kell készülnie rá, hogy mindenáron megtartsa a kubai Guantánamo haditengerészeti támaszpontot". Azt mondta, hogy „olyan messzire kell mennünk, amennyire szükséges lesz, hogy megvédelmezzük az Egyesült Államoknak ezt az óriási támaszpontját. Van ott haditengerészetünk, van ott tengerészgyalogságunk, és ha megtámadnak bennünket, feltétlenül szükségesnek tartanám a támaszpont megvédelmezését, mert úgy vélem, hogy a Karib-medence térségében ez a legfontosabb támaszpont."

Bridges, a szenátus hadügyi bizottságának a tagja nem zárja ki teljesen az atomfegyver bevetésének lehetőségét, ha a támaszpontot támadás érné.

Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy nemcsak hisztériát szítanak, nemcsak állandóan agressziós helyzetet készítenek elő, hanem még atomfegyverrel is fenyegetnek bennünket. És érthető, ha szeretnénk megkérdezni ezt a Bridges urat: nem szégyell atomfegyverrel fenyegetni olyan kis országot, mint Kuba?

A magunk részéről tisztelettel meg kell jegyeznünk, hogy

a világ problémáit nem oldja meg a fenyegetés vagy a rémisztgetés, s hogy kis és szerény népünk — mit tehetünk, ha egyszer már így van! — ezután is a maga útját járja, és a forradalom tovább fog fejlődni, bármennyire is nem tetszik ez a szenátornak. Ezenkívül szeretnénk még hozzátenni, hogy kis és szerény népünk mindenre kész, és egy cseppet sem rémül meg, ha atomfegyverrel fenyegeti is.

Mit jelent mindez? Észak-amerikai támaszpont sok országban van, de, amennyire mi tudjuk, nem azért létesültek, hogy azok ellen a kormányok ellen használják őket, amelyek engedélyt adtak létesítésükre. A mi helyzetünk tragikusabb. Arról van szó, hogy szigetünkön a támaszpont Kuba és a kubai forradalmi kormány ellen irányul; ez a támaszpont azok kezében van, akik magukat hazánk ellenségének, forradalmunk ellenségének és népünk ellenségének tekintik. A kubai katonai támaszpont a legveszélyesebb a világ legkülönbözőbb részein elhelyezett amerikai támaszpontok közül. Olyan támaszpontról van szó, amely kétségtelenül a mi területünkön van, s amely nincs messze az Egyesült Államok partjaitól, és Kuba ellen, a kubai nép ellen irányul. Ez az erőszakkal ránk kényszerített támaszpont veszélyezteti, nyugtalanitja népünket.

Ezért mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy a támaszpont elleni esetleges támadás körül csapott egész lármának az a célja, hogy hisztériát keltsen és előkészítse az országunk elleni agresszió feltételeit; hangsúlyoznom kell, hogy soha egyetlen szót sem szóltunk arról, hogy Kubának szándékában állna megtámadni a guantánamói támaszpontot, mert mindenekelőtt az a célunk, hogy ne adjunk ürügyet az imperializmusnak megtámadásunkra. Ezt teljes határozottsággal kijelentjük. Egyúttal azonban kijelentjük, hogy amióta a támaszpont országunk és népünk biztonságát és nyugalmát fenyegeti, a forradalmi kormány igen komolyan gondolkozik azon, hogy a nemzetközi jog keretei között követelje az amerikai kormány haditengerészeti és egyéb katonai erőinek kivonását területünk e részéről. Az Egyesült Államok imperia-

lista kormányának nem marad más választása, mint hogy kivonja ezeket az erőket. Mivel indokolhatná a világ előtt azt a jogát, hogy hazánk területén, a kubai nép által lakott szigeten atomtámaszpontot vagy olyan támaszpontot tartson fenn, amely veszélyezteti népünket? Mivel igazolhatja a világ előtt azt a jogát, hogy területünk egy része felett szuverenitást gyakoroljon? Mit mondhat a világnak az ilyen önkény igazolására? Mivel nem tudja a világnak bebizonyítani, hogy ehhez joga van, amint kormányunk követelni fogja ezt a nemzetközi jog keretei között, az Egyesült Államok kormánya kénytelen lesz elismerni a nemzetközi jogot.

Feltétlenül szükséges, hogy ez a közgyűlés jól legyen tájékoztatva Kuba problémáiról, mert ébereknek kell lennünk csalás és megtévesztés esetére. Kénytelenek vagyunk alaposan megmagyarázni minden problémánkat, mert ettől függ országunk biztonsága és sorsa. Ezért kérjük, alaposan fontolják meg szavainkat, mert még semmi jele nincs annak, hogy az amerikai politikusoknak Kuba problémáiról alkotott téves véleménye meg fog változni.

Itt van például Kennedy úr néhány nyilatkozata, amely mindenkiben meglepetést kelt. Ezt mondja Kubáról:

„A Latin-Amerikai Államok Szervezetének minden erejét fel kell használnunk, hogy Castro ne avatkozhasson be más latin-amerikai kormányok ügyeibe, hogy visszaadjuk Kubának a szabadságot." No lám, vissza akarják adni Kubának a szabadságot!

„Hangsúlyozni kell azt a szándékunkat, hogy nem engedjük meg a Szovjetuniónak, hogy Kubát karib-tengeri támaszpontjává tegye, és hogy alkalmazni kívánjuk a Monroe-elvet." Ez az úr a XX. század második felében még a Monroe-elvről beszél!

„Meg kell értetnünk Castro miniszterelnökkel, eltökélt szándékunk, hogy megvédelmezzük a guantánamói haditengerészeti támaszpontra való jogunkat." Ő immár a harmadik, aki erről a kérdésről beszél! „Meg kell értetnünk a kubai

néppel, hogy együttérzünk jogos gazdasági törekvéseivel . . ." Hogyan, hát régebben nem éreztek együtt? — „. . . hogy ismerjük szabadságszeretetét, és addig nem nyugszunk, amíg vissza nem állítják a demokráciát Kubában." Milyen demokráciát? Azt a demokráciát, amelyet az imperialista monopóliumok és az Egyesült Államok kormánya írnak elő számunkra?

Hogy jobban megértsük, miért repülnek amerikai területről repülőgépek Kuba fölé, figyeljük meg, mit mond még ez az úriember: „Támogatnunk és segítenünk kell azokat az erőket, amelyek száműzetésben és a kubai hegyekben harcolnak a szabadságért. A többi latin-amerikai országban is fel kell tartóztatnunk a kommunizmust és nem szabad megengednünk, hogy terjeszkedjen."

Ha Kennedy nem volna tudatlan és műveletlen milliomos, meg kellene értenie, hogy a hegyekben nem lehet forradalmat kirobbantani a parasztok ellen, a földesurakra támaszkodva. Tudomásul kell vennie, hogy valahányszor az imperializmus aktivizálni próbálta az ellenforradalmi csoportokat, a parasztmilícia néhány nap alatt meghiúsította ezeket a kísérleteket. De úgy látszik, hogy valamilyen regényben vagy valamelyik hollywoodi filmben találkozott valamiféle partizánhistóriával, és azt hiszi, hogy Kubában ma partizánháborút lehet szervezni.

Mindenesetre, a fent idézett példák nem túl lelkesítőek. De senki se gondolja, hogy Kennedy nyilatkozatairól alkotott véleményünk azt jelenti, hogy valamilyen rokonszenvet érzünk a másik jelölt, Nixon úr iránt, aki hasonló nyilatkozatokat tett. Úgy véljük, hogy egyiküknek sincs józan politikai ítélőképessége.

*

Eddig országunk problémáit fejtettük ki, ez az a fő téma, amelyről az Egyesült Nemzetek Szervezete előtt szólunk. De nagyon jól tudjuk, hogy bizonyos fokig önzés volna részünkről, ha mi csak saját konkrét esetünkkel törődnénk. Az is

igaz, hogy időnk nagy részét arra használtuk fel, hogy Kuba problémáiról tájékoztassuk a közgyűlést, és kevés időnk maradt más kérdésekre, amelyeket szeretnénk röviden érinteni.

Kuba problémája nem egyedülálló. Hiba volna ezt gondolni. Kuba problémája az összes elmaradott országok problémája. Problémája ez Kongónak, Egyiptomnak, Algériának, Nyugat-Iriánnak, Panamának, amely vissza akarja kapni csatornáját, Puerto Ricónak, ahol teljesen meg akarják fojtani a nemzeti szellemet, Hondurasnak, amelytől elrabolták területének egy részét. Egyszóval — bár ha nem is szentelünk külön figyelmet más országokra — Kuba problémája, valamennyi elmaradott és gyarmati ország problémája.

Azok a problémák, amelyeket Kubáról szólva érintettünk, egész Latin-Amerikára vonatkoznak. A monopóliumok ellenőrzik Latin-Amerika gazdasági erőforrásait, néha közvetlen tulajdonosai az ércbányáknak, mint például Chilében, Peruban, Mexikóban a réz, vagy Peruban és Mexikóban a horgany, vagy Venezuelában az olaj. Más esetekben a közüzemek tulajdonosaiként gyakorolják az ellenőrzést. Ez a helyzet a villamostársaságokkal Argentínában, Brazíliában, Chilében, Peruban, Ecuadorban és Kolumbiában; Chilében, Brazíliában, Peruban, Venezuelában, Paraguayban és Bolíviában pedig ők az egész telefonhálózat gazdái. Vannak az ellenőrzésnek más módszerei is, például a hagyományos exportcikkek megkülönböztetése, mint ahogy ez a brazíliai, a kolumbiai, a salvadori, a Costa Rica-i, a guatemalai kávéval vagy a banánnal (a United Fruit Company banánexportján kívül) Guatemalában, Costa Ricában, Hondurasban történik; és végül ugyanez a helyzet a mexikói vagy a brazíliai gyapottal. Az észak-amerikai monopóliumok a gazdasági ellenőrzésnek mindezen formáit a legfontosabb termelői ágak felett gyakorolják az említett országokban, amelyek teljes mértékben a monopóliumoktól függnek.

Képzeljük el, ha eljön az a nap, amikor ezek az országok is agrárreformot akarnak végrehajtani! Akkor azonnali, tény-

leges és meghatározott térítést fognak követelni tőlük. És ha ennek ellenére végrehajtják az agrárreformot, akkor előfordulhat annak a testvérországnak az ENSZ-be érkező küldöttével, hogy mozgását a Manhattan területére fogják korlátozni, nem engedik be a szállodákba, rágalmak özönét zúdítják rá, sőt az is lehet, hogy a rendőrség is inzultálni fogja.

Kuba problémája csak példája annak, hogy mi is tulajdonképpen Latin-Amerika. Vajon meddig fog még várni Latin-Amerika, hogy lehetőség nyíljon fejlődésére? Nos, ha a monopóliumok követelményeihez igazodik, ítéletnapig is várnia kell.

Ki fogja iparosítani Latin-Amerikát? A monopóliumok? Nem. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének gazdasági jelentéséből világosan kitűnik, hogy a magántőkét nem azokba az országokba exportálják, amelyeknek erre szükségük van, hogy itt segítségével létrejöjjön a fejlődéshez nélkülözhetetlen ipar, hanem elsősorban az iparilag fejlettebb országokba özönlik, mert e tőkék tulajdonosai ott nagyobb biztonságban érzik magukat. Végül is az Egyesült Nemzetek Szervezetének Gazdasági Bizottsága elismerte, hogy magántőke-befektetések segítségével, azaz a monopóliumok segítségével nem lehet fejlődni.

Latin-Amerikának politikai feltételekhez nem kötött állami tőkebefektetési program alapján kell fejlődnie, hisz természetes, hogy mindannyian szabad országot akarunk képviselni, és senki sem akar olyan országban élni, amely nem tekintheti magát szabadnak. Egyikünk sem akarja, hogy hazája függetlenségét eltiporják olyan érdekek kedvéért, amelyek nem az ország érdekei. Ezért a segélyt politikai feltételek nélkül kell nyújtani.

Mit sem tesz, hogy nekünk nem adnak segélyt. Mi nem is kértünk. De a latin-amerikai népek iránti szolidaritásunk arra kötelez, hogy hangsúlyozzuk: segélyt politikai feltételek nélkül kell adni. Az állami befektetéseket a gazdasági fejlődés érdekében kell felhasználni, nem pedig „szociális fejlesztés" megvalósítására, mert ez utóbbiak csak arra szol-

gálnak, hogy leplezzék a gazdasági fejlesztés égető szükségességét.

Latin-Amerika problémái ugyanazok a problémák, amelyek a világ többi része, Afrika és Ázsia előtt állnak. A monopóliumok felosztották egymás között a világot. Ugyanazok a monopóliumok, amelyek Latin-Amerikában működnek, ott vannak a Közel-Keleten is. Ott a nyersolaj azoknak a monopolista társaságoknak a birtokában van, amelyeket az észak-amerikai, az angol, a holland és a francia finánc-oligarchia ellenőriz... Ugyanaz történik Iránban, Irakban, Szaud-Arábiában. Vagyis a földkerekség bármely részén. Ugyanezt látjuk a Fülöp-szigeteken is. Ez történik Afrikában is. A monopóliumok felosztották egymás között a világot. Ki meri tagadni ezt a történelmi igazságot? A monopóliumoknak pedig nem érdekük az egyes országok gazdasági fejlesztése. De érdekük a természeti kincsek, a népek kizsákmányolása. S annál fokozottabban, minél hamarabb megtérül a befektetett tőkéjük.

A kubai népnek az Egyesült Államok imperialista kormányával kapcsolatos problémái semmiben sem különböznek azoktól a problémáktól, amelyekkel Szaud-Arábiának, Iraknak vagy Iránnak is szembe kellene néznie, ha államosítaná nyersolajiparát. Ugyanezekkel a problémákkal kellett Egyiptomnak megbirkóznia, mikor — nagyon helyesen! — államosította a Szuezi-csatornát. Ugyanilyen problémákat kellett megoldania Indonéziának is, amikor függetlenné akart válni, vagyis ugyanazokat a problémákat, amelyek az Egyiptom és a Kongó elleni orvtámadást előidézték.

És gondot okozott-e valaha is a gyarmatosítóknak vagy az imperialistáknak, hogy ürügyet találjanak a behatoláshoz? Ó, dehogy! Mindig találtak valamilyen ürügyet! Kik ezek a gyarmatosítók? Kik ezek az imperialisták? Nem négy vagy öt országról van szó, hanem négy vagy öt monopolista csoportról, amely a világ gazdagságát birtokolja.

Ha egy idegen bolygóról jönne el valaki a közgyűlésre, aki még nem olvasta sem Marx „Kommunista Kiáltvány"-át,

sem a UPI vagy az AP hirügynökség táviratát, sem a monopóliumok sajtójának egyéb jelentéseit, és arról érdeklődne, hogy miként van a világ felosztva, s a térképen meglátná, hogy a világ gazdagsága négy vagy öt ország monopóliumai között oszlik meg, bizonyára ezt mondaná: „Nem igazságos a javak elosztása a Földön, a világot kizsákmányolják." És itt, ahol képviselve van az elmaradott országok túlnyomó többsége, joggal jelentené ki, hogy az önök által képviselt népek zömét kizsákmányolják. Már régóta kizsákmányolják. A kizsákmányolás formái változtak, de a népeket továbbra is kizsákmányolják. És ez helytálló megállapítás volna.

Hruscsov miniszterelnök beszédének egyik értékes megállapítása különösen megragadta figyelmünket. Arra a kijelentésére gondolok, hogy „a Szovjetuniónak nincsenek gyarmatai, és egyetlen országban sincsenek tőkebefektetései."

Milyen nagyszerű lenne ez a mi világunk, amelyet most végromlás fenyeget, ha minden ország küldötte elmondhatná, „országomnak nincs egyetlen gyarmata sem, és nincs befektetése egyetlen más országban sem".

Miért csűrnénk-csavarnánk ezt a kérdést? Ez a dolog lényege, ezzel függ össze a béke és a háború, a fegyverkezési hajsza és a leszerelés kérdése. Az emberiség fennállása óta a háborúknak főképpen egy okuk volt: egyes országok meg akartak fosztani másokat javaiktól.

Tűnjön el a rablás ideológiája, és eltűnik a háború ideológiája is! Szűnjenek meg a gyarmatok, ne zsákmányolják ki a monopóliumok az országokat, és akkor az emberiség eljut az igazi haladás korszakába.

De amíg ez a lépés nem történik meg, amíg ez az idő nem következik be, a világ kénytelen állandóan annak a lidércnyomásos veszedelemnek az árnyékában élni, hogy valamilyen válságba, atomkatasztrófába sodródhat. Miért? Mert vannak, akiknek érdekük a rablás, vannak, akiknek érdekük a kizsákmányolás fenntartása.

Kuba helyzetéről beszéltünk itt. A mi esetünk nagyon tanulságos. Sokat tanultunk a problémákból, amelyek Kubá-

ban az imperializmussal, az ellenünk fellépő imperializmussal kapcsolatban felvetődtek. Végső soron azonban az imperialisták mindegyik csoportja egy húron pendül, és valamenynyi egyformán cselekszik. Az az ország, amely a latin-amerikai népeket vagy a világ bármely más részének népeit kizsákmányolja, szövetségese azoknak, akik a világ többi népeit zsákmányolják ki.

Az Egyesült Államok elnökének beszédében volt valami, ami rendkívül aggasztott bennünket. Ezt mondta: „Az elmaradott területeken békés változásokra kell törekednünk, elő kell segítenünk a gazdasági és a szociális haladást. Hogy ezt megtehessük, hogy elősegíthessük a békés változásokat, a nemzetközi közösségnek rendkívüli helyzet beállta esetén tudnia kell demonstrálni jelenlétét az ENSZ megfigyelői vagy fegyveres erői révén.

Szeretném, ha a tagállamok kedvező határozatot hoznának a főtitkár jelentésének arról a javaslatáról, hogy a titkárság keretében olyan szakértőkből álló gárdát kell alakítani, amely a jövőben segítené a titkárságot az ENSZ fegyveres erők iránt mutatkozó szükséglet kielégítésében."

Más szavakkal: miután Latin-Amerikát, Afrikát, Ázsiát és Óceániát „fejlődő területeknek" fogják nyilvánítani, követelik, hogy ott a változások „békés úton" történjenek, és javasolják, hogy ennek biztosítására az ENSZ „megfigyelőit" vagy „erőit" használják fel. Tudvalevő, hogy az Egyesült Államok a gyarmatosítók elleni forradalom eredményeként jött létre. Az 1775. július 5-én kelt philadelphiai nyilatkozat kimondta, hogy a népeknek joguk van forradalmi úton felszabadulniuk a gyarmati uralom vagy az elnyomás bármely más formája alól. Ma pedig az Amerikai Egyesült Államok kormánya azt követeli, hogy az ENSZ-erők segítségével akadályozzák meg a forradalmi átalakulásokat.

A főtitkár azt javasolta, hogy az ENSZ tagállamai teljesítsék az ENSZ-nek azt az esetleges kérését, hogy vegyenek részt a fegyveres erők létrehozásában. „Minden itt képviselt ország ismerje el ennek szükségességét, és jelölje ki azokat

a hazai alakulatokat, amelyek szükség esetén részt vesznek az ENSZ fegyveres erőiben. Ezt most kell megoldani a közgyűlésnek ezen az ülésszakán. Biztosítom azokat az országokat, amelyek most segélyt kapnak az Amerikai Egyesült Államoktól, mi helyeseljük, ha ezt a segélyt az ilyen alakulatok fenntartására használják fel, amint azt a főtitkár javasolta. Vagyis az Egyesült Államok kész nagyobb katonai segítséget adni azoknak az országoknak, amelyekben amerikai támaszpontok vannak és amelyek amerikai segélyben részesülnek, hogy tevékenyebben vegyenek részt e rendkívüli alakulatok létrehozásában. „Az Egyesült Államok a főtitkár ilyen erőfeszítésének támogatása céljából hajlandó jelentős mennyiségű légi és tengeri szállítóeszközt kijelölni és készenlétben tartani, hogy segítséget nyújtson azoknak az alakulatoknak az elszállításában, amelyekre az ENSZ rendkívüli helyzet esetén igényt tart." Más szóval, felajánlja hajóit és repülőgépeit ezeknek a csapatoknak a szállításához. De ki kell jelentenem, hogy a kubai küldöttség nem érthet egyet az ilyen alakulatok létrehozásával, amíg a világ minden népe nincs biztosítva afelől, hogy ezeket a fegyveres erőket nem fogják a gyarmatosítás és az imperializmus szolgálatába állítani, hiszen bármelyikünk hazája ellen bármikor bevethetik ezeket az erőket, semmibe véve népeink jogait.

*

Van még néhány probléma, amelyeket a különböző küldöttségek képviselői már említettek felszólalásukban. Idő hiánya miatt részletesen csak a kongói problémáról fejtjük ki véleményünket. Nem nehéz kitalálni, hogy mivel ellenezzük a gyarmatosítást és az elmaradott országok kizsákmányolását, elítéljük az ENSZ kongói fegyveres beavatkozásának formáját. Először is, ezeket az erőket nem azért küldték oda, hogy az intervenciósok ellen harcoljanak. Időt engedtek, hogy elősegítsék az első szakadást. Amikor ez kevésnek bizonyult, lehetővé tették a második szakadár-akció végrehajtását. És

végül, míg ezek a csapatok elfoglalták a rádióállomásokat és a repülőtereket, lehetővé vált, hogy feltűnjön a „harmadik ember", ahogy a hasonló körülmények között felbukkanó „megváltókat" nevezik. Ismerjük ezeket az embereket, hiszen 1934-ben hazánkban is feltűnt egy ilyen „megváltó", akit Fulgencio Batistának hívnak. Kongóban Mobutunak hívják. Kubában ez a „harmadik ember" naponta felkereste az amerikai nagykövetséget. És ugyanez a helyzet Kongóban is. Ezt nem mi találtuk ki! Nem. Ezt az egyik folyóirat közli, mégpedig olyan folyóirat, amely a monopóliumok leghívebb védelmezője és amely, következésképpen, nem léphet fel a monopóliumokkal szemben. Ez a folyóirat nem támogathatja Lumumbát, mert Lumumba ellensége, tehát Mobutut támogatja. A folyóirat ezenkívül elmondja, hogy ki is ez a Mobutu, hogyan tűnt fel és hogyan határozta el magát cselekvésre. És végül a „Times" legutóbbi számában arról számol be, hogy „Mobutu egyre gyakrabban kereste fel az amerikai nagykövetséget, ahol hosszas tárgyalásokat folytatott a nagykövetség munkatársaival. A múlt héten valamelyik este Mobutu katonatisztekkel tanácskozott, és megnyerte támogatásukat. Még azon az éjjelen a kongói rádióállomáshoz ment — ugyanahhoz a rádióállomáshoz, amelyet Lumumbának nem engedtek igénybe venni —, és bejelentette, hogy a hadsereg magához ragadta a hatalmat."

Mindez az Egyesült Államok nagykövetségén tett gyakori látogatások és a nagykövetségi tisztviselőkkel folytatott hosszas tárgyalások után történt. És mindezt a „Times" mondta el, a monopóliumok védője.

A legutóbbi kongói eseményekben tehát világosan felismerhető a gyarmatosítók keze. Következésképpen úgy véljük, hogy Kongóban helytelenül jártak el, kiszolgálták a gyarmatosítók érdekeit. A tények azt bizonyítják, hogy Kongó népe Lumumbát támogatja, az egyetlen olyan vezetőt, aki továbbra is hazája érdekeit védelmezi.

Ha az afrikai és ázsiai országok el tudják érni, hogy a törvényes hatalmak Kongó megvédése érdekében megbékélje-

nek egymással, a megbékélés nyomán megjavul a helyzet. Ha ez nem történik meg, az igazság és a jog azt illeti, aki amellett, hogy a nép és a parlament támogatását élvezi, a monopóliumok ellen is fellép, kitart a nép oldalán.

Ami az algériai problémát illeti, mondanunk sem kell, hogy száz százalékig elismerjük az algériai nép függetlenségéhez való jogát. Ezenkívül meg kell mondanom, hogy ostobaság — s a világon sok olyan ostobaság van, amelyet önző felbuzdulásból törvényerőre emelnek — azt állítani, hogy Algéria Franciaország része. Más országok is ugyanezt tették annak idején, hogy megtartsák gyarmataikat. Ez a jelenség, amelyet „integrációnak" neveznek, történelmileg csődöt mondott. Elemezzük fordítva a kérdést, és tegyük fel, hogy Algéria az anyaország, és ő jelenti ki, hogy Európa egy része területének integráns darabja. Ez egyszerűen hajánál fogva előrángatott és egyúttal teljesen értelmetlen állítás volna. Algéria, uraim, éppúgy Afrikához tartozik, mint ahogy Franciaország Európához.

Mégis, az afrikai nép már több éve hősies harcot vív az anyaország ellen. Talán amíg mi itt nyugodtan vitatkozunk, az algériai falvak és városok felett lövedékek fütyülnek, a francia kormány és hadsereg bombái hullanak. Talán most is követel áldozatokat a harc, melyben legkevésbé sem kétséges, hogy kinek az oldalán van az igazság. A legkevésbé sem kétséges, hogy ezt a problémát meg lehet oldani, még a kisebbség érdekeit is beleértve, annak a francia kisebbségnek az érdekeit, melyet ürügyül használnak fel arra, hogy Algéria lakosságának kilenctized részétől megtagadják a függetlenséget. És mégse teszünk semmit. Milyen gyorsan elküldték Kongóba az ENSZ csapatait, és milyen kevés lelkesedés mutatkozik aziránt, hogy Algériába küldjék őket! És ha az algériai kormány — amely, mivel a harcoló algériaiak millióit képviseli, törvényes kormány — azt kérné, hogy menjenek oda is ENSZ-csapatok, vajon küldenének-e, s vajon ugyanolyan lelkesedéssel küldenénk-e őket? És ha ugyanolyan lelkesedéssel küldjük is, ezt egészen más célból kell

megtennünk, azzal a szándékkal, hogy a gyarmat és ne a gyarmatosítók érdekeit képviseljék!

Mi tehát az algériai nép oldalán, valamennyi még gyarmati sorban élő afrikai nép oldalán állunk, és azoknak a négereknek az oldalán, akiket a Dél-afrikai Unióban faji megkülönböztetéssel sújtanak. Támogatjuk mindazokat a népeket, amelyek nemcsak politikailag akarnak szabadok lenni — mert nagyon egyszerű kitűzni a lobogót, megalkotni a címert, a himnuszt, és új színt festeni a térképre —, hanem gazdaságilag is függetlenné akarnak válni. Van egy igazság, amelyet mindannyiunknak eszünkbe kell vésnünk. Ez az igazság az, hogy nincs politikai függetlenség gazdasági függetlenség nélkül; a politikai függetlenség gazdasági függetlenség nélkül — hazugság. Ezért is támogatjuk a népeknek azt a törekvését, hogy politikailag és gazdaságilag is szabadok legyenek, és ne csak zászlójuk, címerük és ENSZ-képviseletük legyen.

*

Szeretnénk itt felvetni egy másik jog kérdését. Népünk ezt a jogát csak nemrég, néhány nappal ezelőtt, sok ezer főnyi nagygyűlésen hirdette ki. Az elmaradott országoknak arról a jogáról van szó, hogy államosítsák a természeti kincseket és a monopóliumok beruházásának objektumait. Más szóval, javasoljuk az elmaradott országok természeti kincseinek és az ott levő külföldi tőkebefektetéseknek az államosítását.

És ha az iparilag fejlett országok is hasonlóképpen akarnak eljárni, nem fogjuk ellenezni.

Hogy az országok valóban szabadok lehessenek politikailag, teljesen szabadoknak kell lenniük gazdaságilag is. Akkor aztán lehet segíteni őket. Ha az elkobzott tőkebefektetések értékéről kérdeznek bennünket, mi annak a profitnak a nagyságával válaszolunk, amelyet a monopóliumok a gyarmatokból és az elmaradott országokból évtizedeken, ha nem évszázadokon át kipréseltek.

Támogatni kívánjuk a Ghanai Köztársaság elnökének azt a javaslatát is, hogy Afrika területén számolják fel a katonai, következésképpen az atomtámaszpontokat is, vagyis szabadítsák meg Afrikát az atomháború veszélyétől. Az Antarktiszról már kötöttek ilyen egyezményt. Ha a leszerelés útját követjük, miért ne törekednénk egyúttal arra, hogy a Föld egyes részeit megszabadítsuk az atomháború veszélyétől? Afrika újjászületik. Az az Afrika, amelyet csak most kezdünk megismerni, egyáltalában nem az, amelyet fényképeken mutattak nekünk, amelyet a hollywoodi filmeken láttunk vagy amelyekről regényekben olvastunk. Ez nem az az Afrika, amelyet mindig úgy ábrázoltak, mint ahol lándzsával felfegyverzett, félmeztelen emberek törzsei élnek, akik a fehér hőssel való első összeütközésnél mindig hajlandók megfutamodni, és ahol a fehér hőst annál több dicsőség övezi, minél több négert ölt meg. Ez az Afrika, amely olyan vezetőkkel emelkedik fel, mint Nkrumah és Sekou Touré. Ez Nasszer arab világának Afrikája, az elnyomott, kizsákmányolt kontinens, ahonnan milliószámra hurcolták el a rabszolgákat, s amelynek történetét annyi szenvedés kísérte. Ezzel az Afrikával szemben tartozásunk van, és kötelességünk, hogy megszabadítsuk a megsemmisülés veszélyétől. A Nyugatnak kárpótolnia kell Afrikát a töméntelen szenvedésért. Afrikát meg kell szabadítani az atomháború veszélyétől, szabad területnek kell nyilvánítani, hogy ott ne létesítsenek atomtámaszpontokat. Amíg többet nem tehetünk, legalább alakítsuk olyan védett területté ezt a kontinenst, ahol az emberi életet semmi sem fenyegeti. Mi lelkesen támogatjuk ezt a javaslatot.

*

Ami a leszerelés kérdését illeti, mindenben helyeseljük a szovjet javaslatot — és nem szégyelljük kimondani, hogy támogatjuk. Úgy véljük, hogy ez a javaslat helyes, világos és pontos fogalmazású.

Figyelmesen elolvastuk Eisenhower elnök itt elmondott

beszédét. Gyakorlatilag semmit sem mondott sem a leszerelésről, sem az elmaradott országok fejlesztéséről, sem a gyarmati problémákról. Az Egyesült Államok polgárainak, akiket a hazug propaganda befolyásol, hasznos lenne egy kis időt szentelniük az amerikai elnök és a szovjet miniszterelnök beszédeinek objektív tanulmányozására, hogy lássák, melyikük törődik őszintén a világ problémáival, melyikük beszél világosan és nyíltan, melyikük és miért törekszik a leszerelésre, és ki az, aki ellenzi ezt.

A szovjet javaslat nem lehetne világosabb. A szovjet tervezet olyan, hogy semmit sem kell hozzátenni. Miért fogadnánk fenntartással, ha még senki sem nyilatkozott ilyen világosan olyan létfontosságú problémáról, mint a leszerelés?

Az emberiség története arra tanít bennünket, hogy a fegyverkezési hajsza tragikus módon mindig háborúra vezetett; de a háború még sohasem járt az emberiségre nézve olyan óriási pusztítással, mint most; következésképpen a felelősség ezért sohasem volt olyan nagy, mint most. A szovjet küldöttség nyilatkozott erről a problémáról, amely annyira nyugtalanítja a világot, mert megoldásától függ az emberiség léte vagy nemléte. Javaslatot tett a teljes és általános leszerelésről. Lehet-e ennél többet kívánni? Gondolkozzanak el, és meggyőződnek róla, hogy ennél a javaslatnál valóban nem lehet többet kívánni. Nem lehet nagyobb biztosítékokat követelni. A szovjet javaslatot senki sem utasíthatja el anélkül, hogy ne vállalna felelősséget a történelem előtt mindazokért a következményekért, amelyekkel a háború veszélye és maga a háború fenyeget.

Miért akarják a leszerelés problémáját kivonni a közgyűlés hatásköréből? Miért nem akarja az Egyesült Államok küldöttsége ezt a problémát mindannyiunkkal megvitatni? Vajon nekünk nincs saját véleményünk? Vajon nem kell tanulmányoznunk ezt a problémát? Miért kell bizottságot összehívni? Miért ne követhetnénk a megvitatás legdemokratikusabb útját, tehát azt, hogy a közgyűlés, annak valamennyi küldöttje vitassa meg a leszerelés problémáját; hogy min-

denki terítse ki az asztalra kártyáit, hogy mindenki láthassa, ki óhajtja a leszerelést és ki az, aki ellene van, ki akar a háború tüzével játszani és ki ellenzi ezt, ki az, aki elárulja az emberiség békevágyát. Az emberiséget nem szabad áldozatul dobni egyesek önző és alantas érdekeinek. Népeinket — nem egyedül rólunk van szó — meg kell menteni ettől a vérfürdőtől, nem szabad megengedni, hogy az, amit az emberi értelem alkotott, az emberiség pusztulásához vezessen.

Világosan beszélt erről a szovjet küldöttség, tárgyilagosan beszélek erről én is. Tanulmányozzuk ezeket a javaslatokat, és terítsük ki kártyáinkat. Ez a kérdés nemcsak egyik vagy másik küldöttség ügye; olyan kérdés ez, amely az egész világ közvéleményét érdekli. A háború híveit és a militaristákat a világ közvéleményének kell lelepleznie és elítélnie. Ez a probléma nemcsak egy kisebbség, hanem az egész világ érdekeit érinti. A háborús gyújtogatók és a militaristák leleplezése a világ közvéleményének a feladata. A leszerelés problémáját nem egyszerűen a közgyűlés ülésén, hanem az egész világ szeme előtt, ezen az óriási világközgyűlésen kell megvitatnunk, mert háború esetén nemcsak azok fognak megsemmisülni, akik kirobbantották, hanem sok száz millió teljesen ártatlan ember is. Éppen ezeknek a kérdéseknek a megoldására gyűltek össze a világ népeinek képviselői, pontosabban a világ népei egy részének képviselői, mert a világ itt még nincs teljes egészében képviselve, s nem is lesz addig, míg nincs itt a Kínai Népköztársaság képviselője! A világ egynegyede hiányzik erről a közgyűlésről. De nekünk, jelenlevőknek világosan kell beszélnünk, és nem szabad üres fecsegéssel töltenünk az időt. Valamennyiünknek meg kell vitatnunk ezt a problémát, mert ez igen fontos probléma. Fontosabb ez, mint a gazdasági segélyről vagy akármi másról hozott határozat, mert az emberiség biztonságáról van szó. Valamennyiünknek meg kell vitatnunk ezt a problémát, harcolnunk kell, hogy a földön béke legyen és hogy a militaristák és háborús gyújtogatók lelepleződjenek.

Ezenkívül, ha mi, elmaradott országok reménykedni akarunk a haladásban, ha azt akarjuk, hogy népeink magasabb életszínvonalra emelkedjenek, harcolnunk kell a békéért, a leszerelésért, mert annak az összegnek az egyötödéből, amelyet a világ egy évben fegyverkezésre költ, valamennyi elmaradott ország gazdaságát fejleszteni lehetne, évente 10 százalékkal lehetne növelni ipari termelését, és bizonyára emelni lehetne azoknak az országoknak az életszínvonalát, melyek fegyverkezésre költik jövedelmüket.

Mi akadályozza hát a leszerelést? Kinek érdeke, hogy fegyverkezzünk? Azoknak érdeke, hogy állig fegyverben álljunk, akik meg akarják tartani a gyarmatokat, akik monopóliumaikat védelmezik, akik kezükben akarják tartani a közép-keleti olajat, Latin-Amerika, Ázsia és Afrika természeti kincseit. Azért van szükségük a fegyverkezésre, hogy megvédelmezzék birtokaikat. Önök jól tudják, hogy ezeket a területeket az erőszak jogán hódították meg és gyarmatosították, emberek millióit igázták le az erőszak jogán. Erőszakkal tartják fenn a világon a kizsákmányolást.

Következésképpen, azoknak nem érdeke a leszerelés, akiknek szükségük van az erőszakra, akiknek létérdekük az erőszak, hogy fenntartsák az ellenőrzést a népek természeti kincsei felett, és meg akarják tartani az elmaradott országok nyújtotta olcsó munkaerőt. Megígértük, hogy teljesen nyíltan fogunk beszélni, mert másként az igazságot nem is lehet elmondani.

A gyarmatosítók a leszerelés ellenségei. A világ közvéleményének segítségével kell harcolnunk ellenük, hogy kivívjuk a leszerelést, és ugyancsak a világ közvéleményének segítségével kell kikényszerítenünk a népeknek a politikai és gazdasági felszabaduláshoz való jogát.

A leszerelés ellenségei a monopóliumok, mert azonkívül, hogy a fegyverek az ő érdekeik védelmét szolgálják, a fegyverkezési hajsza mindig nagy üzlet volt számukra. Mindenki jól tudja, hogy például az Egyesült Államok legnagyobb monopóliumai a második világháború alatt megkétszerezték tő-

kéiket. Ezek a monopóliumok, akár a keselyűk, hullákkal táplálkoznak, s ezeket a háború szállítja nekik.

A háború számukra jövedelmező üzlet. Le kell lepleznünk azokat, akik üzletet csinálnak a háborúból, azokat, akik megszedik magukat rajta. Fel kell nyitnunk a világ szemét és meg kell mutatnunk, hogy ki kufárkodik az emberiség sorsával és a háború veszélyével, különösen akkor, amikor ez a veszély a világ elpusztításával fenyeget.

Ennek a feladatnak a végrehajtására hívjuk fel mi, kicsiny és elmaradott ország a többi kis és elmaradott ország minden népét és a közgyűlés minden részvevőjét, harcoljanak ennek a problémának megoldásáért, mert ha a világ továbbra is az egyre növekvő háborús veszély légkörében fog élni, a jövőben nem bocsáthatjuk meg magunknak, hogy hiányzott belőlünk a kellő határozottság és erély ennek a létfontosságú problémának a megoldásához.

*

Végül még egy probléma, amelyet — mint ahogy valamelyik újság írta — a kubai küldöttségnek fel kell vetnie: a Kínai Népköztársaság problémájáról van szó.

Már több más küldöttség felvetette ezt a kérdést. Szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy ellentmond az ENSZ rendeltetésének és puszta létét is érdemtelenné teszi az a tény, hogy ezt a kérdést még meg sem vitatták. Miért nem kerül napirendre ez a kérdés? Mert így akarja az Egyesült Államok kormánya. Miért mond le az ENSZ-közgyűlés arról a jogáról, hogy ezt a problémát megvitassa?

Az utóbbi években sok ország lett tagja az ENSZ-nek, de az ENSZ tagadja a történelmi valóságot, tagadja a tényeket és magát az életet, amikor semmibe veszi a Kínai Népköztársaság ENSZ-tagságra való jogát, azt a jogát, hogy képviselje a több mint 600 milliós lélekszámú ország lakosságának 99 százalékát. Ez egyszerűen képtelenség. Ostobaság, hogy még csak megvitatásra sem kerül ez a kérdés. Meddig fogjuk

azt a gyászos szerepet játszani, hogy e probléma napirendre tűzésétől elzárkózunk, holott például a francóista Spanyolország képviselője itt van közöttünk?

Röviden szeretnék emlékeztetni arra, hogyan jött létre az Egyesült Nemzetek Szervezete. A fasizmus elleni háború után alakult meg, az után, hogy emberek tízmilliói estek el a harcmezőkön. És e harc nyomán, amely annyi áldozatot követelt, mintegy reménysugárként megalakult az ENSZ. Mégis meglepő, érthetetlen dolgokat tapasztalunk. Az északamerikai katonák életüket áldozták Guam-szigetén vagy Guadalcanal-szigetén, Okinawán, az ázsiai szigetvilágban és a kontinentális Kína területén. Azokkal az emberekkel harcoltak együtt a közös ellenség ellen, akiktől most megtagadják az ENSZ-tagság jogát. Mindez akkor történt, amikor a „Kék Hadosztály" katonái a fasizmus védelmében a Szovjetunió ellen harcoltak...

A Kínai Népköztársaságtól még azt is megtagadják, hogy ENSZ-tagságának kérdését a napirendre tűzzék, míg az előtt a rendszer előtt, amelyet a német nácizmus és az olasz fasizmus szült és amely Hitler ágyúinak és repülőgépeinek, Mussolini feketeingeseinek támogatásával került hatalomra, szívélyesen kitárják az ENSZ kapuit.

Kína a világ lakosságának egynegyedét jelenti. Melyik kormány az igazi képviselője ennek a népnek, a világ legnagyobb népének? Természetesen a Kínai Népköztársaság kormánya. De mellette ott van egy másik rendszer is, amelyet a polgárháborúban a 7. amerikai flotta mentett meg.

És mindannyiszor, amikor a kontinensen kívülről történő beavatkozásról beszélnek, helyes volna megkérdezni, hogy milyen jogon avatkozott be ez a kontinensen kívüli flotta Kína belügyeibe. Ezt kizárólag azért teszik, hogy megakadályozzák Kína egész területének felszabadulását és fenntartsák ott az ellenforradalmárok nyomorúságos csoportját. Ez az állapot bármilyen szempontból nézve is képtelenség, és az Egyesült Államok kormánya éppen ezért ellenzi a Kínai Népköztársaság ENSZ-tagsága elismerésének megvitatását.

Szükségesnek tartjuk, hogy kifejtsük erről véleményünket, és hogy kijelentsük, mi helyeseljük azt a javaslatot, amely szerint az ENSZ közgyűlésén meg kell vitatni a kínai nép törvényes képviseletének, vagyis a Kínai Népköztársaság kormánya képviseletének kérdését.

Jól tudom, hogy egyeseknek nehéz szabadulniuk azoktól az elavult nézetektől, amelyeknek alapján néha az egyik vagy másik ország képviselőit megítélik. Meg kell mondanunk, hogy mi előítéletek nélkül jöttünk ide, avégből, hogy tárgyilagosan tanulmányozzuk a problémákat, nem félünk attól, mit gondolnak rólunk, sem pedig álláspontunk következményeitől.

Becsületesek és őszinték vagyunk, noha nem vagyunk francóisták,[1] mert nem akarunk bűntársai lenni annak az igazságtalanságnak, amelyet azokkal a spanyolokkal szemben követnek el, akik ma, húsz év után is börtönben szenvednek, s akik együtt harcoltak a Lincoln-zászlóalj észak-amerikai katonáival, akik az egész világ szemében dicsőséget szereztek ennek a nagy amerikainak.

*

A mai nemzetközi helyzettel kapcsolatban vannak olyan kérdések, amelyekről szeretnénk összegezni véleményünket és amelyek felől nincs kétségünk. A mi problémánkat megmagyaráztuk, ez a világ egyik problémája. Ellenünk azok támadnak, akik a más népekre támadó hatalmaknak is segítenek. Az Egyesült Államok kormánya nem állhat az algériai nép oldalán, mert Franciaország szövetségese; nem állhat a kongói nép oldalán, mert Belgium szövetségese; nem állhat a spanyol nép oldalán, mert Franco szövetségese; nem állhat a Puerto Ricó-i nép oldalán, amelynek nemzeti önállóságát immár 50 év óta elnyomja; nem állhat a panamai nép oldalán, amely a csatorna visszaadását követeli; nem lehet

[1] *francóisták* — szójáték: spanyolul „franco" — őszinte.

a polgári demokrácia megszilárdításának híve sem Latin-Amerikában, sem Németországban, sem Japánban. Ez a kormány nem állhat földéhes parasztok mellett, mert a nagybirtokosok szövetségese; nem lehet az életviszonyaik megjavítását követelő munkások oldalán sem, mert a monopóliumok szövetségese; nem állhat a felszabadulásra törekvő gyarmatok mellett, mert a gyarmatosítók szövetségese.

Az Egyesült Államok támogatja Francót, az algériai és a kongói gyarmatosítókat, ragaszkodik a panamai csatornaövezetben meglevő előjogaihoz, és a világon mindenütt a kolonializmus híve. Az Egyesült Államok a német militarizmus oldalán áll és újjászületéséért küzd, a japán militarizmus oldalán áll és újjászületéséért küzd.

Az Egyesült Államok kormánya elfelejtkezik arról a sok millió zsidóról, akiket a nácik az európai koncentrációs táborokban elpusztítottak. S ezek a nácik ma egyre nagyobb befolyást szereznek a Bundeswehrben. Elfeledkezik a megszállás ellen harcoló franciákról, akiket a nácik öltek meg. Elfeledkezik a Sigfried-vonalon, a Ruhr-vidéken, a Rajna mellett vagy az ázsiai fronton elesett észak-amerikai katonákról. Az Egyesült Államok nem küzdhet a népek területi épségéért és szuverenitásáért, mert katonai támaszpontjainak fenntartása miatt korlátoznia kell a népek szuverenitását. Minden ilyen támaszpont veszélyezteti és korlátozza annak az országnak a szuverenitását, ahol van.

Az Egyesült Államok a Szovjetuniót körülvevő katonai támaszpontjainak megtartása érdekében szükségképpen korlátozza a népek szuverenitását, és ezért ellenzi a szuverenitást. Megértjük, hogy az észak-amerikai népnek ezeket a problémákat nem magyarázzák meg úgy, ahogyan kell. De meg kell kérdeznünk, nyugodtak volnának-e az észak-amerikaiak, ha olyasmiről értesülnének, hogy Kubában, Mexikóban vagy Kanadában a Szovjetunió atomtámaszpont-hálózat kiépítésébe fogott, biztonságban éreznék-e magukat, nem vesztenék-e el nyugalmukat? Meg kell ezt magyarázni a világ közvéleményének és az amerikai közvéleménynek is, meg

kell vele értetni ezeket a problémákat, hogy éppúgy megértse, mint a többi népek. Nem lehet időtlen időkig agresszornak feltüntetni az elmaradott országok népeit; nem lehet a forradalmárokat agresszornak, az észak-amerikai nép ellenségeinek feltüntetni. Nem lehetünk az észak-amerikai nép ellenségei, mert ismerjük szellemi életük olyan kiváló képviselőit, mint Carleton Beals és Waldo Frank, akik nem tudták visszatartani könnyeiket, látván kormányuk hibáit, látván a vendégszeretet hiányát sok amerikaival, többek között velünk szemben. Ezek az Egyesült Államok leghumánosabb, leghaladóbb és legbátrabb írói, akikben az Egyesült Államok első vezéreinek, Washingtonnak, Jeffersonnak, Lincolnnak a nemességét látom. Demagógia nélkül, azzal az őszinte lelkesedéssel beszélek erről, amelyet ezek iránt az emberek iránt érzünk, akik felszabadították népüket a gyarmati rabságból. Ők nem azért küzdöttek, hogy országuk most a világ összes reakciós erőinek szövetségese, a gengszterek, a nagybirtokosok, a monopolisták, a kizsákmányolók, a militaristák és a fasiszták szövetségese, egyszóval a legmegrögzöttebb reakciós elemek szövetségese legyen, hanem azért, hogy országuk mindig nemes és igazságos eszméket védelmezzen.

Jól tudjuk, hogy mit fognak mondani rólunk ma és holnap az amerikai népnek, hogy félrevezessék. De ez nem fontos. Kötelességünket teljesítjük, amikor elmondjuk ezen a történelmi jelentőségű közgyűlésen a véleményünket. Hirdetjük a népek szuverenitáshoz és nemzeti függetlenséghez való jogát. Azok ellenzik a nacionalizmust, akik tudják, hogy ez a nemzet vagyonának visszaszerzésére irányuló törekvést jelent.

Támogatjuk és támogatni fogjuk minden népnek ezeket a nemes törekvéseit, mert az igazság hívei vagyunk és ellenezzük a kizsákmányolást, a monopóliumokat és a militarizmust, a fegyverkezési hajszát és a háborúval való játékot. Mindig is ellenezni fogjuk. Ez a mi álláspontunk.

*

Befejezésül, miután mindazt elmondtuk, amit kötelességünknek tartottunk elmondani, felolvasom a Havannai Nyilatkozatot. Önök tudják, hogy a Havannai Nyilatkozat a kubai nép válasza a Costa Ricában elfogadott nyilatkozatra. A Havannai Nyilatkozat mellett nem tíz- és nem százezer, hanem egymillió kubai tett hitet. Aki kételkedik ebben, eljöhet és megláthatja ezeket az embereket, amikor legközelebb tüntetés vagy népgyűlés lesz Kubában. Egy öntudatos, páratlan lelkesedéstől fűtött nép érzéseinek megnyilvánulásáról győződhet majd meg, amit csak akkor lehet látni, ha a nép elszántan védelmezi legszentebb érdekeit.

Azon a népgyűlésen, a néppel való tanácskozás és a nép jóváhagyása után, a Costa Rica-i nyilatkozatra válaszul a jelenlevők nyilatkozatot fogadtak el, amely rögzíti a kubai forradalom elveit.

Az itt jelenlevők közül többen szerették volna megismerni a kubai forradalmi kormány politikáját. Hát ez a mi kormányunk politikája.

HAVANNAI NYILATKOZAT

Kubában, Amerika szabad földjén egybegyűlt a nép, hogy José Martí szobra előtt, José Martí emlékezetével a szívében, önmagát mint Általános Nemzetgyűlést konstituálja. Az általános és nyilvános szavazásban kifejezésre juttatott önrendelkezés jogán teszi ezt, a nép nevében, Latin-Amerika népeinek érzelmeit tolmácsolva.

Először: elítéli a Costa Ricában elfogadott hírhedt „San José-i Nyilatkozat" minden egyes tételét, mert ez a dokumentum az észak-amerikai imperializmus diktátumára született, s merénylet a kontinens testvérnépeinek nemzeti önrendelkezése, szuverenitása és méltósága ellen.

Másodszor: az Általános Nemzetgyűlés erélyesen elítéli az észak-amerikai imperializmusnak a latin-amerikai országok ügyeibe való több mint egy évszázada tartó nyílt és aljas beavatkozását. Mexikóban, Nicaraguában, Haitiben, Dominiká-

ban és Kubában nemegyszer támadás érte népeinket. A jenki imperialisták mohósága hatalmas és gazdag földterületeket rabolt el ezektől az országoktól, mint például Texast; fontos stratégiai pontokat kaparintott meg magának, mint például a Panama-csatornát; országokat változtatott megszállt területté, mint például Puerto Ricót. Az amerikai tengerészgyalogság meggyalázta asszonyainkat és leányainkat, bemocskolta történelmünk legszentebb jelképeit, sárba tiporta José Martí emlékét.

E beavatkozás, amelyet a katonai fölény, az egyoldalú szerződések és az áruló kormányok aljas szolgalelkűsége támogatott, több mint száz esztendőn át a kizsákmányolás földjévé, a jenki pénzügyi és politikai birodalom hátországává tette Amerikánkat, amelyet Bolívar, Hidalgo, Juárez, San Martín, O'Higgins, Sucre[1] és Martí szabadnak álmodott.

Ezek az országok az Egyesült Államok szavazógépezetét alkották, „a bennünket lenéző durva és kegyetlen északi hatalom" szolgáinak szerepét játszották a nemzetközi szervezetekben.

Az Általános Nemzetgyűlés kijelenti, hogy a latin-amerikai országok kormányai a történelmileg megcáfolhatatlan, állandó jellegű beavatkozás elősegítésével elárulták népeik függetlenségi törekvéseit, feladták országaik szuverenitását, s ezzel akadályozzák a tényleges szolidaritás megvalósítását országaink között. Az Általános Nemzetgyűlés ezért a kubai nép nevében elítéli e kormányok tevékenységét, s felemeli tiltakozó szavát, kifejezésre juttatva Latin-Amerika népeinek reményét és elhatározását, Amerikánk halhatatlan szabadsághőseinek eszméit.

[1] *Simón Bolívar* (1783—1830) — „Amerika felszabadítója", a latin-amerikai államok önállóságáért folytatott harc vezéralakja; *Miguel Hidalgo y Costilla* (1753—1811) — a mexikói függetlenségi harc első harcosa; *Benito Juárez* (1806—1872) — mexikói politikus; *José de San Martín* (1778—1850) — argentín tábornok, politikus; *Bernardo O'Higgins* (1776—1842) — chilei politikus; *Antonio José de Sucre* (1793—1830) — Simón Bolívar mellett a latin-amerikai államok függetlenségéért vívott harc vezéralakja.

Harmadszor: az Általános Nemzetgyűlés elutasít minden olyan kísérletet, mely a Monroe-elv fenntartására irányul; ezt az elvet, mint azt José Martí megjósolta, az imperialisták „amerikai uralmának kiterjesztésére" használják fel mind a mai napig, s miként José Martí annak idején leleplezte, a Monroe-elv segítségével terjesztették a mételyt, „a hitelek, a csatornák és a vasutak mételyét". Ezért az Általános Nemzetgyűlés a képmutató pánamerikanizmussal szemben — mely a nemzeti érdekeket háttérbe szorító jenki monopóliumok fensőbbségét és a Washingtonnak behódoló kormányok jenki irányítását jelenti — a felszabadító latin-amerikanizmust proklamálja, aminek megvalósításán Martí és Benito Juárez fáradozott.

Amikor az Általános Nemzetgyűlés baráti jobbját nyújtja az észak-amerikai népnek — a meglincselt négerek, az üldözött értelmiségiek, a gengszter-irányítás elfogadására kényszerített munkások népének —, kijelenti, hogy „az egész világgal, nem pedig annak egy részével" kíván haladni.

Negyedszer: az Általános Nemzetgyűlés kijelenti, hogy az imperialista fegyveres támadás esetére felajánlott szovjet segítség semmiképpen sem tekinthető beavatkozásnak, hanem csakis a szolidaritás megnyilvánulásának. Ez a segítség, amit a Pentagon küszöbönálló támadása esetére ajánlottak fel Kubának, becsületére válik a Szovjetunió kormányának, s egyúttal megszégyeníti az Egyesült Államok kormányát gyáva és alattomos agressziójáért. Ezért az Általános Nemzetgyűlés Amerika és az egész világ előtt kijelenti, hogy megköszöni és elfogadja a Szovjetunió rakétáinak támogatását, amennyiben az Egyesült Államok fegyveres erői behatolnának Kuba területére.

Ötödször: az Általános Nemzetgyűlés határozottan kijelenti, hogy sem a Szovjetunió, sem a Kínai Népköztársaság nem szándékszik „felhasználni Kuba gazdasági, politikai és szociális helyzetét . . . a kontinentális egység megbontására és a félteke egységének veszélyeztetésére". A kubai nép szabadon és saját szuverén elhatározásából cselekedett az első

puskalövéstől az utolsóig, saját elhatározásából hozta az áldozatokat, hogy megdöntse a zsarnokságot és megteremtse a forradalmi hatalmat, ami 20 000 mártír életébe került, saját elhatározásából alkotta meg valamennyi forradalmi törvényét és hajtotta végre a forradalom minden egyes tettét, és sem a Szovjetuniót, sem a Kínai Népköztársaságot nem lehet okolni azért, hogy létezik a mi forradalmunk, mely nem más, mint Kuba bátor válasza az imperializmus Amerikában elkövetett gaztetteire és bűneire.

Ezzel szemben az Általános Nemzetgyűlés teljes tudatában van annak, hogy éppen az Egyesült Államok kormánya veszélyezteti a félteke és az egész világ békéjét és biztonságát, amikor a Szovjetunióval és a Kínai Népköztársasággal szemben az elszigetelés és az ellenségeskedés politikáját folytatja, s ezt a politikát a latin-amerikai országok kormányaira is rákényszeríti, harcias, agresszív magatartást tanúsít, s makacsul szembeszegül a több mint 600 millió lakost képviselő Kínai Népköztársaság felvételével az ENSZ-be.

Az Általános Nemzetgyűlés éppen ezért ratifikálja a világ minden népével fenntartott barátság politikáját, s újra kijelenti, diplomáciai kapcsolatokat kíván létrehozni a szocialista országokkal. Szuverén és szabad akaratából a Kínai Népköztársaság tudomására hozza, hogy hajlandó diplomáciai kapcsolatot létesíteni a két ország között, s ezért megszakítja eddigi kapcsolatait a formozai bábkormánnyal, amelyet a 7. amerikai flotta tart uralmon.

Hatodszor: az Általános Nemzetgyűlés bizonyos abban, hogy e lépésével a latin-amerikai közvélemény is egyetért, s újra kijelenti, hogy a demokrácia fogalmával összeegyeztethetetlen a fináncoligarchia uralma, a négerek iránti fajgyűlölet, a Ku-Klux-Klan garázdálkodása, az üldöztetés, amelynek következtében Oppenheimert és más tudósokat megfosztottak tisztségüktől, melynek következtében a világ hosszú évek óta nem hallhatja a saját országában rabként élő Paul Robeson csodálatos hangját, és melynek következtében az egész világ tiltakozása, a különböző országok vezetőinek, sőt

XII. Pius pápának közbenjárása ellenére is megölték a Rosenberg-házaspárt.

Az Általános Nemzetgyűlés kifejezésre juttatja a kubai népnek azt a meggyőződését, hogy a demokráciának korántsem egyedüli ismérve a szavazati jog gyakorlása, ez majd minden esetben csak népámítás, amelyet a latifundiumok urai és hivatásos politikusok irányítanak; a demokráciának abban kell kifejezésre jutnia, hogy az állampolgároknak joguk van saját sorsuk intézésére, amint ezt az Általános Nemzetgyűlés is teszi. Továbbá, Latin-Amerikában csak akkor lesz demokrácia, ha a népek valóban szabadok lesznek, s az egyszerű emberek nem élnek átkos tehetetlenségben, ami az éhség, a társadalmi egyenlőtlenség, az analfabetizmus és a fennálló jogi rendszerek következménye.

Az Általános Nemzetgyűlés ezért elítéli a latifundiumok rendszerét, amely a parasztnyomor, az elmaradott és embertelen termelési rendszer alapja; elítéli az éhbéreket, az emberi munka aljas és kiváltságos érdekeknek alárendelt kegyetlen kizsákmányolását; elítéli az analfabetizmust, a tanító-, iskola-, orvos- és kórházhiányt és az aggok védelmének hiányát, ami az amerikai országokban általános jelenség; elítéli a négerek és az indiánok megkülönböztetését; elítéli a nők egyenjogúságának hiányát, a női munkaerő kizsákmányolását; elítéli a politikai és katonai oligarchiákat, amelyek nyomorba taszítják népeinket, akadályozzák demokratikus fejlődésünket és önrendelkezési jogunk gyakorlását; elítéli az országaink természeti kincseinek kiaknázására a külföldi monopóliumoknak adott koncessziókat mint a kapituláció politikáját és a nemzeti érdekek elárulását; elítéli a népeikre nem hallgató kormányokat; elítéli az oligarchia érdekeinek és az elnyomó imperializmus politikájának védelmezésén munkálkodó propagandaszervek rendszeres félrevezető munkáját; elítéli a tájékoztatás monopóliumát, amely a jenki hírügynökségeknek — az amerikai trösztök és Washington eszközeinek — kezében van; elítéli a terrortörvényeket, melyek megakadályozzák, hogy a munkásság, a parasztság, a diákság, az

értelmiség, vagyis a nép óriási többsége minden egyes országban létrehozhassa saját szervezetét és harcolhasson társadalmi és hazafias követelései kielégítéséért; elítéli az imperialista monopóliumokat és vállalatokat, amelyek állandóan fosztogatják javainkat, kizsákmányolják munkásainkat és parasztjainkat, kifosztják és elmaradottságban tartják országaink gazdaságát és saját céljaiknak és érdekeiknek rendelik alá Latin-Amerika politikáját.

Végezetül az Általános Nemzetgyűlés elítéli az ember ember által való kizsákmányolását, valamint a fejletlen országoknak az imperialista finánctőke által való kizsákmányolását.

Ezért az Általános Nemzetgyűlés proklamálja a parasztok jogát a földre; a munkások jogát munkájuk gyümölcsére; a gyermekek jogát a tanulásra; a betegek jogát a gyógykezelésre és a kórházi ápolásra; az ifjúság jogát a munkára; a diákok jogát a szabad, gyakorlati és tudományos oktatásra; a négerek és az indiánok jogát a „teljes emberi méltóságra"; a nők jogát az állampolgári, társadalmi és politikai egyenlőségre; az öregek jogát a nyugodt, biztos öregségre; az értelmiség, a művészek és a tudósok jogát, hogy alkotásaikkal egy jobb világért harcolhassanak; az államok jogát az imperialista monopóliumok államosítására, hogy ily módon visszaszerezhessék nemzeti kincseiket és erőforrásaikat; az országok jogát, hogy szabadon kereskedhessenek a világ minden népével; a nemzetek jogát a teljes szuverenitásra; a népek jogát, hogy katonai erődítményeiket átalakíthassák iskolákká, s felfegyverezhessék munkásaikat, parasztjaikat, diákjaikat, értelmiségüket, a négereket, az indiánokat, a nőket, a fiatalokat, az öregeket, minden elnyomott és kizsákmányolt embert, hogy ők maguk védhessék jogaikat és érdekeiket.

Hetedszer: az Általános Nemzetgyűlés kijelenti, hogy a munkások, a parasztok, a diákok, az értelmiség, a négerek, az indiánok, a fiatalok, a nők és az öregek kötelesek harcolni gazdasági, politikai és szociális követeléseik kielégítéséért; az elnyomott és a kizsákmányolt országok kötelesek harcolni nemzeti felszabadításukért; minden nép köteles szolidaritást

vállalni az elnyomott, gyarmati, kizsákmányolt vagy megtámadott népekkel, a földkerekség bármely pontján legyen is az az ország, tekintet nélkül a földrajzi távolságokra. A világ népei testvérek!

Nyolcadszor: az Általános Nemzetgyűlés ismételten kifejezi reményét, hogy Latin-Amerika együttes erővel sikeresen lerázza béklyóit, amelyek eddig lehetővé tették, hogy az amerikai imperializmus kisajátítsa gazdasági javait, elfojtották minden őszinte megnyilatkozását a nemzetközi értekezleteken, ahol idomított küldöttek táncolnak a gazda füttyszavára. Az Általános Nemzetgyűlés ezért ratifikálja elhatározását, hogy Latin-Amerika közös érdekeinek megfelelően fog tevékenykedni, s így lehetővé válik, hogy országaink megteremtsék egymás között a mindegyikük szabad elhatározására és a közös törekvésekre alapított igazi szolidaritást. A Latin-Amerika hivatalos képviseletét bitorló lakájok hangját túlharsogja egy erőteljes, új hang, a népek tiszta csengésű hangja. A szabad Latin-Amerikáért folyó harcban felharsan az ón- és szénbányák munkásainak hangja, a gyárak, cukortelepek hangja, ahol indiánok, félvérek, gauchók, Zapata és Sandino örökösei ragadják fel a szabadság fegyverét. Ez a hang visszhangzik költőik, íróik ajkán, asszonyaik és gyermekeik, özvegyeik ajkán.

E testvéri, hívó szóra az Általános Nemzetgyűlés pedig így válaszol:

Készen állunk! Kuba nem hátrál meg. Kuba ma itt áll, hogy kinyilatkoztassa Latin-Amerika és a világ népei előtt, milyen válaszút előtt áll: Haza vagy halál!

Kilencedszer: az Általános Nemzetgyűlés úgy dönt, hogy ez a kiáltvány a „Havannai Nyilatkozat" néven váljon ismertté.

Latinoamerica ante la ONU.
Discurso del dr. Fidel Castro pronunciado en la XV Asamblea de la ONU en Nueva York, el 26 de Septiembre de 1960.
— Problemas de la Paz Munidal, La Habana.

Declaración de La Habana.
(El 2 de Septiembre de 1960.)
— La Habana, 1960.

ELŐADÁS A NÉPEGYETEMEN
1961. ÁPRILIS 9.

Erről a kérdésről, a forradalom és népoktatás problémájáról sokat kell beszélnünk; csak azt kell eldöntenünk, hol is kezdjük.

A kérdést két aspektusból, elméleti és gyakorlati szemszögből elemezhetjük. Természetes, hogy egyetlen forradalom sem képzelhető el nevelés nélkül. Éspedig azért, mert a forradalom gyökeres és mély átalakulást jelent az ország életében, egész addigi rendjében. Így hát a forradalom legfontosabb problémája, miként harcol a régi eszmék, a régi hagyományok, a régi előítéletek befolyása ellen, és miként nyernek teret, miként válnak mindenki által érthetővé a forradalom eszméi.

A népoktatás problémája nem csupán az írástudatlanok vagy azon személyek problémája, akiknek korábban nem volt lehetőségük arra, hogy felkeressék a felsőfokú oktatási központokat, hanem elsősorban a forradalmi tömegek nevelésének problémája.

Azelőtt voltak olyan kérdések, melyeket egyáltalán nem értettünk, hiszen azt se tudtuk, miről van szó, olyan problémák, amelyeket érinteni sem lehetett nálunk; voltak bizonyos képzelt és hamis igazságok, amelyek már-már a dogma rangjára emelkedtek s melyekben még kételkednünk sem volt szabad.

A forradalom kétségbevonta mindezeket a dogmákat, mindezeket a konvencionális vagy inkább fiktív, hamis igazságo-

kat, amelyek igen sok ember szemében mégis az igazságot képviselték.

A forradalom haladéktalanul revízió alá vette ezeket a hazugságokat. Bármelyik kubai polgár felteheti magának a kérdést, mit tudott 1959 január elseje előtt, és mit tud ma, és megvonhatja a mérleget, hogy az elmúlt két év alatt nagyon sokat tanult. Elsősorban azért, mert a forradalomban igen gyorsan tanulnak az emberek. Ha bármelyikünk, akire nagy felelősség hárult a forradalmi folyamatban, felteszi magának a kérdést, mennyit tanult az elmúlt két esztendőben, meg kell állapítania, hogy ma már sokkal többet tudunk, mint akkoriban tudtunk.

Amikor elkezdődött a fegyveres harc, amelynek során hónapról hónapra összevethettük a küzdelem folyamán szerzett tapasztalatainkat, világosan láttuk, hogy a fegyveres harc megindulásának pillanatában mennyire nem ismertük még a gyakorlati módszereket, de fokról fokra mind nagyobb tapasztalatra tettünk szert, mígnem a vége felé már tökéletesen úrrá tudtunk lenni bármilyen helyzeten.

Ami a kormányt illeti, azzal is ugyanez történt: tapasztalatunk igen sok probléma megoldása terén ma már összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint az első napokban; de mi tudtuk, és ez volt a legfontosabb, tudtuk, hogy nem sokat tudunk. Mert bizony az egyetemen nincs olyan fakultás, amelyen a kormányzás mesterségét tanítanák. Az egyetemen orvostudományt, mérnöki tudományt, építészetet tanulnak. A kormányzástanból azonban — bár ez igen nehéz és bonyolult tudomány — nem tartanak tanfolyamot az egyetemen, és így a kormányrúd gyakran olyan emberek kezébe kerül, akiknek vagy nincsenek megfelelő ismereteik, vagy nem rendelkeznek kellő tapasztalattal, vagy még újoncok. És emellett a múltban a kormányzás gyakran olyan emberek kezébe került, akiknek esze ágában se volt, hogy őszinte szándékkal, becsületesen dolgozzanak, akik a megfelelő ügyességgel rendelkeztek, hogy az élre tudják verekedni magukat egy fenékig romlott környezetben. Gátlástalan, becstelen, hozzá

nem értő politikusok ragadták magukhoz az ország kormányát, s ezek természetesen nem is tudhatják, miként oldják meg a problémákat, s még csak eszük ágában sem volt, hogy megoldják. Ez érdekelte őket a legkevésbé.

Bennünk legalább megvolt a jó szándék és az elképzelés, hogy megoldjuk a problémákat, s erről az alapról kiindulva menet közben mind több és több tapasztalatra tettünk szert.

Talán majd az emberi társadalom fejlődésével jobban fog specializálódni egy sor kormányzási probléma, míg végül ez a munka meg fog oszlani mind nagyobb számú szakértő között, akik aztán majd egyre inkább kidolgozzák az egyes országirányítási feladatokat.

No de kezdjük talán a saját tapasztalatainkkal. Az elmúlt két év alatt sokat tapasztaltunk; s míg magunk tanultunk, igyekeztünk másokat is tanítani.

Amikor mi magunk kezdtünk gondolkodni, megkíséreltük, hogy velünk együtt mások is gondolkodni kezdjenek; megkíséreltük, hogy az egész nép tapasztalatát gazdagítsuk közösségünk egyes tagjának egyéni tapasztalataival, s ugyanakkor valamennyiünk tapasztalata gazdagodhassék az egész nép tapasztalatainak megismerése révén. Minden tudásunkat a néptől szereztük: úgy, hogy bejártuk az ország minden zugát. Amikor az ember elbeszélget egy tanítóval, megismeri a népoktatási problémákat; ha orvosokkal beszélget, megismeri a vidéki orvosok gondjait; ha munkásokkal beszél, megismeri a gyárak problémáit; s ha parasztokkal, egyszerre elébe tárulnak a vidék problémái. A tapasztalatok forrása maga a nép.

Eszméket is a néptől szereztünk, mert a nép az eszmék és gondolatok bővizű forrása. Milliók fejében megfordul ugyanaz a gondolat, milliónyi tehetséges ember ontja az ötleteket. Az ország vezetőinek pedig az a feladatuk, hogy összegyűjtsék ezeket a jó elképzeléseket, és aztán megvalósítsák azokat.

Mindez igen hasznos volt valamennyiünk számára. A forradalom iskolájának első „végzett hallgatói" vagyunk; mi valamennyien: a kormány és a nép — s ez voltaképpen ugyanaz.

Tömegeink sok olyan politikai ismeretet elsajátítottak, amelyekről mit se tudtak a forradalmat megelőző időkben, de még a forradalom első napjaiban sem. Nézzünk csak meg egy példát. A nemzetközi kérdéseket illetően a nép teljes tudatlanságban élt. A nemzetközi kérdésekről mindössze annyit tudtunk, amennyi és ami az észak-amerikai újságokon és könyveken keresztül eljutott hozzánk. Vagyis a világ eseményeiről annyit tudtunk meg, amennyit ezek a hírügynökségek jónak láttak közölni velünk. A híranyagokat azokban az újságokban hozták nyilvánosságra, amelyek hasonló érdekek szolgálatában állottak — országunk határain belül.

Most értjük csak meg, mennyi hazugságot, mennyi mérget csöpögtettek a nép elméjébe. Érdekes olvasmány egy-egy ilyen hírügynökségi távirat, amelyet külföldről tudósítanak; érdekes dolog elbeszélgetni a Kubába érkező látogatókkal, akiket szörnyű és elképesztő hírekkel traktálnak arról, hogy országunkban zűrzavar uralkodik, hogy nálunk polgárháború és terror dühöng.

Amikor ezek a látogatók tapasztalják népünk rendjét, vidámságát és lelkesedését, akkor meglepődnek, hiszen olyan országokból jönnek, ahol a nép korrupt kormányok igájában vergődik; ezek az emberek láthatják, milyen óriási különbség van a mi népünk lelkiállapota és aközött, amit más országokban tapasztaltak.

A hírközlő források nem csupán hamis képet festettek nekünk arról, mi megy végbe a világban, hanem egyszersmind a maguk módján meg is magyarázták, értékelték is mindezt; mert ezek a hírügynökségek a híreket tálalják, értelmezik, és olyan formában adják közre, ahogy az legjobban megfelel az imperialisták érdekeinek. Országunkat hosszú időn keresztül elszigetelték a világtól. A földkerekségről nem tudtunk mást, mint amit a világ egyik része elmondott nekünk, az a része a világnak, amelyik uralma alatt tartotta országunk gazdasági életét, sőt különféle módozatok segítségével politikai síkon is leigázta országunkat.

A nemzetközi kérdésekről sokszor csak széljegyzet formá-

jában értesültünk. Mert Kuba nemzetközi vonatkozásban nem játszott szerepet. Országunk kicsi sziget, amelyre a legtöbb amerikai úgy tekintett, mint Floridával szomszédos sziklazátonyra.

Több alkalommal beszéltünk már arról, hogy milyen elképzeléseket igyekeznek kelteni bennünk például Afrika viszonylatában: sajtótermékeikben és filmjeikben az afrikaiak mindig vademberek formájában jelennek meg; sohasem mutattak be egyetlen afrikai költőt, afrikai mérnököt, afrikai építészt, afrikai orvost, afrikai forradalmárt, olyan afrikait, aki tudatában van országa társadalmi és politikai problémáinak.

Ó, mennyi mérget csepegtettek lelkünkbe gyermekkorunk esztendeiben! De ezt a mérget szítta magába az észak-amerikai ifjúság is.

Bárki, aki meg akarja tudni, vagy csak halvány fogalmat akar alkotni magának, milyen mélypontra süllyedt a kultúra az Egyesült Államokban, elég, ha végigpillant a filmjeiken, ha sorra veszi azokat a vérszomjas, hátborzongató címeket, melyek a bűnt és a szexualitást kínálják, minden formában. Akinek kedve tartja, menjen végig autóbuszon vagy gyalogszerrel az utcákon, és nézze végig ezeket a címeket, mert nálunk sajnos még ma is láthatók ilyen filmek.

Gondolják meg, milyen hatást gyakorolnak ezek a filmek a tanulóifjúságra. Nagy részük vagy vad négerekről szól, vagy észak-amerikai indiánokról: ilyenkor a film hőse a fehér ember, aki a színes bőrűeket kaszabolja. Régebben az üldözöttek vörös bőrű indiánok voltak, manapság pedig a forradalmárok, akiket ők ugyancsak „vörösöknek" minősítenek — az áldozatok.

Mindez alkalmas arra, hogy a népet elvonja a kultúra igazi nevelő értékeitől és felszínessé tegye az emberek szellemét. S mindez elkerülhetetlen egy olyan országban, ahol a mozit és a televíziót, a sajtót, a folyóiratokat és a hírszolgáltatást kivétel nélkül ugyanazok a reakciós érdekek irányítják.

Ilyenformán lehetetlenség, hogy egy olyan társadalom,

mint az észak-amerikai társadalom, mást termeljen ki magából. Egy paraszt, egy munkás élete, vagy mondjuk egy termelőszövetkezet élete — nálunk az egész országot érdekli a parasztok, a munkások, a halászok élete — regények, könyvek, filmek témája lesz. De mit tud bemutatni az Egyesült Államok? Természetesen a saját társadalmi rendjét, gengszterizmust, szexualitást, önzést, tülekedést, hazárdjátékot, egyszóval mindazt, amit mi is tapasztalhattunk a magunk bőrén, s amit ma is láthatunk — sajnos még nálunk is — az amerikai filmekben.

Éppen ezért az amerikai ifjúság igen nagy tudatlanságban él a világ többi részeinek problémáit illetően... Kubai egyetemisták jártak az Egyesült Államokban — persze a gazdag családok gyermekei —, akiknek nagyon nem tetszettek az amerikai egyetemeken és főiskolákon szerzett tapasztalatok; hisz az amerikaiak sokszor azt sem tudták, hogy Kuba független sziget, független ország. Nos, ezek az emberek mégsem jártak messze az igazságtól; kétségkívül, a Platt-cikkely, a beavatkozási jog, a kormányok eltávolításának és kinevezésének joga, a tengerészek odavezénylésének joga, a tengerészeti támaszpont, mindez okkal-joggal gyökereztette meg az ottani ifjúság lelkében azt a hiedelmet, hogy Kuba nem független ország. Maguk a kubaiak voltak az egyedüliek, akik itt azt hitték, hogy függetlenek vagyunk; a kubaiak igen tekintélyes részének őszinte meggyőződése volt, hogy független országban él.

Az észak-amerikai diákok igen gyakran abban a hiszemben éltek, hogy Kuba az amerikai felségterület szerves része. Természetesen ez sértette a gazdag családok odaát tanuló fiait.

Az, hogy ők a földek, a gyárak és minden egyéb gazdái, az nem aggasztotta őket. Kétségtelen, hogy a vállalatok és a monopóliumok mellett, s azokkal együtt, ők voltak e nemzet gazdagságának és munkájának haszonélvezői; de ez a tudatlanság sértette őket.

Az Egyesült Államok középiskolás diákjai az oktatási rend-

szer hiányosságai következtében elképesztő tudatlanságban élnek.

Tény, hogy az utóbbi években, a világot és egyben a saját országuk életét is érintő megrázkódtatások következtében az Egyesült Államok egyetemi ifjúsága, de középiskolás diákjai részéről is egyre fokozódó érdeklődés nyilvánult és nyilvánul meg a nemzetközi problémák iránt. Mert ma már lehetetlen, hogy az ifjúság — bármilyen avult kulturális és közoktatási viszonyok között él is — ne merüljön bele e kérdések tanulmányozásába. Mégis, az észak-amerikai oktatási rendszer még mindig sok kívánnivalót hagy hátra.

Az Egyesült Államokban csak a forradalom győzelme után kezdték úgy ismerni hazánkat, mint szuverén és független országot. A legtöbb amerikai számára országunk egyszerűen nem létezett, még azt sem tudták, merre fekszik.

Ilyen körülmények közt Kuba a latin-amerikai népek között sem játszhatott szerepet. Azok is úgy tekintettek rá, mint jenki vagy fél-jenki szigetecskére; a kubai nép akkoriban fedte is ezt a róla alkotott elképzelést. Önmagát is semminek tekintette, s tudta, hogy sem szava, sem szavazati joga nincs a népek közösségében; az Egyesült Nemzetek Szervezetében tevékenysége arra szorítkozott, hogy szavazott — amikor az észak-amerikai delegátus erre utasította. Az Amerikai Államok Szervezetében is az amerikai képviselő intésére adta le voksát.

Természetes, hogy nem ébredt érdeklődés a külügyi problémák iránt... Valóban, számunkra képtelenségnek tűnik, hogy korunkban akár egyetlen ország is a világtól távol éljen, hogy idegenül éljen az őt körülvevő világban. Hiszen végül is mi is egyik kicsiny része vagyunk a nálunk sokkalta nagyobb világnak, tehát közelről érint és érdekel bennünket, milyen a velünk való kapcsolata.

A forradalom győzelme után ebben a vonatkozásban a nép egyszerre igen nagy érdeklődésről tett tanúságot, és fokról fokra bővítette a nemzetközi kérdésekre vonatkozó ismereteit; tanulmányozni kezdte az idegen országok problémáit,

amelyeket azelőtt fátyol mögé rejtettek előle; meg kell mondanunk, hogy korábban a kubai nép nem juthatott hozzá más országok irodalmához, és végeredményben tökéletesen el volt zárva az értesülés forrása s a lehetőség, hogy átfogó tudást szerezzen.

A forradalom utáni népoktatási program keretében minden tankönyvet, minden megmozdulást ez a szellem hatott át. A nép mindjobban megismerte Afrika problémáit, Ázsia problémáit, Európa problémáit, a szocializmus problémáit; végül is tökéletesen megértette az imperializmus lényegét, a gyarmati rendszert, mindjobban megismerte a termelés szocialista rendszerét, és mindenekelőtt mindjobban kibontakoztatta azt az iskolát, amelyet úgy neveznek, élet és valóság, s amely iskola minden tankönyvnél több tudást nyújt.

Rájöttünk, mi az Egyesült Államok, mi az imperializmus, a tények rideg és kemény valósága nyomán megtanultuk, mivé lesz egy ország, amelynek gazdagsága, természeti kincsei és legfőbb üzemei, gyárai idegen monopóliumok kezébe kerülnek; tapasztaltuk, milyen elkeseredett ellenállást tanúsítanak ezek a monopóliumok a felszabadító mozgalmakkal, a forradalmi megmozdulásokkal szemben; a magunk bőrén tanultuk meg a forradalmak történetét. Épp ezért igen érdekes lenne fellapozni e pillanatokban a francia forradalom és az orosz forradalom történetéről szóló könyveket, hogy minél jobban megértsük, azok a forradalmak éppen olyan erőkkel álltak szemben, mint mi: a nemzetközi reakció összeesküvésével, a blokáddal, a fegyveres beavatkozással, minden olyan szándékkal, amely szét akarja zúzni és el akarja taposni a forradalmakat.

A mi legnagyobb nehézségünk országunk földrajzi helyzetéből adódik, éppen ezért még nagyobb lesz népünk érdeme, ha sikerrel végrehajtja forradalmunkat.

Napjainkban a nép saját bőrén tapasztalja a történelem tanulságait, saját bőrén tanulja meg mindazt, amit korábban nem tanulhatott meg, amikor országunk még semmit sem jelentett a világban, senkik voltunk a világban. Azt hiszem,

ma már egyetlen diák sincs az amerikai kollégiumokban, aki ne tudná, hogy ez az ország tökéletesen független ország!

Így áll a helyzet Amerika többi részével és a világ többi részével is; először is, országunk ma már olyan ország, amely felkelti sok író, sok szellemi ember érdeklődését, a társadalmi és forradalmi problémák tanulmányozóinak érdeklődését; és tény az is, hogy országunk az egész világ csodálatának és érdeklődésének középpontjába került. Ellenségeink attól félnek, hogy példánk máshol is lángra lobbantja a forradalmat; azok, akik pártatlanok, akik becsületesen tanulmányozzák ezeket a kérdéseket, úgy tekintenek reánk, mint Amerikában lejátszódó forradalmi jelenségre; barátaink pedig egyszerűen és őszintén rokonszenveznek forradalmunkkal; azt, hogy országunk tekintélyre tett szert a világban, ezt nem tagadhatják le maguk a hírügynökségek sem.

Kik a forradalom barátai, támogatói? Mindazok, akiknek szívből és őszintén fáj, hogy országukból amerikai gyarmat lett, mindazok természetesen rokonszenveznek a kubai forradalommal, azok megértik a problémáit.

A szüntelen megalázott, a szüntelen kizsákmányolt ember a forradalom pártján áll; a latin-amerikai indián, a kizsákmányolt munkás, a paraszt mind-mind átérzi a mi ügyünket. Egyszerűen azért, mert ez az ügy mindazoknak az ügye, akik véget szeretnének vetni a faji megkülönböztetésnek, a föld feudális jellegű kizsákmányolásának, a monopóliumok garázdálkodásának s a nagytőkések kizsákmányoló politikájának. A forradalom mellé állnak a megalázottak és alacsonysorsúak s a mindenkori kizsákmányoltak, bármennyire is igyekszik a másik oldal hazugságokat, zűrzavart és kétséget elhinteni közöttük.

Nos, innen merítik erejüket a szolidaritási bizottságok, innen táplálkoznak a tüntetések, ebből fakad az a meggyőződés, hogy támogatni kell a kubai forradalmat.

Mindez így is történik; a reakciós egyház ellenére. a monopóliumok ellenére, a nagybirtokosok, a kalandor politikusok, a katonai kaszt ellenére.

Hogy kik a barátaink? A becsületes értelmiségiek, a tisztességes újságírók. Vannak kiváló észak-amerikai írók, akik forradalmunkról becsülettel és rokonszenvező hangon írtak. Mindenütt vannak tisztességes írók, újságírók és politikusok, akiket semmi kincsért sem lehetne megvásárolni, s ezek mind forradalmunk mellé állnak!

Kik az ellenségeink? Mindazok, akiket valamilyen összegért meg lehet vásárolni. Nos, a forradalmi kormánynak nem jutott soha eszébe, hogy bármelyik kalandor tollforgatót megvásárolja a maga céljaira.

Ezzel szemben mit csinál az imperializmus és a nemzetközi reakció? Nos, a nemzetközi reakció mindenkit megvesz, aki áruba bocsátja magát. Valamennyi tollnok, valamennyi író, aki az imperializmust védelmezi, egyszerűen szólva, lefizetett ember, árucikk, amelyet meg lehet vásárolni.

Ezért nem hajlandó a forradalom megvásárolni az ilyen tollnokokat.

*

Megtanultuk, hogy megkülönböztessük, kik a barátaink és kik az ellenségeink. Ezt alaposan megtanulta a forradalom. Ha a maihoz hasonló valamelyik előadáson négy évvel ezelőtt bármelyik bajtársunk nekifogott volna, hogy kifejtse ezeket a dolgokat, megtegye ezeket az észrevételeket, nos, mindenki azt mondta volna: „... Milyen jól hangzik, milyen érdekes mindaz, amit elmondottak nekünk, lehet, hogy igaz is. De végeredményben merő feltevés, merő elmélet." Csak most érkezett el mindenki arra a pontra, hogy elemezze is mindezeket, most, amikor a valóságban tapasztalja a dolgokat, amikor olyan tények állanak itt, amelyeket az egész nép felmérhetett, s megtanulhatta, mi is az a forradalom, és milyen erőfeszítéseket kell tennie ennek a forradalomnak az egész óriási nemzetközi reakció ellen vívott harcában.

Ez is egyik része a közoktatásnak, a nevelésnek. Miért? Mert a nevelés legfontosabb része: a nép politikai nevelése Ma már mindenféle könyvek rendelkezésére állnak a népnek;

olyan könyveket vehet meg, amelyekhez azelőtt soha nem juthatott hozzá, most megveheti húsz centavóért, másokat talán huszonötért. Mert van valami, ami nagy bőségben található a forradalomban. Bőség van a könyvekben — s vajon milyen papír segítségével? Nos, azzal a papírral, amely régebben olyan újságok számára volt fenntartva, amelyek azóta megszűntek, azaz csődbe jutottak ... Miért? Ez nagyon érdekes dolog. Ezek az újságok teljesen a hirdetésekre, a propagandára voltak beállítva, ezer meg ezer pesóval szerepeltek a miniszterek, a nagy konzorciumok, a nagy monopóliumok költségvetésében. Hogyan? Nézzük csak: Itt volt például a Compañía Electrica. Monopólium volt, nem kellett versenyeznie senkivel. Mégis volt ilyen kiadási tétele: két-hárommillió — hirdetésekre.

Egy másik monopólium, a Compañía de Teléfonos szintén két-hárommilliót ölt bele a sajtó támogatásába, amely hírverést csinált érdekeinek, dicshimnuszokat zengett róla.

A régi újságok ebből éltek. És költötték az állam pénzét papírra, gépekre, betűkhöz való ólomra és egy csomó egyéb cikkre ... s ugyan miért? Azért, hogy kinyomtathassanak egy halom újságot, amelyek tele voltak tömve hirdetésekkel; és ha nem fogyott kellő mennyiségű példány, kitaláltak mindenféle szerencsejátékot, átalakultak lottó-irodává, mert az olvasókat sem az érdekelte hovatovább, hogy mit ír az az újság, hanem házat akart nyerni a lottósorsoláson.

A lapok valósággal tenyésztették a játékszenvedélyt, pazazarolták a devizát, pazarolták a papírt, pocsékolták a gépi berendezéseket, s ami még szomorúbb, elpocsékolták ezer és ezer ember értékes munkáját, akik kénytelenek voltak minden energiájukat, egész fiatalságukat, egész életüket beleölni ebbe az országunk számára annyira ártalmas és teljességgel szükségtelen tevékenységbe. Mennyi papír, ólom, gépi berendezés, deviza és emberi erőfeszítés, amely mind arra pocsékolódott el, hogy dicsőítse a fölöslegeset, védje a monopóliumokat, gazember és korrupt politikusokat magasztaljon, elködösítse az emberek józan látását, s elősegítse a hazárd-

játékokat, a bűnt, a hazugságot. Akkor erre fecsérelték a rengeteg energiát — ma azonban könyvekké válik.

Most azokban a nyomdákban, ahol régebben a fenti témákkal foglalkozó és éppen ezért megbukott lapokat nyomták, könyvek készülnek. Csupán az elmúlt év folyamán könyvek millióit nyomtatta ki a Nemzeti Nyomda, iskolai tankönyveket, politikai, kulturális, irodalmi és egyéb vonatkozású művek tömegét.

Az a munkás, aki ma nyomdában dolgozik, tudja, hogy olyan könyvet szed ki, amelyet parasztok olvasnak majd Baracoában, a Sierra Maestrán, a termelőszövetkezetekben, a népi gazdaságokban, a gyárakban; tudja, hogy ábécés könyv kerül ki gépéből, s azzal több mint egymillió írni-olvasni nem tudó embert tanítanak; tudja, hogy iskolai tananyagot készít a gyermekek számára, hogy bővüljön és fokozódjék a nép kultúrája.

Vannak politikai jellegű könyvek is, azokat is olvashatja népünk; mi nem azt mondjuk a népnek, higgy! Azt mondjuk: olvass! Soha nem mondjuk neki: ez dogma!

A reakció viszont sohasem azt mondta a népnek, hogy olvasson, hanem azt, hogy higgyen. Ezért lehetetlenné tette számára, hogy hozzájusson a könyvekhez; egy-egy könyv ára két, három, négy, sőt több peso is volt.

Mi sorra nyomtatjuk ki a könyveket, milliószám, hogy a nép művelődjék, hogy a nép megismerje és megértse a nemzetközi kérdéseket és a politikai problémákat, hogy észrevegye a különbséget az egyik fajta intézmény és a másik fajta intézmény között; mi a cukortelep és mi a mezőgazdasági termelőszövetkezet; mi egy állattenyésztő latifundium és egy népi gazdaság; ki az alkalmi munkás, a napszámos, a földbérlő — aki termékeinek 30—40 százalékát kénytelen volt odaadni az úrnak —, ki a paraszt, aki ma már tulajdonosa mindannak, amit megtermel.

*

Átfogó kép bontakozik ki a nép lázas tevékenységéről, minden téren kifejtett munkájáról; gondoljunk csak arra, hogy régente egyes hegyekre a nép úgy tekintett fel, mint valami legendás tüneményre, s ezeket a hegyeket alig néhány száz ember mászta meg a háború kitöréséig. Ma már fiatalok és nők, egy egész nép indult fel a magasságokba, erőpróbát tenni, vagy iskolába járni, vagy csatlakozni valamelyik harci egységhez, vagy részt venni valamelyik tanfolyamon. Ezt az ellenforradalmárok nem veszik észre, de még a városi emberek szemét is elkerüli, mert ez utóbbiak igen sokszor így beszélnek: „Rendben van, de miért nem hoznak nyilvánosságra sokkal több adatot erről?"

A forradalom egész első szakasza folyamán úgy kellett szembenéznünk a feladatokkal, hogy nem voltak szervezett kádereink, nem rendelkeztünk képzett emberekkel, de azóta hosszú hónapok teltek el előkészülettel, önképzéssel, és nagyban megjavult a forradalom szervezete, egyre előbbre viszi, mindjobban megvalósítja terveit, így pl. az általános írni-olvasni tudás tervét, amely valóban gigantikus.

Elvitathatatlan, hogy a legkevesebb, amit egy embernek tudnia kell, az írás és olvasás. Ha valaki nem tud írni-olvasni, ismeretei hallatlanul szűk körre korlátozódnak. Létezik egy gazdagság, egy kincsestár, amely az egész emberiség öröksége, amelyet az emberi faj legkiválóbb szellemeinek ezrei és ezrei ajándékoztak a világnak. Ha egy ember nem tud sem írni, sem olvasni, máris lemondott erről az örökségről, máris megfosztotta önmagát ettől a mérhetetlen szellemi vagyontól.

Aki volt már börtönben, érezhette, hogy a könyv az egyetlen társ, az egyetlen barát, amely elfeledteti az emberrel a börtönben töltött órákat; tanít, felvilágosít, elvezet a régmúlt időkbe, általa átéljük az emberiség valamennyi korszakát. A börtönben szenvedő rab a világ minden kincséért oda nem adná a könyvét.

Olykor alkalmunk nyílott összejönni néhány száz emberrel, s felszólítottuk őket: emelje fel a kezét, aki nem tud sem írni, sem olvasni. — Te, ott, miért nem tudsz sem olvasni,

sem írni? — Én azért, mert ahol lakom, nem volt sem iskola, sem tanító. — És te, miért nem tudsz írni-olvasni? — Én azért, mert az apám korán meghalt, hatéves koromtól dolgoznom kellett, segíteni anyámat. — És te, ott, miért nem tudsz olvasni, írni? — Mi kilencen voltunk testvérek, és nem volt cipőnk, de sokszor még ruhánk sem volt. — És megint másnak a családja volt nemtörődöm, vagyis nem is gondolt a gyerekek taníttatására, hiszen nem tudták értékelni a tanulás jelentőségét. Sok faluban iskola sem volt, a legtöbb esetben éppen a tanítók hiánya miatt. Aztán meg a gazdasági jellegű okok: a gyerekeknek nem volt ruhájuk, cipőjük, hogy iskolába járhassanak. Azt hiszem, mindenki előtt világos, hogy abból a bérből, amit a földeken fizettek régen, az olyan családban, ahol 6—7 gyerek volt, ruhára vagy cipőre már nem tellett.

Nos, az alapvető okok: tanítóhiány, a gazdasági lehetőségek teljes hiánya. Végeredményben gazdasági-társadalmi problémák voltak azok, melyek miatt országunkban — és mi még nem is a legrosszabb helyzetben voltunk Amerikában! — több mint egymillió ember nem tudott olvasni és írni.

A tanítóhiány. Országunkban 10—12 000 tanítóval kevesebb volt a kelleténél. Ahogy mondom, legalább 10—12 000 tanítóra lett volna szükség, ezenkívül a meglevőket sem osztották el helyesen. Mintegy félmillió gyermek maradt tanító nélkül. Ez volt a helyzet, amikor a forradalom átvette a hatalmat: félmillió gyermek — tanító nélkül.

Iskoláink sem voltak; talán még kevesebb iskola volt, mint tanító, hiszen igen sok tanító hiányos és rosszul felszerelt épületekben tartotta óráit. Viszont volt rengeteg kaszárnya. A falvakban általában nem hiányzott sem a kaszárnya, sem a templom. Nos, azt hiszem, senkinek sincs kifogása azellen, hogy templom legyen mindenütt, feltéve, ha iskola is van. Ami ellen tiltakoznunk kell, az az, hogy sok kaszárnya legyen, és egyetlen iskola sem.

A forradalom előtt hiányos volt a középiskolai oktatás, de az a tény, hogy az elemi oktatás is nagyon hiányos volt, azt

eredményezte, hogy a tanulók igen csekély százaléka jutott el az elemi iskola hatodik osztályába és léphetett be a középiskolába; aztán meg középiskolák nem is voltak egyebütt, csak a tartományi központokban, általában a legjelentősebb városokban.

Kuba egész városi vagy fél-városi lakossága — vagyis a lakosság 75 százaléka — nem rendelkezett középfokú oktatási intézményekkel; középiskolák a következő helyeken voltak: Santa Clara, Cienfuegos, Manzanillo, Santiago, Holguín, Bayamo. A kisebb városokban és a falvakban nem volt középiskola.

Így például a cukorgyári munkás fia faluhelyen, ahol nem volt középiskola, csak hat osztályt tudott elvégezni, ha ugyan volt elemi iskola abban a faluban, de tovább nem tanulhatott, s ki sem mozdulhatott falujából.

Az a munkás, akinek rengeteget kellett dolgoznia, hogy családját eltarthassa, ugyan hogy viselhette volna a költségeket? Sokszor munkája se volt, alacsony volt a bére, honnan is vehetett volna 40 pesót, hogy fiát Santiagóba vagy Holguínba küldje tanulni?

A lakosság egy rétegének viszont megvolt erre a pénze; kialakult egy bizonyos elkülönülés. Elsősorban is: a föld népének egy igen nagy része, a legszegényebbek és a legalsóbb kasztbeliek, nem vehettek részt már az elemi oktatásban sem. Azok, akik a falvakban és a városokban elemibe ugyan járhattak, nem tudtak tovább jutni a középiskolába. A tanulási feltételek színvonala egyre jobban növekedett, s lassanként ahhoz, hogy egy ifjú egy faluból, ahol nem voltak ilyen intézmények, vagy egy cukorgyárból vagy a tanyákról az oktatási intézményekbe juthasson, már középosztálybeli helyzetben kellett hogy legyen. A városi dolgozók ugyan el tudták küldeni gyerekeiket, a munkások is, az oktatási intézményekbe — ahol egyáltalán voltak ilyen intézmények. Azonban mindössze egyetlenegy egyetem volt. Így tehát az a munkás, aki Holguínban, Santiago de Cubában vagy Manzanillóban el tudta küldeni gyerekét a középiskolába — a beíratás ingye-

nes volt —, egyetemre már nem tudta küldeni a fiát. Ki tudta egyetemre küldeni a gyerekét a munkások közül? Egyedül a havannai munkás, ha ugyan tudta, és akkor is csak nagy áldozatok árán; sok esetben gyermeke is kénytelen volt beállni munkásnak, hogy fedezni tudja a maga és családja kiadásait, hiszen már felnőtt fiatal ember volt, akinek cipő kellett, ruha kellett, vonatjegy kellett, könyvek kellettek, közlekedési eszközöket kellett igénybe vennie, mert a munkásnegyedek általában messze esnek a város szívétől, ahol az egyetem van.

Tehát kizárólag a középosztály-színvonalon álló emberek voltak olyan helyzetben, hogy elküldhették fiaikat az egyetemre.

Mi volt hát a helyzet? Egyre többen és többen szorultak ki még az elemi iskolai oktatásból is, így a hegyvidéki parasztság fiai, a vidéki lakosság gyermekei, a síkságok népének fiai; a középiskolai oktatásból a lakosságnak még nagyobb része szorult ki, vagyis a falusi lakosság, és azon városok lakossága, ahol nem voltak középiskolák; kiszorultak az egyetemi oktatásból az ország egész munkásosztályának gyermekei, kivéve a havannaiak egy részét.

Ez a valóság. Tagadja ezt valaki? Van olyan ellenforradalmár, aki tagadja, hogy mindez így volt? Pedig ez kézzelfogható tény; így nevelődtek ki aztán a szakmunkások. Nem mindenki volt gazdag, aki tanult; voltak munkásgyerekek is, akik nagy áldozatok árán tanultak; voltak elvétve olyanok is, akiknek valamilyen rokonuk élt Havannában, ezek is eljöttek a városba és itt tanultak, s néhány munkásapa meg is hozta azt a hallatlan áldozatot, hogy havi 30 pesót küldött tanuló fiának. De ez kivételes eset volt.

A szakmunkások tehát mind nagyobb arányban a jobb gazdasági helyzetben élő osztályokból kerültek ki. Ezek a fiatalok, amint szakmunkásokká, technikusokká lettek, mindjobban azt az utat kezdték követni, amelyet kijelölt számukra új helyzetük; egy olyan társadalmi környezet, ahol kizárólag a pénz számított, ahol egyedül a gazdagságot becsülték.

Az egyetemen megdöbbentő mennyiségű joghallgató zsúfolódott össze. Nos, a mi országunk nem annyira az ügyvédi hivatásból, mint inkább a mezőgazdaságból élhet, és mégis a mi országunkban az egyetemen minden mezőgazdászmérnök hallgatóra legalább 40 joghallgató esett — közöttük voltam én magam is.

Azelőtt az ügyvédeket is kizsákmányolták, mert amikor kikerültek az egyetemről, ott kellett rostokolniuk valamelyik ügyvédi irodában; ezt az ügyvédi irodát ugyanazok a nagyurak tartották kézben, akik minden egyebet itt nálunk, megvolt az összeköttetésük valamennyi vállalattal, monopóliummal, bankkal, pénzmágnással.

Jó néhány társam gürcölt éveken át a hírhedt havannai ügyvédi irodákban. Alig kerestek néhány fillért, míg aztán egy részük elkezdett zsírosodni, felvette a jól kereső ügyvéd modorát, tagja lett valamelyik exkluzív klubnak, összeköttetéseket szerzett és végül elég szép jövedelemhez jutott.

Én magam nem álltam be ilyen irodába, hanem szövetkeztem két-három hozzám hasonló fiatal ügyvéddel, és berendeztük saját irodánkat. Kevés ügyfelünk volt, és azok is nagyon szegény emberek, az ő ügyes-bajos dolgaikat intéztük. Bizony nem volt valami fényes a gazdasági helyzetünk.

Ha felteszem magamnak a kérdést, miért is tanultam jogot, azt kell mondanom, magam sem tudom. Részben azoknak a személyeknek tulajdonítom az egészet, akik ezt mondogatták: ez sokat beszél, jó lesz ügyvédnek. Mivel sokat érveltem és vitatkoztam, elhitették velem, hogy jó ügyvéd leszek. Azt hiszem, sokkal jobb lett volna, ha valami mást tanulok ki; akkoriban még nem tudtam felfogni, hogy ez a foglalkozás teljes egészében a hanyatló rendszer érdekeit szolgálta, egy olyan társadalomét, amelyet voltaképpen meg sem értettem akkor. Később, amikor kezdtem megismerni a problémákat, lassan-lassan mégis szolgált valamire nekem a jog.

De mire van most szüksége az országnak? Technikusokra, rengeteg mérnökre, sok agrármérnökre; de szüksége van ügyvédekre is. Nem kell tehát elkedvetleníteni a joghallgatókat.

Kevés, de kitűnően felkészült jogászra van szükségünk, hogy ők álljanak résen és ügyeljenek a forradalmi jog gyakorlati alkalmazására. A forradalomnak szüksége van ügyvédekre is.

Volt egy időszak, amikor igen sok hallgató választotta az orvosi szakot, de aztán az orvosok... ó, mennyi orvosnak kellett elmennie az Egyesült Államokba, mihelyt megszerezte a diplomát, mert egyszerűen nem jutott munkához. Persze más kérdés az, hogy miért nem kaptak munkát. Volt aztán sok olyan orvos, aki elment az ország belsejébe, valamelyik cukortelepre vagy egyik távoli faluba, gyakorolta mesterségét néhány évig, magas jövedelemre tett szert. Nemsokára vásárolt magának a környéken egy birtokocskát; és így ez az orvos, aki becsületes munkával gyűjtötte össze vagyonkáját — hiszen azellen semmi kifogás nem lehet, hogy mint szakember jól keres —, bizonyos idő elteltével társadalmi szempontból már nem csupán orvos, de egyúttal ingatlantulajdonos is volt — egy személyben orvos és nagybirtokos.

Itt állott tehát a szemünk előtt egy különös jelenség: a nagybirtokossá védlett orvos. Nos, mint orvos, nagyon jól tudhatta, hogy a betegségek igen nagy többsége a rosszultápláltságból ered, a sovány, vitamin- és protein-szegény étkezésből, hogy egy mezítlábas fiút inkább megfertőznek az élősködők, hamarabb elér mindenféle kór.

Ám a földbirtokos nem tudott ugyanígy gondolkozni, már az üzletember fejével gondolkozott, az érdekelte legelsősorban, hogy az év végével birtoka nagyobb hasznot hajtson, még akkor is, ha a birtokán dolgozó munkásoknak a gyermekei nem jutnak sem tejhez, sem tojáshoz, sem cipőhöz, sem ruhához, sem semmi olyasmihez, amit mint orvos szükségesnek tartott részükre.

Az építésszel ugyanez történt. Az egyetemen kitűnően megtanulta a mesterségét, aztán családi vagy személyi összeköttetései révén alkalma nyílott arra, hogy saját erejéből felépítse saját házát. És amikor jónevű építész lett, megunta, hogy ennek vagy annak a megrendelőnek dolgozzék, ennek vagy annak a vállalatnak építsen: — Ahelyett, hogy ezeknek

az embereknek építenék, akik bankkölcsönt vesznek fel az építtetéshez, inkább magamnak veszek fel hitelt, építek egy bérházat, aztán kiadom a lakásokat, és minden kétszobás lakásért kérek havi 80 pesót.

Odáig még igaza volt, amikor azt mondta: — Rendben van, eddig másnak építettem, ezután magamnak építek. — De amikor meglátogatta valamelyik nyomortanyát, nos akkor emberi és építészi érzékenységének fel kellett volna ébrednie. Mert ő tanulta, milyennek kell lennie az egészséges lakásnak, és el kellett volna szomorodnia, amikor meglátta a sárban mezítláb mászkáló gyerekeket, a járdákon csorgó szennyvizet, a vityillókat, azokat a szörnyű építményeket, amelyekben emberi lények kényszerültek élni.

De őt akkor már csak az érdekelte, hogy mennél magasabb lakbéreket zsebeljen be, mennél magasabb bevételekre tegyen szert, hogy újabb bérházat vásárolhasson. Megszületett az a szakember-típus, aki odahagyta szakmáját, hogy kalmár legyen. Ugyanez történt a mérnökökkel és sok más szakemberrel is.

Azt jelentené ez, hogy a diplomások mind rossz emberek voltak? Nem, egy társadalmi osztály egyik tagját sem ítélhetjük meg erkölcsi szempontból; még magát az egész társadalmi osztályt sem ítélhetjük meg csupán erkölcsi szempontból. Miért? Mert egyenes következményei ők a társadalmi rendnek, amelyben élnek. A társadalmi osztályok történelmi termékek, akárcsak eltűnésük a történelem süllyesztőjében.

Ezek a szakemberek most megsértődtek, még azok is, akiknek nem sikerült kiverekedniük az említett társadalmi kiváltságokat, de abban a hiszemben éltek, hogy egyszer mégiscsak részük lesz benne. Csalódtak, sebet kaptak. És ilyesmiket mondogattak: — Ez a forradalom veszteséget okoz nekem; ez a forradalom megakadályozza, hogy szerencsét csináljak, lehetetlenné tette, hogy birtokot vásároljak, hogy gyarapodjak. — És ekkor sutba hajították diplomájukat, és más megélhetést kerestek. Pedig az országnak rengeteg szakemberre van szüksége.

Így történt, hogy akadtak orvosok, akik jobbnak látták, hogy elmenjenek liftkezelőnek vagy portásnak — nem mintha portásnak vagy liftkezelőnek lenni lealacsonyító dolog lenne, ezek igen tiszteletre méltó foglalkozások. De azelőtt ez az orvos nem ment volna el portásnak, mert lenézte a portásokat, lenézte a liftkezelőket. S most mégis odahagyta orvosi hivatását.

Mi volt ez? Lelki sérülés? Ilyesmiket beszéltek: — Hogyan lehetséges az, hogy a Hotel Nacionalba betehesse egy néger a lábát? Én ezt tűrhetetlennek tartom, inkább elmegyek innen. Hogyan lehetséges az, hogy boldog-boldogtalan együtt fürödhet a strandon, hisz így megfertőződhet a víz, nem? — Megengedhetetlennek találták, hogy egy munkásnak jogai legyenek. Lelki sérülés... És bár tovább élhettek volna hivatásuknak, elmentek, lemondtak hazájukról.

A havannai egyetemről sok professzor ment el. Tudják, kik mentek el? Biztosíthatom önöket, a legrosszabbak. Voltak olyan professzorok, akik soha be se mentek órát adni az egyetemre, csak a fizetésüket vették fel. Egyeseket leszerződtettek az Egyesült Államokba. Mert a legrosszabbakat, az alja népet, amelyik elszökik innen, szívesen fogadják odaát.

*

Van valakinek kétsége, hogy mindez így ment végbe Kubában? Van valakinek kétsége, hogy ilyen volt az oktatási rendszer? Azt hiszem, senkinek. A forradalom elsősorban arra törekedett, hogy elterjessze az egész országban az elemi oktatást; ez volt a legelső dolga, minden más előtt. Aztán a tanítókhoz fordult; költségvetés készült ötezer tanító foglalkoztatására, s elmondtuk nekik a tervünket, hogy először félfizetéssel kezdenék, aztán ez évenként emelkednék, míg elérnék a 300 peso havi fizetést; nagy lelkesedéssel fogadták ezt a bejelentést, és minden tanító kapott munkát. Felhívtunk minden tanitót, aki munka nélkül volt és dolgozni akart. Még így sem voltak elegendően, kevesen voltak.

De ezenkívül volt egy másik probléma is, amely együtt jelentkezett a szakemberek problémájával. A tanítók valamennyien a városokból származtak, a tanítóképzők a legnagyobb városokban voltak.

Kik tanultak a tanítóképzőkben? Városi emberek, munkások gyerekei vagy középosztálybeli gyerekek. És eljött a pillanat, amikor szükség lett volna tanítókra a falu számára, és egyetlen faluban, egyetlen cukorközpontban, egyetlen vidéki helyen sem voltak tanítóképzők.

Nem voltak elegendő számban olyan tanítóink, akik alkalmasak lettek volna arra, hogy felmenjenek a hegyek közé tanítani, mert a hegyi élet igen kemény mindazok számára, akik megszokták, hogy a városban éljenek, körülvéve mindenféle technikai kényelemmel.

Felküldtünk a hegyekbe olyan tanítókat, akik a városokból származtak? Fel. Sok esetben megtörtént, hogy szerdán felmentek és csütörtökön visszajöttek. Világos, hogy könnyebb tanítani a városban. Egyeseknek naponta két-három órát kell utazniuk, hogy elérjék a falut, ahol tanítanak. Drága idő ez, amit a tanító, ha vidéken élne, ki tudna használni.

Szükségét láttuk tehát, hogy önkéntes tanítókat toborozzunk, akik felmennek a hegyekbe tanítani. Ezer és ezer önkéntes jelentkezett, de mivel nem csupán arról volt szó, hogy igent mondjanak, felvittük őket a Sierra Maestrára, és néhány hónapig ott tartottuk őket. Kiállták a próbákat, és valóban kitűnő eredményeket érnek el.

Tekintetbe vettük, hogy mivel az országnak mindenekelőtt a vidéken van szüksége tanítókra, a tanítóképző iskolákat kezdetben a hegyvidéken kell elhelyeznünk. Egyetlen tanítóképzős hallgatóért sem kell fizetnie családjának egyetlen centavót sem; bármelyik munkásgyerek, bármelyik parasztfiatal lehet tanító: a kormány ösztöndíjat ad nekik, fizeti tanulmányaikat.

Miért? Azért, hogy olyan tanítók kerüljenek ki az iskolából, akiknek hivatásuk a tanítás.

Az ország elérkezhet odáig, hogy jól fizethet a tanítóknak,

és meg is kell fizetnie őket. Ez így is fog történni abban a mértékben, ahogy országunk gazdasága fejlődik; azonban a tanítónak műveltnek kell lennie és teljesen tanítói hivatásának kell élnie.

Nos, a legelső dolog, amit a forradalom megvalósított, az volt, hogy biztosította az iskolaköteles gyermekek számára a tanítót. Nem volt könnyű: először is meg kellett találni a megfelelő létszámot, másodszor pedig megfelelőképpen el kellett osztani. Nyolc hónap elteltével még mindig akadtak az országban zugok, melyek oly távol estek, hogy jóformán senki sem tudta, hogy egyáltalán léteznek. Aztán megérkeztek oda is az első tanítók, és most már ott tartunk, hogy az utolsó tanítócsoportokat küldjük az ország belsejébe.

Egy másik fontos vállalkozást is végrehajtott a forradalom amellett, hogy megvalósította az elemi, a középiskolai és az egyetemi oktatás reformját: a tanítási programokat valamennyi oktatási központban összehangolta az ország egyéb szükségleteivel, arra törekedve, hogy jól előkészítse polgárait, hogy ha sor kerül rá, hasznos társadalmi szolgálatot tegyenek az országnak.

Ennek szem előtt tartásával végeztük el a középiskolai oktatás és az egyetemi oktatás reformját.

Ehhez a reformhoz összegyűjtöttük valamennyi ország legjobb tapasztalatait, hogy olyan reformot valósíthassunk meg, amely mindhárom egyetemi intézményünket, a keleti, az ország közepén levő és a nyugati főiskolát valóban Amerika egyik legkiválóbb egyetemi központjává teszi.

Ami az egyetemi oktatást illeti, mit kell tennünk azért, hogy ide eljussanak a legegyszerűbb családok fiai is? Ösztöndíjakat kell adnunk a hallgatóknak. Ebből a célból lefoglaltunk néhány még befejezetlen épületet, tető alá hoztuk őket, és ma már több mint ezer egyetemi ösztöndíjas részére van hely. Nem beszélve a Las Villas-i és az Oriente tartománybeli helyekről, a fővárosban 3500 egyetemi ösztöndíjasnak tudunk helyet biztosítani, úgyhogy e pillanatban több férőhellyel rendelkezünk, mint ahány hallgatójelölt elszállásolást

igényel. Ma már elmondhatjuk, hogy megoldottuk az egyetemi ösztöndíjasok problémáját. Minden diák, aki nem rendelkezik a tanulmányokhoz szükséges anyagi fedezettel, ösztöndíjat kap, amelyben a következő dolgok szerepelnek: ruha, cipő, élelmezés, lakás, könyvek, beíratás, orvosságok, s ezenkívül kap még némi készpénzt is legszükségesebb kiadásai fedezésére.

Tehát minden olyan egyszerű család fia, aki egyetemi oktatásban szeretne részesülni, számíthat arra, hogy megkapja az egyetemi tanulmányainak elvégzéséhez szükséges eszközöket és anyagi támogatást.

Amikor megoldottuk az egyetemisták problémáit, még sok nehézséggel küzdött a középiskolai oktatás. A középiskolai reform keretében az oktatást két részre osztottuk: alapfokú középiskolai oktatásra és egyetemi előkészítő oktatásra. Most a lehető legtöbb faluban létrehozzuk az alapfokú középiskolát, hogy azok a fiatalok, akik elérkeznek a VI. osztályhoz, tovább folytathassák tanulmányaikat a saját falujukban, majd pedig tovább mehessenek az egyetemi előkészítőbe.

Biztosítani szeretnénk a középfokú oktatást minden olyan család gyermekei számára, akik azelőtt anyagi okok miatt nem tanulhattak: már a következő évfolyamtól kezdve ösztöndíjban részesítünk középiskolai tanulókat is.

Az ösztöndíjakat felosztjuk a különböző tartományok között, olyan arányban, ahogyan rendelkezésünkre állnak az elszállásolási lehetőségek. A legtöbb személy elhelyezésére a fővárosban nyílik lehetőség, mert a fővárosba zsúfolódtak össze az arisztokraták, a gazdag emberek, a mágnások, a nagyvállalatok rezidenciái. Havannában összegyűjthetjük a nyugati országrészből való diákokat: vagyis azokat, akik Pinar del Rióból, Havanna tartományból valók, a havannai szegény családok gyerekeit, valamint a mantanzasi diákokat.

Hány diákot tudtunk ösztöndíjban részesíteni a fővárosban, a sziget nyugati részéből? Tudják hányat? Eleinte arra gondoltunk, hogy kb. 10 000 diákról lehet majd szó, de a gya-

korlat megmutatta, hogy még többet részesíthetünk ösztöndíjban.

Tararában, Cubanacánban, Almendaresben, Atabeyben és a Ciudad Libertadban 15 000 alapfokú középiskolás ösztöndíjast helyezünk el. A középiskolások ösztöndíja is biztosít lakást, könyveket, ruhát, cipőt, orvosságot, élelmezést, és ha a diák megbecsüli magát és fegyelmezetten viselkedik, kap még némi készpénzt is a kiadásaira. Tehát 15 000 munkás- és parasztifjú tanulhat a sziget nyugati zónájából olyan ragyogó helyeken, amilyenekkel nem rendelkeznek egyetlen amerikai egyetem vagy kollégium hallgatói sem.

A Cubanacánban tanulóknak rendelkezésükre áll a Cubanacáni Társadalmi Klub, fürdőmedence, sportpályák és maga a tenger. Azok, akik Miramarban és Almendaresban fognak lakni, birtokukba vehetik a strandokat és szórakozóhelyeket, csónakázáshoz ott van az Almendares-folyó, de ott lesz részükre a sok sportpálya is, amelyeken bizonyára nagyszerű atléták fognak kinevelődni.

Amikor arról volt szó, hogy helyet keressünk 15 000 ösztöndíjas alapfokú középiskolás számára, nem vettük számításba a Copacabana és Comodoro körül elterülő vidéket, mert vannak más nagy zónák is, kettő is. Oda megy majd 3000 képzőművészeti ösztöndíjas, akikből művészeti oktatók, színházi oktatók, tánctanárok, zenetanárok lesznek. A régi Miramar, azaz a mai Cubanacán körüli területen lesz az Országos Kézműves Akadémia, amely nemsokára teljes gőzzel fog működni, és részben máris működik. Hátrá van még Country: ott lesz az Országos Művészeti Akadémia.

Ezzel még távolról sem merült ki a rendelkezésünkre álló minden elhelyezési lehetőség. Mintegy 150 millió pesóra tehető a már meglevő beruházások értéke, ha ezeket most kellett volna megépítenünk, több mint 150 millió pesót kellett volna költenünk.

A helyzet az, hogy a nemzet minden bevételét nem fordíthatjuk építkezésre; ha számításba vesszük, hogy egy lakás építésére 4—5000 pesót kell befektetni, kiszámíthatják, mit

jelent ez országunk gazdasági életében, hiszen építőiparunk még nincs azon a fejlettségi fokon, ahová majd el fog érkezni.

Mindenki, aki házasodni készül, házat szeretne, és mindenki házasodni akar. Ez nagyon helyes, helyes, hogy az emberek családot alapítsanak, de egyelőre éljenek az anyósuk házában. Nincs más megoldás, mert ha minden vőlegény arra az álláspontra helyezkednék, hogy csak akkor veszi el menyasszonyát, ha lakást kap, hát akkor esetleg sokáig kellene várnia...

Uraim, ezt meg kell érteni. Lehetetlen ebben a pillanatban megoldanunk a lakásproblémát; igenis ki kell adni, szét kell osztani valamennyi házat, csak azokat nem, amelyek a luxusnegyedekben vannak, mert ezeket fenntartjuk és berendezzük diákjaink részére.

Mit tehetünk? Kevés ház van, kevés épület van, mely szükségleteket kell kielégítenünk mindenekelőtt? Az indokoltakat, vagyis olyan családok igényeit, amelyeknek kevés a jövedelme és ahol sok a gyerek. Meg kell állapítanunk a sorrendet, és azon családok között kell megkezdeni a kiosztást, amelyek jövedelme alacsonyabb havi 150 pesónál, sőt bizonyos ideig ezeknek a családoknak kell új házakat építenünk, mert ezek azok, akiknek még soha nem volt házuk.

Önök tudják, hogy az új építésű házakban levő lakások nem mennek át személyi tulajdonba, csak haszonbérbe, éspedig a jövedelem 10 százalékáért; de azokat a házakat, amelyeket nem osztottunk még szét, azokat is bérbe kell adnunk az említett 10 százalékos térítés alapján.

Előttünk fekszik 150 000 kérelem, de nincs több, mint 3000 ház, vagy 1500, vagy 2000, amelyeket még nem osztottunk ki: ezeket azoknak a sokgyermekes családoknak kell juttatnunk, amelyek 150 pesónál kisebb jövedelemmel rendelkeznek, a többieknek pedig tudomásul kell venniük, hogy pillanatnyilag más megoldást kell keresniük problémáikra. Az ország nem fordíthatja egész vagyonát házak építésére: ez őrültség, esztelenség lenne.

Nos, tehát hogyan kell elosztanunk a lakásokat? Egyszerűen: segítségül kell hívnunk a CTC-t.[1] A CTC és a szakszervezetek tudják, kik azok, akiknek a legkisebb a jövedelme, akik a legjobban rá vannak szorulva a lakásokra, tehát tanulmányozzák a kérelmeket, rendelkezzenek a lakások fölött és osszák szét a szükségletek szerint.

És eközben tovább lehet fejleszteni a lakásépítési programot a városreform keretében úgy, hogy az elkövetkező 12 hónap folyamán mintegy 13—14 000 lakás elkészülhet. Vagyis olyan ütemben folytatódik a lakásépítkezés, amilyet lehetővé tesz a cementgyártás és a rendelkezésünkre álló építőipari kapacitás. Azonban ezt a jelenlegi maximumot nem léphetjük túl.

Szeretnék közölni önökkel néhány igen érdekes adatot. Tudják önök, hány háztulajdonos volt nálunk? 110 000! Tudják, hány ember jutott lakáshoz a városreform következtében? 800 000 család! Igen sok család rendelkezett kis városi ingatlannal, amely jövedelmi forrást jelentett számukra. A törvény figyelembe vette ezeknek a családoknak az esetét. fennakadás nélkül fizet nekik.

65 000 kisebb ingatlannal rendelkező háztulajdonos van, akiknek törlesztünk, és e hónap vége felé 105 000-re emelkedik a számuk. Így tehát ez a szektor, a városi kislakástulajdonos, nemhogy károsodott volna, hanem igen sok esetben tényleges haszonhoz jut. És ott a kártalanítás, havi 2 millió peso városi adó fizetése, és még 70—80 millió peso marad is a lakásépítési alap javára . . .

Ezenkívül összegyűjtöttük a városi pénzalapot, és megteremtettük a városi kooperációs keretet, a gazdag városok és a szegényebb városok lehetőségeiből, mert voltak gazdag városok és szegény városok. Az országos szükségletek kielégítésére építettünk, illetve most építünk 150 elemi iskolát, minden egyes ilyen iskola hét tanteremmel rendelkezik, valamint 30 középiskolát, ez összesen 180.

[1] *CTC* — Kubai Dolgozók Konföderációja.

Menjenek el akármelyik faluba, az első látvány, amely önök elé tárul, a befejezés előtt álló iskola, amelyből nem hiányzik már más, mint néhány fontos és elkerülhetetlen berendezés, de ezeket is rövidesen megkapják. Összes nagy erődjeinket iskolákká alakítottuk át: Santiagóban, Holguínban, Camagüeyben, Santa Clarában, Havannában, Pinar de Ríóban és másutt. Valamennyi régi kaszárnya ma már közoktatási központ. Csak a Tartományi Rendőrfőnökség részére hagyunk meg néhány épületet.

Folytatjuk az iskolák építését. Miután iskolákká alakítottuk az erődítményeket, kaszárnyákat, felépítettünk száz meg száz iskolát, tovább folytatjuk programunkat. Ehhez még hozzá kell tennem, hogy minden új faluban, amelyet a forradalmi kormány létesített, az első az volt, hogy megteremtettük azt a házcsoportot, amely a közoktatás céljait szolgálja. Sőt, azt is hozzá kell tennem, hogy az elkövetkezendő években a lakásépítési terv keretében teljes falvakat is felépítünk, s így hat vagy hét év alatt számtalan falu, termelőszövetkezet és népi gazdaság épül fel. A lakóházakkal párhuzamosan létesülnek a közoktatási intézmények, azután felépítjük a társadalmi kört, a népboltot. A következő évben, 1962-ben falun 400—500 új iskola épül fel.

Ha mindez megtörtént, televíziót szerelünk a tantermekbe. Van nálunk egy igen jó dolog: valamennyi televíziós adóállomás nemzeti tulajdont képez, a nép birtoka. Nincsenek már idegen érdekeltségek, amelyek azzal foglalkoznak, hogy a televíziós adásokat a Compañía Electrica hirdetéseinek szolgálatába állítsák.

Minek a szolgálatába kell állítanunk elsősorban a televíziót? A nevelés szolgálatába. Vannak nagyszerű filmek, amelyeket ha valaki megnéz, ezt mondja: — Szeretném, ha a fiam, az unokaöcsém is megnézné, mert ezek felvilágosító, oktató jellegű filmek, javítják, nevelik, jóra ösztönzik a fiatalokat.

El lehet érni, hogy a hét valamelyik napján másfél millió fiatal ember lásson egy filmet ugyanabban az időben. Mek-

korának kellene lennie annak a mozinak, amelyik képes volna másfél millió diákot befogadni?

Képzeljék el, hogy a televízió felhasználásával mekkora haladást fog elérni a közoktatás és a kultúra ügye. Földrajz? Vetítünk egy nagyszerű filmet földrajzi témáról, mondjuk a vulkánokról. Biztosítom önöket, ha nekem annak idején filmvetítés formájában tanították volna a földrajzot, soha nem jöttem volna ki a moziból.

Manapság az oktatás felhasználhatja a korszerű szemléltető eszközöket, felhasználhatja a televíziót, mihelyt elkészül minden szükséges berendezés és valamennyi technikai feltétel rendelkezésre fog állani.

Azonban mindabban, amit eddig elmondottunk, még nem szerepel sok olyan közoktatási vívmány, amelyet a forradalom teremtett meg országunkban, mint gyökeresen új kísérleteket. Ott vannak pl. a gyermek-gazdaságok, amelyek a népi gazdaságok keretében működnek. Ma már minden egyes népi gazdaságban működik a gyermek-gazdaság is, vagy, ha jobban tetszik, ifjúsági gazdaság.

Két ilyen irányított gazdaságunk van. Egyik Cojimarban, a másik pedig az El Rocio nevű birtokon, ahol a Sierra Maestra parasztjai tanulnak, és láthattak már itt, az Avenida Monumental mellett egy kis területet, amely körül van kerítve néhány cölöppel, van rajta legelő és néhány épület. Nos, ez a cojimari gyermek-gazdaságunk.

Ezekben a gyermek-gazdaságokban minden kiadásukat maguk a legénykék fedezik, nem kerülnek semmibe az államnak. Van tejüzemük, rendelkeznek sertéshizlaldával és keltetővel. Még hasznot is hajtanak. Ezt a hasznot újabb gyermek-gazdaságok létesítésére fordítjuk. A gyermekek délelőtt dolgoznak, délután pedig tanulnak.

Amint mondottam, valamennyi népi gazdaságban lesz gyermek-gazdaság is, ahol a gyerekeknek rendelkezésükre fog állani megfelelő művelési és munkaterület; lesz ebédlőjük, a saját fogyasztásukra fognak termelni. Természetes, hogy gyerekek lévén nem tudnak majd megtermelni min-

dent, bizonyos szükségleteiket a vezetésnek kell fedeznie, kapnak ruhát, cipőt, étkezést stb.

A nagyobbacskák maguk is dolgoznak majd a mezei munkákban, és ugyanakkor megtanulják a mezőgazdasági ismereteket. Ezt a célt a gyermek-gazdaságokban működő alapfokú középiskolák szolgálják, amelyek megadnak minden olyan alapvető ismeretet, amelyet a fővárosi intézményekben tanítanak, de ugyanakkor foglalkoznak egy sor olyan kérdéssel, amelyek a mezőgazdasággal vannak kapcsolatban. A hallgatók mezőgazdasági technikumi képesítést kapnak, s tovább mehetnek az egyetemi előkészítőbe. Ha az nincs helyben, akkor ösztöndíj teszi lehetővé, hogy bejöhessenek azokba a városokba, ahol van egyetemi előkészítő, azután pedig beiratkozhatnak az egyetemre.

A népi gazdaságokban lesz bölcsőde is, hogy az anyák zavartalanul dolgozhassanak. A bölcsődében a gyermekek étkezést kapnak.

*

A legnagyszerűbb dolgok mindazok között, amelyeket a forradalom megvalósított és jelenleg is épít: az iskolavárosok. Tíz iskolaváros létesítését tervezzük.

Az iskolavárosok abból a felismerésből születtek, hogy a hegyvidékeken, a civilizációtól távol eső eldugott helyeken nem lehet sem sporttelepeket, sem más közoktatási intézményeket létrehozni, mert ezeknek a megszervezése igen költséges lenne. Így merült fel az iskolavárosok eszméje, s ezek közül az elsőt a Sierra Maestrán akarjuk felépíteni, utána pedig többet is építünk Kuba különböző helyein.

Kik lesznek az iskolavárosokban? Az iskolavárosokba legelsősorban a hegyvidéki legeldugottabb falvakban élő gyerekek kerülnek, a vidéki iskolák legtehetségesebbjei. Az iskolavárosok hatalmas tanulmányi és termelési központok lesznek, ahol különböző jellegű politechnikai oktatásban részesülnek a diákok, de lesznek itt középiskolák is, tanítóképzők, technológiák, mezőgazdasági iskolák, sőt üzemek is. És

ezeket az iskolavárosokat egyenként húszezer diák befogadására tervezzük.

Az iskolavárosban már 500 diák tartózkodik; valahányszor tető alá hoznak egy-egy épületet, újabb fiatalokat szállítunk oda a hegyekből.

Az iskolavárosokban a diákok nyomdákkal is rendelkeznek majd, tankönyveiket is maguk állítják elő. Hogyan? Elmennek látogatóba, kirándulásra, azután összejönnek a tanárokkal, megvitatják velük, amit láttak, beszámolnak élményeikről, kifejezést adnak egy sor elképzelésüknek; és aztán a tanárok azt mondják: — Rendben van, írjátok meg mindezt, és nyomtassátok ki. — A diákok meg elmennek a nyomdába, a saját nyomdájukba, és kinyomtatják elgondolásaikat. Ezután a legjobb munkákat a tanulók megvitatják egymás között. Maguk a tanulók választják ki a legjobb munkákat, amelyeket beillesztenek a tankönyvbe tananyagként. A könyveket saját festményeikkel, rajzaikkal maguk illusztrálják.

Amint mondottam, minden egyes osztály elkészíti a maga tankönyvét, saját rajzaival díszíti. Így egy csomó sajátságos tankönyvük lesz. Ezzel a módszerrel megtanulják a gyermekeink, hogy az írást eszközként használják fel eszméik, gondolataik, elképzeléseik kifejezésére. Biztos vagyok benne, hogy jobb írók lesznek, és általában jobb felkészültséggel fognak rendelkezni, mint mi.

Az iskolavárosok teljesen újszerű, forradalmi vállalkozások, amelyeknek célja, hogy összegyűjtsék a hegyvidék legtehetségesebb gyermekeit és tömörítsék őket ezekben az oktatási központokban. Ilyen újításai vannak tehát a forradalomnak: a gyermek-gazdaságok és az iskolavárosok, nem beszélve az egész oktatási rendszer teljes reformjáról, a tanítók fizetéséről, a könyvekről és felszerelési tárgyakról, amelyeket eljuttatunk Kuba minden zugába, a kaszárnyák iskolákká való átalakításáról, a középiskolák létesítéséről, és a megfelelő számú ösztöndíj biztosításáról, hogy népünk, falusi lakosságunk egyetlen értelmes gyermeke se vesszen el számunkra.

Elsősorban harcba kellett indulni az írástudatlanság felszámolásáért. Milliónyi embert kellett megtanítanunk az ábécére. Nem maradhattunk tétlenek, nem tettük ölbe a kezünket. Még akkor sem, hogyha állandó fegyveres támadások fenyegetései közepette éltünk; fenyegettek blokáddal, de a forradalom, miközben egész idő alatt ezzel a problémával birkózott, előkészítette és megszervezte a küzdelmet az írástudatlanság felszámolására, és elvitte a fiatalokat az ország minden részébe, hogy oktassák az egyszerű embereket.

Az írástudatlanság felszámolásáért vívott harc a hegyvidéken a legnehezebb. Miért? Az elszigeteltség miatt, a közlekedés hiánya miatt, a szükséges eszközök hiánya miatt; ezért határoztuk el, hogy mozgósítjuk az egész ifjúságot, százezer tanítót mozgósítunk: a középiskolás diákokat, az egyetemi előkészítők diákjait, hatodik osztályosokat, fiúkat és lányokat egyaránt, és létrehozunk belőlük egy óriási betűhadsereget. A tanítókat, a munkásokat, a városi embereket ugyancsak felkértük, hogy önkéntes alapon vegyenek részt ebben a harcban. Amit tesznek, a maguk jószántából teszik, s tettük nagy érdemeket szerez nekik abban az erőfeszítésben, amelyet ennek a harcnak a sikeréért fejtünk ki.

Mindenekelőtt azt akarjuk, hogy a tanulók csoportjai saját tanítójuk vezetésével menjenek. A tervet féltő gonddal dolgoztuk ki, a legkomolyabb diákokat választottuk ki a forradalmi ifjúmunkás brigádokból a csoportok irányítására, a lányok irányítására pedig a leghozzáértőbb asszonyokat szemeltük ki a Nőszövetség tagjai közül.

A lányoknak inkább a sikságra, falvakba, gyárakba kell menniük, olyan helyekre, ahol jobban figyelemmel lehet kísérni őket és állandó kapcsolatban maradhatnak az értük felelős személyekkel. A fiúkat legfőképpen a hegyekbe fogjuk elosztani, minden házhoz küldünk egy diákot. Megkapják egyenruhájukat, felszerelésüket, könyvüket és ezenkívül kapnak 10 pesót, hogy fedezni tudják saját kiadásaikat a helyszínen.

Már 17-én elindulnak állomáshelyeikre, mintegy hat-hét-

ezren. Varaderóban már készítik a helyeket számukra: 8—10 000 tanító diákot tudnak ott befogadni. Ezen a helyen gyülekeznek és onnan indulnak ki a megfelelő csoportok a távoli tartományokba. Némi pihenőt tartanak ott, néhány napig, és aztán elindulnak. Az első csoportok Oriente tartomány felé veszik útjukat.

Oriente tartományban van a legtöbb írástudatlan, több mint félmillió! Éppen ezért a legnagyobb erőfeszítést ebben a tartományban kell kifejtenünk, és ki is fogjuk fejteni!

Eltökélt szándékunk, hogy minden egyes ifjúval elbeszélgetünk indulás előtt, és megmondjuk nekik, minden körülmények között tartsanak ki helyükön. A fiatalokat megfelelő módon védelmezzük: mi magunk vállaljuk magunkra a fiatalok védelmének gondját. Gondunk lesz arra, hogy a lehető legkevesebb kellemetlenség, előre nem látott esemény vagy baleset következzék be.

Az ellenség semmilyen módon nem lesz képes félbeszakítani ezt a munkát. Igen szomorú lenne, hogyha annyi szervezési munka után, annyi anyagi előkészítés, oly sok egyenruha kiosztása után bármiféle ellenforradalmi támadás meghiúsítaná ezt a szép tervet. Nem jelentene semmiféle érdemet, ha tönkretennénk a bennünket megtámadó ellenséget, ha ugyanakkor az ellenségnek sikerülne megakadályozni hadjáratunkat; nagyon szomorú lenne, hogyha az ország által kifejtett minden erőfeszítés ellenére megrekedne ez a szép terv.

De ha nem lesznek elegendők a fiatalok, és szükségesnek látszik majd, hogy 30 000 vagy 40 000 munkást mozgósítsunk az írástudatlanság elleni harc befejezéséhez, hát akkor mozgósítunk 30 000 vagy 40 000 munkást, de akkor is befejezzük ezt a harcot! Ismétlem: semmilyen körülmények között nem szakítjuk félbe az írástudatlanság elleni küzdelmet.

Szükséges, hogy az apák maguk ösztönözzék fiaikat, ne tegyenek féket rájuk, mert ha nem így cselekednek, eljön az idő, amikor a fiú majd szemére hányja az apjának, hogy nem engedte el. Lehetséges, hogy lesznek olyan apák is, akik akár

félelemből. akár egy kis önzésből vagy megnemértésből nem akarnak beleegyezni, hogy fiuk részt vegyen ebben a harcban. Pedig tudniuk kell, először is, hogy fiuk sokkal többet fog érni, ha majd visszajön, mert kapcsolatba kerül a falusi élet valóságával, és a falusi élet tiszta életforma. Másodsorban, ennek a fiúnak egy napon el kell majd mennie az oktatási központokba, el kell mennie az egyetemekre, és ott meg fogják kérdezni tőle, részt vett-e ebben a hadjáratban, hol vett részt benne, teljesítette-e a kötelességét. És akkor egész életében sajnálhatja majd, hogy 14 vagy 15 éves korában, amikor végbe ment ez a valóban történelminek nevezhető vállalkozás, amelyben sok-sok ezer fiatal vett részt, ő nem volt közöttük. Örökre a lelkében marad ez a szomorúság, és örökösen érezni fogja a szemrehányást, hogy amikor menni szeretett volna, a szülei nem engedték.

A szülők ne nyugtalankodjanak, mert gyermeküket mindenütt nagy gonddal vesszük körül, tökéletesen megvédelmezzük; nem kell nekik törődniük az ellenforradalmárokkal sem, már azért sem, mert ezek nem is méltók arra, hogy bárki is törődjék velük. Elfogtuk azokat, akik meggyilkolták Conrado Benítez tanítót. Mondom, azok, akik felelősek ezért a bűnért, már halottak vagy rabok.

Van itt egy röplap, amely olyan betűkkel van nyomtatva, amilyenekkel az egyházi körleveleket szokták nyomtatni, ismerik ezt, ugye? Látják? No jól van! Nézzék csak, mit mond: „Az igazság a csirkefogó Conrado Benítez ügyében." Lám csak, hogyan beszélnek egy fiatal, szegény, néger, népi származású, alacsony sorból való becsületes tanítóról, akit mindenki ismert és aki egyszerűen azt tette, hogy tanította valahol a parasztokat.

„Fidel Castro kommunista kormánya folytatja a sorozatban gyártott propaganda-kampányok szovjet taktikáját. A látványos invázió csődje után most megkísérelte, hogy nemzeti hőssé kiáltson ki egy tanítónak álcázott közönséges csirkefogót."

„Illő, hogy a nép megtudja az igazságot a történtekről.

Ezt a Conrado Benítez nevű milicistát az Escambray-hegységben levő harcosok végezték ki, mégpedig azért, mert rájöttek, hogy tanítónak álcázva magát behatolt a Szabad Kubai Területre, mint az ebben a körzetben tartózkodó és előrenyomulni nem merő milicisták egyik előretolt megfigyelője. Onnan híreket küldött a kommunista csapatoknak, feljelentve több parasztot, akik együttműködtek a felkelő hazafiakkal."

„Ezért végezték ki, mint ahogy ki fognak végezni minden tanítónak álcázott vagy nem álcázott csirkefogót, amelyik be meri tenni a lábát erre a területre."

És azután a plébános urak kinyomtatták ezeket a hősi „magasztalásokat", miután oly könnyedséggel elfogtak egy tanítót és oly nemeslelkűen felakasztották, amikor a milicisták aztán előrenyomultak, képtelenek voltak ezek a plébános urak egyetlen lövést is leadni, értik ezt? A fegyvertelen, védtelen tanítót el tudják fogni, meg tudják gyilkolni, de amikor aztán ténylegesen szembekerülnek az előrenyomuló csapatokkal, akkor egyszerűen menekülésre fogják a dolgot: hosszú heteken át üregekben rejtőzködtek, de voltak olyanok is, akik faodúkba bújtak, mások pedig valósággal elásták magukat. 500 személy közül igen kevés tudott elmenekülni, 90 százalékuk fogságba esett. El kellett fognunk őket, mert jóllehet a kutya se bántotta ezeket az urakat, ők támadtak bennünket, és önök már látták, miféle fegyverekkel voltak felszerelve.

Nos, mi mindannyiukat menekülésre kényszerítjük, akárhol is bukkanjanak fel, jöjjenek kívülről vagy belülről. Tökéletesen felszerelt harci egységeink vannak. Azok az egységek, amelyek Escambrayban voltak, már lényegében visszatértek, tehát óriási mennyiségű harci erővel rendelkezünk.

•

Van itt egy másik kérdés is, amelyről már beszéltünk más alkalommal. Szükséges, hogy még jobban korlátozzuk a behozatalra szánt kiadásainkat, mert a blokád, a gazdasági ag-

resszió, kvótáink megszüntetése és más egyéb intézkedések következtében nem csupán a cukor, de egy egész sor termék eladását be kellett szüntetnünk a nemzetközi piacon. Ez az, ami korlátozza deviza-gazdálkodásunkat.

Tehát hozzá kell szoknunk, hogy áldozatokat hozzunk. Van néhány olyan cikk is, amelyektől meg kell fosztanunk magunkat, vagy azért, mert lehetetlen beszerezni ezeket pillanatnyilag, vagy mert nem tudjuk előállítani; az is megeshetik, hogy racionalizálni kell bizonyos dolgokat, éppen azért, hogy mindenkinek egyformán jusson; de természetesen elsősorban a népnek jusson, azoknak, akik dolgoznak és termelnek.

Az ellenforradalmárok és az ellenforradalmárok gazdái nagy reményeket fűznek ahhoz, hogy néhány dolog hiányozni fog nekünk, azt képzelik, hogy ez bennünket hátráltatni fog, s hogy őket nagymértékben fogja segíteni; azt hiszik, hogy a nép hajlandó lemondani mindarról, amit a forradalom jelent számára, csupán azért, mert három-négy dolog hiányzik itt nálunk. Még ha sikerül is megfosztani bennünket egyes cikkektől, néhány olyan dologtól, amelyeknek hiánya bizonyos nélkülözést vonhat maga után, ennek sem lesz nagyobb jelentősége, mert mi, akik hosszú időn át éltünk a magas hegygerinceken, jól tudjuk, hogy az emberi élet akkor is tovább folyhat és mindenki jól érezheti magát, ha hiányoznak is egyes kényelmi cikkek.

Kik panaszkodnak? Azok, akik soha nem dolgoztak. Az ilyen emberekben nincs áldozatkészség, nem hajlandók megfosztani magukat semmitől, ezek nem lettek volna képesek négy hónapot tölteni egy lövészárokban, két évet a hegyekben vagy egy évet valamelyik börtönben, mint ahogy nekünk tennünk kellett, sokunknak, akik harcoltunk a forradalomért. A függetlenségi háborúban is tíz évig kitartottak a kubaiak a nélkülözésekben; és hányszor hiányoztak a különféle orvosságok, sőt a legegyszerűbb dolgok is, néha még az egészség is. Mégis kitartottak és harcoltak.

Nos, nézzük csak, mi hiányzik nekünk? Lényeges dolgok

nem hiányzanak. A forradalom ma már minden létfontosságú dolgot biztosítani tud a nép számára: ruhát, cipőt, élelmet, orvosságot, közoktatást és pihenést.

Amint mondtam, mindenkinek van ruházata, cipője, orvossága, tanulási lehetősége. Másfél millió kubai nem tudott sem olvasni, sem írni, s ezeknek most alkalmuk nyílik, hogy megtanuljanak! 500 000 gyermek, aki azelőtt nem tanulhatott, most tanulhat; 80 000 mezőgazdász és paraszt fog kapni különböző fajta hiteleket, 120 000 termelőszövetkezeti tag; a népi gazdaságokból 200 000 munkás érkezik. Vagyis lényegében eltűnt a mezőgazdasági munkanélküliség. És mivel fizet a forradalom? Nos, ruhával, cipővel, élelemmel, orvossággal, közoktatással és üdültetéssel fizet.

Azelőtt a dolgok elosztásával köztudomásúan igen sok baj volt, ma pedig mindent egyforma mértékben adtunk mindenkinek. Azt is tudja mindenki, hogy régente hűtlenül kezelték a nemzet összes anyagi javait, a bevételeket, a devizákat; napjainkban a gazdasági agresszió következtében jóval kevesebb devizával rendelkezünk. Ennek ellenére biztosíthatjuk a népet, hogy forradalmunk soha nem fog nagyobb szükséget szenvedni.

Lehetséges, hogy átmenetileg hiányozni fog néhány árucikk, beleértve egyes élelmiszereket is, de megteszünk minden szükséges intézkedést, és így mindig lesz bizonyos mennyiség. Azt is meg kell mondanom, hogy tojás-, tej-, húsellátásunk, sertés-, baromfi- és marhatenyésztésünk mind nagyobb ütemben fejlődik, úgyhogy tejből, tojásból, húsból és lisztféleségekből lesz annyi, amennyire szükségünk van. A cipőhöz szükséges nyersanyagot és más nyersanyagokat rövidesen ugyancsak biztosítani fogjuk; gyapottermelésünk viszont gigantikus és jelentősen emelkedik.

A rendelkezésünkre álló devizát alapvetően orvosságok előállítására, a gyárak számára fontos nyersanyagokra, és aztán élelmiszerekre kell fordítanunk. Mert lényegében soha nem volt élelmiszerhiány, esetleg néhány luxuscikk hiányzott.

Luxuscikkekről is szó lehet majd, de csak akkor, ha majd kifejlesztettük gazdasági életünket, ha rendelkezünk majd fémiparral, olyan iparral, amely megtermeli a ma még nélkülözött számos fogyasztási cikket.

Ma már elmennek az orvosok is vidékre, s a falusiak orvosi ellátásban részesülhetnek. A közoktatás terén már elmondottam mindazt, ami történt; ma már az egész program mozgásban van, s a gyermekszakkörökön és az egyesületeken kívül vannak már turista központok is, hiszen önök tudják, hogy közeledik a nyár; nos, Varaderóban, a világ egyik legszebb fürdőhelyén, naponta 10 000 személy szállásolható el, mindössze fejenként 1 pesóért, s olykor még ennyit sem kell fizetnie annak, aki tagja a turista egyesületnek.

Ma már az üdülés mellett megvannak a sportlehetőségek is. Az egész sziget területén soha nem látott fejlődés megy végbe a sport- és egyéb körök segítségével; rendkívüli módon fejlesztjük a sportot, népünk testileg is megerősödik, fiatalságunk is erős lesz, s az egész nép eljuthat minden olyan helyre, ahová azelőtt be sem tehette a lábát.

Már kifejtettem azokat a terveket, amelyek kibontakozóban vannak a közoktatás területén. Beszéltem az itteni dolgokról, nem is említve azokat, amelyek Las Villas tartományban állnak rendelkezésre, nem is beszélve azokról, amelyek a többi tartományokban létesülnek.

Most megvalósulnak azok a tervek, amelyeket kidolgoztunk: 1000 parasztot helyeztünk el, 1000 matanzasi parasztot, akik mechanikát fognak tanulni; 1000 paraszt tanulja a mesterséges megtermékenyítést, és ez rendkívüli fejlődést fog eredményezni országunk állatállományában. További 1000 fiatal könyvelést tanul, hogy aztán ők legyenek a népi gazdaságok könyvelői. Ezer és ezer parasztlány tanul szabás-varrást, hogy aztán továbbadja tudását; 300 ifjú készül, hogy előadó lehessen több mint 200 esti tanfolyamon, amelyeken szegény családok és háztartási alkalmazottak fognak tanulni; folyamatban van a gyermekszakkörök vezetőinek tanfolyama; van egy tanfolyam az egyetemen, amelynek keretében a

diákok a diplomáciai jogot tanulják, valamint külpolitikát és nemzetközi kereskedelmet, hogy majd tovább fejleszthessék külpolitikánkat és kereskedelmünket.

Minden erőnket mozgósítjuk, s a közoktatás terén ki akarjuk fejleszteni a forradalom biztosította legnagyobb lehetőségeket, mind a könyvek kiadásában, mind a rendelkezésre álló anyagi erők felhasználásában, hogy nevelhessük, oktathassuk a népet és kiszélesíthessük népünk politikai és forradalmi kultúráját.

Ha az elkövetkezendő években agressziót követnek is el ellenünk, és bármilyen erős blokád alá vesznek is, tökéletesen ellent tudunk állni, s ki tudunk tartani, és biztosítani tudunk mindent, amiről itt szó esett, mindent, amit Amerika egyetlen állama sem tud biztosítani polgárai számára, amivel még az Egyesült Államok sem rendelkezik, mert a nálunk kifejlődő szociális igazság lehetővé teszi, hogy a nép óriási többsége kivehesse részét mindezekből a javakból.

Ya hemos aprendido a conocer
lo que es el imperialismo.
— Noticias de Hoy,
el 11 de Abril de 1961.

EBBEN A KALANDBAN LATIN-AMERIKA LEGREAKCIÓSABB ÉS LEGROMLOTTABB KORMÁNYAI SZEGŐDTEK PARTNERKÉNT AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK MELLÉ...

*

ELŐADÁS A NÉPEGYETEMEN
1961. ÁPRILIS 23.

A nép már ismeri a tényeket, értesült arról, hogyan zajlott le a támadás, ezt részben a vezérkarunk által kiadott jelentésekből, az újságok közleményeiből s a foglyok vallomásából tudja.

Módunkban van néhány általános jellegű adattal szolgálni, s bizonyos fogalmat adni arról is, miképpen bontakozott ki az ellenséges terv és miképpen fejlődött ki a forradalmárok terve a hadműveleti területen.

Már régóta, közel egy éve tudtunk arról, hogy zsoldos sereget szerveznek országunk megtámadására. A forradalom győzelme óta folytonos fenyegetések, veszélyek és kockázatok között éltünk és élünk; vagyis a forradalomnak a kívülről jövő valószínű támadások egész sorozatával kellett szembenéznie.

A forradalom ellenségeinek részéről, azaz az imperialisták — az egyetlen erős ellenség, az egyetlen olyan ellenség, amely képes megszervezni egy ilyen támadást — részéről többféle változat merült fel. Különböző beavatkozási lehetőségekkel számoltak; az egyik mód: közvetett agresszió, amely több időt vesz igénybe, noha nem is volt olyan közvetett ez a közvetett támadás — tekintve az emberanyagot, amely részt vett benne; a másik mód a közvetlen támadás, amennyiben ez az emberanyag az észak-amerikaiak által szervezett táborokban kapott utasítások alapján hajtja végre a támadást, azzal a tengeri és légi felszereléssel, amellyel az

észak-amerikaiak látják el, és ezt az inváziós erőt észak-amerikai tengerészeti egységek kísérik, sőt, adott pillanatban beavatkozna az észak-amerikai légierő is. Ez igen lényeges pont.

Ezért a bennünket ért agresszió nem nevezhető közvetett agressziónak; akik ebben a támadásban részt vettek, a közvetett támadást, vagyis a közvetett támadás stratégiáját vegyítették a közvetlen támadás formájával. Nem volt közvetlen támadás, amelyet a tengerészgyalogság hajtott végre a légierő támogatásával, de nem is közvetett támadás, melyben ezek az egységek nem vettek volna részt. Alapjában véve zsoldosok felhasználásával szervezték meg, de a haditengerészet és a légierő meglehetősen közvetlen támogatásával.

Tehát, mint lehetőséget mindig számításba vették a közvetett támadást az Amerikai Államok Szervezetén keresztül, vagy pedig a közvetlen támadást.

A közvetett támadás klasszikus példája az volt, amelyet Guatemala ellen, Arbenz kormánya ellen intéztek. Az is zsoldos szervezet volt, noha úgy hírlik — saját tapasztalatunk nyomán ma már biztosan tudjuk. hogy így történt —, hogy észak-amerikai repülőgép-anyahajókról útnak indított repülőgépek vettek részt az Arbenz elleni hadműveletekben. De általában a támadásnak ezt a formáját közvetett támadásként könyvelik el.

Számításba vették az észak-amerikai nyomással keresztülvihető akció lehetőségét az Amerikai Államok Szervezetében, ahol megnyerhették a latin-amerikai kormányok többségét, hogy indítsanak közös akciót Kuba ellen; és felmerült a közvetlen támadás lehetősége is.

•

Tény. hogy az Egyesült Államok mindig is kísérletezett és fenyegetőzött a háromféle akciótípussal, természetesen azonnal hozzálátott, hogy a közvetett akciót megszervezze. Mesterkedett olyan irányban is, hogy valamiféle kollektív meg-

mozdulást szervezzen Kuba ellen. Ez azonban nem tudott kibontakozni, nem tudott, legfőképpen azért, mert Latin-Amerikában kedvező közvélemény alakult ki a kubai forradalom iránt, amely mind a mai napig áttörhetetlen bástyát jelentett és fog jelenteni a jövőben is az Egyesült Államok kormánya számára; ez tette lehetővé, hogy egyes bizonytalankodó kormányok szilárdan kitartsanak álláspontjuk mellett az amerikai mesterkedésekkel szemben, s csatlakozzanak a latin-amerikai kormányok egy csoportjának szilárd álláspontjához. Így például Mexikó kormánya erélyes álláspontot foglalt el a Kuba elleni intervencióval szemben; hasonlóképpen ellenzi a fegyveres beavatkozást a brazil kormány is; erélyes álláspontot foglalt el Ecuador kormánya is a Kuba ellen tervezett agresszióval szemben.

Nos tehát, az Egyesült Államok komoly ellenkezésre talált mind a latin-amerikai kormányok, mind a latin-amerikai népek részéről azon törekvésében, hogy agressziót szervezzen az Amerikai Államok Szervezetének segítségére támaszkodva.

Kire számíthattak? Az Egyesült Államok kénytelen volt a legromlottabb és legkisebb tekintéllyel rendelkező latin-amerikai kormányokra támaszkodni ebben a törekvésében. Kezdetben Trujillóval manőverezett, akkoriban úgy látszott, hogy Dominika felől indul meg a fegyveres támadás Kuba ellen. Később az imperialista kormányokra jellemző álszenteskedéssel azon kezdtek mesterkedni, hogy megszerezzék bizonyos „demokratikus képviseleti kormányok" támogatását Latin-Amerikában; ebből a célból fügefalevélre volt szükségük, amivel eltakarhatják mocskos politikájukat, s ekkor kezdtek Trujillo ellenségének szerepében tetszelegni, s egyben nagyon rokoni húrokat kezdtek pengetni bizonyos latin-amerikai kormánycsoportok felé, melyek valamivel nagyobb tekintélynek örvendhettek, mint Trujillo.

Ebben az időszakban zajlott le a Costa Rica-i értekezlet, és ugyancsak ekkor született meg az a nyilatkozat, amelynek végül is nem lettek súlyosabb következményei, de amely

ellen nagy ellenállás alakult ki tömeggyűlés formájában Havannában, és nagy közfelháborodás formájában Latin-Amerika-szerte. Ez alkalommal az Egyesült Államok igyekezett elítélni Trujillót, ezt a lépését használva fel lepelként a mi megtámadásunkra; vagyis az a kormány, amely eddig támogatta Trujillo rendszerét, támogatta a dominikai kormányformát, adott pillanatban látszólag feladta ezt a politikát, és Trujillo ellenségeként lépett a porondra.

Ezt követően, tekintet nélkül arra, hogy az illető kormányok, pl. Nicaragua és Dominika kormánya egy tőről sarjadt, hiszen ezek a kormányok akkor születtek, amikor az Egyesült Államok katonailag megszállta ezeket az országokat, amikor létrejöttek az egyeduralmukat a későbbiek folyamán fenntartó s az észak-amerikai monopóliumokkal és a nevezett országok reakciós köreivel szövetséges katonai erők, az Egyesült Államok egyik oldalon elítélte Trujillót, a másik oldalon pedig megerősítette szövetségét Nicaraguában Somozával és Guatemalában Ydígorasszal.

Végül tehát az Egyesült Államok kormánya a Kuba elleni támadó tervekben szorosan összeláncolódott és szövetkezett Guatemala és Nicaragua kormányával, a zsarnok és reakciós kormányokkal, a munkások és a parasztok érdekeinek ellenségeivel.

Nos, ezek voltak azok az eszközök, amelyekre az Egyesült Államok kormánya számíthatott. Egy ilyenfajta mesterkedés esetében az Egyesült Államok nem számíthatott olyan kormányokra, mint Mexikó és Brazília kormánya; de nem számolhatott a többi latin-amerikai kormánnyal sem, mert azok nem voltak hajlandók a fennálló kapcsolatok alapján olyan messzire menni ebben a tervben, hogy megtámadják Kubát.

Vagyis, ebben a kalandban csak Latin-Amerika legreakciósabb és legromlottabb kormányai szegődtek az Egyesült Államok mellé a közvetett agresszió megvalósítására: Guatemala és Nicaragua kormánya.

Bizonyos pillanatokban még a közvetlen támadás veszélye is fenyegetett bennünket. Ez a veszedelem szinte szünet nél-

kül a fejünk felett lebegett, mert egyes pillanatokban elegendő elszántság költözött az Egyesült Államok vezető köreinek lelkébe; egyik ilyen pillanat, amikor igen közelinek látszott a közvetlen támadás veszélye, az elmúlt év decemberének végén és ez év január elején következett be, vagyis az Eisenhower-kormány utolsó napjaiban.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetében és más fórumokon mindig felszólaltunk az agresszió lehetősége ellen, azellen, hogy ürügyet találhassanak, hogy öntámadást szervezhessenek vagy készíthessenek elő, amint ezt több alkalommal megtette már az Egyesült Államok, valahányszor támadó katonai tervet akart végrehajtani. Ezeket ő maga rendezte meg, így akarva ürügyet teremteni, jobban mondva koholni. Éppen ezért mindig óvatos és körültekintő politikát folytattunk a guantánamói tengerészeti támaszpont kérdésében, mert ki akartuk kerülni, hogy az Egyesült Államok ürügyet találjon országunk megtámadására. Az Egyesült Nemzetek Szervezetében elhangzott felszólalásunk egyik részében kifejeztük aggodalmunkat, hogy az észak-amerikaiak feltehetően öntámadást fognak végrehajtani Guantánamo ellen; kijelentjük, hogy soha nincs szándékunkban erőszakkal kikényszeríteni Guantánamo átadását: mi mindig a törvényes utat akarjuk követni, törvényes eszközökkel és a nemzetközi szervezetek útján igyekszünk oda hatni, hogy visszakapjuk országunk földjének ezen darabkáját, mert a legcsekélyebb mértékben sem akarunk ürügyet szolgáltatni az Egyesült Államoknak országunk közvetlen megtámadására.

A mi álláspontunk a közvetlen támadásra vonatkozóan a következő, és egészen világos: ellenállunk az utolsó emberig. Ez a mi álláspontunk. De természetesen legfőbb érdekünk az, hogy ilyen támadás ne következzék be; egyetlen ország sem lehet közömbös egy ilyen természetű esemény előtt, sem az anyagi javak pusztulása, sem az emberéletekben okozott kár miatt. Ezért fontos nekünk, hogy ne következzék be az említett agresszió, s ezért igyekszünk mindenáron elkerülni, hogy a legcsekélyebb ürügyet is találhassák, ezért ismertetjük

szünet nélkül a világgal a mi álláspontunkat ebben az ügyben, mert lehetetlenné akarjuk tenni számukra, hogy ilyen lépéshez folyamodjanak.

Másrészről mindenre el vagyunk szánva, s ezért nagyon jól tudják, mi történne akkor, ha közvetlen támadás érné országunkat: elszánt ellenállással találkoznának országunk és népünk részéről, teljes és maradéktalan ellenállással; igen, ha megkísérlik a közvetlen agressziót, egész népünkkel találják szemben magukat.

*

A közvetlen agresszió veszélye egyre erősbödik; különösen azóta, hogy csődöt mondott az imperializmus közvetett támadási terve.

Nos, mi mindig hangoztattuk, hogy tudjuk, az imperializmus meg fog semmisülni, történelmileg kihalásra van ítélve, de azt nem akarjuk, hogy a mi partjainkon kövessen el öngyilkosságot.

Véleményünk tehát az, hogy az imperializmus el fog tűnni, minden évben közelebb jut a pusztuláshoz, minden egyes nap elvesz az imperializmus életéből; az imperializmus végzete, hogy természetes vagy erőszakos halállal, de kimúljék. Vagyis természetes halállal fog megsemmisülni, ha a világon a béke korszaka köszönt be, mert akkor még ideig-óráig eltengődhet az imperializmus; de kegyetlen halállal hal meg az imperializmus, ha újabb világháborút kényszerít ki.

Azaz, ha világháborúba sodorják az emberiséget, kegyetlen halál vár reájuk; de ha valamicskét lecsillapodnak, magukba szállnak, elgondolkoznak, ha kissé emberibb módon viselkednek egy csöppnyi történelmi felelősségérzettel, akkor elkerülhetik az újabb világháborút, élhetnek még rövidebb-hosszabb ideig — afelől azonban senkinek sincs kétsége, hogy az emberi társadalom fejlődésének törvényei értelmében melyik társadalmi-gazdasági rendszer ítéltetett el, melyiknek kell megsemmisülnie.

Mi természetesen nem kívánjuk, hogy az imperializmus

a mi partunkon kövessen el öngyilkosságot. Vagyis, hogy öngyilkossága az ellenünk intézett támadáskor következzék be. De ha ez megtörténik, ha ez az esemény bekövetkezik, természetesen szembeszállunk a támadással; és sokkalta nagyobb erővel szállunk szembe vele, mint ahogy ezt elképzelik.

Ez természetesen az imperializmus erőszakos halálát jelentené, a saját maga kikényszerítette erőszak által. Egyedül az imperialisták kacérkodnak a háborúval, egyedül az imperialisták azok, akik a háború szélére igyekeznek taszítani a világot. Teszik ezt különböző meggondolásokból: elsősorban azért, mert természetüknél fogva agresszívek, mert lelkületük fasiszta, mert uralomra vágynak; valóban, az Egyesült Államok uralkodó köreinek lelkülete egyre jobban fasizálódik; teszik aztán saját ellentmondásaikból, saját gazdasági problémáikból kifolyólag, mert ezek arra kényszerítik őket, hogy a válságok egész sorát élezzék ki, egész sor háborús tűzfészket teremtsenek, hogy azután a háborús termelésre támaszkodva kíséreljék meg fenntartani berendezkedésüket, gazdasági rendszerüket.

A békés termelési keretek között képtelenek megoldani a munkanélküliség problémáját, mert egész sor ellentétes érdek teszi lehetetlenné. Tehát kizárólag a konfliktusok időszakában, a háborús időszakokban, a háborús termelés időszakában képesek megoldani a gazdasági válságot.

Bizonyos csoportok az Egyesült Államokban ezért abban reménykednek, hogy az előttük álló gazdasági problémákat megoldhatják a háborús manőverezés, a háborús fenyegetőzés útján. Lehetőleg kis, helyi háborúk kirobbantásával.

Ez az egyik jellegzetes vonás, amely világosan nyomon követhető a második világháború utáni észak-amerikai politikában.

A mi országunkat illetően is ezeket a lehetőségeket dédelgették magukban, a közvetlen támadásnak ezt a formáját, ezzel a fenyegetéssel álltunk szemben bizonyos időszakok-

ban, s ezzel állunk szemben jelenleg is. Mint már korábban említettem — éppen az elszenvedett kudarcaik következtében.

*

Vizsgáljuk meg most azt az agresszió-fajtát, amelyet velünk szemben alkalmaztak.

Hogyan voltak képesek megszervezni egy zsoldos hadsereget, amely katonai műveletet tudott végrehajtani országunkban, szemben az egységes nép erejével, a Felkelő Hadsereg erejével, a milíciák erejével? Ez nem ment senkinek a fejébe, hogy tudtak olyan sereget összetoborozni, amelyik szemtől szembe felvehette ellenünk a harcot.

Ám ők nem erre a fajta háborúra gondoltak, nem a szemtől szembeni harcra gondoltak, arra, hogy partra szállnak országunkban és nyíltan tönkreverik hadseregünket zsoldosaikkal és hatalmukba kerítik országunkat. Ők a kifárasztás, kimerítés háborújára gondoltak.

Az országunk elleni észak-amerikai agressziós terv természetesen nem kizárólag katonai természetű volt. A katonai agresszió csak egyik megjelenési formája az ellenünk irányuló imperialista agressziónak. Ez az agresszió gazdasági téren kezdődött; mindenekelőtt gazdasági agressziót alkalmaztak velünk szemben, hogy elgyöngítsék a forradalmat. Gazdasági fronton támadtak legelőször. Hogyan hajtották végre ezt a támadást? Úgy, hogy megtagadták cukorszállítmányaink átvételét.

A mi gazdasági életünk egyetlen piacra exportált, egyetlen cikk termelésére szorítkozott, és ez a cukor volt; vagyis a mi gazdaságunk olyan gazdaság volt, amely egyetlen termék kizárólagos termelésére és egyetlen piac — az észak-amerikai piac — felé történő exportálásra volt felépítve. Gazdasági életünk tehát teljes mértékben az Egyesült Államoktól függött.

Ezért hangzott el és ismétlődött számtalanszor országunkban a jelszó: harc a gazdasági függetlenségért! Ezért ismétel-

gette úgyszólván mindenki ezt a jelmondatot: „Nincs politikai függetlenség gazdasági függetlenség nélkül!" E jelszó igazságát mindenki elismerte. Nem rendelkeztünk gazdasági függetlenséggel. Miért? Mert mindenekelőtt és teljes mértékben az Egyesült Államok piacától függtünk; behozatalunk is az Egyesült Államok felől érkező behozataltól függött.

Ezenkívül nemzetgazdaságunk... nos, az ország gazdasági élete is ugyancsak az észak-amerikai monopóliumok kezében volt. A bankok, a legfontosabb iparágak, a bányák, az üzemanyag, a villanyáram, a telefonhálózat, legjobb termőföldjeink nagy része, legfontosabb cukorgyáraink az észak-amerikai monopóliumok tulajdonában voltak, egyszóval, gazdasági életünk teljes mértékben az Egyesült Államok függvénye volt. Ennélfogva nem nevezhettük szabad országnak magunkat, hiszen gazdaságilag nem voltunk szabadok.

Ilyen körülmények között kezdtük meg a forradalom győzelme után a forradalmi reformok és törvények egész sorának megvalósítását, melyeknek az volt a hivatásuk, hogy megváltoztassák országunk gazdasági berendezkedését. Ezek a forradalmi törvények azonnali összeütközést szültek az Egyesült Államok monopolista érdekeivel, s az Egyesült Államok monopolista érdekeivel való összeütközés egyet jelent az Egyesült Államok uralkodó köreivel való összeütközéssel, mert végül is a monopóliumok és a kormány az Egyesült Államokban egy és ugyanaz a fogalom.

Egyetlen más kormány sem teremtett problémákat maga és az Egyesült Államok között, éspedig egyszerűen azért, mert nem hozott egyetlen forradalmi törvényt sem a nép érdekében, amely sérthette volna az országban levő monopolista érdekeket. Természetesen vannak olyan kormányok Latin-Amerikában, amelyek kitűnő baráti kapcsolatokat tartanak fenn az Egyesült Államokkal. Miért? Mert nem alkotnak forradalmi törvényeket. Úgy van, nem hoznak törvényt a petróleum államosításáról, de nem iktatják törvénybe a bányák államosítását sem, amely pedig a nép követelése:

nem hajtanak végre földreformot sem, és általában nem folytatnak szuverén politikát. Amikor Arbenz kormánya végre akarta hajtani Guatemalában a földreformot, amely kiterjedt volna a United Fruit Co. földjeire is, akkor következett be az észak-amerikai agresszió.

A közvetlen beavatkozások korszaka a húszas és harmincas évek tájára esett. Roosevelt kormányának hatalomra jutásától kezdve azután megszűnt az Egyesült Államok közvetlen beavatkozása a latin-amerikai országok ügyeibe és elkezdődött a közvetett beavatkozás korszaka, az, amit Guatemalában is alkalmaztak. Guatemalába nem küldtek tengerészgyalogságot: odaküldték helyette Castillo de Armast egy zsoldos hadsereggel, amely szorosan együttműködve a guatemalai nemzeti hadsereggel, hatalmába kerítette az országot és rázúdította mindazt a szenvedést, amit kénytelen mind a mai napig elviselni. Van Guatemalában egy úr, aki az Egyesült Államok engedelmes eszköze, van elképesztő éhínség és izzó elégedetlenség, és van egy úriember, aki azzal foglalkozik, hogy a mi országunkra támadó bandához hasonló zsoldos hadseregeket szervez.

Erre a szomorú sorsra juttatták a guatemalai népet a zsoldos hordák, amelyek az Egyesült Államok politikájának következtében támadták meg az országot.

*

Amikor hozzáfogtunk egy sor szociális és gazdasági törvény és reform megvalósításához, a mi országunk is összeütközésbe került az Egyesült Államok érdekeivel, de ebben az esetben, ellentétben más országokkal, ellentétben pl. Guatemalával, az imperializmusnak nem állott rendelkezésére jól képzett hivatásos hadsereg, amely a diplomáciai misszió irányításával a népi kormány ellen fordulhatott volna. Nem. Kubában a régi reguláris hadsereg felbomlott, a fegyverek kivétel nélkül a parasztok és a munkások kezébe kerültek, s ebből a forrásból táplálkozott a Felkelő Hadsereg. S az a legérdekesebb,

hogy amikor csapataink megérkeztek Ciudad Libertadba, az egykori Columbiába, azon a reggelen ott találták az észak-amerikai katonai missziót, amelyik Kubában maradt egészen Batista bukásának napjáig; igen, mint mindennap, ott parádéztak az észak-amerikai diplomáciai katonai misszió tagjai és nyilván arra vártak, hogy azt mondjuk nekik: — Rendben van, folytassák munkájukat. Tegnap még Batista hadseregét oktatták, amely bennünket gyilkolt. mától fogva pedig tanítsanak bennünket. — Ehelyett így szóltunk hozzájuk: — Önöknek most csupán egy tennivalójuk maradt: a lehető legsürgősebben menjenek haza valamennyien, mert nekünk nincs szükségünk önökre... — Jól emlékszem, egy kis teremben találkoztam ezekkel a tisztekkel és ezeket mondottam nekik: Önök Batista hadseregét instruálták, Batista hadserege pedig megsemmisült. Mi pedig, akiket önök nem instruáltak, megnyertük a háborút Batista hadserege ellen. A dolog végeredményben úgy fest, hogy akiket önök instruálnak, azok elpusztulnak. Mi tehát nem óhajtjuk, hogy önök oktassanak bennünket. — És felkértük őket, hogy távozzanak.

Nem maradt itt semmiféle katonai misszió, nem maradt itt az az eszköz, amelyet felhasználhattak volna, hogy adott pillanatban, bizonyos politikai helyzetben kapcsolatot teremtsenek a katonai vezérkar tisztjeivel. Kubában sokkal bonyolultabb politikai helyzettel találták szemben magukat: ez már nem a guatemalai helyzet volt, mert sem reguláris hadseregre, sem katonai misszióra nem támaszkodhattak, hisz nálunk teljesen új hadsereg alakult, olyan emberek vezetése alatt, akik semmiféle kapcsolatban sem állottak velük, s akiknek az osztályérdekei szöges ellentétben állottak azokkal az osztályérdekekkel, amelyeket a régi reguláris hadsereg védelmezett.

Kubában nem számíthattak a hadsereg segítségére az államcsíny végrehajtásához. A kormány a nép támogatását élvezi, a forradalmi kormány gyökeresen új hadsereggel rendelkezik, amely a nép soraiból támadt. Mit tehettek tehát? Ekkor fogtak hozzá a gazdasági jellegű agressziókhoz és a

kiírásztási manőverekhez. És közben törték a fejüket: mit lehet itt tenni?

Így töprengtek: „Nézzük csak, Kuba olyan ország, amelynek a gazdasági élete teljes mértékben az észak-amerikai piac függvénye, vagyis Kuba olyan ország, amelyik gazdaságilag nem független... fejlődésben elmaradt ország, amelyik teljes mértékben tőlünk függ. Ha befagyasztjuk cukorkivitelét, ha elzárjuk előle piacunkat, nincs az a kormány, amely meg ne bukna. Meg kell buknia!" Erre számítottak; elkezdtek fenyegetőzni, s ebből a fenyegetőzésből hamarosan tettek is születtek. Elérkezett az a pillanat, amikor teljesen megtagadták cukorkivitelünk átvételét.

Ezt a gazdasági agressziót olyan ország ellen intézték, amely mindenekelőtt fejlődésben elmaradt ország volt; másodsorban hozzá volt szokva luxuscikkek vásárlásához, s olyan méretű importhoz, amely a legutóbbi évek folyamán felülmúlta exportját. A forradalmi kormány egyik legelső dolga volt az, hogy meghirdette a takarékossági politikát. De ez a takarékosság nem a munkások, nem is a parasztok rovására ment, mert nem ezek suhantak azelőtt elegáns luxuskocsikban, nem ezek utazgattak Párizsba és az Egyesült Államokba, nem a munkások és nem a parasztok fogyasztották a luxuscikkeket. Az ország viszont költekezett... pontosan tudjuk, hogy ez az ország egyedül autók behozatalára kb. 30 millió dollárt költött. Autóalkatrészekre ugyancsak óriási összegeket. Viszont mezőgazdasági felszerelésekre alig jutott 5 millió dollár évente.

A takarékossági politikával sikerült rendkívüli mértékben megnövelni devizakészletünket. Ez szöges ellentétben állott mindazzal, amire az imperializmus számított. Ők „szigorú" politikát hirdettek meg Latin-Amerika felé. De miféle „szigorú" politika az, amely a nép tömegeit, a munkásokat és a parasztokat áldozza fel, rögzíti a béreket és egy sor olyan lépést tesz, amelyek ugyanakkor érintetlenül hagyják a gazdaságilag uralmon levő osztályok életmódját, kiadásait és kedvteléseit, sőt a jövedelmét is, úgyhogy a „szigorú" poli-

tika részükre semmiféle áldozatot sem jelent. Mi olyasfajta „kemény kéz politikát" valósítunk meg, amelyik kimondottan a luxuscikkekre, fényűzésre és utazásokra a múltban sokat költő osztályokat érinti. Azaz, ezeknek az uraknak a külföldi utazáshoz nem bocsátottuk rendelkezésre a kért dollármennyiséget: csökkentett összeget kaptak. Azelőtt bevitték pesóikat a bankba, kértek tízezer dollárt, elutaztak vele Párizsba és ott elköltötték. A forradalom győzelme óta ez megváltozott. A forradalom ezt mondja: a párizsi utazásra ennyi és ennyi dollárt kapsz; kevesebbet, mint régen.

Egyszóval itt olyan „kemény kéz politika" valósul meg, amely nem a népet, hanem a volt uralkodó osztályokat érinti; ez a politika arra irányul, hogy mezőgazdasági berendezéseket vásároljunk, gyárakat létesítsünk és megjavítsuk a szegényebb néposztályok oktatási és lakásviszonyait.

Ha megfigyelik politikánk eredményét... amikor ezek az urak látták, hogy Che Guevara a Nemzeti Bank élén teljes sikert ért el munkájában, s az az „eszes" úriember, akit mindenki tudósnak hitt gazdasági kérdésekben, elhagyta az országot, illetve leváltottuk, mielőtt még elhagyta volna, nos, ezek az urak azt remélték, hogy ezen „eszes" emberek segítsége nélkül az ország csődbe kerül.

Pontosan az ellenkezője történt, mert ezek az urak az imperializmus, nem pedig a nép szolgálatában voltak „eszesek". Leváltottuk hát őket okos és értelmes bajtársakkal, akik azért kerültek posztjukra, hogy ne az imperializmus, hanem a nép érdekében munkálkodjanak.

Takarékossági politikánk következtében növekedett devizakészletünk. Ekkor ők, felfogva a helyzetet, újabb agressziós lépést tettek: a kőolajjal kezdték. Mindenki tudja, hogyan mesterkedtek azon, hogy kőolaj nélkül maradjunk.

Mi viszont, mivel érdekünkben állott, hogy termékeinket másik piacon adjuk el, egyezséget kötöttünk a Szovjetunióval, hogy bizonyos mennyiségű cukrot adunk el nekik és cserébe kőolajat vásárolunk.

Azelőtt a kőolajat dollárért kellett beszereznünk, olyan

piacon kellett megvásárolnunk, ahol mi nem értékesíthettük a cukrot. A takarékossági politika keretében a devizát gyárak létesítésébe fektettük és mezőgazdasági gépek beszerzésére fordítottuk, más piacokon értékesítettük a cukrot, és olyan cikkeket szerezhettünk be érte, amiért azelőtt dollárral fizettünk. Nos, a Szovjetunióban el tudtuk adni a cukrot és vásárolhattunk kőolajat.

Amikor az észak-amerikai vállalatok rájöttek, hogy kőolajszükségletünk egy részét a Szovjetunióban akarjuk beszerezni, elhatározták, hogy ők bizony nem finomítják a szovjet kőolajat; ha a kőolaj nem azokból az olajkutakból származik, amelyek az ő birtokukban vannak a világ különböző országaiban, ha nem kereshetnek mesés összegeket az olajszállításon, akkor nem vállalják az olaj finomítását.

Nagyon jellegzetes monopólium az olajmonopólium: tulajdonában vannak az olajmezők, az olajkutak, az olajvezetékek, a monopólium finomítja és osztja szét a kőolajat.

Amikor rájöttek, hogy a Kubában felhasznált üzemanyag egy része más forrásokból származik, megtagadták a kőolaj finomítását. Miért? Mert úgy gondolkoztak, hogy ha mi ilyen intézkedésekkel védekezünk ellenük, hát mondjunk le a kőolajról, pedig ha az ország kőolaj nélkül marad, súlyos válság tör ki az üzemanyag hiány következtében! Így kemény csapást mérhetnek a forradalomra.

Az történt tehát, hogy beleszóltak az ügybe az olajfinomítók; a Szovjetunió azonban óriási erőfeszítés árán mégis ellátott bennünket kőolajjal, biztosította számunkra a teljes kőolajmennyiséget; ez az erőfeszítés a gyakorlatban is meghozta gyümölcsét. Köszönettel tartozunk a Szovjetuniónak, hogy kiépítette számunkra a kőolajellátás útját; ezt a kőolajat olcsóbban vásároljuk, sokkal kevesebbet fizetünk érte, mint fizettünk volna az amerikai monopóliumoknak, s azt sem dollárban fizetjük, hanem a kereskedelmi egyezmény értelmében a rendelkezésünkre álló iparcikkek, azaz cukor szállításával.

Kilábaltunk a válságos helyzetből. A forradalom sikerrel

szállt szembe a kőolajfronton megvalósított támadással. S miközben egyre növekedett devizakészletünk — lehetővé téve, hogy lassanként végrehajtsuk gazdasági fejlesztési terveinket —, ők újabb lépésre szánták el magukat. Mi volt ez a lépés? Teljesen elzárták előlünk az észak-amerikai piacot vagyis az észak-amerikai piac többé nem vette át cukorkiviteli kvótánkat.

Nehezen képzelhető el, hogy bármelyik kormány bármikor is képes lett volna kivédeni az ilyenfajta támadást. Ilyesféle támadásnak csakis a forradalmi kormány tud ellenállni, karöltve az őt támogató forradalmi néppel. Ez a támadás ugyanis azt jelentette, hogy országunkat száz- és százmillió dollártól fosztották meg, amely az észak-amerikai piacon eladott cukor árából származott volna.

Természetesen annak idején, amikor Kuba az észak-amerikai piacon adta el a cukrot, ennek a cukornak a túlnyomó része — vagyis a legfontosabb cukorgyárak és a legjobb cukornádültetvények — észak-amerikaiak tulajdonában voltak. Azaz az egész üzlet észak-amerikaiak között zajlott le: ők művelték a cukornádültetvényeket, amelyeken a nádat a mi munkásaink vágták le éhbérért, s így is csak az év egy részében kaptak munkát; munkásaink levágták a nádat, az amerikai kézen levő gyárak kitermelték a cukrot, aztán ezt a cukrot elszállították az észak-amerikai piacra és ott eladták.

Országunk tehát nem húzott hasznot belőle; ugyan kié volt a haszon? A kőolajmonopóliumoké, a közműveket birtokló monopóliumoké és a cukormonopóliumoké.

És amikor az ország megvalósította az agrárreformot, megszervezte a termelőszövetkezeteket, hogy egész évben munkát biztosítson a parasztoknak, s hogy ezek változatosabbá tehessék termelésüket és ne csak cukornádat termeljenek, hanem minden egyebet, amire szükségük van, pontosan akkor, amikor népünk lassan élvezhette volna mezőgazdasági és ipari munkájának gyümölcseit, akkor zárták el előlünk a piacot és fosztották meg országunkat a korábban befolyó száz- és százmillió dollártól.

Mi volt a céljuk ezzel? Az, hogy megtörjék a forradalmat, térdre kényszerítsék, legyűrjék népünket. Mintha csak ezt mondták volna: „Megfosztunk ezektől a bevételektől, aztán lássuk, hogyan segítesz magadon; vagy megadod magad, vagy tönkreteszünk és éhhalálra ítélünk." A nép azzal válaszolt erre a politikára, hogy eltökélte: tovább halad a maga útján előre.

Az imperialista agresszió láttán a Szovjetunió és a többi szocialista ország, noha magas cukortermeléssel rendelkezett, s így nem volt szüksége erre a cukorra, nagy áldozatot vállalva úgy határozott, hogy átvesz országunktól 4 millió tonna cukrot, azért, hogy a forradalom kiheverhesse az Egyesült Államok gazdasági támadásának csapását.

*

Az Amerikai Államok Szervezetében és az amerikai rendszerben, vagyis ebben a „világféltekei rendszerben", amelyről az Egyesült Államok kormánya annyit beszél, elfogadtak egy cikkelyt, amely megtilt bármiféle gazdasági természetű agressziót. Ez a cikkely kimondja, hogy egyetlen ország sem folyamodhat a gazdasági nyomás vagy agresszió módszeréhez azzal a célzattal, hogy valamely belpolitikai jellegű célt vagy elképzelést vigyen keresztül más országban, vagy hogy bármiképpen befolyásolja, megváltoztassa vagy megzavarja bármely más ország belügyeit.

Más szóval a félteke valamennyi országa által aláírt egyezmények kifejezetten megtiltják a gazdasági agresszió bármilyen formáját. Ennek ellenére súlyos gazdasági agressziót hajtottak végre országunk ellen, és mit gondolnak, mi történt a gazdasági agresszió közben? Costa Ricában összeültek a latin-amerikai országok képviselői, de nem az Egyesült Államokat ítélték el, nem az agresszort ítélték el, ellenkezőleg, nyilatkozat született, amely a megtámadottat, az áldozatot ítélte el!

A hatalmas ország megsértette a nemzetközi törvényt, gaz-

dasági agressziót hajtott végre azzal a céllal, hogy beavatkozzék belpolitikánkba; s amikor elérkezett a pillanat, és el kellett volna ítélniük a cápát, összegyülekeztek a kis halak, de nem a cápát ítélték el, hanem a másik kis halat. A kis hal azonban már nem volt kis hal; igen, országunk többé már nem apró halacska, hanem sokkal inkább sündisznó, sündisznó, amelyet nagyon nehezen emészthetne meg a jenki cápa.

Mindez akkor történt, amikor országunk már áldozatul esett a gazdasági agressziónak. És ezek után egyesek még azt kérdezik, miért van bennünk bizalmatlanság az Amerikai Államok Szervezete iránt. Hogyne lennénk bizalmatlanok, amikor a magunk kárán szereztünk tapasztalatokat!

Tapasztaltuk, mi történt a latin-amerikai államokkal, valahányszor a cápa elhatározta, hogy felfal — és fel is falt — egy-egy latin-amerikai kis halat! Mert ilyenkor a többi kis hal sajnálkozva bár, de tűrte, hogy a cápa felfalja ezt vagy azt a kis halat, mert attól féltek, hogy a többire is sor kerülhet.

Amikor országunkat gazdasági agresszió érte, az egész féltekén nem akadt senki, aki megvédte volna országunkat. Befagyasztották cukorkivitelünket, ami durva támadást jelentett egy olyan ország ellen, amely teljes mértékben az illető piactól függött. De ez még nem minden.

Hála a Szovjetunió, a Kínai Népköztársaság és a többi szocialista ország erőfeszítésének, el tudtunk adni 4 millió tonna cukrot — a világpiacinál magasabb áron. Ennélfogva, ha áldozat és erőfeszítés árán is, a forradalom az imperialista agressziók ellenére is folytathatta útját.

Mihez folyamodtak ekkor? Újabb lépéseket tettek, megtiltották a nyersanyagok és pótalkatrészek országunkba irányuló exportját.

Mit jelentett ez? Egyszerűen annyit, hogy a Kubában levő valamennyi gyárat, jóformán valamennyi, úgyszólván minden kubai közlekedési eszközt, jóformán valamennyi gördülő anyagot, építőgépet, mezőgazdasági és ipari gépet, egyszóval

országunk ipari felszerelésének 95 százalékát az Egyesült Államokból kaptuk.

Ezenfelül igen sok gyár dolgozott olyan nyersanyagokkal, amelyeket kizárólag az Egyesült Államokban állítottak elő. Nem elégedtek meg azzal, hogy megszüntették piacunkat, még kiviteli tilalmat is léptettek életbe. Miért? Hogy nyersanyagok nélkül maradjunk, hogy ne rendelkezzünk pótalkatrészekkel a szállítási, gördülő berendezések, az építési, mezőgazdasági és ipari gépek és felszerelések számára.

Pedig némelyik iparágban ezer és ezer ilyen pótalkatrészre lenne szükség, mert igen sok különböző típusú alkatrész van, amelyeket nem könnyű más piacokon beszerezni. Vagyis, ismét léptek egyet, és megtiltották az említett cikkek exportját.

Azonban ezzel sem elégedtek meg, újabb lépéseket tettek: nem csupán cukorkivitelünket fagyasztották be, de megtiltották egyéb termékek, pl. a nádméztermékek bevitelét is. Ugyanis e termékeket a hagyományos észak-amerikai piacon adtuk el régen; abban a törvényben, amelyet Kuba ellen hoztak, nincs szó a méztermékekről; eddig bizonyos észak-amerikai vállalatok megvették méztermékeinket, de az észak-amerikai külügyminisztérium nyomására megfosztottak bennünket attól a 15 millió dollártól, amelyet országunk eddig a nádméztermékek eladásából vételezett be.

Máshol sokkal nehezebb eladni a mézet. Miért? Mert ehhez különleges tartályokra lenne szükség, bizonyos különleges hajókra, s ilyeneket nem könnyű szerezni az olyan nagyarányú mézszállítmányokhoz, amilyeneket eddig szállítottunk.

Egyszóval, egyik lépés jött a másik után, és valamennyi arra irányult, hogy megfojtson bennünket, nélkülözésbe és nehéz gazdasági helyzetbe taszítson minket.

Miért? Azért, hogy tönkretegyék a forradalmi kormányt, amely a legszegényebb néposztályok javára hozott törvényeket, s újból hatalomra juttassák országunkban a csempészek kormányát, a játékkaszinók kormányát, a bűn haszonélvezői-

nek kormányát, az államkincstár kifosztóinak kormányát, azokat a kormányokat, amelyek a villamostársaság és a telefontársaság érdekeit szolgálták, olyan kormányt, amelyik ha a telefontársaság új szerződést óhajtott kötni, kedvező feltételekkel, díjemeléssel, hát azt mondta — igen; olyan kormányt, amelyik ha új bányaengedélyeket kértek tőle, akkor is azt mondta — igen; olyan kormányt, amely ha koncessziókat kértek tőle piacainkon, közlekedésünk területén, bárhol, bármilyeneket, azt mondta — igen. Egyszóval olyan kormányt, amely országunk gazdaságát s a nép valamennyi érdekét kiszolgáltatta az észak-amerikai monopóliumok érdekeinek.

A forradalom kormányát fel akarták váltani a rablók, a csalók, a sikkasztók, a gyilkosok, a tudatlanok kormányával.

Az imperializmus nem elégszik meg azzal, hogy megszünteti kvótáinkat és befagyasztja az Egyesült Államokba irányuló exportunkat: a befolyása alatt álló országokra is nyomást gyakorol, és igyekszik megakadályozni, hogy eladhassuk áruinkat ezeknek az országoknak.

De még ez sem volt elég. Akkor terroristákat és szabotőröket béreltek fel, az Egyesült Államok területén képezték ki őket, megtanították a gyújtogatásra, a robbantóanyagok kezelésére, s ezután pusztító hadjáratot indítottak áruházaink és gyáraink ellen. A villamostársaságnak, amíg amerikai monopólium volt, nem voltak problémái; de amikor ez a társaság leszállította a díjakat és a nép tulajdonába került, amikor berendezési tárgyai és vagyona többé nem az észak-amerikai bankok vagyontárgyai közé tartoznak, hanem a népé lettek, akkor indult meg a szabotázs-cselekmények sorozata az immár népi tulajdonban levő iparág ellen. Amikor az Encanto a gazdagok áruháza volt és kizárólag a gazdagok részére tartott árukat, amikor ezen áruház haszna senki mást nem boldogított, csupán egyetlen gazdag úriembert, nos, akkoriban nem voltak problémái az Encantónak; mikor azonban az ehhez hasonló nagy áruházak és ipari vállalatok átmentek a nép tulajdonába, egyszerre csak megjelent az amerikai FBI

— amely egyébként ezt az egész csibészséget megszervezte —, és elindította a szabotázs-hadjáratot, a szabotázsok sorozatát, hogy tönkretegye gyárainkat, iparunkat, cukorkészletünket.

Nem pusztították el a Hershey cukortelepet, amikor az még a 14 cukorgyárral és 15 000 caballería földbirtokkal rendelkező Lobo úr tulajdonában volt; ám amikor ez a telep a nemzet tulajdonába került, amikor ezek a földek, Lobo úr földjei, már a termelőszövetkezetekhez tartoznak — meg kell nézni, milyen más ma az élet ezeken a termelőszövetkezeti földeken, mennyire másképpen élnek ott a parasztok, tekintetbe véve, hogy hogyan éltek a múltban, és akkor kiderül, bűn-e mindez, vagy nem —, akkor idejönnek, hogy elpusztítsák ezt a vagyont, melyet mindaddig nem tettek tönkre, amíg a 14 cukorgyárral rendelkező úriember birtokában volt; most jönnek ide ezzel a céllal, amikor ennek az úriembernek a földjei már kb. 12—14 000 család birtokában vannak, 12—14 000 termelőszövetkezeti család tulajdonában.

•

Az imperialista észjárás szerint, a régi állapot az igazságos és helyes, nem pedig a mai. Ennélfogva szabotázs-cselekményeket szerveznek a cukorgyárak ellen, nemzeti vagyonunk ellen, a nádültetvények ellen. Amint önök is jól emlékezhetnek rá, ezt az akciót pontosan azok a repülőgépek indították el, amelyek az Egyesült Államok felől jöttek; végül azonban olyan botrányok pattantak ki, hogy taktikát változtattak.

Élesztgetni kezdték az ellenforradalmi csoportokat; összeálltak a volt katonatisztekkel, a szökevényekkel, az aljanéppel, a csőcselékkel; pontosan ilyen aljanép volt az is, amelyik az ún. „második escambrayi frontot" irányította, hiszen önök ismerik már ezeknek az embereknek a történetét; ilyen emberekből alakította meg az imperializmus az ellenforradalmi csoportokat, ezeknek küldött fegyvereket nyakrafőre . . .

Önök is láthatták a Plaza Civicán, micsoda mesés mennyiségű fegyver volt ezeknek a kezében. Ezek a férgek egyetlen hét alatt, mindössze egyetlen hét leforgása alatt 1000 fegyvert küldtek ide ejtőernyővel. Nekünk az egész háború ideje alatt mindössze egyetlen tankelhárító ágyúnk volt. Önök láthatják a Plaza Civicán a tankelhárító ágyúkat, az önműködő fegyvereket és a lőszerkészletet, valamint a hírközlő berendezéseket. Óriási mennyiség jutott a birtokunkba mindezekből. És továbbra is küldenek ilyesmit. Küldték légi úton, tengeren és más módon; elvettük tőlük, és továbbra is zsákmányolunk fegyvereket, a legutóbbi napok folyamán ismét sok fegyvert kerítettünk kézre, amelyeket ezen tervek megvalósítása végett juttattak ide.

Tehát az agressziók egész sorozatát követték el, gazdasági természetű támadásokat, manővereket a kőolajjal, a cukorral, azzal, hogy megszüntették a pótalkatrészek és a nyersanyagok szállítását az Egyesült Államokból, azzal, hogy befagyasztották cikkeink exportját, megtiltották a kivitelt más államok felé is, szabotázzsal, ellenforradalmi orvlövészbandák szervezésével... így néz ki tehát az államunkkal szemben megvalósított folyamatos, szüntelen és rendszeres ellenséges agressziós kampány.

•

Vannak erényeink... ilyen erény az erőnk, nemzeti méltóságunk és elszántságunk, hogy ellenálljunk; vegyék tudomásul, szembeszállunk velük. Tesszük ezt teljes nyugalommal, ugyanúgy, ahogy szembeszálltunk a zsoldosokkal; ugyanígy fogunk velük is szembeszállni, ha országunk földjére teszik a lábukat. Lelkileg fel kell készülnünk erre a harcra, arra az esetre, ha ez a harc bekövetkeznék.

Mert ők lépésről lépésre haladtak, agresszióról agresszióra, egyik agressziótól a másikig, és mindeddig nem voltak képesek józanul átgondolni tetteiket. Mindeddig nem volt elég józanság bennük, hogy megálljanak ezen az úton, hanem

agressziót agresszióra halmoztak; lassanként azonban kimerül a „készletük", ma már nem marad más számukra, mint a közvetlen támadás.

Mit tegyünk? Megrettenjünk, mert azt beszélik, hogy jönnek az amerikaiak? Nem, nem rettenünk meg. Az imperializmus katonái szintén hús-vér emberek, őket is ugyanúgy fogja a golyó. Az imperializmus katonáinak szembe kell nézniük a halállal a mi földünkön, helyes tehát, ha megtudják, hogy komoly ellenállásra kell számítaniuk. Ez talán kissé elgondolkoztatja őket, arra készteti, hogy átgondolják a helyzetet.

Éppen ezért nálunk mindenki hasznos és fontos ember, férfiak, asszonyok, gyermekek, öregek egyaránt. És ha valakinek még nincs fegyvere, elfoglalja elesett bajtársa helyét. És lőjenek, amivel akarnak... akár atombombákat dobnak is le, mindig marad olyan része az emberiségnek, amelyik folytatja a harcot. Tehát semmitől, de semmitől nem kell félnünk, mert azok az események, amelyek egy Kuba elleni agresszió esetén bekövetkeznének, végső fokon nem csupán Kubát érintenék, ellenkezőleg: kiszámíthatatlan arányú bonyodalmakat vonnának maguk után. Egyszóval, ezek nemcsak bennünket érintenének — de őket is!

Mi a kötelességünk a világgal szemben? Mi a kötelességünk abban a helyzetben, amelyet Kuba elfoglal? Ellenállni. A mi kötelességünk az, hogy ellenálljunk; ellen kell állnunk, meg kell küzdenünk az ellenséggel, bármivel támad is reánk.

Az is ellenállást jelent, ha felkészülünk mindarra, ami bekövetkezhet: a lehulló bombákra, a fölöttünk zúgó repülőgépekre. Támadás esetén az imperialisták légi fölénnyel rendelkeznének, tehát sok lövészárkot kell ásnunk, sok óvóhelyet kell készítenünk, hiszen végül is nem tartogathatnak külön bombát minden egyes ember számára minden egyes lövészárokban. Mialatt ők lőnek és bombáznak, mindenkinek ott kell majd ellenállnia, ahol éppen lesz, fel nem szabad adnia őrhelyét. Különösen a köztársaságunk fővárosában kell a legerősebb és legszívósabb ellenállást kifejtenünk, házról

házra — amint erről már szó volt egyszer —, állásról állásra, és mindenekelőtt a lehetőség szerint meghátrálás nélkül.

Köztársaságunk fővárosában alá kell aknázni ezer és ezer aknával minden olyan területet, ahol csak egyetlen tankjuk is áthaladhat, de természetesen tankelhárító fegyvereket is be kell vetni ellenük; ahány ejtőernyős csak bekerül lőtávolunkba, mind meg kell ölnünk; mindenáron ellen kell állnunk, mert ezen múlik a győzelem. Mert ők természetesen arra gondolnak, hogy majd meglepetésszerűen elfoglalhatnak egy területet, és ezt befejezett tényként tudatják a világgal. De ha erős és lebírhatatlan ellenállásba ütköznek, támadásuk valóságos hullámot fog elindítani, mert felébreszti a világ eddig még soha nem tapasztalt mértékű szolidaritását, amint ez már bebizonyosodott a zsoldosok támadásánál is.

Mexikóban 2000 ember tüntet; Chilében a dolgozók általános sztrájkba lépnek; Pekingben 600 000 résztvevővel tömeggyűlést tartanak; a Szovjetunió egyik városában 100 000 ember gyülekezik össze... mindez fogalmat ad arról, mekkora együttérzési hullám támadt fel a világ minden részén országunk iránt, s milyen mértékben ítéli el és leplezi le ez a világvisszhang az Egyesült Államok kormányát.

Mindez azt jelenti, hogy a világ a mi oldalunkra áll. Mióta? A győzelem óta. Ez a tény erősítette meg a világ bizalmát, amikor bámulva látta, hogyan semmisítette meg a kubai nép alig 72 óra alatt a zsoldosok támadását, amelyet a Pentagonban készítettek elő, körültekintően felhasználva a modern hadviselés minden technikai és taktikai lehetőségét; megnövekedett a bizalmuk irántunk, mert az Egyesült Államok teljes tekintélyével állt ezen invázió oldalán, s aztán igen megtépázott tekintéllyel került ki belőle.

Gondolják csak el, milyen körültekintően járhattak el, mennyire pontosan tervezhettek, felhasználva a Pentagon és a kormány valamennyi „agytrösztjét", aki csak létezik az Egyesült Államokban... és akkor alig 72 óra leforgása alatt minden tervük és elképzelésük megsemmisült; ez az, amit képtelenek megérteni.

Ők azt képzelték, hogy ledobnak néhány bombát, s erre mindenki fejvesztetten menekül, sőt a világ is visszafelé kezd forogni; de nem ez történt, senki nem szaladt el! És micsoda botrányba keverik magukat! Micsoda botrányba kevernék magukat, ha ismét belemerülnének egy ilyen támadásba, ha ismét elindítanák zsoldosaikat és katonáikat, hogy elkövessék azt az árulást és szégyent, hogy megtámadják és elözönöljék hazánkat.

Abban a szilárd elszántságban kell élnünk, hogy előbb le kell törölniük bennünket a térképről, ha győzni akarnak; mielőtt le tudnák törni népünk ellenállását az ország minden részén, a hegyekben, a mocsarakban, a síkságokon kibontakozó ellenállást, hát előbb el kell törölniük bennünket a föld színéről; mert ha be is vennék és el is pusztítanák a városainkat, még mindig élne az ellenállás a vidékeken. Ha bevennék a városainkat! Mert szeretnénk látni ugyan, hogy vennék be; szeretnénk látni, hogy vennék be mondjuk Havannát; szeretnénk látni, miképpen vennék be!?

Nem téveszthetjük szem elől tapasztalatainkat; ne szundikáljunk babérainkon, ne üldögéljünk tétlenül arra gondolva, hogy most már nincs semmi veszély; ne tegyük ezt, mert az imperializmus kemény csapást kapott, és most olyan, mint a felbőszült vadállat.

Az uralkodó körök az elszenvedett kudarc és nevetségessé vált helyzetük miatt olyanok, mint a felbőszült fenevadak. Ezt egyetlen pillanatra sem szabad szem elől téveszteniink. Hiszen fenyegető kijelentéseket tesznek, fennhéjázó magatartásban tetszelegnek. Majd meglátjuk, képesek lesznek-e józanul mérlegelni a dolgokat?

Ennyit bevezetőnek. Most pedig ismertetem, hogyan semmisült meg a zsoldosok inváziója, és miféle terveket hoztak magukkal ezek a zsoldosok.

*

Természetesen ezek az elemek, ezek a lakájok, akikből az ellenforradalmi kormány és az ellenforradalmi tanács áll, annyira bíztak abban, hogy a jenki tervek nem vallhatnak kudarcot, hogy még a saját fiaikat is elküldték ide, ismétlem, még a saját fiaikat is, ami bizonyítja, mennyire biztosak voltak a sikerben. Azonnal megmagyarázom önöknek, miért bíztak a sikerben, mire alapították reményeiket, mi volt stratégiai elképzelésük, hogyan képzelték el e terv végrehajtását, és miért töltötte el őket akkora bizakodás, hogy még a saját fiaikat is ide merték küldeni.

Most pedig elemezzük az imperialisták Kuba elleni támadó tervét: miért éppen ott szálltak partra, miért nem máshol, és milyen célokra törekedtek.

Az összetoborzott zsoldosok létszámát eltúlozták. 4—5000 zsoldosról beszéltek, de nem tudtak annyit összegyűjteni. A partraszállók a guatemalai csoporthoz tartoztak. Rendelkeznek egy másik zsoldos csoporttal is a guantánamói tengerészeti támaszponton, ez azonban sokkal kisebb létszámú és rosszabbul van felfegyverezve.

Csapataik elitjét, a zsoldos hadsereg elitjét Guatemalában összpontosították, és különböző táborokban képezik ki őket, mint pl. Retalhulcuban. Három vagy négy ilyen kiképzőtábort tartanak fenn, azonban a zsoldosok egy részét a Vieques-szigeteken, Puerto Ricóban, valamint New Orleansban képezték ki. Ennyit már bevallottak a zsoldosok, minderről már pontos adataink vannak.

Egy kisebb zsoldos csapatot a tengerészeti támaszpont térségében is fenntartottak, bizonyos Niño Diaz vezetése alatt, és senki sem tudja, ez a csoport miért nem vett részt a partraszállásban.

Történt egy partraszállási kísérlet Baracoa térségében is, ezeket azonban tankelhárító ágyúkkal fogadtuk és repülőgépeinkkel törtünk rájuk, lehetséges, hogy emiatt visszahúzódtak. De tény, hogy a baracoai térségnek szánt zsoldos csoport, amely 4—500 főből állott, nem szállt partra.

A zsoldosok derékhada, a guatemalai csoport, amely komo-

lyabb kiképzésben részesült, sokkal hatásosabb fegyverekkel rendelkezett és a légierő is támogatta.

Minden jel arra mutat, hogy az imperialisták arra törekedtek, hogy elsőnek a Pinos-szigetet kerítsék hatalmukba. A Pinos-szigetet akarták megszállni, kiszabadítani az ott raboskodó háborús bűnösöket és ellenforradalmárokat, s így újabb emberanyagra tehettek volna szert. Elfoglalhattak volna egy darab földet, elfoglalhatták volna hazánk egy szigetét, s így kénytelenek lettünk volna haditengerészetünkkel és légierőnkkel arra törekedni, hogy visszafoglaljuk.

Ilyen körülmények között minden erőfeszítésük arra irányult, hogy hatalmukba kerítsék hazánk földjének egy részét és ott megalakítsák az „ideiglenes kormányt". Az imperialisták nehéz helyzetben vannak, mert talpalatnyi föld sincs a birtokukban. Ennélfogva Guatemala és Nicaragua területéről kísérleteznek, vagyis idegen területeket kell igénybe venniük, ezáltal megsértenek egy sor nemzetközi normát és ezzel komoly bonyodalmat okoznak, mert mindaz, amit tesznek, szöges ellentétben áll a nemzetközi joggal: katonai támaszpontokat építenek idegen területen országunk megtámadására.

Amit az imperialisták guatemalai és nicaraguai lakájaikkal véghez visznek, az egész egyszerűen kalózkodás, nemzetközi kalózkodás; és két probléma merült fel előttük, az egyik: a távolság, a másik: a nemzetközi szabályok megsértése és az ebből fakadó bonyodalmak.

Szükségük lett volna az ország földjének egy darabkájára, hogy szabadabban operálhassanak; mert akkor már küldhetnének embereiknek hajókat, repülőgépeket, utánpótlást és megkezdhetnék a kiéheztetés háborúját, azaz a gazdasági blokádot és a kvóta befagyasztását; megvalósíthatnák az ország területének mindennapos bombázását, méghozzá kubai támaszpontról, mert elegendő repülőgéppel és hadianyaggal rendelkeznének; ily módon súlyos helyzetbe sodornák a forradalmat.

A történelem folyamán szinte minden ellenforradalom arra törekedett, hogy hatalmába kerítse az illető ország területé-

nek egy darabkáját. Emlékezhetnek rá, hogy a spanyol polgárháborúban a köztársaság ellen lázadó csapatok először is elfoglaltak egy szigetet, az ország egyik darabkáját. Miután pedig már uralmuk alatt tartották az ország egy részét, akkor a fasiszták, a fasizmus és a nácizmus hajókat, repülőgépeket, tankokat, sőt csapategységeket is küldött nekik, mondom, abban a pillanatban, mihelyt megszálltak egy területet Spanyolországon belül.

Ezért törekedtek annyira arra, hogy hatalmukba kerítsék országunk egy darabkáját. Nekünk pedig mindenáron meg kellett akadályoznunk, hogy az ellenség hazánk bármelyik pontján is uralomra jusson.

A Pinos-sziget csábította őket legjobban, mert ott vannak elzárva a háborús bűnösök és az ellenforradalmárok, messze van partjainktól és így szinte kínálkozott támaszpont létesítésére nemzeti területünkön belül, arra, hogy megnyíljék az út az imperializmus nyílt beavatkozása előtt nemzeti területünkön belül, méghozzá olyan formában, hogy el lehet kerülni a jogsértéseket, a bonyodalmakat, amelyet az idegen országok területének a mi országunk elleni támadásra történő felhasználása jelent. Mit tehettünk volna? Erőinket a Pinos-szigetre összpontosítottuk, s így a sziget sebezhetetlenné vált bármilyen támadás esetére. Ilyen helyzetben el kellett állniuk a Pinos-sziget megtámadásától, mert mindazokat az erőket, amelyeket a harc sűrűje közben kellett volna odaszállítanunk, már jóval a támadás előtt elhelyeztük a Pinos-szigeten. Már hónapok óta erősítettük állásainkat a Pinos-szigeten, egyre több felszerelést, fegyvert és harci egységet irányítottunk oda, hogy fokozzuk a Pinos-sziget védelmi készültségét, úgyhogy a Pinos-sziget végül is a szó szoros értelmében bevehetetlenné vált: óriási hadsereget kellett volna mozgósítani megvívására. A zsoldos hadsereg tehát képtelen volt megtámadni a Pinos-szigetet.

Ezután arra törekedtek, hogy megerősítsék a maguk számára Escambray vidékét, addig erőlködtek, míg ki nem söpörtük őket Escambray hegyeiből. Így hát erre a területre

sem számíthattak többé támaszpont szempontjából, sőt Trinidad repülőterét sem használhatták. Ugyanis ezt is kellőképpen megerősítettük.

Felmerült a probléma: vajon az imperializmus ahhoz a taktikához folyamodik-e, hogy zsoldosait egyetlen óriási harci egységként dobja partra, vagy pedig kisebb csoportokra osztja őket és országunk különböző pontjain teszi őket partra. Vagyis egyetlen összefüggő katonai erőként veti-e be és így kényszeríti harcra csapatainkat, vagy pedig számtalan kis sejtre bontva, jól felfegyverezve és kiképezve csempészi be őket nemzeti területünkre, arra kényszerítve a forradalmat, hogy az egész területen, messzi és szétszórt zónák egész során foganatosítson katonai műveleteket; esetleg amellett dönt-e, hogy ezeket a sejteket légi úton juttatja be, s légi úton látja el őket fegyverrel, arra törekedve, hogy számos ellenforradalmi tűzfészket teremtsen az ország belsejében.

Mihelyt a Pinos-szigetet alaposan megerősítettük, tekintetbe vettük mindkét eshetőséget: azt is, hogy erőink egyetlen harci tömbként való bevetésére határozzák el magukat. Számos intézkedést tettünk annak megelőzésére, hogy a sziget különböző pontjain hajthassanak végre partraszállásokat.

A partvidéket több zónára osztottuk, arra az esetre, ha mégis megosztanák erőiket és mondjuk 300 embert dobnának be egyik oldalon, 200-at a másikon, esetleg 100 embert itt, 500-at amott, minden számításba jöhető ponton helyeztünk el csapatokat, különösen a hegyvidék bejáratainál levő zónákban, hogy a forradalmi erők azonnal elvághassák egymástól a partraszállókat és megtámadhassák őket.

*

Az agressziót közvetlenül megelőző napokban az északamerikai újságokban és a hírügynökségeken keresztül többször is felröppent az az elképzelés vagy változat, hogy a támadók megosztják a rendelkezésre álló erőket és több frontot nyitnak területünkön.

Lehetséges, hogy ezt tervezték. Az is lehetséges, hogy tapogatózás céljából röppentették fel ezeket a híreszteléseket, mindenesetre volt bizonyos logika ebben a változatban, mert akárhogy vesszük is, nem vállalhatták a frontális összeütközést harci egységeinkkel. Mert nem mindegy, hogy egy katonai egység menekülni akar-e, el akarja-e kerülni az ütközetet, vagy pedig egy meghatározott fronton elszántan ellenáll, mindenáron.

A későbbi események teljes bizonyossággal igazolták: úgy döntöttek, hogy ezt az egész erőt egy tömegben indítják útnak, és hatalmukba kerítik országunk területének egy darabját; mindaz ami történt, ezt bizonyítja.

Az amerikai sajtóban és a hírügynökségi jelentésekben napvilágot látott változatok egy része nyíltan kimondotta — és ebből a szempontból volt is némi igazuk —, kockázatos dolog a teljes erőt egy ponton bevetni és kitenni a teljes megsemmisülésnek, mert a zsoldos hadsereg pusztulása megerősítené a kubai forradalmat, s egyben megfosztaná tartalékaitól az ellenforradalmat.

Ha ezeket az erőket különböző helyen vetették volna be, bizonyos ideig zavarba hozhattak volna bennünket — „hátha itt vannak, hátha ott vannak" —, és nagy propagandát fejthettek volna ki külföldön; még akkor is mondogathatták volna, hogy ezek a tűzfészkek élnek és működnek, amikor már nem léteztek volna. Nem tették volna ki magukat ennek a megsemmisítő vereségnek. Egy ilyen tökéletes vereség nagyon komoly dolog.

A másik megoldás szintén vereséget jelentett volna, de abban az esetben ez a vereség megoszlott volna több kisebb harci front között, és nem tömörült volna egyetlen hatalmas megsemmisüléssé, amit így szenvedtek el, hogy egy ponton vetettek be minden erőt.

Őszintén szólva, éppúgy választhatták volna az egyik, mint a másik tervet. Mondhatjuk-e, hogy a rosszabb taktikát választották? Nem. Bizonyos körülmények figyelembevételével, amelyeket a következőkben fejtek ki, elmondhatjuk, hogy

nem a legrosszabb taktikát választották. Mi természetesen bíztunk abban, hogy megsemmisítjük őket, bármely ponton törjenek is reánk, és ezért úgy véltük, jobb is számunkra, ha az egész súly egyetlen pontra összpontosul, mert így gyorsabban megsemmisítjük az inváziót.

Kártyájukat olyan tervben játszották ki, amely rendelkezett bizonyos logikus alapokkal, s amelynek sikere bizonyos szempontból gyakorlati jellegűnek nevezhető dolgokban gyökerezett. Természetesen nem úgy végződött az egész, ahogy ők várták. De ha elemezzük a következményeket, amelyeknek kitették magukat egy ilyen vereséggel, a tekintélyveszteséget, amely egy ilyen természetű vereségből hárult mind az Egyesült Államokra, mind az ellenforradalmárokra, ne higgyük azt, hogy mindezeknek tudatában úgy döntöttek volna, hogy minden erejüket egyetlen ponton vetik be. Nagyon bíztak a terv sikerében, azért kockáztattak ennyit.

Többé-kevésbé rendelkezésünkre állottak az erők, hogy szembeszálljunk a kisebb erőkkel több ponton megindított támadásnak; természetesen készen álltunk arra is, hogy ha egyetlen ponton támadnak, ott zúdítsuk rájuk minden erőnket.

Tudtuk, hogy egy teljes és jól képzett ejtőernyős hadosztállyal rendelkeznek, van sok repülőgépük, így hát minden intézkedésünket ezen két szempont figyelembevételével hajtottuk végre.

Hírek érkeztek hozzánk, hogy behajózták az utolsó csapat- és fegyverszállítmányokat Guatemala felé; tudtuk, hogy mozgolódik az ellenség, tehát fokoztuk éberségünket. Hallottunk bizonyos nyilatkozatokat, tapasztaltunk bizonyos politikai manővereket, kaptunk bizonyos értesüléseket, ezért megszigorítottuk készenléti állapotunkat és végrehajtottunk egyes intézkedéseket, arra gondolva, hogy közeledik az ellenséges támadás órája.

Tizenötödikén hajnalban híreket kaptunk Oriente tartományból. Ezen a napon nem tértünk nyugovóra, mert már

minden jel arra mutatott, hogy a támadás egyik pillanatról a másikra bekövetkezhet, felkészülten vártuk tehát az eseményeket. Oriente tartományból jelentették, hogy Baracoa szomszédságában, közel Duabához, számos hajó tűnt fel.

Aznap éjjel újabb intézkedéseket tettünk: volt egy hadosztály Baracoában, egy másik pedig Baracoa és Moa között állomásozott, voltak aztán más egységek is különböző pontokon; ezeket azonnal megerősítettük ágyúkkal és tankelhárító egységekkel. Ezeket az erőket készültségbe helyeztük, a lövegegységeket közelebb vittük a parthoz... és vártunk.

Állandóan a legnagyobb óvatossággal kellett eljárnunk, tekintve, hogy az amerikai hajók szünet nélkül partközelben igyekeznek manőverezni, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy provokáljanak. Akkor már hetek óta cirkált partjaink mentén egy amerikai hajó, egy kis vitorlás, zászló és minden jelzés nélkül; folyvást ott keringett partjaink előtt. Egyik hajónk végül is feltartóztatta, mire hamarosan megjelentek az amerikai repülőgépek és hadihajók. Mivel bármiféle összetűzést el akartunk kerülni, parancsot adtunk hajónknak, hogy engedje útjára az amerikai vitorlást, mert feltételeztük, hogy provokációs manőverről van szó.

Havanna körül, Havanna és Pinar del Río északi partjai előtt, 8—10 kilométerre a parttól állandóan észak-amerikai hajók cirkáltak és meg-megközelítették partszegélyünket a Pinos-sziget felől, észak felől Havanna magasságában, de más oldalról is, nyilvánvaló provokációs szándékkal; közvetlenül a partraszállási kísérlet megindítása előtt bizonyos tapogatózó mozdulatokat is végrehajtottak. Kiadtuk az utasítást, hogy mindenki legyen végtelenül óvatos, nehogy provokációra adjunk alkalmat a partjaink körül kalózkodó észak-amerikai hajóknak.

A Baracoában állomásozó hadosztály várta, hogy az ellenség partra szálljon; készenlétben álltak és vártak.

Végül is nem történt partraszállás Baracoánál, a megfigyelt hajócsoport feloszlott, tovatűnt. Ma sem tudjuk, mi lehetett az a csoportosulás; lehetséges, hogy az egyik zsoldos

csoport volt, a guantánamói egység, amelyik nem is akart partra szállni. Lehet, hogy másfajta hajók voltak... végül is éjszaka, teljes sötétben nehéz eldönteni, miről is van szó; lehet, hogy észak-amerikai hajók voltak, amelyek túlságosan megközelítették partjainkat, lehetett sok minden egyéb is, tény az, hogy ezen a partszakaszon semmi sem történt.

15-én, szombaton a vezérkarnál tartózkodtunk, híreket vártunk, amikor hajnali 6 óra táján hirtelen megjelent egy B—26 típusú bombázó; meglehetősen alacsonyan repült. Néhány pillanat múlva már hallottuk is a bombák becsapódását s az elhárító ütegek tüzelését. Láttuk, hogy ez már komoly hadművelet, valóságos bombatámadás; Ciudad Libertadot támadták, a tüzérségi iskolát és a repülőteret. Rövidesen feltűnt még egy B—26-os.

Egy ilyen arcátlan támadás, egy ilyen nyílt beavatkozás láttán, amilyen addig még nem történt, világosan felismertük, hogy ez már az agresszió kezdete.

Azonnal érintkezésbe léptünk a San Antonio-beli táborral, hogy induljanak el a repülőgépek; ugyancsak felvettük az összeköttetést Santiago de Cubával. San Antoniót és Santiago de Cubát egyszerre érte támadás. A légelhárítás tűz alá vette a támadó gépeket; tanúi voltunk, amint a gépek egymás után éles kanyart leírva elzúgtak felettünk; az ütegek már célba is vették őket, tüzet nyitottak, s a gépek visszavonultak, de már nagy füstfelhőben; sőt lángokat is láttunk. A két gép közül az egyik az útra zuhanhatott.

Hasonló esemény játszódott le San Antonio de los Bañosban is. Ott is erős légelhárítással találkoztak a támadók, azokat a gépeket is átlyuggatták. Santiago de Cubánál se jártak különbül.

Kevés repülőgéppel rendelkezünk és még kevesebb pilótával. Repülőgépeinket még a Batista-diktatúrától örököltük: B—26-os, lökhajtásos és úgynevezett „Sea-Fury" típusúakat. De erre a kevés repülőgépre nagyon vigyáztunk, nem akartuk, hogy ezeket elpusztítsák, tudtuk viszont, hogy támadás esetén elsősorban erre fognak törekedni.

Mit tettünk? Már hónapokkal előbb kiadtuk az utasítást a légierőnek, hogy a repülőgépeket szétszórtan helyezze el. Két repülőgép sem maradhatott egymás mellett, valamennyi gépet nagy területen elszórtan helyeztük el. A szolgálatból kivont gépeket többé-kevésbé csoportosan helyeztük el; a kimustrált gépeket kettesével-hármasával egymás mellé állítottuk, a többieket különválasztottuk... a gépeket úgy helyeztük el, hogy senki sem tudhatta, melyek közülük a jók és melyek a használaton kívüliek; 24 gyorstüzelő géppuskával vettük körül valamennyit. Általában ilyen védelemmel láttuk el a gépeket, de mikor megindult a támadás, további erősítést küldtünk.

Ciudad Libertadban az említett módon végződött a támadás: ott nem voltak ilyen repülőgépek, mindössze néhány szolgálatból kivont masina. A légelhárító ütegek működésbe léptek, s az egyik támadó gép füstfelhőbe burkolózott.

San Antoniót is támadás érte, de San Antonióban ugyanez történt. Ott ugyan sikerült elpusztítaniuk egy szállítógépet és egy harcigépet; Santiago de Cubában még egy harcigépet elpusztítottak, a Cubana Társaság egy gépét és néhány polgári repülőgépet is; ugyanis Santiago de Cubában kisebb a repülőtér, a gépek közelebb álltak egymáshoz, ezért tudtak ott több kárt okozni. Harcigépet azonban mindössze kettőt tettek tönkre.

Törekvésük az volt, hogy a földön pusztítsák el gépeinket.

Korunkban minden imperialista agressziónak jellemzője volt, hogy megkísérelték a légierők megbénítását a földön pihenő gépek elpusztításával.

A mi légierőnk nagyon szerény és igen csekély számú; azonban igyekeztünk a lehető legjobban kihasználni ezt a néhány gépet és nagyon bíztunk pilótáinkban.

Amikor megindult a támadás a San Antonio támaszpont ellen, tüzérségünk válasza félelmetes volt; némelyik légelhárító tüzér már a repülőgépek támadása előtt megkezdte a tüzelést. A légelhárító tüzérség teljes egészében 20 évesnél fiatalabb ifjakból áll: csupa fiatal ember, lelkesek, éles sze-

műek, makkegészségesek, és mindnyájan kiváló kiképzést kaptak; ezek a fiatal emberek azonnal válaszoltak a tüzelésre; egyes repülőgépek füstfelhőbe borultak, mások megrongálódtak, s kénytelenek voltak visszavonulni, egy gépet megsemmisítettek.

Pilótáink is nagyszerűen szerepeltek. A fiatalokat álmukból verték fel, úgy indultak el, ahogy voltak, ejtőernyő, mentőfelszerelés nélkül szálltak gépeikre; szembeszálltak a támadókkal és visszaűzték őket egészen... nos, mivel ezek Miami felé távoztak, nem folytathatták az üldözést, mert az Egyesült Államokba menekültek. Ismétlem, valamennyi pilótánk nagyszerűen szerepelt.

Santiago de Cubában a légelhárító tüzérek keményen helytálltak, s a támadó gépeket végül is visszavonulásra kényszerítették.

Eredmény: az agresszió első lépése, vagyis a kísérlet repülőgépeinknek a földön való elpusztítására, kudarcot vallott; másnap még jobban megerősítettük légvédelmi tüzérségünket és további óvintézkedéseket tettünk. De a támadók nem tértek vissza. Támadásukat hat B—26-os típusú bombázóval hajtották végre; kettő Oriente tartományban, kettő San Antoniónál, kettő pedig Ciudad Libertadnál támadt.

Mi történt? Néhány gép nem tért vissza támaszpontjára, amelyek pedig visszatértek, alaposan megsérültek, szitává lyuggatták őket. Tehát az első csapást légelhárító tüzérségünktől kapták, amely alaposan megleckéztette őket, majd pedig repülőgépeink okoztak veszteségeket; mindebből láthatták, nem merészkedhetnek büntetlenül légvédelmi tüzérségünk közelébe. Ez volt az első felvonás.

Annak ellenére, hogy az ellenfél elpusztított két kubai harcigépet, légierőnk hatékony maradt és mindenre készen állott; pilótáink alig várták az alkalmat, hogy megtorolják a hajnali gyáva, rajtaütésszerű támadást.

Ez történt szombaton. Ezt követően valamennyi erőnket mozgósítottuk és készenléti állapotba helyeztük. Vasárnap temettük halottainkat. A temetés alatt, amikor elhantoltuk

a légitámadás áldozatait, a légierő egységei kémlelték az eget és vigyáztak reánk.

Ciudad Libertadban az egyik ellenséges lövedék eltalálta az egyik teherautót, amely éppen aznap lőszert rakodott; ezen a reggelen több lőszerszállító teherautó parkolt ott. Az egyik kigyulladt, s néhány doboz lőszer felrobbant; de az emberek azonban rendkívüli bátorsággal elkezdték ledobálni a lőszeres ládákat a lángban álló kocsikról; úgy, ahogy mondom, puszta kézzel dobálták le a lőszeres ládákat a lángoló és egyre-másra robbanó kocsikról.

Voltak ott más teherautók is megrakva lőszerekkel, bajtársaink ezekről is önfeláldozó bátorsággal távolították el a lőszeres ládákat; természetesen a robbanásnak áldozatai is voltak. Egyetlen lőszerszállító teherkocsinak sem lett volna szabad ott vesztegelnie, de az ilyen eseményeket lehetetlen előre látni, hiszen ott folyamatos lőszerrakodást végeztek, s a szállítók otthagyták a teherautókat a lőszerraktár közepén. Ez hiba volt, ilyen hibákat nem szabad elkövetni. Nem jártak el elég körültekintően; több teherautót otthagytak azzal, hogy másnap majd folytatják a rakodást; bizony, így történt, otthagyták a lőszerrel zsúfolt teherautókat a lőszerraktár kellős közepén, nyílt területen, amely bármely pillanatban támadásnak volt kitéve. De az ott tartózkodó bajtársak megmentették a helyzetet, sürgősen eltávolították onnan a sértetlen teherautókat.

Vasárnap tehát utolsó útjukra kísértük a légitámadás áldozatait. Ezekben a napokban mindnyájan készenlétben álltunk, hozzászoktunk, hogy nappal aludjunk, éjszaka virrasszunk. Vártunk.

A támadás után számot vetettünk. Ez a támadás valóban botrányos volt, mert kétségtelenül világbotrány az, hogy megjelent fölöttünk néhány repülőgép, és bombákkal, rakétalövegekkel és gépfegyvertűzzel árasztotta el állásainkat.

Arra a megállapításra jutottunk, hogy ez a támadás nem lehetett zavaró jellegű, mert zavarkeltés és szabotázs céljából megtámadhattak volna egyéb ipari pontokat, hogy ott okoz-

zanak kárt, ez katonai célzatú légitámadás volt, azzal a szándékkal, hogy elpusztítsák repülőgépeinket.

Ebből azt a következtetést vontuk le, hogy a fő támadás már csak órák kérdése lehet. Azt azonban mind a mai napig sem tudjuk, miért nem hajtották végre ugyanaznap a partraszállást is, miért követték el ezt a támadást két nappal korábban, hiszen ez óriási tévedés volt, sőt katonai szempontból taktikai hiba, mert így riadókészültségbe kényszerítettek bennünket. Már korábban is készültségben voltunk, de ekkor megsokszoroztuk már megtett intézkedéseinket, sőt újabb intézkedéseket foganatosítottunk, abban a biztos meggyőződésben, hogy a támadásnak most már egyik pillanatról a másikra be kell következnie. Minden harci egységünket mozgósítottuk.

Eltelt a vasárnap és nem történt semmi; aztán vasárnapról hétfőre virradóra, úgy hajnali negyed négy táján — ezen az éjszakán én is lefeküdtem egy keveset — közölték velem és bajtársaimmal, hogy megkezdődött a harc. Playa Girónnál és Playa Largánál szálltak partra az ellenséges egységek; az ott őrködő csapategységek pedig kemény harcot vívnak velük.

Utasítást adtunk, hogy ellenőrizzék ezeket a híreket, mert az ilyen dolgokban mindig teljes bizonyosságot kell szerezni. Hamarosan be is futottak a hírek; itt is, ott is felbukkantak az ellenséges hajók; végül aztán a harc első sebesültjeivel együtt megérkezett a teljes bizonyosság is: az inváziós hadsereg erőteljes támadásba lendült, ágyúkkal, aknavetőkkel, gyorstüzelő ágyúkkal, gépágyúkkal, valamint hajóágyúkkal támadtak a Ciénaga de Zapata, a Playa Girón és a Playa Larga vidékén.

Akkor már semmi kétségünk sem volt, hogy megkezdődött a partraszállás és hogy ezt a partraszállást nehéz tüzérség támogatja.

Csapataink kezdettől fogva hősies ellenállást tanúsítottak. A Playa Girón és a Playa Larga rövidhullámú adója folyamatosan tudósított az ütközet állásáról, egészen addig, amíg a támadás következtében el nem hallgattak ezek az adók;

ekkor, hajnali három és négy óra között, már nem kaptunk híreket az ottani rövidhullámú adóktól, mert a harci események elhallgattatták őket.

Tehát szemtől szemben álltunk a támadással.

*

A partraszállás sok elképzelhető helye között a Cochinos-öböl és a Cienfuegos-öböl körzetét is figyelembe vettük.

Cienfuegosban, a Central Australiában állomásozott egy zászlóalj; voltak felfegyverzett szénégető parasztcsoportok is a Cayo Ramona, a Sopillar és a Buena Ventura zónákban: ezek a sejtek haladéktalanul csatlakoztak riadókészültségben álló bajtársainkhoz, és mert csatlakoztak hozzájuk, az elsők között ütköztek meg az agresszorokkal.

A Zapata-félsziget 2—3 km szélességben szilárd földterület — a partszegélyen. De azon túl, északi irányban áthatolhatatlan mocsárvidék terül el.

A félszigetnek ez a része teljesen áthatolhatatlan. Itt azelőtt semmiféle közlekedés nem volt; volt ugyan néhány keskenyvágású vasút a Central Australiától a Cochinos-öbölig, valamint Covadongától Girónig. Ez a keskenyvágányú vasút volt az egyetlen közlekedési lehetőség a parasztok számára errefelé.

A forradalom legtöbbet a Ciénaga de Zapata vidékén tett. Három út épül a mocsáron keresztül. A mocsárvidék szénégető telepein ezrek és ezrek élnek, s éltek korábban is az elképzelhető legrosszabb életkörülmények között. Egy zsák szénért filléreket fizettek nekik, aztán a keskenyvágányú vasúton elszállították a rengeteg szenet és két-háromszoros áron adták tovább.

Tehát itt élt az ország lakosságának legszegényebb és legnyomorultabb rétege, s éppen itt, a Ciénaga de Zapata vidékén végezte a legnagyobb munkát a forradalom. A Laguna del Tesoróban, a Playa Largán és a Playa Girónon kirándulóhelyek, közlekedési utak épültek; nem csupán az említett

országút, de mintegy 200 kilométernyi úthálózat, azokon a részeken, ahol a parasztok a szenet és a fát termelik ki. Ebben a zónában rendkívüli mértékben megnövekedett a lakosok jövedelme: vannak, akik naponta 10—12 pesót, sőt többet is keresnek a fakitermeléssel. Olyanok, akik régebben rettenetes körülmények között éltek!

Az invázió pillanatában 200 tanító működött a Ciénaga de Zapata vidékén. Ez is mutatja, milyen területet választottak maguknak a támadók.

Ez igen lényeges kérdés, azt mutatja, mennyire más az imperialisták észjárása, szemben a forradalmárok észjárásával. Az imperialisták számba veszik a természeti környezetet, elemzik az ágyúk, a repülőgépek és a tankok számát, megfigyelik az állásokat; a forradalmárok elsősorban azt nézik, milyen is azon a helyen a lakosság szociális összetétele. Az imperialisták mit se törődnek azzal, hogyan gondolkodik, miképpen érez a lakosság azon a helyen, a forradalmár azonban mindenekelőtt ezt veszi számításba. És Ciénaga de Zapata lakossága teljes mértékben a mi oldalunkon áll.

Miért? Mert ezt a népréteget a legsötétebb nyomorúságból, a legszigorúbb elszigeteltségből emeltük ki. Mielőtt megépült volna az országút, amely ma Santo Tomáson át Vinculóig vezet, a teherautóknak három napig is eltartott, amíg Canalisón át végre elvergődtek az áruval Batabanóig. Sorra haltak meg itt a gyermekek, mert nem volt lehetőség, hogy orvoshoz vigyék őket, hiszen három napba tellett, amíg a mocsárvidék egyes övezeteiből valaki civilizált területre vergődött.

Emlékszem, egyszer elbeszélgettem a Santo Tomás-i zóna egyik parasztjával. Ezt mondta: — Nézze, az ember ellenállóbb, mint a kutya, mert az felfordul az éhségtől, mi viszont még nem haltunk bele az éhségbe. Az ember többet bír ki, mint a kutya. — Ezt mondta a Santo Tomás-i zóna egyik parasztja!

Ezen a vidéken lenyűgöző méretekben bontakozott ki a népoktatási hadjárat, ez volt az egyik legfontosabb vidék az

írástudatlanság elleni hadjáratban. Ezek a falvak itt, Jagüey Grande, Covadonga, Australia teljesen el voltak vágva a tengertől, belefulladtak a mocsárba. Ma ezek az emberek a magukénak mondhatják a Playa Girónt és a Playa Largát, s ezrek és ezrek kereshetik fel ezt a két tengeri fürdőt vasárnaponként, noha még nem épültek ki teljesen. Az volt a terv, hogy ezt a három említett fürdőhelyet május 20-ra adjuk át; megfeszített munkával építettük.

A mocsárvidékről kétszáz ifjú... nem, háromszáz ifjú tanul Havannában, háromszáz parasztifjú tanul kerámiakészítést, bőrcserzést, asztalosmesterséget; mert azon a vidéken egész sor bőrcserző gyárat, gépgyárat, porcelángyárat és asztalosüzemet akarunk létesíteni.

Háromszáz ifjú és leány tanul Havannában. Két kislánynak az anyját a zsoldosok ölték meg a légitámadás alkalmával. Hallgassák csak meg ezt a kis történetet: az egyik kislány mindenáron arra vágyott, hogy vásároljanak neki egy pár fehér cipőt. Végül is a szülők megvették neki a fehér cipőt. A bombázás alatt a kislány mindenáron be akart menni a házba, hogy megkeresse a fehér cipőket. Végül rátalált a cipőkre, de azokat is agyongéppuskázták, teljesen tönkretették. A kislány anyja pedig ott pusztult a légitámadásnál.

Tény, hogy a Ciénaga de Zapata vidékén kétszáz néptanító működött, háromszáz cubanacáni parasztifjú és -leány tanul Havannában, s a népesség életszínvonala nagyot nőtt: utaik vannak, orvosuk, rendes munkájuk van. A Ciénaga de Zapata országunk egyik legforgalmasabb, leglátogatottabb helyévé változott.

Ilyen helyzetben van tehát annak a vidéknek a lakossága, ahol a zsoldosok partra szálltak. Éppen Playa Girónnál szálltak partra, ahol egy 180 házból álló falu épült; több mint ezer személyt lehet ebben a faluban elszállásolni, mert turistaközpontot szervezünk ott, hogy ebben a faluban pihenhessenek a legszegényebb néposztály gyermekei, dolgozói.

Ott, pontosan ott, a mocsárvidéken, Girónban, azon a helyen, ahol utakat építettünk, abban a faluban, amelyet a for-

radalom hozott létre, amely repülőtérrel és minden egyébbel rendelkezik, éppen ezen a helyen szándékoztak megvetni lábukat a zsoldosok! Pontosan ott akarta megszervezni a maga ugródeszkáját az imperializmus, ahol a legrövidebb idő alatt a legtöbbet hoztuk létre, talán a világ egyetlen helyén sem tettek annyit a lakosságért, mint amennyit mi tettünk két év alatt, éppen a Ciénaga de Zapata vidékén.

Látják, mennyire tudatlanok ezen a téren, mennyire közömbösek aziránt, miképpen vélekedik a lakosság, hogy éppen erre a vidékre törtek be. Miért? Mert földrajzilag ez a vidék látszott legalkalmasabbnak tervük keresztülvitelére.

Rendelkezésükre állt egy 1300—1400 főből álló, remekül felfegyverzett brigád. Olyan fegyverekkel rendelkezett ez a brigád, amelyeket még soha, semmiféle harcban senki nem használt. Vagyis az amerikai hadsereg legmodernebb fegyvereivel szerelték fel őket, töméntelen mennyiségű fegyverrel. Három nap alatt a következőket zsákmányoltuk. 60 aknavetőt, 8 nehézágyút, több 75 és 57 mm-es gyorstüzelő tankelhárító löveget, 5 „Shermann"- vagy M—41-típusú tankot, korszerű, légelhárító fegyverekkel ellátott tankokat, nagy teljesítményű ágyúkkal, valamint 10 tehergépkocsit.

Vagyis az emberanyag létszámához viszonyítva óriási mennyiségű fegyver ez... hihetetlen mennyiségű fegyver. Semmiféle háborúban az amerikai hadsereg egyetlen egysége sem rendelkezett annyi fegyverrel, amennyit a zsoldosok rendelkezésére bocsátottak.

Ők úgy számítottak, hogy megvetik a lábukat országunk ezen területén: megrohanják Girónt és megszerzik a teljes légi fölényt. 15-én indították meg a támadást, és úgy tervezték, hogy a légi fölénnyel hatalmukba kerítik a giróni nagy repülőteret, ahová aztán óriásgépekkel is leszállhatnak.

Repülőgépeikkel Nicaragua felől indították meg az akciókat, hogy megteremtsék ezt az operációs bázist. Arra számítottak, hogy tökéletes légi fölényben lesznek. Akkor aztán megvetik a lábukat ezen a területen, amely szinte teljesen tengerrel van körülvéve... Így aztán nagyon nehéz lett volna meg-

támadni őket, mert egyedül a mocsárvidék északi felén húzódó országút felől törhettünk volna rájuk, amelynek viszont mindössze három vagy négy bejárata van. Ezeket pedig tökéletesen lehet védeni tankokkal, tankelhárítókkal, nehézágyúkkal; a támadó seregnek pedig a mocsár felső vidékén kellett volna felvonulnia, megfosztva minden természetes védelemtől, mert azon a vidéken egyetlen fa nincs, semmi sincs, a puszta országúton kell masírozni. Ha pedig egy tank vagy kettő tönkremegy, ez leküzdhetetlen akadályt jelent, mert maguk a kilőtt tankok torlaszolják el az utat.

Csapatainknak emellett az ellenséges repülőgépek tüzében kellett volna támadnia... Tervük az volt, hogy brigádjukkal megvetik a lábukat ezen a területen, elfoglalják ezeket az országutakat és beássák magukat, olyan állásokba, amiket aztán már nehéz megközelíteni; aztán ott a megszerzett légi fölény, a hídfőállás, a repülőtér, a tengeri és légi ellátás... kész lett volna tehát annak a területnek a megszervezése, ahonnan, számításuk szerint, megindíthatták volna országunk ellen a „kimerítés" háborúját.

Vagyis: volt egy tökéletesen, hajszálpontosan kidolgozott, minden részletre kiterjedő tervük. (A terv kezünkben van.) Tehát így döntöttek: ... Nem mehetnek a Pinos-szigetre, teremtenek hát itt maguknak egy szigetet a mocsár és a tenger között, amelyre csak három kapun lehet bejutni. Itt akarták megvetni a lábukat, innen akartak támadni bennünket. Egyetlen pillanatig sem kételkedtek benne, hogy megszerzik a légi fölényt.

•

A Ciénaga de Zapata volt az a terület, amelyről azt hitték, hogy könnyűszerrel elfoglalhatják.

Tervük szerint az ejtőernyős zászlóalj első részét ide dobják le a mocsártól a Laguna del Tesoróig húzódó országútra; azaz oda, amelyik a Playa Largától visz a Central Australiáig. Ezzel egyidejűleg ugyanezen zászlóalj egy részét arra az országútra dobják le, amelyik San Blastól fut Covadongáig,

amelyik átszeli a mocsarat, valamint arra, amelyik ugyancsak átszelve a mocsarat, San Blastól vezet Yaguaramasig.

A másik partmenti út, amely Juraguától indul, volt a másik ellenállási pont. Négy ponton kellett ellenállniuk. Ezeket a pontokat rendkívül nehéz megközelíteni, amennyiben tankelhárító ágyúkkal őrzik, tekintetbe véve mindenekelőtt a légi fölényt. Természetes, hogy ha ide bejutottak volna, efelől nincs semmi kétség, behatoltak volna a mocsár közepéig!

Hajnalban tehát, miután már partra szállították a 2., a 3. és a 4. zászlóaljakat, a repülőgépeknek le kellett dobniuk az ejtőernyősöket.

A terv a megvalósulás útjára lépett. Hozzáfogtak a partraszálláshoz, minden rendben ment, azonban amint a Playa Largára és Playa Girónra érkeztek, azonnal beleütköztek az itt levő megfigyelő és készenléti rajok ellenállásába; elkezdődött a harc...

Sikerült partra tenniük a 2. zászlóaljat, azonban komoly késedelmeket szenvedtek, mert közben keményen kellett harcolniuk.

Milyen intézkedéseket tett a forradalmi kormány? Először is riasztott minden parancsnokságot, készenlétbe helyezte a légierőt, parancsot adott a harckészültségre, két repülőgépet a repülőtér két pontjára rendelt, arra az esetre, ha ismét meg akarnák támadni reggel a repülőteret, harckészültségbe helyezte az összes légelhárító ütegeket.

Ezután parancsot adtunk a Central Australiában állomásozó zászlóaljnak, hogy azonnal induljon el a Playa Larga felé és vegye fel a harcot. Ez a zászlóalj, a cienfuegosi, volt az első, amely harcba bocsátkozott velük. Vagyis legelőször egy olyan zászlóalj ütközött meg velük, amelyik frissen alakult, alig kapott kiképzést, és természetesen nem rendelkezett sem ágyúkkal, sem aknavetőkkel, csak kizárólag gyalogsági fegyverekkel.

Közben kivilágosodott. A cienfuegosi zászlóalj szünet nélkül folytatta a küzdelmet. Ugyanakkor parancsot adtunk, hogy induljon harcba a matanzasi milicista vezetők zászlóalja

is; ugyanis Matanzasban van a milicista tisztek kiképző iskolája. Fernández bajtárs, az iskola parancsnoka megkapta a parancsot a mozgósításra: az utasítás úgy hangzott, hogy a zászlóaljjal együtt induljon el Jovellanos felé. Oda is értek, három ágyúüteggel.

Ugyanakkor egy gyalogos zászlóalj is elindult Matanzasból. Más csapatoknak is parancsot adtunk, mert Las Villasban is állomásozott két zászlóalj. Ezek is parancsot kaptak, hogy egy ágyúüteggel induljanak el Yaguaramas és Covadonga felé.

Fő törekvésünk az volt, hogy biztosítsuk parti hídfőállásunkat.

A Central Australiában állomásozó zászlóalj volt a legközelebb hozzájuk. Legelőször is arra kellett törekednünk, hogy hídfőállást biztosítsunk magunknak a mocsár másik oldalán, vagyis egy parti hídfőállást az általuk elfoglalni szándékozott területen. Parancsot adtunk, hogy Las Villasból induljanak útnak az erősítések Yaguaramas és Covadonga felé. De fő elvünk az volt, hogy a Playa Larga innenső oldalán biztosítsunk magunknak egy területdarabkát.

A legelső ellenállást velük szemben egy ottani kis megfigyelő csoport, néhány emberből álló raj tanúsította: kemény harcot vívott velük.

Még hajnal előtt megérkezett a cienfuegosi zászlóalj, és megindította az ellenállást a partra szállók támadásával szemben. De mi történt? Hajnalban megkezdődött az ejtőernyősök leszállása. Ezek megtámadták a parti térségben küzdő zászlóaljunk utóvédjét. Ugyanakkor egy másik rajunk Cayo Ramona mellett harcolt, de voltak más kisebb rajok is, amelyeket bekerítettek, amikor megszállták a covadongai és a yaguaramasi országutat. Úgyhogy az elsőnek ide érkezett zászlóalj azon vette észre magát, hogy az ejtőernyősök elvágták utóvédjétől.

A légierő parancsot kapott, hogy még hajnal előtt szálljon fel és haladéktalanul támadja meg a Playa Girón és a Playa Larga előtt levő hajókat. És noha ezt a zászlóaljat állandó tűz

alatt tartották az itt leszálló ejtőernyősök, a zászlóalj mégis meghiúsította legalábbis az 5. zászlóalj partraszállását. A 2. zászlóalj nagy nehezen partot ért, de azonnal harcba kellett bocsátkoznia velünk, az 5. zászlóalj azonban kénytelen volt a hajón maradni.

Ekkor légierőnk haladéktalanul megkezdte a hajók támadását. Az első napon kizárólag azt a parancsot adtuk a légierőnek, hogy egyelőre ne védje gyalogságunkat, hanem minden erejét vesse be a hajók támadására a partraszállás színhelyén. Az első napon gyalogságunk kénytelen volt a repülők és a légelhárítás segítsége nélkül harcolni, mert az itt levő 1. gyalogos század sem repülőgépekkel, sem légelhárítással nem rendelkezett. A repülőgépek teljes mértékben a hajók támadásának szentelték magukat. Pihenés nélkül zúgtak oda-vissza, keresztül-kasul a hajók felett, és támadták, támadták valamennyit.

Rövid idő alatt sikerült is nagy károkat okozniuk a hajóknak. A „Houston" nevű hajót, másfél kilométeres eltávolodás után, visszatértükben eltalálták egy rakétával, és az 5. zászlóaljjal a fedélzetén elsüllyesztették. Az 5. zászlóalj legénysége igyekezett kievickélni a partra, sokan belefulladtak a tengerbe, akiknek pedig sikerült partot érniük, azokat egyetlen lövés nélkül azonnal elfogták és lefegyverezték. Tehát egyik zászlóaljuk kiesett a harcból; azonban a mi zászlóaljunk, amely itt fejtette ki az ellenállást egészen hajnalig, találkozott utóvédjükkel is, miközben szüntelenül harcolt az egyik zászlóaljjal, amely pompásan fel volt szerelve ágyúkkal, aknavetőkkel és egyéb nagy hatásfokú fegyverekkel.

Ebben a helyzetben zászlóaljunk kénytelen volt lassan visszavonulni s az ejtőernyősök csoportján keresztül utat vágni magának; mialatt mindjobban megközelítette az országutat, az országúton feltűnt az erősítésükre küldött zászlóalj, a matanzasi milicista vezetők zászlóalja.

Amint ez utóbbi zászlóalj útban volt megerősítésükre, ezt is megtámadták az ellenséges repülőgépek. Az ellenséges repülők mindenekelőtt csapataink támadására összpontosítot-

ták erőiket. A gépek a kubai légierő felségjelét viselték, az országúton közeledő zászlóalj, amint észrevette a légierő jelzéseit, üdvözölte is a gépeket, azok visszaintegettek, majd pedig visszakanyarodva gépfegyvertűzzel és bombákkal támadtak zászlóaljunkra, s veszteségeket okoztak neki. Ennek a zászlóaljnak az ellenséges zászlóalj is okozott veszteséget azáltal, hogy elvágta utóvédjét. Tehát mind a cienfuegosi, mind a matanzasi zászlóalj veszteségeket szenvedett.

De bennünket mindenekelőtt az érdekelt, hogy meg tudjuk tartani ezt a földdarabot.

Zászlóaljaink közül a legjobban képzett és a legjobban felszerelt egység a milicista vezetők iskolájának zászlóalja volt... Látva a leereszkedő ejtőernyősöket, felismertük, hogy pontosan itt van a támadás súlypontja.

Tehát úgy döntöttek, hogy egyetlen pontra sűrítik a támadás erejét; minden erejüket egyetlen zónára koncentrálták, s ha történt is más irányú ellenséges csapatmozdulat, ezzel nem is törődtünk a továbbiakban, hanem minden figyelmünket annak meghiúsítására fordítottuk, hogy ezen a parti hídfőálláson meg tudják vetni lábukat és hatalmukba kerítsék a mocsárvidéket.

Haladéktalanul parancsot adtunk hadseregünk 1. és 2. hadtestének mozgósítására, továbbá mozgósítottunk egy harckocsi-századot és egy tankelhárító osztagot. Mozgósítottunk egy taracküteget is. Ez történt az első napon. De mivel az első napon teljesen uralták a légiteret, ütegeink csak bizonyos pontig haladhattak előre, majd le kellett állniuk és be kellett várniuk az éjszakát a további előrehaladásra, mert a saját légierőnket ekkor még nem tudtuk elvonni a hajók szakadatlan támadásától.

Egyedül a milicista vezetők zászlóaljának tudtunk védelmet biztosítani a légierő részéről, addig, amíg átkelt az országúton; erre az időre ide irányítottunk két repülőgépet, hogy fedezzék a matanzasi zászlóalj beérkezését.

Ezt követően a zászlóalj felvette a harcot az ejtőernyősökkel és biztosította helyzetét. Ugyanez a csoport elfoglalta

Soplillart is. Közben útban volt már egy könnyű harckocsiszázad, valamint az ágyúüteg és különböző gyalogos zászlóaljak is, amelyek meghatározott hadmozdulatokat végeztek a térségben. Azonnal ide rendeltük ezeket, mert Covadongában olyan helyzet volt... mindössze 11 ember tartotta Covadongát, s a zsoldosok már másfél kilométerre megközelítették ezt a helységet; az ottaniak nagy aggodalomban vártak, mikor érkezik meg az erősítés. Mi pedig ezt üzentük nekik: tartsanak ki, semmi körülmények között se adják fel a gyárat, mert a milicisták, akik először védték ezt a helyet, ezek a bajtársak is kitartottak, noha az ellenség a nyakukon volt, nem hagyták el a gyárat.

Délután repülőgépeink parancsot kaptak, hogy megszakítás nélkül támadják a hajókat. Valóban rendkívüli teljesítményt nyújtottak. Amit ezek a repülőgépek és a pilóták véghezvittek, az igazi hősiesség volt. A fegyvernemek közül a legtöbbet a légierő harcolt, azzal a kevés számú pilótával, pihenés nélkül, felváltás nélkül, a pótalkatrészek reménye nélkül 3 napon keresztül támadta az ellenséget.

A légierő tehát haladéktalanul megtámadta a hajókat, de ugyanakkor folytatta a harcot a szárazföldi ellenség ellen is. Lelőtték két repülőgépünket; az egyik egy „Sea-Fury" típus volt, Ulloa pilóta vezette.

Ennek ellenére repülőgépeink folytatták a hajók támadását, míg végül a flottából nem maradt más, mint egy ágyúnaszád, egy olyan hadihajóféle és néhány kisebb csónak. Repülőgépeink még a parttól 30 kilométerre is üldözték őket.

Ez alkalommal is veszítettünk egy gépet, egy B—26-os típusút, amely rátört a hajókra, míg végül az egyik menekülő hajó légelhárító tüzérsége le nem lőtte. Így tehát az első reggelen két repülőgépet vesztettünk. Ugyanezen idő alatt a mi gépeink öt ellenséges repülőgépet lőttek le. Egyszersmind védelmet nyújtottak gyalogságunk számára, hogy tudja magát tartani a mocsárvidék innenső oldalán levő parti hídfőállásban, és végül az ide küldött hajók közül négyet elsüllyesztettek.

A támadóknak olyan meglepetésben volt részük, amilyenre bizonyára nem számítottak: ez a meglepetés a mi légierőnk volt. Az ellenség teljesen számításon kívül hagyta a mi légierőnket. Pedig ez a légierő elsüllyesztette hajóiknak több mint a felét, lelőtte öt repülőgépüket és védelmet nyújtott a mi csapatainknak.

Az első nap tehát így végződött: elvesztették hajóiknak több mint a felét, elvesztettek öt repülőgépet és olyan meglepetésben volt részük, amire a legkevésbé sem számítottak: légierőnk fölvette ellenük a harcot!

*

Pilótáink rendkívüli bátorságot tanúsítottak. Azonban ha a harc 5 nappal tovább tart, egyetlen pilóta sem maradt volna életben. Miért? Mert ők maguk is elestek volna, hiszen fölényben levő ellenség ellen küzdöttek, sokkal nagyobb számú repülőgép-parkkal szemben; lőttek le ők is gépeket, de végül egy szálig elpusztultak volna.

Valahányszor lelőttek egy-egy gépet, pilótáink merészsége egyre fokozódott. Egymás között megbeszélték, milyen helyet fognak megtámadni. Egyszóval a mi csekély számú pilótacsoportunk magatartása bámulatos volt, és amit ezekkel a repülőgépekkel véghezvittek, az valóban hihetetlen.

Az első nap estéjén szilárd helyzetet teremtettünk itt magunknak, s ez volt az egyetlen hely, amely a kezünkön volt a mocsárvidéken belül, az országút hosszában, a Central Australiától Girónig, illetve a Central Australiától Playa Largáig.

Innen indultak ki később a továbbiak folyamán megvalósított hadmozdulatok. Vizsgáljuk meg ezeket többé-kevésbé részletesen.

Először is: áthelyeztük a támaszpontjainkat. Alkonyatkor átirányítottuk tankszázadunkat.

A délután folyamán a milicista vezetők zászlóalja megtámadta a Playa Larga-i állást, az ellenség azonban repülő-

gépeket vetett be ellenük. Ekkor a zászlóalj kénytelen volt egyetlen úton, egy széles országúton folytatni a támadást, miközben az ellenfél repülőgépei szakadatlanul rohamozták az országutat. Mert az első nap a támadók nagyon fitogtatták légierejüket, valóságos díszszemlét rendeztek. Párhuzamosan támadtak itt légierejükkel, s ugyanakkor támadták, amint értesültünk, a cienfuegosi repülőteret is; azonban ott is erős légelhárításba ütköztek.

Vagyis bebizonyosodott, mennyire lehetetlen, hogy operációs támaszpontjaik valóban olyan messze lennének, mondjuk Nicaraguában... nincs magyarázat arra, honnan szedték repülőgépeiket, amelyek szünet nélkül a levegőben tartózkodtak.

Annyi tény, hogy míg a mi repülőgépeink az ő hajóik támadására és a repülőgépeikkel való harcra összpontosították erejüket, az ő gépeik állandó támogatásban tudták részesíteni gyalogságukat. A mi gyalogságunk viszont az első nap nem kapott sem légi támogatást, de védelmet sem a légelhárítástól.

Ugyanaznap délután embereink nagy erőfeszítéseket tettek, hogy a lehető legnagyobb mértékben megközelíthessék az ellenséget, s tették ezt az ellenséges B—26-os gépek állandó géppuskatüzében. El is érték a célba vett állást. Estére odaérkeztek a légelhárító ütegek is, valamint az ágyúk és a harckocsiszázadok.

Egész nap folyt a harc, egyetlen pillanatra sem lankadt. Éjfélkor megkezdték a tüzelést a 122-es űrméretű lövegek, támadták a parti állásaikat. Ettől fogva megállás nélkül támadtak és támadtak.

A hajnali órákban elkezdődött a harckocsitámadás az említett partszakasz ellen a légelhárítás támogatásával. A támadás eljutott egészen a part széléig, azonban a megszállott parti szegélyt nem tudta bevenni. Egyik harckocsink megrongálódott, mert olyan úton tört előre, ahol képtelenség volt megfordulnia; ezt a harckocsit mintegy 150 méterre az ellenséges állásoktól rongálták meg a tankelhárító ágyúk, de volt

ott egy beásott ellenséges tank is, amely az országutat biztosította.

Ez a támadás a hajnali és reggeli órákban szünet nélkül tartott.

Lássuk a 18-án hajnalig kialakult helyzetet: rendelkezésünkre állt egy harckocsiszázad, négy 122-es űrméretű üteg, 8 légelhárító üteg, egy aknavetőszázad, egy különleges haditest és egy mozsárüteg. Ez a katonai erő helyezkedett el itt 18-án hajnalban.

18-án hajnalban a következő hadmozdulatokat rendeltük el: a Central Australiában állomásozó zászlóaljat átirányítottuk Cayo Ramona felé; az volt a feladata, hogy befészkelje magát az ellenséges utóvédek hátába Cayo Ramonánál.

Ez a zászlóalj támadásra kapott parancsot, de nem szemtől szembeni támadásra: kerülőt kellett tennie Buena Ventura felé, és arról az oldalról kellett elfoglalnia a Playa Largát.

Egy harckocsiszázadot Yaguaramas felé irányítottunk; 18-án éjszaka el kellett érnie célpontját. Egy tüzéregységet négy 122-es üteggel Covadonga irányába indítottunk útnak, egy nehéz harckocsiszázadot ugyancsak Yaguaramas felé irányítottunk. Egy másik harckocsiszázadot 19-én reggelre tartalékoltunk. Ez volt a helyzet 18-án hajnalban.

Készen állott egy különleges harci alakulat is, valamint a rendőrzászlóalj, mind a kettőnek meghatározott feladatai voltak. Ezeket a feladatokat 18-án este kellett végrehajtaniuk. Tervük ez volt:

18-án reggel ezeknek az erőknek tovább kellett támadniuk a Playa Girónt, egy csapatnak el kellett vágnia az utat, egy másiknak pedig követnie kellett az egyik zászlóaljat és Cayo Ramona mögött kellett elhelyezkednie. 18-án este további csapatoknak kellett előrenyomulni és el kellett vágniuk a Cayo Ramona—Playa Girón útszakaszt. Még egy csapatnak is előre kellett nyomulnia, el kellett vágnia a Caleta—Punta Perdiz övezetet. Ez volt a mi tervünk.

18-án délelőtt 10 órakor az ellenség visszavonult; visszavonult még mielőtt a mieink elvághatták volna a visszavonu-

lás útját. Mögöttük, a Playa Larga felől, előrenyomult a mi hadoszlopunk.

19-én reggel a következő helyzet alakult ki: haderőink támadni kezdték a Playa Girónt, 122-es ütegekkel és tankokkal. De részt vett a támadásban a gyalogság is. San Blas ellen folyt a támadás. A 18-áról 19-ére virradó éjszaka 122-es ütegekkel támadták a mieink a San Blas-i állásokat.

19-én hajnalban előrenyomultak harckocsijaink. Kilenc, fél tíz tájban elesett San Blas. A tankok déltájban már tovább nyomultak. Délután hat órára Pupóban voltak a tankok. Szakadatlanul támadtunk. Haderőink a Playa Girontól kb. 7 kilométerre foglaltak állást, hogy könnyűszerrel bekeríthessék a menekülő ellenséget. Délután öt órakor helikopterrel egy akna- és két gránátvetőt küldtünk az itt harcoló csoportnak; úgyhogy amikor erre kezdtek menekülni, tankkal és minden egyébbel, a mieink lőni kezdték a tankot, amíg meg nem adta magát. Most már csak egyetlen tankjuk maradt, azon igyekeztek menekülni; egy tank, mondom, megadta magát, és ugyanitt adták meg magukat az első csoportok is.

Törekvésünk ezután az volt, hogy szétszórjuk azt a sok embert, akik bevették magukat a hegységbe. Ezért kört alakítottunk, hogy ha menekülni próbálnak, belénk ütközzenek, és elfoghassuk őket.

Egy másik példa: 19-én hajnalban repülőgépek érkeztek a Central Australia bombázására. Ezek már légelhárítással találták szembe magukat. 18-a óta már minden állásunk rendelkezett légelhárítással, többé nem volt védtelen egyik sem. Tehát 18-án reggel, amikor a repülőgépek megérkeztek, már a légelhárításba ütköztek.

Azt a hadoszlopot, amelyik a Playa Larga felől közeledett, és 18-án előrenyomult a Playa Girón felé, előrenyomulás közben amerikai „Sabre" típusú gépek támadták meg; itt komoly veszteséget szenvedtünk.

Másnap ez a hadoszlop hat légelhárító és egy ágyúüteg védelmében hadállást foglalt. Ezután már a „Sabre" gépek sem merészkedtek arra.

Ez volt az egyik eset, amikor az amerikai repülőgépek közvetlenül is beavatkoztak, és támadták a Playa Larga felől Playa Girón felé tartó hadoszlopot. De másnapra megszerveztük légelhárítását, ekkor valamennyi csapatunk rendelkezett már légelhárítással; 19-én hajnalban aztán, amikor egy gép megtámadta a Central Australiát, lelőtték. De lelőtték azokat a gépeket is, amelyek az említett hadoszlopot akarták támadni aznap reggel... Ujabb két gép és lökhajtásosaink ismét két B—26-ost lőttek le. Vagyis az utolsó nap öt repülőgépet lőttünk le, tehát összesen tízet a hadműveleti napok folyamán. 19-én tehát valamennyi gépük, amely felszállt a támaszpontról, elpusztult. Az első megtámadta a Central Australiát, s nem tért vissza; azok, amelyek a hadoszlopot támadták, szintén nem tértek vissza, de azok sem, amelyeket lökhajtásosaink támadtak meg. Miután ezen a reggelen ezt az öt gépet lelőttük, többé egyetlen ellenséges gép sem jelent meg a levegőben. Eddig tartott azoknak az öröme, akik szívesen röpködtek országunk területe felett! Egyik repülőgépük a Central Australia kifutópályájára zuhant le.

Akik megmenekültek az elsüllyesztett hajóról, beásták magukat a parton. Mihelyt értesültünk erről a csoportról, csapatokat küldtünk üldözésére, és úgyszólván minden emberüket foglyul ejtettük, nem is tanúsítottak ellenállást. Ez volt az 5. zászlóalj.

Így hát az 5. zászlóalj nem folytathatta a harcot. Légierőnk harcképtelenné tette a 3. zászlóaljat is.

A légierő döntő szerepet játszott az ellenséges erők megsemmisítésében, mert bizonyos egységeket megakadályozott a partraszállásban, de lehetetlenné tette felszereléseik és lőszerkészletük kihajózását is; egyszersmind demoralizálta is őket, mert az ellenség egész harci tervét a feltétlen légi fölényre építette.

Naponta 2—300 foglyot ejtettünk; nem sok ellenállást tanúsítottak.

•

Ami a veszteségeket illeti, csapataink nagy veszteségeket szenvedtek. Ezek a veszteségek elsősorban annak a ténynek tulajdoníthatók, hogy az első nap a parti övezetet védő csapataink utóvédje mögé ellenséges egységek hatoltak be, s csapatainknak elkeseredett harcot kellett vívniuk, hogy be ne kerítsék őket; ebből adódtak a komoly veszteségek. Másodsorban az ellenséges repülőgépek okoztak veszteségeket a Matanzas felől érkező erősítő zászlóaljnak, amely a parton harcoló csapataink megsegítésére érkezett oda.

A Playa Larga ellen intézett támadás további veszteségeket okozott, mert olyan útszakaszon keresztül kellett végrehajtanunk, amelyet teljes mértékben uraltak az ellenséges ütegek. Aznap, amikor támadás céljából egyik hadoszlopunk a Playa Largától előrenyomult a Playa Girón felé, a „Sabre" típusú észak-amerikai repülőgépek akciója súlyos veszteséget okozott.

19-én a Playa Girón-i támadás alatt is voltak veszteségek, mert ezt a hadműveletet igen nehéz terepen voltunk kénytelenek végrehajtani. Az ellenfél alaposan beásta magát, így aztán az előrenyomulás közben csapataink érzékeny veszteségeket szenvedtek. Ugyancsak veszteség ért bennünket San Blas övezetében is: bármerről igyekeztek is támadni csapataink, szembe találták magukat az automata fegyverek, az ágyúütegek és a tankelháritó ágyúk tüzével.

Április 19-éig a forradalmi erők 87 halottat veszítettek, sebesültjeik száma 250 volt.

Lehetséges, hogy még nem tudtunk számba venni minden halottat, lehetséges, hogy a csapataink ellen intézett légitámadásokban és a harcokban elesettek száma eléri a százat is. Ez is mutatja, mekkora hősiességgel harcoltak a katonák, a milicisták, a légierő és a tüzérség, bizonyítja, milyen rendkívüli bátorsággal küzdöttek a forradalmi csapatok.

Tagadhatatlan, hogy a harcot a küzdők hősiessége jellemezte. Pilótáink kénytelenek voltak élethalálharcot vívni, pihenés és váltás nélkül kellett szembeszállniuk a mindig friss erőkkel rendelkező ellenséggel, amelynek ezenkívül még több

repülőgépe is volt, mint nekünk. Gyalogságunknak olyan állásokat kellett támadnia, amelyeket tökéletesen védett az ellenséges lövegek tüze — mégis folyvást előrenyomult, és sikerült egyenként megsemmisítenie az ellenséges állásokat, és így visszavetni az inváziót.

Az ellenség halottainak számát mindaddig nem lehet meghatározni, amíg nincs módunkban felbecsülni a kézre kerített foglyok számát. Nem állapítható meg pontosan a halottak száma már azért sem, mert az inváziós tömegből igen sokan a tengerbe fulladtak, elpusztultak a bombázáskor, vagy pedig sebesülten bevették magukat a hegyekbe; sokan halászbárkákon igyekeztek elmenekülni, ezek közül Cayo Largónál 21-et foglyul ejtettünk.

Nem tudunk pontos számot adni jelenleg, mert a hajókon érkezők közül, például az 5. zászlóalj állományából, igen sokan a tengerbe fulladtak. Nemrég jutott tudomásomra, hogy összesen 82 halott agresszort számoltak össze. Ebben a számban természetesen nem szerepelnek azok, akik a bombázásoknál pusztultak el vagy ott vesztek az elsüllyedt hajókon; ezeket majd csak akkor lehet pontosan megállapítani, amikor minden egyes személyt azonosítunk, megvizsgálunk minden csapategységet, hányan hiányoznak belőlük, mennyi veszteséget szenvedtek. Nem lesz könnyű dolog.

Pillanatnyilag úgy áll a helyzet, hogy 458 foglyot szállítottunk át Havannába. Egyes adatokat mindaddig nem közölhetünk felelősséggel, amíg meg nem állapítjuk az egyes ellenséges harci egységek adatait, ki nem vizsgáljuk például azt, hogy hány ember tartózkodott az elsüllyesztett hajón, illetve hányan menekültek meg a hajók elsüllyedésekor. Ebben a pillanatban minderről még nem tudunk pontos számokat közölni.

Tapasztalataink megmutatták, nem voltak hiábavalóak azok az erőfeszítések, amelyeket tisztek és harci egységek kiképzésére fordítottunk; zászlóaljainkat nem látványos célokra készítettük elő, nem is arra, hogy katonai díszszemléken mutogassuk őket, azonban a tények ereje bebizonyította,

mennyire szükséges, hogy ezeket a fegyvereket és a szerzett katonai ismereteket a forradalom védelmének szolgálatába állítsuk.

Ezekből a harcokból, valamint az Escambray-hegységben lefolytatott hadműveletekből egész sor olyan katonai egység született meg, amelyek nagy tapasztalatra tettek szert, óriási mértékű katonai jártasságot szereztek. Most az a feladatunk, hogy elmélyítsük a tisztek kiképzését és fokozzuk harckészségüket, mert olyan körülményeket kell teremtenünk, hogy szembe tudjunk szállni az ehhez hasonló támadásokkal s bármilyen eljövendő közvetlen agresszióval.

Kétségtelen, hogy sohasem felesleges az erőfeszítés, amelyet a több tudás, a nagyobb tapasztalat és a tökéletesebb felkészülés érdekében fejtünk ki.

A forradalmi kormány javasolja, hogy példaadó hősiességgel küzdő katonák jutalmazására alapíttassék rendjel. Miután lezajlott a zsoldosok támadása, a kiemelkedő bátorságot tanúsító harcosokat tüntessük ki a „Forradalom Hőse" címmel és rendjellel. Ezenkivül másfajta kitüntetéseket is alapítunk a harcokban tanúsított bátorság jutalmazására.

Egyben új nyugdíjtörvényt is kíván alkotni a forradalmi kormány, amelynek értelmében nyugdíjban kívánja részesíten a harcokban elesett milicisták, katonák és harcosok családtagjait.

A legkevesebb, amit a forradalomnak meg kell tennie az elesettek emlékére, s ez a legelemibb kötelessége, hogy haladéktalanul védelmébe veszi fiaikat, feleségüket, szüleiket, vagyis minden családtagjukat, mindazokat, akik az ő munkájukból éltek, hogy a szeretett lény elvesztésén hullatott könnyeken túl is ne kelljen sírniuk, ne kelljen azért is sírniuk, hogy elvesztették vele együtt a család minden anyagi támaszát.

Mihelyt összeül a minisztertanács, azonnal jóváhagyjuk ezeket a törvényeket, amelyeknek rendeltetése egyrészt jutalmazni a hősi tetteket, másrészt gyámolítani a harcokban elesett munkások, parasztok és katonák családtagjait.

Ez hát a mi egyenlegünk. Lehetséges, hogy ugyanezt kisebb veszteséggel is elértük volna, ha csapataink több tapasztalattal rendelkeznek. Ám a bátorság mégsem hiányzott embereinkből, sőt! Valamennyien gyorsan és pontosan végezték feladataikat; az inváziót maradéktalanul felszámoltuk, az ellenségnek, az imperializmusnak nem maradt ideje cselekedni, s mire feleszmélt, a zsoldosok már eltűntek partjainkról.

*

Nem akarom ezzel azt mondani, hogy elmúlt a veszedelem. Meg vagyunk győződve arról, hogy a veszély továbbra is óriási; mindenekelőtt az a súlyos veszély áll fenn, hogy az Egyesült Államok közvetlen támadást indít ellenünk. Itt vannak pl. a tegnapi sürgönyök... figyeljék csak meg ezt: „A konzervatív republikánus párti vezér, Walker azt a javaslatot tette, hogy ha minden más terv kudarcot vall, indítsanak közvetlen katonai intervenciót Kuba ellen."

„Paul Walker, aki tegnap 45 perces megbeszélést tartott Kennedy elnökkel, hangoztatta: az Egyesült Államoknak nem szabad eltűrnie, hogy partjaihoz olyan közel egy kommunista állam létezzék. Nyilatkozatát ebben a városban tette a Rotario Klub vezetőinek egy csoportja jelenlétében. — Tegnap óta — tette hozzá Paul Walker — ez a veszély nagyobb, mint eddig bármikor; egyetlen éjszaka leforgása alatt másodrendű világhatalommá süllyedhetünk. — Hozzátette: — Néhány év alatt idegen filozófia áraszthatja el országunkat."

„Paul Walker befejezésül kijelentette, Kubát illetően az Egyesült Államoknak légi és tengeri vesztegzárhoz kellene folyamodnia. Ha ez csődöt mond, az Amerikai Államok Szervezetétől kell segítséget kérnie. Ha ez is eredménytelen marad, saját magunknak kell cselekednünk. Hangsúlyozta: — Ha minden más lehetőség csődöt mond, és ez közvetlen katonai beavatkozást jelentene, ezt is támogatom."

Látják, milyen fogalmai vannak a jogról ennek a megszállott őrjöngőnek?... Hogyan tartja tiszteletben a más népek

szuverenitását, a nemzetközi jogot, és milyen nyugodtan emlegeti a közvetlen katonai beavatkozást!? Jól szemlélteti ez a példa ezeknek az uraknak az észjárását, akik nem tisztelnek semmit, de még azzal sincsenek tisztában, milyen helyzetben vannak. És mintha ez olyan könnyű lenne, mintha nem is kellene egyebet tenni, csak partra tenni itt a tengerészeket, és máris megszűnt minden ellenállás! Nem okultak!

Ezek az urak a saját millióik utáni hajszában nem átallják súlyos áldozatok hozatalára kényszeríteni a népet. Teszik ezt azért, hogy ide visszatérhessenek és visszaszerezzék kiváltságaikat, visszaállítsák itt a korrupciót, országunk ezen régi rákfenéjét, vissza a múltat, amely olyan undorító volt s amelybe népünk többé nem akar belezuhanni.

Ez hát a háború. Mi szükségük van nekik arra, hogy véröntást provokáljanak a mi országunkban? Mi késztette őket arra, milyen indok, hogy ide jöjjenek ezzel az elvetélt kísérlettel, s miután kudarcot vallottak, most elkezdjenek hősködni és intervencióval fenyegetőzzenek? Különös dolog ez: ezek az urak annyira vaksik, annyira felelőtlenek és oly mértékben megszállottak, hogy miután megcsapolták népünk vérét és feláldoztattak velünk egy csomó értékes emberéletet, még mindig azzal fenyegetőznek, hogy újra megtámadnak bennünket és még többet megölnek közülünk.

Éppen ezért készenlétben kell állnunk, hogy válaszoljunk nekik, s ez a válasz: elszántságunk az ellenállásra, elszántságunk arra, hogy ha még egyszer meg merészelik kockáztatni ellenünk a támadást, hát akkor ez az imperializmus végét fogja jelenteni, még akkor is, ha mi magunk belepusztulunk, mert számunkra sokkal kedvesebb a halál, ezerszer jobb a dicsőséges halál, mint hogy rabszolgaságban éljünk, szégyenletes módon tengődjünk ezeknek az uraknak az igájában!

A halál nem rettent vissza egyetlen becsületes férfit vagy nőt sem, ami a férfiakat és nőket félelemmel tölti el, ami a népet elborzasztja, az az a gondolat, hogy egy napon esetleg újra ezeknek az uraknak a kormányzása és elnyomása alá kerülnek, akik oly kevéssé törődnek a néppel, oly kevéssé

tartják tiszteletben a népet, a népek jogait, a népek törekvéseit, a népek függetlenségét, szuverenitását, békevágyát, törekvéseit a haladás iránt.

Igenis félelemmel tölti el valamennyiüket, hogy ismét ezek az urak diktálhatják itt a jogot, ismét rákényszeríthetik a népre igájukat, akasztófa- és kés-törvényüket. De nem rettent a halál, meghalni dicsőséggel, mint meghaltak azok a bajtársak ott a Playa Larga, Playa Girón, San Blas és Yaguaramas körüli harcokban, meghaltak oly módon, hogy a legnagyszerűbb emlékművet érdemelték ki, amelynek ott kell majd állania a Ciénaga de Zapata vidékén, s hirdetnie kell az elesettek nevét az egész világnak, de hirdetnie kell azt is a történelemnek, hogy a jenki imperializmus azon a napon szenvedte el első nagy vereségét Amerikában; igen, ezt kell majd hirdetnie.

Csapataink lépésről lépésre küzdötték előre magukat az ellenséges ágyútűz és bombázás közepette. A hadsereg egységei, a Nemzeti Forradalmi Rendőrség alakulatai, a milicista zászlóaljak drága emberéletekkel fizettek meg minden kilométert, túltettek egymáson bátorságban, különösen az utóbbiak harcoltak olyan hősiességgel, ami még az ellenséget is meglepte, mert nekik úgy mondták, hogy a milicisták nem fognak ellenük harcolni; nos, meg kell mondanunk, hogy éppen a milicisták vittek véghez számtalan hőstettet ebben a harcban.

A légelhárítás, valamint a többi üteg is, valamennyi egység vetélkedett egymással bátorságban. Voltak egységek, amelyek nem vehettek részt a harcokban, mert már nem volt szükség reájuk, ezek a szó szoros értelmében el voltak keseredve a harcok befejeztével. Akkora volt a lelkesedés, hogy rátörhessenek az ellenfélre, hogy azok a csapatok, amelyek pihentek egy napot, türelmetlenül várták, hogy újra harcba indulhassanak a zsoldosok ellen, s aztán nagyon elkedvetlenedtek, mert időközben a zsoldosok megadták magukat és nem volt többé ellenállás.

*

Meggyőződésünk, hogy a nép rendkívüli tanúságot tett: megvédte földjét, megvédte becsületét. De az egész világ csodálatát is kivívta: nagy tekintélyre tett szert, mert nagy csapást mért az imperializmusra s egyben a béke ügyéért is küzdött. Mert nem kétséges, hogy ha a zsoldosoknak sikerül elfoglalniuk ezt a földdarabkát országunk testéből, s aztán nyílt segítséget kapnak, kiépítik hadműveleti támaszpontjukat ellenünk, óriási emberáldozatba került volna ez a forradalomnak, a nemzeti vagyon óriási mértékű pusztulásába, s ijesztő mértékű visszafejlődést vont volna maga után.

A hősi halált halt 87 bajtársunk a kubaiak tízezreit mentette meg: tíz- meg tízezer asszonyt, gyermeket és harcost, mert ha az ellenség hatalmába kerítette volna ezt a földdarabkát, kiszámíthatatlan veszteségeket okozhatott volna népünknek, hosszadalmas háborúra kényszeríthetett volna bennünket, éhezésre, életek pazarlására, és visszavethette volna fejlődésünket, feltartóztathatta volna a forradalom művét.

*

Szolgáljanak példaképül ezek az emberek, akik elestek, akik életüket adták; szolgáljanak példaképül a panaszkodóknak, a gyöngéknek, a tehetetleneknek, azoknak, akik mindjárt sopánkodnak a legcsekélyebb kellemetlenség miatt is, akik nem értik, hogy nagy áldozatokra van szükség ebben az országban a közös ügyért, a forradalomért, a függetlenségért, a nemzeti méltóság megőrzéséért, ebben a harcban, amelyet egy reakciós, erős, agresszív, brutális ellenség ellen vívunk, mert ez az ellenség nem elégszik meg annyival, hogy számtalan emberéletet oltott ki itt, hanem máris újabb agresszióra készül.

Íme: „A szenátusi többség vezetője, Mike Mansfield kijelentette, hogy a kubai válság túlságosan súlyos ahhoz, hogy az Egyesült Államok most azon töprengjen és azt elemezgesse, kit terhel a felelősség a legutóbbi eseményekért."

„Mindennek megvan a maga helye és ideje — hangsú-

lyozta. — Országunk érdeke most azt követeli, hogy szembenézzünk a jelennel és elkészítsük terveinket a jövőre. A pillanat súlyossága azt parancsolja, hogy vállaljuk mi is az elnök terheit, akire alkotmányunk értelmében minden pillanatban roppant felelősség hárul."

Hozzátette: „... Ebben a rendkívüli órában az elnöknek súlyos felelősségérzettel kell felülvizsgálnia és újraértékelnie külpolitikánkat. Joga van hozzá és megérdemli, hogy teljes támogatásban részesítsük."

„Kétségkívül ezt a segítséget kereste Kennedy, amikor tanácskozásokat folytatott a kongresszusi vezetőkkel, s ezt a törekvését szolgálja majd küszöbönálló és már közhírré tett találkozása is Eisenhower volt elnökkel."

Aztán: „George Atkins, Vermont állam republikánus képviselője kijelentette: hivatalos körökben egyre nagyobb támogatásra számíthat egy Kuba elleni drasztikus akció."

„Atkins, aki tagja a Szenátus Külügyi Bizottságának, hozzáfűzte: a legutóbbi kubai események nyilvánvalóvá tették, hogy a helyzetet rosszul tartottuk kézben és tévesen ítéltük meg."

„Kuba — mondotta — állandó veszélyt jelent a nyugati féltekére... Majd bejelentette, hogy rövid időn belül nagy fontosságú döntés születik."

Rendben van, de ha ez a rövid időn belül megszületendő nagy fontosságú döntés az lesz, hogy ismét meg akarják támadni Kubát, hát ez itt senkit sem ijeszt meg.

Egyetlen pillanatra se legyenek kétségeik: illő fogadtatásban részesítjük őket országunk földjén.

Végtelenül kínos, hogy a világ kénytelen ezen urak tévedéseinek kiszolgáltatva élni, akik nem is konyítanak a politikához, ellenben veszedelmesen önteltek, folytonosan hősködnek s közben rettegéssel töltik el a világot.

Hogyan félemlíthetnék meg a világot, hogyan félemlíthetnék meg a Szovjetuniót, ha még bennünket, egy ilyen kicsiny országot sem képesek megfélemlíteni? Mire való ennyi hősködés, ennyi fenyegetőzés, ha még bennünket sem tudnak

megijeszteni? Hogyan akarják megfélemlíteni a világ többi részét? Miféle politika ez a fenyegetőzés? Miféle politika ez, hogy megsértik a jogot? Miféle politika ez, hogy lábbal tiporják a jog minden egyetemes normáját? Kinek juthat eszébe, hogy ilyen politikát folytasson éppen a XX. század kellős közepén, amikor az emberiség oly hatalmas fejlődést ért el?

Nagyobb hősködést senki sem vitt véghez a világon, mint Hitler, több fenyegetést sem harsogott senki a világba, mint Hitler. Kennedy beszédei és fenyegetőzései azonban nagyon hasonlítanak Hitler beszédeihez és fenyegetőzéseihez. Hitler állandó rettegésben tartotta a vele szomszédos kis népeket, akiket aztán meg is támadott, elindítva ellenük tankjait és páncélos hadosztályait. Nos, Kennedy szüntelenül Kubát fenyegeti. Kennedy egy vele szomszédos kis országot fenyeget, ezt akarja elözönleni, ez ellen akar intervenciót elkövetni, mert türelme fogytán van... Ó, hogy az ő türelme is elfogyhat!

Nekünk kellett türelmesnek lennünk; nekünk kellett eltűrnünk a gazdasági agressziókat, a gazdasági vesztegzárat, kvótánk befagyasztását, a légitámadást, a zsoldosok támadását, falvaink bombázását, gyáraink és nádültetvényeink elpusztítását, áruházaink és intézményeink lerombolását; nekünk volt szükségünk mérhetetlen türelemre, hogy elviselhessük ezt a véres agressziót. És az a kormány, az a nemzetközi bérgyilkos, amely annyi merészséget vett magának, hogy gyilkoljon, bombázzon, agressziókat kövessen el, inváziókat készítsen elő... még azt mondja, hogy elfogyott a türelmük; természetesen azért fogyott el a türelmük, mert mi ellenállunk, mert akármilyen tervet ütnek össze, kudarcot vallanak. A kőolajjal kapcsolatos tervük kudarcot vallott; tervük a cukorral kudarcot vallott; a gazdasági vesztegzár terve ugyancsak kudarcot vallott; latin-amerikai tervük kudarcot vallott; és kudarcot vallott a zsoldosokra épített tervük is. Erre elkeseredtek, és valami olyasmit akarnak csinálni, ami nem mondana csődöt: azon gondolkoznak, hogy saját erejüket vetik be, de elfelejtik, hogy könnyen ez lehet végső ku-

darcuk. Ez az ellenünk elkövetett agresszió egyik kudarcuk volt a sok közül, de Kuba újabb megtámadása az imperializmus végső kudarca lenne.

Mi nem akarjuk, hogy megtámadjanak bennünket, nem akarjuk, hogy a mi partjainkon kövessenek el öngyilkosságot, mi azt szeretnénk, ha józanul elgondolkodnának, ha mindent alaposan átgondolnának, ha rájönnének, hogy saját hibájukból kerültek ilyen helyzetbe. Hogy egyedül ők a vétkesek ebben az egész kérdésben, hogy egyedül ők tehetnek róla, ha tekintélyük csorbát szenvedett, hisz ők maguk keresték. Hogy ők a bűnösök valamennyi agresszióban. Jó lenne, ha mindezt alaposan átgondolnák, és belátnák, hogy egyetlen okos megoldás van, egyetlen korrekt megoldás: békében kell hagyniuk országunkat. Egészen egyszerűen, hagyjanak nekünk békét.

Mindaz, amit jelenleg tesznek annak érdekében, hogy orvosságot találjanak mostani problémáikra, csak arra jó, hogy a jövőben súlyosbítsa gondjaikat. Mi azt akarjuk, hogy békében hagyjanak bennünket. Mi tovább akarunk haladni forradalmi feladataink megvalósításában, tovább akarjuk építeni a forradalom békés művét, de emberáldozatok nélkül, úgy, hogy hazánknak többé ne kelljen elveszítenie értékes fiait Hagyják tehát abba terrorhadjárataikat, ne szállítsanak több fegyvert az ellenforradalmi csoportoknak, vessenek véget a terrorizálásnak, mert mindaddig, amíg ilyen terrorhadjáratokat vezetnek ellenünk és ösztönzik az ellenforradalmi elemeket, mi is kénytelenek leszünk kivégzéseket eszközölni, nekünk is kemény kézzel kell cselekednünk... Ne ringassák tehát ábrándokban magukat a terroristák, hogy büntetlenül garázdálkodhatnak, mert amíg kitartanak agresszív terveik mellett az imperializmus érdekeinek szolgálatában, amíg pusztítják nemzeti vagyonunkat és igyekeznek kárt okozni emberéletekben, mindaddig a forradalom kemény kézzel fog elbánni velük. Amíg ragaszkodnak az ilyesfajta tervekhez, ne is számítsanak irgalomra. Hiszen az már mindennek a teteje, hogy egy reggel országunknak arra kellett ébrednie: bombázógépek zúgnak egünkön, olyan típusú agressziót

hajtva végre ellenünk, mint volt a Pearl Harbour-i agresszió vagy a nácik támadása, amikor megrohanták Lengyelországot, megrohanták Finnországot, megrohanták Belgiumot, megrohanták Hollandiát és Dániát, s megrohanták magát a Szovjetuniót is. Egyszóval, az imperialista hatalmak ugyanezt a módszert alkalmazzák: a hadüzenet nélküli háborút, a meglepetésszerű támadást — ez pedig a nácik módszere! A fasiszták módszere! S ez lett az imperialisták módszere is! Ugyanazokat az eljárásokat alkalmazták ellenünk is, amelyeket Hitler és Mussolini használt egykor: váratlan hajnali lerohanás, több ponton való párhuzamos támadás országunk ellen.

Mi azt akarjuk, hogy gondolkozzanak el kissé, vegyenek egy hideg fürdőt vagy ha tetszik, egy forrót... Egy reggel üljenek le és gondolkozzanak el, elemezzék alaposan a helyzetet, de ne a haragtól vezettessék magukat, gőgjüktől sem. Igen, az Egyesült Államok vezetői ne ragadtassák el magukat önteltségükben, hanem lássák be, mekkora tévedés lenne, ha kitartanának az agresszió mellett, hiszen úgysem érnének el semmit, nem tudnák tönkretenni a forradalmat, csupán maguknak okoznának még nagyobb károkat, egyre inkább komolyabb károkat.

Ami bennünket illet, ismétlem, mi nem akarjuk, hogy a mi partjainkon kövessenek el öngyilkosságot. Ha meg akarnak halni, haljanak meg természetes halállal; ha öngyilkosok akarnak lenni, ne a mi partjainkat válasszák ki erre. Természetesen a legjobb az lenne, ha nem lennének öngyilkosok, a legjobb az lenne, ha maga a történelem, maga az emberiség jövője oldaná meg ezt a kérdést, ha egyszerűen maga a történelem tenne pontot egy rendszerre, amely máris kifutott a történelemből, hiszen semmi sem tart örökké, uraim!

Az imperializmusnak is el kell tűnnie, amint eltűnt egykor a feudalizmus, s amint elenyésztek az ókori társadalmak. Amint tovatűnt a feudalizmus és tovatűnt a rabszolgaság, éppen úgy tova kell tűnnie az imperializmusnak is, az ember ember által, az egyes népek más népek által történő kizsákmányolásának is. Ez a történelem megmásíthatatlan realitása.

A történelemmel akarnak szembeszállni? Képzeljék el, hogy annak idején a feudális nagyurak harcot indítottak volna a történelem ellen, hogy megakadályozzák a feudalizmus kihalását! Igen, volt olyan korszak, amikor a feudális társadalom virágzott; ebben a társadalomban a földesúrnak sokféle joga volt a birtokán élő emberek fölött, rengeteg joga... és ez is eltűnt, és eltűnt a régi, antik rabszolgatársadalom is — miért éppen a gyarmati rendszer, az imperializmus és a kapitalizmus ne tűnne el? El kell tűnnie előbb vagy utóbb, egyik országban így, a másikban úgy. Egyes országok fejlődnek, mások nem előre mennek, inkább visszafelé. Minél jobban hátrafelé halad — történelemellenesen — egy társadalmi rendszer, annál gyorsabban el kell tűnnie.

Kétségtelen — s ez a világ tragédiája —, napjainkban a háború veszedelmeinek sokkal szörnyűbb következményei vannak, mint voltak régente. Bizonyos, hogy rettenetes volt az első világháború, még rettenetesebb a második a harmincas évek végén és a negyvenes évek elején, ámde napjainkban egy újabb háború még hasonlíthatatlanul borzalmasabb lenne.

Megmenekült a nácizmus? Nem. Megmenekült a fasizmus? Nem. Miért menekülnének meg hát azok, akik a nácizmus és a fasizmus módszereit alkalmazzák, azok az urak, akik ugyanolyan arcátlansággal handabandáznak, mint annak idején egy Göring, egy Goebbels, egy Himmler, egy Hitler vagy a hozzájuk hasonlók? Mint egykor Hitler és társai nyilatkoztatták ki elhatározásukat valamelyik szomszédos kis állam elözönlésére, ma ugyanilyen arcátlansággal és közömbösséggel nyilatkoztatják ki az Egyesült Államok kormányzó urai terveiket egy kis állam lerohanására. Csakhogy a világ ma már egészen más időket él: hatalmas haladó erőkkel rendelkezik, lenyűgözőek azok az erők, amelyek napjainkban világszerte a béke oldalán állnak. És kik állnak a béke oldalán? Azok, akik tudják, hogy a történelem velük van, amely távolról sem azt jelzi számukra, hogy végük közeleg, ellenkezőleg, azt súgja nékik, hogy övék a jövő; ezek nem türelmetlenek a történe-

lemmel szemben, nem harcolnak a történelem menete ellen, hanem vállvetve küzdenek és haladnak vele előre.

Az imperializmus — kiment a divatból. Mégis megkísérli, hogy szembeszálljon a történelemmel, és erőszakkal, kegyetlenséggel, rombolással és halállal akarja elérni azt, amit békés úton már semmiképpen sem érhet el többé: rendszerének és kiváltságainak fenntartását. Valóságos tragédiát jelentene a világ számára, ha ezek az urak képtelennek bizonyulnának józan számvetésre; igazi tragédia lenne ez, mert ebben az esetben rengeteg szerencsétlenséget zúdítanának a világra, noha ezek a megpróbáltatások, amiket a világnak okoznának, természetesen mindenekelőtt nekik maguknak lennének a legtragikusabbak, sokkal inkább nekik, mint másnak.

Ez az a kérdés, amelyet elemeznünk kell, amelyet komolyan át kell gondolnunk. Ezen a ponton függetlenítenünk kell magunkat minden előítélettől; mélységes komolysággal kell eljárnunk, teljes nyiltsággal kell elemeznünk a problémákat, és mindent egybevetve kell reagálnunk az adott helyzetre. Ebben a pillanatban ez a kötelesség hárul reánk.

Napjainkban Kuba szerves része a világnak, és semmiféle probléma nem merülhet fel Kubával kapcsolatban, amely ne érintené egyben a világot is!

Továbbra is harckészültségben tartjuk forradalmi erőinket, folytatjuk erőfeszítéseinket a forradalom és a nép győzelmének biztosításáért, szakadatlanul erősítjük lelkünket és szellemünket, és szakadatlanul készen állunk meghozni minden szükséges áldozatot.

Népünk örömmel üdvözli a győzelem óráját. A zsoldosokon aratott győzelem elégedettséget, nagy örömet, indokolt és megérdemelt örömet keltett a népben, és bizalmat ébresztett benne. De ne feledjék el, hogy a győzelmek így születnek: áldozatok árán; 87 ember halála árán, akik elestek, azért, hogy megmentsenek tíz- és tízezer életet; 87 embernek kellett elesnie, hogy megtarthassuk nemzeti kincseinket; 87 ember halt hősi halált, eddig 87 ember, de lehet, hogy több is, ennyi ember esett el a haza jövőjének biztosításáért, ennyien áldoz-

ták fel magukat a holnapért, a többiekért, azért, hogy biztosítsák a nemzet függetlenségét, méltóságát és szuverenitását, azért, hogy felépíthessük a szebb és gazdagabb hazát.

Senki sem lehet annyira önző, hogy ilyen példák láttán jelentéktelen ügyecskékkel bíbelődjék; de azt is mindig szem előtt kell tartanunk, hogy ezt a mai boldogságunkat és örvendezésünket azoknak köszönhetjük, akik elestek érettünk. A holnapi örömöket pedig az eljövendő nemzedékek azoknak fogják megköszönni, akik ma áldozatot tudnak hozni értük!

Los socios de EE. UU. en esta aventura
han sido los gobiernos mas reaccionarios
y mas corrompidos de America Latina.
— Noticias de Hoy, La Habana,
el 25 de Abril de 1961.

*

BESZÉD A MÁJUS ELSEJEI NAGYGYŰLÉSEN
1961. MÁJUS 1.

Úgy vélem, hogy a mai napon körvonalaznunk kell a ránk váró feladatokat, elemeznünk kell a mai napig történteket, meg kell állapítanunk, hogy történelmünk mely szakaszát éljük, s ki kell jelölnünk az előttünk álló utat.

Ez a május elseje sok mindent elárul arról, hogy mit jelentett eddig a forradalom, milyen eredményeket ért el a mai napig. Talán nekünk, kubaiaknak nem is mond annyit, mint vendégeinknek, hiszen mi átéltük a forradalom minden egyes szakaszát, és ezért nem tudunk olyan pontosan számot adni arról, hogy mennyit haladtunk előre. Ezt vendégeink látják jobban, elsősorban azok a vendégek, akik Latin-Amerika más államaiból érkeztek, ahol még ma is úgy élnek, ahogy mi éltünk tegnap, és akik abból a múltból, amit mi nagyon is jól ismerünk, hirtelen itt találják magukat forradalmunk kellős közepén, körülvéve mindazzal, ami új, és ami a múlthoz képest oly csodálatos.

Nem érdemeinket akarjuk itt felsorolni, egyszerűen csak szeretnénk felmérni a megtett utat. Ma mindenki láthatta, milyen eredményeket ért el a forradalom.

Ez a május elseje lényegesen különbözik minden eddigi május elsejétől. Különbözik azért, mert régen ez a nap arra adott alkalmat, hogy a munkásság kifejezést adjon annak a vágyának, hogy sorsán javíthasson, hogy hangot adjon kívánságainak azok előtt, akik elzárkóztak a munkásosztály érdekeinek, óhajainak meghallgatása elől, akik nem tudtak eleget

tenni egyetlen alapvető kívánságának sem, mert nem a nép, nem a munkásság és a parasztság érdekében kormányoztak, nem a szegény rétegek érdekeit tekintették, hanem a kiváltságosok, az uralkodó körök érdekeit tartották szem előtt. És ha bármit tettek is volna a nép, a parasztok és a munkások érdekében, akkor azoknak az érdekeit sértették volna, akiket valójában képviseltek, és ezért semmit sem teljesítettek a nép jogos kívánságaiból. A május elsejei felvonulás egykor a munkásság és parasztság tiltakozásának kifejezője volt.

De milyen más ez a mai felvonulás! Mennyire különbözik még a forradalom diadalra jutásának első felvonulásaitól is! A mai felvonulás azt mutatja, hogy mennyit haladtunk előre. A munkások ma már nincsenek olyan megpróbáltatásoknak kitéve, mint régen, ma már nem kell az uralkodó körök süket fülei előtt könyörögniük, ma már nincsenek alárendelve semmiféle kizsákmányoló osztálynak. Ma nem olyan kormány áll az ország élén, amely a kizsákmányoló körök érdekeit szolgálja, s a dolgozók tudják, hogy mindaz, amit a kormány cselekszik vagy cselekedhet, a nép érdekeit szolgálja.

Bárhova nézünk is, a forradalom gyümölcseit láthatjuk: az elsők, akik ma itt felvonultak, éppen a Camilo Cienfuegos iskolaváros diákjai voltak. Láttuk elvonulni az úttörőket, arcukon a remény, a bizalom és a szeretet mosolyával; láttuk elvonulni a Felkelő Ifjúságot, láttuk a Nőszövetség asszonyait és láttuk a forradalom által alapított számtalan iskola tanulóit.

Itt vonultak el a diákok, akik termelőszövetkezeteinkből jöttek, hogy fővárosunkban tanuljanak. Láttuk a nép egyszerű fiait az iskolavárosok egyenruhájában, láttuk országunk diplomata-növendékeit és láttuk annak az iskolának a növendékeit, ahol a Ciénaga de Zapata parasztfiataljai tanulnak, annak a vidéknek az ifjúsága, ahonnan az idegen zsoldosok meg akarták támadni hazánkat. Láttuk a sok ezer parasztot, akik az ország legtávolabbi pontjairól, Oriente tartomány hegyei közül, Las Villasból, a termelőszövetkezetek-

ből vagy az állami gazdaságokból jöttek a fővárosba tanulni, és láttunk fiatal lányokat, akik óvónőnek készülnek.

De nemcsak azokat láttuk itt, akik vidékről jöttek fővárosunkba, hanem azokat is, akik innen mennek vidékre, mert felvonultak itt az önkéntes tanítók is, felvonultak annak a százezer ifjúnak a képviselői, akik már útban vannak a köztársaság belseje felé, hogy egyetlen év alatt felszámolják országunkban az analfabetizmust.

Honnan jönnek és merre tartanak ezek az erők? A néptől jönnek és a nép felé tartanak! Ezek az ifjak a nép fiai! Miközben a felvonulókat néztem, arra gondoltam, mindez elérhetetlen lett volna a forradalom nélkül! Milyen nehéz lett volna eljutni odáig, hogy a hegyvidék fiataljai itt felvonulhassanak, hogy falusi fiatalságunkból bárki, a legszegényebb családok leányai és fiai közül bárki megismerhesse a köztársaság fővárosát és tanulhasson annak bármely iskolájában!

A forradalom előtt az iskolák, az egyetemek, a művészet, a kultúra, a magas állások elérhetetlenek voltak a városi vagy falusi szegény családok gyermekei számára. Ezek az intézmények szinte nem is léteztek a hegyvidék parasztjai, a városi vagy falusi szegény ifjúság számára. A művészet, a kultúra, az egyetemi végzettség, a kedvező életfeltételek, a szép ruha csak az elenyésző kisebbség előjoga volt.

Ma együtt menetel az író a művésszel, a színész a díszletezővel, az orvos az ápolókkal, és együtt menetelnek a pedagógusok, a tanítók, a Népművelési Minisztérium dolgozói a Pedagógus Szakszervezet zászlaja alatt. Alkalmunk volt arra, hogy megértsük és megbecsüljük, mit ér, mit produkál országunk. Világosan láthatjuk, hogy kétféle állampolgár van: az egyik dolgozik, termel és alkot, a másik munka nélkül, parazita módjára él.

És kik azok, akik ma nem vettek részt az ünnepi felvonuláson? A paraziták! Felvonult a dolgozó nép — kétkezi és szellemi munkás egyaránt —, felvonult mindenki, aki a nép, a társadalom szolgálatában áll.

Nem akarom azt mondani, hogy aki nem tudott ma felvo-

nulni, mert dolgozik, vagy mert kisgyermekeire vigyáz, vagy megbetegedett, vagy csak egyszerűen nem érzett kedvet a fevonuláshoz, az mind parazita. Nem ezekre gondolok, hanem azokra, akiket itt ma nem képvisel senki, mert nem is képviselhette őket senki a dolgozók seregszemléjén.

Mert itt ma a dolgozó nép vonult fel, s az, aki élősdi módján akar élni, nem tartozhat a néphez. Csak a rokkantaknak, a betegeknek, az öregeknek és gyerekeknek van joguk munka nélkül élni. Ők joggal elvárhatják tőlünk, hogy dolgozzunk, őrködjünk helyettük, és hogy részesüljenek mindnyájunk munkájának gyümölcséből. Mindnyájunk kötelessége, hogy a gyerekekért, és az öregekért, a betegekért és a rokkantakért dolgozzunk! De népünk nem akar soha többé az élősdiekért dolgozni. Nem! Ebbe soha többé nem törődne bele!

Népünk megértette, hogy mit jelent a forradalom. A forradalom azt jelenti, hogy az ország megszabadul a paraziták tól!

Az ország legnagyobb iparvállalatainak államosításakor, az észak-amerikai gyárak államosítása után, egyesek megkérdezték: — Ez a gyár nem volt kubai? Hogy lehet államosítani egy gyárat, amely kubai?

De az a gyár nem volt kubai, az a gyár egy valakié, nem a népé, nem a nemzeté volt. Helyes kifejezés tehát az, hogy államosítják a gyárat, mert azt jelenti, hogy ennek vagy annak az úrnak a kezéből az állam, a nép, a nemzet tulajdonába kerül.

Azelőtt sokat emlegették a hazát; sokat beszéltek róla azok az urak, akiknek nagyon vérszegény fogalmuk volt arról, hogy mit értünk vagy mit kell értenünk a haza fogalmán. Sokat beszéltek a hazáról, és sokat hangoztatták, hogy kötelességünk a hazát megvédeni. De milyen hazát? A kevesek hazáját? Egy maroknyi kiváltságos hazáját? Azt a hazát, ahol egyetlen embernek ezer caballería földje és három háza lehetett, amikor mások odúkban és nyomorúságos viskókban laktak? Ugyan miféle hazára hivatkoztak ezek az urak? Arra a hazára, ahol néhány embernek korlátlan lehetőségei

nyíltak, és ahol néhány ember kisajátíthatta a többiek munkáját; arra a hazára, ahol a szegény családok nyomorúságos viskókban laktak, éhező, mezítlábas gyermekek könyörögtek alamizsnáért az utcákon? Melyik hazára hivatkoztak? Arra a hazára, amely csak kevesek tulajdona volt és amely kirekesztette az ország többi lakóit a jólétből? Vagy a mai hazára, amelyben jogot nyertünk sorsunk irányítására, jövőnk építésére, amely szükségszerűen jobb lesz, mint a jelen? Az új hazánkról senki sem mondhatja, hogy csak kevesek tulajdona, hogy csak kevesek javát szolgálja; a haza mostantól kezdve olyan lesz, amilyennek Martí óhajtotta, amikor ezt mondta: „mindenkivel és mindenki javára".

Hazánk nem lesz a keveseké, és nem a kevesek javát fogja szolgálni. Hazánkban örökre megszűnik az igazságtalanság. Most valóban hazáról beszélhetünk, most igazi fogalmat alkothatunk róla, mert ha azt mondjuk, megvédjük hazánkat, akkor készek vagyunk meghalni is érte. Készek vagyunk meghalni hazánkért, amely nem néhány emberé, hanem a kubaiaké!

A kiváltságosaknak, a kizsákmányolóknak nem lehet igaz fogalmuk a hazáról, mert az ő számukra a haza olyan kiváltság, amelyben kizsákmányolhatják a mások munkáját, sőt azt kívánják, hogy mások védjék meg ezt a hazát a számukra. Ha egy jenki monopolista beszél a hazáról, vagy az Egyesült Államok kormányköreinek egy tagja, egy vezetője beszél a hazáról, vajon melyik hazára hivatkozik? A monopóliumok hazájára, a banktőkék hazájára, a kevesek tulajdonát képező mammutvállalatok hazájára. Mikor a hazáról beszélnek, arra gondolnak, hogy az USA déli államainak négereit, a Puerto Ricó-iakat, a munkáscsaládok fiait, a munkásokat küldik harcolni, meghalni, ölni, sőt gyilkolni, az általuk hazának nevezett monopóliumok, a milliós vagyonok védelmében!

Micsoda erkölcs és micsoda okoskodás! És micsoda jog! Az uralkodó és kizsákmányoló osztályok által kikényszerített jog! Milyen jogon hívnak be katonának egy déli államokbeli négert, akitől megtagadnak minden jogot, akit arra kénysze-

rítenek, hogy elkülönített helyen utazzon az autóbuszon, akinek sok helyre megtiltják a belépést? Milyen jogon kényszerítik a jogfosztott szegény feketéket, hogy életüket áldozzák a monopóliumok, a nagybirtokok, a bányák és a gyárak, az uralkodó osztályok tulajdonának védelmében? És milyen jogon hívják be katonának azt a Puerto Ricó-it, kinek hazáját megfosztották függetlenségétől, szuverenitásától? Mi jogon küldik halálba ezt a latin vérű, latin tradíciókkal rendelkező Puerto Ricó-it a milliomosok, az ipar- és pénzmágnások politikájának védelmében?

A hazáról ők ilyen fogalmat alkotnak. A haza biztonságának állítólagos veszélyeztetettsége, amelyre hivatkozni szoktak, egyszerűen csak monopóliumaiknak, gazdasági érdekeiknek veszélyeztetettsége. Képzeljék el, hogy milyen fogalmuk lehet a hazáról, az erkölcsről és a törvényről azoknak, akik a nép nincstelen fiainak millióit, közöttük a jogfosztott Puerto Ricó-iakat vagy a déli államok négereit, a monopóliumok érdekeinek védelmében a halálba küldik.

Ez hát a kiváltságos, az uralkodó és a kizsákmányoló osztályok fogalma a hazáról.

A nép csak akkor ismerheti meg igazán a haza fogalmát, ha felszámolta a kiváltságos kisebbség előjogait, ha az ország kincsei közkinccsé váltak, ha mindenki előtt egyenlő lehetőségek nyílnak.

Ma sok-sok ezer szegény ifjú előtt olyan lehetőségek nyílnak, melyekről tegnap még csak nem is álmodhatott; száz meg száz család tegnap még csak nem is álmodhatott arról, hogy fiaik és lányaik iskolába járnak, ösztöndíjat kapnak, pályát választanak, külföldre utaznak, a legjobb külföldi egyetemeken tanulnak, vagyis lehetőségük nyílt mindarra, ami azelőtt csak a leggazdagabb családok kiváltsága volt. Hazánkban ma bármely család — akár a legszegényebb is — elküldheti gyermekét, ha adottságai erre méltóvá teszik, az ország vagy a külföld legjobb tanintézeteibe. Minden család tudja, hogy — hála a forradalomnak — fiainak lehetősége nyílik mindarra, ami azelőtt egy maroknyi gazdag család

gyermekeinek kiváltsága volt, tudja, hogy a lehetőségek fantasztikus módon szaporodnak, bővülnek, míg csak mindenki számára hozzáférhetőkké nem válnak.

Ha valamely ország minden szellemi képességét, minden energiáját egy meghatározott cél érdekében mozgósítja — legyen az a cél a haza megvédése vagy új lehetőségek megteremtése a haza számára —, úgy ezt a célt el is éri. De nem tudná elérni az uralkodó kizsákmányoló kisebbség, mert nem képes magával ragadni, hevíteni és lelkesíteni a népet!

A forradalom magával tudja ragadni a népet. A forradalom hévvel, lelkesedéssel tölti el a népet! A forradalom mozgósítani tudja a nép minden energiáját, minden szellemi képességét, minden küzdő- és alkotóképességét, el tudja vezetni a népet a jólét és a haladás útjára!

A munkások, a parasztok, a nincstelenek áldozták életüket és vérüket a hazáért az imperialisták zsoldosai ellen folytatott küzdelemben. De milyen vért áldoztak az imperialisták, hogy pusztító háborút indítsanak országunk ellen, gyújtóbombákkal tönkretegyék cukortelepeinket? Kik küzdöttek a munkások, a parasztok ellen? Elmondom. A zsoldosokkal kapcsolatban meg kell jegyeznem, hogy a forradalmi csapatok kezében körülbelül 1100 zsoldos hadifogoly van, nem számítva a hajók legénységét. Megvizsgáltuk a foglyok szociális összetételét, és a következő eredményt kaptuk: körülbelül 800-an gazdag családból származnak. Ennek a 800 embernek összesen 27 556 caballería földje, 9676 háza, 70 iparvállalata, 10 cukortelepe, 2 bankja és 5 bányája volt. Közülük kétszázan Havanna legelőkelőbb exkluzív klubjainak voltak tagjai. A fennmaradó 200 közül 135-en Batista hadseregének tagjai voltak, a többi 75 pedig csőcselék és deklasszált elem volt.

Bizonyára emlékeznek rá, hogy egy velük folytatott beszélgetés alkalmával megkérdeztem, vágott-e valamelyikük valaha is cukornádat. Nem jelentkezett senki. Végül egyikük felemelte a kezét, és azt mondta, hogy ő egyszer, valamikor, vágott nádat. Ha ehelyett azt kérdeztem volna, hányan voltak

nagybirtokosok, úgy hetvenheten emelték volna fel kezüket. Ilyen a támadók szociális összetétele: 27 556 caballería föld, 9676 épület és ház, 70 iparvállalat, 10 cukortelep, 2 bank és 5 bánya!

Biztosak vagyunk abban, hogy ha megkérdeznénk azokat, akik ma itt összegyűltek, hogy hányan voltak cukorgyárak urai, senki sem jelentkezne. Hányan voltak bankok urai — senki sem jelentkezne; hányan voltak nagybirtokok urai — senki sem jelentkezne. Ha megkérdeznénk a hősöket, akik a harcban elestek, a milícia tagjait, a Forradalmi Nemzeti Rendőrség vagy a Felkelő Hadsereg katonáit, ha számba vennénk azoknak a vagyonát, akik elestek, akik harcoltak, biztosan nem találnánk köztük se bankárt, se bányatulajdonost, se cukorgyárost, de még bérháztulajdonost sem, nem találnánk se vállalkozót, se földbirtokost, nem találnánk közöttük egyet sem, aki valamelyik előkelő klub tagja lett volna. És még volt a zsoldosok között, aki arcátlanul kijelentette, azért jöttek ide, hogy eszmékért, hogy a szabad vállalkozásért harcoljanak. Most álljon ide az az ostoba, aki azt hangoztatja, hogy a szabad vállalkozásért harcolt! Mintha a nép nem tudná, hogy mit jelent a szabad vállalkozás, hogy a szabad vállalkozás olyan nyomornegyedeket jelentett, mint Las Yaguas vagy a Cueva del Humo meg a tucatnyi nyomornegyed, amely körülvette fővárosunkat!

A szabad vállalkozás munkanélküliséget jelentett 500 000 kubai számára, száz- és százezer család lakott odúkban, több mint 100 000 parasztcsalád köteles volt termése nagy részét külföldön élő földbirtokosoknak beszolgáltatni, földbirtokosoknak, akik még csak egyetlen szem gabonát se láttak barázdába hullani!

Ezek az imperialisták által felfegyverzett urak, amikor azt mondták, hogy a szabad vállalkozást védik, a monopóliumokat védték, melyek valójában a szabad vállalkozás ellenségei, hiszen ellenőrzésük alatt tartották az ipart, megszabták az árakat és a jövedelmeket.

Hogy mernek ezek az emberek arról beszélni, hogy a sza-

bad vállalkozás megvédésére jöttek ide, amikor a jenki monopóliumok érdekeinek védelmére jöttek?

Még azt is mondták, hogy az 1940-es alkotmány védelmében jöttek. Különös, hogy amikor a negyvenes alkotmányt a Batista-zsarnokság megsemmisítette, darabokra tépte, akkor a március 10-i akció előkészítésének bűnrészese elsősorban a jenki nagykövetség, másodsorban a reakciós klérus volt, harmadsorban pedig — vagy talán elsősorban? — bűnrészesek voltak a nagybirtokosok, a monopolisták, egyszóval az uralkodó körök, a csontja velejéig korrumpálódott bírói kar és a számtalan megvásárolható politikus. Mulatságos dolog, hogy ezek az uraságok, a politikai kalandorok, polgármesterek, a Batista-rendszer képviselői és politikusai — annak a Batistának a hívei, aki elpusztította, cafatokra tépte ezt az alkotmányt — azokkal a katonákkal szövetkeztek, akik a zsarnokságot védelmezték, és kijelentették, hogy az 1940-es alkotmány védelmében jöttek. Pedig mindazt, ami abban az alkotmányban haladó és forradalmi volt, csak egyetlen kormány becsülte, csak egyetlen kormány tartotta tiszteletben, és ez a forradalmi kormány volt.

Mert ez az alkotmány kimondta, hogy megszünteti a nagybirtokot, és ennek érdekében a törvényhozás meg fogja állapítani a földbirtokterület felső határát. Az alkotmány e pontját sohasem hajtották végre. Miért nem? Azért, mert a kongresszus egy újabb törvényt hozott. És kik vettek részt ezen a kongresszuson? Politikai kalandorok — a jenki monopolisták, a nagybirtokosok, a milliomosok érdekképviselői. A szenátusban maroknyi csoport képviselte a munkásokat, a népet, s ez a kis csoport természetesen mindig kisebbségben maradt. Az újságok, a rádió, a televízió az uralkodó körök birtokában voltak.

Így a nép sok mindenről nem tudott, csak ritkán értesült a parasztok kilakoltatásáról, a borzalmas nyomorról, amelyben a parasztok éltek, a szörnyű gyermekhalandóságról — évenként ezer- és tízezerszámra haltak meg a gyerekek orvoshiány miatt. Az uralkodó körök, a szabad vállalkozás haszon-

élvezői nem tekintették bűnnek, hogy ötven-, húsz- vagy harmincezer gyermek hal meg évente orvos- és gyógyszerhiány miatt, ez nem fájt nekik, nem volt fontos számukra, s a nép még csak nem is értesült minderről!

A kongresszusban a nagybirtokosok, a milliomosok, a jenki monopolisták képviselői döntöttek az alkotmányt kiegészítő törvényekről, és ezért sohasem jöhetett létre a földreform. Egy jenki társaságnak, annak ellenére, hogy a törvény kimondta, hogy megszünteti a nagybirtokot, 17 000 caballería földje is lehetett. És annak ellenére, hogy a törvény egy másik rendelkezése kimondta, hogy „a törvényhozás elő fogja írni a megfelelő formáját annak, hogy a föld visszakerüljön a kubaiak kezébe", annak ellenére, hogy az alkotmány kimondta, hogy a földnek vissza kell kerülnie a kubaiak kezébe, a tizenkilenc esztendő alatt, amióta a negyvenes alkotmányt jóváhagyták és életbe léptették, ez alatt a tizenkilenc év alatt egyetlen olyan törvényt sem hoztak, amely akár egy talpalatnyi földet is elvett volna a jenki monopólium 17 000 caballeriájából.

Egy másik monopóliumnak 15 000, egy harmadiknak 10 000 caballería földje volt. Voltak társaságok, amelyeknek több mint 200 000 hektár földjük volt, pedig az alkotmány kimondta, hogy a „nagybirtokokat meg kell szüntetni" és „meg kell állapítani a földbirtokterület felső határát", kimondta, hogy „a földnek vissza kell kerülnie a kubaiak kezébe" — de ennek érdekében nem történt semmi!

Az alkotmány azt is kimondta, hogy „az állam használjon fel minden rendelkezésére álló eszközt annak érdekében, hogy úgy a kétkezi, mint a szellemi dolgozókat munkához juttassa". A forradalom több mint 10 000 tanítót talált tanterem nélkül, munka nélkül, és azonnal adott nekik munkát, mert félmillió gyereknek viszont iskolára volt szüksége. Hogyan lehetséges ez, hiszen „az állam felhasznál minden rendelkezésre álló eszközt annak érdekében, hogy a fizikai vagy szellemi dolgozóknak tisztességes megélhetést biztosítson". Ezt csak a forradalom tette meg: felhasználta a rendelkezésére

álló eszközöket, és ha nem álltak volna megfelelő eszközök a rendelkezésére, akkor is kész lett volna arra, hogy minden szükséges eszközt igénybe vegyen arra a célra, hogy munkát biztosítson a számukra, mert ezt megköveteli az alkotmány.

Ezeknek az alapvető elveknek a megvalósítása megoldotta volna a parasztok problémáját, a munkanélküliek problémáját. De ez sohasem történt meg.

Katonai államcsíny segítségével a reakciós Batista-diktatúra ragadta magához a hatalmat — az imperializmus és a kizsákmányoló osztályok támogatásával. Batista kitűnően megfelelt céljaiknak. Hogy gonosztevő volt, bűnöző? Ez nem volt fontos. Hogy romlott volt, erkölcstelen? Nem érdekelte őket, hiszen a csendőrök, a gyártulajdonosok és a nagybirtokosok rendelkezésére állottak, és ha egy munkás magasabb órabért követelt vagy a paraszt földet — egykettőre felvillant a machete!

Nem volt fontos számukra, hogy kifosztotta a köztársaságot, ez nem érdekelte az imperializmust és az uralkodó osztályokat. Nem adtak fegyvert senkinek, hogy harcolhasson a vérengző és reakciós rendszer ellen, nem adtak repülőgépet senkinek, nem adtak páncéltörőt, nem adtak ágyúkat és tankokat. Nem, nem adtak! De repülőgépeket, bombázókat, tankokat, páncéltörőket és ágyúkat áldoztak arra, hogy hatalomra juttassanak egy katonai diktatúrát.

A jenkik nem adtak egyetlen páncéltörőt, egyetlen puskát se az uraságoknak, hogy harcoljanak Batista ellen; de ezt ők amúgy sem használták volna. Miért? Mert ők továbbra is Cadillac-kocsijukon jártak, látogatták arisztokrata klubjaikat, hiszen olyan kormányuk volt, amely kezeskedett érdekeikért, földbirtokaikért, ledér életükért és általában a romlott emberek életéért, akiket kizárólag csak a könnyű és a jó élet érdekelt. Ezeknek az uraknak nem volt semmiféle politikai problémájuk. Milyen problémájuk is lehetett volna? Problémája lehetett a munkásnak, a parasztnak, de nem nekik: ők túlságosan jól éltek.

Most persze nekik is van problémájuk. Amikor befellegzett az előkelő kluboknak, befellegzett az élősködésnek, befellegzett a mesterkedéseknek, amikor vége lett a munkások és parasztok rovására folytatott jó életnek, akkor elmentek innen és találtak egy jenki kormányt, amely hajlandó volt nekik tankokat és páncéltörőket adni. Tankokat és páncéltörőket, hogy idejöjjenek a munkások és parasztok vérét ontani.

Mi nem vagyunk sem harcias, sem háborút kedvelő ország. Nekünk nincsenek se terjeszkedési, se gyarmatosítási vagy más hasonló szándékaink. Nem akarunk más népek munkájából élni, nem akarjuk elvenni más ország gazdagságát és nem akarjuk kizsákmányolni egyetlen ország munkásait sem. Épp ezért bennünket nem érdekel a háború, nem érdekel a fegyverkezés, nem érdekelnek a támadó fegyverek. Egyszerűen ránk kényszerítették annak szükségességét, hogy tankjaink legyenek, hogy ágyúink, gépfegyvereink legyenek, hogy katonáink legyenek, akik megvédik országunkat. Az imperialista agresszió nemrég bekövetkezett ténye bebizonyította, mennyire igaza volt a kubai népnek, amikor fegyverkezett, amikor felkészítette munkásait és parasztjait! A mi munkásainkat és parasztjainkat az imperializmus kényszerítette arra, hogy felfegyverkezzenek vívmányaik védelmére, földjük, jogaik megvédésére, reménységeik, örömeik, jólétük megvédésére és mindenekfelett a jobb jövőhöz való jog megvédésére. Erre kényszerített bennünket az imperializmus, és nekünk ebbe a feladatba olyan emberi erőt és anyagi javakat kellett befektetnünk, amelyeket szívesebben fordítottunk volna arra, hogy több iskolát építsünk, hogy egy napon itt tankok és ágyúk helyett ne 600, hanem 150 000 diákgyerek vonuljon fel, hogy a milicista fiúk és lányok zászlóalja helyett sportolók és diákok vonuljanak fel, akik katonai kiképzés helyett energiájukat olyan dolgokra használják fel, amelyeket mi jobban szeretünk, mint a katonai kérdéseket, a háborús problémákat, s amelyeket most az ellenség ránk kényszerít. Mert nem maradhatunk fegyvertelenek, nem ülhetünk ölbe tett kézzel.

Kétségtelen, ha népünk nem lett volna felfegyverezve, akkor nem tudta volna leverni a jól felszerelt zsoldosok támadását; ha az imperialisták azt hitték volna, hogy olyan népet találnak, amely nem tudja magát megvédeni, az imperialisták agresszív körei már régen rávetették volna magukat országunkra. De jól tudják, hogy itt olyan embereket találnak, akik készek harcolni és meghalni; jól tudják, hogy itt olyan lelkes népet találnak, amely nemcsak mondja, hanem át is érzi a jelszót: „Haza vagy halál!" Mert való igaz, hogy mindnyájan ezerszer inkább választjuk a halált, semhogy elveszítsük hazánkat. Az imperialista agresszív körök tudják, hogy ellenállásba fognak ütközni, s kénytelenek meggondolni, hogy mit tesznek. Most olyan támadással fenyegetnek bennünket — és ezt a fenyegetést a világ minden tája felé hangoztatják —, amely nemcsak a mi népünk érzékenységét sérti, hanem Latin-Amerika minden népének érzékenységét is. Hiszen abban a pillanatban, amikor e világrész egyik országa, csak azért, mert hatalmas, mert sok hajója és sok fegyvere van, kijelenti, hogy kész beleavatkozni egy latin-amerikai ország belügyeibe azért, hogy megakadályozza a nép akaratának érvényesülését, hogy megakadályozza azt, hogy a nép olyan kormányformát válasszon, amilyen neki megfelel, akkor ez a kijelentés az összes többi amerikai népekre is vonatkozhat. Mert itt nemcsak Kubáról van szó, hanem szó lehet bármely amerikai népről, hiszen ha az imperializmus nem ismeri el az egyik latin-amerikai ország szuverenitását, akkor ez az összes többi latin-amerikai népek szuverenitásának el nem ismerését jelenti, akkor ez támadás a latin-amerikai népek szuverenitása ellen.

Azoknak, akik a negyvenes alkotmány visszaállítását sürgetik, azt mondjuk: a negyvenes alkotmány már túlságosan elavult a számunkra, kinőttünk már abból a gyerekcipőből, amit a negyvenes alkotmány jelentett, s ami jó volt a maga idejében, de amelyet sohasem vittek keresztül és amelyet túlhaladott a forradalom. Egy ízben már kijelentettük, hogy forradalmunk — szocialista forradalom.

Nekünk most új alkotmányról kell beszélnünk, de nem polgári alkotmányról, nem olyan alkotmányról, amely a kizsákmányoló osztály uralmát jelenti a többi osztályok felett, hanem olyan alkotmányról, amely megfelel az új társadalmi rendszernek, amelyben ismeretlen az embernek ember által való kizsákmányolása. Ezt az új társadalmi rendszert szocializmusnak hívják, az új alkotmány tehát — szocialista alkotmány lesz.

Ha Kennedy úrnak nem tetszik a szocializmus, ám legyen! Nekünk meg az imperializmus nem tetszik, a kapitalizmus nem tetszik! Ugyanannyi jogunk van ahhoz, hogy tiltakozzunk az imperialista rendszer ellen — kilencven mérföldnyire partjainktól —, mint amennyi joguk nekik van ahhoz, hogy tiltakozzanak a szocialista rendszer ellen — kilencven mérföldnyire partjaiktól.

Igen ám, de nekünk eszünkbe sem jut tiltakozni, mert ez a kérdés az Egyesült Államok népére tartozik. Képtelenség lenne, ha mi akarnánk megszabni az Egyesült Államok népének, hogy milyen kormányrendszert válasszon. Épp ilyen képtelenség az is, hogy Kennedy úrnak eszébe jut kijelenteni, hogy milyen kormányrendszert kíván a mi országunkban. Kennedy úr nincs tisztában azzal, hogy mi a nemzetközi törvény és mi a népek szuverenitása.

Kinek jutott ilyesmi eszébe Kennedy előtt? Hitlernek és Mussolininak. Hitler és Mussolini azt hirdette, joguk van megszabni, hogy a velük szomszédos országokban milyen kormányzatot tartanak megfelelőnek. Hitler és Mussolini az erőszak nyelvén beszélt; Hitler az erősekről beszélt és azt mondta, hogy „a gyengék el fognak tűnni". Ezt a fasiszta, náci szónoklatot eleget hallottuk azokban az években, amelyek megelőzték Csehszlovákiának a németek által történt megtámadását. Ezt a kis országot Hitler egyszerűen azért tudta lerohanni, mert reakciós, polgári kormánya volt. Ha Csehszlovákiát akkor — mint most — a Kommunista Párt vezette volna, Hitler nem tudott volna egy darabka csehszlovák földet sem megkaparintani.

A polgárság, a reakciós és fasiszta érzelmű polgárság félt a szocialista forradalom térhódításától, és inkább Hitler uralmát választotta, mintsem elveszítse kiváltságait; éppúgy, ahogy ezek az uraságok előnyben részesítik az amerikaiak uralmát, semhogy elveszítsék vagyonukat, házaikat és birtokaikat.

De mi hisszük, hogy teljes joggal élhetünk itt abban a szocialista rendszerben, amelyet népünk igazságosnak és megfelelőnek tart. Ők pedig éljenek jogaikkal, amíg az Egyesült Államok népe bele nem fárad. Mert egy napon az Egyesült Államok népe bele fog fáradni a monopóliumok uralmába, a kizsákmányolásba. Azt mondják, hogy szocialista rendszerünk veszélyezteti biztonságukat. Pedig ami az Egyesült Államok népének biztonságát veszélyezteti, az a háborús úszítók agresszív politikája. Ez az agresszív politika, a népek szuverenitásának el nem ismerése veszélyezteti a családok, a nép biztonságát az Egyesült Államokban. Kennedy az, aki agresszív politikájával támadást intéz az Egyesült Államok biztonsága ellen, mert ez az agresszív politika világháborút robbanthat ki, és ez a világháború tíz- és tízmillió észak-amerikai életébe kerülhet!

Tehát nem Kuba forradalmi kormánya veszélyezteti az Egyesült Államok biztonságát, hanem maga az Egyesült Államok kormánya. Mi nem veszélyeztetjük egyetlen amerikai állampolgár biztonságát, nem veszélyeztetjük egyetlen amerikai család életét sem, amikor termelőszövetkezeteket alakítunk, földreformot hajtunk végre, állami gazdaságokat létesítünk, házakat, iskolákat építünk, hadjáratot indítunk az analfabetizmus ellen, ezer és ezer tanítót küldünk az ország belsejébe, kórházakat építünk, orvosokat képezünk ki, ösztöndíjakat osztunk, gyárakat alapítunk, növeljük országunk termelési kapacitását, strandfürdőket létesítünk a nép számára, az erődítményeket *iskolákká* alakítjuk, és biztosítjuk a kubai nép jobb jövőjét. Nem, ezzel nem veszélyeztetjük Észak-Amerika egyetlen családjának, egyetlen állampolgárának biztonságát sem!

Azok veszélyeztetik a sok millió család, a sok tízmillió észak-amerikai életét, akik az atomháború veszélyével játszanak, azok, akik — mint Lázaro Cárdenas tábornok mondotta — azzal játszanak, hogy New Yorkot Hirosimává változtassák. Azok veszélyeztetik az észak-amerikai állam biztonságát, akik háborúval, az atomháborúval, az agresszív politikával, a népek jogainak megsértésével játszanak. Igen, ezek veszélyeztetik az észak-amerikai nemzet biztonságát és megszámlálhatatlan észak-amerikai életét.

Képtelenség azt állítani, hogy az a kormány, amely azt tűzte ki célul, hogy a népért dolgozzék, hogy gazdagságot, jólétet teremtsen számára, hogy az a kormány, amely elhatározta, hogy becsülettel, minden erejét latba vetve állhatatosan harcol az agresszor ellen és leküzd minden, az imperializmus által támasztott akadályt, akár csak egyetlen észak-amerikai polgár életét is veszélyeztetné!

Ismétlem, a kubai forradalom egyetlen észak-amerikai polgár életét sem veszélyezteti. Ellenben — az imperializmus igenis veszélyeztette sok állampolgárunk életét. Az imperializmus foszforbombákkal, gépfegyverrel támadt ránk, bátorította a terroristákat, az ellenforradalmárokat, a gyilkosokat; bombázta városainkat, partjainkra zsoldos hadseregeket szállított — s mindez emberéletet követelt. Amíg forradalmunk jótéteményei nem kerültek egyetlen észak-amerikai polgár életébe sem, addig az imperializmus gonosztettei sok-sok honfitársunk életébe kerültek és gyászba borították családi tűzhelyeinket.

Ez az igazság.

A biztonság aggasztja őket... Jól tudják, hogy hazudnak, amikor azt mondják, hogy Kuba veszélyezteti az Egyesült Államok biztonságát, tudják, hogy Kuba csak a monopóliumok biztonságát veszélyezteti. Nem mintha forradalmakat szítanánk, forradalmakat robbantanánk ki országunkon kívül, de mert Kuba példája — ragadós.

És ezt meg akarják akadályozni. Még csak az sem érdekli őket, hogy visszaszerezzék az elvesztett százmilliókat. Ez

végső soron mit se számít nekik, szívesen áldoznának ennél sokkal többet, ha el tudnák pusztítani a kubai forradalom példáját; szívesen áldoznának ennél sokkal többet azért, hogy kudarcba fullasszák forradalmunkat. Miért? Hogy ne szolgáljon példaképül a többi latin-amerikai ország számára.

Kuba példája miatt féltik biztonságukat az imperialista monopóliumok. Innen az igyekezet és szívósság, amit arra fordítanak, hogy elpusztítsák ezt a példát — még háborús veszély árán is. Innen az erőfeszítés, hogy elpusztítsák a kubai forradalmat, s még azt is megkockáztatják, hogy kirobbantsanak egy háborút, amely végzetes lehet számukra.

Csupán azért, mert a monopóliumok nem érzik magukat biztonságban, mert a monopolkapitalizmus nem érzi magát biztonságban! De hiszen az ő rendszerük állítólag jobb, mint a miénk, hiszen az ő kapitalizmusuk jobb, mint a kubai szocializmus! Akkor miért félnek annyira Kuba példájától? Ha az ő rendszerük jobb, mint a miénk, akkor hagyjanak bennünket békében, hiszen akkor minden nép a jenki-rendszert fogja követni!

De ha el akarják pusztítani forradalmunkat, ha azt mondják, nem érzik magukat biztonságban, amiért kilencven mérföldnyire partjaiktól szocialista forradalom megy végbe, akkor beismerik — amint Hruscsov mondta —, hogy hiányzik a hitük, a saját rendszerükbe vetett hit: vagyis nem hisznek saját rendszerükben!

Hogyan? Hiszen a kapitalizmus jó, a monopolizmus jó, a szabad vállalkozás és ez a sok humbug — mind jó! Akkor miért akarják elpusztítani a kubai forradalmat? És miért nem akarjuk mi elpusztítani őket? Elsősorban azért, mert nem érdekel bennünket az ő kormányrendszerük, másodsorban pedig, mert ők saját magukat fogják elpusztítani, saját ellentmondásaik fogják rendszerüket megsemmisíteni.

De miért nem hagynak békén bennünket? Hiszen az egyetlen, amit mi óhajtunk, a béke. Az elmúlt napokban a forradalmi kormány nyilatkozatot bocsátott ki, amely szerint hajlandók vagyunk tárgyalni. Hajlandók vagyunk tárgyalni,

hogy megkeressük a feszültség enyhítésének módját, hogy lehetővé tegyük a diplomáciai, sőt — ha úgy kívánják — baráti kapcsolatok felvételét. Miért félnek hát tőlünk? Biztosak lehetnek abban, hogy mi a legkevésbé sem félünk tőlük!

Mi készek vagyunk a diplomáciai tárgyalásokra, de készen állunk az agresszió elleni küzdelemre is. Világosan kell látniuk, hogy abban a pillanatban, amikor földünkre lépnének, történelmük legnehezebb háborújára vállalkoznának, és olyan ellenállásra találnának, amilyenről soha sehol a világon nem is álmodtak.

Eziránt a legkisebb kétségünk sincs, ebben népünk a legkevésbé sem kételkedik. Ezenkívül biztosak vagyunk abban is, hogy ez a háború az imperializmus végének kezdetét jelentené. Ugyanazzal a nyugalommal, amellyel hajlandók vagyunk tárgyalni, ugyanazzal a nyugalommal és biztonsággal fogjuk védeni minden talpalatnyi földünket, utolsó csepp vérünkig. A háború esetére van fegyverünk, hogy védekezhessünk, van lőszerünk, hogy megvédhessük városainkat, falvainkat; és népünk küzdeni fog az imperialista támadók ellen. Küzdeni fognak az imperializmus ellen nemcsak a munkások és az asszonyok, küzdeni fog az egész nép, de még a gyermekek is!

Attól a pillanattól fogva, amikor az imperialisták megtámadják földünket, itt csak egy kötelessége lesz minden férfinak, akár öreg, akár fiatal, minden nőnek, akár öreg, akár fiatal, minden gyermeknek: Pusztítani a betolakodókat! Pusztítani a támadókat! És még egy dolgot szeretnék mondani: abban az esetben, ha hazánkat idegenek támadják meg, nem lesz egyetlen hadifogoly sem! Az idegen, aki megtámadja országunkat, az idegen, aki háború címén megtámadja országunkat, tudja meg, hogy élethalálharcot kell vívnia. Halomra gyilkolhatnak bennünket, de ameddig csak egyetlen élő kubai lesz, addig annak az idegennek lesz ellensége, aki élethalálharcot fog folytatni ellene. Élethalálharcot, mert itt aztán nincs középút! Igen, mi az idegen támadók ellen vívott harcban azt az elvet fogjuk követni, hogy hadifoglyok nélküli

élethalál-küzdelmet vívunk. Közülünk senki sem akar élni, ha az imperialista támadók közül egyetlenegy is megvetné a lábát hazánk földjén, tehát a harc, amelyet velünk meg kell vívniuk, hadifoglyok nélküli halálos harc lesz. olyan harc, amelyben el kell hogy pusztítsanak bennünket mind egy szálig, mert mi is úgy fogunk küzdeni, hogy elpusztítsuk mindazokat, akik partjainkra merészkednek.

Az Egyesült Államok a jenki monopóliumok önző és törvénytelen érdekei miatt makacsul ragaszkodik ahhoz, hogy megzavarja országunk békéjét, országunk boldogságát és akadályokat gördítsen népünk útjába. Becstelen és szégyenteljes dolog volt, hogy először gazdasági területen támadták meg országunkat, eltörölték a kvótákat, elszigetelték piacainkat. tilalmi intézkedésekkel akadályozták importunkat és blokád alá vették termékeinket. Így akarták nyomorba és éhínségbe taszítani országunkat.

Mialatt azon mesterkedtek, hogy minden deviza-jövedelemtől megfosszanak bennünket — hogy még vajat se tudjunk vásárolni —, azalatt sok tízmillió pesót költöttek arra, hogy zsoldosokat fegyverezzenek fel; repülőgépeket és hajókat adtak nekik, hogy idejöjjenek munkásainkat és parasztjainkat gyilkolni. Mialatt egyik oldalon agressziót készítettek elő népünk ellen. mialatt azon mesterkedtek, hogy megfosszanak bennünket utolsó fillérünktől is, azalatt két kézzel szórták a milliókat, hogy a bűnösökkel egyetértésben népünk vérét onthassák.

És kik kísérték el őket a szégyenteljes vállalkozásban? Az előbb elmondottakból láthatták, milyen volt a támadók szociális összetétele, megismerhették a földbirtokosokat, a háborús bűnösöket, akik részt vettek az agresszióban, s a kalandvágyók közül nem hiányzott a papság sem.

A támadók között három pap is szerepelt. Vajon kubai volt-e ez a három pap? Nem, egy sem volt közülük kubai: három falangista pap volt! Bizonyára emlékeznek arra, hogy mikor megkérdezték tőlük, hogy miért jöttek ide, azt felelték, hogy pusztán lelki küldetésben jöttek, hogy gondoskod-

janak egyházuk híveiről. Azt mondták, hogy evangéliumi, keresztényi, pusztán szellemi küldetésben jöttek.

Ezzel szemben, amikor átvizsgáltuk ezeknek az uraknak a jegyzeteit, a következőket találtuk: „Ismael de Lugo plébános felhívása a néphez..." Felolvasom önöknek, milyen felhívást intézett a néphez az a pap, aki pusztán szellemi küldetésben jött ide. „A támadó brigád egyházi szolgálatának főnöke Ismael de Lugo kapucinus tiszteletes atya a saját és lelkésztársai nevében a néphez fordul, Kuba katolikus népéhez!" — Figyelem, figyelem, kubai katolikusok! — „A felszabadító csapatok partra szálltak Kubában! Isten nevében jöttünk..." — igen, a kocsmák és játékkaszinók gazdái isten nevében jöttek, csakúgy, mint a nyomorult kizsákmányolók! — „... az igazság, a demokrácia nevében, hogy visszaállítsuk a lábbal tiport jogokat, a meggyalázott szabadságot, a megrágalmazott vallást. Nem a gyűlölet, a szeretet hozott ide bennünket..." — íme, itt vannak a jenki repülőgépekről legyilkolt asszonyok és gyermekek fényképei — „... nem a gyűlölet, a szeretet hozott ide bennünket, mi a békét hozzuk..." — vajon mit szól ehhez az a sok száz család, akiknek fiai sebesülten fekszenek a kórházakban, vagy azok, akik gyászt öltöttek — „... még akkor is, ha háborút kell viselnünk céljaink eléréséért!"

És milyen háborút! Ez a háború végkimerülésig fog tartani, ez borzalmas polgárháború lesz, mert ők tévedtek politikai számításaikban. De még ha nem tévedtek volna is, tételezzük fel, hogy a forradalmat csak egy erős kisebbség védené, ez is elegendő volna ahhoz, hogy a háborút sok évre meghosszabbítsa. De a forradalom hatalmas többséggel rendelkezik; az a jelentéktelen kisebbség, amelyre a jenki repülőgépek és fegyverek által támogatott ellenforradalom számíthatott, nem tudott volna boldogulni és az országot meddő háborúba sodorta volna.

„A támadó brigád sok ezer kubaiból áll..." — ez a tiszteletes úr első hazugsága, hiszen alig ezerötszázan voltak — „... akik mindnyájan..." — jól figyeljenek — „... kereszt-

tények és katolikusok". Emlékezzünk csak: 27 556 caballería föld, 9676 ház, 70 iparvállalat, 10 cukortelep, 5 bánya, 2 bank, előkelő klubtagok...

„Erkölcsük a keresztes lovagok erkölcse..." — azzal a különbséggel, hogy ezek a keresztes lovagok nem azért jöttek, hogy visszahódítsák az Úr templomát, hanem, hogy nagybirtokaikat és cukortelepeiket hódítsák vissza — „...azért jöttek, hogy visszaállítsák azokat az elveket, amelyeket Urunk egykor törvénybe foglalt; mielőtt hajóra szálltak, mindnyájan hallgattak szentmisét és magukhoz vették az oltári szentséget. Tudják, miért küzdenek: azért, hogy védőszentünk, a Morenai Szent Szűz ne szenvedjen, amikor oltáráról ennyi istentelenségre tekint. Ezekben a pillanatokban szükségünk van minden katolikus kubai együttműködésére; imádkozzunk a győzelemért, imádkozzunk, hogy az Isten oltalmazza katonáinkat; imádkozzunk a polgárok együttműködéséért, akik otthonukban imádkoznak a Hadak Urához..." — Nocsak, akár a pogányoknál: Hadak Ura — „...azért, hogy a küzdelem rövid legyen, hogy a lehető legkevesebb vért ontsák, hogy a lehető legkevesebb testvéri, kubai vér hulljon..." — ez a spanyol falangista pap, akinek még a haja szála se kubai, testvériségről beszél!

„A mi harcunk, az istenfélők harca az ateisták ellen, a szellemi értékek küzdelme a materializmus ellen..." — ők beszélnek szellemi értékekről, akik itt szereztek milliókat, Cadillacokat, ebédre, vacsorára ízletes ételeket, cukortelepeket, bányákat, bankokat, nagybirtokokat? És még ezek beszélnek szellemi értékekről! — „...a demokrácia küzdelme a kommunizmus ellen..." — a Kennedy-féle imperialista demokrácia! — „...Egy ideológiát csak egy másik, felsőbbrendű ideológiával lehet lerombolni, és az egyetlen ideológia, amely képes lerombolni a kommunista ideológiát — a keresztény ideológia; ezért jöttünk, ezért harcolunk!

Kubai katolikusok! Katonai erőnk legyőzhetetlen. De ennél is nagyobb az erkölcsi erőnk, az Istenbe, az Isten segítségébe vetett hitünk. Kubai katolikusok, a felszabadító hadsereg

katonáinak nevében küldöm üdvözletemet... Rövidesen együtt lehettek családtagjaitokkal, rokonaitokkal, barátaitokkal. Bízzatok abban, hogy a győzelem a miénk, mert Isten velünk van, az Irgalom Anyja nem hagyja el gyermekeit. Katolikusok, éljen a szabad, demokratikus és katolikus Kuba, éljen Krisztus Király, éljen dicsőséges Védasszonyunk! Áldását küldi Ismael de Lugo atya, a brigád egyházi szolgálatának vezetője."

Az ember akkor háborodik fel igazán, ha elgondolja, hogy ennek az úrnak semmi köze a kubaiakhoz, hogy ez az úr egyszerűen egy spanyol falangista, aki buzgalmát inkább arra fordíthatta volna, hogy a spanyol népet szólítsa fel a Franco csendőrsége elleni küzdelemre.

Vajon miért jöttek ide ezek a spanyol falangista papok, és miért nem mennek Spanyolországba a szabadságért küzdeni, Franco ellen, a Caudillo ellen, aki húsz egynéhány év óta elnyomásban tartja a jenki imperializmusnak eladott spanyol népet, aki húsz egynéhány év óta gyilkolja és igában tartja a spanyol népet, s egész Spanyolországot jenki katonai támaszponttá alakította? Természetesen a jenkik nem harcolnak a szabadságért se Spanyolországban, se Nicaraguában, se Guatemalában; nem, ők Franco barátai. Ezek a falangista papok, ahelyett, hogy Spanyolországban hirdetnének szabadságharcot a reakciós papok és a klérus, a reakciós nemesség és a katonaság ellen, a reakciós kapitalisták ellen, ezek a spanyol falangista papok nem ott prédikálják a küzdelmet a Franco-zsarnokság ellen, hanem idejönnek küzdelemről prédikálni; a munkások és parasztok ellen prédikálnak, akik megszabadultak a nagybirtokosok és a jenki monopóliumok kizsákmányolásától, a tábornokok és az arisztokraták kizsákmányolásától. A plébános úr ahelyett, hogy Spanyolországba menne, idejön a munkások és parasztok elleni küzdelemről prédikálni. És nem is egyedül!

És most mi történik? Mi történik azután, hogy fasiszta és falangista spanyol papok idejöttek a forradalom ellen harcolni? Nos, itt jelentjük be, hogy a forradalmi kormány a

közeli napokban törvényt fog hozni, amelynek értelmében semmisnek nyilvánítanak minden olyan engedélyt, amelynek alapján külföldi papok tartózkodhatnak nemzeti területünkön. A törvény alól csak egyetlen esetben teszünk kivételt. Különleges engedéllyel itt maradhat minden olyan külföldi pap, akit a kormány erre érdemesnek tart, azért, mert nem harcolt a kubai forradalom ellen, azaz nem tanúsított forradalomellenes magatartást! Vagyis lesznek kivételek? Igen! Az a pap, aki becsületes volt, aki nem harcolt a forradalom ellen, aki nem volt ellenforradalmár, az kérhet ilyen engedélyt, és a kormány meg is fogja adni, ha erre érdemesnek találja. Mert van néhány külföldi pap, aki nem tanúsított forradalomellenes magatartást — de általában nem ez a helyzet.

Persze egyesek azt fogják mondani, hogy istentelenek vagyunk, ellenségei a vallásnak. Mondhatják-e ezt akkor, amikor az egyházi szolgálat főnöke egyrészt kijelenti, hogy lelki segítséget akar nyújtani, másrészt aláír egy ilyen kiáltványt, egy politikai természetű nyilatkozatot? Tűrheti-e a forradalom, hogy ilyen esetek továbbra is büntetlenül előforduljanak?

Vajon ez az egyetlen ellenforradalmi cselekedet, amit végrehajtottak? Nem, ugyanezt cselekedték a kollégiumokban is, ahol nyíltan oltották be a befolyásuk alatt álló ifjakba az ellenforradalom mérgét. És ezt azért tehették, mert itt, a kollégiumokban termékeny talajra találtak, hiszen általában jómódú családok fiai tanultak ezekben.

Ezen a táptalajon oltották be az ifjúságba az ellenforradalom mérgét, itt fejlesztették ki bennük a terrorista gondolkodásmódot, itt élesztették ezekben az öntudatra még nem ébredt ifjakban a gyűlöletet hazájukkal és a forradalommal szemben. Miért kellene a forradalomnak ilyen bűnt eltűrnie?

De a propaganda-hadjárat következtében végrehajtott terrorcselekményekért elsősorban nem ezek a papok, de mi magunk leszünk felelősek, mert eltűrtük, hogy reakciósok és fasiszták bandája beoltsa ezt a mérget ifjúságunkba.

Ezért most itt jelentjük be, hogy a forradalmi kormány a következő napokban törvényt fog hozni a magániskolák államosításáról.

Az állam, a forradalom kötelességének tartja megvalósítani azt az elvet, hogy az ország minden állampolgára ingyenes oktatásban részesüljön. A nép viszont kötelességének tartja, hogy a jövő nemzedéket a hazaszeretet szellemében, az igaz felebaráti szeretet szellemében nevelje, azaz embertársaik, a nép, az igazság, a forradalom szeretetének szellemében.

Persze azt fogják mondani, hogy ez az „istentelen" kormány ellenzi a hitoktatást. Nem. Mi csupán azok ellen emeljük fel szavunkat, akik ilyen galád és arcátlan módon törtek hazánkra! Meggátoljuk a vallásoktatást? Nem. Azok a papok, akik nem folytatnak ellenforradalmi tevékenységet, a templomokban oktathatják a vallást. Egyszerűen azért, mert más dolog a vallás, és más dolog a politika.

Ha ezek az urak nem támadtak volna a forradalmi nép érdekei ellen, akkor mi egyáltalán nem törődnénk velük; ha törvényes, igaz úton jártak volna, akár a forradalmi újságokban is közzétennénk pásztorleveleiket, megvitathatnának minden vallási kérdést. Ez a probléma egyébként nem is tartozik a forradalmi kormányra.

Nyitva maradhatnak továbbra is a templomok? Igen, nyitva maradhatnak, és ott, a templomokban folyhat majd a vallásoktatás.

Nem jobb lett volna, ha a forradalom ellen intézett arcátlan támadás helyett a vallásoktatásra szorítkoztak volna, és így mindenki, aki templomba akar menni, elmehetne a templomba, ahol vallásoktatásban részesülhet? Ők azonban az imperialistáknak, a nép kizsákmányolóinak szolgálatában háborút indítottak a forradalom és a nép ellen. Hát nem szebb volna, ha békében élnénk?

Látva a nép lelkesedését és egységét, látva a hatalmas tömeget itt a tribün előtt, felmerül a kérdés: hogyan lehetséges, hogy vannak kubaiak, akiknek fáj a nép boldogsága? Hogy

lehetséges, hogy képtelenek megérteni, hogy ez a boldogság, ez az öröm az ő osztályrészük is lehet? Hogy ez nem más, mint alkalmazkodás kérdése? Véssék emlékezetükbe a forradalom győzhetetlen, mindent lehengerlő erejét, amit senki és semmi nem tud elpusztítani, és alkalmazkodjanak hozzá, hogy holnap már az ő fiaik is eljöjjenek ide a munkások fiaival együtt tornászni, versenyezni és díjakat nyerni.

Járjanak az ő fiaik is ugyanazokba az iskolákba, mint a munkásifjak, és legyen ugyanaz a boldogság az ő osztályrészük is.

Vannak, akik képtelenek új életformákhoz alkalmazkodni, de gondoljanak utódaikra, gondoljanak fiaikra, gondoljanak arra, hogy fiaik boldogtalanok lesznek, ha nem tanítják meg őket élni az új társadalomban. És mindenekelőtt gondoljanak arra, hogy ez az új társadalom igazságos lesz, mentes a kizsákmányolástól, az ember ember által való megaláztatásától, visszaélések és igazságtalanságok nélküli társadalom lesz. Hogy ez a társadalom más lesz, jobb lesz, eleven lesz, nem pedig halott társadalom, amelyet megölt a kizsákmányolás és az önzés. Ez a társadalom telve lesz azzal a gazdag élettel, amelyet itt ma megcsodálhattunk, telve lesz örömmel. Ez a társadalom, ez a világ telve lesz reménységgel és ígérettel az eljövendő nemzedékek számára.

Ütött az óra, amikor megkérdezzük a kisebbségtől, amely mindmáig képtelen volt csatlakozni a forradalomhoz: nincs-e itt az ideje annak, hogy mindent átgondoljanak és csatlakozzanak?

A forradalom nem akar élni erejével. A forradalom még a kisebbséggel szemben sem akar erőszakot alkalmazni. A forradalom szívesebben folyamodik az értelemhez, a rábeszéléshez, és mi most azt szeretnénk elérni, hogy amíg van egy megtévedt kubai, aki azonban képes megjavulni, addig az a kubai javuljon meg és értsen meg bennünket. Nem vagyunk olyan önzők, hogy csak a magunk számára akarjuk mindezt a boldogságot, mindezt az örömet és mindezt a dicsőséget — és ez a dicsőség nem is a forradalmi kormány miniszterei-

nek és funkcionáriusainak a dicsősége, hanem mindenekelőtt a népé.

A forradalom nem fél. A forradalom elég erős ahhoz, a forradalomnak elég erősek a támaszai ahhoz, hogy ne kelljen félnie. Azokban a percekben, amikor az imperializmus teljes erejével elindította az ellenforradalmi offenzívát, ezek a szavak nem bírtak olyan súllyal, mint ma, amikor a nép megsemmisítő katonai győzelmet aratott a támadók felett, amikor elpusztította vagy foglyul ejtette a támadó hadsereg zömét, harcképtelenné tette légi és tengeri erejét. Ma még nagyobb súlyuk van ezeknek a szavaknak, amikor ezt a tizennégy órán keresztül tartó felvonulást láthattuk — a történelem legnagyobb felvonulását! Láthattuk a lelkesedést — s ennek vendégeink is tanúi lehettek —, a lelkesedést, amelyet nem lehet propagandával megteremteni, a lelkesedést, amely csak akkor mutatkozik meg, ha mélyről jön, ha a nép szívéből fakad, s megfelel annak a valóságnak, annak az igazságnak, amely most van keletkezőben országunkban. Ezek őszinte szavak, amelyeket azokhoz intézünk, akik a múlt hazugságai közepette nőttek fel, s a mai napig képtelenek voltak e szavakat megérteni.

Tudunk sok esetről, hogy azok, akik néhány hónappal ezelőtt ingadozók voltak, az invázió után névtelenül beszolgáltatták elrejtett dollárjaikat, mert belátták, hogy az inváziósok minden ok, minden erkölcsi alap, a logika és a józan ész ellenére törtek hazánkra, hogy vérrel áztassák földünket. Ezek az emberek felismerték, hogy a támadók saját vallomásuk szerint is a jenki imperialisták nevében jöttek, hogy ezt az expedíciót az amerikai Titkosszolgálat szervezte és Kennedy rendelte el, miután megtárgyalta a vezérkari főnökökkel és az amerikai hajóraj parancsnokával. Nyilvánvaló, hogy ez idegen agresszió volt, melynek részvevőit a hazaárulás szörnyű bűnének részeseivé tették.

Őszintén megmondjuk, hogy véleményünk szerint győzelmünk értékét nem kisebbíthetjük olyan szankciókkal, amelyek túlságosan szigorúnak tűnnek. A győztes nép nagylelkű.

Épp azért vetjük fel ezt a kérdést; népünk gondoljon erre, és győzelmét ne homályosítsa el semmiféle szigorú, súlyos megtorlás. Szolgáljon ez is fegyverül a forradalom ellenségeivel szemben; a mi forradalmunk sohasem fog veszíteni, mert a győzelem órájában felül tud emelkedni jogos felháborodásán, indokolt haragján, amit a népünk ellen elkövetett sok esztelen bűn váltott ki.

Őszintén kell beszélnünk mindarról, ami hasznos a forradalomnak, hasznos a népnek.

A betolakodók felett elsöprő katonai s főleg erkölcsi győzelmet arattunk — a nép, az egész világ szeme előtt!

Nekünk fáj legjobban bajtársaink elveszett élete. Mégis le kell küzdenünk érzéseinket, amikor tekintélyünk és ügyünk érdekében beszélünk. Mit tartunk szem előtt? Szem előtt tartjuk nagy feladatainkat. Eljutottunk ahhoz a ponthoz, amikor minden felelősségérzetünkkel tudomásul kell vennünk, hogy elérkezett a legnagyobb erőfeszítés ideje, a fokozott munka ideje. Az előttünk álló hónapok folyamán mindnyájunknak úgy a katonai előkészületek, mint a termelés és szervezés, valamint a forradalmi és politikai munka terén a legnagyobb erőfeszítéseket kell tennünk. Az elkövetkezendő időben egyikünknek sem lesz joga megpihenni, kötelességünk lesz, hogy a legnagyobb erőfeszítéseket tegyük. Abból, amit ma láttunk, megtanulhatjuk, hogy az áldozat és az erőfeszítés csodálatos gyümölcsöket hoz. De a mai nap gyümölcsei jelentéktelenek azokhoz képest, amelyeket az eljövendő hónapokban fogunk betakarítani, ha maximális erőfeszítéseket teszünk.

Mielőtt befejezném beszédemet, hadd emlékeztessem önöket arra, amit a szabad vállalkozásról mondtam a moncadai ítélet alkalmával:

„A nemzet jövője, a nemzet előtt álló problémák megoldása nem függhet tucatnyi finánctőkés önző érdekeitől, a légkondicionált irodákban tervezgető tíz-tizenkét pénzmágnás rideg profit-kalkulációjától. Az ország nem rimánkodhat térdenállva csodáért néhány aranyborjúhoz, ezek éppúgy nem tehetnek csodát, mint őszövetségi elődjük, amit ledöntött a

próféta haragja. A köztársaság problémáit csak abban az esetben oldhatjuk meg, ha ugyanolyan akaraterővel, becsülettel és hazafiassággal harcolunk érte, mint amellyel felszabadítóink megvetették alapjait. De nem oldhatjuk meg a Carlos Saladrigas-féle államférfiakkal, akik mindent hagynak a régiben, s legfeljebb »a magánvállalkozás teljes szabadságáról«, a »tőkebefektetések biztosítékairól«, s a »kereslet és kínálat törvényéről« fecsegnek olyan hévvel, mintha ezzel minden problémát megoldhatnának ... az efféle miniszterek kedélyesen elfecsegnének erről a végtelenségig, mígnem csontjai is elporladnának azoknak, akik ma e problémák sürgős megoldását követelik. Korunkban semmiféle társadalmi probléma nem oldódhat meg önmagától."

A betolakodó zsoldosok érveit idézve a „keresletről és kínálatról", a „befektetett tőke garanciájáról" és a „szabad vállalkozásról", hangsúlyoznom kell mindezt, amit még annak idején, nem a forradalmi kormány tagjaként, hanem a zsarnokság foglyaként mondottam a bíróság előtt. Öntsünk tiszta vizet a pohárba! A forradalom azoknak a forradalmi eszméknek megfelelően haladt előre, amelyeknek fontos szerepet szántunk ebben a küzdelemben, oly mértékben haladt előre, ahogy mindnyájan haladtunk, és oly mértékben fejlődött, ahogy a mi forradalmi eszméink, a nép forradalmi eszméi fejlődtek.

Annak idején egymillió kubai gyűlt össze, hogy proklamálja az első Havannai Nyilatkozatot. Ebben az okmányban kifejezésre jutottak azok az eszmék, amelyek szocialista forradalmunk lényegét alkotják. Erre emlékezzünk a mai ünnepnapon, a munkásosztály sikereinek és reménységeinek napján.

Éljen a kubai munkásosztály!

Eljenek a latin-amerikai testvérnépek!

HAZA VAGY HALÁL! Győzünk!

Primer 1 ro de Mayo con la clase obrera en el poder. — Noticias de Hoy, el 2 de Mayo de 1961.

FELTÉTLENÜL HISZEK A MARXIZMUSBAN...

*

„A FORRADALOM SZERVEZETEI" C. KONFERENCIÁN TARTOTT ELŐADÁS 1961. DECEMBER 1.

Mi a Szocialista Forradalmi Egységpárt és milyen céllal jön létre? Néhány alkalommal, különböző nyilvános gyűléseken már utaltunk erre a kérdésre és kifejtettünk néhány elgondolást.

A Szocialista Forradalmi Egységpárt elsősorban — szükségesség. Miért volt szükség rá? Azért, mert nem valósítható meg semmiféle forradalom, és nem fejleszthető tovább erős és fegyelmezett forradalmi szervezet nélkül.

Ez a szükségesség mind világosabbá válik, amint a forradalmi folyamat előrehalad, amint ez a forradalmi folyamat medret ás, normákat szab a maga számára, és egyre nehezebb feladatokkal kerül szembe.

Mindig is úgy tartották, és joggal tartották úgy, hogy könnyebb a hatalmat megszerezni, mint megtartani; könnyebb a hatalmat meghódítani, mint kormányozni.

Komoly és nagy igazság ez. A hatalomért folytatott harcban a forradalmi mozgalom elé tornyosuló problémák még nagyobb arányokat öltenek, még inkább megsokszorozódnak, mihelyt a forradalmi mozgalom a hatalom birtokába jut. Azt is mondogatták, egyes könyvek mondogatták ezt — nézzük csak végig mindazokat a könyveket, amelyeket egykor olvastunk és tanulmányoztunk, hiszen valamennyien olyan körökben folytattuk tanulmányainkat, ahol igen sokszor mindenféle jelentéktelen és fölösleges ostobaságot kényszerültünk megtanulni —, hogy a hatalom meghódítása, azaz a ha-

talom megszilárdítása annál könnyebb, minél több munkába került a hatalom megszerzése, s hogy a forradalmi hatalmat annál nehezebb megtartani, minél kisebb fáradsággal jutottunk hozzá.

E megállapítás mélyén csupán egyetlen igazság fedezhető fel, és ez a következő: a hatalomért vívott harcokban kovácsolódnak ki azok a káderek, akiknek később kezükbe kell venniük az ország kormányzását.

Minél kiterjedtebb és minél hosszadalmasabb a hatalomért folytatott harc, annál biztosabb, hogy ez a harc egyre több embert képez ki, aki később képes lesz elvégezni a legnagyobb feladatokat is.

A Szocialista Néppárt a munkásosztály leghaladóbb elemeit képviselte, mind falun, mind a városban. Igen, részt vettek benne vidéki emberek is: a kisbirtokosok köréből a Szocialista Néppárt igen sok harcos tagja került ki, még a Sierra Maestrán töltött időkből. De alapjában véve mégis a munkásosztályt képviselte.

A Július 26. Mozgalom elsősorban a parasztokat tömörítette, az egész parasztmozgalmat, amely a Felkelő Hadsereg körül szerveződött meg, azonban a munkásosztály igen sok olyan fia is bekapcsolódott a Július 26. Mozgalomba, akik nem csatlakoztak volt egyetlen párthoz sem; vagyis a pártonkívüli munkásszektorok, azok a kisebb munkássejtek, amelyek a kispolgárság valamelyik pártjához tartoztak. Csatlakoztak hozzá szakmai rétegek is, aztán értelmiségiek, fiatalok és egyetemisták, továbbá a kispolgárság egyes elemei, vagyis a középosztály és a kispolgárság leghaladóbb és legforradalmibb elemei. Elmondhatjuk, hogy ezt az erőt képviselte a Július 26. Mozgalom.

Hasonlóképpen, a Forradalmi Direktórium ugyancsak többé-kevésbé hasonló szektorokat képviselt, elsősorban mégis az egyetemi ifjúságot, hiszen soraiból emelkedett ki José Antonio Echeverría és több bajtársunk. A Forradalmi Direktórium szintén a munkásság, az értelmiség és a parasztság közül toborozta híveit.

A társadalom forradalmi erőit a felsorolt szervezetek képviselték. Ez a három szervezet természetesen összeköttetésben állott egymással: kölcsönösen segítette egymást a forradalom alatt, a forradalmi harc során, mégis szervezetileg három egymástól teljesen független csoport volt. Mindegyik saját vezetéssel, önálló taktikával és független tevékenységi területen működött. Ismeretes, hogy kezdetben komoly nézeteltérések merültek fel a direktóriumbeli bajtársak és miközöttünk a követendő harci taktikát illetően.

Milyen képtelennek tűnnek ma már ezek a problémák! Azokhoz a kezdeti napokhoz viszonyítva mennyire más a forradalom ereje, biztonsága és bizalma! Akkoriban a forradalom legnehezebb óráit élte. Vállalnia kellett a hatalmat, hozzá kellett fognia a forradalmi program végrehajtásához, miközben a kormány nagy része, a sajtó és a hírközlő szervek még idegenül nézték az eseményeket. És mindenekelőtt szemben állt vele az az erő — az az erő, amely véleményem szerint a leghatalmasabb volt mind között —, amelyről Lenin beszél, azaz a megszokás ereje, azok a beidegződések, az a gondolkodás- és szemléletmód, amely a nép igen széles rétegében uralkodott.

Kétség sem fér hozzá, hogy a forradalommal szemben álló leghatalmasabb erő a megszokás ereje volt; egy sor eszmei előítélet, amelyeket az országunkba befészkelődött uralkodó gazdasági körök, valamint az imperialisták és a kapitalisták sulykoltak belénk, élesztgettek és terjesztettek. És ugyanakkor a társadalom forradalmi szektorai három szervezetre, három megosztott erőre, három törekvésre szakadtak.

Mennyi üdvös és egészséges dolgot vihettünk volna véghez, ha — úgy mint ma — ezek az erők már a hatalomra jutás pillanatában is szervesen összefüggtek volna; közös irányítással, egyetlen programmal, egyetlen taktikával, egyetlen harcmodorral léptek volna fel! Ma természetesen illuzórikusnak látszik felvetni ezt a kérdést. Miért? Mert azokat a feltételeket, amelyek között ez az egység létrejöhetett, éppen a forradalmi folyamat teremtette meg.

Abban az időben a mi erőnk, a Július 26. Mozgalom ereje — alapjában véve a Felkelő Hadsereg — olyan erő volt, amelyet forradalmi szempontból képzetlen elemek alkottak; a Felkelő Hadsereg igen sok tisztje, igen sok nagyszerű, bátor harcosa, paraszti származású ember, aki nem rendelkezett szilárd politikai képzettséggel.

Ezek — hivatásból, érzelmi alapon vagy a lázadás szellemétől hajtva, csatlakoztak a Felkelő Hadsereghez; gyűlölték a visszaéléseket, utálták a bűnöket, azonban nem nyílt alkalmuk semmi politikai képzésre, csupán katonai nevelésben részesültek. Azokban az időkben ezek közül a bajtársak közül igen sokan eshettek áldozatul bármiféle hazugságnak és megtévesztésnek.

Természetesen akadtak bajtársak — szerencsére kevesen — a Felkelő Hadsereg soraiban is, akik bizonyos befolyásra is szert tettek, noha csatlakozásuk pillanatától fogva tudatosan védelmezték a burzsoá érdekeket és hirdették a burzsoá ideológiát. Ezek a bajtársak reakciós eszméket vallottak. A Felkelő Hadsereg soraiban küzdő sok bajtársunk, kiváló bajtársaink ma már a forradalom tudatos harcosai, mert kiváló kiképzést kaptak az elmúlt három évben. A fegyveres harc idején még nem rendelkeztek szilárd ideológiai képzettséggel, de mint katonák megállták helyüket.

Vagyis a forradalom legelsősorban a munkás és paraszt erőkre támaszkodhatott, amelyek nemcsak hogy nem voltak képzettek politikailag, de sok olyan bajtársunk is volt a hadseregben, aki sem olvasni, sem írni nem tudott.

A forradalom során értek meg azok a feltételek és körülmények, amelyek lehetővé tették a forradalmi erők jelenleg megvalósuló összeolvadását, a forradalmi erők szerves egységét. Vagyis ez az egység kifejezetten és szükségképpen a forradalmi folyamat során kellett hogy kiforrjon, és forrt is ki valójában.

Mit jelent ezen párt, ezen szervezet létrejötte? Mit jelent mindezen forradalmi erők egyesítése? Mit jelent e három szervezet eggyéolvadása? Egészen őszintén és világosan, mit

jelent a nép és mit a forradalom számára? Azt jelenti, hogy a társadalom valamennyi forradalmi ereje, a forradalmi erők egytől egyig, azaz a munkásosztály, a földművelő réteg, az egyetemi ifjúság, a kispolgárság forradalmi szektorai és az értelmiségiek, vagyis a társadalom minden olyan szektora vagy osztálya, amelyeket természetüknél vagy a társadalom keretén belül elfoglalt helyzetüknél fogva forradalminak lehet tekinteni, egyetlen forradalmi szervezetben egyesülnek.

Mindazok az erők, amelyek eddig szétforgácsolódtak az említett szervezetek között, most egyetlen szervezetté, egyetlen forradalmi lendületté olvadnak össze. Mit jelent ez? Egyszerűen azt, hogy forradalmunk rendkívüli módon megerősödik.

Eltekintve egyes véleménykülönbségektől és bizonyos kezdeti frakciózástól, ezek az erők, bár egymástól függetlenül, de már az első pillanatoktól kezdve, a forradalom hajnalától kezdve teljes egyetértésben haladtak ugyanazon az úton. Több-kevesebb vitában, több-kevesebb véleménycserével — így telt el a forradalom első időszaka.

Tehát, ha a nép forradalmi rétegei, a szervezetekben tömörült forradalmi osztályok egyetlen tömböt alkotnak, a forradalom rendkívüli módon megerősödik. A tények fényesen igazolják ezt a tételt.

Azt hiszem, népünk tökéletesen megérti ezeket a dolgokat, mert saját szemével lát mindent. Amikor látja, hogy egy kongresszusra 10 000 munkásküldött sereglik össze, amikor tanúja a tömeggyűléseknek, amikor látja a több százezernyi milicistát, ráébred, hogy a munkásosztály a forradalom mellett áll. Amikor látja, hogy 100 000 brigádtag végzi az írástudatlanság felszámolásának nagy művét, ráébred, hogy az egyetemi diákság is a forradalom mellett áll. Amikor tanúja a parasztgyűléseknek, amikor látja, hogy tíz- és tízezer paraszt tagja már a milíciának, ráébred, hogy a parasztok is a forradalom mellett állnak, és azt is tudja, hogy az értelmiségiek, a becsületes szakemberek is a forradalom mellett állnak. Mindezt tények bizonyítják.

Az egyesülés pontosan ezt jelenti: a társadalom valamennyi forradalmi szektorának ereje egyetlen forradalmi szervezetbe tömörül.

Itt felmerül egy másik kérdés: hány forradalmat csinálhatott volna három különböző szervezet? Azaz, azok a szervezetek, amelyek a társadalom forradalmi szektorait képviselték, megvalósíthattak volna három forradalmat, vagy pedig egyetlen forradalmat kellett létrehozniuk?

Azt hiszem, ez lényeges kérdés. Most, amikor a Szocialista Forradalmi Egységpártról beszélünk, az a legfontosabb, hogy a nép történelmi távlatában értse meg a forradalmi folyamat és a szervezetek egyesülésének gyökereit, mert mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy vannak utópisztikus, csalóka, idealista és hamis álláspontok és elképzelések.

Emlékszünk még a zsoldosok kihallgatására: ez a társaság harmadik útról és hasonló együgyűségekről beszélt.

Mindenekelőtt meg kell mondanom, mi magunk a forradalom alatt óriási mennyiségű tapasztalatra tettünk szert; a forradalom nevel bennünket forradalmárokká. Benne élve a forradalomban, napról napra mindinkább forradalmárokká leszünk. Volt idő, amikor nem voltunk forradalmárok? Igen, volt olyan idő is, amikor bennem még nem volt semmi a forradalmárból. Ó, talán azért, mert reakciós, tolvaj, züllött voltam? Nem, nem azért. Ellenben volt idő, amikor politikailag tökéletes analfabéta-számba mentem, éspedig egyszerűen származásomnál, osztályhelyzetemnél fogva.

Talán szégyenkezve vallom be ezt? Nem. Éppen ellenkezőleg. Büszke vagyok arra, hogy bár egyetemista voltam, mégsem értettem semmit sem a politikából, sem a forradalomból. Ma mindenesetre már tudok valamit. Ez azt bizonyítja, hogy némiképp fejlődtem azóta.

Melyik a legforradalmibb osztály? Minden kétséget kizáróan a munkásosztály. Miért? Mert társadalmi helyzete teszi azzá. És melyek a reakciós osztályok? A vagyonos osztályok. Ezek kizsákmányoló osztályok, s társadalmi helyzetük teszi reakcióssá gondolkodásmódjukat és érzésvilágukat.

A forradalom történetében azonban sok olyan forradalmár bajtársunk esetét jegyezték fel, aki más társadalmi osztályból származott, nem a munkásosztályból. Mi történt az olyan országokban, ahol középosztályból származó sejtek ékelődtek be a munkásmozgalomba? Nos, ezek a kispolgárság és a középosztály gondolkodásmódját csempészték a mozgalomba. Igen, ez megtörtént, és nekünk harcolnunk kell azért, hogy nálunk ne történhessen meg. Éppen ezért óriási küzdelmet kell kifejtenünk a forradalmi nevelés keretében. Miért? Azért, hogy a számbeli túlsúly segítségével ne csempészhessék be eszméiket azok a habozó és bizonytalankodó társadalmi rétegek, amelyek nem ismerik a fegyelmet, amelyek könnyen kétségbeesnek, amelyek tele vannak mindenféle hibával. Ezeket most nem akarom felsorolni, mert ismeretesek mindenki előtt, aki tanulmányozta a forradalmi mozgalom történetét a múlt század közepétől napjainkig.

Azt jelenti ez, hogy ezekből a társadalmi osztályokból nem származhat egyetlen jó forradalmár sem? Nem! Nagyszerű forradalmárok származhatnak belőle. A forradalmi gondolat nagy teoretikusai támadtak ezekből az osztályokból. És miért ezekből az osztályokból? Mert ők járhattak iskolába, ők járhattak egyetemre is.

Az az angol szövőmunkás, aki csak az első vagy második elemiig jutott el, aki nem tanulhatott se történelmet, se társadalomtudományt, nem ismerhette meg se a természeti, se a fizikai törvényeket, nem lehetett képes arra sem, hogy kidolgozzon bármiféle forradalmi elméletet, noha ezt az embert kizsákmányoltsága rávitte, hogy két kézzel kapjon akármilyen forradalmi eszme után, és logikus is, hogy osztálya két kézzel kapott az ilyesmi után.

A kizsákmányolt munkás nem juthatott az egyetemre. Az egyetemre csak a középrétegek tagjai juthattak be. Igen sok teoretikus, méghozzá a legnagyobb teoretikusok éppen ezekből a társadalmi rétegekből származtak. Ahogy a tudósok felfedezték a természet törvényeit, ők a társadalom fejlődésének és a történelem menetének törvényeit fedezték fel. Egyesek

a természeti fejlődés törvényeit találták meg, mások pedig a fizikai és kémiai törvényeket fedezték fel. Voltak tehetséges, sőt zseniális emberek, akik nagy tudósokká, óriási szellemekké fejlődtek. Természetesen azok, akik a természet valamelyik fizikai törvényét felfedezték, lehettek nagy géniuszok, mégsem mondhatjuk azt, hogy egyben nagy emberi megértéssel és érzékenységgel is rendelkeztek volna. Kétségtelen, hogy az az értelmiségi, az a nagy szellem, aki a munkásosztály szabadsága érdekében ragadott tollat, olyan ember volt, aki mindenekelőtt átérezte ennek az osztálynak a szenvedéseit, gyötrődését, kizsákmányoltságát.

De akik ezt felfedezték, nem csupán a törvények felfedezői voltak, mert Marx, Engels és Lenin nem csupán ezeket a törvényeket fedezte fel, hanem hozzálátott a munkásmozgalom, a forradalmi mozgalom megszervezéséhez és kibontakoztatásához is.

Mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy nálunk nagyon fontos kérdés a munkásosztály nevelése, a munkásosztály leghaladóbb rétegének folyamatos politikai továbbképzése, e réteg politikai nevelésének a legmagasabb szintre való emelése; ki kell kovácsolnunk a parasztok, a forradalmat támogató középosztálybeliek, az egyetemi hallgatók s az ország valamennyi forradalmi szektorának forradalmi lelkiismeretét, és tovább kell fejlesztenünk mindazt, ami alapul szolgálhat a forradalmi mozgalom számára.

Ki tett bennünket forradalmárokká? Bennünket elsősorban forradalmi hivatásunk tett forradalmárokká, mert ha valaki olyan társadalmi osztályból származik, amely nem forradalmár, a legvalószínűbb, hogy maga sem lesz forradalmár. Másodszor, azt mondanám, a feltétlen becsületesség. Azaz, vannak emberek, akik ha hisznek valamiben, akkor valóban hisznek benne. És ha úgy vélik, megtalálták az igazságot, ragaszkodnak is hozzá.

Nem azért vagyok itt, hogy elmondjam az önéletrajzomat. Azt sem akarom elemezni, hogyan lett belőlem forradalmár. Ha majd egyszer lesz időm, ahogy most nincs, talán majd

írok valamit erről. Egyet azonban mondhatok: valahányszor valamit felfedeztem, makacsul ragaszkodtam ahhoz a valamihez. Első kapcsolataim az egyetemen . . . a burzsoá politikai gazdaságtanhoz fűződtek; emlékszem, a burzsoá politikai gazdaságtan tanulmányozása közben bukkantam rá az első ellentmondásra, és akkor formálódtak bennem az első forradalmi eszmék.

Később, természetesen, ugyancsak az egyetemen történt az is, hogy kapcsolatba kerültünk a „Kommunista Kiáltvány"-nyal, Marx, Engels és Lenin műveivel és a hasonló témákkal. Mindez megindította a folyamatot. Egészen őszintén meg kell vallanom, igen sok olyan dolgot valósítottunk meg a forradalomban, amit egyáltalán nem mi találtunk ki.

Amikor elvégeztem az egyetemet, hogy csak a magam esetét említsem, már valóban bizonyos hatások alatt álltam — nem akarom azt mondani, hogy már marxista voltam, egyáltalán nem . . . Lehetséges, hogy volt bennem vagy kétmillió-nyi kispolgári előítélet és még egy sor hasonló eszme, amelyeket ma már szerencsére nem vallok a magaménak. A legtöbb, amit elmondhatok, az, hogy ha nem lettek volna meg bennem mindezek az előítéletek, nem is fordultam volna a forradalom felé.

Emlékszem, amikor olvastuk a latin-amerikai függetlenség történetét, még azokban a klasszikus történelemkönyvekben, amelyeket polgári szerzők írtak, még azokban is kifejtették, hogy a francia forradalom idején közzétett „Emberi Jogok Kiáltványa" volt az a tényező, amely óriási mértékben befolyásolta a latin-amerikai felszabadítók gondolkodását. Az eszmék, ez egészen természetes, mindig elterjednek és mindenütt megtalálják hordozóikat.

Egy dolog elvitathatatlan — egyébként erről majd később szólok —, bár nem mondhatjuk, hogy akkoriban már kész forradalmárok voltunk, ezek a gondolatok nagymértékben formálták már forradalmi gondolkodásmódunkat. Ha becsületesen szembenézünk a tényekkel, még ma sem jelenthetjük ki, hogy kész forradalmárok vagyunk. Miért? Mert mi magunk is

világosan érezzük, amint napról napra fokozódik szeretetünk, sőt szenvedélyünk a forradalom iránt, a forradalom minden dolga iránt, amelyekkel lépten-nyomon találkozunk. És ha talán ma el is hisszük, hogy végérvényesen forradalmárok vagyunk, öt év múlva rájövünk, hogy ebben a pillanatban nemhogy tapasztalt forradalmárok lettünk volna, hanem nagyon is tudatlanok voltunk még.

Azt hiszem, mindnyájunknak sokat kell még tanulnunk. Meggyőződéses forradalmár vagyok? Igen, ez kétségtelen, meggyőződéses forradalmár vagyok. Azoknak, akik egyszermásszor megkérdezték tőlem, vajon annak idején, a Moncada-erőd megtámadásakor is már úgy gondolkodtam, ahogy ma, azt mondhatom, hogy a maihoz nagyon hasonló módon gondolkodtam. Ez az igazság.

Aki elolvassa akkori nyilatkozatunkat, látni fogja, hogy a forradalom nagyon sok alapvető vonása már kifejezésre jutott abban a dokumentumban. Azt a dokumentumot igen gondosan szerkesztettük meg, elegendő óvatossággal ahhoz, hogy nyilvánosságra hozhassunk egy sor alapvető pontot, anélkül azonban, hogy ugyanakkor veszélyeztettük volna helyünket a forradalomban. kockáztattuk volna tevékenységi területünk korlátozódását és azt, hogy mozgalmunk, amely meggyőződésünk szerint alkalmas volt Batista uralmának megdöntésére, korlátok közé szoruljon. Vagyis arra kellett törekednünk, hogy ez a mozgalom továbbra is a legtágabb értelemben életképes maradjon.

Ha nem a legnagyobb óvatossággal szerkesztettük volna meg ezt az okmányt, ha akkor sokkal radikálisabb programot hirdetünk meg — az is kétségtelen, hogy igen sok ember nagyon hitetlenkedve fogadott akármiféle programot is, annyira, hogy gyakran nem is fordított rá nagyobb figyelmet —, nem kétséges, hogy a Batista elleni forradalmi harci mozgalom nem bontakozott volna ki olyan méretekben, amely végül lehetővé tette a győzelmet. Ha valaki elolvassa a manifesztumot, az akkor elmondott beszédet, megismeri az alapvető eszméket.

Voltak egyes dolgok, bizonyos elképzelések az akkori beszédben — mint pl. a földbérlőknek juttatott cukorrészesedés emelése —, amelyeket mostanában egyes parasztgyűléseken rámolvastak: — Várjunk csak, nem beszélt annak idején az emelésről? — Ezeknek így válaszoltam: — De igen, azonban abban az időben nem beszélhettünk még olyasmiről, amiről ma már beszélhetünk, például, hogy ezeket a régi földbérlőket egytől egyig birtokosokká tettük, s ezzel sokkal többet juttattunk nekik, mintha fölemeltük volna részesedésüket a cukortermelésből.

Abban az időben bizonyos terveket nagy óvatossággal és olyan meggondolással hoztunk nyilvánosságra, hogy ne veszélyeztessük a forradalmi mozgalom széles körű elterjedését. Emlékszem, akkoriban, amikor a rendőrség ránk tette a kezét, az egyik könyv, amit lefoglalt nálunk, éppen Lenin egyik műve volt. A Moncada bíróságából az egyik ügyész megkérdezte: — És ez a könyv, ez kié? — Ez a könyv a miénk. — És mivel láttam, hogy kissé bosszús, hozzátettem: Igen, ez a könyv a miénk, és aki nem olvassa ezeket a könyveket, nem is tudhat semmit.

Akkoriban nagy vonalakban már kialakult a forradalmi elgondolásunk. Természetesen még nem voltunk kész forradalmárok; de akkor már sokkal inkább forradalmárok voltunk, amikor hatalomra jutottunk. Ma már meggyőződéses forradalmárok vagyunk. Ezt a legteljesebb őszinteséggel jelentem ki, mert úgy gondolom, ezeket az előadásokat nem szabad valamiféle elvont elméleti szőrszálhasogatásokká változtatni. Van valami, ami mindennél jobban hozzásegíthet a nép forradalmi gondolkodásának, politikai gondolkodásmódjának kialakításához, és ez az őszinte beszéd! Ha így beszélünk, teljes nyíltsággal, félreérthetetlenül, teljes becsületességgel.

Ma már sokkal inkább forradalmárnak tekintem magam, mint 1959. január elsején. Forradalmár voltam január elsején? Igen, azt hiszem, már január elsején is forradalmár voltam. Azaz minden mai elgondolásom már azon a január elsején is bennem élt.

Vajon elmondhatom-e ebben a pillanatban, hogy gyökeréig tanulmányoztam a forradalom politikai filozófiáját, teljes történetét? Nem, mindezt még nem tanulmányoztam kimerítően. Azonban, természetesen, az az eltökélt szándékom — és mindnyájunkban meg kell lennie ennek a szándéknak —, hogy tovább tanulok. Nemrégen néhány könyvet kerestem itt a tőkéről, és akkor jöttem rá, hogy egyetemi hallgató koromban a 370. oldalig elolvastam a „Tőké"-t. Idáig jutottam. Mihelyt időm lesz, azt tervezem, hogy tovább olvasom Marx Károly „Tőké"-jét.

Egyetemi hallgató koromban tanulmányoztam a „Kommunista Kiáltvány"-t, valamint Marx, Engels és Lenin válogatott műveit. Kétségtelen, végtelenül érdekfeszítő ma ismét fellapozni ezeket a régen olvasott fejezeteket. Nos, hiszek-e én a marxizmusban? Igen, feltétlenül hiszek a marxizmusban. Hittem benne január elsején? Igen, hittem! Hittem benne július 26-án? Igen, hittem! Úgy értelmeztem, mint ma, közel 10 évi harc után? Nem. Nem úgy fogtam fel, ahogy ma felfogom. Az akkori és mai felfogásom között igen nagy különbség van. Voltak előítéleteim? Igen voltak előítéleteim; annak idején, július 26-án, még voltak előítéleteim. Azt mondhatom, hogy azon a július 26-án már kész forradalmár voltam? Nem, nem mondhatom azt, hogy már kész forradalmár voltam. Mondhatom azt, hogy január elsején kész forradalmár voltam? Nem, nem mondhatom, hogy akkor már kész forradalmár voltam. És ma, vajon ma tökéletes forradalmárnak nevezhetem magam? Ez azt jelentené, hogy meg vagyok elégedve azzal, amit tudok, holott természetesen nem vagyok megelégedve vele. Vannak kétségeim a marxizmust illetően, úgy gondolom, hogy egyes értelmezései tévesek voltak és ezért azokat újra meg kell vizsgálni? Nem, nincsenek ilyen kétségeim!

*

A Szocialista Forradalmi Egységpárt nem lesz túlságosan nagy szervezet; nagyon igényesek leszünk abban a vonatkozásban, hogy ki tartozhatik majd a forradalom politikai szervezetéhez. Vagyis időről időre mind többet követelünk, mind több feltételhez kötjük, hogy valaki tagja lehessen a Szocialista Forradalmi Egységpártnak. Szigorú feltételeket szabunk meg a kiválogatáshoz. Nem kétséges, sokkal jobb lesz belépés előtt elvégezni a szigorú kiválogatást, mintsem a már befogadott tagokat kitessékelni a pártból.

De tökéletesen tudatában vagyunk annak is, hogy oly nagy a tömegek lelkesedése, a tömegek forradalmi szelleme, hogy egy pártnak, amely ilyen körülmények között alakul meg, ilyen körülmények között bontakozik ki és áll a lábára, minden előnyös feltétel rendelkezésére áll ahhoz, hogy a tömegekből kiválogathassa a legjobb elemeket, a pozitív értékeket s ezekből építse fel a párt tagságát. Alapvetően fontos, hogy a nép legjobb rétegét érje az a megtiszteltetés, övé legyen a hallatlanul fontos szerep, hogy tagja lehet a Szocialista Forradalmi Egységpártnak.

Minél inkább így lesz, annál jobban fogja becsülni a pártot bármelyik dolgozó, bármelyik paraszt, bármelyik értelmiségi, bármelyik állampolgár; mert azt is meg kell mondanom, hogy minden állampolgár tagja lehet a Szocialista Forradalmi Egységpártnak, akár munkás, akár nem. Ez azt jelenti, hogy a kapuk nyitva állnak minden igazi forradalmár előtt, aki megérti és átérzi a forradalmat, aki hajlandó elfogadni a párt feltételeit, teljesíteni normáit, és meggyőződéssel magáévá teszi programját.

Természetesen itt mások is szólani fognak a szervezés egyes kérdéseiről. En csak néhány nagyon fontos dolgot szeretnék megemlíteni. A Szocialista Forradalmi Egységpártba egyenlő jogokkal léphetnek be a különböző forradalmi szervezetek tagjai. Nem jelent semmiféle kiváltságot sem az, hogy valaki mondjuk húsz éve tagja a Szocialista Néppártnak, sem az, hogy részt vett a Július 26. Mozgalomban vagy a Forradalmi Direktóriumban. Mindenki teljes és egyenlő jogokkal léphet

közénk! Mert el kell kerülnünk mindenféle szélsőséget és minden lehető tévedést. El kell kerülnünk, hogy egyrészt ezt mondhassák: én harmincéves párttag vagyok, én húszéves, és azt hiszik, elegendő nekik forradalmár múltjuk; de ha valaki „új fiú", nos, ez sem ad jogot senkinek arra, hogy azt képzelje: neki nem kell tudnia mindazt, amit mindenkinek tudnia kell a szocializmus kérdéseiről, a forradalmi elmélet kérdéseiről, vagy azt higgye: számára nem kötelező példásan betartani, illetve teljesíteni az előírt követelményeket.

A kezdeti időkben voltak emberek, akik ezt mondták: „én ott voltam a Sierra Maestrán". Lassan már bolondnak kezdték nézni, aki ezzel hozakodott elő: „én ott voltam a Sierra Maestrán". És voltak olyanok is, akik soha nem voltak a Sierrán. Ma is vannak olyanok, akik ezt hangoztatják: „15 éve kommunista vagyok", holott soha életükben nem viselkedtek úgy, ahogy kommunistához méltó. Tehát mindezt az „én ott voltam a Sierra Maestrán", mind pedig ezt, „15 éve kommunista vagyok", gyökeresen ki kell irtanunk az igazi forradalmár szótárából és magatartási normái közül!

Sem azt, hogy „kommunista voltam", sem azt, hogy „bombát dobtam", sem azt, hogy „ott voltam a Sierrán" nem lehet felhasználni különleges előnyök és kiváltságok biztosítására.

Bármilyen érdemekkel is rendelkezzék is bárki, mindezeknél van még sokkal nagyobb érdem is: az előttünk álló feladatokban való érdemszerzés. Helyes lett volna azt mondani bármelyik milicistának: te karrierista vagy!...? Mi is volt a törekvés, suttogó propaganda célja a reakció részéről? Elválasztani a milicistákat a Felkelő Hadsereg katonáitól, ellentétet szítani közöttük. És valóban voltak egyesek, akik tényleg elhitték, hogy a milicisták „nem csinálnak semmit". De akkor mit gondoljunk arról a száz és száz milicistáról, akik a katonák és a forradalmi rendőrség oldalán estek el?...! Mit gondoljunk, látva annak a fiatal munkásnak a képét, aki a Playa Girónnál halt meg, özvegyen hagyva feleségét, árván hagyva gyermekeit...? Vajon nem szégyellné el magát bárki is, ha eszébe jutna, hogy akár csak egyszer is szemére vetette

ennek a fiatal munkásnak, hogy milicista, és hogy nem volt fenn a Sierra Maestrán? Vajon a Playa Girón-i csata nem volt történelmi ütközet, éppen olyan dicsőséges harc, mint bármelyik másik, nem vonul-e be a történelembe úgy, mint a kubai forradalmi nép hatalmas győzelme a jenki imperializmuson? Kik estek el, kik áldozták életüket ott? Nem kell-e levennünk ma tiszteletteljesen a kalapunkat a hősök emléke előtt, akik ott estek el, még akkor is, ha történetesen nem voltak fenn a Sierra Maestrán, nem kommunisták 15 éve, és nem dobtak még egyetlen bombát sem . . .? Nos, vajon melyik a nagyobb érdem?

Ki tudja, milyen csatákat kell még megvívnunk, milyen harcok állnak előttünk? Miért hinnők azt, hogy abban van az érdem, amit eddig végeztünk? Miért nem arra gondolunk, az lesz az érdem, amit mostantól fogva egyesült erővel viszünk véghez? Bárcsak kezdettől fogva mindent együtt végezhettünk volna! Bárcsak közösen dolgozhattunk volna már január elseje óta! Bárcsak vállvetve alkothattunk volna mindig, úgy mint a bolsevikok, akik megvalósították az 1917-es forradalmat!

Töltsön el bennünket lelkesedés az előttünk álló feladat láttán, lássunk hozzá becsülettel, azzal a becsülettel, amelylyel itt most önökhöz szólok; teljes őszinteséggel és tisztességgel, mert a forradalmárnak mindenekelőtt becsületesnek és őszintének kell lennie. Valamennyiünknek együtt kell megírni ezt a fejezetet a történelemben, mind a forradalmi szervezetek történetében, mind pedig a Kubai Szocialista Forradalmi Egységpárt történetében.

Ezért a történelemért, ezért a harcért, ezért az előttünk álló feladatért kell lelkesednünk. Kik tartozhatnak a Szocialista Forradalmi Egységpárthoz? Minden becsületes kubai, minden forradalmi érzésű kubai ember. Vannak itt kiváltságok? Nincsenek, semmiféle kiváltság nincs. Vannak nálunk „kapcsolatok" és „haverságok"? Nincsenek. Történelmünkben először, országunkban forradalmi hatalom valósult meg, amely nem ismeri sem a protekciót, sem a rokonságot, sem a

családi állásokat, sem a „haverságot"! Itt nálunk egyedül az egyéni érdem és rátermettség számít. Milyen pompás dolog, hogy hazánk fiai előtt végre ez a lehetőség is megnyílott!

*

Mi lesz mindenekelőtt a Szocialista Forradalmi Egységpárt? A forradalmárok iskolája lesz, ebben a pártban fogják megtanulni a forradalmárságot. Ezért ejtettük ki különleges hangsúllyal az iskola szót. A párt hivatalosan még nem alakult meg mint párt, még nem jött létre első kongresszusa. De ez meg fog történni.

Mikor? Ne sürgessük, meglesz. A fontos az, hogy alapjában véve már óriási mértékben előrehaladtunk az integráció és az egység dolgában, már ténylegesen létrejött az élvonalbeli forradalmi szervezet, száz és száz iskola működik, több mint tízezer állampolgár vesz részt a forradalmi tanfolyamokon, tanul, előkészül, képesítést szerez.

Őszintén megmondom önöknek, hogy abban a folyamatban, amelynek során közülünk mindenki napról napra egyre jobb forradalmár lesz, figyelemre méltó néhány olyan elvtárs esete, akik tulajdonképpen semmit sem tudtak a forradalomról, a közgazdaságról vagy a marxizmusról. Sőt voltak olyan bajtársaink is, akikről tudtuk, hogy antikommunisták. Olyan emberek, akiknek az agyába kommunistaellenes eszméket csöpögtettek, noha nem volt semmijük, sem tőkéjük, sem vagyonuk. Ez aztán mindennek a teteje. Mert ha a kommunistaellenességet belesulykolják a cukorültetvényes vagy a bankár agyába, nos ez érthető; de hogy egy olyan valakinek, akinek semmije sincs, be tudják magyarázni, hogy nem jó a nagyipar és a nagybankok államosítása, s ezt ő elhiszi, és méltatlankodik az államosítás miatt — ez már teljességgel megfoghatatlan!

Vessünk csak egy pillantást azokra a bajtársakra, akik hozzáláttak a közgazdaság tanulmányozásához. Olyan lendülettel tették ezt, hogy valóban, ha mi, a forradalom vezetői

nem fekszünk neki a legsürgősebben magunk is az önképzésnek, hamarosan olyan munkatársakkal leszünk körülvéve, akik nálunk jóval többet fognak tudni a gazdaságpolitikáról, a marxizmus—leninizmusról és egy sor egyéb forradalmi kérdésről. Ezt egészen komolyan mondom önöknek; ha akarják, vegyék is komolyan, ha nem, majd meglátják. Én így látom a dolgokat, és meggyőződésem, hogy nekünk vezetőknek mindenki másnál inkább kötelességünk a tanulás.

Én láttam, mennyire megváltoztak bajtársaink. De hogyan változtak meg? Olyanok lettek, mintha felfedeztek volna valamit, mintha találkoztak volna az igazsággal. Leírhatatlan lelkesedés ég bennük! Valamit adnunk kell a tömegeknek! Igen sok anyagi dologban fogunk hiányt szenvedni, de van valami, amivel bőségesen el vagyunk látva: van nagyszerű forradalmi elméletünk, tudományos, mély értelmű, végtelenül érdekfeszítő, ezt ajánljuk fel a tömegeknek, politikailag felvilágosítjuk a tömegeket, megtanítjuk a tömegeknek a forradalmi tant. Erre valók iskoláink, erre nyomdáink — tanítani, oktatni, művelni a népet.

*

Van valami, ami felől senkinek nem lehet kétsége, s ez az, hogy népünk forradalmi lelkülete napról napra erősbödik. Es amint ez a folyamat mind jobban kibontakozik, jobb dolgozókkal, kiválóbb munkásokkal, jobb egyetemi hallgatósággal, jobb hivatalnokokkal, nagyobb termeléssel, kitűnőbb harci erőkkel fogunk rendelkezni, jobban meg tudjuk védeni forradalmunkat, és nagyobb is lesz forradalmunk tekintélye, mert a nép elsajátítja a forradalmi tanokat.

Nem holmi „paukolásról" van szó, ezt a szót száműzhetjük szótárunkból. Miért? Mert ez a szó: „bepaukolni" azt sejteti, hogy valakinek valamit belesulykolnak a fejébe, valamivel megtömik az agyát. Nem, nem ilyesmiről van szó, nem sulykolásról, hanem arról, hogy megtanítsuk az embereket gondolkozni. Az én agyamba például senki sem lett volna képes

besulykolni a marxizmust, a legjobb bizonyíték az, hogy megkísérelték mindennek pontosan az ellenkezőjét belém verni, de semmiképpen sem tudták. Belém verhettek egyes dolgokat, bizonyos előítéleteket, azonban senkinek sem sikerült belém sulykolnia sem a reakciós szellemet, sem a fasiszta szellemet, sem az ellenforradalmi lelkületet, az önzést vagy a kizsákmányolás szellemét. Vegyék számításba azt is, hogy mint diák tizenkét évet töltöttem papi iskolákban. Mégis, e tizenkét év alatt sem tudták meggyökereztetni bennem az ellenforradalmi szellemet, a konzervatív és kizsákmányoló szellemet; és mindezt önmagamnak köszönhetem, mert sokat olvastam, elemeztem a jelenségeket és gondolkoztam!

Meggyőződésem, hogy meg kell tanítanunk állampolgárainkat gondolkozni; tanulmányozni a történelem forrásait, amelyek annyi leckét tartogatnak mindenki számára; tanulmányozni a forradalmi mozgalmak forrásait, amelyek szintén bőséges okulással szolgálhatnak; tanulmányozni az egyetemes munkásmozgalom történetét és tanulmányozni az elmélet forrásait és megmagyarázni mindenkinek. Ne tűrjük el, hogy legyenek olyanok, akik semmiben sem hisznek, akik semmit sem értenek meg. Mert így termelődnek ki a fanatikusok, a misztikus szellemek, a képtelen dogmák.

S ha valaki valamit nem ért, vitatkozzunk vele, magyarázzunk neki, mindaddig, amíg meg nem világosodik előtte a dolog. S ha nem érti meg ma, megérti holnap vagy holnapután, hiszen a történelmi realitás igazságai annyira világosak és annyira magától értetődőek, mondhatnám kitapinthatóak, hogy előbb vagy később minden jó szándékú ember megértheti ezeket. Ismétlem, nem akarunk semmiféle „paukolást".

Senki nem azért megy a forradalmi iskolákba, hogy „bepaukolják"; ne is hagyja senki, hogy ezt tegyék vele, ne fogadjon el senki olyasmit, amit nem ért maradéktalanul. Népünk tanulni fog, megtanul gondolkodni, megtanulja az ítéletalkotás elemeit, hogy ezek segítségével vitába szállhasson a burzsoá eszmékkel, a burzsoázia hazugságaival, az imperia-

lizmus csalárdságaival, a kapitalizmus cselvetéseivel. Meg fogja tanulni az ideológiát, hogy aztán ezen keresztül boncolgathassa, elemezhesse és világosan, de mindig türelmesen, megérthesse a marxizmus—leninizmust. Biztosak lehetünk benne, hogy nem lesz nehéz megismertetni a néppel az igazságot.

Lesznek olyan emberek is, akik soha nem válnak forradalmárrá, mert nem ilyen a természetük, a vérmérsékletük; az ilyenek soha nem is lehetnek forradalmárok, mert a forradalmár mindenekelőtt nagylelkű, önzetlen, mindig kész áldozatot hozni; a forradalmár soha nem opportunista és nem hitszegő. A forradalmár olyan ember, aki kész lemondani minden kényelemről.

Nem mindenki forradalmár, mint ahogy nem mindenki zenész és nem mindenki festő; természetesen minden hivatásra szükség van. Most mindenekelőtt az elmúlt idők kizsákmányolóit kell lelepleznünk a munkások, az egyetemi hallgatóság és a nagy tömegek előtt. Így kell a lehető legjobban felvilágosítanunk őket, mert ha igaz is az, hogy vannak és mindig lesznek olyan emberek, akik soha nem válnak forradalmárrá, napról napra többen lehetnek azok, akik megértik a forradalom igazságait és elméletét. Ezt kell nekünk elérnünk, ez a forradalmi kiképző iskola célja: megtanítani mindenkit elemezni, tanulni, gondolkodni.

A forradalmárnak mindenekelőtt olyan embernek kell lennie, aki képes személyes motívumoktól mentesen, teljes tárgyilagossággal elemezni az adott helyzeteket. Megtanulni gondolkozni ennyit jelent: megszokni a helyzethez illő megoldások keresését.

*

A program? A program marxista—leninista lesz, országunk sajátos egyéni adottságaira alkalmazva. Vagyis programunkban elfogadjuk a marxizmus—leninizmus alapvető elveit a mi helyzetünkre vonatkoztatva. Ez a kérdés a legkevésbé sem titok, és sohasem is lesz az. Egyetért ezzel népünk,

egyetért munkásosztályunk, egyetért parasztságunk, egyetért minden becsületes értelmiségi, egyetért az ifjúság, egyszóval: egyetért ezzel országunk minden becsületes polgára.

Tudjuk, mi lesz a párt alapvető feladata: szervezni és elvégezni az irányítás munkáját a tömegszervezeteken és saját sejtjein keresztül. Igen, meg kell szerveznie a népet, éspedig összhangban a marxista—leninista normákkal, a kollektív felelősség és irányítás elvei szerint.

Megmondom itt azt is, ha már a kollektív vezetésről van szó, hogy talán éppen ez az, ami nálunk hiányzik. Bizonyos időn keresztül a forradalom irányítása egyszemélyi volt. Ez nem azt jelenti, hogy nálunk valamiféle önkényes caudillo-rendszer uralkodott volna. Egyáltalán nem. Azonban elég hosszú időn át a döntések gyakorlatilag a forradalmi kormány miniszterelnökébe vetett bizalom alapján születtek meg; ezen az alapon láttak napvilágot a legfontosabb döntések.

Mondtam, mondom és ismétlem: erősen hiszem, hogy ez a gyakorlat téves. Semmiféle szemrehányást nem kell tennem magamnak ezért, ez egyszerűen a forradalmi folyamat következménye volt. Mi a véleményünk erről? Az, hogy ez téves volt. Hosszú időn keresztül aggodalom mutatkozott nálunk a vezetők problémáját illetően, olyasmi, hogy „mi történik, ha megfosztanak bennünket egy vezető életétől", és „ha a forradalom elvesztené a fejét". Ebből a helyzetből tehát minél hamarább ki kellett lépnünk, mindenekelőtt létre kellett hoznunk a forradalmi párt vezetőségét. Ez a legjobb biztosíték, az egyetlen hathatós biztosíték, hogy töretlenül vihessük tovább a hatalmat és a forradalmi vonalat. Őszintén meg vagyok győződve, hogy ha valaha jó politikai rendszerről álmodott az emberiség történelme folyamán, ez a kormányrendszer az, amelyben az államot egy forradalmi, demokratikus és kollektív vezetés alatt álló párt irányítja.

Miért? Kétségtelen, hogy az egyének szerepet játszanak a forradalmakban, méghozzá fontos szerepet; azonban az egyének — mégiscsak egyének. És nincs törékenyebb valami, mint

egy ember élete. De ingatag dolog az egyes ember lelkiismerete is. Mi, akik feltétlenül hiszünk lelkiismeretünk erejében, mégis tudjuk, hogy az egyének, az egyes emberek a világ legtörékenyebb holmija. Meghalhat egy golyótól, baleset vagy roham következtében, hirtelen összeeshet, és sok minden egyéb történhet vele.

A monarchiák, amelyek a feudalizmus korában uralkodó impériumok társadalmi rendszerének és az első nemzeti államoknak kísérő jelenségei voltak, arról tanúskodnak, hogy könnyen kerülhet egy idióta is az ország élére. Ha a király gyermeke idióta, az ország arra ítéltetik, hogy ez az idióta kormányozza akár negyven évig, mert ha közben meg nem hal, negyven évig vagy még tovább is tarthat az uralma.

A burzsoá képviseleti demokráciában, eltekintve a megvesztegetéstől és a korrupciótól, s attól, hogy a hatalmat kizárólag az uralkodó osztályok és a vagyonos osztályok kaparinthatták meg, az anarchia a kormányrendszer legbenső szervi baja volt, amint ezt a legújabbkori történelem is bizonyítja, például Franciaország esetében, ahol egy éven belül tíz kormány váltotta egymást. De áll ez olyan esetekre is, amikor a válságok nem ilyen gyakran következnek be.

Azon országok esetében, amelyeket ugyan nem fenyegettek az egyik osztálynak a másik osztály fölötti uralmára épülő rendszerből fakadó veszedelmek, még mindig ott kísért az a lehetőség, hogy olykor, sőt igen gyakran egy-egy személy félrevezetheti a tömegeket, egy-egy ember tökéletesen becsaphatja a tömegeket; egy-egy demagóg, egy-egy ügyes szemfényvesztő bizonyos körülmények között fel tud kapaszkodni olyan posztokba az államvezetésben, amelyekhez sem képességei, sem egyéni értékei nem feleltek meg. Az egyszemélyi kormányrendszernek, éppen mert egy-egy caudillo áll az élén, két súlyos hibája van. Elsősorban: ha ez a caudillo gonosz, a nép szenvedi meg gonoszságát. Másodsorban: nincs semmi biztosíték a hatalom folyamatosságára és a forradalmi programok vonalának töretlenségére; nem beszélve arról, mennyire gyöngék és törékenyek az egyének,

mennyire ki vannak téve mindenfajta veszedelemnek. Végül, ez a rendszer tökéletes ellentétben áll a forradalmárok érzelmeivel, szögesen ellentétes az emberi érzelmekkel.

Éppen ezért az a véleményem, hogy az eszményi rendszer, az emberek által egy ország kormányzására eddig kitalált legtökéletesebb rendszer, amelyik nem óhajt örökkévaló lenni, csupán átmeneti, amint átmenetiek egy-egy ország történetében azok az időszakok is, amelyekben vezető szerepet vinni hivatott — nos, ez a rendszer a kollektív vezetésre épült forradalmi, demokratikus módon megszervezett, egy párton alapuló kormányzat. Ez azt jelenti, hogy ennek a pártnak kell átvennie a vezető szerepet.

Mikor lesz ez a legjobb rendszer? Ha érvényesülnek a demokratikus normák, ha érvényesülnek a kollektív vezetés normái. Ha nem érvényesülnek a demokratikus normák, sem pedig a kollektív vezetés normái, ez a rendszer is éppen olyan rossz lehet, mint bármely más rendszer. Ha azonban hatnak a belső demokrácia és a kollektív vezetés alapvető elvei, ebben az esetben minden kétséget kizáróan ez a legtökéletesebb kormányrendszer, mindenekelőtt egy olyan ország számára, amely a forradalmi átalakulás időszakán megy keresztül.

Mit jelent ez? Elsősorban azt, hogy amennyiben ez a párt nem tömegpárt, hanem csak a kevesek pártja, akkor ennek a pártnak az ország legkiválóbb és legértékesebb polgárai lesznek tagjai. A párt hosszú éveken át megvalósítja a kiképzés folyamatát, a közvetlen tapasztalatszerzést, a feladatok és kötelességek végrehajtását.

Amint fokról fokra erre érdemessé válik, az állampolgár mindig nagyobb feladatokat és felelősséget vállalhat magára. Eljuthat odáig, hogy tagja lesz a regionális, a központi, esetleg az országos vezetőségnek; érdemei révén elfoglalhatja ezeket a helyeket. Ez nem a király esete, aki idióta fiára hagyja a hatalmat, nem is a szerencsés katonai parancsnoké, aki csak harcosnak volt kiváló, azonban mint kormányfő tökéletesen ostobának bizonyulhatna.

Nem beszélünk a demagógról, a népcsalóról vagy az ügyes szemfényvesztőről. Egy olyan pártban, amelyben ezek a normák, a fegyelem, az elvek, a kiválasztás, a belső demokrácia és a kollektív vezetés uralkodnak, nem juthat hatalomra az ártó gonosz, nem kerülhet az állam élére sem az idióta, sem a szerencsés kalandor.

A legérdemesebb és legrátermettebb emberek foglalják el majd az állam legfontosabb vezető szerepeit, úgy amint azt megérdemlik.

Ki lehet tehát az állam vezetője, illetve ezen állami vezető testület tagja? Bármelyik állampolgár, aki erre érdemes, és aki erre képes tehetsége révén. De csak olyan állampolgár juthat ilyen pozícióba, aki őszinte forradalmi hivatással, őszinte politikai hivatással és őszinte áldozatkészséggel rendelkezik.

Ez nem az a másik politika, amelynek keretében pénzzel, „haverággal" és születési kiváltságok árán lehet pozíciókba kerülni. Kiirtjuk a „haverságot", kiirtjuk a kedvezményeket, kiirtunk minden ilyesmit, és megvalósítjuk azt a rendszert, amely biztosítani tudja, hogy a népet a legrátermettebb. és legalkalmasabb emberek vezessék. És természetesen a kollektív vezetés formájában.

Hogy az ország leglényegesebb döntéseit, az ország életére legdöntőbb elhatározásokat egyetlen ember, egyetlen funkcionárius hozza meg, az egyszerűen képtelenség. Ezt bebizonyítjuk, bárki meggyőződhet erről bármelyik nap, bármilyen megbeszélésen, világosan kimutatjuk, mennyire téves nézet ez.

Képzeljék csak el, hogy valamelyik vezető a maga szempontjait nem veti össze a másik vezető nézeteivel, hogy az egyik vezető döntési szempontjai nem kerülnek megvitatásra a másik vezető szempontjaival, vagyis a döntéseket mindig csak egy ember hozza meg egyszemélyi és ellentmondást nem tűrő módon.

Minek teszik ki magukat így a népek? Annak, hogy áldozatul esnek az önkénynek, a legkülönbözőbb tévedéseknek,

a hibák tömkelegének. Sokkal kisebb annak a valószínűsége, hogy az alaposan megvitatott döntések helytelenek lesznek, mint annak, hogy az önkényes, egyszemélyi határozatok vallanak kudarcot. Én ebben feltétlenül hiszek, hiszek a kollektív vezetésben, hiszek az élenjáró politikai párt irányításában.

Ha érdekli a népet személyes tapasztalatom, elmondhatom, hogy valóban nincs semmi, ami nagyobb kielégülést adna a vitatkozásnál, amikor megbeszélés keretében kutatjuk a legjobb megoldásokat, s amikor mindnyájan vállaljuk a feladatokat és a felelősségeket — az egész párt, maga a nép. Én ebben szilárdan hiszek. Jogom van erről beszélni, azért van jogom, mert keresztülverekedtem magam az egész forradalmi időszakon, s mert igen nagy felelősségek hárultak rám a forradalomban. Mindez nem tett gőgössé, nem tekintettem magam csalhatatlannak, elismertem és elismerem, hogy tévedhetek.

Hiszem, hogy ez az egyik legbecsületesebb dolog, amit egy állampolgár megtehet, s amit egy forradalmárnak kötelessége is megtenni. De nem csupán szavakban kell elismerni, hogy tévedtünk, hanem őszintén, ténylegesen, elmenve a legvégső következtetésekig, kijelenteni, hogy nincsenek cézárok, nincsenek gondviselés küldte lények, kijelenteni, hogy szilárdan hiszünk abban, hogy a történelmet a népek írják és a népek csinálják.

Sokszor megtörténik, hogy nem egy népről beszélnek, hanem ezt a népet valamelyik vezetője nevével emlegetik, és meghalhatnak névtelen milliók, s a dicsőség igen sok esetben egyetlen emberre, egyetlen egyénre, egyetlen vezetőre száll. Ilyenkor sokan hajlandók azt hinni, hogy az érdemek valóban nem a nép, hanem a vezető érdemei. Ez természetesen nagy tévedés. Mert a forradalmat nem egyetlen ember esze, nem egyetlen személy ereje hozza létre; a forradalom ezrek és ezrek intelligenciájából, ezrek és ezrek véráldozatából, ezer és ezer ember önfeláldozásából születik meg. Százak és százak önfeláldozásából és véréből, akik küzdöt-

tek az ellenforradalom ellen és megsemmisítették az imperializmus agresszióját; azoknak a férfiaknak az önfeláldozásából és erőfeszítéséből, akik felmennek a hegyekbe, hogy ott képezzék magukat; akik hosszú hónapokra megválnak családjuktól és eltemetkeznek valamelyik iskolába, hogy tanulhassanak; a munkások áldozatából, akik a tűző nap alatt művelik meg a földet; a cukornádvágó munkásokéból, a halászokéból; a sofőrökéből és a mozdonyvezetőkéből, akik a teherautókat és a mozdonyokat vezetik; a munkásokéból, akik a gyárakat működtetik; akik hajnalban felkelnek, hogy megfejjék a tehenet, elvégezzenek valamely munkát vagy teljesítsenek valamely szolgálatot... Ezek csinálják a történelmet, ők, akik munkával harcolnak.

Ki hihetné azt, hogy a társadalmat alkotó embermilliók, a népet alkotó milliók minden érdeme egy egyén érdeme? Ki gondolhat olyasmit, hogy személyes dicsősége, személyes büszkesége, bármennyire jogos is, kizárólag a saját büszkesége, és önmagában többet ér, mint az állampolgárok millióinak erőfeszítése és áldozata? Ki hiheti magát annyira felsőbbrendűnek és csalhatatlannak, hogy így gondolkozzék, és be ne lássa, hogy mennyire téved?

Azt mondtam el itt a nép színe előtt, ami a meggyőződésem, és ezért úgy gondolom, hozzájárultam az akadályok elhárításához. Meg kell mondanom őszintén, úgy érezzük, hogy kevés volt az olyan alkalom, mint a mai, amikor valamivel hozzájárultunk országunk történelméhez, országunk előrehaladásához, országunk fejlődéséhez. Pedig ha valamennyien, ha minden bajtársunk, aki fokozottabb felelősséget visel a vezetésben, ha valamennyien tartjuk magunkat ezekhez a normákhoz, ragaszkodunk ezekhez az elvekhez, országunk el fogja kerülni a bizonytalankodás időszakait, meg fogja kímélni magát a személyi kultusz hírhedt problémájától, de megkíméli magát ezer más kellemetlen problémától is.

A nép soraiban ezrek találhatók, tízezer és százezer értékes, bátor és hozzáértő ember. Hadd legyen alkalmuk tanulni, előkészülni, képezni magukat, irányítani, dolgozni! Nyíljék

meg előttük az alkalom, és meglátják, hogy kiváló katonai vezetők, nagyszerű egyetemisták támadnak majd a nép soraiból, nagyszerű vezetők, nagyszerű káderek, kiváló írók, példás miniszterek és kitűnő politikai vezetők is! Értsük meg az idők szavát, értsük meg forradalmunk lelkét, szokjunk hozzá ahhoz, hogy a népben rejlenek a legnagyobb erények, a legszebb tulajdonságok, a legtisztább és leggazdagabb értelem, a leggazdagabb értékek; szokjunk hozzá, hogy a népben mérhetetlen tartalékok rejlenek, s éppen ezért a nép soha nem vallhat kudarcot! Egy ember csődbe kerülhet, mert egy ember mindenképpen csak egy ember; egy nép azonban nem vallhat kudarcot, nem kerülhet csődbe, mert egy nép ezrek és ezrek összessége, egy népben százezernyi értelmes fő, százezernyi potenciális vezető rejtőzik!

Nos tehát, mit kell tennie e forradalmi nép pártjának? Legyen ez a párt az érdemek hordozója, a forradalmi hivatás nagy iskolája, a forradalmi intelligencia nagy tárháza. Ennek a pártnak mindig az egyének fölött kell állnia, mert olyan párt lesz, melynek nem csupán egy ember értelmi képességeit, hanem tízezrek és százezrek intelligenciáját és tudását kell magában foglalnia, nem egyetlen ember hősiességének az erényét, hanem valamennyiünk hősiességének erényét, nem egy ember áldozatkészségét, hanem száz- és százezer állampolgár áldozatos szellemét, harckészségét és rajongását a forradalom iránt.

Ilyennek kell lennie a Kubai Szocialista Forradalmi Egységpártnak!

Conferencía del Doctor Fidel Castro Ruz,
Primer Ministro del Gobierno Revolucionario,
en el noveno ciclo de conferencias,
bajo el titulo de „Los organismos de la Revolucion"
el dia 1 ro. de Diciembre de 1961.
— Noticias de Hoy, el 3 de Diciembre de 1961.

A FORRADALOM HÁROM ESZTENDEJE

CIKK A „CUBA SOCIALISTA" C. LAPBAN
1962 JANUÁR

Kuba történetében sokszor múlt el három év. Ha a gyarmati múlttól számítjuk, nem három év, hanem három évszázad telt el a rabszolgai és gyarmati kizsákmányolás végtelennek tűnő és kegyetlen rendszerében.

A bennszülött lakosság képtelen volt megszokni a kényszermunkát és a keserves rabszolgasorsot, úgyszólván belepusztult. Később száz- meg százezernyi afrikait szakítottak el szokásaitól, vallási meggyőződésétől, hagyományaitól, otthonától és megszokott társadalmi és természeti környezetétől, ahol a hódítók fogalmai szerint ugyan nem éltek „civilizáltan", de legalább szabadok voltak. A legembertelenebb módon áttelepítették őket szigetünkre, ahol századokon át azért kellett dolgozniuk, hogy biztosítsák gazdáik számára a tétlenséget, a luxust és az elpuhult életet.

A múlt század végén viselt 30 éves hősi háború nem hozott egyebet, mint hogy egyik anyaország helyébe másik lépett. Földrészünk utolsó spanyol gyarmatának elvesztése egybeesett egy új rendszer megjelenésével a világon: ennek keretében a gyöngébb és gazdaságilag elmaradt nemzeteket kizsákmányolták és uralmuk alá hajtották a fejlett iparral rendelkező országok uralkodó osztályai, akik új és nagyobb hasznot vágyón, kétségbeesve kutatták, hol helyezhetik el tőkefeleslegeiket.

A kibontakozó új uralmi és kizsákmányoló rendszert nem a kapitalisták találták ki, ez magából a kapitalista társadalom

fejlődéséből következett. Mert mihelyt ez a társadalom a lehető legnagyobbra növelte termelőerejét és bőséges tőkefelesleget hozott létre, a nemzeti határok akadállyá váltak további terjeszkedése előtt. Annak az osztálynak, amely saját kezében összpontosította az iparilag fejlettebb országok gazdasági és politikai hatalmát, egyszerre szabad útra lett szüksége, hogy kihasználhassa a többi ország természeti kincseit: a vasat, kőolajat, rezet, ónt, cinket, alumíniumot, nikkelt, kaucsukot, valamint a termékeny földeket... s nem kevésbé az emberi kincseket: Ázsia, Afrika, Amerika és Óceánia bennszülötteit. Ezeken a földrészeken ugyanis hasonlíthatatlanul csekélyebb bérért kaphattak munkaerőt az éhező és szegény tömegek soraiból, ami sokkalta nagyobb hasznot biztosított a tőke urainak. Behatolásának megkönnyítése végett az észak-amerikai imperializmus közbelépett a kubai függetlenségi háború végső szakaszában, pontosan akkor, amikor a tönkrement és kimerült Spanyolország fegyveres erői tovább már amúgy sem tudtak volna ellenállni a kubai felkelésnek.

Az Egyesült Államok minden lelkiismeretfurdalás nélkül becsapta a világot, kijelentve, hogy Kubának teljes joga van a szabadsághoz és a függetlenséghez. Egész történelmére jellemző farizeussággal és álszenteskedéssel használta ki az alkalmat, amelyet Kuba hősi harca és az ügyünk iránt világszerte felébredt rokonszenv kínált számára. Az észak-amerikai imperialisták világgá kürtölték, hogy a legtisztább és legönzetlenebb „emberiesség" készteti őket cselekvésre, mert „borzadva szemlélik" a Kubában folyó vérontást. Amint a háború befejeződött, késedelem nélkül megszállták Puerto Ricót és a Fülöp-szigeteket. Nemcsak, hogy nem ismerték el Kubának a függetlenséghez való jogát, hanem ténylegesen is beavatkoztak katonailag, s amikor a Mambí Hadsereget lefegyverezték, az Egyesült Államok szenátusa áruló módon kinyilvánította, hogy az Egyesült Államok fenntartja magának a jogot az országunkba való beavatkozásra, valahányszor a Kubában megtelepedett észak-amerikai állampolgárok biztonsága és vagyoni állapota ezt megkívánja. Ettől kezdve en-

nek az országnak, amely tengernyi vért hullatott szabadságáért, szuverenitását és függetlenségét egyre inkább alárendelték az észak-amerikai állampolgárok tőkebefektetéseinek. Ezek a beruházások természetesen az Egyesült Államokat kormányzó bankár- és monopolista kisebbség tőkebefektetései voltak. Az „emberies és önzetlen" érzések lassan szinte szabadalommá váltak. Ugyanez az „önzetlen" érzés vezette őket később, amikor megvetették a lábukat a Panama-félszigeten, amikor tengerészgyalogságukkal beavatkoztak Kubában, Dominikában, Haitiben, Mexikóban és Nicaraguában. Az észak-amerikai állampolgárok vagyonának megvédésére irányuló önzetlen törekvés lassan törvénnyé vált, nemzetközi normává, amelyet rákényszerítettek az amerikai kontinens népeire.

„Önzetlenségből" proklamálják az ún. Monroe-elvet és agitálnak minden forradalmi eszme ellen, amelyet mind idegennek és más földrészen élő hatalmaktól sugalmazottnak bélyegeznek; ugyancsak „önzetlenségből" óriási flottát tartanak készenlétben ezer és ezer mérföldre az amerikai földrésztől, Kína szárazföldi területe és a formozai kínai terület között; „önzetlenségből" szították fel a véres és kegyetlen háborút Észak-Koreában; „önzetlenségből" avatkoznak be Dél-Vietnamban és Laoszban; „önzetlenségből" segítik a fasizmust Spanyolországban és fegyverezik fel újra a nácizmust Németországban; „önzetlenségből" támogatják a franciákat az Algéria elleni háborúban; „önzetlenségből" támadtak meg bennünket a Playa Girónnál; miközben ez a cikk készül, merő „önzetlenségből" vonultatják fel flottájukat Dominika partjai előtt; és a legtisztább „önzetlenségből" szerveznek Kuba ellen új zsoldos hadseregeket és hívják össze a külügyminiszterek értekezletét.

Ez az „önzetlenség" azonos azzal, amely 1898-ban sugalmazta lépéseiket, a különbség mindössze annyi, hogy akkor „emberiességből" tették, amit tettek, ma pedig azért, hogy „megvédjék a szabad világot", s a szent és sérthetetlen „képviseleti demokráciát".

Hatvan éven át szenvedtünk az „emberiesség szellemétől", „a szabad világtól", a „képviseleti demokráciától" és a „jenki önzetlenségtől". Hatszázezer munkanélküli kubai, egymillió írástudatlan felnőtt, alapvető fontosságú iparágaink teljes hiánya, a kórházak szinte teljes hiánya, az ipariskolák, a kutatóintézetek, az egészséges életfeltételek teljes hiánya, a faji megkülönböztetés és a kiváltságok, a népünket nyomorító kizsákmányolás és éhínség, az elmondhatatlan bűnök, visszaélések és megalázások, a közéletünkben meghonosított lopás és korrupció minden más érvnél ékesebben vall „emberséges szellemükről".

Aztán egyik pillanatról a másikra összeomlott szigetünkön az imperialista uralom, magával rántva és maga alá temetve a rabszolgaság és a kizsákmányolás hosszú századain át összekovácsolt gyarmati rendszer maradványait.

Múltunk áttekintése és felidézése megérteti velünk, hogy minden forradalom legelsősorban valóságos ugrást jelent a történelemben.

Számunkra ez a három forradalmi év történelmünk egyedüli időszaka, amikor mi, kubaiak ténylegesen sorsunk uraivá lettünk. Kuba ma már nemcsak elvben szuverén nemzet, függetlensége ragyogó valósággá vált. Zászlónk a világ szemében új színezetet kapott, a népek a valóban szabad nemzeteknek kijáró tisztelettel tekintenek címerünkre. Eddig a többi nép számára nem voltunk több, mint egy észak-amerikai sziklasziget, Florida nyúlványa. És politikai szempontból is annak tekintettek bennünket, amik a valóságban voltunk. A „szuverén állam" fikciója egyedül a hazai és külföldi együgyűeket és tapasztalatlanokat csaphatta be. Mennyire világosan látjuk például azt, hogy a közép-amerikai államok — Nicaragua, Honduras, Salvador, Guatemala, Costa Rica és Panama — csupán papíron független országok; ahhoz sincs joguk, hogy önálló kapcsolatokat tartsanak fenn más államokkal, s elnöküknek a mindenkori jenki nagykövetek adják az utasításokat. Eddig reánk is így tekintett a világ többi része.

Mivel mi már felszabadultunk uralma alól, a jenki imperializmus és összes kiszolgálója most fáradhatatlanul egyre azt ismételgeti, hogy a Szovjetunió és Kína csatlósa lettünk. Az imperialisták nem tudnak más nemzetközi kapcsolatot elképzelni nemzetek és államok között, mint az alárendeltség és kizsákmányolás kapcsolatát, amelyet ők kényszerítenek az uralmuk alá került kicsiny és fejlődésben elmaradt népekre.

A jenki imperialisták egyedül a saját termelési rendszerükből kifejlődött viszonyokat képesek felfogni, vagyis azt, amely az ember ember által való kizsákmányolásában gyökerezik. Az imperialista burzsoázia uralma, amelyet mind a saját országa dolgozó osztálya, mind pedig a gazdaságilag elmaradott országok éhező tömegei fölött gyakorol, az ember ember által való kizsákmányolásából ered. Erre az alapra épült fel valamennyi ismert uralmi képlet, az ókortól napjainkig. Ebből az alapból nőttek ki a támadó és hódító háborúk; erre az alapra épültek a rabszolgatartó, feudális és kapitalista rendszerek, továbbá az egyes nemzetek uralma más nemzetek fölött; erre az alapra épült fel az állam mint az osztályok uralmának eszköze; ebből az alapból nőtt ki az imperializmus.

A kizsákmányolás megszűnése az a jelenség, amely az emberiség egy részénél máris megvalósította s az egész emberiség számára a nem is nagyon távoli jövőben egyedül megvalósíthatja a gazdasági és egyben politikai uralmon alapuló társadalmi és nemzetközi viszonyok eltűnését.

Tekintve, hogy minden politikai uralom gazdasági célkitűzéseken alapul, szűnjön meg az ember ember által való kizsákmányolása, és azonnal eltűnik a kapitalista, gyarmattartó és imperialista uralom minden formája. De eltűnnek az emberiséget hosszú ezredéveken át pusztító, hódító háborúk is. Mivel sem a Szovjetunió, sem a Kínai Népköztársaság, de a szocialista tábor egyetlen más országa sem birtokol bankokat, bányákat, áramszolgáltató, közlekedési vagy egyéb közszolgáltatási vállalatokat, cukorgyárakat vagy nagybirtokokat, sem egyéb magántulajdonokat akár Kuba, akár a világ

más országa területén, az egyes nemzetekkel és államokkal való kapcsolatuk soha nem is öltheti fel a politikai uralom és elnyomás formáját. Soha nem kényszerülnek arra, hogy beleavatkozzanak más országok belső életébe a saját állampolgáraik vagyonának megvédése ürügyén. A Szovjetunió, Kína és a többi szocialista ország nem rendelkezik vagyontételekkel egyetlen idegen országban sem, mert saját határaikon belül nem létezik kizsákmányoló burzsoázia, amely összegyűjthetné az emberi munkából fakadó tőkefelesleget, és a haszon vágyától hajtva áttörhetne saját határain túlra, hogy hatalmába kerítse más népek nemzeti kincseit és kizsákmányolja más nemzetek munkáját. Mert sohasem a kapitalista országok néptömegei voltak azok, akik magukhoz ragadták a határaikon túli gazdasági és politikai uralmat: a kizsákmányoló osztályok tették ezt, amelyeket egyrészt a nyereségszomj vezetett, másrészt ellenállhatatlanul ragadott magával saját kapitalista termelési rendszerük. A népeket, vagyis a dolgozó tömegeket pedig nemcsak hogy könyörtelenül kizsákmányolták, de ágyútölteléknek is használták és áldozatul dobták kizsákmányolóik nyereségvágyának.

Ennélfogva a mi kapcsolataink az összes szocialista állammal és néppel ma is és a jövőben is az őszinte barátságra, a teljes önrendelkezésre és az egymás szuverenitásának tiszteletben tartására épülnek, ezeket a kapcsolatokat végleges és tartós formában egyedül a forradalmárok tudják kiépíteni egymás között, akik saját országukból kiseprűzték a kizsákmányolás visszataszító rendszerét.

Miután eltöröltetett az ember ember által való kizsákmányolása, a fölhalmozódó munka, vagyis a tőke többé nem válik a kizsákmányolás eszközévé. Az egyik ország által a másik országnak nyújtott gépi berendezések, technikai segélynyújtás és pénzügyi segítségek csak ebben az esetben válnak testvéri és önzetlen segítséggé, mert ekkor már senki sem törekszik arra, hogy hatalmába kerítse a másik ország természeti kincseit, vagy hogy kihasználja, kizsákmányolja a más népek munkáját; ekkor már mindez kizárólag arra

fog szolgálni, hogy a segítségben részesülő ország tovább fejleszthesse a saját gazdasági életét. Csupán a hatalomra jutó munkásosztály — miután felszámolja az ember ember által való kizsákmányolását és a termelési eszközöket a nép tulajdonába juttatja — lesz képes megszüntetni a nemzetközi burzsoá és imperialista kapcsolatokat, és a népek közötti szolidaritás és testvériség őszinte viszonylatait állítani ezek helyébe.

Történelmünk folyamán első ízben történt, hogy népünk nem csupán saját sorsának ura lett, de ténylegesen szabaddá vált. Az imperialisták és az ellenforradalmárok most méltatlankodva kiabálnak: Kubában nincs szabadság. Valóban, Kubában nincs szabadság — a kizsákmányolók számára. De ezek inkább így fogalmazhatnák meg: amióta az első spanyol kalandor Kuba szigetére lépett, *most* első ízben történik, hogy nincs szabadság a kizsákmányolók számára.

A kizsákmányolók eddig mindig szabadon működhettek hazánkban. Szabadon dolgozhattak minden gyarmati elnyomás alatt. Szabadságot élveztek az észak-amerikai katonai beavatkozás idején is, sőt azután is szabadon garázdálkodhattak, hogy a jenki imperializmus váltotta fel a spanyol gyarmati uralmat. Szabadon éltek valamennyi kormány alatt, Machado alatt éppúgy, mint Batista alatt, egyetlen pillanatra sem fosztották meg őket a szabadságtól.

Hosszú századok alatt korlátlanul adhatták és vehették a rabszolgákat, s amikor többé már nem volt szabad adni-venni a munkások testét, akkor is kényükre-kedvükre megvásárolhatták munkaerejüket és áruba bocsáthatták erőfeszítéseik gyümölcsét. Béklyókkal vagy béklyók nélkül — a dolgozó továbbra is rabszolga maradt. Láncokkal vagy láncok nélkül — a kizsákmányolók továbbra is meggazdagodtak a rabszolgák munkájának eredményein.

A dolgozó soha nem volt szabad. Vagy beletörődött, hogy eladja munkaerejét a kizsákmányolóknak, vagy éhen halt.

A munkája béréből élő dolgozó mindig nyomorúságban, bizonytalanságban és tudatlanságban tengődött. Mindig! Sem-

miféle kormány alatt, egyetlen korszakban sem mentesült az ostortól a gyarmati uralom alatt láncra vert munkás. A kapitalista társadalom soha nem törődött sem vele, sem gyermekeivel. Ezt a tényt főleg akkor értette meg, amikor munka nélkül vagy hajlék nélkül maradt, amikor éhezett vagy megbetegedett. Az államról csak olyankor szerzett tudomást, amikor megnyomorította, üldözte vagy börtönbe vetette. Mint anyagi javakkal és politikai hatalommal nem rendelkező munkás magányos és védtelen lény volt, teljesen kiszolgáltatva az államot jelentő osztály roppant hatalmának. A kapitalista társadalom önzésének és embertelenségének vadonában csupán annyiban vették számításba, hogy rendelkezik egy olyan árucikkel, amely érdekelheti a kizsákmányolókat: saját munkaerejével.

A kizsákmányolók mindennel rendelkeztek: voltak újságjaik, folyóirataik, hírügynökségeik, rádió- és televízió-állomásaik, nyomdáik, állami tisztségeik, egyházi méltóságaik, terrorszervezeteik, hadseregeik, politikai pártjaik. Mindezekben nem szenvedtek hiányt sem Batista, sem egyetlen más kormány alatt. Igaz, néha megtiltották nekik, hogy nyilvánosságra hozzanak egy-egy gyilkosságot vagy hivatali rablást (a kizsákmányolók kiszolgálói néha drágán megfizetnek). Támadhattak nehézségeik, amikor arról kellett dönteniük, melyik ügyvédjüket vagy hivatalnokukat juttassák be a parlamentbe vagy az állami szervekbe. Megeshetett, hogy nem írhattak vezércikket a szolgálatban levő rendőr ellen (néha túl sok volt a rendőr). Azt azonban soha senki nem tiltotta meg nekik, hogy vezércikkek ezreit írják szabad vállalkozásuk, az imperializmussal kötött szövetségük, reakciós intézményeik, munkásellenes törvényeik, kiváltságaik és társadalomellenes elméleteik magasztalására. Egyszóval korlátlan szabadsággal védelmezhették, ahányszor csak jónak látták, az ember ember által való kizsákmányolására épített rendszerüket.

Ez volt számukra egyedül lényeges és fontos; ténylegesen mindig is ez volt minden nemzeti politikai megmozdulás alapja. Ezért sietett valamennyi, hogy az elnöki palota meg-

támadásának másnapján hódoljon a zsarnok előtt, a hősök kiontott vére felett. A zsarnokság pontosan azért nyomta el kegyetlenül a munkásságot, a parasztokat és az egyetemi hallgatókat, azért rendezett vérfürdőt az országban, hogy fenntarthassa a fennálló társadalmi rendet: a kizsákmányoló osztály szabadságát.

Ezt a szabadságot követeli vissza, kedves olvasó, mind Kubában, mind egész Amerikában az imperializmus, ezt követelik az ellenforradalmárok: a Rómulók, a Somozák, a Lleras Camargók, az Ydígorasok, Balaguerek, a földrészünkön nyüzsgő minden féreg. Soha nem a nép igazi szabadságát emlegetik, csakis a „saját" szabadságukat, azaz: a kizsákmányolók szabadságát.

A kizsákmányoltaknak nem voltak újságjaik, sem folyóirataik, sem hírügynökségeik, sem nyomdájuk, sem rádió- és televízió-állomásaik, sem állami tisztségeik, sem egyházi méltóságaik, sem hadseregeik; nem volt módjukban, hogy hírül adják egy munkás, egy paraszt, egy főiskolai hallgató vagy egy szakember meggyilkolását. Nem tudták leleplezni a kormányon levők lopásait sem. De nem tudtak írni egyetlen szót sem a szabad vállalkozás, az imperializmus, a reakciós intézmények, a munkásellenes törvények, a kiváltságok, a társadalomellenes elméletek és a kapitalista rendszer ellen sem; egyszóval nem volt szabad lerántaniuk a leplet a fennálló társadalmi rendről, sem pedig követelniük a kizsákmányolás megszüntetését. A kizsákmányoltak tehát minden szabadságjogtól meg voltak fosztva.

Ma a dolgozók rendelkeznek a sajtóval, a hírügynökségekkel, a nyomdákkal, a rádió- és televízió-állomásokkal, kezükben tartják a köztársaság sorsát, és ami még sokkal fontosabb, vannak fegyvereik, hogy megvédhessék magukat a kizsákmányolóktól. Ma már leleplezhetik az imperializmust, ezer és ezer vezércikket írhatnak a szabad vállalkozás, a kiváltságok, az igazságtalanság és az elaggott társadalmi rend ellen, egyszóval tökéletes szabadságban harcolhatnak az ember ember által való gyalázatos kizsákmányolása ellen és

küzdhetnek a jobb életért. Ezek azok az igazi szabadságjogok, amelyekkel népünk soha nem rendelkezett, ezekért a szabadságjogokért öltek meg számtalan népi hőst történelmünk folyamán, ezekért a szabadságjogokért hullott el a földalatti mozgalom ezer és ezer harcosa és sok ezer harcos a csatatereken, ezekért a szabadságjogokért küzdöttek és estek el hőseink a Playa Girónnál.

A nép ezen szabadságjogai ellen ágál a CIA, a Pentagon, az ellenforradalmárok, az imperialisták hada és az őket kiszolgáló kanálistöltelék.

A nép azért harcol, hogy biztosítsa magának a jogot jövője építéséhez. Mindazért harcol, amivel eddig nem rendelkezett, amit most kiverekedett magának.

A népnek nem volt vagyona. A bankok, a biztosító társaságok, a bányák, a legjobb termőföldek óriási övezetei, a cukortelepek, a nagyüzemek, a finomítók, az importraktárak, a hatalmas áruházak, a létfontosságú áruelosztó helyek és a közszolgáltatás a külföldi vállalatok és egy maroknyi kubai milliomos birtokában voltak, nem szolgáltak a legcsekélyebb mértékben sem a nép örökségének hasznára. Egy valamivel nagyobb számú, de szintén abszolút kisebbségben levő társadalmi osztály csekélyebb mértékben részesült a nemzeti vagyon morzsáiból. A fennmaradó rész, a nép óriási többsége nem rendelkezett semmiféle földtulajdonnal vagy egyéb javakkal, egyszerűen kénytelen volt eladni munkaerejét a kizsákmányoló kisebbségnek, esetleg a nagybirtokosok bérlőjeként a földet művelte, olykor, a legjobb esetben, a saját szakállára dolgozott apró műhelyekben vagy kicsi magánparcellákon, de még ilyen esetekben is ki volt szolgáltatva a kereskedelmi ügynököknek, az uzsorásoknak és az egyéb élősködőknek.

„Rémüldöztök, hogy mi meg akarjuk szüntetni a magántulajdont. De fennálló társadalmatokban a társadalom tagjainak kilenctized részére nézve megszűnt a magántulajdon; a magántulajdon éppen azáltal létezik, hogy e társadalom kilenctized részére nézve nem létezik. Azt vetitek tehát sze-

münkre, hogy olyan tulajdont akarunk megszüntetni, amelynek szükségszerű előfeltétele, hogy a társadalom óriási többségének nincs tulajdona."[1]

Népünk ma már birtokba vette a nemzeti vagyon túlnyomó és legfontosabb részét. Ellentétben a múlttal, népünk ma már nem azért dolgozik, hogy egy kizsákmányoló kisebbséget tegyen gazdaggá. Munkájának fölöslege többé nem vándorol milliomosok és külföldi vállalatok zsebébe, a társadalomé marad, újabb termelési központokká változik, vagy pedig visszaszáll a dolgozóra lakások, iskolák, kórházak, üdülőhelyek, utak, csatornahálózatok, nyugdíjak és ezer más juttatás formájában. A nemzeti vállalatoknál dolgozó munkások erőfeszítéseinek gyümölcséből többé egyetlen centavo sem fogja kizsákmányolók meggazdagodását szolgálni, nem emésztődik fel luxuscikkekre, nem táplál élősködőket. Micsoda hallatlan különbséget jelent egy élősködő társadalmi osztály számára dolgozni, vagy pedig a társadalom számára, amely biztosítja a dolgozó embernek a becsületes és emberhez méltó élet egyetlen lehető formáját: a munkát. Gyermekeinek pedig a tanulást. Szüleinek az éhezés- és elhagyatottság-mentes öregséget! Mindezt soha egyetlen kizsákmányoló társadalom sem fogja tudni biztosítani, mert a kizsákmányolók a világ bármely részében, a történelem bármelyik korszakában csupán azokat a morzsákat hullatták le a népnek, amelyek jelentéktelennek látszottak nyereségvágyuk számára, amelyek nem voltak fontosak a politikai hatalmuk, kizsákmányolási lehetőségeik, luxusvágyaik és szenvedélyeik kielégítéséhez és fokozásához szükséges tőkehalmozásuk szempontjából.

Ezért nevetséges annyira a hírhedt „Szövetség a haladásért" program, amelyet az imperializmus javasol a latin-amerikai nemzeteknek, úgy csillogtatva meg előttük, mint biztos orvosságot e földrész minden társadalmi bajára, mintha bizony lehetséges volna bármiféle haladást is megvalósítani a kapitalista és imperialista kizsákmányolás közepette, amely

[1] *Marx—Engels* Művei. 4. köt. Budapest 1959. 455. old.

ezen bajok forrása. Kizsákmányolás mellett nem képzelhető el társadalmi haladás. Mi maradna akkor a kizsákmányolóknak? Honnan halmoznának fel újabb tőkéket? Hogyan elégítenék ki olthatatlan nyereségvágyukat? Ki fizetné meg számukra a luxust és a kicsapongó élvezeteket?

A kubai földeken a forradalom felszabadította a parasztokat a feudális kizsákmányolás alól. A kis földbirtokosokat felmentette a bérletfizetési kötelezettségtől, de megszabadította a közvetítő ügynökök és a viszonteladók kizsákmányolásától is; széles körű segítséget kapnak beruházási, engedmény- és fejlesztési hitelek, valamint új utak, orvosi ellátás és oktatás formájában.

A nagy állattenyésztő és nádültetvényes birtokokat népi gazdaságokká és termelőszövetkezetekké alakítottuk át, amelyekben 250 000 munkás és termelőszövetkezeti tag talál megélhetést és biztos munkát egész éven át.

A népnek azelőtt nem volt joga sem a közoktatáshoz, sem a kultúrához, sem az üdüléshez, sem a higiénikus, egészséges és napfényes életkörülményekhez.

Természetesen ma még nem érte el mindazt, amit holnap elérhet, ha majd teremtő erejének lendülete és önfeláldozó munkája legyőz minden akadályt és kialakulnak azok a feltételek, amelyek majd lehetővé teszik számára, hogy felépíthesse és megtermelhesse, amire csak szüksége van.

De már ma is tanító áll minden iskolaköteles korba lépő gyermek rendelkezésére mind a városban, mind pedig legtávolabbi falvainkban; országunk a legelső olyan ország Amerikában, amely valóra váltotta a néptömegek e régi és kedves vágyát. Minden fiatalnak biztosítottuk a középiskolai oktatást és azt a lehetőséget, hogy hivatása és képességei szerint részt vehessen az egyetemi oktatásban; ezen a téren is elsők vagyunk Amerikában. Emberfeletti erőfeszítéssel, mindenekelőtt lelkes és hősies ifjúsága odaadásával, amely Manuel Ascunce[2] személyében lerótta a kiontott fiatal vér legdrágább

[2] Az ellenforradalmárok meggyilkolták a gyermek-tanítót.

adóját, országunk egyetlen év leforgása alatt teljesen felszámolta az írástudatlanságot, s ezzel ismét földrészünk élére küzdötte fel magát. 18 000 falusi leány és ifjú végezte el a szabás-varrás tanfolyamot, tanulta ki a kézművességet, a mechanikát, a mesterséges megtermékenyítést, az állattenyésztést és az egyéb szakmákat. További ezer fiatal végez egyéves mezőgazdasági tanfolyamot a Szovjetunióban.

20 000 háztartásbeli leány végzi a forradalom alkotta esti tanfolyamokat, és több ezer állami ösztöndíjas leány tanul gyors- és gépírási, valamint gépjárművezetői szaktanfolyamokon, hogy aztán munkát vállalhasson a bankokban, a hivatalokban és a közlekedésben.

A legközelebbi, rövidesen beinduló tanfolyamok keretében több mint 50 000 fiatal részesül az ösztöndíj-terv jótéteményeiben, lehetőséget kapva, hogy az egyetemeken, a technikumokon, a mezőgazdasági iskolákban, a művészeti akadémiákon, az egyetemi előkészítő intézetekben, az elemi iskolai tanítóképzőkben, az idegen nyelvek intézetében és a középiskolai tanárképzőkben tanulhasson. Ezek az ösztöndíjak biztosítják ezen ifjak számára a könyveket, az étkezést, a lakást, a ruházkodást és az orvosi ellátást is, mindezt természetesen ingyenesen. Ez az egyetlen mód, hogy a munkás- és parasztfiatalok felsőfokú oktatásban részesülhessenek.

Több ezer fiatal folytatja tanulmányait, technikai tanulmányait a szocialista országokban. Régen kizárólag a kizsákmányoló milliomosok gyerekei mehettek külföldi intézetekbe vagy egyetemekre.

Nem soroltunk fel mindent, amit a forradalom folyamatosan megvalósít a népoktatás és a közművelődés terén. De ennyi is elegendő, hogy fogalmat alkothassanak, mi mindent képes elérni egy nép, amely, miután magához ragadta a forradalmi hatalmat és lerázta magáról az imperialista uralmat, mindenekelőtt legnagyobb ígéretét váltotta be: iskolákká alakította át a kaszárnyákat.

De valamennyi régi arisztokrata klubot és fürdőhelyet is üdülési és kulturális központokká alakított át az egész nép

számára. Mert azelőtt a népnek nem volt hol szórakoznia, s bár szigetország vagyunk, nem fürödhetett a tengerben, de olyan hely sem volt nyitva számára, ahová családjával együtt kirándulhatott volna a pihenés óráiban.

Bevezettük a tömeges testnevelést és a sportolást is a Nemzeti Sporthivatal felállításával.

Már nyoma sincs a faji megkülönböztetésnek, amely a munkában, a nevelésben, a közművelődésben és az üdülőhelyeken azelőtt igazságtalan mellőzésnek tette ki népünk legszegényebb rétegét.

A kapitalista rendszer azzal sem törődött, hogy lakásokat építsen a legszegényebb néposztály számára. A gazdag ingatlantulajdonosok kizárólag egyetlen társadalmi réteg részére építkeztek, arra kényszerítve a családokat, hogy anyagi lehetőségeiket messze meghaladó, elképesztő lakbéreket fizessenek. A gazdagok vagyonát előteremtő munkás- és paraszttömegeket viszont arra kárhoztatták, hogy nyomorúságos viskókban és kalyibákban éljenek, miközben a dúsgazdag kizsákmányolók hercegi palotákat építettek maguknak, és a legkisebb szégyenkezés nélkül hivalkodtak felháborító luxuséletmódjukkal; nem messze tőlük pedig a sötét nyomor tanyázott, tízgyermekes családok voltak kénytelenek egyetlen szűk szobában összezsúfolódni. Tudva mindezt, a forradalom habozás nélkül leszállította a lakbéreket, leértékelte a városi telkeket, majd pedig megalkotta a városrendezési törvényt, amely a családok túlnyomó részét 5 évi időtartamra mentesítette a lakbérfizetéstől, s azt is kimondotta, hogy az újonnan épülő városi házakban a családok egy-egy lakásért jövedelmüknek csupán 10 százalékát kötelesek fizetni. Ugyanezt az eljárást kell alkalmazni az országból eltávozott jenkibarát polgárság házainak esetében is: ezeket a legnagyobb létszámú és legcsekélyebb jövedelmű családok kapják meg; végül a tágas régi főúri rezidenciákat a törvény értelmében kollégiumokká alakították át az ösztöndíjas diákok számára.

A városokban és a vidéken tíz- és tízezer lakás épült fel, amióta a forradalom hatalomra jutott. Eljön az a nap is, amikor

országunk végérvényesen felszámolja a kizsákmányoló rendszer örökségét: a kalyibákat, a viskókat és a barakkokat.

A forradalom ma négyszer annyit áldoz az orvosi ellátásra, közegészségügyi célokra, mint azelőtt. A gyógyítási és megelőző szolgáltatások ma már az ország legtávolabbi vidékein élő családokhoz is eljutnak.

A különféle közmunkák, különösen az ipari vagy mezőgazdasági termelő jellegű munkák, valamint a nép elemi szükségleteinek kielégítésére szolgálók olyan mértékben kibővültek, hogy az építőanyag-ipar termelése, amelynek egyes ágazatai a forradalom győzelmének idején csak fél kapacitással dolgoztak, ma már nem tudja kielégíteni a szükségleteket.

A gazdasági élet minden területén kifejtett erőfeszítés eredményeképpen a munkanélküli vagy időszakosan foglalkoztatott személyek száma 600 000-ről 200 000-re csökkent, az ország mezőgazdasági övezeteiben pedig hiány mutatkozik munkaerőben.

De a forradalom minden erőfeszítése hiábavaló lenne, ha nem szenteltünk volna kellő figyelmet a gazdasági fejlesztésnek. Nem volt könnyű leküzdenünk az akadályokat: a tapasztalatlanságot, a statisztikák hiányát, az anarchia és a pazarlás régi kapitalista hagyományait, a szervezetlenséget, a forradalom első szakaszát még túlélő erőteljes magánérdekeket, valamint azt a jelenséget, hogy közülünk igen sokan nem ismerték fel világosan, mennyire fontos, hogy nemzetgazdaságunkat a legsürgősebben a tervgazdálkodás törvényszabta medrébe tereljük.

Mégis sikerült oly mértékben úrrá lennünk mindezeken az akadályokon, hogy a tervgazdálkodás ma már valósággá vált forradalmunkban; segíteni fog bennünket, hogy megküzdhessünk az imperialista blokáddal, s hogy helyes módon, pazarlások és nagyobb tévedések nélkül alkalmazva saját lehetőségeinket, valamint a külföldről származó nagylelkű támogatást, biztosíthassuk a nemzeti termelés fokozatos és széles körű felfejlesztését.

Egyetlen szükségletről sem feledkeztünk meg, az ország

egyetlen zugát sem mellőztük. Lázasan dolgoztunk, olyan lelkesedéssel és odaadással, amilyen csak forradalmi időszakokban terem.

De még sok a hiányosság, sok hibát követünk el. A régi szokások számos maradványa kísért még nálunk, ezek ellen a forradalomnak szüntelenül küzdenie kell. Sok elvtárs még mindig ragaszkodik a maradisághoz, az önzéshez és a papírforma-munkamódszerekhez. Sok tévedés forrása az is, hogy nem eléggé támaszkodunk még a tömegek tapasztalatára, nem kérünk tanácsot és nem szerzünk értesüléseket azoktól, akiken voltaképpen áll vagy bukik a tervek gyakorlati kivitelezése, s akik mindig tudnak olyan kisebb-nagyobb szempontokat adni, amelyek nélkülözhetetlenek a tévedésmentes döntések meghozatalához. Az egyes munkakörök élén álló elvtársak megkaphatják munkatársaiktól a legmagasabb fokú erőkifejtést is, ezer különböző formában serkenthetik őket jobb munkára, de egyet nem tehetnek: nem hagyhatják figyelmen kívül a tapasztaltságot, sem pedig az egyes feladatok teljesítését meghatározó tárgyi adottságokat, és nem diktálhatnak határozatot határozat után, mint holmi olimposzi istenek. A helyes és jó álláspont az, ha az egyes munkaterületek élén álló elvtársak nem szigetelik el magukat irodáikban, hanem állandóan a lehető legszorosabb kapcsolatot tartják fenn a gyakorlati munkával.

Egy másik, valóban veszélyes szokás, amelyet szintén ezen három év alatt figyeltünk meg, egyeseknek ama hajlandósága, hogy elfeledkezzenek a gazdaságosság törvényeiről, filantróp szellemben végezzék a vezetést, értetlenül álljanak a termelési módszerek előtt, ami aztán az emberi munkaerő felületes mozgósításához és ezen keresztül katasztrofális könyveléshez vezet. Az egyik legrosszabb szokás, amelyet egyes adminisztrátoroknál, osztályvezetőknél és szervezeti irányítóknál megfigyeltünk, az, hogy nem fizetik ki a más szervezetektől kapott termékeket vagy szolgáltatásokat, hanem pótberuházásokra fordítják az ezen kötelezettségek likvidálására rendelkezésükre álló összegeket, valóságos káoszt

teremtve ezáltal a hitelező vállalatok könyvelésében. Mindez súlyosan érinti a nemzetgazdaság rentabilitását és megsemmisíti a tervgazdálkodás eredményeit. Az ilyen és hasonló módszereket gyökeresen ki kell irtanunk. A forradalmi kormány intézkedéseket foganatosított, amelyeknek értelmében 1962. január 1-től kezdődően kivétel nélkül minden olyan tisztségviselőt felfüggesztenek állásából és megfosztanak fizetésétől, akire rábizonyul, hogy a vezetése alatt álló vállalat vagy szervezet haladéktalanul nem fizette ki a más vállalatoktól vagy szervezetektől kapott termékeket, anyagokat, illetve szolgáltatásokat.

Vannak egyes olyan ügyintéző elvtársak is, akik a luxust, amely megengedhetetlen a minden anyagi lehetőséget már nem egy kiváltságos kisebbség, hanem a nagy néptömegek jólétének fokozására fordító forradalomban, összetévesztik a termékek minőségével, ami pedig egyedül a termékek kidolgozásába fektetett munka minőségétől és a rendelkezésre álló anyagi források helyes felhasználásától függ. A szocialista rendszerben semmiképpen sem romlik a minőség. A kapitalizmus gyakran feláldozza a minőséget a nagyobb nyereségért. A propaganda, amibe a kapitalisták súlyos összegeket ölnek bele, minden esetben a minőség rovására megy; a forgalom emeléséért nem átallják igénybe venni a legkörmönfontabb lélektani trükköket sem. A szocializmus felszámolja ezeket a szükségtelen kiadásokat s a régi kormányzat meghonosította csalárd trükköket. Mindazt meg tudja takarítani, amit amazok eltékozoltak. Sőt, a dolgozó nép együttműködésével, lelkes támogatásával további nagy megtakarításokat is eszközölhet. De minden egyes vállalati igazgatónak és szocialista dolgozónak is kötelessége szakadatlanul harcolni a termékek minőségének emeléséért, hiszen maga a nép, maguk a dolgozó családok fogják fogyasztani ezeket a termékeket. Vannak egyes termékek — pl. a Coca Cola vagy a cigaretták (ez utóbbiak esetében a következők csak a hüvelyre, nem pedig dohánytöltetre vonatkoznak) —, amelyeknek minőségét befolyásolja az a tény, hogy a szükséges nyersanyag külföldi,

és így nem könnyen szerezhető be, részben azért, mert az eddig erre fordított devizát sokkal sürgetőbb kérdések megoldására kell beruháznunk. Ezekben az esetekben érthetőek a minőségi hiányosságok, azonban sok más olyan cikk van, amelyeknek minősége a kidolgozásba fektetett gondosságon és érdeklődésen múlik, mert ugyanazzal az önköltséggel és fáradsággal sokkal jobb minőség is előállítható. A luxus a szocializmus ellensége; a kiváló minőségnek azonban szakadatlanul karöltve kell haladnia a nép teremtő munkájával.

Sok azután az olyan gépi berendezés, amely a vele dolgozó munkás vagy a karbantartók hanyagsága, nemtörődömsége vagy felelőtlensége következtében pusztul, megy tönkre. Ez a jelenség igen sokszor egyszerűen annak tulajdonítható, hogy ezeket a gépeket olyanok használják, akik egyáltalán nem értenek a kezelésükhöz. Ezért tanfolyamokat rendezünk a gépjárművezetők, a mechanikusok, a traktorvezetők és a hasonló szakemberek oktatására, mert eddig nálunk ezt a mesterséget hagyományosan a gépek összetördelése árán tanulták meg, ez pedig olyan módszer, amellyel gyökeresen szakítanunk kell.

A mezőgazdaságban igen sokszor találkozunk a legtökéletesebb közömbösséggel a földművelési és állattenyésztési technikai és tudományos módszerek alkalmazása iránt. Egyesek babonás bizalmatlansággal nézik a mesterséges megtermékenyítést, vagy semmibe veszik a vetőmagvak és a tenyészállatok megválasztásának módszerét, vagy nem vizsgálják meg analitikusan az egyes termőtalajok kémiai összetételét, nem kutatják a különböző eredmények létrejöttét s az ezeket létrehozó okokat, nem küzdenek teljes erővel a járványok és betegségek ellen, nem alkalmazzák az új módszereket, nem kísérleteznek... Hagyják, hogy a megszokás sodorja őket magával.

De vannak olyanok is, akik ennek szögesen az ellenkezőjét teszik: kalandor módon belevágnak a legvakmerőbb vállalkozásokba és változtatásokba, meggondolatlanul, személyes ábrándoktól vezettetve. Elengedhetetlenül szükséges, hogy

minden egyes népi gazdaságban és termelőszövetkezetben megalakuljon egy-egy kisebb élenjáró munkabrigád, amely a mezőgazdasági termelési módszerek vizsgálatának és megjavításának szenteli magát. A forradalmi össz-szervezeti sejteknek ebben az értelemben kell megfeszíteniük minden erejüket, hogy minden népi gazdaságban és minden termelőszövetkezetben megszerveződjék és működjék egy-egy ilyen kicsi kísérleti állomás. Később ezt a módszert ki lehet terjeszteni a paraszti társulásokra is. Ily módon soha nem látott mértékben megnövekednék a dolgozók érdeklődése a tudományos és technikai módszerek iránt, s ez felmérhetetlen hasznot hajtana népgazdaságunk számára.

Nincs szándékomban kimerítően foglalkozni itt a dolgok mélyén lappangó tévedésekkel és helytelen szokásokkal. beidegződésekkel. Pedig vannak ilyenek, minden területen, minden szakmai vonalon. Ez a múlt öröksége, a letűnő társadalom mérgező csírája, amit minden forradalom még hosszú időn át kénytelen magával cipelni, s ami hol tudatosan, hol tudattalanul bukkan a felszínre, de minden esetben akadályozza a forradalom művét. Az ilyen jelenségek ellen szakadatlanul harcolnunk kell.

A forradalom előtt három alapfontosságú feladat áll az 1962. évben:

a népgazdaság és a munka szigorú megtervezése valamenynyi szinten;

a honvédelem lehetőségeinek legteljesebb kidolgozása az imperialista agresszió esetére;

a forradalmi öntudat és az ideológiai nevelés színvonalának fokozása, továbbá azon forradalmi sejtek megerősítése, amelyek majd beleépülnek a SZOCIALISTA FORRADALMI EGYSEGPART-ba.

A marxizmus—leninizmus tanulmányozása soha nem sejtett magasságokba emeli majd népünk forradalmi öntudatát. A marxizmus—leninizmus a munkásosztály ideológiája s egyben a természet, a társadalom és a történelem egyetlen helyes filozófiai és forradalmi értelmezése.

Forradalmunk magáénak vallja a marxizmus—leninizmus zászlaját. Ezt senki nem tukmálta ránk, nem távoli földrészről származott ide. Maga az élet mutatta meg nekünk ezt az utat, és mi habozás és félelem nélkül ráléptünk. Minden igazi forradalomnak szükségszerűen a marxizmus—leninizmus felé kell közelednie, amely az egyetlen lelkesítő forradalmi igazság, szemben a gyarmati rabszolgasággal, az imperialista jobbágysorssal s az ember ember által való kizsákmányolásával. Erre a legmeggyőzőbb példa — Kuba.

Ezzel az igazsággal felfegyverkezve: GYŐZÜNK!

Fidel Castro: Tres años de Revolución.
— Cuba Socialista, Año II, enero de 1962.

TARTALOM

A TÖRTÉNELEM FEL FOG MENTENI
Védőbeszéd a Santiago de Cuba-i rögtönítélő bíróság előtt
1953. október 16. 7

SOK TERVÜNK VAN, NAGY MUNKA VÁR RÁNK
Miniszterelnöki beiktató beszéd
1959. február 17. 66

AZ EGYSÉGBE FORROTT NÉP NEM FÉL SEMMITŐL
Beszéd az elnöki palota előtti nagygyűlésen
1959. október 26. 83

A SZOVJETUNIÓVAL KÖTÖTT EGYEZMÉNY ELŐNYÖS KUBA SZÁMÁRA
Televíziós interjú
1960. február 18. 103

MEG AKARJÁK SEMMISÍTENI A KUBAI FORRADALMAT, AMIÉRT UTAT MUTAT AZ EGÉSZ KONTINENSNEK
Beszéd a Népegyetemen a mártírok emlékezetére rendezett gyűlésen
1960. március 13. 146

LATIN-AMERIKA AZ ENSZ-BEN
Beszéd az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakán
1960. szeptember 26. 176

HAVANNAI NYILATKOZAT 237

NÉPOKTATÁS ÉS FORRADALOM
Beszéd a Népegyetemen
1961. április 9. 244

EBBEN A KALANDBAN LATIN-AMERIKA LEGREAKCIOSABB ÉS LEGROMLOTTABB KORMÁNYAI SZEGŐDTEK PARTNERKÉNT AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK MELLÉ...
Előadás a Népegyetemen
1961. április 23. 282

A HATALOM A DOLGOZÓ NÉPÉ
Beszéd a május elsejei nagygyűlésen
1961. május 1. 347

FELTÉTLENÜL HISZEK A MARXIZMUSBAN...
„A forradalom szervezetei" c. konferencián tartott előadás
1961. december 1. 375

A FORRADALOM HÁROM ESZTENDEJE
Cikk a „Cuba Socialista" c. lapban
1962 január 401

620533
Athenaeum Nyomda
Felelős vezető: Soproni Béla
igazgató

Szerkesztette: Hargitai György. A borítót Erdélyi János tervezte. Műszaki vezető: Szécsi Andor. Műszaki szerkesztő: Rudas László. A szedést 1962. I. 30-án kezdték meg. Megjelent 1962. V. 15-én, 8000 példányban. Terjedelem 26,5 (A/5) ív